

Best⁺ Practice

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย ตามโครงการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาสัญจร

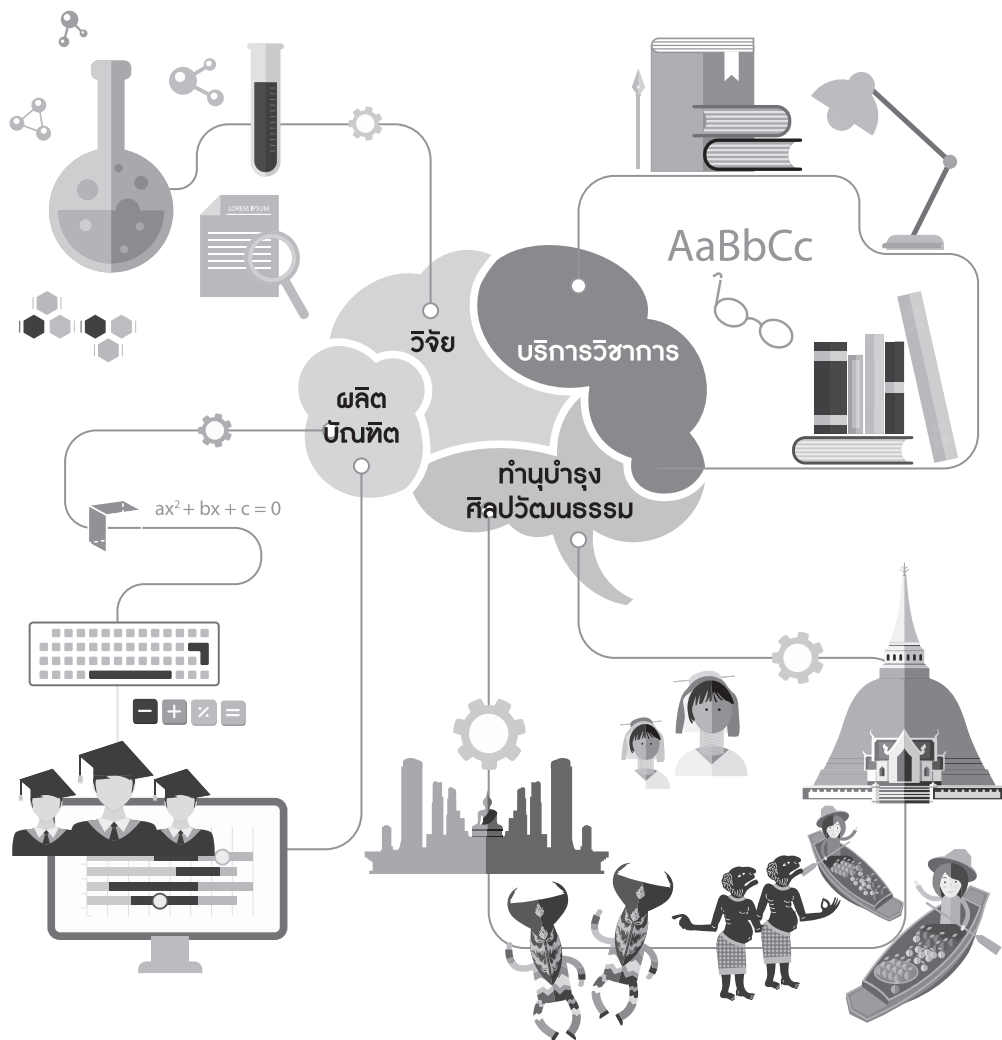

การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4 พันธกิจแห่งสถาบันอุดมศึกษาไทย

Best+ Practice

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย ตามโครงการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาสัญจร

ชื่อหนังสือ : Best Practice วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย
ตามโครงการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาสัญจร
เจ้าของ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รายละเอียดการพิมพ์ : จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช 2559 จำนวน 700 เล่ม
ISBN 978-616-395-779-5

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ : รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ
ที่ปรึกษา : นางสาวอาภรณ์ แก่นวงศ์
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม
นายขจร จิตสุขุมมงคล
รองศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
นางอรสา ภาวิมล
นางนภาพร อาร์มสตรอง

ดำเนินการจัดทำ : กลุ่มติดตามและประเมินผลด้านนโยบายและงบประมาณอุดมศึกษา
สำนักติดตามและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สนับสนุนข้อมูล : นางสุจิตรา กิ่งสีดา นางสาวปาจรรย์ ธนศิริวัฒนา นางโสมระวี นักรบ
นางสาวเบญจวรรณ ปิตินทรางกูร นางสาวประจิตพร ยุทธยาจารย์
นางสาวอักษร วัฒนสิน นางสาววัชราวลี วัชรวิงศ์ ณ อยู่ธยา
นางสาวนภลดา แซ่มซ้อย นางสาวจิตรา ขยันเกษกรณ์
นางสาวกันยารัตน์ โลชันธ์

รวบรวม/เรียบเรียง : นางสาวกิริติ แก้วสัมฤทธิ์ นางชุลีกร กิตติก้อง
พิสูจน์อักษร : นางชุลีกร กิตติก้อง

ขอขอบคุณสถาบันอุดมศึกษา ที่มีส่วนร่วมในการผลักดันวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
ที่รวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ให้เกิดขึ้น
และสร้างสรรค์ประโยชน์ต่ออุดมศึกษาไทยอย่างยั่งยืน

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดโครงการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาสัญจร 9 เครือข่าย อุดมศึกษา 9 เครือข่าย เพื่อให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาและผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีโอกาสพบปะกับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนรับฟังข้อเท็จจริงและปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนา และการบริการวิชาการ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ในการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

‘Best Practice วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย’ เป็นการรวมความหลากหลายของวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่คณาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งคิด วิจัย พัฒนา และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา คณาจารย์ สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น เพื่อให้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศที่ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย ในช่วงปีงบประมาณ 2557-2559 ได้มีการขยายผลและนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในวงกว้างขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นควรจัดพิมพ์หนังสือฉบับนี้ ประกอบหนังสือรายงานสรุปโครงการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาสัญจร 9 เครือข่าย เพื่อเผยแพร่บทความวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านต่างๆ ให้ประชาคมอุดมศึกษาได้เห็นตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ นำไปศึกษา และประยุกต์ปรับใช้กับสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ภายใต้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ‘Best Practice วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนา 9 เครือข่าย’ ซึ่งมีสาระที่ น่าสนใจ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและประชาคมอุดมศึกษา ในการนำไปต่อยอด ปรับใช้อย่างมีคุณค่าต่อสถาบันอุดมศึกษาและสังคมประเทศชาติอย่าง เป็นรูปธรรมต่อไป

กันยายน 2559

สารบัญ

เครือข่ายที่ 1	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออก 3 เมษายน 2557 ณ มหาวิทยาลัยบูรพา	5
เครือข่ายที่ 2	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน 7 สิงหาคม 2557 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	30
เครือข่ายที่ 3	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 17 ธันวาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	93
เครือข่ายที่ 4	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคเหนือตอนบน 11 มีนาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	156
เครือข่ายที่ 5	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง 10 มิถุนายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	213
เครือข่ายที่ 6	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง 9 กันยายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	241
เครือข่ายที่ 7	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 9 ธันวาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	255
เครือข่ายที่ 8	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง 22 มีนาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร	270
เครือข่ายที่ 9	: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุมเสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน 8 มิถุนายน 2559 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	306

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3 เมษายน 2557

ณ มหาวิทยาลัยบูรพา

ศาสตร์ทางทะเล

มหาวิทยาลัยบูรพา

นำเสนอโดย เสาวภา สวัสดิ์พีระ

ศาสตร์ทางทะเล (Marine Science) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในทะเล การเกิดและการวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในทะเล รวมถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทะเลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศต่างๆ บนโลกได้อย่างไร ซึ่งต้องใช้องค์ความรู้พื้นฐานด้านชีววิทยาทางทะเล (Marine Biology) สมุทรศาสตร์เคมี (Chemical Oceanography) สมุทรศาสตร์สกายะ (Physical Oceanography) มาบูรณาการและวิเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่มนุษย์จะนำมาใช้ในการดำรงชีวิตและการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างสมดุล และพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่นอกเหนือจากการควบคุมของมนุษย์ รวมถึงนำองค์ความรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ ของมนุษย์ เช่น การเพาะเลี้ยงสิ่งมีชีวิตน้ำเค็ม (Marine Organisms Aquaculture) ทั้งเพื่อเป็นอาหาร อาหารสัตว์น้ำ เป็นต้น ด้านวิศวกรรมชายฝั่ง (Coastal Engineering) ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติจากทะเล (Natural Products) เพื่อใช้ในวงการแพทย์ อุตสาหกรรมเภสัชกรรม เป็นต้น รวมถึงการเดินทางเรือ การทำประมงในทะเล

โลกมีสมญานามว่า ดาวเคราะห์แห่งน้ำ (Water Planet) หรือดาวเคราะห์สีฟ้า (Blue Planet) ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นผิวของโลกประกอบด้วยพื้นน้ำถึงร้อยละ 71.9 หรือเท่ากับ 361 ล้านตารางกิโลเมตร ซึ่งมีปริมาตรประมาณ 1.37×10^9 ลูกบาศก์กิโลเมตร หากคิดเป็นสัดส่วนระหว่างน้ำทะเล : น้ำแข็ง : น้ำผิวดิน จะประมาณเท่ากับ 97% : 24% : 0.06%

ทะเลและมหาสมุทรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตในโลกนี้ ดังนี้

1. เป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลก และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก คาดว่าสิ่งมีชีวิตมากกว่าร้อยละ 99 อาศัยอยู่ในทะเล
2. เป็นแหล่งกำเนิดของน้ำที่สำคัญ เพราะพื้นที่ผิวส่วนใหญ่ของโลกเป็นน้ำ ปริมาณของน้ำที่ระเหยขึ้นไปจะมีการแพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ในบรรยากาศของโลก จนกระทั่งกลายเป็นฝนที่ตกอยู่ที่ต่างๆ ทั่วโลก และเป็นน้ำจืดที่ถูกกักเก็บตามแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ต่างๆ รวมถึงการที่ต้นไม้ต่างๆ ตามป่าบนแผ่นดินจะมีการซับน้ำไว้สำหรับกระบวนการสังเคราะห์แสงอีกด้วย
3. เป็นแหล่งดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์และผลิตออกซิเจนที่สำคัญของโลก (มากกว่า 50% ของออกซิเจนที่สิ่งมีชีวิตในโลกหายใจมาจากพืชทะเล) ในทะเลและมหาสมุทรจะมีสาหร่ายเซลล์เดียวขนาดเล็กที่ลอยอยู่ในมวลน้ำ และมีพื้นที่ผิวสำหรับการสังเคราะห์แสงสูงมาก ดังนั้น ในกระบวนการสังเคราะห์แสงของสาหร่ายเหล่านี้จึงเป็นการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และผลิตออกซิเจนเข้าสู่บรรยากาศของโลกเป็นหลักมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับพืชบกที่อยู่บนแผ่นดิน
4. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และฤดูกาลของโลกได้รับอิทธิพลจากปรากฏการณ์ทางด้านเคมีและฟิสิกส์ของทะเลและมหาสมุทร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ทะเลและมหาสมุทรควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และฤดูกาลของโลกเรา

มนุษย์ใช้ประโยชน์จากทะเลมากมาย จากองค์ความรู้ที่มีการค้นคว้า ศึกษา และวิจัย เช่น เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งเชื้อเพลิง แหล่งแร่ธาตุ (ทองแดง ดีบุก เกลือ เป็นต้น) เป็นเส้นทางคมนาคมและขนส่ง รวมถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

มหาวิทยาลัยบูรพา มีจุดเด่น คือ ที่ตั้งอยู่ใกล้ทะเล และมีสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักคือการวิจัยและบริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล

ด้านการวิจัย

ผลงานวิจัยและองค์ความรู้จากการวิจัยที่เป็นที่รู้จักกันดีทั้งในและต่างประเทศ คือ การพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงในระบบปิด การพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังเพื่อการอนุรักษ์และเชิงพาณิชย์ เช่น เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงปลาการ์ตูน กุ้งการ์ตูน ปลาแมนดาริน การเพาะขยายพันธุ์ปะการัง เป็นต้น ทำให้สถาบันการศึกษา และนักวิจัยจากทั้งในและต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาขอทุน ฝึกงาน และฝึกอบรม รวมถึงการขอให้จัดทำหลักสูตรระยะสั้น อาทิ Asian Institute of Technology (AIT) ประสานงานมาขอให้จัดทำหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับด้าน Public Aquarium Management, Marine Ornamental Propagation ให้แก่ Adelaide University และ Shanghai University เป็นต้น นอกจากนี้ National Geographic ยังมาถ่ายทำการเพาะเลี้ยงปลาการ์ตูนเพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสารคดี เรื่อง Struggling for Survival ซึ่งมีการเผยแพร่ไปทั่วโลก เมื่อปี พ.ศ. 2554

ด้านบริการวิชาการ

สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา มีสถานเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม และพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทางทะเลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2542 โดยการจัดแสดงจะเป็นการนำองค์ความรู้จากการวิจัยและความเชี่ยวชาญเฉพาะของบุคลากรมาถ่ายทอดความรู้ (Science Communication) แก่สาธารณชนในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายและเพลิดเพลิน ด้วยหลักการ “วิจัยสร้างผู้ตระหนักรักษ์สิ่งแวดล้อม, Research Through Education and Conservation” นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การเผยแพร่ความรู้ เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล รวมถึงการนำองค์ความรู้จากการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล มาสู่การบริการสังคมและชุมชน (University Social Responsible, USR) อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลากว่า 20 ปี อาทิ ร่วมมือกับเทศบาลเมืองแสนสุขเกี่ยวกับการให้ความรู้และแนวทางในการบริหารจัดการเมื่อเกิดปรากฏการณ์ที่ผิดปกติ เช่น การเกิดแพลงก์ตอนบลูม (Plankton Bloom) น้ำมันรั่วไหล ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพิษและการแก้พิษแมงกะพรุนในฤดูกาลที่มีแมงกะพรุนชุกชุม เป็นต้น

การส่งเสริมศักยภาพบัณฑิตคุณภาพตามอัตลักษณ์ของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก “บัณฑิตนักปฏิบัติ”
สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง
“กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา”

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน รวมทั้งการแข่งขันที่รุนแรง สถาบันทางการศึกษาเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยทางสถาบันการศึกษาจะเป็นสถานที่ที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของนักเรียน นักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เห็นความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ “บัณฑิตนักปฏิบัติ” ที่จะช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพ

สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว อันจะเป็นการช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

คือ “บัณฑิตนักปฏิบัติ” ที่จะช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงได้จัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง จากการเน้น การปฏิบัติจริง จากสถานการณ์จริง และจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านโลจิสติกส์จริง โดยกระบวนการจัดการการเรียนการสอน เน้นการเป็น “โค้ช” มากกว่าการเป็น “อาจารย์”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในสาขาฯ ตาม อัตลักษณ์บัณฑิต
2. เพื่อส่งเข้าประกวดแข่งขันในเวทีระดับชาติ
3. เพื่อประชาสัมพันธ์สาขาวิชาฯ ผ่านเวทีการแสดง ผลงานของนักศึกษา

กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ

รายวิชาการจัดการคลังและศูนย์กระจายสินค้า

1. มอบหมายให้นักศึกษาจัดทำแผนธุรกิจเป็นกลุ่ม
2. มอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจนในกลุ่ม เช่น CEO, DC/WH Manager, Transport Manager, Marketing Manager, Financial Manager, HR Manager, IT Manager เป็นต้น

3. ติดตามงานในแต่ละตำแหน่งรายบุคคลโดยการนำเสนอผลงานแผนธุรกิจที่ตนเองได้รับมอบหมายกับผู้เชี่ยวชาญในงานโลจิสติกส์
4. อาจารย์ผู้สอนให้แนวคิดการทำงาน สร้างบรรยากาศทางความคิด กระตุ้นการทำงานอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือและแนะนำพอสมควร
5. นำเสนอแผนธุรกิจในภาพรวมทั้งหมดของกลุ่ม โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในงานโลจิสติกส์ให้คำแนะนำ

รายวิชาสหกิจศึกษา

1. ให้นักศึกษานำเสนอหัวข้อโครงการและให้คำแนะนำการทำงานร่วมกับนักศึกษา
2. ประสานงานกับบริษัทที่นักศึกษาเข้าสหกิจเพื่อขอเข้าไปนิเทศและการติดตามโครงการ ณ สถานที่จริง
3. ปรับปรุงโครงการที่หน้างานร่วมกับนักศึกษา
4. ให้นักศึกษานำเสนอผลงานกับสถานประกอบการและคณาจารย์นิเทศ
5. จัดทำรูปเล่มโครงการ
6. จัดหาเวทีประกวดแข่งขันในงานสหกิจศึกษาและต่อ ยอดผลงานนักศึกษาเพื่อลงตีพิมพ์ผลงานวิจัย

ผลการดำเนินการ

1. รางวัลชนะเลิศ การประกวดแผนและนำเสนอทางธุรกิจในงาน MBS Festival ในผลงาน แผนธุรกิจบริษัท FAST SUPPLY CHAIN จำกัด อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์วิญญู ปรอยกระโทก จัดโดย คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2557
2. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดแผนการตลาดและการนำเสนอทางธุรกิจ ระดับอุดมศึกษา ในผลงาน แผนธุรกิจ บริษัท GO-DUNK Warehouse & Distribution Center จำกัด อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์วิญญู ปรอยกระโทก จัดโดย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2556

3. รางวัลชนะเลิศ การประกวดโครงงานสหกิจศึกษา ในโครงการสัมมนาและการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ด้านบริหารธุรกิจ 9 มทร. ครั้งที่ 2 ในผลงานเรื่อง “การลดปริมาณขวดเปล่าแบบ One way ในคลังสินค้าด้วยระบบ Just in time กรณีศึกษา บริษัท กรีนสปอร์ต จำกัด” โดยนางสาวธริษตรี ไม้ไผบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์วิญญู ปรอยกระโทก จัดโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เมื่อวันที่ 27-29 พฤศจิกายน 2556
4. รางวัลที่ 2 โครงงานสหกิจศึกษา สาขาวิศวกรรมงานสหกิจศึกษาภาคตะวันออก ครั้งที่ 4 ในผลงานเรื่อง “การลดปริมาณขวดเปล่าแบบ One way ในคลังสินค้าด้วยระบบ Just in time กรณีศึกษา บริษัท กรีนสปอร์ต จำกัด” โดยนางสาวธริษตรี ไม้ไผบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์วิญญู ปรอยกระโทก จัดโดย มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2557

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

(Critical Success Factors : CSFs)

1. เน้นการเป็น “โค้ช” มากกว่า “อาจารย์”
2. เน้นการทำงานเป็นทีม
3. เน้นการค้นคว้าให้ถึงแก่นของความรู้ และนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
4. การให้ผู้เชี่ยวชาญในงานโลจิสติกส์มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษา
5. กอดันพอสมควร บนความเชื่อที่ว่า “หากได้รับแรงกอดัน มนุษย์ทุกคนจะดึงศักยภาพของตัวเองออกมา”

การพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
 “บัณฑิตนักปฏิบัติ” (Hands-On Graduates)
 (กรณีศึกษา : สาขาวิชาสัตวศาสตร์
 คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีศักยภาพและทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 ที่กำหนดไว้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ ขั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สังคม ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพเฉพาะทางระดับปริญญาเป็นหลัก”

ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดอัตลักษณ์สำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็น “บัณฑิตนักปฏิบัติ” ที่มีทักษะความสามารถในการวิชาชีพของตนที่มีศักยภาพความพร้อมทางด้านทักษะวิชาชีพและด้านอื่นๆ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกหลักสูตรมุ่งจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ตรง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

สำหรับตัวอย่างของการพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ “บัณฑิตนักปฏิบัติ” ของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเปิดการเรียนการสอนมากกว่า 30 ปีอย่างต่อเนื่อง บัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาสัตวศาสตร์ จะออกไปประกอบอาชีพ “นักสัตวบาล” ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในวงการธุรกิจปศุสัตว์ของประเทศไทยว่า สัตวบาลบางพระเป็นสัตวบาลนักปฏิบัติ สามารถทำงานในวิชาชีพได้จริง หรือประกอบธุรกิจได้ด้วยตัวเอง

สาขาวิชาสัตวศาสตร์ มุ่งเน้นการจัดการการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางวิชาการและฝึกทักษะทางด้านเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์ต่างๆ ในระบบการผลิตสัตว์ การสุขาภิบาล และการดำเนินการทางธุรกิจ และปฏิบัติการในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฝึกฝนเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษานอกเหนือจากในชั้นเรียน โดยนักศึกษาทุกคนจะได้รับการอบรมเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพก่อนจบการศึกษา สัตวบาลบางพระจึงเป็นสัตวบาล “บัณฑิตนักปฏิบัติ” อย่างมืออาชีพ

ทั้งนี้ หลักสูตรจัดให้มีความเข้มข้นในภาคปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ เกิดทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ให้

ผู้เรียนสามารถทำงานในความรับผิดชอบของตนเองได้ดีกว่าผู้อื่น หรือที่เรียกว่าการมีขีดความสามารถหรือสมรรถนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมรรถนะของสัตวบาล

การจัดการการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาขาวิชาสัตวศาสตร์จึงกำหนดให้การเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ได้ทำการเรียนการสอนในฟาร์มปศุสัตว์ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับการฝึกภาคปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ สถานการณ์จริง ให้นักศึกษาเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะ ฝึกคิดในการแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นฐานทางความคิดเพื่อหาวิธีแก้ไขในเชิงการวิจัย การผลิตบัณฑิตของสาขาวิชาสัตวศาสตร์ จึงเป็นการเรียนรู้โดยวิธีที่เรียกว่า “On Farm Learning”

นักสัตวบาลบางพระเป็นนักสัตวบาลนักปฏิบัติที่สามารถลงมือลงมือ ลงฟาร์ม ปฏิบัติงานจริง ผู้ใช้บัณฑิตเกิดความเชื่อถือ และไว้วางใจในกำลังคนนักสัตวบาล ที่มหาวิทยาลัยฯ ผลิตออกมาสู่สังคม และเนื่องจากสาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ตั้งอยู่ในทำเลที่มีสถานประกอบการฟาร์มปศุสัตว์เป็นจำนวนมากโดยรอบในรัศมีที่ไม่ห่างไกลกันมากนัก ดังนั้น สัตวบาลบางพระนอกจากจะ On Farm Learning ภายในฟาร์มของมหาวิทยาลัยแล้ว ในหลายๆ วิชา ยังมีการนำนักศึกษาไปเรียนรู้การผลิตสัตว์ และการฝึกฝนเกี่ยวกับสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มของเกษตรกรอีกด้วย รวมทั้งในทุกภาคการศึกษา จะมีการนำนักศึกษาออกไปทัศนศึกษาดูงานฟาร์มเลี้ยงสัตว์และเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ต่างๆ ของสถานประกอบการฟาร์มขนาดใหญ่

นอกจากนั้น ยังมี การ On Farm Learning ในสถานประกอบการผ่านโครงการสหกิจศึกษาอีกด้วย เพื่อให้การผลิตสัตวบาลของสาขาวิชาสัตวศาสตร์เป็นไปอย่างได้มาตรฐาน สอดรับกับความต้องการของสถานประกอบการ สาขาวิชาสัตวศาสตร์จึงได้ทำความร่วมมือทางวิชาการกับสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกันผลิตกำลังคนที่จะก้าวเข้าสู่อาชีพนักสัตวบาลไปเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของอุตสาหกรรมการผลิตสัตว์ของประเทศ การร่วมมือกันดังกล่าวช่วยขยายขีดความสามารถของนักศึกษาสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ให้มีศักยภาพในการเป็นบัณฑิตสัตวบาลที่พึงประสงค์ มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพสัตวบาลที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ สาขาวิชา สัตวศาสตร์ ที่นี้เราเรียนรู้มากกว่าคำว่า “ประสบการณ์”

การบริการวิชาการเชิงบูรณาการ “โครงการสร้างโบสถ์ดินแบบบดอัด”

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

หลักการและเหตุผล

โครงการสร้างโบสถ์ดินแบบบดอัด ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เริ่มจากการที่ ผศ.วิหวัศ สิทธิกุล อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมโยธา ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการสร้างพระอุโบสถ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในวโรกาสที่เจริญพระชนมายุ 100 พรรษา จำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง จากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยต่างๆ และสำนักงานเลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้ดำเนินโครงการดังกล่าวร่วมกับสำนักงานเลขานุการฯ จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย วัดบุเจ้าคุณ อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา ในปี พ.ศ.2552 วัดสันติวรคุณ อ.เสเตา จ.สงขลา ในปี พ.ศ.2554 วัดตอยาง อ.หนองโดน จ.สระบุรี ในปี พ.ศ.2555 และ วัดทับทิมสยาม อ.บ่อไร่ จ.ตราด ในปี พ.ศ.2556

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีนโยบายในการสนับสนุนโครงการทำนุบำรุงศาสนา รักษา ศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชนบท เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการทำงานจริง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำนุบำรุงศาสนา นำนวัตกรรมสู่สังคม รู้จักการทำงานร่วมกัน การเสียสละเพื่อพัฒนาสังคม และสามารถ

นำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม คณะได้นำนโยบายดังกล่าวของมหาวิทยาลัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้จริง ประยุกต์วิชาการที่ได้ศึกษามาใช้งานจริง และสามารถถ่ายทอดให้กับชุมชนและผู้สนใจได้รับความรู้อีกทางหนึ่ง

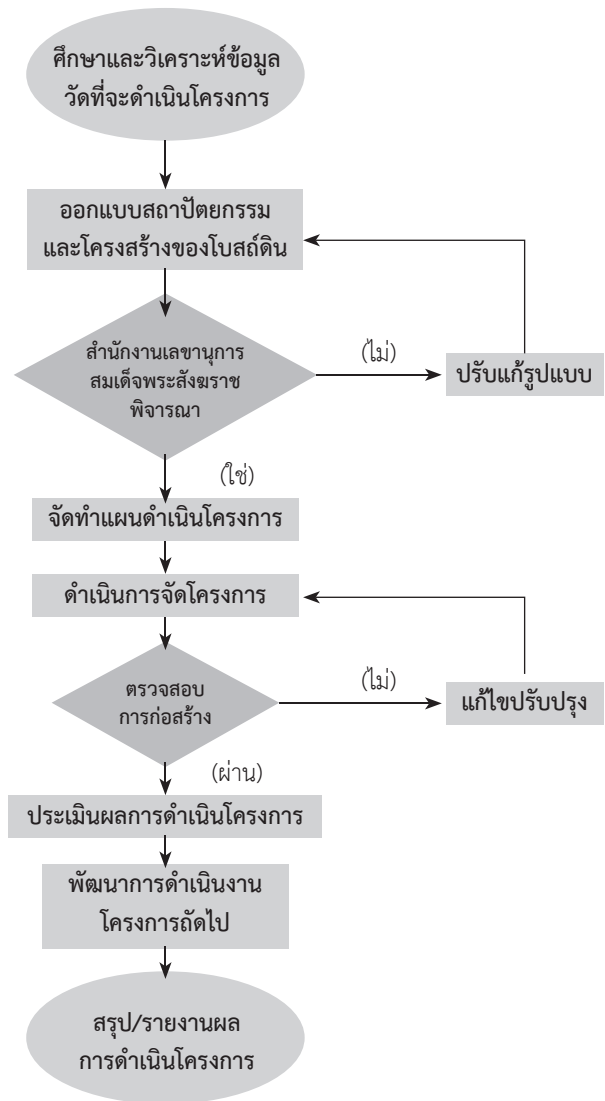
วัตถุประสงค์

โครงการสร้างโบสถ์ดินแบบบดอัด มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างโบสถ์ดินแบบบดอัดน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในวโรกาสที่เจริญพระชนมายุ 100 พรรษา
2. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมสำนักงานเลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช ที่ได้จัดโครงการสร้างพระอุโบสถ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
3. เพื่อใช้ความรู้ในทางวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน
4. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และชุมชน
5. เพื่อบริการวิชาการแก่ชุมชน และสังคม
6. เพื่อบูรณาการการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา
7. เพื่อส่งเสริม เพิ่มทักษะทางวิชาชีพให้กับนักศึกษา
8. มุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ ตามอัตลักษณ์ของคณะและมหาวิทยาลัย

กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ

จากการดำเนินโครงการดังกล่าว ตั้งแต่ ปี 2552-2556 ได้มีการนำผลการดำเนินโครงการ และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับ มาพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานโครงการในปีถัดมา ทั้งในเรื่องของเทคนิคการออกแบบ และก่อสร้าง เพื่อตอบโจทย์ในการใช้งานของแต่ละพื้นที่ในการดำเนินโครงการ และได้มีการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจที่ได้เข้าไปสร้างโบสถ์ดินแบบบดอัด มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ได้มีโอกาสเข้าไปเผยแพร่ ให้ความรู้ ตลอดจนก่อสร้างโบสถ์ให้กับชุมชน ส่วนของชุมชน มีความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากได้เรียนรู้วิธีการก่อสร้างโบสถ์โดยใช้วิธีแบบบดอัดดิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานก่อสร้างประเภทอื่นได้ และยังถือว่าได้ทำนุบำรุงศาสนาอีกทางหนึ่งด้วย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

(Critical Success Factors : CSFs)

ปัจจัยที่ส่งผลให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ คือ การร่วมมือร่วมใจกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และชุมชนที่ดำเนินโครงการ โดยทุกฝ่ายตระหนักถึงคุณค่า และสาธารณประโยชน์ที่จะได้จากโบสถ์ที่ก่อสร้างขึ้นมาด้วยน้ำพักน้ำแรงของทุกฝ่าย

การพัฒนางานวิจัยสู่ความเป็นเลิศ (กรณีศึกษา : สถาบันวิจัยบัวและถ่ายทอดเทคโนโลยี)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

สถาบันวิจัยบัวและถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2534 โดย ผศ. ณ นพชัย ชาญศิลป์ เป็นหัวหน้าสถาบันวิจัยฯ ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นคณะเกษตรศาสตร์บางพระ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยได้เริ่มทำการศึกษาวิจัยวิธีการผสมพันธุ์บัวฝรั่ง ซึ่งในช่วงเวลานั้นการผสมพันธุ์บัวฝรั่งจัดเป็นเรื่องที่คนทั่วไปเชื่อว่าทำได้ยากมาก และได้ประสบความสำเร็จในปี พ.ศ.2538 นับว่าเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกของเอเชียที่สามารถผสมพันธุ์บัวฝรั่งได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2547 ได้นำพันธุ์บัวฝรั่งลูกผสมต้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยฯ เข้าประกวดในระดับนานาชาติซึ่งจัดโดยสถาบัน The International Water Lily and Water Gardening Society (IWGS) และได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทบัวฝรั่งลูกผสมใหม่ จากนั้นสถาบันวิจัยฯ ได้ดำเนินการวิจัยการเพาะพันธุ์บัวอย่างต่อเนื่อง และได้ทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรและชุมชนที่สนใจ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานและบุคคลที่สนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2550 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จึงได้ให้มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยบัวและถ่ายทอดเทคโนโลยีขึ้น สังกัดคณะเกษตรศาสตร์และ

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีธนาकरพันธุ์กรรมบัวเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมพันธุ์บัวพื้นเมืองจากแหล่งต่างๆ ทั่วโลกอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก ซึ่งปัจจุบันมีบัวพันธุ์พื้นเมืองอยู่ประมาณ 40 ชนิด และพันธุ์ลูกผสมและพันธุ์การค้าอีกประมาณ 400 พันธุ์ ซึ่งหลังจากการก่อตั้งสถาบันวิจัยบัวฯ ได้มีบัวฝรั่งลูกผสมเกิดขึ้นมาก เช่น *ปฐมเทวี ศรีบางพระ มังคลอุบล ชลสุตา อิดาธาร ตระการสินธุ์ ปิ่นวารี เจ้าสาวนที รัตมีธารา ดาราสมุทร และ สุตสาคร* เป็นต้น ส่วนบัวลูกผสมอื่นๆ ที่ทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทยในการประกวดบัวนานาชาติ มี *มังคลอุบล จุฬารัตน์ วันวิสาข์ เตือนตา ชาญวิทย์ ดวงตาสวรรค์ มายารानी เขียวลักษณะ ตะวันออก* รวมทั้งบางพันธุ์ที่ได้รับการพัฒนา ยังไม่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการเป็นที่รู้จักทั่วไป

ในปี 2557 ผศ. ณ นพชัย ชาญศิลป์ ได้วิจัยและพัฒนาสายพันธุ์บัวฝรั่งลูกผสม และส่งเข้าประกวด ณ สวนพฤกษศาสตร์ เมืองเดนเวอร์ รัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา ซึ่งจัดโดย International Water Lily and Water Gardening Society หรือ IWGS ในงานประกวดบัวลูกผสมใหม่ประจำปี 2013 จำนวน 3 ประเภท สามารถคว้ารางวัลได้ถึง 7 รางวัล ได้แก่

พันธุ์บัว ชื่อ มายาราณี

เป็นบัวยักษ์ลูกผสมในกลุ่มบัวยักษ์ออสเตรเลียด้วยกัน
ผลิตขึ้นในปี พ.ศ.2553 มีขนาดใหญ่มากและบานทน สามารถ
เปลี่ยนสีได้ทุกวัน โดยการไล่ระดับสี อาทิ สีน้ำเงิน สีฟ้า สี
ม่วง สีชมพูเข้ม ซึ่งสามารถคว้า 3 รางวัล คือ

1. รางวัล 1st Place Anecphyra Water Lily (รางวัล
ชนะเลิศ ในกลุ่มบัวยักษ์ออสเตรเลียลูกผสม)
2. รางวัล Best People's Choice Awards (รางวัล
ชนะเลิศขวัญใจมหาชนประเภทบัวยักษ์)
3. รางวัล Best of all People's Choice Awards
(รางวัลชนะเลิศขวัญใจมหาชนรวมทุกประเภท)

พันธุ์บัว ชื่อ เยาวลักษณ์

เป็นบัวยักษ์ลูกผสมภายในสกุลเดียวกัน ผลิตขึ้นในปี
พ.ศ.2554 มีลักษณะเด่น คือ รูปร่างดอกเป็นถ้วยบานวัน
แรกดอกจะเป็นสีฟ้า และค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูแดงใน
วันที่ห้า และรางวัลที่ได้รับจำนวน 2 รางวัล คือ

1. รางวัล 2nd Place Anecphyra Water Lily (รางวัล
รองชนะเลิศอันดับ 1 ในกลุ่มบัวยักษ์ออสเตรเลีย
ลูกผสม)
2. รางวัล Second Best People's Choice Awards
(รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ขวัญใจมหาชนประเภท
บัวยักษ์)

พันธุ์บัว ชื่อ ตะวันออก

เป็นบัวสายเขตร้อนบานกลางวัน ลูกผสม ผลิตขึ้นในปี
พ.ศ.2548 จัดว่าเป็นบัวสีส้มสดใสที่ดึที่สุดต้นหนึ่งของโลก
เพาะเลี้ยงง่ายและทนแดด และได้รับ 2 รางวัล คือ

1. รางวัลที่ 2nd Place Tropical Water Lily (รางวัล
รองชนะเลิศอันดับ 1 ในกลุ่มบัวสายเขตร้อนลูกผสม)
2. รางวัล Second Best People's Choice Awards
(รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ขวัญใจมหาชนประเภท
บัวสายเขตร้อนลูกผสม)

แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริการชุมชน (Best Practice in Community Services)

มหาวิทยาลัยเอเชีย

บทคัดย่อ

บทความนี้ให้ภาพโดยรวมของแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริการชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งโดยใช้หลักการด้านการศึกษาและความเชื่อมโยงกับชุมชน ในกรณีของการปฏิบัติที่ดีด้านการบริการชุมชน มหาวิทยาลัยเอเชียได้จัดโครงการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นให้กับบุคลากรของสภาการศึกษาไทย ซึ่งทำให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ

1. บทนำ

บทความนี้ให้ภาพรวมของแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริการชุมชนของมหาวิทยาลัยเอเชีย โดยอ้างอิงถึงกรณีศึกษาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เชิงวิชาชีพ และโครงการสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นสำหรับสภาการศึกษาไทย บทบาทของมหาวิทยาลัยในการให้บริการชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ในสังคมไทย และทำให้กระบวนการการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงกับชุมชน วัตถุประสงค์ของบทความนี้มุ่งเน้นที่การอภิปรายแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริการชุมชน โดยกล่าวถึงกรณีศึกษาของโครงการอบรมภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเอเชีย บทความนี้แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ คือ ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กรณีศึกษาและสรุป

2. ความหมายของการปฏิบัติที่ดีในการบริการชุมชน

การปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายที่ยอมรับในวงการศึกษาฯ นั้นๆ มีการบันทึกเป็นเอกสารและมีการเผยแพร่ความรู้ กล่าวโดยทั่วไป แนวปฏิบัติที่ดีเป็นวิธีการหรือเทคนิคที่แสดงผลที่เหนือกว่าการใช้วิธีการอื่น นอกจากนี้ การปฏิบัติที่ดีก่อให้เกิดการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ซึ่งกระบวนการพัฒนาและการรักษาคุณภาพ ส่วนประกอบในการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานและตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี อาจกล่าวได้ว่าแนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ได้บันทึกเป็นเอกสารและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในภาพรวม ส่วนประกอบในการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีของหน่วยงาน ประกอบด้วย ความเป็นมา เป้าหมายของการดำเนินงาน กระบวนการ/ขั้นตอน ผลประโยชน์ที่ได้รับการนำไปขยายผลกับหน่วยงานอื่นๆ

3. การปฏิบัติที่ดีในการบริการชุมชน (Community Services)

ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น ด้านการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ

4. ภาษาอังกฤษสำหรับวัตถุประสงค์ เชิงวิชาชีพ (English for Professional Purposes)

การจัดบริการชุมชนด้านการให้การศึกษาภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเข้มข้นโดยมีการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน รวมทั้งความต้องการเฉพาะด้าน โดยออกแบบหลักสูตรการอบรมให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน เช่น ภาษาที่ใช้ในอาชีพพยาบาล ในการสอนวิชาชีววิทยาแก่นักเรียนมัธยมต้น เป็นต้น

5. โครงการภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น (Intensive English Programme)

Intensive English Programme for the Thai Red Cross “Relief and Community Health Bureau” ระหว่างวันที่ 7 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2556 ของสำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย เป็นการฝึกอบรมมุ่งเน้นการเพิ่มพูนทักษะและความรู้ 3 ด้าน คือ

1. ทักษะด้านการฟัง และการพูด โดยเน้นการออกเสียงคำและประโยค
2. ภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพ ทักษะการอ่านและทำความเข้าใจเอกสารการบรรเทาทุกข์
3. ภาษาอังกฤษสำหรับการนำเสนองาน

Plan – Do – Check – Act

Plan - มีการสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้เรียน ทั้งโดยการพูดคุยหรือกับผู้ประสานงานโครงการ และมีการสำรวจระดับพื้นฐานทักษะความรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วยแบบสอบถาม และด้วยแบบทดสอบ (placement test)

Do - วางโครงร่างหลักสูตร เนื้อหาการสอน และบทเรียน พร้อมอุปกรณ์ คัดเลือกผู้สอนตามวุฒิ ความถนัด และประสบการณ์ตรง ดำเนินการฝึกอบรม

Check - ประเมินผลการเรียน และประเมินความสำเร็จของโครงการ สำรวจความพึงพอใจของหน่วยงานรับบริการ ทบทวนความเหมาะสมของหลักสูตร และเนื้อหาสาระของบทเรียน

Act - แก้ไขปรับปรุงหลักสูตร และบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เตรียมการสำหรับการฝึกอบรมรุ่นต่อไป

ผลประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้ที่เข้ารับการอบรมมีการปรับปรุงทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในทุกๆ ด้าน
2. ผู้ที่เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาตนเองในทักษะด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องในระยะยาว
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เพิ่มพูนทักษะ และนำไปขยายผลการเรียนรู้ในหน่วยงาน

การบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม สู่การจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการสู่สังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

หลักการและเหตุผล

ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นหน้าที่ซึ่งคนในประเทศควรให้ความร่วมมือในการสืบสาน อนุรักษ์ พัฒนาเพื่อให้สิ่งที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมาดำรงอยู่และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความว่า

“...ชาติไทยเรานั้นได้มีเอกราช มีภาษา ศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง มาช้านานหลายศตวรรษแล้ว ทั้งนี้เพราะบรรพบุรุษของเราได้เสียสละอุทิศชีวิต กำลังทั้งกายและกำลังใจ สะสมสิ่งเหล่านี้ไว้ให้เพื่อพวกเรา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรักษาสีงเหล่านี้ไว้ให้คงทนถาวร เป็นมรดกของอนุชนรุ่นหลังต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุทั้งหลายนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ชี้ให้เห็นอดีตอันรุ่งโรจน์ของชาติไทยเรา เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทั้งในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดี และวัฒนธรรมจึงควรที่ทุกฝ่ายจะได้ช่วยกันทะนุถนอมบำรุงรักษา อย่าให้สูญสลายไป...”

จากพระราชดำรัสและความสำคัญข้างต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่นจึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในฐานะหน่วยงานที่ให้การอนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริม สร้างสรรค์งานศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาเยาวชน นักเรียน และการบริการวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรมแก่ชุมชน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ของมหาวิทยาลัย คือ การ

ส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่สู่สากล จึงได้มีการวางแผนประชุมประสานกับเครือข่ายผู้บริหาร ผู้นำนักศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานภายในและภายนอก โดยได้นำกิจกรรมดังกล่าว มาบูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม กับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการสู่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียน เยาวชน นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมไทย
2. เพื่อบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม กับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการสู่สังคม
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ด้านการส่งเสริมเผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริการชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไป

กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ

1. ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรม และท้องถิ่น มีการประชุม ทบทวนระบบกลไก และผลการดำเนินงานด้านทำนุ บำรุงศิลปะ วัฒนธรรมในรอบปีที่ผ่านมา โดย นำเอาการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายใน และการศึกษาภายนอกมารายงานให้ คณะกรรมการประจำศูนย์ศิลปะฯ ได้รับทราบและ ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา พร้อมนำแผนปฏิบัติ ราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558 แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 แผนปฏิบัติ ราชการของกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการ ของกระทรวงวัฒนธรรม แผนปฏิบัติราชการของ มหาวิทยาลัย เพื่อนำมาประกอบในการจัดทำ แผนพัฒนางานด้านทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย และท้องถิ่น

2. การวางแผนดำเนินงาน

ด้านการผลิตบัณฑิต

ศูนย์ศิลปะฯ ได้นำทฤษฎีระบบ การบริหารงานแบบ มีส่วนร่วม โดยเชิญคณะกรรมการบริหารคณะ

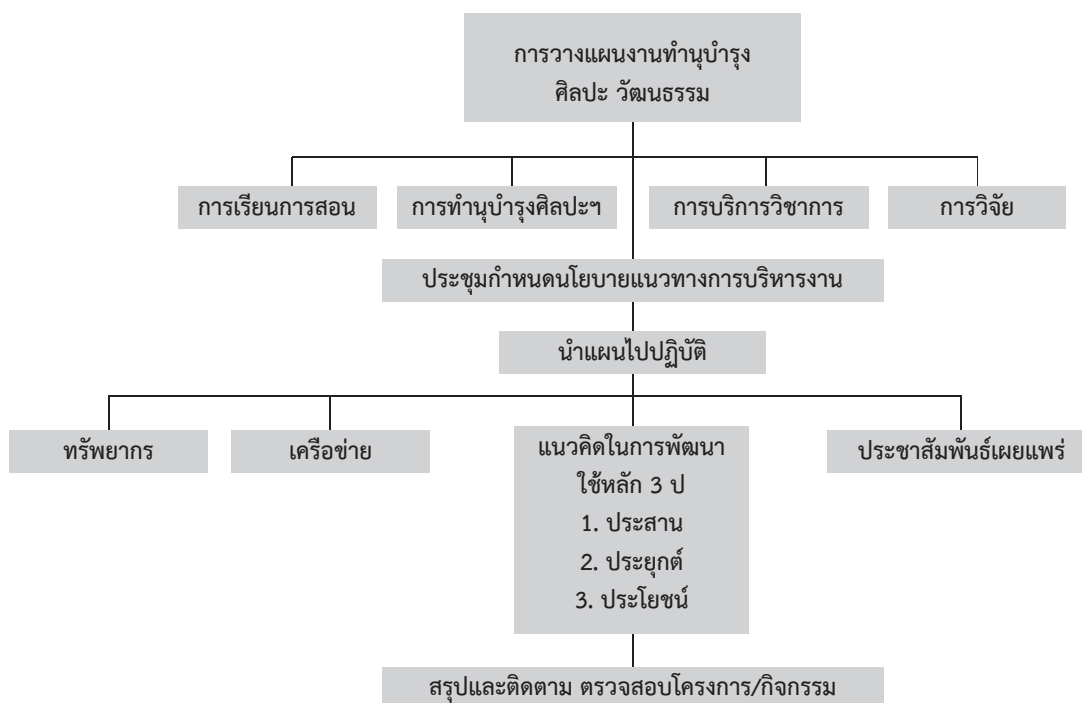
นักวิชาการ (กองพัฒนานักศึกษา ผู้นำนักศึกษา สโมสรนักศึกษา ประธานนักศึกษา หอพัก) เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา พันธกิจการพัฒนาของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการ บูรณาการกิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการ สร้างจิตสำนึก และการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมไทย ให้สืบต่อไปได้

ด้านการบริการวิชาการ

ศูนย์ศิลปะฯ ได้ประสานกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา สถานศึกษา โดยสอบถามความต้องการของ ผู้เข้าอบรมเพื่อนำมาวางแผนในการบริการวิชาการ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ในโครงการต้นกล้าวัฒนธรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร ในโครงการ ลานวัฒนธรรมเพื่อเยาวชนและครอบครัว

ด้านการวิจัยและสร้างองค์ความรู้

ศูนย์ศิลปะฯ ได้ตั้งเป้าหมายโดยจัดให้มีงานวิจัย ปีละ 1 เรื่อง เอกสารองค์ความรู้ปีละ 2 เรื่อง

3. กำหนดกลยุทธ์/แผนงานโครงการ

ศูนย์ศิลปะฯ กำหนดกลยุทธ์ หรือวิธีการ หรือแนวทาง เพื่อดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งกำหนด ผู้รับผิดชอบโครงการ โดยจัดทำปฏิทินการทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม เผยแพร่ให้หน่วยงานต่างๆ รับทราบ โดยได้นำแผนกิจกรรมเสนอคณะกรรมการประจำ ศูนย์ศิลปะฯ ขอให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการ บูรณาการและการมีส่วนร่วมขององค์กรทั้งภายใน และภายนอก และนำเสนอแผนงานโครงการเพื่อขอ อนุมัติงบประมาณจากสภามหาวิทยาลัย

4. ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม

ศูนย์ศิลปะฯ ดำเนินงานตามแผนโครงการ โดยใช้ หลัก 5 ส. (สร้างความรู้ สำเร็จ สืบสาน สร้างสรรค์ ส่วนร่วม)

5. ติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ

ศูนย์ศิลปะฯ มีการประชุม และมีการมอบหมาย ผู้รับผิดชอบติดตามโครงการ เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาต่างๆ และส่งผลให้การดำเนิน โครงการไม่บรรลุผลตามที่วางไว้ โดยใช้เครื่องมือ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน การรายงาน ไตรมาส การจัดการความรู้ (KM) แลกเปลี่ยนการ จัดกิจกรรม ตรวจสอบจุดอ่อน จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

ศูนย์ศิลปะฯ ได้จัดทำสรุปผลสำรวจความ พึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สรุปเล่มกิจกรรม โดยรายงานการจัดกิจกรรมให้คณะกรรมการ ประจำศูนย์ศิลปะฯ รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาแผนการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

7. การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงและพิจารณา

ศูนย์ศิลปะฯ นำผลการประเมินการดำเนินโครงการ มาศึกษา ทบทวนแล้วร่วมกันวางแผนพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอน การบริการ วิชาการ การวิจัยและการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ต่อไป

ผลการดำเนินงาน

1. การบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม กับ การเรียนการสอน

อาจารย์อารีญา บุญทวี อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนา ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้มี การจัดการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมกับการเรียน การสอน วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโครงการส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสู่สถานศึกษา โดยได้เชิญอาจารย์ณัฐพนธ์ สิงห์ยศ นักวิชาการ ศึกษาด้านวัฒนธรรม ของศูนย์ศิลปะฯ เป็นวิทยากร บรรยายและสาธิตการทำพวงมโหตร และกรอรูป กระจาดชา โดยเมื่อนักศึกษาตัดพวงมโหตรเสร็จ เรียบร้อย ได้นำไปถวายวัดทางข้ามน้อย ในงานปิด ทองพระพุทธรูปชินราช วัดทางข้ามน้อย ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ นักศึกษา เมื่ออบรมแล้วได้นำไปต่อยอดในงานประเพณี ท้องถิ่นของตำบล หรือของจังหวัดที่อาศัยอยู่

2. การบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมกับ การวิจัย

ศูนย์ศิลปะฯ ได้จัดทำวิจัยเรื่องความเชื่อของ ประชาชน ที่มีต่อประเพณีปิดทองพระพุทธรูปชินราช ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์ เกี่ยวกับประเพณีและการสืบสานประเพณี ทั้งนี้ ศูนย์ศิลปะฯ ได้นำนักศึกษาศึกษาที่เรียนวิชาพื้นฐาน วิชา ไทยบางปะกงศึกษา และวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น อบรม เชิงปฏิบัติการการทำพวงมโหตร เพื่อนำไปถวายวัด ในงานประเพณีท้องถิ่น ของตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งผลที่ได้จากการ

ทำวิจัยดังกล่าว เข้ามารายในรายวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ นักศึกษาได้นำองค์ความรู้จากงานวิจัยมาจัดทำรายงานประเพณีแห่งหลวงพ่อบุทธโสธรทางบก

3. การบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมกับการบริการวิชาการสู่สังคม

ศูนย์ศิลปะฯ ได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร ได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปัจจุบัน โดยศูนย์ศิลปะฯ เข้าไปสำรวจความต้องการของนักเรียน กลุ่มสตรี และผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน กลุ่มสตรี สามารถสร้างอาชีพได้ โดยแบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ได้แก่ ฐานศิลปะ ฐานแปรรูปอาหาร ฐานประดิษฐ์หมวกกระดาษ/กล่องนม ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังได้จัดบริการวิชาการ ในโครงการพัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ การแกะสลักผัก ผลไม้ การทำบายศรีและการทำเครื่องศิราภรณ์ให้แก่สถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา และภาคตะวันออก และได้เข้าไปติดตามการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์

4. การเผยแพร่องค์ความรู้ และเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ศูนย์ศิลปะฯ ได้ประสานกับสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จัดโครงการศิลปะ วัฒนธรรม สู่ประชาคมอาเซียน และจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมสานสัมพันธ์อาเซียน โดยได้สาธิตและอบรมเชิงปฏิบัติการการทำพวงมโหตรแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยปัญญาศาสตร์ ประเทศกัมพูชา และมหาวิทยาลัยไฮเซน ประเทศเวียดนาม รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ ขนบไทยฉบับภาษาอังกฤษ และองค์ความรู้เป็นภาษาอังกฤษ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

(Critical Success Factors : CSFs)

1. มีการประชุมร่วมกัน ทำแผนทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ร่วมกับผู้บริหาร คณะ สำนักนักวิชาการ กองพัฒนา นักศึกษา ประธานสโมสรนักศึกษา องค์การนักศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการหอพักนักศึกษา
2. นำหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร PDCA ได้แก่ การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) มาจัดโครงการให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย
3. มีการวางแผนประสานงานกับวิทยากรและผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการถ่ายทอดแผนการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ
4. มีการดำเนินงานโดยยึดหลักการบูรณาการและการมีส่วนร่วม รวมทั้งมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และเชื่อมโยงกับการดำเนินงานประจำ
5. มีการสร้างเครือข่ายร่วมมือ ทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก เช่น กลุ่มศิลปินตะวันออก สภาวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร เป็นต้น
6. มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหลายศาสตร์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศิลปะ วัฒนธรรม
7. มีกิจกรรมอนุรักษ์ พัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม ร่วมมือกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
8. คณาจารย์ นักศึกษา ได้รับรางวัลต่างๆ และร่วมกิจกรรมระดับจังหวัดและระดับชาติ
9. มีการวิจัยทางศิลปะ วัฒนธรรม และมีการบูรณาการงานวิจัยในระดับท้องถิ่น
10. มีการสร้างสื่อและเผยแพร่ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบต่างๆ เช่น e-Book แนะนำจังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับอำเภอบ้านโพธิ์ และฉบับอำเภอแปลงยาว

11. มีกิจกรรมการบริการวิชาการที่บูรณาการกับงานด้านทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และการเรียนการสอน
12. มีการประชุมกำกับติดตามและนำแผนการพัฒนากำประกันคุณภาพการศึกษา แผนการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการประจำศูนย์ศิลปะฯ ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนา
13. มีค่านิยมองค์กร TEAM WORK คือ การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง

T = TEAM COOPERATION การทำงานเป็นทีม
E = EQUALITY ความเสมอภาคในการทำงาน และการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน
A = ART ศิลปะในการทำงาน
M = MORALITY การมีศีลธรรม
W = WILLINGNESS ความเต็มใจในการทำงาน และการบริการ
O = OPPORTUNITY การให้โอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้า และการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
R = RESPONSIBILITY ความรับผิดชอบในการทำงาน
K = KNOWLEDGED ความรู้ความเข้าใจงาน

จุดเน้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นำเสนอโดย ผศ.คมพล สุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พัฒนามาจากพื้นที่ 728 ไร่ บนที่ดินของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่ได้พระราชทานแก่กระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี 2515 ซึ่งวังสวนบ้านแก้วเปรียบเสมือนบ้านที่แสนรักของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ภายหลังจากเสด็จกลับจากประเทศอังกฤษ ในปี 2515 ได้ให้พื้นที่แห่งนี้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีดูแล

ถือเป็นรากฐานการพัฒนาจากการเป็นวิทยาลัยครู จันทบุรีมาเป็นวิทยาลัยรำไพพรรณี สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี และปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 รากฐานการพัฒนาจึงเป็นมหาวิทยาลัยกลุ่มใหม่ที่มีฐานของความเป็นครูมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในช่วงที่ผ่านมาและต่อไปในอนาคต พุทธศักราช 2557 - 2561 โดยจะเน้นให้บัณฑิตมีมาตรฐานเพื่อเข้าสู่การรองรับประชาคมอาเซียน ผลิตบัณฑิตที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานทางวิชาชีพ พัฒนาโรงเรียนสาธิตให้ได้รับมาตรฐานการรับรองคุณภาพ พัฒนากลไกการสนับสนุนการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงานวิจัยงานสร้างสรรค์ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นชุมชน มีผลงานวิจัยที่ได้รับการรองรับการตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

ในรายละเอียดของการดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้มีการนำเสนอไว้ในภาพรวม ในแต่ละคณะ ซึ่งมี 6 คณะที่เป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พ.ศ.2547 นั้น มีจำนวน 4 คณะ ที่เป็นหน่วยงานภายในจุดเน้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีในปัจจุบัน และในอนาคตจะเน้นใน 3 ด้านสำคัญๆ ที่ตอบสนองกับพันธกิจ คือ

ด้านอัญมณี

เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองแห่งอัญมณีและเป็นตลาดอัญมณีของประเทศและของโลก ดังนั้น สาขาอัญมณีศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ จึงเน้นการดึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นเรื่องการเผาพลอย การเจียรนัย รวมถึง **ต้นน้ำ** ในเรื่องของการผลิต นักศึกษาจะมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ได้รู้จักว่าพลอยมาอย่างไร เติบโตมาอย่างไร **กลางน้ำ** คือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และ **ปลายน้ำ** คือ การจำหน่าย จุดเด่นของอัญมณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มุ่งเน้นเรื่องของการบริการวิชาการแก่สังคม

ด้านเทคโนโลยีอาหาร

เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองผลไม้ ซึ่งผลไม้เป็นผลผลิตหลักและเป็นรายได้หลักของเมืองจันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้มีการต่อยอด โดยเฉพาะเรื่องของเทคโนโลยีอาหาร มีการดูแลในเรื่องหลังเก็บเกี่ยวและมีการแปรรูปสู่อาหาร โดยเน้นบัณฑิตให้มีความสามารถตรงตามความต้องการของตลาด การผลิตได้มีการร่วมกันในลักษณะสหกิจศึกษา ลักษณะโรงเรียนโรงงาน การให้นักศึกษาเข้าไปเรียนรู้จากการทำงาน แล้วได้ทดลองปฏิบัติจริง เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถที่จะนำเอาองค์ความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านโลจิสติกส์ (Logistic)

จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา เรื่องของ logistic จึงมีความสำคัญ ทั้งนี้ นักศึกษาสาขา Logistic ของมหาวิทยาลัย ได้ร่วมประกวดโครงการในเรื่องของสหกิจ และได้รับรางวัลโครงการจากมหาวิทยาลัยบูรพาที่เป็นแม่ข่ายในการดำเนินการประกวดโครงการที่ได้รับรางวัล คือ โครงการที่ทางมหาวิทยาลัยนำนักศึกษาไปฝึกงานที่กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องการส่งนมเปรี้ยวปีทาเก้นในเขตกรุงเทพมหานครของราชอาณาจักรกัมพูชา

ทั้งนี้ 3 ภารกิจหลัก 3 ยุทธศาสตร์หลัก ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ อาทิ บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีจำนวนประมาณ 700 คน แบ่งเป็นสายวิชาการ 328 คน สายสนับสนุน 377 คน เกือบครึ่งเป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 68 คน โดยมีตำแหน่งทางวิชาการระดับ ผศ. และ รศ. รวม 59 คน ดังนั้น กว่า 40 ปีของการพัฒนาการฝึกหัดครูทำให้ได้ตำแหน่งทางวิชาการ แต่ในช่วง 10 ปีท้ายของการพัฒนาที่มหาวิทยาลัยมีการรับบรรจุพนักงานมหาวิทยาลัย จำนวนกว่า 640 คน ที่เป็นตำแหน่งอาจารย์ ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ นี่คือนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำลังจะต้องเรียนรู้และพัฒนาต่อไป ถือว่าเป็นกลุ่มใหม่ที่เติบโตมา 10 ปี แต่สิ่งเหล่านี้ก็พร้อมที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต

สำหรับในเรื่องของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นตามฐานของประชากร แต่สิ่งนี้น้อยลงในเชิงปริมาณ อาจต้องพัฒนาในเชิงคุณภาพที่มากขึ้น ควบคู่กับต้นทุนการจัดการศึกษาที่ปัจจุบันต้นทุนทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสูงขึ้น โดยมีค่าใช้จ่ายต่อหน่วยผลผลิตสูงขึ้น ในขณะที่มหาวิทยาลัยไม่มีการเปิดศูนย์นอกสถานที่ตั้ง ดังนั้น รายได้ในส่วนที่เป็นค่าธรรมเนียมการศึกษาจะน้อยลง แต่ด้วยยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเน้นทางด้านโอกาสทางการศึกษา จะทำให้เด็กและเยาวชนของภาคตะวันออกมีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น โดยในปี 2553 ถึง 2556 มีอัตราการรับเข้าอยู่ที่ 10,645 คน คงอยู่ ณ ปัจจุบัน 7,155 คน นี่คือนโยบายที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจะต้องรักษาให้ฐานจำนวนผู้เรียนมีการ Drop Out น้อยลง

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2557 ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เดินทางไปเยี่ยมชมภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ให้คำแนะนำว่ามหาวิทยาลัยควรมีการบูรณาการสาขาในบางวิชา โดยบูรณาการกับสาขาที่เป็นสาขายอดนิยมมากขึ้น เนื่องจากสภาพการปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 53 สาขาวิชา 10 คณะ 3 หน่วยงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยจะต้องเรียนรู้และปรับตัวต่อไปในอนาคต

คำแนะนำอีกเรื่อง คือ การบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นเหมือนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วไป ที่มีความสามารถโดดเด่นในเรื่องของการบริการวิชาการ เนื่องจากมีความใกล้ชิดชุมชน สังคม มีฐานรากของการพัฒนาในชุมชนเป็นหลัก ดังนั้น คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นอกจากเน้นการสอนแล้ว ยังมีฐานลูกศิษย์ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคในเขตที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ ดังนั้น การให้บริการทางวิชาการจึงมีความโดดเด่น ยกตัวอย่างเช่น โครงการปะการังที่ได้มีการทำอย่างต่อเนื่อง แต่ว่าสิ่งที่ขาดไป คือ การบริการวิชาการที่เรายังไม่ได้เชื่อมโยงสู่การทำผลงานวิชาการ มหาวิทยาลัยมีการให้บริการวิชาการออกไปแต่ยังไม่มีการเก็บมา ไม่ได้สร้างเป็นองค์ความรู้ และไม่ได้บันทึก ทำให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการน้อย

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณียังมีโครงการที่โดดเด่นอีกหลายโครงการ โดยเฉพาะการที่มหาวิทยาลัยมีการปรับนำเอา Appropriate Technology โดยเชื่อมโยงเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ยกตัวอย่าง โครงการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่ได้ไปร่วมมือกับเกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ในการพัฒนาเป็นเครื่องมือสีข้าว เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ภาคภูมิใจ

กล่าวโดยรวม ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีความโดดเด่นทางด้านบริการวิชาการ แต่ยังต้องทางการวิจัย เมื่อต้องทางการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงต้องดำเนินการพัฒนาต่อยอด ซึ่งคิดว่าตำแหน่งทางวิชาการที่นำไปสู่วิชาการรับใช้สังคมน่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมอีกทางเลือกหนึ่ง

วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว

โครงการการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว

โครงการการเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์
การปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์

ผลการดำเนินการเชิงปริมาณ

1. นำเสนอสภาวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว เพื่อรับข้อเสนอแนะโครงการ จำนวน 1 ครั้ง
2. ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์ชนิดต่างๆ จำนวน 1 ครั้ง
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์จำนวน 1 ครั้ง
4. ประชุมพัฒนาหลักสูตรการปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์ จำนวน 2 หลักสูตร
5. ฝึกอบรมหลักสูตรการปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์ จำนวน 63 คน
6. ติดตามผลการปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์จำนวน 1 ครั้ง
7. การประเมินผลและสรุปโครงการ จำนวน 1 เล่ม

ผลการดำเนินการเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์มีความรู้และทักษะการปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์ตามหลักการที่ถูกต้อง
2. กลุ่มเกษตรกรในเขตจังหวัดสระแก้วปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น
3. เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตลงได้
4. ผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ
5. ผู้บริโภคได้บริโภคพืชผักและพืชสมุนไพรที่ปลอดภัยจากสารพิษ

6. เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชสมุนไพรมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดต้นทุนการผลิต
7. สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศโดยรอบชุมชนดีขึ้น

โครงการการเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์
การกานาอินทรีย์ โดยใช้การโยนกล้า

ผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

1. พัฒนาหลักสูตรได้ 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรการทำนาอินทรีย์ด้วยวิธีโยนกล้า
2. จำนวนผู้รับบริการฝึกอบรมหลักสูตรการทำนาอินทรีย์ด้วยวิธีโยนกล้า 30 คน
3. ความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการทำนาอินทรีย์ด้วยวิธีโยนกล้าร้อยละ 90.20

ผลสะท้อนการดำเนินงานของโครงการ (After Action Review : AAR)

1. ชุมชนได้แนวคิด หลักการและวิธีการทำนาด้วยวิธีใหม่ ซึ่งไม่เคยมีในชุมชนมาก่อน ทำให้ชาวนาเกิดความสนใจและต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการทำนาด้วยวิธีการโยนกล้าเพิ่มเติม และทำให้สนใจการทำนาของตนเองมากขึ้น ด้วยการเป็นนักวิจัยควบคู่กับการทำนาด้วย
2. เกษตรกรมีแนวทางการลดต้นทุนการผลิต และสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ในการทำได้สูงขึ้น
3. การดำเนินงานของโครงการค่อนข้างจะล่าช้ากว่าฤดูกาลทำนาของชาวนา ทำให้ชาวนาบางส่วนได้ทำนาด้วยวิธีการเดิมไปแล้ว จึงไม่สามารถทำนาอินทรีย์ด้วยวิธีการโยนกล้าได้

โครงการพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลิตและเพิ่มมูลค่า มันสำปะหลัง

ผลการดำเนินงานเชิงปริมาณ

เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังจากบ้านท่าเกษม อำเภอ เมืองสระแก้ว บ้านโนนหมากเค็ง บ้านคลองยาง อำเภอวัฒนานคร จำนวน 112 คน

ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ

1. ศึกษานวัตกรรมการเพิ่มผลผลิตการปลูกมันสำปะหลัง จากนายณรงค์ศักดิ์ สมใจ เกษตรกรในจังหวัดสระแก้ว และนายสุรินทร์ นกทอง เกษตรกรจังหวัดกาญจนบุรี
2. พัฒนาหลักสูตร 2 หลักสูตร ประกอบด้วย การใช้ นวัตกรรมในการปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง และการใช้นวัตกรรมในการดูแลเพื่อเพิ่มผลผลิต มันสำปะหลัง
3. พัฒนาสื่อเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ประกอบด้วย แผ่นพับประชาสัมพันธ์ และสื่อมัลติมีเดีย
4. การฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน 2 หลักสูตร มี ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 72 คน
5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานที่มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และไร่แสงดาว จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 40 คน
6. การติดตามประเมินผล และรายงาน

ปัญหา อุปสรรค

1. เกษตรกรยึดติดกับวิธีการปลูกมันสำปะหลังแบบ เดิมที่ทำกันต่อๆ กันมา
2. เกษตรกรบางกลุ่มยึดติดกับการดำเนินงานบาง โครงการที่ต้องมีงบประมาณอุดหนุน

ข้อเสนอแนะ

1. ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน
2. พัฒนาน้องความรู้และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อ พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

โครงการการพัฒนาหลักสูตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความต้องการหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า
2. พัฒนาหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มมูลค่า
3. ประเมินและติดตามหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า

ผลการดำเนินงาน

1. กลุ่มชุมชนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำข้าวเกรียบ ขนมหึง ทองม้วน และลอดช่องสิงคโปร์ และให้ ถ่ายทอดความรู้ โดยฝึกปฏิบัติจริง ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน ซึ่งหลักสูตรจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อรับประทาน ในครัวเรือน หรือต่อยอดรวมกลุ่มชุมชนสร้างเป็น ผลิตภัณฑ์ของชุมชน
2. พัฒนาหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มมูลค่า ซึ่งหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ โครงสร้าง หลักสูตรฝึกอบรม การจัดประสบการณ์ สื่อ/วัสดุ ฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบ ความเหมาะสมของหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาผลการ ประเมินความเหมาะสมรายข้อ พบว่า หลักการ และ สื่อ/วัสดุการฝึก มีความเหมาะสมมากที่สุด
3. การติดตามหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จาก มันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า ในด้านความพึงพอใจ และการนำไปใช้ ความพึงพอใจของผู้อบรม พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก การติดตาม การนำหลักสูตรไปใช้หลังจากการฝึกอบรม กลุ่มผู้ เข้าอบรมได้มีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ ทำขนมต่างๆ รับประทานในครอบครัว นอกจากนั้น

ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำขนมเลี้ยงเด็กนักเรียนในโรงเรียนในชุมชน โดยมีการวางแผนที่จะทำขนมไปเลี้ยงเด็กโรงเรียนต่างๆ โดยรวมกลุ่มกันเดือนละ 1 ครั้ง ทำขนมหนึ่งชนิด เพื่อให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้รับประทานร่วมกับอาหารกลางวัน โดยจะเปลี่ยนโรงเรียนและเปลี่ยนขนมทุกเดือน และทำเป็นระยะเวลา 5-6 เดือน จากนั้นจะรวมกลุ่มเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายต่อไป

โครงการการเสริมสร้างความสามารถของนักศึกษาและชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียน

กิจกรรมอาสาอาเซียน

(ร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3)

ด้วยนโยบายและเป้าหมายของสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่มุ่งพัฒนาบทบาทการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชน เพื่อพัฒนาบุคลากรของประเทศ รองรับการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงได้ดำเนินโครงการเผยแพร่ความรู้สู่ความเข้าใจในเรื่องอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมการด้านบุคลากรในด้านต่างๆ ให้สามารถตอบสนองและทันต่อการแข่งขันของนานาชาติ ประเทศ ครอบคลุมประชาชนในจังหวัดทุกภาคส่วน ได้แก่ นักศึกษา บุคลากรวิทยาลัยชุมชน และชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบุคลากร นักศึกษาของวิทยาลัยชุมชน สระแก้ว ประชาชน ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการในจังหวัดให้มีความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ปีงบประมาณ 2556

ผลการดำเนินงาน

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน จำนวน 300 คน มีความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
2. มีสถาบันการศึกษาเครือข่ายอาสาอาเซียน จำนวน 9 สถาบันการศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียน
3. เผยแพร่อาหารชาติสมาชิกอาเซียน จำนวน 5 ชาติ ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
4. ผู้เข้ารับการอบรมภาษาเขมร จำนวน 100 คน สามารถสื่อสารภาษาเขมรเบื้องต้นในชีวิตประจำวันได้

ปีงบประมาณ 2557

ผลการดำเนินงาน

1. การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนและประชาคมอาเซียน ประจำวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ฯลฯ และคัดเลือกผู้ผ่านการประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาสาอาเซียน จำนวน 1 ครั้ง
2. ผู้ผ่านการคัดเลือกเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียน จำนวน 30 คน ได้ศึกษาดูงานด้านอาเซียน/ประชาคมอาเซียนในประเทศเพื่อนบ้าน
3. กิจกรรมสร้างความตระหนักและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาสาอาเซียน จำนวน 1 ครั้ง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปบ้านเนินดินแดง ตำบลเนินทราย อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

วิทยาลัยชุมชนตราด

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (*Participatory Action Research : PAR*) เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาชุมชน เป็นการวิจัยและพัฒนา (*Research and Development : R&D*) ที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาความต้องการของชุมชนสู่ความยั่งยืน

วิทยาลัยชุมชนตราด เป็นสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดตราด มีบทบาทและภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างชุมชนให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ จากการทำงานในพื้นที่ทำโครงการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลเนินทรายมาระยะหนึ่ง ได้พบว่าหมู่บ้านเนินดินแดงเป็นหมู่บ้านในจังหวัดตราด ที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ นานาชนิด และทำไร่สับปะรด จุดเด่นที่สำคัญ คือ สับปะรดที่ปลูกเป็นสับปะรดพันธุ์ตราดสีทอง เป็นพืชที่ปลูกง่าย การดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก สร้างรายได้ให้เกษตรกรค่อนข้างสูง มีการปลูกและเก็บเกี่ยวทั้งปี ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศ สับปะรดตราดสีทองเป็นสับปะรดมีลักษณะเด่นที่รูปทรงผล สีผิวเหลืองออกส้มตาลึก รสชาติหวาน เนื้อสีเหลืองทอง เนื้อแห้งกรอบ และมีกลิ่นหอมกว่าสับปะรดทุกพันธุ์ จึงเป็นที่รู้จักทั้งคนไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนเมืองตราด

ชาวไร่สับปะรดส่วนใหญ่ขายสับปะรดผลสดให้กับพ่อค้าคนกลาง แต่มีบางช่วงที่ผลไม้ออกมาพร้อมกัน จึงทำให้

สับปะรดล้นตลาด ราคาตกต่ำ เกษตรกรแก้ปัญหาโดยการควบคุมการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ให้ออกตรงกับช่วงผลไม่ประจำปีออก เช่น มังคุด ทุเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาระดับหนึ่ง แต่ยังมีผลผลิตไม่ได้ขนาดมาตรฐานตามความต้องการของตลาด ชาวบ้านเนินดินแดงจึงเห็นว่าควรนำผลผลิตมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การทำสับปะรดกวน น้ำสับปะรด เป็นต้น จึงได้ร่วมกับวิทยาลัยชุมชนตราด ทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดบ้านเนินดินแดง ตำบลเนินทราย อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (*PAR : Participatory Action Research*) ภายใต้งบประมาณโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนจากสถาบันวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมี รศ.พยอม วงศ์สารศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมคณะทำงานของวิทยาลัยชุมชนตราดและสมาชิกชุมชนบ้านเนินดินแดงเพื่อร่วมกันศึกษาบริบทของชุมชนด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ลักษณะทางกายภาพ/ชีวภาพ ลักษณะของประชากร ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคม ระบบการศึกษา ระบบอนามัยและสาธารณสุข ระบบความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม

2. สร้างความร่วมมือกับชุมชนบ้านเนินดินแดง สร้างความเข้าใจร่วมกัน เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีแนวทางการต่อยอด
3. เก็บข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับสับปะรด การจัดการผลผลิตสับปะรดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ของบ้านเนินดินแดง รวมทั้งปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด
4. ถอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปสับปะรดในตำบลเนินทราย ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการค้นหาสูตรสับปะรดกวน และสูตรน้ำสับปะรดเข้มข้นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านเนินดินแดง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนากระบวนการแปรรูปสับปะรด โดยการสร้างองค์ความรู้ด้านการแปรรูปสับปะรด ทดลอง พัฒนาร่วมกัน จนกระทั่งได้หลักสูตรการจัดการความรู้ด้านการแปรรูปสับปะรด
6. ถอดบทเรียนการทำงานเป็นระยะๆ เพื่อวางแผนการทำงานในช่วงต่อไป
7. ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สับปะรดกวน น้ำสับปะรดเข้มข้น และประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดบ้านเนินดินแดง ที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

จากผลการดำเนินการในปีงบประมาณ 2556 นอกจากได้กระบวนการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ชุมชนได้ร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชน จนเกิดผลิตภัณฑ์ที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนแล้ว ยังสามารถสร้างหลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต นำไปให้บริการวิชาการแก่ชุมชนต่างๆ ในจังหวัดตราด

ปีงบประมาณ 2557-2558 มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ข้าวเกรียบสับปะรด สับปะรดหยี ปั่นชิลิปัสสับปะรด เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และได้รับการรับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จากสำนักงานมาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และได้รับการขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด ผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรด สามารถนำไปวางขายในร้านสหกรณ์ ร้านของฝากในจังหวัดตราด ทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลัก และในปีเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปสับปะรดเข้ารับการคัดเลือก และสนับสนุนงบประมาณให้วิทยาลัยชุมชนตราด นำผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรด ร่วมจัดนิทรรศการ “มหกรรมอุดมศึกษาไทย” ณ อิมแพค เมืองทองธานี ทำให้ชุมชนมีความมั่นใจในการร่วมคิด ร่วมทำ จึงเกิดการรวมกลุ่ม ภายใต้ชื่อ “กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านเนินดินแดง” และดำเนินการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดมาจนถึงปัจจุบัน

ปีงบประมาณ 2559 ผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดได้รับการคัดเลือกตามโครงการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP จากหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนในสถาบันอุดมศึกษาจากเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศูนย์เรียนรู้พัฒนาสตรีและครอบครัว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดชลบุรี มาร่วมสนับสนุนงบประมาณให้กับชุมชนในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ โดยวิทยาลัยชุมชนตราดมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยและพัฒนา ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับสมาชิกของกลุ่มอย่างยั่งยืนต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จจากการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมา 4 ปี เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของชุมชนบ้านเนินดินแดง กับวิทยาลัยชุมชนตราด ชุมชนบ้านเนินดินแดงมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน มีผู้นำที่มีศักยภาพ นับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสับปะรดจนเป็นที่รู้จัก ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณทั้งการพัฒนาสถานที่ผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน อาทิ ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) สำนักงานพัฒนาชุมชนตราด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตราด เป็นต้น

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน

7 สิงหาคม 2557

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

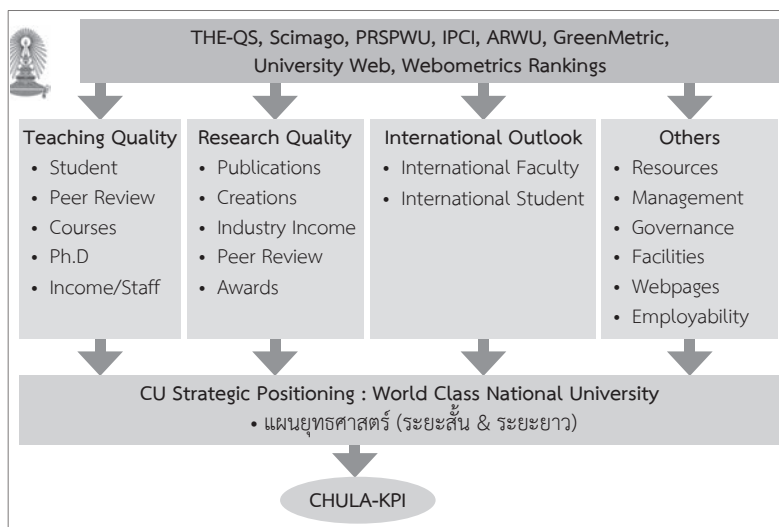
งานวิจัยเพื่อรองรับการเป็น World Class National University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำเสนอโดย ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล

เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของ “สมเด็จพระปิยมหาราช” พระผู้พระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” พระผู้สถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เป็น “หลักเฉลิม พระนครแห่งกรุงสยาม” เสมือนหนึ่งเป็น “มหาวิทยาลัยของแผ่นดิน” (*National University*) ดังนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนด “จุดยืนทางยุทธศาสตร์” (*Strategic Positioning*) ในการเป็น “World Class National University” (*เป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ที่เป็นเลิศในภูมิภาค มีความเป็นนานาชาติ มีความทันสมัย ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และสร้างบัณฑิตที่ทรงคุณค่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม*)

ด้วยเหตุนี้ จึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (*Key Performance Indicator : KPI*) ให้สอดคล้องกับ “จุดยืนทางยุทธศาสตร์” เช่น มีการทบทวน “เกณฑ์ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (*World University Ranking*)” จากสำนักต่างๆ แล้วเลือกเฉพาะ KPI ที่จะก้าวไปสู่การเป็น World Class ที่มีประโยชน์ต่อสังคมไทยหรือประเทศไทย ถ้า KPI ใด ทำเพื่อตอบโจทย์เฉพาะการเพิ่ม World University Ranking แต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศไทย ก็จะไม่ให้ความสำคัญน้อย ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำ “CHULA-KPI” เพื่อรองรับการเป็น “World Class National University” ดังรูปข้างล่างนี้

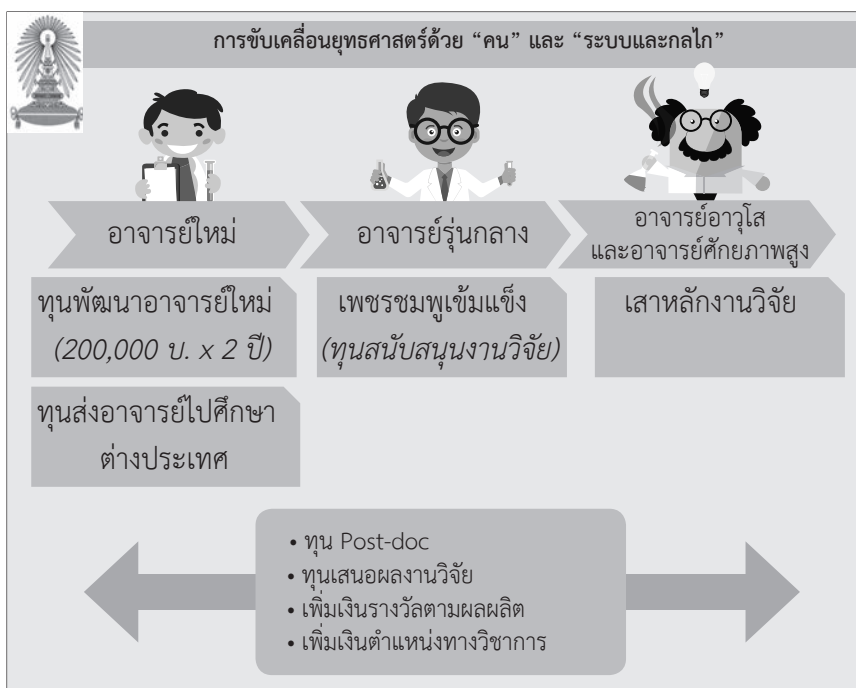

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นับได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เมื่อพิจารณาจาก

- พัฒนาการของ Publication ระดับนานาชาติ (ในฐาน SCOPUS ISI และ PUBMED) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2556
- พัฒนาการของ Citation ระดับนานาชาติ (ในฐาน SCOPUS และ ISI) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553-2556
- ภาพรวมของสาขางานวิจัยของจุฬาฯ ที่ครอบคลุมแทบทุกสาขา
- QS World University Ranking by Subjects
- QS Top 50 Universities in Asia for 5 Subject Groups
- SCIMAGO Institution Ranking
- รางวัลด้านการวิจัยทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
- จำนวนผลงานวิจัยและผลงานวิชาการที่แก้ปัญหาสังคมและตอบโจทย์ให้ประเทศ
- การต่อยอดงานวิจัยสู่ภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรม
- การสร้างประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

กลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนให้ “งานวิจัย” รองรับการเป็น “World Class National University” ในบริบทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
 - โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2555-2570)
 - จากแผนระยะยาว 15 ปี ได้จัดทำเป็นแผนระยะสั้น 4 ปี (พ.ศ.2555-2559) และแผนระยะกลาง (พ.ศ.2560-2564) และแผนระยะที่ 3 (พ.ศ.2565-2570)
 - มีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการถ่ายทอดแผนฯ ไปสู่คณะ วิทยาลัย สถาบันวิจัย และหน่วยงานทั้งหมดในกำกับลงไป ถึงแผนปฏิบัติการ
2. การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในแต่ละแผนฯ เช่น ในกรณี World University Ranking ได้กำหนดเป้าหมาย โดยวางหมุดหมายไว้ 3 จุด ในช่วงแต่ละ 5 ปี ของแผนฯ ดังนี้
 - ในระยะ 5 ปีข้างหน้า (ภายในปี พ.ศ.2560) จะขึ้นสู่ 200 อันดับแรกของโลก

- ในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า (ภายในปี พ.ศ.2565) จะขึ้นสู่ 150 อันดับแรกของโลก
 - ในระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า (ภายในปี พ.ศ.2570) จะขึ้นสู่ 100 อันดับแรกของโลก
3. การกำหนด Roadmap ภาพรวมของยุทธศาสตร์ 8 ด้าน ประกอบด้วย
- ยุทธศาสตร์หลัก 3 ด้าน ที่บูรณาการกัน
 - Research
 - Education
 - Social Service
 - ยุทธศาสตร์สนับสนุน 5 ด้าน
 - Physical Fundamental
 - Organization & Management
 - Human Resource
 - Stakeholder Relations
 - Finance
 - จัดทำ Strategy Map ของยุทธศาสตร์หลักและยุทธศาสตร์สนับสนุน
4. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้วย “คน” และ “ระบบและกลไก”

4.1 คน

ส่งเสริมสนับสนุนอย่างเป็นระบบครบวงจร ทั้งกลุ่มอาจารย์ใหม่ อาจารย์รุ่นกลาง อาจารย์อาวุโส และอาจารย์ที่มีศักยภาพสูง

4.2 การพัฒนา “ระบบและกลไก”

4.2.1 จัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการวิจัย เช่น

- ศูนย์สัตว์ทดลอง (600 ล้วน)
- ศูนย์วิจัยโพรเมทแห่งชาติ (1,800 ล้วน)
- ศูนย์เครื่องมือ (400 ล้วน)
- อาคารวิจัย 14 ชั้น
- ห้องปฏิบัติการเฉพาะทาง
- เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ฐานข้อมูลและโปรแกรมต่างๆ เช่น อักษรวิสุทธิ์

4.2.2 พัฒนาตามลำดับความพร้อมและความเข้มแข็ง

จากนักวิจัยมารวมตัวกันเป็น Research Unit (RU) 84 แห่ง → เป็น Center of Excellence (CE) 21 แห่ง → Research Cluster 10 กลุ่ม เพื่อตอบโจทย์ให้ชุมชน สังคม ภาคอุตสาหกรรม ประเทศ และของโลก

4.2.3 พัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนอื่นๆ เช่น

- การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับ “ผลงานวิจัย” ในทุกส่วนงาน ในภาพรวม
- โครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” (เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ใจ)
- Mobile Research Clinic
- Research Pyramid
- Informal Meeting
- พหุสังกัด
- CU Industrial Think Tank
- การวิจัยเน้น Area Based Research เช่น น่าน สระบุรี กรุงเทพฯ
- การบริหารโครงการวิจัยและโครงการบริการวิชาการผ่าน “Unisearch” (ศูนย์บริการวิชาการ)

ดังนั้น ด้วยแผนยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้วย “คน” ที่มีศักยภาพ และ “ระบบและกลไก” ที่มีประสิทธิภาพ จึงคาดหวังว่าจะนำพาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสู่การเป็น “World Class National University” ต่อไป

การส่งเสริมงานวิจัยแบบสหวิทยาการ เพื่อตอบโจทยอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

นำเสนอโดย รศ.สุชาติ เชื้อยงฉิน

ภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่จากการทำวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมและภาคอุตสาหกรรมโดยรวม โดยเฉพาะสถาบันเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยิ่งต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (มจพ.) ได้มีการบูรณาการแนวนโยบาย ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2556-2559) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนา โดยมีกลยุทธ์ในการสนับสนุนการนำงานวิจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม และขยายผลไปสู่เชิงพาณิชย์ ผ่านการดำเนินงานของสำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีปณิธานในการพัฒนามหาวิทยาลัยฯ มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ผ่านการส่งเสริมให้มีงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิชาการชั้นสูง เพื่อสร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เหมาะสม อันก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และตอบโจทยความต้องการพัฒนาของอุตสาหกรรมในประเทศ จึงมีความคิดที่จะเปิดพื้นที่ให้แก่นักวิจัยของ มจพ. และกลุ่ม

อุตสาหกรรมที่มีเป้าประสงค์สอดคล้องกัน ได้พบปะและทำความรู้จักกันผ่านระบบเครือข่ายแบบปิด (เพื่อรักษาไว้ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลขององค์กร) พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และจัดคลัสเตอร์ (Cluster) เพื่อให้สะดวกในการสืบค้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จึงได้อนุมัติให้สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดำเนินโครงการพัฒนาระบบเครือข่ายงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม มจพ. (KMUTNB Research for Industrial Network) เพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์งานวิจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และขยายผลสู่เชิงพาณิชย์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านงานวิจัยเพื่อตอบโจทยงานวิจัยจากภาคอุตสาหกรรม รวบรวมและจัดกลุ่มงานวิจัยของมหาวิทยาลัยให้เป็นระบบสามารถสืบค้นได้ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิจัย มจพ. ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และเชื่อมโยงนักวิจัยกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

สำหรับความคืบหน้าของโครงการ สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มจพ. ได้เริ่มดำเนินโครงการฯ โดยการระดม

ความคิดเห็นเพื่อวางแผนการดำเนินงานและร่วมกันกำหนดขอบเขตงานในการพัฒนา “ระบบเครือข่ายงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม มจพ. (KMUTNB Research for Industrial Network)” ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2557 โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 12 เดือน ซึ่งขอบเขตงานได้มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่พบปะระหว่างนักวิจัยกับภาคอุตสาหกรรมที่ง่ายต่อการใช้งาน สามารถสื่อสารร่วมกันผ่านระบบปิดเพื่อรักษาข้อมูลส่วนบุคคลและองค์กร ซึ่งหน่วยงานจากภาคอุตสาหกรรมสามารถสืบค้นข้อมูลนักวิจัย กลุ่มวิจัยหรือศูนย์วิจัยเฉพาะทาง ในสาขาความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องตามการจัดคลัสเตอร์ (Cluster) ได้ พร้อมทั้งสามารถกำหนดโจทย์ความต้องการงานวิจัยขององค์กร เพื่อหานักวิจัยที่สามารถผลิตงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์ความต้องการดังกล่าวได้

“ระบบเครือข่ายงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม มจพ. (KMUTNB Research for Industrial Network)” ได้มีการพัฒนาแล้วเสร็จเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2558 และเริ่มเปิดทดสอบระบบ โดยการให้นักวิจัยภายในกลุ่มวิจัยและศูนย์วิจัยเฉพาะทาง มจพ. เข้าทดลองใช้งาน ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์ระบบดังกล่าวแก่นักวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ มีการจัดอบรมการใช้งานระบบเครือข่ายงานวิจัย

เพื่ออุตสาหกรรม มจพ. ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ.2559 ให้กับนักวิจัยและผู้สนใจ โดยมีนักวิจัยให้ความสนใจเข้ารับการอบรมรวม 73 คน โดยสามารถเข้าถึงได้โดยการเข้าเว็บไซต์ <https://ir.kmutnb.ac.th> นอกจากนี้ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2559 สำนักวิจัยฯ ได้เริ่มประชาสัมพันธ์ระบบดังกล่าวให้กับหน่วยงานภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายรัฐบาล และเป็นที่ตั้งของวิทยาเขต มจพ.

ปัจจุบัน “ระบบเครือข่ายงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม มจพ. (KMUTNB Research for Industrial Network)” มีข้อมูลนักวิจัยอยู่ในระบบ รวมทั้งสิ้น 1,378 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2559) มีข้อมูลศูนย์วิจัยเฉพาะทางรวมทั้งสิ้น 43 ศูนย์ เพื่อรองรับการใช้งานจากหน่วยงานภาคอุตสาหกรรม และยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้กับหน่วยงานภาคอุตสาหกรรม เพื่อลงทะเบียนเข้าใช้งานระบบ ซึ่งคาดหวังว่าจะได้รับการตอบรับที่ดีจากบริษัทและองค์กรภาคอุตสาหกรรม เพื่อ มจพ. จะได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการพัฒนาของอุตสาหกรรมในประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

การสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยสู่ระดับสากล ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นำเสนอโดย ศ.ประมวญ เทพชัยศรี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีวิสัยทัศน์ในการมุ่งสู่การเป็นสถาบันวิชาการชั้นนำของเอเชียที่ได้มาตรฐานสากล ในการผลิตบัณฑิต การสร้างองค์ความรู้และการแก้ปัญหาของประเทศ โดยยึดมั่นคุณธรรมและประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น การสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยจะมุ่งเน้นการสร้างงานวิจัย ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล เพื่อการสร้างองค์ความรู้ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การแก้ปัญหาของสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่สาธารณะและ/หรือเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ นโยบายหลักในปัจจุบันของผู้บริหารมหาวิทยาลัย คือ การบริหารจัดการให้มีปัจจัยสนับสนุนการวิจัยที่เพียงพอและรอบด้าน โดยเน้นกลยุทธ์หลัก 3 ประการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ได้แก่

1) การเพิ่มทุนวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพของการวิจัยให้มากขึ้น โดยจัดให้มีทุนวิจัยในหัวข้อที่หลากหลายสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยระดับกลางและนักวิจัยอาวุโส ทุนวิจัยระดับหลังปริญญาเอก รวมทั้งทุนผู้ช่วยวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนมากกว่า 500 ทุนในแต่ละปี จัดให้มีการอบรมเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยให้นักวิจัยรุ่นใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์รับทุน

วิจัยหรือทุนร่วมวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เป็นต้น

2) การจัดตั้งเครือข่ายนักวิจัยโดยเน้นศักยภาพและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยวิจัยเฉพาะทาง ศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ คลัสเตอร์การวิจัย การสร้างเครือข่ายพี่เลี้ยงและกลุ่มนักวิจัยคุณภาพสูง ทั้งสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ จะให้มีระบบ กลไก ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะการวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่ต้องใช้อุปกรณ์เฉพาะทางที่มีราคาสูง จัดตั้งศูนย์สัตว์ทดลอง ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์เพื่อการวิจัย และศูนย์วิจัยค้นคว้าและพัฒนาฯ แห่งประเทศไทย เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน และการพัฒนางานวิจัยในสาขาดังกล่าว นอกจากนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการประชุม และการสัมมนาทางวิชาการ และการจัดพิมพ์วารสารวิชาการที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักวิจัยของทุกสถาบัน ทั้งในประเทศและภูมิภาค

3) ให้ทุนสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ เชิดชูและให้รางวัลผลงานวิจัยดีเด่น รวมทั้งรางวัลสิ่งประดิษฐ์ โดยในแต่ละปีจะมีการให้ทุนสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์มากกว่า 700 ทุน เชิดชูและให้รางวัลผู้มีผลงานวิจัยดีเด่นและสิ่งประดิษฐ์ ทั้งระดับคณะและมหาวิทยาลัย ผู้ที่ได้รับทุนวิจัยขนาดใหญ่ ผู้ที่มีผลงานจดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร และรางวัลประกาศเกียรติคุณจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

สำหรับกลยุทธ์การวิจัยของมหาวิทยาลัย คือ การผลักดันผลงานวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมให้มากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมงานวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของสังคมการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมไทยและสังคมโลก ตลอดจนการแก้ปัญหาของสังคมมากยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์นี้จะเน้นการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นในเชิงสาธารณะ นโยบาย พาณิชยีสุนทรียภาพ หรือประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคม ได้แก่ กลุ่มวิจัยทางการแพทย์ และ

กลุ่มวิจัยทางการแพทย์ ทั้งนี้ในกลุ่มวิจัยทางการแพทย์จะมีการจัดตั้งศูนย์วิจัยทางการแพทย์ธรรมศาสตร์ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการรักษาผู้ป่วยด้านทันตกรรม การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบุคคลกลุ่มพิเศษ อาทิ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรี และผู้ป่วยในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น การปรับปรุงการเข้าถึงอาคารสำหรับผู้พิการและผู้ป่วยในโรงพยาบาล จัดหาเครื่องมือแพทย์และครุภัณฑ์เพื่อการศึกษาและบริการ ส่วนกลุ่มวิจัยทางการแพทย์ ประกอบด้วย การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารจากข้าวและแป้ง ศูนย์นวัตกรรมเพิ่มมูลค่ามาตรฐานการผลิตและผลิตภัณฑ์เกษตร จัดตั้งศูนย์นวัตกรรมและปฏิบัติการด้านยา และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งจะเป็ศูนย์กลางทางการศึกษาค้นคว้า และเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ด้านภูมิภาคอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเร็ว ๆ นี้

การส่งเสริมการวิจัยแบบสหวิทยาการทำให้เกิดข้อขัดแย้ง
กับการนำผลงานวิชาการ/วิจัยไปใช้ในการขอตำแหน่งทางวิชาการ
(เนื่องจากผลงานวิจัยต้องมีน้ำหนัก >50% จึงจะนำไปใช้ได้)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

นำเสนอโดย รศ.นพ.ชัยเลิศ พิเชิตพรชัย

การส่งเสริมการวิจัยแบบสหวิทยาการ มักต้องการให้มีความร่วมมือจากผู้วิจัยที่มีความหลากหลายจากศาสตร์ต่างๆ กัน อย่างน้อยที่สุด คือ ตั้งแต่ศาสตร์สองศาสตร์ขึ้นไป แต่ยังมีหลายศาสตร์จะยิ่งดี ประเด็นที่เกิดขึ้นตามมาคือ จำนวนผู้ร่วมวิจัยจะมีมากตามไปด้วย ซึ่งนำไปสู่การแบ่งผลงานวิชาการว่าผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนมีส่วนร่วมคนละเท่าใด

เมื่อนำประเด็นเปอร์เซ็นต์การมีส่วนร่วมในผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดให้ผู้ร่วมวิจัยต้องมีส่วนร่วมในงานวิจัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ดังนั้น ข้อกำหนดจาก สกอ. ดังกล่าวกลายเป็นอุปสรรคขัดแย้งกับนโยบายสนับสนุนให้ทำวิจัยแบบสหวิทยาการ เนื่องจากถ้ามีนักวิจัยตั้งแต่สามคนขึ้นไป การแบ่งเปอร์เซ็นต์ผลงานวิจัย จะทำให้มีผู้วิจัยเพียงคนเดียวที่จะสามารถนำผลงานวิจัยไปขอตำแหน่งทางวิชาการได้ (ร้อยละ 50) ส่วนคนที่เหลือจะมีส่วนร่วมไม่ถึง

เพียงร้อยละ 50 และไม่สามารถนำไปขอตำแหน่งทางวิชาการได้เลย ทั้งนี้ จะมีเพียงกรณีที่ผู้ร่วมวิจัยเพียงสองคนเท่านั้น ที่อาจมีส่วนร่วมคนละร้อยละ 50 และเป็นกรณีเดียวที่ผู้วิจัยทั้งสองคนสามารถนำผลงานวิจัยไปขอตำแหน่งทางวิชาการได้ ดังนั้น จึงพอจะสรุปได้ว่า นโยบายส่งเสริมการทำวิจัยแบบสหวิทยาการจะไม่มีทางสำเร็จได้ หากมีข้อกำหนดของ สกอ. ที่กำหนดให้ผลงานวิจัยที่อาจารย์สามารถนำไปขอตำแหน่งทางวิชาการได้ต้องเป็นผลงานที่มีร้อยละความร่วมมือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป จึงเสนอให้ สกอ. ควรปรับตัวเลขร้อยละความร่วมมือของผลงานวิจัยให้ต่ำลง เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ที่ทำวิจัยแบบสหวิทยาการสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนนโยบายการทำงานวิจัยสหวิทยาการต่อไป

หมายเหตุ: รศ.นพ.ชัยเลิศ พิเชิตพรชัย สรุปให้โดยย่อ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้งานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

นำเสนอโดย รศ.นันทนา แจ่มสุวรรณ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปลายปี 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง โดยในปี 2554 มหาวิทยาลัยได้เริ่มสานความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ มหาวิทยาลัยจำปาสัก และสำรวจพื้นที่ อันนำมาสู่การวางแผนการทำงานวิจัยร่วมกันแบบบูรณาการศาสตร์ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาของทั้งสองมหาวิทยาลัย โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานประมาณอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบชุดโครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการดังกล่าว ได้แก่ การศึกษาความหลากหลายของสมุนไพรกินได้และพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ความหลากหลายและความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของข้าวไร่และข้าวนาลุ่ม ความหลากหลายของนกและไก่พื้นเมือง เห็ดกินได้ และเห็ดมีพิษ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จากความสัมพันธ์ดังกล่าวนำมาสู่การลงนามทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและมหาวิทยาลัยจำปาสัก ตามพันธกิจทั้ง 4 ด้าน ในระดับอุดมศึกษา คือ การวิจัย

การเรียนการสอน การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยอธิการบดี สีคำตาด มิตาไล ได้ลงนามทำข้อตกลงร่วมกัน ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2555 หลังจากนั้น อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจำปาสักได้มาศึกษาดูงานด้านศิลปวัฒนธรรม และฝึกทักษะด้านการวิจัย ขณะเดียวกัน อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลายในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและศิลปวัฒนธรรมของ สปป.ลาว ซึ่งสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและมหาวิทยาลัยจำปาสักอย่างมาก โดยในวันที่ 21-24 มีนาคม 2557 สภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ได้ไปกระชับความสัมพันธ์กับคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยจำปาสัก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและมหาวิทยาลัยจำปาสักแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ผลจากการที่อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและมหาวิทยาลัยจำปาสัก ยังคงดำเนินการทำงานวิจัยแบบบูรณาการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด

ร่วมทำ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีการขยายผล การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่แขวงลาวได้อย่างต่อเนื่อง จึงนำ มาสู่การจัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น จำปาสัก-เวพสตรี” ณ มหาวิทยาลัย จำปาสัก สาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้ทำ พิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2559 โดย ศ.วิจิตร ศรีสอาน นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ร่วมกับ ดร.สีคำตาด มิตาไล อธิการบดีมหาวิทยาลัย จำปาสัก ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาของทั้งสองมหาวิทยาลัย ผู้แทนหน่วยงานและสื่อมวลชนในแขวงจำปาสัก สปป.ลาว ซึ่งในอนาคตอันใกล้นี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สปป.ลาว จะมีการประชุมวางแผน การทำงานวิจัยร่วมกันในรูปแบบชุดโครงการศึกษาความ หลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแถบกลุ่มแม่น้ำโขง คาดว่าจะได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาของประเทศไทยและสาธารณประชาธิปไตย ประชาชนลาวเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรียังลงนามทำ ข้อตกลงร่วมกันกับมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่ง สหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของ เมียนมา ในวันที่ 9 เมษายน 2556 โดยใช้งานวิจัยเป็น พันธกิจหลัก ศึกษาความหลากหลายของสมุนไพร นก ไก่ พื้นเมือง ปลา และวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเมือง ย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เช่นเดียวกันกับ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สปป.ลาว ซึ่งจากการใช้งานวิจัยเป็น พันธกิจหลักในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนดังกล่าว ปัจจุบัน มีมหาวิทยาลัยจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา คือ **มหาวิทยาลัยมาละโย (Mawlumyine University)** และ **มหาวิทยาลัยมะริต (Myeik University)** ให้ความสนใจลง นามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี คาดว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะสร้างความร่วมมือพัฒนา การวิจัย การเรียนการสอน บริการวิชาการและศิลปวัฒนธรรม ระหว่างมหาวิทยาลัยและระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้น ยิ่งขึ้น

การสร้างนักวิจัยชุมชนผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติ Capacity Building for Community Researcher through Action Learning Approach

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

นำเสนอโดย ผศ.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ กำหนดตัวเองในฐานะ “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ดังนั้น งานวิจัยจึงให้ความสำคัญกับงานวิจัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นงานวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น (Research and Development) เน้นการวิจัยเชิงพื้นที่ (Area Based Research) และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนักวิจัยที่จะทำการวิจัยในรูปแบบนี้ จำเป็นต้องมีทักษะโดยใช้กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) บทความนี้ นำเสนอแนวคิดและวิธีการที่เป็นทางเลือก (Alternative Approach) ในการสร้างนักวิจัยชุมชน โดยผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับนักวิจัย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างนักวิจัยชุมชนสำหรับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สร้างและเพิ่มจำนวนนักวิจัยชุมชนที่มีทักษะการทำวิจัย โดยใช้กระบวนการ PAR

ผ่านการอบรมให้ความรู้การทำวิจัยในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ทว่านักวิจัยและงานวิจัยในรูปแบบดังกล่าวมีจำนวนน้อย งานวิจัยชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากนักวิจัยที่มีประสบการณ์อยู่แล้ว และทำมาอย่างต่อเนื่อง สถาบันวิจัยและพัฒนาจึงได้หาข้อมูลว่า ทำไมอาจารย์ของเราจึงไม่สามารถทำวิจัยแบบนี้ได้ ซึ่งได้ข้อมูลว่า การทำวิจัยชุมชนโดยใช้กระบวนการ PAR เป็นเรื่องยาก เพราะเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ไม่มีทักษะ ในการทำการวิจัยจินตนาการไม่ออกว่าจะทำอย่างไร จะเข้าชุมชนอย่างไร จะไปหาใคร จะสร้างความร่วมมืออย่างไร จะเขียนรายงานอย่างไร และเกรงว่างานวิจัยจะไม่ประสบความสำเร็จ ไม่สามารถจบงานวิจัยได้

จากประสบการณ์ของ ผศ.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่กว่าจะเป็นนักวิจัยที่สามารถออกแบบและบริหารจัดการ (Design and Manage) โครงการวิจัยชุมชนที่ใช้กระบวนการวิจัย PAR ที่ก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีความเป็นวิชาการและเกิดประโยชน์กับชุมชน เป็นงานวิจัยที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ทั้งจากการ

อบรม อ่านหนังสือและลงมือทำอยู่ประมาณ 7 ปี (2541-2550) จึงสรุปได้ว่าทำวิจัยแบบนี้เป็นแล้ว กล่าวคือ สามารถที่จะออกแบบและบริหารจัดการงานวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์และก่อประโยชน์กับชุมชนได้จริง และได้ข้อสรุปว่า การวิจัยแบบนี้เปรียบเหมือนฝึกขี่จักรยาน ซึ่งต้องฝึกจากการทดลองซึ่งจักรยานจริง ผ่านการล้มและมีแผลบ้าง จึงจะขี่เป็น และเมื่อเป็นแล้วจะสามารถฝึกฝนให้ชำนาญยิ่งขึ้นได้ สามารถขี่ได้ทั้งในเส้นทางปกติหรือเส้นทางที่มีความยากลำบากได้

เมื่อมีโอกาส ทำงานขับเคลื่อนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงได้ทำการทดสอบความเชื่อ ด้วยการสร้างแผนการสร้างงานวิจัยและนักวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยโดยให้ชื่อว่า “PLATFORM RESEARCH” ซึ่งประกอบด้วย 2 ชุดโครงการ คือ

1. โครงการวิจัย “การพัฒนาศักยภาพการตลาดของผู้ประกอบการ OTOP” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศของกลุ่มธุรกิจชุมชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มอาชีพสหกรณ์ไทย
2. โครงการวิจัย “รูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาของชุมชน และออกแบบแผนยุทธศาสตร์ชุมชน การพัฒนาชุมชน รวมทั้งสร้างแบบจำลองความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีพื้นที่เป้าหมาย คือ จังหวัดนนทบุรี และสุพรรณบุรี

โครงการวิจัยทั้ง 2 โครงการ ให้ความสำคัญกับการสร้างทีมวิจัยเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย คณาจารย์จากมหาวิทยาลัย ตัวแทนชุมชน/ธุรกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ โครงการวิจัยทั้ง 2 โครงการ จะเป็นสนามสำหรับฝึกฝนนักวิจัยชุมชนรุ่นใหม่ ในการพัฒนาโจทย์วิจัยและฝึกทักษะในการทำวิจัยชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้ทั้งหลักคิดทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างทีมวิจัย และทำความเข้าใจกับนักวิจัยและผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน รวมทั้งสร้างสัญญาประชาคม (COMMITMENT) ในการร่วมกันขับเคลื่อนงานวิจัยตามบทบาทหน้าที่ ให้ประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลบริบท สถานการณ์ ปัญหา เพื่อสังเคราะห์ สู่การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การนำแผนที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2 สู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ ความรู้/บทเรียนสำคัญจากงานวิจัย และจัดทำรายงานการวิจัย

จากการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้อาจารย์ได้ร่วมขบวนการขับเคลื่อนงานงานวิจัย ได้เห็นวิธีการจัดเวทีประชาคม

เพื่อการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย มีประเด็นวิจัยที่เป็นความต้องการของชุมชนที่อาจารย์ทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และการศึกษา สามารถพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยได้ ซึ่งอาจารย์ส่วนหนึ่งได้ร่วมกันพัฒนาเป็นชุดโครงการวิจัยเสร็จแล้ว อีกส่วนหนึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาโครงการฯ นอกจากนั้น ยังก่อเกิดทีมวิจัยข้ามศาสตร์ และสร้างความมั่นใจให้กับนักวิจัยชุมชนรุ่นใหม่ว่า งานวิจัย PAR ไม่ยากอย่างที่คิด และที่สำคัญคือ รู้สึกสนุกกับการทำวิจัยชุมชน

กล่าวโดยสรุป ปัญหาในการสร้างนักวิจัยชุมชน ไม่ใช่เรื่องของการขาดความรู้ แต่เป็นเรื่องของวิถีคิด ปัจจัยที่จะทำให้เกิดนักวิจัยชุมชนโดยใช้กระบวนการ PAR ต้องเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนวิถีคตินักวิจัย ให้เห็นประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากงานวิจัย และมีความสุข สนุกกับการทำวิจัย เลิกกลัวและกลัวที่จะเริ่มต้น ส่วนความรู้และทักษะก็ฝึกฝนโดยผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ทำไปเรียนรู้ไปจนเข้าใจของ บนความเข้าใจของนักวิจัยเอง ไม่มีสูตรสำเร็จสำหรับใครโดยเฉพาะ ส่วนทักษะอื่นๆ เช่น การสังเคราะห์ ข้อมูลที่เป็นเรื่องเล่า การออกแบบ กระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาสถาบันวิจัยฯ จะค่อยๆ จัดฝึกอบรมเสริมให้ตามความเหมาะสม และความต้องการของนักวิจัย

การพัฒนางานวิจัยชุมชนเมือง เพื่อแก้ปัญหา ของชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยเกริก

นำเสนอโดย อาจารย์ปรีชา ปิยจันทร์

ชุมชนบางบัวตั้งอยู่ริมคลองบางบัว ซอยพหลโยธิน 49/2 เขตบางเขน เป็นชุมชนริมคลองที่ตั้งมาประมาณ 70-80 ปี โดยการบุกรุกพื้นที่ ที่ว่างเปล่าริมคลอง ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์ นับเป็นชุมชนแออัด มีการรुकล้ำพื้นที่ในเขตคลอง เพื่อก่อสร้างบ้านพักอาศัย เดิมนับเป็นชุมชนที่ประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติดของกลุ่มวัยรุ่น (มีทั้งผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ) ทั้งนี้ ชุมชนบางบัวได้รับการจดทะเบียนกับกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2534

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ประธานชุมชนและกรรมการชุมชนได้ร่วมกับประชาชนในชุมชนได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้มีการทำงานเชื่อมโยงกับชุมชนฝั่งคลอง 12 ชุมชน เพื่อรวมตัวเป็นเครือข่ายพัฒนาสิ่งแวดล้อมคลองบางบัว

พ.ศ.2547 ได้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคง ได้มีการร่วมมือกันเพื่อการแก้ปัญหาชุมชน ทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัยและสวัสดิการชุมชน สภาพชุมชนเกือบ 100 หลังคาเรือน อาศัยอยู่ในคลอง จึงมีการปรับสภาพชุมชนให้ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในคลองหรือยื่นบ้านเรือนลงในคลองขึ้นบก และมีการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนบนบกหรือบ้าน เพื่อแบ่งปันที่ดินกันอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันในชุมชน

ชุมชนบางบัวจึงนับเป็นชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีแผนชุมชนพึ่งตนเอง ที่ทำให้ชุมชนได้ร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น โดยได้รับเลือกเป็นชุมชนนำร่องแผนชุมชนพึ่งตนเอง เขตบางเขน พ.ศ.2549-2550

โครงการบ้านมั่นคงของชุมชนบางบัว นับเป็นความสำเร็จของชุมชนที่เปรียบเสมือนหัวใจของชุมชน เพราะกิจกรรมของโครงการนำมาซึ่งความร่วมมือของคนในชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพชุมชนจากหน้ามือเป็นหลังมือ โดยก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเรือนในชุมชน ชุมชนมีสภาพแวดล้อมน่าอยู่อาศัยมากขึ้น ซึ่งโครงการนี้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาเสพติด แหล่งมั่วสุมผู้มีอิทธิพลในชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น จึงนับได้ว่าภาคส่วนต่างๆ สังคม ชุมชน เจ้าของที่ดิน (กรมธนารักษ์) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ท้องถิ่นหรือสำนักงานเขตบางเขน มหาวิทยาลัยในพื้นที่ คือ หัวใจในการพัฒนาบ้านมั่นคงของชุมชนบางบัว โดยชาวบ้านหรือองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา

ในปี พ.ศ.2555 สกว. และมหาวิทยาลัยเกริก ได้ร่วมกันพัฒนางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชุมชนเมือง โดยคัดเลือกพื้นที่ในเขตบางเขน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย อีกทั้งชุมชนบางบัว เขตบางเขน เป็นชุมชน

ที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของตนเองในหลายเรื่อง โดยเฉพาะความสำเร็จของโครงการบ้านมั่นคง ที่สามารถยกบ้านที่ล่องลำในคลองบางบัวขึ้นฝั่งได้ โดยได้มีการพัฒนางานวิจัย โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโจทย์งานวิจัย ซึ่งมีคณาจารย์และชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาโจทย์งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน ประกอบด้วย 10 ชื่อเรื่อง

ทุนวิจัยระหว่าง สกว. กับมหาวิทยาลัยเกริก

1. แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการเครือข่ายองค์กรชุมชนบางเขน โดย ผศ.ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ
2. การจัดการความรู้ทางการบัญชีและการบริหารการเงินเพื่อพัฒนากลุ่มธุรกิจช่าง ชุมชนบางบัว เขตบางเขน โดยอาจารย์จินดา จอกแก้ว
3. แนวทางการจัดการขยะของเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านมั่นคง ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดย อาจารย์พัสรินทร์ พันธุ์แน่น
4. แนวทางการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วม โดยเครือข่ายพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม คลองบางบัว โดย รศ.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม และคณะ
5. การใช้ประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังร่วมมือของคนสายคลองบางบัว โดย รศ.ปรีชา พันธุ์แน่น และคณะ
6. การจัดการความรู้การจัดทำบัญชีกองทุนเมือง เพื่อบริหารจัดการเงินกองทุนเมืองให้มีประสิทธิภาพ โดย อาจารย์ดาวพระศุภร์ ทองกลิ่น

ทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยเกริก

1. ยุติธรรมชุมชน : อัตลักษณ์แห่งวิถีเข้มแข็งของชุมชนบางบัว โดย ดร.สนอง ดีประดิษฐ์ และคณะ
2. กระบวนการและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการบ้านมั่นคงชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดย รศ.วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ
3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา การจัดการน้ำเสียในคลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดย อาจารย์ปรีชา ปิยจันทร์
4. แนวทางการพัฒนาตลาดช่าง ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดย อาจารย์วันวลจันทร์ โชติคุณากร

นอกจากนี้ ในปี 2557 ได้มีการขยายพื้นที่เพื่อการวิจัยท้องถิ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 สกว. ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกริก จัดการประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จากฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมชุมชนสำนักงานเขตบางเขน หลีกสี ดอนเมือง และสายไหม เพื่อการพัฒนาโจทย์งานวิจัย โดย สกว. สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยแก่ชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ มีคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกริกเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิจัยของพื้นที่ด้วย

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้กรณีปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เสริมในหลักสูตรเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นำเสนอโดย ศ.ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ

จากการที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้คัดเลือก แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ปี พ.ศ.2542 เป็น 9 แนวทาง เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ การพัฒนากระบวนการคิด ด้วยการใช้คำถาม หมวกความคิด 6 ใบ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ กระบวนการแก้ปัญหา แบบสร้างองค์ความรู้ แบบส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ แบบโครงงาน แบบบูรณาการสู่ พหุปัญญา แบบประสบการณ์ที่เน้นการปฏิบัติ ใช้กรณี ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

โดยแนวทางดังกล่าวนี้ ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้นำมาถือปฏิบัติเป็นนโยบายที่สำคัญ ในการส่งเสริมและ ผลักดันให้มีการนำกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ มา ใช้ปฏิบัติในหลักสูตรต่างๆ อย่างจริงจัง โดยได้มีการนำมา จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย และได้มีการถ่ายทอดแนวทางของการจัดการเรียนรู้ใน รูปแบบต่างๆ ให้กับทุกหน่วยงานการเรียนการสอน เพื่อ เป็นการกระตุ้นให้คณาจารย์ได้มีความรู้ความเข้าใจ และ

ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แนวนโยบายมากขึ้น

นอกจากนั้น ยังได้เลือกรูปแบบการใช้กรณีปัญหาเป็น ฐานมาเป็นรูปแบบหลักในการผลักดันให้มีการนำไปใช้ปฏิบัติ ได้จริง โดยฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยได้มีการจัดฝึก อบรมเชิงปฏิบัติให้กับหน่วยงานการเรียนการสอนต่างๆ ทั้ง ทางด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ รวมถึงหน่วยจัดการเรียนการสอนกลุ่ม วิชาศึกษาทั่วไป การที่ได้มุ่งเน้นที่รูปแบบการเรียนรู้อยู่แบบ ใช้กรณีปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เนื่องมาจากปัจจัยหลายด้าน โดยความสำคัญหลัก เนื่องมาจากความชัดเจนของรูปแบบ PBL ที่เป็นรูปแบบ ที่สามารถส่งเสริมให้นิสัยได้เกิดทักษะแห่งการเรียนรู้ แห่งอนาคตใหม่ หรือทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่าง ชัดเจน โดยคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการนำรูปแบบ PBL มาใช้ตั้งแต่ พ.ศ.2548 และพบว่า ให้ผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนที่ดี ทำให้นิสิตมีผลสอบผ่าน ไปประกอบวิชาชีพ ชั้นที่ 1 อยู่ในอันดับต้นๆ มาโดยตลอด

ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันนี้สังคมแห่งการเรียนรู้ได้เปลี่ยนไป โลกของข่าวสาร แหล่งความรู้ต่างๆ ไม่ได้มีอยู่เพียงในเอกสาร ตำรา หรือเรียนรู้ได้จากครูอาจารย์เหมือนในอดีต ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 โดยมี 3 ด้านที่สำคัญ คือ

1. **ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills)** ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ไขปัญหา
2. **ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills)** ที่ควรฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีต่างๆ
3. **ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills)** ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางสังคม รู้จักปรับตัว มีความยืดหยุ่น รับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ และมีความรับผิดชอบ

โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PBL นั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำ “ปัญหา” หรือ “สถานการณ์สมมติ” มากระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ โดยจะเป็นการเรียนแบบกลุ่มย่อยประมาณ 8-10 คนต่อกลุ่ม และมีอาจารย์คุมกลุ่มที่เรียกว่า facilitator หรือ tutor ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการกลุ่มให้ดำเนินไปตามขั้นตอน โดยที่จะไม่มีการบรรยายใดๆ ผู้เรียนจะมีการอภิปรายตามขั้นตอน พร้อมกับคิด วิเคราะห์ วิจัย จากโจทย์ปัญหาที่ได้มา ร่วมกันหาทางแก้ปัญหา ตั้งสมมติฐาน และหาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ในระหว่างการเข้ากลุ่มและภายหลังกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ และรวบรวม วิเคราะห์ พร้อมกับนำมาอภิปรายต่อในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ซึ่งต้องมีการพิจารณาแบ่งงานกันรับผิดชอบ นอกจากนั้น ในระหว่างการเข้ากลุ่มของผู้เรียน จะผลัดเปลี่ยนเลือกประธานและเลขาของกลุ่มทุกครั้ง ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการฝึกฝนในการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ PBL มีความสอดคล้องอย่างชัดเจนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะทั้ง 3 ด้านของการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกศาสตร์ไม่เพียงแต่ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เห็นได้จากที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการนำรูปแบบไปใช้กับกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และพบว่าทำให้นิสิตมีความสนใจและสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี ทำให้ทางมหาวิทยาลัยจะทำการส่งเสริมให้มีการนำไปใช้จริงกับหน่วยงานอื่นๆ อีกต่อไป

การใช้ Case Study และ Technology เพื่อเสริมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นำเสนอโดย รศ.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นที่ทราบดีว่า หัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาในสาขาวิชาที่ศึกษา ซึ่งกระบวนการที่จะทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ย่อมมาจากการถกเถียง วิพากษ์ วิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ภายในกรอบทางวิชาการ และการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น

กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ที่กระตุ้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น คือ การใช้กรณีศึกษา (Case Study) ในอดีตเรามักนำกรณีศึกษาของต่างประเทศมาใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนากรณีศึกษา ซึ่งกรณีศึกษาของต่างประเทศที่นำมาใช้อาจยังไม่ตรงกับบริบทของประเทศไทยเลยทีเดียว ทำให้นักศึกษาเห็นภาพไม่ชัดเจน การวิเคราะห์อาจมีความผิดพลาด เนื่องจากไม่เข้าใจสภาพแวดล้อมหรือวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดให้มีการพัฒนากรณีศึกษาในบริบทของไทย โดยจัดให้มีการอบรมการเขียนกรณีศึกษาให้กับอาจารย์ของสถาบัน เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ โดยกรณีศึกษาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ต้องเป็นกรณีศึกษาที่มาจากข้อมูลจริง ไม่ใช่การสมมติ

กรณีศึกษาโดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. **Field-Based Case** เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นจากข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากพื้นที่จริง
2. **Archival (Secondary Sources) Case** เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นจากประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจ เก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิเป็นส่วนใหญ่
3. **Generalized Experience (Armchair) Case** เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นจากประสบการณ์ สมมติ ข้อมูลตัวละครขึ้นเอง

สถาบันยอมรับให้ใช้เฉพาะกรณีศึกษาแบบที่ 1 และ 2 เท่านั้น เพราะเป็นกรณีศึกษาที่ข้อมูลได้มาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เมื่อนักศึกษานำมาใช้ในการศึกษา จะได้ภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

นอกจากกรณีศึกษาแล้ว อาจารย์ผู้สอนจะต้องเขียน คู่มือการสอน (*Teaching Notes*) สำหรับกรณีศึกษานั้นๆ ซึ่งหากใช้กรณีศึกษาในการสอนหลายวิชา จะมีคู่มือ การสอนเท่ากับจำนวนวิชา ซึ่งการมีคู่มือการสอนนี้จะช่วย ให้อาจารย์ผู้สอนที่ไม่ได้เป็นผู้เขียนกรณีศึกษา สามารถนำ กรณีศึกษานั้นมาใช้สอน โดยไม่ผิดวัตถุประสงค์

ดังที่กล่าวแล้วว่าการถกเถียง วิพากษ์ วิวิจารณ์ ในประเด็น ที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ ภายในกรอบทาง วิชาการ เป็นกระบวนการสำคัญสำหรับการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา แต่สำหรับนักศึกษาไทยบางคน ยังมีความ เินอายที่จะแสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนอื่น ดังนั้น เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาเหล่านี้ได้แสดงความคิดเห็น สถาบัน จึงได้นำโปรแกรม Course Networking (CN) มาใช้ ซึ่งระบบนี้จะมีพื้นที่ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ผ่านตัวอักษร ซึ่งนอกจากแสดงความเห็นกับอาจารย์ และ เพื่อนร่วมห้องเรียนแล้ว ยังสามารถแบ่งปันความคิดเห็น กับเพื่อนที่เรียนวิชาเดียวกัน ในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ทั่วโลกที่ใช้ระบบนี้อีกด้วย

นอกจากประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สถาบันยังนำ Course Networking มาใช้ประโยชน์เพื่อเสริมการเรียนรู้ ให้กับนักศึกษาอีกหลายรูปแบบ อาทิ

1. การถ่ายทอดสดในห้องเรียนส่งไปยังนักศึกษาที่อยู่ ไกลหรือป่วย ไม่สามารถเข้าห้องเรียน
2. การอัปเดตกรณีศึกษา เพื่อให้นักศึกษาอ่าน และ ถกกันเองในเบื้องต้นก่อนเข้าห้องเรียน
3. การทดสอบเบื้องต้น (Quiz) ก่อนเริ่มเรียนใน แต่ละวิชา
4. การส่งงานนักศึกษา
5. การถาม-ตอบ ปัญหาระหว่างอาจารย์และนักศึกษา หรือระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา

ทั้งนี้ การใช้ที่กล่าวมาถือเป็นส่วนเสริมการเรียนรู้ทั้งสิ้น สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการใช้กรณีศึกษา และ Course Networking คือ อาจารย์ผู้สอนต้องตระหนักว่าการจัดการ เรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาให้เกิดประสิทธิผล คือ การจัดกระบวนการให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง รู้จักใช้เครื่องมือที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา เพื่อให้การแก้ ปัญหาหนึ่งไม่นำไปสู่ปัญหาอื่นๆ

เข้าชมวารสารกรณีศึกษาของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
(NIDA Case Research Journal)
ได้ที่ <http://journal.nida.ac.th/journal/>

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไป สู่ศตวรรษที่ 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

นำเสนอโดย รศ.ศศินันท์ เศรษฐวิวัฒน์บดี

ความเป็นมา

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เดิมมีการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรกลางของสถาบันราชภัฏ และในปี พ.ศ.2549 ได้มีการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมาใช้ในมหาวิทยาลัย และในปลายปี พ.ศ.2556 ได้พัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปใหม่ โดยให้สอดคล้องกับประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 ประกอบกับหลักสูตรเดิมที่ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ครอบคลุมการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อให้เข้าสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษา TQF ประกอบกับสภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนเปลี่ยนไป การที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข ต้องอาศัยทักษะหลาย

ด้านโดยเฉพาะ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต (21st Century Skills: The Challenges Ahead)” ซึ่งมหาวิทยาลัยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างและการพัฒนารูปแบบหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งหวังว่านักศึกษาที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรรายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แล้วจะมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และของโลก ตลอดจนการมีทักษะที่ดีในการดำเนินชีวิต

ผลสำเร็จ

ได้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปใหม่ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552

1. อาจารย์ผู้สอน และเจ้าของรายวิชายอมให้มหาวิทยาลัย สลายกลุ่มวิชา หรือรายวิชาได้

2. สามารถจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปแบบใหม่ได้ โดยการบูรณาการเข้าด้วยกันทุกรายวิชา

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็น 5 วิชา บัณฑิตเรียนทั้ง 5 วิชา ดังนี้

กลุ่มวิชาภาษา

GE101 ภาษา การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ Language, Communication and Information Technology 6(3-6-9) หน่วยกิต

กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

GE102 อัตลักษณ์บัณฑิตวิไลยอลงกรณ์ VRU Identities 6(3-6-9) หน่วยกิต

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

GE104 ความเป็นสากลเพื่อการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก Internationalization for Living in the ASEAN and Global Communities 6(3-6-9) หน่วยกิต

กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์

GE103 นวัตกรรมและการคิดทางวิทยาศาสตร์ Innovation and Scientific Thinking 6(3-6-9) หน่วยกิต

GE105 สุขภาพเพื่อคุณภาพชีวิต Health for Quality of Life 6(3-6-9) หน่วยกิต
3. มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

วิธีการปฏิบัติ

1. จัดประชุมอาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัยให้รับทราบนโยบาย การพัฒนาวิชาศึกษาทั่วไป
2. เชิญประชุมอาจารย์ที่เป็นผู้ประสานงานรายวิชา ประชุมร่วมกันคิดวิเคราะห์เพื่อยกร่างหลักสูตร
3. ทำการวิพากษ์หลักสูตร และนำเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัยเพื่อให้ความเห็นชอบ
4. ประชุมคณะกรรมการ และอาจารย์ผู้สอนเพื่อจัดทำ คู่มือ และกำหนดรูปแบบวิธีการเรียนการสอน การ วัดและประเมินผล
5. อบรมอาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ และทักษะในการ สอนแบบ Project Based Learning และแบบ Active Learning และศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการ จัดการเรียนการสอนแบบ PBL
6. ทำการทดลองสอนในช่วงเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2557 และทำการประเมินผลเพื่อปรับปรุงวิธีการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสามารถ ใช้สอนในภาคการศึกษาที่ 1/2557
7. นำผลการประเมินจากการทดลองสอน มาวิเคราะห์ ปรับปรุงเพื่อนำไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นใน ปีการศึกษาต่อไป

ปัจจัยเกื้อหนุนไปสู่ความสำเร็จ

1. การให้ความร่วมมือของอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษา ทั่วไปทุกคน และอาจารย์ของมหาวิทยาลัย
2. การสนับสนุนของสภามหาวิทยาลัย และของผู้บริหาร

ต้นแบบนวัตกรรมการศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

นำเสนอโดย รศ.ทิพรัตน์ วงษ์เจริญ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรก
ของประเทศไทยที่ก่อตั้งมากกว่า 50 ปี มีเป้าหมายใน
การผลิตบัณฑิตให้สะท้อน 3 อัตลักษณ์ คือ มีความคิด
สร้างสรรค์ มีจิตวิญญาณความเป็นเจ้าของธุรกิจ และมีความ
เป็นสากล บวกกับ 1 motto คือ ความรู้คู่ความดี เน้นความ
เป็นมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ (Creative University) 3
ประเด็น คือ สภาพการจัดการศึกษาแวดล้อมที่สร้างสรรค์
(Creative Environment) ที่เน้น IT และ Idea Innovation
โอกาสในการสร้างความสร้างสรรค์ (Opportunity for
Creativity) ที่เน้นประสบการณ์ต่างวัฒนธรรม หลักสูตรที่
หลากหลาย ผู้เรียนหลายกลุ่ม ผู้สอนหลายวิชาและมาก
ด้วยประสบการณ์ ซึ่ง 2 ประเด็นข้างต้นจะเชื่อมโยงไปสู่
หัวใจสำคัญที่สุดของสถาบันการศึกษา คือ การจัดการเรียน
การสอนที่สร้างสรรค์ (Creative Education) ที่เน้นผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง การสอนแบบ Active Learning และเน้น
สหวิทยาการ

เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ และพัฒนา
ผู้เรียนให้สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จึงออกแบบ
การเรียนการสอนที่เรียกว่า “Creative Convergence”
ในรูปแบบการเชื่อมต่อและความร่วมมือกันระหว่าง
สหวิทยาการที่แตกต่างและหลากหลายอย่างครบวงจร
ส่งเสริมให้ผู้เรียนผู้สอน ผู้ประกอบการได้มีโอกาสสร้าง
สัมพันธ์ภาพใหม่ๆ ผ่านทางการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป้าหมาย

ปลายทางการค้นพบผลผลิตใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์
และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือ
ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในบริบทที่หลากหลาย
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการที่ใช้การออกแบบการเรียน
การสอนนี้ คือ การใช้วิธีการแบบ Divergence ในการ
กำหนดเป้าหมายปลายทางและใช้เป็นจุดตั้งต้น จากนั้น
จึงกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ แผนการเรียน การวัดและ
ประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ด้วยสัดส่วนที่ลงตัว
เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายปลายทางที่ตั้งไว้ นอกจากนี้
การเรียนการสอนแบบ Creative Convergence ยังมี
ลักษณะความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงาน
ภายนอกหรือ University-Industry Collaboration
(Turk-Bicakci & Brint, 2005) รวมถึงมีการใช้วิจัยในการ
ออกแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า Design-Based
Research (DBR) (Anderson & Shattuck, 2012) จาก
ลักษณะของการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence
ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้เกิดโครงการที่ชื่อ ‘BU
Startup Project’ ซึ่งมีองค์ประกอบหรือปัจจัยความสำเร็จ
การดำเนินการ และผลลัพธ์ที่ได้ ดังนี้

องค์ประกอบหรือปัจจัยความสำเร็จของการเรียนการ
สอนแบบ Creative Convergence ประกอบด้วย 3 ส่วน
สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยแรก คือ วิธีการถ่ายทอดนโยบายของ
มหาวิทยาลัยสู่ผู้รับผิชอบ โดยผ่านวง conversation

café ที่เน้นประเด็นการร่วมมือกันระหว่างคณะวิชาในการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาการ **ปัจจัยที่ 2 การเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการและ IT รายวิชา** โดยคณะวิชาต่างๆ ร่วมกันวางแผนและออกแบบเนื้อหาวิชาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนร่วมกันและ **แผนการสอน** โดยผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน ทั้งในมิติของจำนวนผู้เรียน จำนวนผู้สอน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์จากองค์กร ทั้งภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรม จำนวนอุปกรณ์ สถานที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผล **ปัจจัยที่ 3 หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุน** อาทิ สำนักวิชาการ สถาบันส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นต้น ล้วนเป็นหน่วยงานที่มีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลด้วยการวิจัย DBR ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้นำไปสู่การดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นการบูรณาการเรียนการสอนระหว่างคณะวิชาภายในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมการศึกษาจากการเรียนรู้และหลอมรวมศาสตร์ต่างแขนงเข้าด้วยกัน สร้างต้นแบบการเรียนอย่างสร้างสรรค์ และการสอนอย่างสร้างสรรค์ที่เน้นการเตรียมแผนการเรียนการสอนของอาจารย์และการใช้ IT เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนมีประสบการณ์ในการร่วมคิด ร่วมสร้าง เสริมจุดแข็ง ปิดจุดอ่อน การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

โครงการระยะที่ 1 โครงการนำร่อง

ดำเนินการในเดือนมกราคม 2556 ที่ผ่านมา เป็นการบูรณาการเรียนการสอนที่ร่วมกันระหว่าง 3 คณะ คือ *คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิศวกรรมศาสตร์* มีเป้าหมายเพื่อออกแบบนวัตกรรมใหม่ผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ อันเป็นการส่งเสริมการตลาดในยุคดิจิทัล ภายใต้โจทย์ที่มีชื่อว่า “การสร้างนวัตกรรมใหม่ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ” โดยมีนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน จากทั้ง 3

คณะวิชามาเรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 4-5 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกจากทุกคณะเพื่อร่วมกันระดมความคิดและออกแบบผลงานเชิงนวัตกรรมตามโจทย์ที่ได้รับภายใต้โจทย์ ‘โมบายแอปพลิเคชัน’ ผลลัพธ์ที่ได้หลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา คือ “Application บนมือถือ” ที่เป็น เกมส์ คุปองสะสมแต้มร้านค้า โปรแกรมคอร์ตดิทาร์ และโปรแกรมการลดน้ำหนัก ทั้งที่ใช้กับระบบ Android และ IOS ส่วนผลสะท้อนกลับที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานของนักศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ล้วนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence เพราะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ผลงานดังกล่าวเป็นเพียงแนวคิดเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบูรณาการเรียนการสอนร่วมกันจาก 3 คณะวิชายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2556) จึงนำมาสู่การปรับปรุงการดำเนินงานในโครงการระยะที่ 2 ต่อไป

โครงการระยะที่ 2 โครงการครั้งที่ 1

ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกรุงเทพ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีเพิ่มการเรียนร่วมกันจาก 3 คณะวิชา เป็น 7 คณะวิชา โดยคณะวิชาที่เพิ่มขึ้นคือ *คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์* นำรายวิชา 6 สาขาวิชามาบูรณาการร่วมกัน ได้แก่ วิชาสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารแบรนด์ วิชาปัญหาพิเศษทางวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 2 วิชา User Experience and User Integration ศึกษาการออกแบบหน้าจอให้เหมาะสมและวิชาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีนักศึกษาร่วมโครงการจำนวน 83 คน ซึ่งครั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มาร่วมสนับสนุนการจัดหลักสูตรโดยนำแคมเปญ ‘หลงรักประเทศไทย’ มาเป็นหัวข้อหลักในการเรียนการสอนครั้งนี้ การจัดการเรียนไม่ได้เป็นเพียงการบรรยายตลอด 15 สัปดาห์ (1 ภาคการศึกษา) แต่มีการแทรก 4 กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบด้วย

1. BU Startup Camp เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักกัน
2. Creative Journey เพื่อให้ศึกษาลงพื้นที่ชุมชน
3. Creative Tourism การสร้างสรรค์เนื้อหาเรื่องราวให้พื้นที่เกิดความน่าสนใจ
4. Final Project Showcase ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตัวเองให้คณะกรรมการพิจารณา โดยมีคณาจารย์ผู้สอนจากแต่ละคณะวิชาทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้อำนวยการดูแลในการเรียนการสอน และทำงานร่วมกับคณะผู้บริหารจาก ททท. ในการออกแบบการเรียนการสอน

นอกจากนี้ ยังมีวิทยากรมืออาชีพที่เป็นศิษย์เก่าและผู้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพต่างๆ มาบรรยายเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้คำแนะนำกับนักศึกษาอีกด้วย นักศึกษาจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกจากทุกคณะ เพื่อร่วมระดมความคิดและออกแบบผลงานเชิงนวัตกรรมที่สามารถกระตุ้นให้คนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองไทยแบบสร้างสรรค์ (Creative Tourism) และมีเงินรางวัลจาก ททท. มอบให้กับผลงานที่ได้รางวัลชนะเลิศ เพื่อเป็นเงินทุนในการผลิตนวัตกรรมเพื่อประโยชน์ต่อตัวเองและสังคมต่อไป

ผลลัพธ์ที่ได้ในระบายนี้นี้เป็นผลงานของนักศึกษาที่ร่วมโครงการมีจำนวน 8 ชิ้นงาน ประกอบด้วย

1. (It's a) Secret of Adventure
2. WARNBATT
3. Waterfall Lover
4. Photo Awake
5. Hologram
6. Smart Plotter
7. iEVENT Bangkok 24 Hours
8. The Quest -- Travel Guide & Play The Quest (รายละเอียดแต่ละชิ้นงานสามารถดูได้จากเว็บไซต์ <http://bustartupproject.com>)

นอกจากนี้ จากผลการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่า ทุกคนล้วนเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบดังกล่าว ดังที่ นายณัฐภัทร สิทธิ นักศึกษา

คณะนิเทศศาสตร์ กล่าวว่า “สิ่งแรกที่ได้จากการเรียนวิชานี้คือ ประสบการณ์ เพราะวิชานี้ไม่ใช่แค่การเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังมีช่วงเวลาให้นักศึกษาลงพื้นที่จริง ทำงานจริงกับสังคมและสิ่งแวดล้อมจริง และสิ่งที่ติดตัวมาอีกอย่าง นั่นคือ ความอดทน และการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์” เช่นเดียวกับ นายสิงหนราช มลิทธิ์ นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ กล่าวว่า “ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ หลายคณะ ได้เรียนรู้วิชาต่างๆ ที่จำเป็นในการทำงานจริง โดยมีทีมอาจารย์และวิทยากรมืออาชีพมาบรรยายและทำ Workshop กันทุกสัปดาห์ อีกทั้งยังได้ลงมือผลิต Application กันจริงๆ โดยทุกคนในทีมจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันปรับปรุง Application จนออกมาสมบูรณ์แบบ และใช้งานได้จริง”

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานของโครงการระยะที่ 2 พบว่า องค์กรภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโจทย์ให้กับผู้เรียนเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการสร้างสรรค์การเรียนรู้ของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2557)

ดังนั้น จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้ง 2 ระยะ มหาวิทยาลัยจึงมีแนวทางในอนาคตสำหรับการดำเนินการในโครงการต่อไปที่ต้องมีการเพิ่มความร่วมมือจากองค์กรภายนอกมากขึ้น เพื่อนำมาสู่การสร้างโจทย์ที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, (2556). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence โครงการนำร่อง.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, (2557). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องการเรียนการสอนแบบ Creative Convergence โครงการครั้งที่ 1.

Anderson T. and Shattuck J. (2012). Design-Based Research: A Decade of Progress in Education Research? Education & Educational Research, 41(1), 16–25.

Turk-Bicakci, L., & Brint, S. (2005). University-industry collaboration: patterns of growth for low-and middle-level performers. Higher Education, 49(1-2), 61-89.

โมเดลการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

นำเสนอโดย รศ.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์

อาจารย์คุณภาพ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

นำเสนอโดย รศ.สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า *คุณภาพการศึกษา* เป็นผลมาจากคุณภาพอาจารย์มากกว่าปัจจัยอื่นๆ อาจารย์เป็นผู้ที่จัดการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในศาสตร์ของตนอย่างลึกซึ้ง ติดตามความก้าวหน้าในศาสตร์ของตนอย่างทันกาล และต่อเนื่อง นอกจากความรู้ในศาสตร์แล้ว ความสามารถและทักษะในการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญมากเช่นกัน อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นฐานวิชาชีพครู การจะจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก การที่ใช้คำว่าค่อนข้างยากนั้น หมายถึงในบางกรณีก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก อยู่ที่ความสนใจและความใส่ใจของอาจารย์ที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องของวิธีการสอน หากอาจารย์ถือว่าเป็นความท้าทาย และเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่อาจารย์สามารถออกแบบวิธีการสอนได้หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน ได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn) และได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพแล้ว ถือว่าอาจารย์ผู้นั้นเป็นผู้สอนที่สมบูรณ์แบบ

การควบคุมคุณภาพการสอนของอาจารย์ อาจกล่าวได้ว่าไม่สามารถทำได้ ไม่มีระบบหรือวิธีการควบคุมอย่างใดที่

จะทำให้เกิดคุณภาพในการสอนได้ แล้วคุณภาพในการสอนจะมาจากไหน หากไม่ใช่มาจากตัวอาจารย์ที่ตั้งใจ มุ่งมั่น และถือปฏิบัติในการสอนทุกคาบเวลาและทุกวิชาให้มีคุณภาพ การที่อาจารย์จะตั้งใจ มุ่งมั่น และสอนอย่างมีคุณภาพทุกคาบเวลาและทุกวิชาได้นั้น ต้องเริ่มจากใจรักที่จะเป็นอาจารย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ต้องเลือกแล้วว่าเป็นอาชีพที่ตนเอง “รัก” และ “ศรัทธา” โดยถือว่าเป็นผู้ให้ที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นอาจารย์ถือว่าน้อย เมื่อเทียบกับอาชีพอื่น โดยเฉพาะในด้านธุรกิจ แต่หากดำรงชีพโดยยึดหลักความพอเพียงสามารถอยู่ได้อย่างสบาย มีเกียรติ และมีศักดิ์ศรี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เชื่อและยึดมั่นว่าการเรียนการสอนสำคัญที่สุด เมื่อเทียบกับภารกิจอื่นๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการ และคุณภาพการเรียนการสอนต้องมาจากอาจารย์ มหาวิทยาลัยจึงคิดหารูปแบบการส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ที่ตั้งใจสอนและสอนอย่างมีคุณภาพ โดยยึดแนวการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการจัดให้มีการรับรองคุณภาพการสอนของอาจารย์ ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2545

การรับรองคุณภาพการสอน ยึดถือหลักการขอรับการ

ประเมินโดยสมัครใจ อาจารย์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถยื่นขอรับรองคุณภาพการสอนด้วยตนเองโดยผ่านคณบดี คุณสมบัติที่กำหนดไว้ คือ ต้องผ่านการทดลองงานครบ 1 ปี และมีภาระการสอนในแต่ละภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่ออาจารย์เสนอขอรับรองมา พร้อมด้วยหลักฐานต่างๆ ตามที่กำหนด คณะกรรมการผู้ประเมินจะดำเนินการประเมิน โดยพิจารณาจากการตรวจเยี่ยมการสอน คณะณั้สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์ และเอกสารหรือหลักฐานแสดงความเป็นผู้สอนที่มีคุณภาพ ได้แก่ ประมวลการสอนและแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน แฟ้มสะสมงานที่อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาทำ หลักฐานแสดงความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนการสอน การวิเคราะห์ผลการเรียนของนักศึกษา และหลักฐานแสดงการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ผลการประเมินโดยคณะกรรมการเป็น “ไม่ผ่าน” “ผ่านในระดับดี” และ “ผ่านในระดับดีมาก”

การเสนอขอรับรองและการพิจารณาถือเป็นความลับ ไม่มีกรประกาศการไม่ผ่าน และหากผ่านการรับรองก็จะไม่ระบุว่าในระดับใด อาจารย์ที่ผ่านการรับรองจะได้ค่าตอบแทนรายเดือนเป็นเวลา 2 ปี โดยระดับดีมากจะได้อีกกว่าระดับดีหนึ่งเท่าตัว เมื่อครบกำหนด 2 ปี หากอาจารย์ประสงค์จะต่อกรรับรอง ต้องเสนอขอรับรองใหม่ ส่วนกรณีที่ไม่ผ่านการประเมินให้เว้นระยะเวลา 1 ปี จึงจะเสนอขอรับรองใหม่ได้

จากที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ถึงปัจจุบัน มีผู้ได้รับการรับรองต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 3 ซึ่งแสดงถึงการเป็นอาจารย์คุณภาพที่ฝังอยู่ในตัวอาจารย์ในระดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยจึงยึดเวลาการมอบค่าตอบแทนให้เป็น 3 ปี จากเดิม 2 ปี อาจารย์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพการสอนมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพครู และชื่นชมต่อการรับรองคุณภาพการสอนที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น โดยอาจารย์ดังกล่าวสะท้อนความรู้สึกตรงกันว่า “การได้รับการรับรองคุณภาพ

การสอน ถือเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของการเป็นครู เป็นรางวัลที่ทรงคุณค่า เป็นแรงจูงใจและเป็นพลังผลักดันให้ทำหน้าที่ของครูที่ดี เป็นครูที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างลูกศิษย์ให้มีคุณภาพต่อไป”

การดำเนินงานในการรับรองคุณภาพ ได้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อได้ดำเนินงานมาระยะหนึ่ง มีความเห็นจากอาจารย์ว่าเหตุผลที่ไม่สมัครเข้ารับประเมินเพื่อการรับรอง เนื่องจากต้องส่งหลักฐานหลายรายการ คณะกรรมการได้พิจารณาลดรายการหลักฐานเพื่อไม่ให้เป็นการแก่อาจารย์ แต่คงให้แสดงความเป็นอาจารย์ที่ดี เช่น เปลี่ยนจากตัวอย่างการตรวจงานของอาจารย์ เป็นการจัดทำเฉลยหรือเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการบ้านและรายงาน เป็นต้น และเมื่ออาจารย์ผ่านการรับรองมาแล้ว 3 รอบ ไม่ต้องส่งหลักฐานใดๆ นอกจากผลงานที่เป็น การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หรือนวัตกรรม การเรียนการสอน

ในการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนดีเด่นประจำปีการศึกษา ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ก่อนมีการรับรองคุณภาพการสอน เมื่อมีการรับรองคุณภาพการสอนได้เชื่อมโยงกับการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนดีเด่น คือ ผู้สอนดีเด่น ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการรับรองคุณภาพระดับดีมากมาแล้ว และได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสมัครให้คณบดีส่งชื่อมาได้ แม้ยังไม่ได้การรับรอง เพื่อคณะกรรมการจะได้ดำเนินการประเมินตามเกณฑ์การรับรองคุณภาพ เพื่อมีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือกเป็นอาจารย์ผู้สอนดีเด่นต่อไป

นอกจากการรับรองคุณภาพการสอนรายบุคคลแล้ว มหาวิทยาลัยยังได้จัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง กิจกรรมแรก คือ การจัดสัมมนาระหว่างผู้ที่ได้รับรับรองคุณภาพการสอน ทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอนและวิธีการจัดการเรียนแบบต่างๆ ที่แต่ละคนมีประสบการณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ได้รับการรับรองด้วยกัน และมีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงวิธีการสอนของอาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัย โดยการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1. ตั้งคณะกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนของแต่ละคณะ เพื่อให้คำแนะนำในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของอาจารย์ในคณะนั้นๆ
2. จัดอบรมเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา ทุกภาค ฤดูร้อน สำหรับอาจารย์ใหม่และอาจารย์เก่าที่สนใจ ปัจจุบันได้ขยายรับอาจารย์จากสถาบันอื่นๆ เข้าร่วมรับการอบรมด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ซึ่งได้รับการตอบรับดี โดยในแต่ละปีมีอาจารย์จากสถาบันอื่นมาร่วมราว 10 กว่าสถาบัน
3. มีการปรับแบบประเมินการสอนในชั้นเรียนให้ละเอียด และครอบคลุมแนวทางการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น
4. มีการจัดทำตัวแบบการสอนของมหาวิทยาลัย จัดพิมพ์ 5 ภาษา คือ ภาษาไทย อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น เพื่อให้อาจารย์ยึดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการบันทึกเสียงและภาพจากสื่อที่ใช้ในห้องเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวน อาจารย์คนอื่นและผู้บริหารสามารถฟังและชมได้จากระบบอินทราเน็ต ในมหาวิทยาลัย เพื่อการติดตามการสอน และเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ด้วยกัน

การรับรองคุณภาพการสอน ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงความชื่นชมต่ออาจารย์ผู้สอนคุณภาพ ซึ่งมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญและยินดีสนับสนุนงบประมาณอย่างไม่จำกัด และอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมนี้เป็นนวัตกรรมที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเป็นแห่งแรก และแห่งเดียวในขณะนี้

การพัฒนาอาจารย์ให้สอนแบบ Active Learning

มหาวิทยาลัยนครกรุงเทพ

นำเสนอโดย ดร.สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง

มหาวิทยาลัยนครกรุงเทพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยฯ จึงให้ความสำคัญกับอาจารย์ที่จะมาถ่ายทอดให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษา โดยมีระบบพัฒนาอาจารย์ ตั้งแต่กระบวนการสรรหาอาจารย์ที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีแผนพัฒนาการเรียนการสอน มีการฝึกอบรมด้านเทคนิคการสอนที่ถูกต้อง และ มีประสิทธิภาพแก่อาจารย์ทุกคน โดยเน้นให้สอนแบบ Active Learning ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศการสอนและประเมินการสอนของอาจารย์อย่างสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา

การสอนแบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators)

รูปแบบการสอนแบบ Active Learning

เป็นรูปแบบการสอนที่ใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคลแบบกลุ่มเล็กและแบบกลุ่มใหญ่ โดยมีหลายรูปแบบ เช่น

- แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center / Learner Center Learning)
- แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing - Based Learning)
- แบบตั้งคำถาม (Questioning - Based Learning)
- แบบเน้นปัญหา (Problem - Based Learning)
- แบบเน้นโครงการ (Project - Based Learning)
- แบบใช้กรณีตัวอย่าง (Case Learning)
- แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think - Pair - Share)
- แบบใช้เกม (Games)
- แบบวิเคราะห์วีดีโอ (Analysis or reactions to videos)
- แบบแผนผังความคิด (Concept mapping)

ข้อดีของการสอนแบบ Active Learning เปรียบเทียบกับการสอนแบบ Passive Learning

การสอนแบบ Active Learning : ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้)	การสอนแบบ Passive Learning : ยึดครูเป็นสำคัญ (ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้)
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลากหลายในครั้งหนึ่งๆ ที่เป็นวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 2. ผู้สอนเป็นผู้กำกับและอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรงให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงและตอบ 3. ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการเรียน รวมทั้งเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน 4. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมในการทำงานกลุ่มเป็น มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interaction) ทำให้ปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 5. ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้น (Active) 6. ผู้เรียนเกิดการขอเรียน ต้องการเรียนรู้ และต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง 7. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ (Meaningful Learning) 8. ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรือแบบอธิบายเป็นหลัก 2. ผู้สอนเป็นผู้บอกและพูดฝ่ายเดียว (Telling, Talking) 3. ผู้เรียนนั่งฟังอย่างเดียว ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน 4. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตามลำพังคนเดียว 5. ผู้เรียนไม่ได้รับการกระตุ้น จึงมีพฤติกรรมที่เฉื่อย (Passive) 6. ผู้เรียนมีหน้าที่จดบันทึกตามคำบอกของผู้สอน 7. ผู้เรียนเรียนด้วยการจำ (Rote Learning) โดยจดจำคำสั่งสอนของครูให้มากที่สุด 8. ผู้เรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การรับอาจารย์ใหม่และการฝึกอบรม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพจะรับอาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิปริญญาโท หรือปริญญาเอก ซึ่งทุกคนต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของมหาวิทยาลัย ถึงแม้จะมีประสบการณ์สอนมาก่อนก็ตาม โดยจะฝึกอบรมสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 6 ชั่วโมง เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 เดือน

การฝึกอบรมอาจารย์

อธิการบดีของมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ ดังนั้น อธิการบดีจะให้เกียรติเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมด้วยตนเอง เพื่อให้องค์ความรู้ด้านการสอนต่างๆ แก่อาจารย์ โดยอาจารย์ทุกคนต้องได้ฝึกปฏิบัติจริงในการฝึกการสอนที่มีคุณภาพในรูปแบบของ Active Learning เช่น วิธีการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นผู้เรียน

คิด เกิดความสนใจ และสนุกกับการเรียน การควบคุมชั้นเรียน การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การฝึกอบรมจะเน้นฝึกการสอนในรูปแบบ Micro Teaching โดยใช้วิธีการสอนแบบ MIAP ซึ่งเป็นแบบที่มีคุณภาพและนิยมใช้ในประเทศแถบยุโรป ซึ่งการสอนแบบ MIAP มี 4 ขั้นตอน คือ **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Motivation) ขั้นการให้เนื้อหา (Information) ขั้นฝึกทักษะ/พยายาม (Application) และขั้นสำเร็จผล (Progress)**

นอกเหนือจากการฝึกการสอนแล้ว มหาวิทยาลัยยังจัดให้อาจารย์ใหม่ได้ฝึกการทำสื่อการสอน และการทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนต่างๆ เช่น

1. การจัดทำสื่อการสอน สไลด์ Power Point อย่างถูกวิธีและให้เกิดการกระตุ้นผู้เรียน
2. การเขียนประมวลรายวิชา (Course Syllabus) โดย

- ให้ความสำคัญกับเนื้อหาและจุดประสงค์ทั่วไปรายวิชา
3. การเขียนแผนการสอน (Lesson Plan) โดยให้ความสำคัญกับจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง (เชิงพฤติกรรม)
 4. การเขียนแบบ มคอ. ต่างๆ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ในกระบวนการฝึกการสอน จะเน้นการฝึกซ้อมสอนหน้าชั้น เหมือนการสอนจริง โดยให้ผู้เข้าอบรมที่เหลือแสดงบทบาทเป็นผู้เรียน เพื่อดูว่าวิธีการสอนนั้นมีประสิทธิภาพตามหลัก Active Learning และในการฝึกการสอน ยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น พร้อมเสนอแนะวิธีการสอนให้กับอาจารย์ผู้ฝึกทดลองสอน สุดท้ายอาจารย์นิเทศจะเป็นผู้สรุปบทวนในหลักการสอน และวิเคราะห์ให้เห็นถึงข้อดีจากการสอนรวมทั้งสิ่งที่อาจารย์ต้องนำไปปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพของการสอนต่อไป

สำหรับในส่วนของหลักการและขั้นตอนการสอน จะให้อาจารย์ฝึกการกรีนนำเชื่อมโยง ด้วยสถานการณ์ ข่าวสาร ปัญหา รูปภาพ คลิปวิดีโอ สปอตโฆษณา เนื้อหาในละคร เป็นต้น โดยเน้นการถาม-ตอบ ให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน จากนั้นอาจารย์กล่าวสรุปขึ้นหัวข้อตรงตามจุดประสงค์ โดยในการให้เนื้อหา ผู้สอนจะไม่เน้นการบรรยายหรือพูดฝ่ายเดียว แต่จะให้ผู้เรียนได้ช่วยกันคิดและตอบคำถามอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งเป็นรายบุคคล และแบบกลุ่ม รวมถึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนผู้เรียนได้ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปประยุกต์ใช้

การติดตามและประเมินผล

หลังจบการฝึกอบรมแล้ว อาจารย์จะไปปฏิบัติหน้าที่สอนตามคณะวิชาที่ตนเองสังกัด มหาวิทยาลัยยังจัดระบบสนับสนุนช่วยเหลืออาจารย์ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยจะเชิญอาจารย์กลับมาเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเป็นระยะๆ เพื่อพัฒนาให้อาจารย์มีความพร้อมในการสอนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะมีอาจารย์ฝ่ายนิเทศการสอนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือต่างๆ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการสอนของอาจารย์ทุกคน โดยจัดให้อาจารย์ใหม่ได้รับการนิเทศการสอนทุกภาคการศึกษา ครั้งละ 2-3 ชั่วโมง โดยมีอาจารย์ฝ่ายนิเทศการสอน และคณบดีหรือหัวหน้าสาขาวิชาร่วมการนิเทศการสอน มีการประเมินผลให้คะแนนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีการสรุปผลให้คำแนะนำหลังการสอนแก่อาจารย์ทุกคน

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังจัดให้มีการประเมินการเรียนการสอน โดยนักศึกษาทุกรายวิชาทุกภาคการศึกษา โดยจัดให้มีการประเมินผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ และจัดประเมินในรูปแบบ Paper ในบางรายวิชา อาจารย์แต่ละคนจะได้รับสรุปผลการประเมินผ่านมาจากคณบดี เพื่อนำไปปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้น

การบูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

นำเสนอโดย นายดำรง สัตยวากย์สกุล

ปรัชญาการศึกษา และที่มาของการบูรณาการ

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก มีปรัชญาในการพัฒนานักศึกษา คือ “พัฒนาคนให้มีความสมดุลในทุกมิติของชีวิต โดยให้มีคุณธรรมนำความรู้ เพื่อคนจะสามารถนำความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีอื่นทันสมัยมาใช้ให้เกิดปัญญา อันจะนำไปสู่ความสำนึกแห่งความรับผิดชอบในการรับใช้ผู้อื่นในสังคม” ซึ่งเป็นปรัชญาทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Education) ของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสต์ ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การศึกษาที่แท้จริง...เกี่ยวข้องกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นตัวเรา... หมายถึงความเจริญวัฒนาฝ่ายร่างกาย จิตใจ และกำลังฝ่ายวิญญาณจิต ที่สอดคล้องกลมกลืนกัน เป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความสุขในการรับใช้” (White, 1903, p. 13) โดยตั้งอยู่บนฐานของการพัฒนานักศึกษาให้สามารถค้นพบความหมายและเป้าหมายในชีวิตผ่านการเห็นความสัมพันธ์ของตนเองต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และโลกธรรมชาติ (Miller, 2006) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามปรัชญามหาวิทยาลัยฯ ได้จัดสร้างปัจจัยด้านกายภาพ ระบบการทำงานและกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา เช่น อาคารเรียน หอพักนักศึกษา บ้านพักอาจารย์ สนามกีฬา และโบสถ์ และกำหนดให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบพัฒนานักศึกษาในแต่ละมิติ เช่น สำนักวิชาการดูแลงานพัฒนา

นักศึกษาด้านสติปัญญา สำนักกิจการนักศึกษาดูแลงานพัฒนานักศึกษาด้านร่างกาย โบสถ์ของคริสตจักรฯ ดูแลงานพัฒนานักศึกษาด้านจิตวิญญาณ แต่จากการประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการศึกษา พบว่า ยังมีผลการดำเนินงานพัฒนานักศึกษาที่ไม่บรรลุตามเป้าประสงค์ เพื่อการพัฒนาคนให้มีความสมดุลในทุกมิติของชีวิต เนื่องจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักศึกษาในแต่ละมิติที่แยกออกจากกัน จึงทำให้สำนักวิชาการของมหาวิทยาลัยฯ มีการปรับปรุงระบบการดำเนินงานพัฒนานักศึกษา ผ่านทางหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้เกิดการบูรณาการ และความร่วมมือกันของแต่ละส่วนงานให้มีการจัดกิจกรรมไปในทิศทางเดียวกัน โดยได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป

การบูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนานักศึกษา: หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 มหาวิทยาลัยฯ ได้ประกาศใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (ปรับปรุง 2554) ซึ่งมี 5 รายวิชาที่ถูกกำหนดให้เป็นรายวิชาที่มีการบูรณาการกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นโดยสำนักกิจการนักศึกษาและโบสถ์ของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสต์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการบูรณาการ

รายวิชา จำนวนหน่วยกิต และกำหนดการเปิดสอน	กิจกรรมเสริมหลักสูตร
GENL 1103 ชีวิตและพันธกิจของ พระเยซู 3 (3-0-6) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษาที่ 1	กิจกรรมศาสนาที่จัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยฯ <i>รายการส่งเสริมคุณธรรมและศีลธรรม (Vesper)</i> <i>รายการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Chapel)</i> <i>รายการนมัสการ (Church Service and Sabbath School Lesson Study)</i> กิจกรรมสหพันธนาการที่จัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยฯ <i>กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์</i> <i>กิจกรรมกลุ่มย่อยครอบครัวมหาวิทยาลัย (Campus Family Group)</i> กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม <i>โครงการสัปดาห์วัฒนธรรมนานาชาติ</i> <i>โครงการวันวัฒนธรรมไทย</i> การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชมรมต่างๆ และจัดกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย โปรแกรมงานนักศึกษา
GENL 1104 หลักคำสอนพื้นฐาน คริสตศาสนา 3 (3-0-6) ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษาที่ 1	กิจกรรมศาสนาที่จัดขึ้นภายนอกมหาวิทยาลัยฯ <i>กลุ่มสาขาโรงเรียนสัมพันธ์ (Branch Sabbath School)</i> <i>โครงการส่งเสริมคุณธรรมและศีลธรรมในชุมชน</i> โครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยชุมชน โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน โครงการจิตสาธารณะและช่วยเหลือชุมชน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชมรมต่างๆ และจัดโครงการกับชุมชน จัดโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
GENL 2106 จริยศาสตร์และการพัฒนา ศีลธรรม 3 (3-0-6) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2	จัดโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
GENL 1110 สุขภาพอนามัย 3 (3-0-6) ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษาที่ 1	<i>กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์</i> โครงการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษา โครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยชุมชน
GENL 1100 สัมมนาพัฒนาคุณลักษณะ 0 (1-0-0) ทุกภาคการศึกษาปกติ	<i>รายการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Chapel)</i>

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว มีหลักการในการพัฒนานักศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้สาระวิชาในชั้นเรียน กับการเรียนรู้จากผู้อื่นและสรรพสิ่งอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยการฝึกฝนปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถในการฟังบรรยาย มีทักษะการอ่าน สามารถจับประเด็นและสรุป การคิดวิเคราะห์

ศึกษาหาคำตอบด้วยตัวเองและจากการทำงานเป็นกลุ่ม มีทักษะการทำรายงานและนำเสนอ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีทักษะการพูดในที่ประชุม โดยกิจกรรมบูรณาการดังกล่าว มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 40 ของการประเมินผลการศึกษา โดยมีการแบ่งคะแนนตามงานที่มอบหมาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัดส่วนคะแนนแยกตามกิจกรรม

งานและกิจกรรมที่มอบหมาย	คะแนน (ร้อยละ)
งานเดี่ยว รายงานข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม (ให้คะแนนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ/กิจกรรม)	10
งานกลุ่ม รายงานข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม/เอกสารเสนอจัดโครงการ (ให้คะแนนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ/กิจกรรม)	10
รายงานสรุปการเข้าร่วมโครงการ (เอกสารรูปเล่ม)	10
รายงานสรุปการเข้าร่วมโครงการ (ปากเปล่า)	10

กำหนดการและขั้นตอนการดำเนินงาน

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่กำหนดให้มีการบูรณาการกิจกรรม มีกำหนดเวลา และขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1:

อาจารย์ประจำรายวิชาชี้แจงรายละเอียดและข้อกำหนดของรายวิชา แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม โดยมีจำนวนสมาชิกประมาณ 4-6 คนต่อกลุ่ม และให้นักศึกษาลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักกิจการนักศึกษาและโบสถ์

สัปดาห์ที่ 1-5:

นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องบรรยายรวม และเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสำนักกิจการนักศึกษาหรือโบสถ์

สัปดาห์ที่ 6-7:

นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องบรรยายรวม เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสำนักกิจการนักศึกษาหรือโบสถ์ และวางแผนสำหรับการพัฒนากิจกรรมที่นักศึกษาได้เข้าร่วม

สัปดาห์ที่ 8:

สอบกลางภาค

สัปดาห์ที่ 9-12:

นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องโดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาและการอภิปรายกลุ่มย่อย และนักศึกษาเรียนรู้ภาคปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 13:

นักศึกษาในแต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานผลการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือในรายการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Chapel)

สัปดาห์ที่ 14-15:

นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องบรรยายรวม โดยการสรุปเนื้อหาของรายวิชาและกิจกรรมที่นักศึกษาได้เข้าร่วม อาจารย์ประจำรายวิชา วิทยากร ประชาชน และนักศึกษา (Peer Evaluation) ประเมินผลสำเร็จของกิจกรรม/โครงการ

ผลที่ได้รับการบูรณาการการเรียนการสอน กับการพัฒนานักศึกษา

จากผลสรุปการดำเนินงานในปีการศึกษา 2556 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดจิตสำนึกคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ เกิดจิตสาธารณะช่วยเหลือสังคม มีความรับผิดชอบ ความสามัคคีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และนำสิ่งที่ได้ศึกษาไปสอนและทดลองปฏิบัติ สำนักกิจการนักศึกษาได้รับประโยชน์จากการที่มีจำนวนนักศึกษา เข้าร่วมทำกิจกรรมมากขึ้น และได้รับแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. (2556). คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2556 – 2558. กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์.

Miller, R. (2006). “Making connections to the world: Some thoughts on holistic curriculum”. Encounter: Education for Meaning and Social Justice, 19(3).

White, E. G. (1903). Education, Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association.

มหาวิทยาลัยรังสิต
RANGSIT UNIVERSITY

การจัดการเรียนการสอน Project Based Learning ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป : RSU IOI ธรรมาริปไตย

มหาวิทยาลัยรังสิต

นำเสนอโดย นายกิตติศักดิ์ ไตรพิพัฒพรชัย

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ โดยให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้ สังคม สติปัญญา ทักษะและเจตคติ นำไปสู่ความเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยโครงการ การออกแบบโครงการที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น และนักศึกษาจะให้ความสำคัญกับการทำโครงการเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- 1) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสังคม ธรรมาริปไตย หลักธรรมาริบาล ความพอเพียงกับวิถีชีวิตนักศึกษา และการเป็นพลเมืองดี

- 2) เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการทำโครงการ
- 3) เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา วิจาร์ณ และสร้างสรรค์
- 4) เพื่อให้ นักศึกษามีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

แนวคิดการจัดการเรียนการสอน Project Based Learning

- 1) โครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปเชื่อมโยงและประยุกต์ในชีวิตประจำวัน
- 2) โครงการเป็นกิจกรรมเน้นกระบวนการวางแผน การคิดอย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ
- 3) การจัดการเรียนการสอน Project Based Learning จะทำให้ผู้เรียนผลิตงานที่เป็นรูปธรรม
- 4) การจัดแสดงผลงาน จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนในการทำโครงการ
- 5) ผู้เรียนสามารถเลือกทำโครงการตามความสามารถและความสนใจ

การเตรียมผู้สอน

วิชา RSU 101 ธรรมาธิปไตย เป็นรายวิชาเกิดขึ้นตาม ปณิธานของมหาวิทยาลัยรังสิตที่ว่า “มหาวิทยาลัยรังสิต คือ ขุมพลังทางปัญญาของชาติ เพื่อปฏิรูปประเทศไทยสู่ สังคมธรรมาธิปไตย” โดยกำหนดให้เป็นรายวิชาในหมวด วิชาศึกษาทั่วไป และบังคับให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียน ดังนั้น จะต้องเปิดรายวิชานี้ จำนวน 150 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 50 คน จึงต้องมีกระบวนการเตรียมอาจารย์ผู้สอน เนื่องจาก บทบาทของผู้สอนจะมีหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ควร มีบทบาทแบบเดิมที่มุ่งจะสอนให้ความรู้ผู้เรียนโดยการ บรรยาย กระบวนการเตรียมผู้สอน ประกอบด้วย

- 1) จัดอบรมเทคนิคและวิธีการสอนก่อนเปิดสอน เช่น กระบวนการกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย
- 2) จัดอบรมการใช้งาน Google Apps for Education
- 3) จัดประชุมก่อนการสอนทุกครั้ง
- 4) จัด Professional Learning Community ทุก 3 - 4 สัปดาห์ต่อครั้ง
- 5) จัดสรุปผลการสอนเพื่อปรับปรุงในภาคการศึกษา ถัดไป

การจัดการรายวิชา RSU 101

- 1) การเช็คชื่อผ่านโปรแกรม Makrup
- 2) เอกสารประกอบการสอนจะอยู่ที่ google sites
- 3) นักศึกษาส่งงานผ่าน google sites ทั้งหมด
- 4) นักศึกษานำเสนอผลงานในสัปดาห์สุดท้าย
- 5) ผลงานทั้งหมดนำเสนอในงานสัปดาห์ธรรมาธิปไตย

กระบวนการเรียนการสอน

- 1) แบ่งกลุ่มอภิปรายในประเด็นที่กำหนด ที่เกี่ยวข้องกับ สังคมธรรมาธิปไตย
- 2) กิจกรรมเรียนรู้ในห้องเรียน กำหนดให้เป็นโครงงาน ย่อยที่กำหนดให้นักศึกษาคิดแก้ปัญหาตามเงื่อนไข ที่กำหนด และนำเสนอผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) กิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้ จริง เช่น การปลูกหญ้าแฝก
- 4) การมอบหมายให้ทำโครงงาน โดยมีการดำเนินตั้งแต่ ต้นเทอม กำหนดหัวข้อโดยสอบถามความต้องการ ของชุมชน วางแผนการดำเนินงาน ดำเนินงาน และ นำเสนอผลงาน
- 5) ศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริต่างๆ

สรุป

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีใช้ Project Based Learning ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป: RSU 101 ธรรมาธิปไตย เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนแสวงหาและพัฒนาความรู้ด้วยตัวเอง เกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา ที่เชื่อมโยงและ ตอบสนองความต้องการของสังคม นักศึกษาได้เรียนรู้จาก การปฏิบัติงานจริง ได้เรียนรู้สภาพของชุมชน สภาพของ สังคม และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ในการพัฒนา ชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่

การพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ: วิธีการปฏิบัติที่ดี

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

นำเสนอโดย รศ.วิรัช วรรณรัตน์

ข้อมูลพื้นฐาน

วิทยาลัยราชพฤกษ์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2549 และได้รับอนุญาตให้ปรับเปลี่ยนประเภทเป็น “มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์” เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2557 ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 9 หมู่ 1 ถนนนครอินทร์ ตำบลบางขุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี 11 สาขาวิชา และระดับบัณฑิตศึกษา 4 หลักสูตร ในสังกัดคณะวิชา 6 คณะ

ปณิธานการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ

สถาบันตระหนักในความสำคัญ และพยายามดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้คณาจารย์ทำผลงานวิชาการและตำแหน่งทางวิชาการ

เส้นทางสู่การทำตำแหน่งวิชาการ (Road Map)

1) การสรรหาและคัดเลือกอาจารย์

เป็นนโยบายของสถาบันในการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับ

หลักสูตรสาขาวิชาและระดับการศึกษาที่สถาบันเปิดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาในด้านคุณวุฒิ ตำแหน่งวิชาการ และประสบการณ์ *ด้านคุณวุฒิ* รับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท (แผน ก.) ระดับปริญญาเอก (มีผลงานวิจัย) และตรงตามหลักสูตรสาขาวิชา *ด้านตำแหน่งวิชาการ* พิจารณาในทุกตำแหน่งวิชาการ และ*ด้านประสบการณ์* พิจารณาผู้มีประสบการณ์การสอน หรือ ประสบการณ์วิชาชีพ ตรงตามหลักสูตรสาขาที่เปิดการเรียนการสอน

2) การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ในทุกภาคการศึกษา

โดยการจัดการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ และการทำผลงานวิชาการ ในทุกสิ้นภาคการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 จนถึงปัจจุบัน

การจัดให้ความรู้ในการทำผลงานวิชาการ มุ่งเน้นการทำวิจัย การเขียนตำรา การเขียนบทความวิชาการและวิจัย การทำเอกสารประกอบการสอน เทคนิควิธีสอน สื่อเทคโนโลยี หลักสูตรและการทำ มคอ. การวัดและประเมินผล คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนการขอตำแหน่งทางวิชาการ

3) การส่งเสริมและสนับสนุนการทำผลงานวิชาการ โดยการสร้างเสริมพลัง

สถาบันได้จัดกิจกรรมและปัจจัยสนับสนุนเพื่อการกระตุ้นเตือนและจูงใจเป็นระยะๆ ที่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในทุกสิ้นภาคการศึกษาในหลายลักษณะ คือ การให้ทุน (ทุนการวิจัย และการศึกษาต่อ) การมีผู้ทรงคุณวุฒิ (ภายในและภายนอก) เป็นที่ปรึกษาและให้คำปรึกษาทั้งรายบุคคลและทั่วไป

การจัดค่ายและคลินิกการทำวิจัยและการทำผลงานวิชาการ มีการทำข้อตกลงร่วมกันระดับบุคคล คณะและสถาบัน ในการกำหนดวางตัวบุคคลเพื่อขอตำแหน่งวิชาการในแต่ละปี และถือเป็นการดำเนินงาน

ในกรณีที่ได้ตำแหน่งวิชาการ สถาบันประกาศให้รางวัลกรณีพิเศษ สำหรับผู้ได้ตำแหน่งวิชาการคนแรกและคนต่อไป นอกเหนือจากเงินประจำตำแหน่งวิชาการ ผศ. รศ. และ ศ. เช่น ตำแหน่ง ผศ. คนแรกจะได้รับรางวัล 50,000 บาท และคนต่อไป 30,000 บาท ส่วนการนับวันเริ่มตำแหน่งวิชาการ สถาบันได้มีมติให้มีผลตั้งแต่วินิจฉัยการพิจารณา กลั่นกรองผลงานเห็นชอบให้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ

เพื่อให้การสู่ตำแหน่งทางวิชาการ เป็นไปตามแผนและกรอบระยะเวลา สถาบันได้ทำการตรวจสอบผู้ที่มีอายุงานอยู่ในข่ายที่พร้อมจะขอตำแหน่ง จัดทำข้อตกลงร่วมกันในการเข้าสู่ตำแหน่งและจัดกลุ่มตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมแจ้งช่วงกำหนดการขอตำแหน่ง ช่วงการพิจารณากลั่นกรอง วันประชุมคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่ง ปีละ 2 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง และวันประชุมสภาสถาบันปีละ 5 ครั้ง ในด้านการกระตุ้น จูงใจและการติดตามตรวจสอบสถาบันได้จัดกระทำในทุกๆระดับ ทั้งตัวบุคคล สาขาวิชา คณะ และคณะกรรมการบริหารสถาบัน ตลอดจนจนสภาสถาบัน

4) การมีระบบกลไกและขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยทุกระดับมีส่วนร่วม

ระบบงานการพัฒนาผลงานวิชาการ ใช้การบริหารเชิงคุณภาพ (PDCA) เริ่มจากการพิจารณา ด้านนโยบาย พันธกิจและแผนกลยุทธ์ ตลอดจนการใช้ข้อมูลด้านบุคลากร

ในการเข้าสู่ตำแหน่ง แล้วทำการกำหนดแผนและแผนงานพัฒนา มีหน่วยงานรับผิดชอบ มีงบประมาณสนับสนุน และมีขั้นตอนในการดำเนินการ

การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพอาจารย์ได้จัดกระทำในทุกภาคการศึกษา เป็นระยะที่ต่อเนื่อง ทั้งการให้ความรู้ การให้คำปรึกษา การกระตุ้นเตือนและจูงใจ การทำข้อตกลงและความร่วมมือ เพื่อเป็นพันธมิตรร่วมกัน ดำเนินการติดตาม กำกับดูแล ตรวจสอบและสรุปผลงานเป็นระยะ จากการสำรวจข้อมูลคณาจารย์ที่อยู่ในเกณฑ์การขอตำแหน่งวิชาการ ได้จัดแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 26 คน มีระยะเวลาปฏิบัติงานครบ (วุฒิป.โท 5 ปี และวุฒิป.เอก 3 ปี) และกลุ่มที่ 2 จำนวน 24 คน มีระยะเวลาปฏิบัติงานยังไม่ครบเกณฑ์ เหลืออีก 1-2 ปี

ส่วนขั้นตอนในการยื่นขอตำแหน่ง พิจารณาในระดับคณะและสถาบัน ในระดับสถาบัน มีคณะกรรมการตรวจสอบและกลั่นกรอง มีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ (คัดเลือกและกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิตามบัญชีรายชื่อของ สกอ. ให้เป็นกรรมการตรวจอ่านผลงานวิชาการ) เมื่อกรรมการตรวจอ่านผลงานแล้ว คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งวิชาการจะประชุมให้ความเห็นชอบ และนำเสนอสภาสถาบันพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบ เพื่อเสนอผลต่อ สกอ. พิจารณาต่อไป

ความสำเร็จและผลงาน

สถาบัน เริ่มก่อตั้งในปีการศึกษา 2549 และการเข้าสู่ตำแหน่งของอาจารย์ เริ่มในปีการศึกษา 2555 ความสำเร็จในการขอตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ. ใหม่) ปรากฏดังนี้

ในปีการศึกษา 2555 ยื่นขอจำนวน 4 คน ผลผ่าน 4 คน ในปีการศึกษา 2556 ยื่นขอจำนวน 6 คน ผลผ่านแล้ว 3 คน (อีก 3 คน รอเสนอผลคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งวิชาการพิจารณาเห็นชอบ) และในปีการศึกษา 2557 ยื่นขอจำนวน 6 คน (อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตรวจอ่าน) ความสำเร็จการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือของทุกระดับ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้น Activity Based Learning

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

นำเสนอโดย ผศ.วิรัช เลิศไพฑูรย์พันธ์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม มีปรัชญาในการผลิตบัณฑิตที่จะต้องตอบโจทย์ผู้ใช้บัณฑิตและสังคมเป็นสำคัญ จึงได้ใช้แนวคิดการออกแบบหลักสูตรในรูปแบบของ Backward Curriculum Design โดยเน้นข้อมูลนำเข้า (Input) จากผู้ใช้บัณฑิตหรือภาคอุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่การจัดหลักสูตรที่เน้น Activity Based Learning ใช้การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เน้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยผู้สอนที่เป็นทั้งนักวิชาการและนักวิชาชีพ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต มีเป้าหมายที่บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานได้ทันที (Ready to Work) เมื่อสำเร็จการศึกษา การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การออกแบบหลักสูตรในลักษณะ Backward Curriculum Design

มหาวิทยาลัยศรีปทุมกำหนดเป็นนโยบาย ในการผลิตบัณฑิตต้องตอบโจทย์ผู้ใช้บัณฑิตและสังคม ประกอบกับประเด็นปัญหาที่ผู้ใช้บัณฑิตมักจะกล่าวว่าสถาบันอุดมศึกษา

ไทยผลิตบัณฑิตออกมาไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรจึงใช้วิธีเริ่มจากปลายทางของกระบวนการผลิตบัณฑิต คือ เมื่อบัณฑิตจบการศึกษาออกไปสู่มือของผู้ใช้บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตต้องการอะไร แล้วจึงย้อนกลับมาว่าหลักสูตรต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง และย้อนกลับมาที่กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะตอบโจทย์เหล่านี้ จากกระบวนการนี้นำไปสู่การเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ Activity Based Learning หรือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการปฏิบัติ และให้ผู้ใช้บัณฑิตมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตด้วยอย่างใกล้ชิด

2. การจัดการเรียนการสอนด้วย Activity Based Learning

ข้อมูลจากผู้ใช้บัณฑิต และผลการศึกษาวิจัยจำนวนมากชี้ชัดว่า การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิมๆ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามา ซึ่งมหาวิทยาลัยศรีปทุมเรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Activity Based Learning หรือการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการปฏิบัติ โดยจัดให้มีหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของรายวิชา สาขาอาชีพ ซึ่งหมายรวมถึง Project Based Learning, Problem Based Learning, Experiential Learning และ Work Integrated Learning เป็นต้น

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเน้น Activity Based Learning ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม อาจแบ่งตามช่วงเวลา ออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไปและวิชาพื้นฐานภาคเรียนแรก การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักศึกษาจะอยู่นอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน เช่น นักศึกษาทุกคนทุกหลักสูตร จะต้องเรียนวิชาที่ให้นักศึกษาเรียนรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำโครงการจิตอาสาที่นักศึกษาต้องร่วมกันคิดปัญหาและโครงการที่แต่ละกลุ่มจะเข้าไปช่วยเหลือ ดำเนินการโครงการจนแล้วเสร็จเป็นรูปธรรม วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานใช้การเรียนผ่านกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย รวมทั้งใช้โปรแกรมการเสริมทักษะภาษาออนไลน์ที่นักศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มเติม

เมื่อเข้าสู่ภาคเรียนที่ 2 และ 3 จะเป็นวิชาพื้นฐานนำเข้าสู่วิชาชีพของแต่ละสาขา โดยเน้นให้นักศึกษาเห็นภาพรวมของวิชาชีพที่กำลังเรียนอยู่ และเตรียมพื้นฐาน เช่น สาขาวิชาธุรกิจการบิน พานักศึกษาทุกคนขึ้นเครื่องบิน เดินทางไปประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อทำความเข้าใจกับวิชาชีพธุรกิจการบิน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับนักศึกษาที่จะทำให้รู้ตัวตนและทิศทางที่แต่ละคนจะมุ่งไป ในบางสาขาหากออกไปในพื้นที่งานจริง จะนำผู้ที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพในสายงานต่างๆ ให้นำมาฉายภาพประสบการณ์ให้กับนักศึกษา เป็นต้น

ช่วงที่ 2 เป็นการเรียนรู้วิชาเฉพาะของสาขา เน้นให้มีภาคปฏิบัติ (Hand on) การเรียนรู้นอกชั้นเรียน การดูงาน และโครงการย่อย ในกระบวนการต้องมีภาควิชาชีพหรือผู้ใช้บัณฑิตร่วมในการจัดการเรียนการสอน นำปัญหาจริงในวิชาชีพเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเรียนรู้ เช่น คณะดิจิทัลมีเดียจัดการสอนแบบ Hand on and Coaching ด้วย Teaching Team จากบริษัทชั้นนำในธุรกิจดิจิทัลมีเดีย

ร่วมกับอาจารย์ของคณะ สาขาการเงินและการธนาคาร ใช้ SPU Investment Center by AIRA group ซึ่งเป็นทั้งห้องค้าจริงและเป็นศูนย์การเรียนรู้ในธุรกิจการลงทุน สาขาการบัญชีใช้ศูนย์การบัญชีมืออาชีพ ซึ่งร่วมมือกับสมาคมสำนักงานบัญชี นำงานจริงเข้ามาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และฝึกทักษะ เป็นต้น

ช่วงสุดท้าย เป็นช่วงการเตรียมตัวออกไปประกอบวิชาชีพ เน้นการเรียนรู้วิชาชีพขั้นสูง การทำโครงการเพื่อจบการศึกษาและสหกิจศึกษา เน้นให้นักศึกษาเลือกแนวทางที่จะประกอบอาชีพที่ชัดเจน แล้วนำผู้ใช้บัณฑิตเข้ามาช่วยเตรียมให้ตรงตามความต้องการ ก่อนออกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการจริง 4 เดือน เช่น สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยร่วมมือกับ SIPA และสมาคมอุตสาหกรรม Mobile Application จัดโครงการร่วมกันเตรียมความพร้อมนักศึกษาเข้าสู่อุตสาหกรรมนี้ 4 เดือน ก่อนออกไปทำโครงการและฝึกปฏิบัติงานกับบริษัทต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อจบการฝึกปฏิบัติงาน บริษัทต่างๆ รับนักศึกษาเข้าทำงานต่อทันที

3. การพัฒนาอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่

หลังจากมีหลักสูตรและนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่แล้ว สิ่งสำคัญที่สุดต่อการขับเคลื่อนในเรื่องนี้คือ การพัฒนาอาจารย์ด้านจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ มหาวิทยาลัยตั้งศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อรับผิดชอบเรื่องนี้ มีกิจกรรมพัฒนาทักษะของอาจารย์ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ในหลายรูปแบบ เช่น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ โครงการสนับสนุนส่งเสริมครูต้นแบบ จัดทำแหล่งเรียนรู้ และทำหน้าที่เสมือนพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้กับอาจารย์ในการพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

นำเสนอโดย ดร.ชาญ มายอด

ความนำ

หน้าที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา สืบเนื่องมาจากความคิดหลายประการ เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ หลักการพื้นฐานในการดำรงอยู่ของมหาวิทยาลัย คนสมัยปัจจุบันเชื่อว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ผลิตบัณฑิต คำตอบนี้ถือว่าถูกต้อง แต่ควรถามต่อไปว่าผลิตบัณฑิตไปเพื่ออะไร นักการศึกษาส่วนหนึ่งบอกว่า เพื่อให้มีงานที่ดีหลังจบการศึกษา คำตอบนี้ยังถือว่าถูกต้อง แต่ยังคงต้องไม่หมดเสียทีเดียว วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson, 1902) อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton University) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “มิใช่การเรียนรู้เท่านั้นที่จารึกบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไว้ในประวัติศาสตร์ชาติ แต่เป็นจิตสำนึกการให้บริการสังคมด้วย” ในจารึกภนิธานก่อตั้งฮาร์เวิร์ดคอลเลจ (Harvard College) ปี ค.ศ.1963 เขียนไว้ว่า “การก่อตั้งและดำรงอยู่ของมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีบทบาทจริงจังในสังคม” คาร์ดินัล จอห์น เฮนรี นิวแมน (Cardinal John Henry Newman) บรรยายถึงบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในหนังสือ The Idea of a University ว่า “การศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ วิธีการธรรมดาที่ไม่ธรรมดา ที่มีจุดมุ่งหมายธรรมดา แต่ยิ่งใหญ่ การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับปัญญาของสังคม...

เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ชัดเจนต่อความคิด และการตัดสินใจของตนเองพบความจริงที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง มีความสง่างามในการแสดงออก และเป็นพลังขับเคลื่อนตนเอง”

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ก่อตั้งขึ้นมาด้วยปณิธานเพื่อรับใช้มนุษยชาติด้วยการให้การศึกษา (ความรู้) แก่เยาวชน และฝึกอบรมเยาวชน (form) ให้เป็นคน และเป็นบัณฑิตที่เก่ง (intellectually competent) และดี (morally sound) ดำรงไว้ซึ่งความถูกต้อง ความยุติธรรมในสังคม (committed to acting justly) เพื่อให้ภารกิจในการฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม มหาวิทยาลัยจึงกำหนดให้การเรียนรู้จริยธรรมเป็นเงื่อนไขการจบการศึกษาตามหลักสูตร และต่อมาได้ตั้งศูนย์จริยธรรมวิชาชีพ (St.Martin Center for Professional Ethics and Service-Learning) ภายใต้การดูแลของรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษาจริยธรรม (Vice-President for Moral Education Development) เพื่อทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนวิชาสัมมนาจริยธรรมวิชาชีพ (BG 1403 Professional Ethics Seminars) โดยเฉพาะ แม้วินัยนี้

เป็นวิชาไม่มีหน่วยกิต แต่นักศึกษาทุกคนต้องเข้าเรียนทุกครั้ง ต้องทำข้อสอบ และกิจกรรมนอกห้องเรียนตามที่กำหนดให้ผ่านทุกครั้ง ตามข้อกำหนดของหลักสูตร นักศึกษาต้องเข้าเรียน 16 หน่วยการเรียนรู้ (modules) รวมทั้งหมด 48 ชั่วโมงตลอดสี่ปี โดยนักศึกษาเข้าเรียนภาคการศึกษาละ 2 หน่วยการเรียนรู้ (modules) เนื้อหาสาระการเรียนการสอนทั้งหมดถูกกำหนดให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ เนื้อหาสาระการเรียนการสอนทั้งหลักสูตร แบ่งเป็นสามระดับ ระดับที่หนึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้การเรียนการสอน 8 หน่วยแรก (Modules 1-8) พุถึงหลักการคุณธรรมอันพึงประสงค์ตามปณิธานของมหาวิทยาลัยฯ ระดับที่สอง เนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 9-12 (Modules 9-12) เน้นสาระการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาจิตสำนึก การบริการสังคม (social consciousness) และระดับที่สาม ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 13-16 ตอกย้ำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมในสังคม เพื่อเตรียมนักศึกษาให้ใช้ชีวิตที่ดีในสังคม และการทำงาน โดยการเชิญวิทยากรที่เป็นศิษย์เก่าที่นำหลักการทางจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ จนประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว การทำงาน และองค์กร

กระบวนการวิธี

ด้วยความเชื่อว่าการเรียนการปลูกฝังเยาวชนให้เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องยาก มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญจึงประยุกต์วิธีการเรียนการสอนทุกรูปแบบที่มีมาใช้ได้แก่ (1) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพุทธิปัญญา (Cognitive Approach) เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหา และกรณีศึกษาทางจริยธรรมในชั้นเรียน (2) การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดี (Character Formation Approach) การเรียนการสอนแบบนี้สืบทอดมาจากแนวคิดของอาริสโตเติลว่า เราสอนให้ผู้เรียนแยกแยะว่าอะไรถูกผิดได้ (intellectual virtue) แต่สอนให้เขาเป็นคนมีคุณธรรม

(moral virtues) ไม่ได้ เขาต้องลงมือปฏิบัติเอง การเรียนการสอนแบบนี้เน้นสร้างบรรยากาศ ระบบ เงื่อนไข และกลไกในสถานศึกษาเพื่อฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นคนมีคุณธรรม เช่น การตรงต่อเวลา การมีวินัย เป็นต้น และ (3) การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้แบบนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนในห้องเรียน เพื่อประโยชน์ของสังคม เช่น เพื่อคนด้อยโอกาส ด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยการให้บริการสังคม (service-learning and community service)

เป็น Best Practice หรือยัง?

หากถามต่อไปว่า รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญเป็น Best Practice หรือยัง พจนานุกรมธุรกิจนิยาม Best Practice ว่า หมายถึงวิธีการหรือเทคนิคที่เมื่อนำมาปฏิบัติใช้แล้ว ยังให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกว่าวิธีการอื่นอย่างต่อเนื่องยั่งยืน และยังคงนำมาใช้อ้างอิงเพื่อการเทียบเคียง (A method or technique that has consistently shown results superior to those achieved with other means, and that is used as a benchmark.) จากนิยามข้างต้น ศูนย์จริยธรรมวิชาชีพนามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญประเมินตนเองได้ ดังต่อไปนี้ ในด้านวิธีการ หรือเทคนิคที่นำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เราได้มุ่งมั่นปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 เพื่อติดตามความก้าวหน้า และเพื่อผลลัพธ์ที่ดี จึงพยายามสร้างเครื่องมือวัดทางการศึกษา โดยใช้เครื่องมือวัด 3 อย่าง คือ Cognitive Moral Reasoning, Moral Sensitivity, Social Consciousness และประเมินผลการดำเนินงานด้วย PDCA ทุกภาคการศึกษา และทุกปีการศึกษา ส่วนข้อกำหนดในการนำมาใช้อ้างอิงเพื่อการเทียบเคียง (benchmark) ยังตบยอก แต่สามารถแบ่งปันได้ หากสิ่งที่ทำไปแล้ว หรือกำลังทำอยู่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการอุดมศึกษา

สหกิจศึกษา

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

นำเสนอโดย ผศ.วัลยา ชูประดิษฐ์

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มุ่งสร้างคน สร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะสู่ระดับ สากล วิทยาลัยฯ ได้มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดให้มีหลักสูตรสหกิจศึกษา เมื่อปี การศึกษา 2550 โดยจัดเป็นรายวิชาเอกเลือก ระยะแรก ของการดำเนินงาน เป็นเพียงการศึกษากระบวนการและ ขั้นตอนการดำเนินงานสหกิจศึกษา ในปีการศึกษา 2552 คณะบริหารธุรกิจเป็นหน่วยงานแรกที่ได้ดำเนินงาน สหกิจศึกษา ต่อมาในปีการศึกษา 2554 ผู้บริหารวิทยาลัยฯ ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับงานสหกิจศึกษา และ เพื่อรองรับการขยายงานและพัฒนางานสหกิจศึกษาของ วิทยาลัยฯ จึงได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน สหกิจศึกษาใหม่ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและ ส่งเสริมสหกิจศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มีรูปแบบการบริหารจัดการตามภารกิจหลัก ของงานสหกิจศึกษาตามแนวทางของสมาคมสหกิจศึกษา ไทยอย่างเป็นทางการเป็นลำดับขั้นตอน มีการจัดทำรายงานประเมิน ตนเอง เพื่อรายงานและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็น

ประจำทุกปีการศึกษา ที่ผ่านมามีความคืบหน้า มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. **โครงการพัฒนาระบบงานบริหารภายในศูนย์ฯ** ได้แก่ การรับสมัครนักศึกษาสหกิจศึกษาและทำการ คัดเลือก การสำรวจและการเสนองานจากสถานประกอบการ การอบรมเตรียมความพร้อมก่อนออกปฏิบัติงานสหกิจ ศึกษา การปฐมนิเทศ การนิเทศงาน การนำเสนอผลการ ปฏิบัติงานทั้งในสถานประกอบการและภายในวิทยาลัย การคัดเลือกโครงการดีเด่นเข้าประกวดแข่งขันทั้งในระดับ เครือข่าย เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินการทุกขั้นตอนมีความ สำคัญและมีการควบคุมด้วยเอกสารทุกขั้นตอน
2. **โครงการความร่วมมือกับเครือข่ายทางการศึกษา** ได้แก่ การศึกษาดูงานร่วมกับเครือข่าย ณ สถานประกอบการ ศึกษาดูงานสถาบันการศึกษาที่ดำเนินงานสหกิจศึกษา ดีเด่น การเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตรต่างๆ เช่น หลักสูตร คณาจารย์นิเทศ ผู้ปฏิบัติงานสหกิจศึกษา การจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ การเสริมประสิทธิภาพ การจัดการสหกิจศึกษา ที่จัดโดยสมาคมสหกิจศึกษาไทย ร่วมกับ สกอ. และเครือข่ายพัฒนางานสหกิจศึกษาอย่าง ต่อเนื่องทุกปี

3. โครงการความร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการ ได้แก่ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านสหกิจศึกษากับสถานประกอบการต่างๆ (MOU) เช่น บริษัท มุ่งพัฒนาอินเตอร์เนชชั่นแนล จำกัด (มหาชน) บริษัท ไพลอต โลจิสติกส์ จำกัด บริษัท วีแอนด์พีเอ็กซ์แพนด် เมททัล จำกัด บริษัท เซสเตอร์ฟู้ด จำกัด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการสหกิจศึกษาคณาจารย์ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและสถานประกอบการ

4. โครงการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การวิจัยพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการสมัครงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก การวิจัยความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาสหกิจศึกษาประจำปีการศึกษา การวิจัยเปรียบเทียบนักศึกษาที่เข้าร่วมสหกิจศึกษากับไม่เข้าร่วมสหกิจศึกษา

ผลงานที่ได้รับรางวัล

ด้วยในปีการศึกษา 2554 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมสหกิจศึกษา จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 3 ปี ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาระบบและกลไกในการปฏิบัติงานสหกิจให้มีประสิทธิภาพตามลำดับนั้น และได้มีผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์ ดังนี้

- รางวัลสถานศึกษาดำเนินการสหกิจศึกษาดาวรุ่ง ระดับเครือข่าย (2556)
- รางวัลชมเชยผลงานสหกิจศึกษา ระดับเครือข่าย ประเภทสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และการจัดการ (2556)
- รางวัลผลการปฏิบัติงานดีเด่น ระดับเหรียญทอง สถาบันค้ำปสิค CPF (2556)
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับเครือข่าย ประเภทสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และการจัดการ (2557)

การจัดการศึกษาแบบ Work Based Education

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

นำเสนอโดย ดร.เลิศชัย สุธรรมานนท์

ความนำ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2550 โดยการสนับสนุนของกลุ่มบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี - ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้งสิ้น 22 หลักสูตร ในหลักสูตรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ภายใต้วิสัยทัศน์องค์กรที่ว่า “สร้างบัณฑิตมืออาชีพ ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Creating Professionals through Work-based Education)”

เพื่อบรรลุเป้าหมายในวิสัยทัศน์ข้างต้น ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างบุคคลใหม่ (Young Talent) ที่มีความสามารถสูง ตรงความต้องการขององค์กรในยุคใหม่ ที่ต้องการบุคลากรที่พร้อมปฏิบัติงาน (Ready to Utilization) และสามารถก้าวหน้าในองค์กรโดยใช้ระยะเวลาสั้น จึงได้จัดการศึกษาที่เรียกว่า Work Based Education

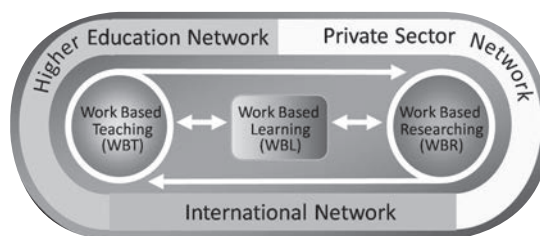
มากกว่าในรูปของเอกสาร หรือฐานข้อมูล (Explicit Knowledge) ซึ่งพร้อมถูกถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ดังผลการศึกษาของ Kevin Wheeler (2005) พบว่า ความรู้ที่พร้อมทำงานได้ ร้อยละ 40 เกิดจากการลงมือทำงาน ร้อยละ 30 เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ในงาน ร้อยละ 20 เกิดจากการเป็นพี่เลี้ยงแนะนำ การปฏิบัติงาน และร้อยละ 10 เท่านั้น ที่ได้มาจากการเรียนในห้องเรียน

ดังนั้น สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์เลือกที่จะจัดการศึกษาแบบ Work Based Education เพื่อให้ นักศึกษาคณาจารย์ มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบของการลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยตรง ควบคู่ไปกับทฤษฎีหรือหลักการทั่วไปที่ปรากฏในเอกสาร ตำรา หรือผลการวิจัยอื่นๆ ดังแสดงได้ด้วยภาพต่อไปนี้

Work Based Education

ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

องค์การในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ได้สะสมความรู้และสร้างความรู้ใหม่ๆ เพื่อการดำเนินธุรกิจหรือภารกิจขององค์การอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ Core Knowledge ถูกสะสมในตัวบุคคล (Tacit Knowledge)

PIM Work Based Education (WBE)

การจัดการศึกษาแบบ Work Based Education (WBE) มี 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. **Work Based Teaching (WBT)** เป็นการเรียนภาคทฤษฎี หลักการทั่วไป และการเรียนรู้วิชาการศึกษาทั่วไปให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ นอกจากนี้เป็นความรู้จากตำราแล้ว ได้รับการเรียนรู้จากกรณีศึกษาจากผู้ปฏิบัติงานจริงในองค์กร เตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ในส่วนที่สอง คือ WBL
2. **Work Based Learning (WBL)** เป็นการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติงานจริงอย่างมีแบบแผนรองรับกล่าวคือ การจัดทำวางแผน คุรุฝึก และมีระบบการติดตามประเมินอย่างเป็นระบบในองค์กร การจัดการเรียนการสอนจะมีการสลับกันระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติงานตามโจทย์ที่กำหนดให้อย่างต่อเนื่อง รวม 4 - 8 ครั้ง ตามความเหมาะสมของหลักสูตร และออกแบบสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้มีการบูรณาการระหว่างทฤษฎีกับภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง

ในกระบวนการนี้ นักศึกษาสามารถเกาะติดและเรียนรู้เพิ่มเติม หรือแม้กระทั่งการทดลองในสถานประกอบการจริงในโจทย์เดิม หรือศึกษาร่วมกับนักศึกษา คณาจารย์ข้ามสาขาวิชาจนได้ข้อสรุปเป็นโครงการ หรือแม้แต่สร้างเป็นนวัตกรรม เพื่อเข้าสู่เวทีประกวดในระดับสถาบันและกลุ่มธุรกิจ เพื่อสร้างความรู้ใหม่กลับไปสู่องค์กรได้อีกด้วย

3. **Work Based Researching (WBR)** เป็นการศึกษาวิจัยของคณาจารย์ จากปัญหาวิจัยจริงในองค์กรที่ผลวิจัยพร้อมนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้โดยตรง และกลับมาสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน การจัดการศึกษาแบบ WBE จะดำเนินการเป็นกระบวนการต่อเนื่อง สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี 4-5 ปี ทำให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเป็นเวลาร้อยละ 40-50 ของเวลารวมทั้งหมด

Networking University เป็นพลังเสริม

การดำเนินการตามกระบวนการ WBE จะบรรลุวัตถุประสงค์ไปไม่ได้เลย ถ้าปราศจากการสร้างเครือข่ายอันทรงประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จึงมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อร่วมเป็นพลังเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เครือข่ายสถาบันการศึกษา (Higher Education Network) เครือข่ายภาคเอกชน (Private Sector Network) และเครือข่ายต่างประเทศ (Internationals Network) ทั้งนี้ ทั้ง 3 กลุ่ม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

WBE ใครก็ทำได้

จากการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปิดไปสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติมากขึ้น องค์กรโดยเฉพาะภาคธุรกิจจะขาดแคลนบุคลากรใหม่ที่มีความสามารถสูงพร้อมทำงานอย่างมาก ภาคธุรกิจจึงพร้อมให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำ Networking กับภาคธุรกิจอย่างกว้างขวางมองเป้าหมายใหญ่ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศร่วมกัน

บทสรุป

การจัดการศึกษาแบบ WBE เป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาอุดมศึกษาที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง (High Depth and High Tech) มีการดูแลอย่างใกล้ชิดจากคณาจารย์ครูฝึกในสถานประกอบการ (High Touch) เพื่อเรียนรู้ทักษะในการดำรงชีวิตในองค์กรและสังคม จึงเป็นระบบที่สร้างคุณค่าทั้งตัวนักศึกษาในการก้าวสู่อาชีพองค์กรธุรกิจและสถาบันการศึกษาเอง (High Value) อย่างครบถ้วน จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า **WBE เป็นการศึกษที่สร้าง High Depth-High Tech-High Touch and High Value**

แนวทางการสอนตามหลักโมโนซุกุริ (Monodzukuri)

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

นำเสนอโดย รศ.กฤษดา วิศวธีรานนท์

การผลิตบัณฑิตนับเป็นพันธกิจหลักสำหรับสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น มีความมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตที่ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม มีความพร้อมในการปฏิบัติงานได้เมื่อสำเร็จการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง มีสติปัญญา ทักษะ ในการแก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นับตั้งแต่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2550 สถาบันฯ ได้กำหนดให้จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลัก Monodzukuri ซึ่งเป็นหลักการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งของที่มีคุณภาพแบบญี่ปุ่น มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา โดยเน้นการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎีจริงและทันสมัย การปฏิบัติจริงโดยการค้นคว้าทดลอง และการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ และการเรียนรู้จากสถานที่หรือสถานประกอบการจริง โดยสถาบันฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้นักศึกษาของสถาบันฯ ได้มีโอกาสเรียนรู้ และเสริมสร้างทักษะในเทคโนโลยีใหม่ๆ ผ่านการถ่ายทอดความรู้จากผู้ชำนาญในสถานประกอบการ การฝึกปฏิบัติ การดูงาน การฝึกงานและสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ นอกจากนี้ สถาบันฯ มีการพัฒนานักศึกษาที่เน้นให้มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ขยันอดทน ทำงานเป็นทีม และ 5ส รวมไปถึงการพัฒนาให้มีทักษะทางด้าน

สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นในระดับที่ดี ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นอัตลักษณ์ของบัณฑิตของสถาบันฯ

ความหมายของ Monodzukuri

คำว่า “Monodzukuri” หรือ “โมโนซุกุริ” เป็นคำภาษาญี่ปุ่น 2 คำรวมกัน คือ คำว่า 物 (Mono) หมายถึง สิ่งของ หรือ ผลิตภัณฑ์ และคำว่า 造り (Dzukuri) หมายถึง การผลิต การสร้างสรรค์ เมื่อรวมกันจะมีความหมายว่า การผลิตสิ่งของหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ แต่คำว่า Monodzukuri ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีความหมายลึกซึ้งกว่าคำแปล กล่าวคือ ในกระบวนการผลิตและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นในยุคเฟื่องฟู ได้มีการรณรงค์และส่งเสริมจากรัฐบาลให้มีการบริหารจัดการที่มีพื้นฐานจากวัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยใช้คำว่า Monodzukuri เป็นหลัก โดยมุ่งเน้นใส่ใจในคุณภาพของการผลิตสิ่งของในทุกๆ กระบวนการคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า โดยการใช้ทักษะ เทคโนโลยี และเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในการผลิตและพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นตอน สถาบันฯ ได้นำแนวทางการสร้างองค์กับการสร้างคนในวัฒนธรรมการผลิตของญี่ปุ่นดังกล่าว มาใช้ในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันฯ คือ Monodzukuri (การสร้างของ) <-> Hitozukuri (การสร้างคน)

แนวทางการนำหลักการโมโนซุคุริ มาใช้ในการเรียนการสอน

จากการแลกเปลี่ยนเรียนผ่านประสบการณ์และแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งชาวไทยและญี่ปุ่น ในภาคการศึกษาและธุรกิจอุตสาหกรรม สถาบันฯ พบว่าการเรียนการสอนตามหลักโมโนซุคุริ สามารถดำเนินการได้ในหลากหลายรูปแบบ มีความแตกต่างกันตามบริบท และวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาหรือหลักสูตร จึงเห็นควรให้กำหนดกรอบการนำหลัก Monodzukuri ของสถาบันฯ ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างกว้างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจากการเรียนรู้ที่ได้จากผลการนำไปใช้จริงของแต่ละคณะได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา และนักศึกษาของแต่ละคณะ ทั้งนี้ สถาบันฯ ได้กำหนดนิยามของการผลิตบัณฑิตตามหลัก Monodzukuri ที่เป็นแนวทางเฉพาะของสถาบันฯ ไว้ดังนี้

“TNI ผลิตบัณฑิตที่มี ความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ พัฒนา ผลงานที่ดีเลิศ มีคุณภาพ โดยใช้ทักษะและเทคโนโลยี”

สถาบันฯ ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการนำหลักโมโนซุคุริไปใช้ในการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้นักศึกษาทุกหลักสูตรต้องเลือกเรียนสหกิจศึกษา หรือฝึกงาน ตามโครงสร้างหลักสูตร
2. กำหนดให้การนำหลักโมโนซุคุริไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ และค่านิยมหลักของสถาบันฯ
3. กำหนดให้ระบุแนวทางการเรียนการสอนตามหลักโมโนซุคุริ ในรายละเอียดวิชา (มคอ.3) และรายงานการสอน (มคอ.5)

การประยุกต์ใช้หลักโมโนซุคุริ ในการเรียนการสอน

เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และวัฒนธรรมการผลิตของญี่ปุ่น รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนับเป็นหัวใจหลักของการประยุกต์ใช้หลักโมโนซุคุริในการพัฒนานักศึกษา สถาบันฯ เน้นให้นักศึกษา

ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยใช้หลักการ เครื่องมือจริง สภาพแวดล้อมจริง รวมถึงปัญหาจริง ให้นักศึกษาสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ที่มากกว่าการบรรยายภายในห้องเรียน ตัวอย่างแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับหลักโมโนซุคุริของสถาบันฯ ได้แก่

- สอนให้นักศึกษามุ่งผลิตและพัฒนาผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานที่เป็นผลิตภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ ซอฟต์แวร์ การบริการ โครงการ โครงการ
- สอนให้นักศึกษาลงมือทำด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน สามารถเรียนรู้ได้เอง การประยุกต์ ทฤษฎี รู้จักแก้ไขปัญหาและอุปสรรค
- สอนให้นักศึกษารู้จักการสร้างสรรค์นวัตกรรม การประดิษฐ์ การทำโครงการ โครงการเข้าประกวด แข่งขัน
- สอนให้นักศึกษาคิดเป็นทำเป็น คิดเองทำเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผน ออกแบบและทำงานเป็นทีม
- สอนให้นักศึกษาใช้หลัก 5 จริง สถานที่จริง ของจริง เรื่องจริง ทฤษฎีจริง กฎเกณฑ์จริง (5G : Genba, Genbutsu, Genjitsu, Genri, Gensoku)

ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดีของการนำหลักโมโนซุคุริไปใช้ของแต่ละคณะในสถาบันฯ

คณะวิศวกรรมศาสตร์

1. เน้นการทำเรียนการสอนตามหลัก Problem-Based และ Project-Based
2. เน้นการลงมือปฏิบัติในการเรียนการสอน ทั้งวิชาบรรยาย และปฏิบัติการ
3. ส่งเสริมการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เข้าประกวด แข่งขัน ทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ
4. จัดหาเครื่องมือ และซอฟต์แวร์ที่ใช้งานจริงในธุรกิจอุตสาหกรรม เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ
5. จัดทำห้องวิจัยเพื่อสนับสนุนการวิจัยสำหรับนักศึกษา ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. กำหนดแนวทางร่วมกันภายในคณะ นั่นคือ “Monodzukuri สร้างสรรค์ด้วยใจ ก้าวไกลด้วย Kaizen”
2. สร้างความพร้อมในการเรียน โดยส่งเสริมให้นักศึกษาในปีแรกๆ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
3. เน้นให้นักศึกษาทุ่มเทในการเรียน ทำงานด้วยใจ มีใจรักในสิ่งที่ทำ เพื่อให้ผลงานที่ได้ออกมาดีและมีคุณภาพ
4. ส่งเสริมให้นักศึกษาช่วยเหลือกัน ทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

คณะบริหารธุรกิจ

1. กำหนดแนวทางร่วมกันภายในคณะ คือ “เน้นการสอนสไตล์ญี่ปุ่น แบบโมโนซุกุริ”
2. เน้นการประยุกต์ใช้หลักการ 5 จริง (5G : Genri (หลักการจริง) Gensoku (วิธีปฏิบัติจริง) Genba (สถานที่จริง) Genbutsu (ไปดูให้เห็นจริง) Genjitsu (สถานการณ์จริง)) ในรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ
3. ปลูกฝังการนำวงจรคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
4. มีการจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติการสอนตามหลักโมโนซุกุริ ในทุกชั้นตอนนับตั้งแต่การวางแผนการสอน จนถึงการจัดและประเมินผล

สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา

1. เน้นการฝึกปฏิบัติ ใช้ภาษาจริงกับอาจารย์ต่างชาติเจ้าของภาษา ควบคู่กับอาจารย์ไทย เช่น การฝึกสนทนา การจำลองสถานการณ์ การสอบสัมภาษณ์ การนำเสนองาน เป็นต้น
2. จัดให้มีการสอบวัดระดับความรู้ทางภาษา ทั้งในวิชาและก่อนออกฝึกปฏิบัติในวิชาสหกิจศึกษาหรือฝึกงาน
3. ฝึกให้นักศึกษาใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา เช่น การทำโปรเจกต์ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น ฝึกให้ทำงานเป็นทีม และร่วมกันสร้างผลงาน และฝึกกระบวนการการคิดอย่างเป็นระบบ
4. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกใช้ภาษาต่างประเทศได้มากขึ้น เช่น การกำหนด No Thai-Speaking Day กิจกรรม Toast Master Club และ Speech Contest เป็นต้น
5. ส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาโดยการนำไปใช้จริง ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมวิเทศสัมพันธ์ต่างๆ ของสถาบันฯ เช่น โครงการแลกเปลี่ยน กิจกรรมประชุมสัมมนา การต้อนรับแขกต่างประเทศ งานสถาปนาสถาบันประจำปี เป็นต้น

การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษา

สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬารกรณ์

นำเสนอโดย รศ.ธณัฐคุณ มงคลอัครรัตน์

กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร นานาชาติทุกขั้นตอนและกระบวนการ คัดเลือกนักศึกษา

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรนานาชาติ

- มีคณะกรรมการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน
- มีคณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศ เช่น Massachusetts Institute of Technology, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health และ University of Aarhus, Denmark ร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตร

ความเป็นแนวปฏิบัติที่ดีเด่นที่สอดคล้อง ตามเกณฑ์ที่กำหนด

1. สถาบันมีแนวการดำเนินงานที่มีนวัตกรรม หมายถึง การดำเนินการในรูปแบบใหม่ๆ/แตกต่าง/โดดเด่น ที่ทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ

- การดำเนินการในการเชิญ Visiting Professor จากมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมาบรรยายเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง การทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างประเทศ การทำ Teleconference เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ
- 2. การแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการรับนักศึกษานานาชาติ การเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ
 - ปัญหาการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติ ไม่ได้คุณภาพ และได้จำนวนที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการศึกษา
 - วิธีการแก้ปัญหาได้นำเสนอ สพร. ในลักษณะการสร้างร่วมมือกับ ASEAN Foundation ในการประชาสัมพันธ์
 - จากการดำเนินการใหม่ ทำให้มีผู้สมัครจากต่างประเทศมากขึ้น และผู้สมัครมีคุณภาพมากกว่าเดิม

- โครงการนี้ เป็นการส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา มีนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาต่อในสถาบันฯ ประมาณร้อยละ 30 ต่อปี
- 3. ส่งเสริมการสร้าง/ขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
 - ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงส่งเสริมการสร้าง/ขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ในกลุ่มของนักวิจัย ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศยุโรป และประเทศญี่ปุ่น ทำให้การเรียนการสอนได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยมีคณาจารย์ชาวต่างประเทศ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทุกปี การศึกษา และมีการสร้างเครือข่ายกับ ASEAN Foundation
 - การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานในต่างประเทศ จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนนักศึกษาในอนาคต
 - การดำเนินการสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและก้าวสู่ความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษา
 - การมีบัณฑิตต่างชาติที่จบการศึกษา ทำงานอยู่ในหน่วยงานต่างประเทศ เป็นการสร้างเครือข่ายวิชาการในอนาคต
- 4. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดทำหลักสูตร
 - การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการขององค์นายกสภาสถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์กับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ
 - ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เช่น ข้อตกลงความร่วมมือเรื่องการใช้ทรัพยากรบุคคล อุปกรณ์และสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์และสถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์ (3 ฉบับ)
 - การสร้างเครือข่ายกับ ASEAN Foundation

ผลการดำเนินงานในการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ เพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา

โครงการภาษาอังกฤษ

สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์ ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาษาอังกฤษ รวมถึงการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมนานาชาติ ของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันจึงได้จัดโครงการ CGI พร้อมเรียนรู้ มุ่งสู่ ASEAN ระยะที่ 1 “พัฒนาภาษาอังกฤษ และเรียนรู้ภาษาอินโดนีเซีย” เพื่อให้คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันทุกคน มีโอกาสพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากอาจารย์ชาวต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการเรียน และการทำงาน

โครงการภาษาอินโดนีเซีย

นอกจากนี้ สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์ มีนักศึกษาต่างชาติร่วมศึกษาอยู่ด้วย ทำให้เป็นโอกาสอันดีที่คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรจะได้เพิ่มพูนความรู้ การรู้จักเรียนรู้ วัฒนธรรมใหม่ๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่ความพร้อมในการเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างมั่นคง โดยเริ่มต้นจากการศึกษาด้านวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในแถบภูมิภาคอาเซียน จากนักศึกษาที่มีอยู่ในสถาบัน พร้อมกับการพัฒนาภาษาอังกฤษ ดังนั้น โครงการระยะที่ 1 (ปีการศึกษา 2555) เริ่มจากการพัฒนาภาษาอังกฤษ และการเรียนรู้ภาษาอินโดนีเซีย ขึ้นต้น เนื่องจากมีนักศึกษาชาวอินโดนีเซียศึกษา ณ สถาบัน

การจัดการศึกษาแบบ CDIO

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

นำเสนอโดย ผศ.สมหมาย ผิวสอาด และ รศ.ณัฐา คุปต์ชูเกียรติ

บทนำ

กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาแบบ CDIO ได้รับการพัฒนาจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 สถาบันที่มีชื่อเสียงในโลก ได้แก่ Chalmers University of Technology, KTH Royal Institute of Technology, Linköping University ประเทศสวีเดน และ Massachusetts Institute of Technology (MIT) สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ปี ค.ศ.2000 โดยมีแนวความคิดจากการสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Key Stakeholders) ของการจัดการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ (Engineering Education) โดยประเด็นหลักของการผลิตวิศวกรในโลกปัจจุบัน คือ การให้โอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ใกล้เคียง วิชาชีวิศวกกรมากที่สุดขณะอยู่ในสถาบันการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ปัญหา (Conceive) การออกแบบหรือหาแนวทางแก้ปัญหา (Design) การประยุกต์ใช้ (Implement) และการดำเนินงาน (Operate) โดยนับเป็นบริบทที่สำคัญที่สุดของวิชาชีวิศวกกร คณะดำเนินงานได้จัดตั้งองค์กรชื่อ CDIO Worldwide Initiatives โดยในปัจจุบันมีสมาชิกในฐานะ Collaborator จำนวน 107 สถาบันทั่วโลก^[1]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ Conceive, Design, Implement, and Operate (CDIO) Framework for Re-Thinking Engineering Education, Thailand ภายใต้การสนับสนุนของ Temasek Foundation และ Singapore Polytechnic International มีคณาจารย์เข้าร่วมทั้งหมดกว่า 50 คน ระหว่างมกราคม 2556 - สิงหาคม 2557 โดยมีกรนำหลักการ CDIO-based Education มาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ใช้เฉพาะรายวิชาไปจนถึงทั้งหลักสูตร ซึ่งพบว่าการจัดการศึกษาแบบ CDIO เป็นกรอบแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพตามอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาแบบ CDIO

CDIO Syllabus ในการจัดการศึกษาผ่านการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฐานรากสำคัญตามกรอบแนวคิดของ CDIO คือ องค์ความรู้ ความชำนาญ ทักษะดีที่จะเป็นการรับรู้ปัญหา การออกแบบหรือหาแนวทางการแก้ปัญหา การประยุกต์ใช้ และการดำเนินงาน ผลลัพธ์หรือระบบในบริบทขององค์กร ธุรกิจและบริบทของสังคม^[2] ดังแสดงในรูปที่ 1 CDIO Syllabus มีรายละเอียดขององค์ความรู้ด้านเทคนิคและเหตุผล (Technical Knowledge & Reasoning) ทักษะส่วนบุคคลและความเป็นมืออาชีพ (Personal & Professional Skills) และทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) และแบ่งรายละเอียดแยกย่อยจนถึง 3 ระดับด้วยกัน

4. CDIO		
1. Technical Knowledge and Reasoning	2. Personal and Professional Skills	3. Interpersonal Skills

รูปที่ 1 โครงสร้างขององค์ความรู้ ความชำนาญ ทักษะดี^[4]

CDIO Standard มาตรฐาน 12 ข้อได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการสังเกตลักษณะของหลักสูตร และบัณฑิตที่จบจากการจัดการศึกษาแบบ CDIO มาตรฐาน CDIO นิยามคุณลักษณะที่ชัดเจนของหลักสูตร แบบ CDIO สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล สามารถนำมาสร้างเป็นเกณฑ์มาตรฐานและเป้าหมายจากการประยุกต์ใช้ทั่วโลก และเป็นกรอบการทำงานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

12 CDIO มาตรฐาน กล่าวถึง ประสิทธิภาพของหลักสูตร (มาตรฐาน 1) การพัฒนาหลักสูตร (มาตรฐาน 2, 3 และ 4) ประสบการณ์การออกแบบ-สร้าง และพื้นที่ทำงาน (มาตรฐาน 5 และ 6) วิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ (มาตรฐาน 7 และ 8) การพัฒนาผู้สอน (มาตรฐาน 9 และ 10) และการประเมินผลและการประเมินหลักสูตร (มาตรฐาน 11 และ 12) จาก 12 มาตรฐาน มี 7 มาตรฐานที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็น “องค์ประกอบสำคัญ” เนื่องจากความโดดเด่นจากที่ทำให้แยกหลักสูตรแบบ CDIO ออกจากการปฏิรูปการศึกษาแบบอื่นๆ (แสดงด้วยเครื่องหมาย * ในมาตรฐาน) โดยอีก 5 มาตรฐานเป็นมาตรฐานที่เสริมให้ หลักสูตรแบบ CDIO มีความโดดเด่นขึ้น และส่งผลสะท้อนให้เกิดวิธปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิศวกรรม^[3]

การประยุกต์ใช้ CDIO-based Education

การประยุกต์ใช้การจัดการศึกษาแบบ CDIO ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ณ ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งทอ ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มีตั้งแต่ระดับรายวิชาไปจนถึงระดับหลักสูตร โดยการพัฒนาศูนย์สำหรับปีการศึกษา 2558 ใช้ CDIO-based Education เป็นหลักในการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

บรรณานุกรม

- [1] <http://cdio.org/cdio-collaborators/school-profiles>
- [2] CDIO Syllabus version 2.0
- [3] CDIO standard
- [4] Crawley, Edward F. 2002. Creating The Cdio Syllabus, A Universal Template for Engineering Education. 32nd ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference, Boston, MA, USA

โครงการสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันร่วมใจ ฟื้นฟูผู้ประสบภัยน้ำท่วม

สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

นำเสนอโดย นายวินัส ทัดเนียม

หลักการและเหตุผล

ด้วยเหตุผลการเกิดอุทกภัยทางธรรมชาติเมื่อปลายปี พ.ศ.2556 ส่งผลให้เกิดความเสียหายในพื้นที่ต่างๆ เป็นจำนวนมาก และยังมีบางพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู ทางสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันจึงได้เสนอโครงการเพื่อดำเนินการช่วยเหลือและการให้บริการวิชาการแก่สังคมจากการสำรวจพื้นที่ผู้ประสบภัยพิบัติทางน้ำท่วมในเขตจังหวัดปราจีนบุรี

สถาบันฯ ได้ทำการศึกษาและเลือกโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ ที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนวัดคลองเข้ และโรงเรียนศรีรักรัษราชูร์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อดำเนินการฟื้นฟูตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

- เพื่อดำเนินการช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติทางน้ำท่วมในเขตจังหวัดปราจีนบุรี
- เพื่อจัดกิจกรรมให้บริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

สถานที่ดำเนินการ

- โรงเรียนวัดคลองเข้ หมู่ที่ 8 ตำบลบางยาง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- โรงเรียนศรีรักรัษราชูร์บำรุง หมู่ที่ 6 ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ระยะเวลาการดำเนินการ

ระหว่างวันที่ 11-12 กรกฎาคม และวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2557

กลุ่มเป้าหมาย

ครู นักเรียน และประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่โรงเรียนวัดคลองเข้ และโรงเรียนศรีรักรัษราชูร์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2557 จำนวนเงิน 500,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

พื้นที่ผู้ประสบภัยพิบัติทางน้ำท่วมในเขตจังหวัดปราจีนบุรีได้รับการช่วยเหลือ และฟื้นฟูประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ประสบภัยพิบัติทางน้ำท่วม เกิดความรู้จากกิจกรรมการให้บริการวิชาการแก่สังคมจากสถาบันฯ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดข้าวเหนียว ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

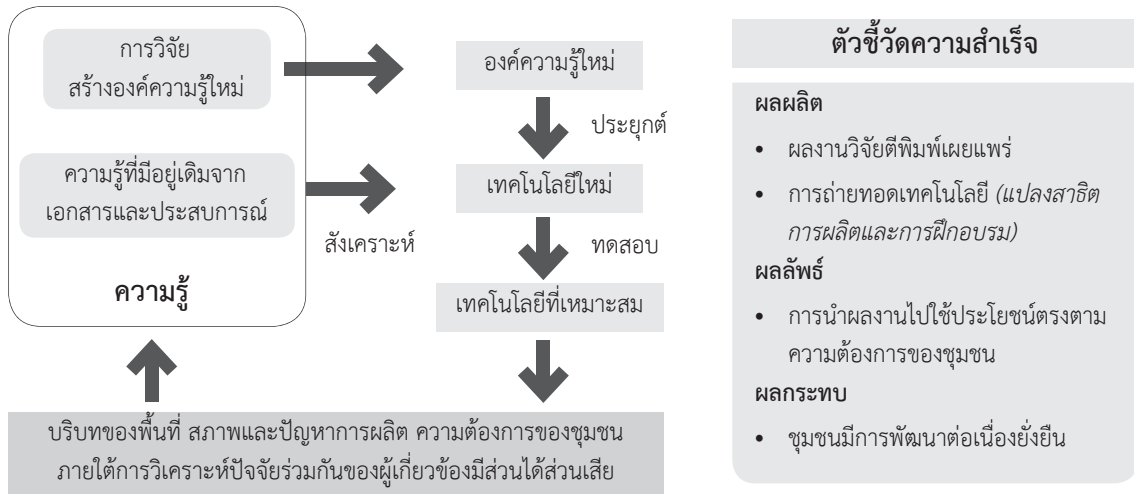
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

นำเสนอโดย รศ.กิตติ บุญเลิศนิรันดร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีนโยบายในการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานร่วมกับภาคประชาชน ประกอบด้วย บุคลากรของมหาวิทยาลัย ตัวแทนจากภาคประชาชน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย และได้มีการประชุมร่วมกัน ผลจากการประชุมได้กำหนดประเด็นให้มหาวิทยาลัยดำเนินงานวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดข้าวเหนียวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้ เนื่องจากข้าวโพดข้าวเหนียวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แหล่งผลิตสำคัญกระจายอยู่ริมแม่น้ำลำคลองสายสำคัญในอำเภอมหาสาร อำเภอบ้านแพรก อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางบาล และอำเภอนครหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ การปลูกข้าวโพด

ข้าวเหนียวมีข้อดี คือ เป็นพืชอายุสั้น ให้ผลตอบแทนเร็ว มีต้นทุนการผลิตไม่สูงเกินไป และผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น จึงเหมาะสำหรับการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกภายหลังน้ำลด ในลักษณะปลูกพืชเชิงเดี่ยว ปลูกเป็นพืชแซมในสวนกล้วย หรือปลูกสลับหมุนเวียนกับพืชผัก

โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปข้าวโพด และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้จัดประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดข้าวเหนียวในพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ทราบปัญหาการผลิต และใช้วิเคราะห์ SWOT เพื่อช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยคำนึงถึงภารกิจหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้มีการบูรณาการงานร่วมกัน ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยบูรณาการงานวิจัยและบริการวิชาการ ดังแผนภาพ

ผลจากการดำเนินงาน

- นักวิจัยที่ลงพื้นที่ focus group เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร พบปัญหาการผลิตในหลายประเด็น เมื่อร่วมกันวิเคราะห์และลำดับความสำคัญของปัญหา ทำให้เกิดหัวข้อวิจัยสำคัญ เช่น การใส่ปุ๋ยข้าวโพดตามค่าวิเคราะห์ดินและความเขียวใบเพื่อลดต้นทุนการผลิต การกำหนดระยะปลูกที่เหมาะสม การควบคุมโรคราน้ำค้าง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตข้าวโพดข้าวเหนียว เช่น ข้าวโพดแช่แข็ง น้ำส้มสายชูจากน้ำต้มข้าวโพด แป้งบัวลอยสำเร็จรูป ไอศกรีมข้าวโพด น้ำนมข้าวโพด ลูกชิ้นและไส้อั่ว ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย นักวิจัยสามารถนำผลการวิจัย ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการนานาชาติ และระดับชาติ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการได้
- เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และลดการสูญเสียผลผลิตจากการระบาดของโรคราน้ำค้าง โดยนำผลการวิจัย และองค์ความรู้อื่นๆ สังเคราะห์เป็นชุดเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีทดสอบร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ และทำต่อ อำเภอ महाराช และตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งวิธีการใหม่ทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณไร่ละ 1,500 บาท และมีต้นทุนการผลิตลดลงประมาณไร่ละ 900 บาท
- ชุมชนตำบลบ้านเกาะ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเทียน ได้มีการรวมกลุ่มและร่วมกันอนุรักษ์สายพันธุ์ข้าวโพด มีการกำหนดมาตรฐานของพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การขึ้นทะเบียนรับรองสายพันธุ์ “เทียนบ้านเกาะ” รับรองโดยกองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และ อบต.บ้านเกาะ ให้มีความสำคัญกับทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น มีการจัดงานวันข้าวโพดเทียน เพื่อส่งเสริมการผลิตและการตลาดข้าวโพดเทียน และมีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยวทางเรือ การตั้งกลุ่มชาวเรือเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แม่น้ำ คลองเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- การมีส่วนร่วมของชุมชนและมหาวิทยาลัย ยังทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งนำไปสู่การบูรณาการด้านอื่นๆ เช่น การนำนักศึกษาเข้าเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกร

การบริการวิชาการ

วิทยาลัยดุสิตธานี

นำเสนอโดย นางวีรา พาสพัฒนพาณิชย์

การบริการวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิทยาลัยดุสิตธานีได้ให้ความสำคัญกับพันธกิจนี้ตั้งแต่เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2539 เนื่องจากวิทยาลัยดุสิตธานีได้ก่อตั้งโดยเครือโรงแรมดุสิตธานี จึงจัดได้ว่าเป็นบริษัทมหาวิทยาลัย ความรู้ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงจากโรงแรมจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการจัดบริการวิชาการ

1. เพื่อดำเนินตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการให้มีมาตรฐานสากล
3. เพื่อพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น มีตำแหน่งงานที่สูงขึ้น
4. เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย

กระบวนการดำเนินการ

1. วิเคราะห์ความต้องการของอุตสาหกรรม
2. จัดหลักสูตรโดยให้มีความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ (หากอยู่ในระดับปฏิบัติการ) หรือด้านการบริหาร
3. จัดหลักสูตรอื่นๆ ตามความต้องการของอุตสาหกรรมบริการ

หลักสูตรจำแนกได้ดังนี้

1. หลักสูตรอุตสาหกรรมบริการ อาทิ การประกอบอาหาร บริการอาหารและเครื่องดื่ม บาร์เทนเดอร์
2. หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพ อาทิ เบเกอรี่เบื้องต้นและขั้นสูง การประกอบอาหารมืออาชีพ กาแฟ
3. หลักสูตรการพัฒนาทักษะด้านอุตสาหกรรมบริการ อาทิ การสำรองห้องพักและบริการส่วนหน้า การบริหารงานแม่บ้าน การบริหารจัดการภัตตาคาร การเงินบัญชีโรงแรม
4. หลักสูตรการจัดการโรงแรมสำหรับผู้บริหาร อาทิ การจัดการโรงแรมสำหรับผู้บริหาร (Executive Programme in Hotel Management), Mini MBA
5. หลักสูตรการฝึกอบรณานาชาติ อาทิ การประกอบอาหารญี่ปุ่น การประกอบอาหารอิตาลี การบริหารจัดการงานประชุมและอีเว้นท์ การบริหารรายได้โรงแรมและอุตสาหกรรมบริการสำหรับผู้บริหาร
6. หลักสูตรตามความต้องการขององค์กร จัดอบรมหลักสูตรต่างๆ ตามความต้องการขององค์กร เพื่อช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับองค์กร

โครงการ 1 ไร่ 1 แสน

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

นำเสนอโดย ดร.เอกธิป สุขวารี

โครงการ 1 ไร่ 1 แสน เกิดจากการจับมือของ 4 หน่วยงาน คือ หอการค้าไทย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ผลักดันโครงการ 1 ไร่ 1 แสน เปิดพื้นที่ 100 ไร่ ดึงเกษตรกรต้นแบบ 85 คน มาฝึกอบรมเข้ม ก่อนปล่อยกลับไปฝึกเกษตรกรในพื้นที่ ต่อไปหลังจบหลักสูตร เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรของประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน โดยจะใช้พื้นที่แปลงนาของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ต.บางตะไนย์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เป็นพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินธุรกิจ (Business Model) ให้กับเกษตรกรได้นำไปใช้ในการพึ่งพาตนเองในระยะยาว

รูปแบบการดำเนินการ หอการค้าไทยจะคัดเลือกเกษตรกรจากพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และให้มาเข้าร่วมโครงการ โดยจะใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 100 ไร่ ให้เกษตรกรใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบ 85 คนๆ ละ 1 ไร่ และมีพื้นที่ส่วนกลางประมาณ 10 ไร่ ซึ่งหอการค้าไทย จะเป็นที่ปรึกษาในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร คัดสรรปัจจัยการผลิต วัสดุุดิบ เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในพื้นที่ สำหรับ ส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะเป็น

ผู้พัฒนาและออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการและ ร่วมคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วน ธ.ก.ส. จะ ทำหน้าที่บริหารโครงการและจัดสรรงบประมาณ พร้อมทั้ง คัดเลือกเกษตรกรต้นแบบติดตามความก้าวหน้าและ ประเมินผล รวมถึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตและวัสดุุดิบล่วงหน้าให้แก่เกษตรกรต้นแบบโดยไม่คิด ดอกเบี้ย

โครงการ 1 ไร่ 1 แสน เป็นโครงการที่หอการค้าไทย ผลักดันมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ไทย เป็นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงทั่วประเทศ และมั่นใจ ว่าโครงการฝึกอบรมเกษตรกรเพื่อให้ความรู้และนำไปใช้ เผยแพร่ต่อในครั้ง นี้ จะช่วยกระจายรายได้และสร้างความ ยั่งยืนให้กับเกษตรกร

ที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินโครงการนำร่องแห่งแรกที่ บ้านหนองแต้ อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น ซึ่งประสบความสำเร็จ อย่างมาก เกษตรกรมีรายได้เกินกว่า 2 แสนบาทต่อไร่ และ ต่อมาได้ผลักดันการปลูกมันสำปะหลัง ที่บ้านมาบียงพร จ.ระยอง ก็ประสบความสำเร็จ และได้บรรจุโครงการ ดังกล่าวไว้ในแนวทางการทำงานของหอการค้าไทย เนื่องใน โอกาสครบรอบ 80 ปี ที่มุ่งในประเด็นการลดความ เหลื่อมล้ำ ชี้นำเศรษฐกิจ ต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น สร้างสรรค์ สังคมไทย และก้าวไกลสู่สากล

หอการค้าไทยและหอการค้าจังหวัดทั่วประเทศ ในฐานะผู้นำภาคธุรกิจ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับเกษตรกร โดยได้จัดทำยุทธศาสตร์ริเริ่มดำเนินโครงการลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างต้นแบบให้สังคมเกิดการรับรู้ถึงวิธีการที่ถูกต้องในการลดความเหลื่อมล้ำ โดยได้ดำเนินโครงการ 1 ไร่ ได้เงิน 1 แสนบาท บนพื้นฐานแนวคิดที่ธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการดูแลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทาน

โครงการนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีเป้าหมายที่จะสร้างเกษตรกรต้นแบบ เพื่อกลับไปเป็นครูสอนให้กับผู้ที่สนใจในพื้นที่ โดยเกษตรกรผู้เข้าฝึกอบรมจะต้องฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่กำหนดเป็นระยะเวลา 5 เดือน เรียนรู้กระบวนการผลิตในทุกขั้นตอน เช่น การ

จัดสรรพื้นที่แบ่งเป็นคันทนา เพื่อใช้ปลูกพืชผักสมุนไพร พืชสวนครัว การขุดคูน้ำรอบแปลงนา เพื่อกักเก็บน้ำใช้รดต้นไม้และเลี้ยงปลา การเลี้ยงเป็ดเพื่อเป็นรายได้เสริม มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น เมื่อได้ข้าวเปลือกจะแปรรูปเป็นข้าวสาร นำวัตถุดิบที่เป็นผลพลอยได้ คือ แกลบรำ ปลายข้าว ฟางข้าวมาสร้างประโยชน์เพิ่มเป็นรายได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิต วิธีการผลิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลิกอบายมุข 6 อย่าง ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน พร้อมดำรงชีวิตโดยยึดหลักเกษตรอินทรีย์และเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วย

โครงการสอนภาษาต่างประเทศในเขตอุตสาหกรรม และชุมชนบริเวณใกล้เคียง เพื่อรองรับ AEC

สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยา

นำเสนอโดย ดร.รวี งามโชคชัยเจริญ

ความเป็นมาของโครงการ

ด้วยในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะต้องเปิดประเทศเข้าสู่ “ประชาคมอาเซียน” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของประชากร 600 ล้านคน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ในอนาคต ดังนั้น สิ่งที่ภาคราชการและเอกชนไทยจะต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว คือ การเพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษจะเป็นภาษากลางของอาเซียน

เพื่อให้การพัฒนาขีดความสามารถในด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา สามารถรองรับกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นการเตรียมความพร้อมกับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งนอกเหนือจากภาษาอังกฤษแล้ว สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยาได้รับครุอาสาสมัครชาวจีนที่ส่งมาจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อเป็นครุอาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ในการสอนภาษาจีนให้กับนักศึกษาและบุคลากร ตลอดจนโครงการพัฒนาภาษาแก่บุคคลภายนอก ตามนโยบายการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันฯ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทักษะด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ สังกัดฝ่ายพัฒนากิจการสถาบัน สถาบันเทคโนโลยี

แห่งอยุธยา ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดโครงการพัฒนาภาษาอังกฤษและภาษาจีน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักศึกษา คณาจารย์/บุคลากร และบุคคลภายนอก

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษา คณาจารย์/บุคลากร ของสถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยา และบุคคลภายนอก
 2. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ
 3. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนานักศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
 4. เพื่อเป็นการบริการวิชาการแก่ชุมชน เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- สถาบันเทคโนโลยีแห่งอยุธยาได้ริเริ่มโครงการย่อย เพื่อให้โครงการพัฒนาภาษาสู่อาเซียนบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) โครงการสอนภาษาต่างประเทศในเขตอุตสาหกรรมและ

ชุมชนบริเวณใกล้เคียงเพื่อรองรับ AEC (2) โครงการสอนภาษาอังกฤษและภาษาจีนให้แก่บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันฯ โดยสำนักวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันเทคโนโลยีแห่งโอโยธยาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการทั้งหมด

ทางสถาบันฯ ได้ติดต่อประสานงานไปตามโรงงานในเขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ เนื่องจากเป็นเขตอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงกับสถาบันฯ มากที่สุด เพื่อขอบริการวิชาการในด้านภาษาต่างประเทศ โดยมีโรงงานตอบรับมา ได้แก่ บริษัท โอกิ ชิสดิเม็ส (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท นิเด็ค คอปเปอร์เรชั่น จำกัด บริษัท ฮอนด้าคาร์ จำกัด เบื้องต้นสถาบันฯ ได้ดำเนินการโครงการสอนภาษาต่างประเทศให้แก่บริษัท นิเด็ค คอปเปอร์เรชั่น จำกัด และบริษัท โอกิ ชิสดิเม็ส (ประเทศไทย) จำกัด

การดำเนินการโครงการตามขั้นตอนแบบ PDCA โดย **ขั้นตอนแรก** คือ P หรือ PLAN

1. กำหนด Action Plan ของกิจกรรม
2. สำรวจความต้องการในการจัดบริการทางวิชาการในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและชุมชนใกล้เคียง
3. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการเพื่อดำเนินงานโครงการ
3. จัดทำหนังสือขออนุญาตจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อรับอนุมัติจากอธิการบดี
4. จัดทำหนังสือเชิญวิทยากร
5. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ให้สถาบันฯ ไปบริการวิชาการ
6. หนังสือตอบรับจากหน่วยงานภายนอกให้สถาบันฯ ไปบริการวิชาการ
7. จัดทำกำหนดการของโครงการ

ขั้นตอนที่สอง คือ D หรือ DO สถาบันฯ ดำเนินการโครงการตามกำหนดการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการทดสอบเก็บคะแนนก่อนและหลังการอบรมตามโครงการเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการอีกทั้งมีการถ่ายภาพบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่สาม คือ C หรือ CHECK สถาบันฯ ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อประเมินผลหลังการดำเนินโครงการ
2. จัดทำแบบสรุปผลการประเมินโครงการและแบบแปลผลโครงการ
3. จัดเก็บรายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมพร้อมลายเซ็น
4. จัดทำสรุปผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามโครงการ

ขั้นตอนที่สี่ คือ A หรือ ACT สถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดทำสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ปัญหา และอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา เพื่อใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

โครงการบริการวิชาการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์”

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

นำเสนอโดย นางสาวเกษรา ศรีวิเชียร

การวิจัย เป็นการแสวงหาความจริง แสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตีความ ผลจากการวิจัยก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นนวัตกรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสมจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่การศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน มุ่งเน้นเรื่องประวัติศาสตร์ของชาติไทยผ่านการศึกษาบทบาทกษัตริย์และบุคคลสำคัญในการสร้างชาติ ทำให้ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งๆ ที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้คนเห็นรากเหง้าของตนเอง เกิดสำนึกความเห็นคุณค่า ความภูมิใจและศักดิ์ศรีของสิ่งที่ตนเองมีอยู่ที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษในท้องถิ่น ความภูมิใจนี้ทำให้คนเรามีความเชื่อมั่นในตัวเองว่ามีของดีอยู่ การสืบค้นรากเหง้าของตนเอง ยังนำมาซึ่งความรู้ว่าเรามีของดีอะไรที่นำจะนำมาปัดฝุ่นสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มขึ้นได้ รวมถึงการได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นของตนเอง อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยดึงระดับความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติให้กลับคืนมาสู่สังคมไทย รวมถึงความกลมเกลียวในชุมชน เนื่องจากมีจิตสำนึกร่วมของการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน *(สีลาภรณ์ บัวสาย)*

โครงการบริการวิชาการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์” เกิดจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น โดยสนับสนุนให้เกิดการนำ

การวิจัยเข้ามาสู่กระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการวิจัยประวัติศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ใช้วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่า เป็นกระบวนการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการเป็นคนช่างสังเกต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรม อันเป็นรากเหง้าของสังคมไทย
2. เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา เกิดการเรียนรู้

กระบวนการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยความหมายของการวิจัย ความหมายของการวิจัยประวัติศาสตร์เพื่อปูพื้นฐานความรู้ด้านการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แหล่งข้อมูลในการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลในการวิจัย ประวัติศาสตร์ การวางแผนเก็บข้อมูล ฝึกตั้งคำถาม ฝึกสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูล และการเขียนรายงาน จากนั้น เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการจะแบ่งกลุ่มเพื่อ

ตั้งคำถามว่าต้องการรู้เรื่องอะไรในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการของการหาโจทย์วิจัย และเพื่อให้ได้คำตอบ ควรจะต้องไปหาคำตอบจากใคร อันเป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จะใช้คำถามใดเพื่อให้ได้คำตอบ ซึ่งสามารถนำมาตอบคำถามหลักของโจทย์วิจัยได้ ซึ่งคือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เยาวชนเหล่านี้จะต้องฝึกเก็บข้อมูลตามที่วางแผนไว้ แล้วนำคำตอบที่ค้นพบจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้รู้ นำมาเขียนรายงานการวิจัย บอกเล่าเรื่องราวที่ได้เรียนรู้มา

ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินการถอดบทเรียนโดยใช้กระบวนการการทบทวนหลังปฏิบัติ After Action Review (AAR) โดยการเปรียบเทียบความคาดหวังหรือวัตถุประสงค์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และความเข้าใจความรู้อย่างดี เกี่ยวกับการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รู้ในท้องถิ่นและตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสามารถบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านคำพูดและตัวอักษรได้ แต่สิ่งที่นอกเหนือจากความคาดหวัง คือ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการต่างแสดงความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำวิจัยในครั้งนี้ พวกเขามีความสุขที่ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในสิ่งที่เขาต้องการรู้ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นมา รากเหง้าของชุมชนของตนเอง เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในชุมชนของตนเองโดยที่ไม่เคยรู้มาก่อน และที่

สำคัญ เยาวชนบางคนไม่เคยคุยกับญาติผู้ใหญ่ในบ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน แต่เมื่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากคำบอกเล่า ทำให้ช่องว่างระหว่างวัยลดลง ในขณะที่ผู้เฒ่าผู้แก่มีความสุขในการได้พูดคุยใกล้ชิดกับคนรุ่นลูก รุ่นหลาน สุขใจที่ได้มีโอกาสรำลึกถึงอดีตสมัยตนเองยังเป็นเด็ก ยังเป็นหนุ่มสาว มองเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับคุณครูเปิดใจกับผู้จัดกิจกรรมว่า การจัดการเรียนรู้โดยผ่านการวิจัยนั้น เดิมคิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อน และไม่เชื่อมั่นว่ากระบวนการดังกล่าวสามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

โครงการบริการวิชาการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์” จึงนับว่าเป็นโครงการบริการวิชาการที่ประสบความสำเร็จ ในแง่ของการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขจากการแสวงหาคำตอบที่เขาต้องการด้วยตนเอง มีคุณค่าในแง่ของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชน กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และรากเหง้าของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

สีลาภรณ์ บัวสาย. ความสำคัญและบทบาทของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบัน. http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1031:---35&catid=37:research-exploitation&Itemid=148

สถาบันวิจัยและพัฒนา. รายงานผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ ประจำปีการศึกษา 2556

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

17 ธันวาคม 2557

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : Thailand Qualification Framework)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นำเสนอโดย รศ.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย

ความเป็นมา

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศนี้ ภายในปีการศึกษา 2555 ทั้งนี้ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ได้สองวิธี ดังนี้

1. ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร

2. ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรกรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น

ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ตามแบบ มคอ.2 มคอ.3 และ มคอ.4 ให้สภาสถาบันอุดมศึกษา กำหนดระบบและกลไกของการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร และต้องอนุมัติหลักสูตรซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน เสนอหลักสูตรซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน 30 วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขานั้นๆ หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยความเห็นชอบของที่ประชุม คณบดี ในคราวประชุม ครั้งที่ 17/2552 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2552 จึงเห็นควรให้ออกประกาศกำหนดขึ้นตอน และวิธีการเสนอขออนุมัติหลักสูตร รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำเอกสาร เพื่อเสนอหลักสูตรต่อสภามหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ สำหรับทุกคณะ วิทยาลัย วิทยาเขตและหน่วยงานของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามประกาศฯ (ฉบับที่ 1911/2552) เรื่อง การเสนอขออนุมัติหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552” ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2552 ซึ่งกำหนดให้หลักสูตร ใหม่ที่จะเสนอขออนุมัติต่อสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่มกราคม ปี พ.ศ.2553 เป็นต้นไป ต้องดำเนินการเสนอขออนุมัติและจัดทำเอกสารหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศนี้ ส่วนหลักสูตรปัจจุบันทุกหลักสูตร จะต้องดำเนินการปรับปรุง ให้เป็นไปตามประกาศนี้ ภายในปีการศึกษา 2555

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF) ครั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลง และมีผลกระทบต่อระบบเดิมค่อนข้างมาก กล่าวคือ มีการกำหนดแบบฟอร์ม หัวข้อ และรายละเอียด ของหลักสูตรใหม่ทั้งหมด เรียกว่า แบบ มคอ. 2 รายละเอียด ของรายวิชา แบบ มคอ. 3-4 และเพิ่มแบบรายงานผลการ ดำเนินการของรายวิชา มคอ. 5-6 และแบบรายงานผลการ ดำเนินการของหลักสูตร มคอ. 7 เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี การเพิ่มหัวข้อการพัฒนาผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน เพื่อควบคุมคุณภาพของบัณฑิต ทุกระดับ โดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นต้น และเพื่อให้คณะวิชา/คณาจารย์/ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีเครื่องมือที่ทันสมัยสามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่มีมากกว่า 300 หลักสูตร ให้สามารถดำเนินการได้ทันตามกรอบระยะเวลา ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และที่มหาวิทยาลัย กำหนด กลุ่มภารกิจพัฒนาวิชาการ สำนักบริหารและพัฒนา วิชาการ จึงได้ศึกษาหาแนวทางและเห็นชอบให้เสนอโครงการ

พัฒนาโปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรที่มีอยู่เดิม ให้ สามารถใช้งานโดยการบันทึกผ่านระบบออนไลน์ได้ ทั้งนี้ เพื่อประหยัดจำนวนเอกสาร และเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ ในการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น เพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารรายละเอียดของ หลักสูตรตามแบบ มคอ.2 รายละเอียดของรายวิชาตาม แบบ มคอ.3 และ 4 ตลอดจนเอกสารรายงานผลการดำเนินการ ของหลักสูตรและรายวิชา ตามแบบ มคอ. 5-6 และ 7 และสามารถพัฒนาหลักสูตรและการขออนุมัติหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก ถูกต้อง และตรงตามความ ต้องการมากยิ่งขึ้น กลุ่มภารกิจพัฒนาวิชาการ สำนักบริหาร และพัฒนาวิชาการ โดยการสนับสนุนจากฝ่ายวิชาการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้จัดทำ โครงการพัฒนาโปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : Thailand Qualification Framework) มหาวิทยาลัย ขอนแก่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างระบบสารสนเทศด้านหลักสูตรให้สอดคล้อง ตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา และนโยบายของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลหลักสูตรและรายวิชา ที่มีมาตรฐานและเป็นระบบ
3. เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร และรายวิชาเสนอต่อมหาวิทยาลัยที่ทันสมัยผ่าน ระบบออนไลน์
4. เพื่อให้คณาจารย์/เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ ในตรวจสอบ สืบค้น อ้างอิง ประเมินผล และการ รายงานผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้สามารถรองรับการใช้งานร่วมกับฐานข้อมูล ระบบอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น

พัฒนาการโปรแกรมระบบฐานข้อมูล หลักสูตร ตามกรอบ TQF

โครงการพัฒนาโปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรฯ เป็นการพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลหลักสูตรที่

มีอยู่แล้ว (ระบบเดิม) ให้สามารถใช้งานได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยได้มีการพัฒนาเป็นลำดับ ดังนี้

1. **ระยะที่ 1** เป็นการศึกษา วิเคราะห์ออกแบบระบบฐานข้อมูล พัฒนาโปรแกรมส่วน Core และติดตั้งระบบเพื่อทดลองการใช้งาน โดยบริษัทเอกชนภายนอกมหาวิทยาลัย ควบคู่กับการจัดทำเอกสารรายละเอียดหลักสูตร และรายวิชา ตามประกาศของมหาวิทยาลัย โดยเริ่มปรับปรุงและพัฒนา เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2553 เป็นต้นมา
2. **ระยะที่ 2** ช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม 2554 ได้ปรับปรุงให้มีระบบติดตาม แสดงผลสถิติและข้อมูล สำหรับคณะกรรมการพิจารณาด้านหลักสูตร ให้สามารถแสดงผลข้อเสนอแนะและแก้ไข Online ให้มีระบบเชื่อมต่อข้อมูลจาก มคอ. 2-4 ไปยังแบบรายงานผลการดำเนินการตามแบบ มคอ. 5-7 และให้สามารถมีระบบแจ้งเตือนผู้ใช้ภายในระบบ และทาง e-Mail หรือ SMS ได้
3. **ระยะที่ 3** ช่วงเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2555 ปรับปรุงระบบเชื่อมต่อกับระบบบูรณาการ ระบบทะเบียน และระบบ e-Learning ของมหาวิทยาลัย มีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล ให้มีการ Sign on ผ่านระบบ LDAP ของมหาวิทยาลัยได้
4. **ระยะที่ 4** ระหว่างเดือนพฤษภาคม- ธันวาคม 2556
 - ปรับแก้ไขโครงสร้างหลักสูตร (มคอ.2) ภายหลังจากการพบปัญหาในการทดลองใช้ให้สามารถเพิ่มเติมหมวดหลักได้ ไม่เกิน 6 หมวด ในแต่ละหมวดให้สามารถกำหนดในระดับย่อยลงมาได้ถึง 3 ระดับ ปรับปรุงแก้ไขส่วน Curriculum Mapping ให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดมาในระดับย่อยต่างๆ
 - ปรับปรุงแก้ไขคุณวุฒิอาจารย์ให้สามารถเพิ่มเติมในส่วนข้อมูลหลักของอาจารย์ เพื่อนำมาใช้ในส่วนต่างๆ ของระบบ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเพิ่มข้อมูลใหม่ทุกครั้ง

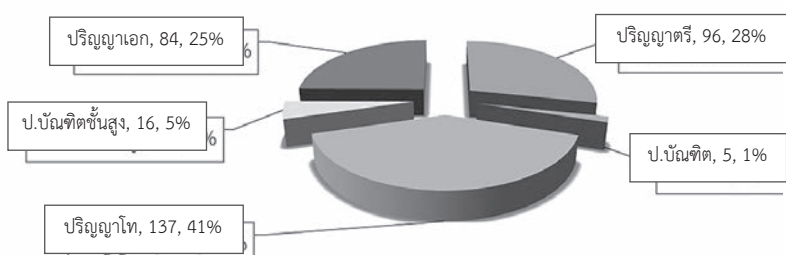
- ต้องแก้ไขปรับปรุงในส่วนของการค้นหา มคอ.3, 4, 5, 6 ให้สามารถค้นหาง่ายต่อการตรวจสอบในแต่ละภาคการศึกษาหรือปีการศึกษา
- ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของคุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นในการเขียน มคอ.2, 3, 4, 5, 6, 7 เพื่อใช้ในการเลือกนำไปใช้ในแต่ละหมวดของแต่ละหัวข้อที่เป็นข้อความมาตรฐาน เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนรายวิชา (มคอ.3) ให้สามารถแยก Sec ตามภาคการศึกษาได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนรายวิชา (มคอ.4) ให้สามารถแยก Sec ตามภาคการศึกษาได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนของคุณลักษณะรายวิชา (มคอ.3) ส่วนแผนการสอน ให้สอดคล้องกับรายวิชาวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนประเมินรายวิชา (มคอ.5) ให้สามารถเห็นรายละเอียดภาพรวมแผนการสอน ใน มคอ.3 ในแต่ละ Sec แยกตามภาคการศึกษา เพื่อนำมาประเมินผลเป็นผลรวม ใน มคอ.5 ได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนประเมินรายวิชา (มคอ.6) ให้สามารถเห็นรายละเอียดภาพรวมของ มคอ.4 ในแต่ละ Sec แยกตามภาคการศึกษา เพื่อนำมาประเมินผลเป็นผลรวมได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนการประเมินหลักสูตร (มคอ.7) ดัชนีการประเมิน ให้สามารถเพิ่มเติมและแก้ไขปรับปรุงได้
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนการรายงานผลสำหรับอาจารย์ ให้สามารถตรวจสอบได้ว่าอาจารย์แต่ละท่านประจำแล้วกี่หลักสูตร
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนการรายงานผลสำหรับอาจารย์ ให้สามารถตรวจสอบได้ว่าอาจารย์แต่ละท่านประจำแล้วกี่รายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา
- ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนการกำหนด ระยะเวลา ในการส่งข้อมูล (มคอ.2 มคอ.3 มคอ.4 มคอ.5 มคอ.6 และ มคอ.7) ตามช่วงเวลาที่กำหนดได้

- ปรับปรุงการแสดงผลผ่านหน้าเว็บไซต์ในส่วนของหลักสูตรและรายวิชา ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ผ่านการอนุมัติแล้ว
- ขณะนี้ โปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรดังกล่าว คณะวิชาสามารถดำเนินการกรอกข้อมูลลงในระบบได้ อย่างไรก็ตาม หากผู้ใช้ยังพบปัญหาในทางปฏิบัติ สามารถแจ้งผู้ดูแลระบบได้

ผลการดำเนิน

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF) มหาวิทยาลัยได้ให้คณะ สาขาวิชา ได้ช่วยบันทึกข้อมูลหลักสูตรที่สภามหาวิทยาลัยเห็นชอบลงในระบบจำนวนกว่า 336 หลักสูตรไประยะหนึ่ง และกลุ่มภารกิจพัฒนาวิชาการ สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ได้มีการตรวจสอบและบันทึกเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์และถูกต้องมากที่สุด โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนหลักสูตรทั้งหมดของมหาวิทยาลัย

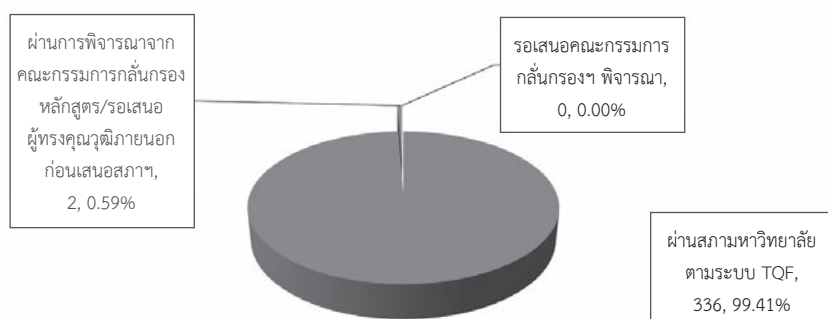
แสดงจำนวนหลักสูตรตามระดับการศึกษา จำนวน 338 หลักสูตร

2. หลักสูตรแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา

แสดงจำนวนหลักสูตรตามกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 338 หลักสูตร

3. หลักสูตรที่กรรมการกลั่นกรองหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเห็นชอบแล้ว รอเสนอสภามหาวิทยาลัย

หลักสูตรการศึกษาจำนวน 338 หลักสูตร

**เข้าชมวีดิทัศน์โปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรได้ที่ https://tqf.kku.ac.th/_public/

4. หลักสูตรผ่านสภามหาวิทยาลัย ตามระบบ TQF จำนวน 336 หลักสูตร

ลำดับ	รายการที่ดำเนินการ	จำนวน
1	รอเสนอ สกอ.	184
2	เสนอ สกอ. แล้ว	152
	2.1 สกอ. ยังไม่รับทราบ	85
	2.2 สกอ. รับทราบแล้ว	43
	2.3 ก.พ. รับรองคุณวุฒิแล้ว	17
	2.4 กคศ. รับรองฯ แล้ว	7
	รวม	336

อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อมูลหลักสูตรและรายวิชาที่ยังไม่ครบสมบูรณ์ คณะสาขาวิชาสามารถเพิ่มเติมได้

อนึ่ง สืบเนื่องจากทางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีนโยบายให้ทางสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สนใจในการใช้งานระบบ KCU TQF MIS (การจัดทำหลักสูตรและรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผ่านระบบออนไลน์) สามารถที่จะนำระบบดังกล่าวไปใช้งานและพัฒนาต่อ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายต่างๆ ของมหาวิทยาลัย โดยมีมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่สนใจได้มาศึกษา

ดูงานและได้ร่วมลงนามความร่วมมือ (MOU) ในการใช้งานระบบและนำไปพัฒนาต่อ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. มหาวิทยาลัยพะเยา
3. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. มหาวิทยาลัยนครพนม (ขอศึกษาดูงาน)
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (ขอศึกษาดูงาน)
9. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (ขอศึกษาดูงาน)
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (จะ MOU วันที่ 22 ธันวาคม 2557)
11. มหาวิทยาลัยมหิดล (รอ MOU)

5. ตัวอย่างหน้าจอโปรแกรมระบบฐานข้อมูลหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ [https://tqf.kku.ac.th/_public/...](https://tqf.kku.ac.th/_public/) (TQF : Thailand Qualification Framework) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

"กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ" เป็นการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาที่ประเทศไทยประกาศออกมา ของบัณฑิตและระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา เพื่อให้การจัดการศึกษาเข้าสู่เป้าหมายที่ดีขึ้นในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนโยบายดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงได้เป็นแกนนำสำคัญ ของการจัดการหลักสูตรและสาขาวิชา โดยมุ่งหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการภายใต้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติแล้ว แต่ด้วยจำนวนหลักสูตรที่กว่า ๓๐๐ หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมี ระบบบริหารจัดการหลักสูตรและสาขาวิชาที่สามารถจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ค้นหาง่าย ปลอดภัย และสะดวกการใช้อ่าน มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงได้พัฒนาระบบมาตรฐานข้อมูลหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หรือ KCU-TQF-MIS ขึ้น เพื่อเป็นระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรและสาขาวิชา เพื่อให้ผู้บริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา สามารถเก็บข้อมูลหลักสูตรและสาขาวิชาของตนเองได้

คำค้นผู้บริหารหลักสูตร ชื่อคำ มคอ. 2 และ มคอ. 7
 -ระบบที่กล่าวสามารถเก็บและเรียกดูข้อมูลหลักสูตร, รายวิชา
 -สามารถเก็บประวัติการดำเนินงานของหลักสูตร
 -สามารถเผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรที่มีผ่านการอนุมัติสู่สาธารณะชนเรื่องปฏิทินนี้
 -สามารถกำหนดสิทธิผู้ใช้ระบบที่เกี่ยวข้องเข้าใช้งานบริหารจัดการข้อมูลหลักสูตรและสาขาวิชา

การพัฒนาเครื่องแกะกลีบกระเทียมขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

มหาวิทยาลัยนครพนม

นำเสนอโดย รศ. พันเอก วรศิษย์ อุชัย

ที่มาของแนวคิดในการประดิษฐ์ และวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์

กระเทียมเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของประเทศ กระเทียมเป็นพืชผักที่มีความต้องการใช้ในประเทศสูง เพราะเป็นที่นิยมในการบริโภคประกอบอาหาร อาหารสำเร็จรูปในอุตสาหกรรม และสามารถนำมาผลิตเป็นยารักษาโรคได้

การแยกกลีบกระเทียมเพื่อบริโภคหรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ปัจจุบันยังใช้แรงงานคนเป็นหลัก ใช้ระยะเวลา โดยเฉพาะการแกะกลีบกระเทียมด้วยแรงงานคนได้ผลผลิตประมาณ 15-20 กิโลกรัม/วัน/คน แต่ความต้องการกระเทียมกลีบทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า 100-300 กิโลกรัมต่อวัน เกษตรกรใช้บริเวณบ้านพักเป็นที่ทำงาน

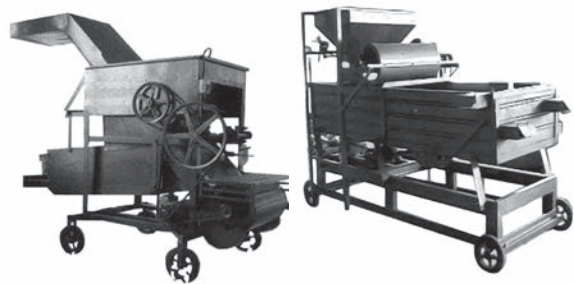
ใช้ระยะเวลาและอาศัยแรงงานจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาจากการทำงานด้วยท่าที่ซ้ำๆ เป็นเวลานานๆ เช่น ปัญหาด้านสายตา ปัญหาอาการแพ้ทางผิวหนังจากการสัมผัสปัญหาจากโรคทางเดินหายใจ และภูมิแพ้จากเศษเปลือกและการสูดดมกลิ่นระหว่างทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่าการแยกกลีบกระเทียมด้วยมือไม่สามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณของผลิตภัณฑ์ได้ จึงได้รับคำตอบแทนท่า ก่อให้เกิดปัญหาความเครียดตามมาด้วย

กลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกและจำหน่ายกระเทียมบ้านแสนพัน ตำบลแสนพัน ห่างจากอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประมาณ 14 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ชายฝั่งแม่น้ำโขง เหมาะแก่การปลูกกระเทียม ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของตำบลแสนพัน ปัจจุบันสายพันธุ์กระเทียมที่ปลูกในพื้นที่บ้านแสนพัน มีอยู่ 2 สายพันธุ์ ได้แก่ กระเทียมพื้อและกระเทียมแก้ว มีพื้นที่การปลูกกระเทียม 548 ไร่ กลุ่มผู้ปลูกกระเทียม จำนวน 74 คน ผลผลิตที่ได้รับจากการปลูกกระเทียมสดประมาณ 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจะได้ผลผลิตกระเทียมแห้ง ประมาณ 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ รวมผลผลิตกระเทียมทั้งหมดประมาณ 220 ตัน/ปี การจำหน่ายกระเทียมแห้งแบบหัวราคากิโลกรัมละ 35 บาท (ต้นปี) กระเทียมกลีบราคา กิโลกรัมละ 60 บาท ซึ่งราคาแตกต่างจากกระเทียมหัวประมาณ 25 บาท เกษตรกรผู้ปลูกและแยกกระเทียมเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ประมาณ 20 คน ใช้มือในการแยกกลีบกระเทียม 1 กิโลกรัม ใช้เวลาประมาณ 30 นาที เฉลี่ยการแยกกลีบกระเทียม 1 วัน ได้ผลผลิตประมาณ 30 กิโลกรัม และต้องจ้างค่าแรงในการแยกกลีบกระเทียม กิโลกรัมละ 5 บาท ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายของเกษตรกร ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาเครื่องแยกกลีบกระเทียมขนาดเล็ก เพื่อลดต้นทุนในการจ้างแยกกลีบกระเทียมสามารถผลิตเองได้ในครอบครัว และพัฒนาเครื่องให้เหมาะสมกับการทำงานของเกษตรกรบ้านแสนพัน

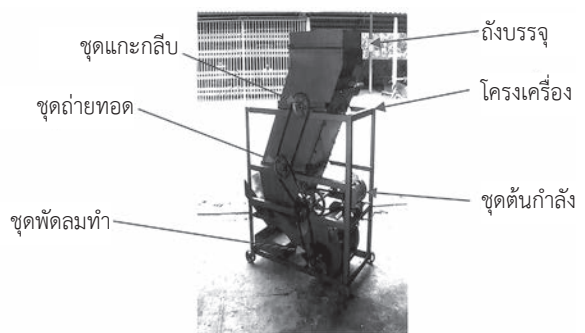
คุณสมบัติ/คุณลักษณะเฉพาะของผลงานสิ่งประดิษฐ์

“การพัฒนาเครื่องแยกกลีบกระเทียมขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การเกษตร” โดยเครื่องที่สร้างขึ้นมีขนาด (กว้าง x ยาว x สูง) เท่ากับ 50 ซม. x 50 ซม. x 96 ซม. มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ชุดแยกกลีบกระเทียม โครงสร้างและชุดต้นกำลังใช้มอเตอร์ไฟฟ้าขนาด 1 แรงม้าเป็นต้นกำลัง หลังจากดำเนินการทดสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องแล้ว จึงได้เครื่องแยกกลีบกระเทียมขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การเกษตรต้นแบบ ซึ่งสามารถใช้ทดแทนแรงงานคน ลดความเหนื่อยล้า และประหยัดเวลาในการแปรสภาพกระเทียมผลงานที่คล้ายๆ กันหรือใกล้เคียงกัน

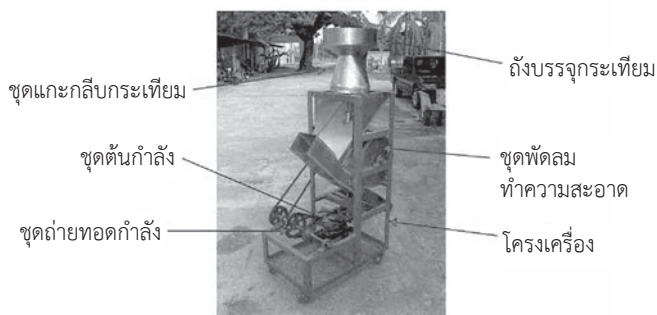
1. ตัวอย่างเครื่องแยกกระเทียมขายในท้องตลาด (บริษัทอาคารสินแมชชีนเนอรี จำกัด, 2555) มีขนาดความกว้างของเครื่องเท่ากับ 74 ซม. ความยาวเท่ากับ 235 ซม. และความสูงเท่ากับ 213 ซม.โดยมีความสูงของช่องเทกระเทียมระหว่าง 150-200 ซม.

2. ตัวอย่างการออกแบบและสร้างเครื่องแยกกลีบกระเทียม (เฉลิม ทารวันนา และคณะ, 2547)

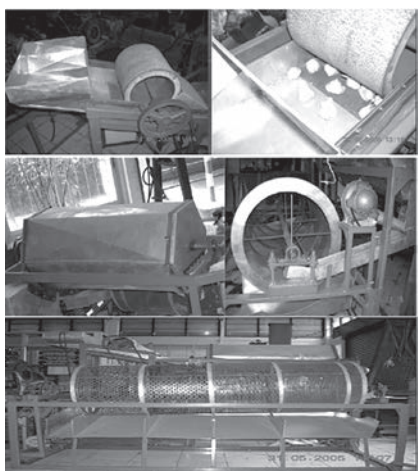
3. ตัวอย่างการพัฒนาเครื่องแยกกลีบกระเทียม (สุวัฒน์ ตันศิริ, 2547)

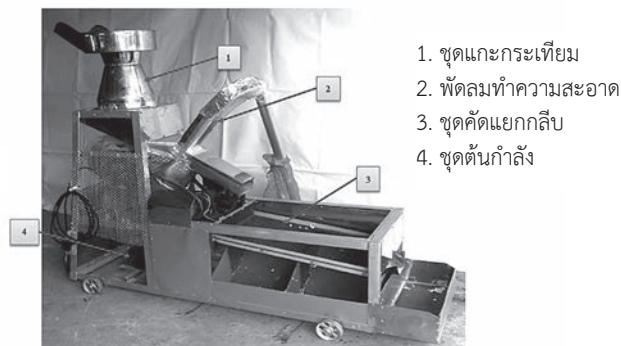
4. ตัวอย่างการออกแบบและสร้างเครื่องแกะกลีบกระเทียม (ประเทียบ พรหมสินอง, 2548)

5. ตัวอย่างเครื่องแกะและคัดแยกขนาดกระเทียม (สุวรรณ คงสาคร, 2548)

6. ตัวอย่างการพัฒนาเครื่องแกะและคัดแยกกระเทียม พร้อมอุปกรณ์ลำเลียง (รชต มณีโชติ และคณะ, 2555)

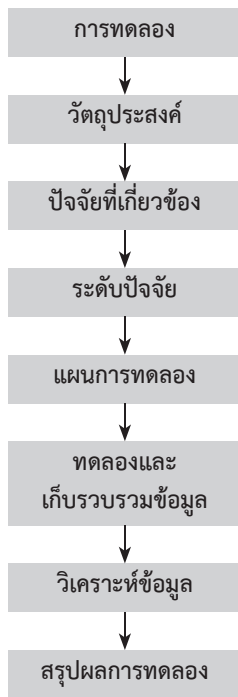
ข้อเสียหรือข้อบกพร่องของผลงานอื่นๆ ที่มีในปัจจุบัน

ผลงานที่วางขายในท้องตลาดหรือประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาพบว่า มีความสูงของช่องเทกระเทียมระหว่าง 150-200 ซม. (เกินพิกัดความสูง c.) และกระเทียมหนึ่งกระสอบมีน้ำหนักมากกว่า 30 กิโลกรัม การทำงานกับเครื่องจักรที่มีโครงสร้างสูงเป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการบาดเจ็บ โดยเฉพาะเมื่อมีการทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน อันตรายที่เพิ่มมากขึ้นวัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องแกะกระเทียมในท้องตลาดไม่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร GMP (Good Manufacturing Practice) ที่มีความปลอดภัยต่อวัตถุติด เช่น การใช้แผ่นเหล็กหรือไม้อัดที่จุดรองรับกลีบกระเทียม

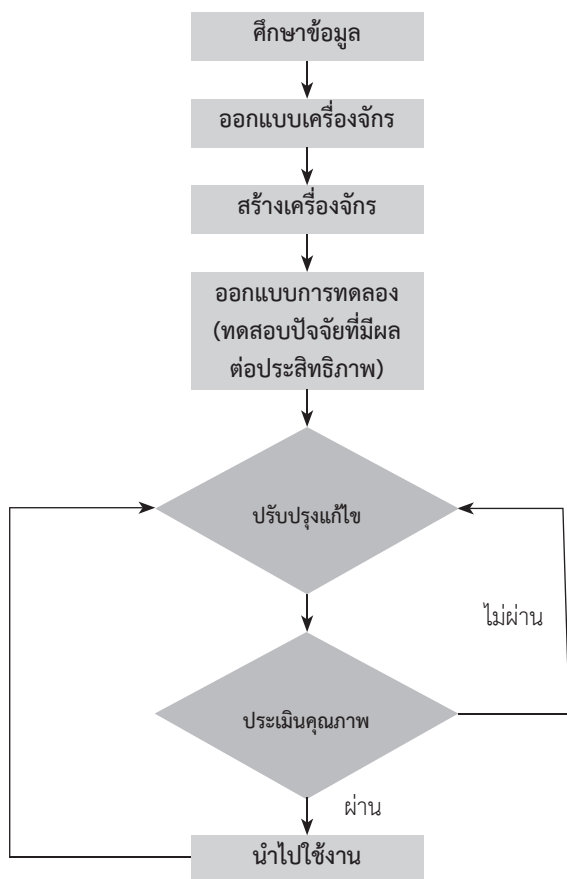
หลักการ วิธีการ และขั้นตอนการทำงาน ของผลงานสิ่งประดิษฐ์

การทดลองครั้งนี้เพื่อหาปัจจัยและระดับที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการแกะกลีบกระเทียม โดยมีปัจจัย คือ กระเทียม (Garlic) ระยะห่างระหว่างลูกนวดกับกรวยตัวนอก (Interval) ความเร็วรอบของลูกนวด (Speed) ที่แสดงขั้นตอนการสมมติฐาน กรณี 3 ปัจจัย

การทดลอง พบว่าปัจจัยและระดับมีผลต่อประสิทธิภาพสูงสุดของการแกะกลีบกระเทียม โดยกระเทียมผิอใช้ระยะห่างลูกนวดในการแกะกระเทียมที่ระดับ 1.5 ซม. และความเร็วรอบที่ 250 รอบ/นาที กระเทียมแก้วใช้ระยะห่างลูกนวดในการแกะกระเทียมที่ระดับ 1 ซม. และความเร็วรอบที่ 200 รอบ/นาที ส่วนกระเทียมจีนใช้ระยะห่างลูก

การดำเนินการสร้างเครื่องแกะกลีบกระเทียมขนาดเล็ก ผู้ทำการศึกษามีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังภาพ

ขนาดในการแกะกระเทียมที่ระดับ 1.2 ซม. ใช้ความเร็วรอบที่ 300 รอบ/นาที การใช้เครื่องแกะกระเทียมได้ผลผลิตประมาณ 248 กิโลกรัม/วัน การใช้เครื่องแกะและคัดแยกกระเทียม สามารถประหยัดต้นทุนได้ประมาณ 7,168.49 บาท/เดือน และระยะเวลาการคืนทุนอยู่ที่ 3.35 หรือประมาณ 3-4 เดือน

จุดเด่นหรือกลไกการทำงานที่แตกต่างจากของที่มีอยู่แล้ว

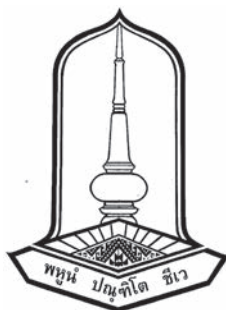
1. มีขนาดเล็กเหมาะสำหรับเกษตรกร (ขนาด 50 ซม. x 50 ซม. x 96 ซม.)
2. สามารถแกะกลีบกระเทียมได้ 3 ชนิด ได้แก่ กระเทียมมือ กระเทียมแก้ว และกระเทียมจีน
3. สามารถปรับความเร็วรอบตามความเหมาะสม โดยใช้อุปกรณ์อินเวอร์เตอร์ หรือเรียกว่าเอซีไดร์ฟ
4. มีราคาที่ถูกกว่าเครื่องตามท้องตลาด

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประดิษฐ์คิดค้น

1. การใช้แผ่นเหล็กสแตนเลสแทนแผ่นเหล็ก หรือไม้อัดที่จุดรองรับกลีบกระเทียม ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร GMP (Good Manufacturing Practice) ที่มีความปลอดภัยต่อวัตถุดิบ
2. ระบบควบคุมความเร็วใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อินเวอร์เตอร์ หรือเรียกว่าเอซีไดร์ฟ
3. ชุดต้นกำลังใช้มอเตอร์ไฟฟ้าขนาด 1 แรงม้า

ประโยชน์และคุณค่าของผลงานสิ่งประดิษฐ์

1. พัฒนาต้นแบบเครื่องแกะกลีบกระเทียมขนาดเล็กกะทัดรัด ปลอดภัย มีประสิทธิภาพดี ราคาข่อมเยาว์
2. เกษตรกรในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรที่สนใจ เพื่อผลิตใช้งานในชุมชน
3. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การเกษตรและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน
4. พัฒนาทีมวิจัย สร้างการมีส่วนร่วมกับเกษตรกรในชุมชนและกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน

“หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน”

บทบาทยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามกับการรับใช้สังคม :
กระบวนการเรียนรู้คู่การให้บริการและการบูรณาการพันธกิจ
ทั้ง 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นำเสนอโดย รศ.ศุภชัย สมบัติโต

บทนำ

หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน คือ พันธกิจด้านบริการวิชาการ แก่สังคม ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ขับเคลื่อนภายใต้ปรัชญามหาวิทยาลัย (ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน) เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (การเป็นที่พึ่งของสังคมและชุมชน) และอัตลักษณ์ของนิสิต (เป็นผู้ช่วยเหลือสังคมและชุมชน) โดยมุ่งสร้างกระบวนการเรียนรู้บนฐานคิดของการ “เรียนรู้คู่การให้บริการ” (Service Learning) ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยมีนิสิตเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) และใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based) หรือ “ชุมชนเป็นห้องเรียน” ด้วยการผสมผสานระหว่างความเป็น “ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี” เข้าด้วยกัน เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) และการจัดการความรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน และก่อให้เกิดการปฏิรูปการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย สู่การศึกษาเพื่อรับใช้สังคมอย่างแท้จริง ภายใต้การบูรณาการพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ด้านไปสู่การรับใช้สังคม (การเรียน

การสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม) โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละหลักสูตรนำจุดแข็งหรือจุดเด่นในวิชาชีพ ไปให้บริการแก่สังคมชุมชน โดยไม่มุ่งเน้นการ “ถ่ายทอด” จากมหาวิทยาลัยแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่มุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน หรือเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing) เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในชนบท

กรอบแนวคิดและความเป็นมา

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยมหาสารคามจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 1 ใน 10 ของประเทศ และได้รับการยอมรับเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อชุมชนอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” และมียุทธศาสตร์และนโยบายในการให้บริการเพื่อรับใช้สังคม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพของสังคมชุมชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ตลอดจนการลดความ

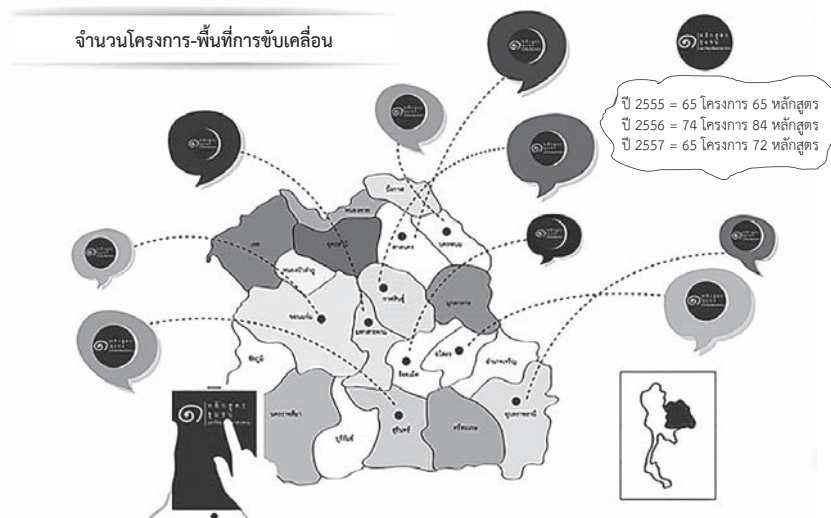
เหลื่อมล้ำทางสังคม จึงได้กำหนดนโยบายในพันธกิจด้านการให้บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภายใต้โครงการ “หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน” โดยกำหนดให้แต่ละหลักสูตรนำความรู้ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของแต่ละหลักสูตรไปสู่การ “เรียนรู้คู่การให้บริการ” ร่วมกับชุมชน โดยมีนิสิตเป็นศูนย์กลาง สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์กับนิสิต ระหว่างนิสิตกับนิสิต และระหว่างอาจารย์-นิสิต-ชุมชน (ภาคอื่นๆ) ซึ่งโดยหลักการแล้วเป็นการบูรณาการผ่านการเรียนการสอนที่มีกิจกรรม/โครงการ (Project-Based Learning) เป็นกลไกหลักบนฐานความต้องการ (โจทย์) ของชุมชน เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) เรียนรู้ด้วยการกระทำ (Action Learning) เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อก่อให้เกิดเกิดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) อันเป็น “ปัญญา” (ปัญญาปฏิบัติ) โดยการขับเคลื่อนงานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นมาอย่างต่อเนื่อง แรกเริ่มปี 2553 ขับเคลื่อนภายใต้โครงการชื่อ “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” ซึ่งพบว่าการดำเนินการจะมีปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบขององค์กรหลักและความสำเร็จของเป้าหมาย ต่อมาในปี 2554 จึงได้ปรับเป็นโครงการ “หนึ่งคณะหนึ่งชุมชน” ซึ่งยังพบสภาพปัญหาเช่นเดิม และนับแต่ปี 2555 จนถึงปัจจุบันจึงปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนภายใต้โครงการ “หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน” นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมให้กิจกรรมขององค์กร

นิสิตได้เข้ามามีส่วนร่วมกับพันธกิจนั้นในชื่อ “หนึ่งชมรมหนึ่งชุมชน” รวมถึงการสร้างระบบควบคู่ไปกับพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในชื่อ “หนึ่งหลักสูตรหนึ่งศิลปวัฒนธรรม” หรือ “หนึ่งคณะหนึ่งศิลปวัฒนธรรม” ด้วยเช่นกัน

โครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน : พื้นที่การเรียนรู้คู่บริการ

หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน ขับเคลื่อนพื้นที่การเรียนรู้คู่การให้บริการ ภายใต้เป้าหมายอันท้าทายคือการเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และบริการวิชาการเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ดำเนินการในพื้นที่บางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น สกลนคร นครพนม สурินทร ยโสธร อุบลราชธานี กล่าวคือ ปี 2555 จำนวน 65 โครงการ (65 หลักสูตร) ปี 2556 จำนวน 74 โครงการ (84 หลักสูตร) ปี 2557 จำนวน 65 โครงการ (72 หลักสูตร) โดยมุ่งเน้นประเด็นการขับเคลื่อนสำคัญ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียง ประชาคมอาเซียน

แผนผังพื้นที่ให้บริการและจำนวนโครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน ตั้งแต่ปี 2555-2557 ระบบและกลไกการขับเคลื่อน

หนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน ประกอบด้วย ระบบและกลไก การขับเคลื่อน 5 ประเด็น คือ

1. **กลไกการกลั่นกรองโครงการ** : เน้นการแลกเปลี่ยน (จัดการความรู้) ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกับผู้รับผิดชอบโครงการของแต่ละหลักสูตร โดยคณะกรรมการดำเนินงานจะมีคุณสมบัติสำคัญ คือ มีความรู้และประสบการณ์ด้านงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดการความรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. **กลไกการติดตามหนุนเสริม** : มีคณะทำงาน (พี่เลี้ยง) ติดตามหนุนเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ร่วมกับแต่ละหลักสูตร ทั้งในพื้นที่ของชุมชน และในพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย คณะทำงาน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. **กลไกการจัดการความรู้** : มีกระบวนการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในทุกๆ ระยะของการขับเคลื่อน (ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ) นับตั้งแต่การจัดเวทีกลั่นกรองเพื่อพัฒนาโจทย์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้รายหลักสูตร รายคณะ การถอดบทเรียนในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างเวทีสรุปผลการดำเนินงานในเชิงมหกรรมการเรียนรู้ในระยะกลางน้ำ และปลายน้ำ ครอบคลุมไปจนถึงการขีดชูหลักสูตรต้นแบบและชุมชนต้นแบบบนฐานคิดของการแบ่งปันความสำเร็จ (Success Story) ร่วมกัน
4. **กลไกการสื่อสารสร้างพลัง** : สร้างระบบและกลไกของการเผยแพร่กระบวนการเรียนรู้สู่บริการต่อสาธารณะอย่างหลากหลายรูปแบบ เช่น ฐานข้อมูล (ระบบบริหารการจัดการข้อมูล) วิกิพีเดีย โพสต์เตอร์ นิทรรศการ หนังสือ คู่มือ เรื่องเล่าเร้าพลัง (blog) ภาพถ่าย เว็บไซต์ จดหมายข่าว รวมถึง e-Book
5. **กลไกการบริหารโครงการและงบประมาณ** : สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงาน โดยมหาวิทยาลัยจะจัดสรรงบประมาณจากหมวดบริการวิชาการแก่สังคม และให้แต่ละคณะสมทบในสัดส่วน (80 : 20)

รวมถึงการกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการและงบประมาณ ตลอดจนการสร้างระบบและกลไกในระดับหลักสูตรให้เกิดการทำงานเป็นทีม ทั้งในระดับอาจารย์กับอาจารย์ และนิสิตกับนิสิต หรืออาจารย์กับนิสิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้และการดำเนินการ

1. **ด้านการเรียนการสอน** : เกิดการปรับกระบวนการเรียนการสอน เปลี่ยนวิธีสอนโดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม/โครงการ โดยนิสิตเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนกลายเป็น “พี่เลี้ยง” และ “ผู้เรียน” โดยมีชาวบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมถ่ายทอดตามหลักคิด “เรียนรู้คู่การให้บริการ” ซึ่งนิสิตได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง เกิดทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skill) เกิด “งานวิจัยของนิสิต” เกิดกระบวนการเรียนรู้ชุมชนที่ช่วยให้นิสิตได้หันกลับไปทบทวนต้นทุนทางสังคมของบ้านเกิดตนเอง ขณะเดียวกันชุมชนถูกยกระดับกลายเป็นห้องเรียน และสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและวิชาชีวิตให้นิสิตอย่างเต็มภาคภูมิ และนำมาสู่การปรับปรุงรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมี “รายวิชาพัฒนานิสิต” เพื่อเตรียมนิสิตให้มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่น โดยในปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยจะปรับปรุงหมวดวิชาศึกษาทั่วไปใหม่อีกครั้ง โดยจะกำหนดให้มี “วิชาหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน” เป็นวิชาศึกษาทั่วไปบังคับของทุกหลักสูตร เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ต้องการจัดการศึกษาคู่กับการรับใช้สังคมอย่างแท้จริง สอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย (ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน) เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (การเป็นที่พึ่งของสังคมและชุมชน) และอัตลักษณ์ของนิสิต (เป็นผู้ช่วยเหลือสังคมและชุมชน)

2. **ด้านการบริการวิชาการ :** เกิดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน มีการบูรณาการร่วมระหว่างเทคโนโลยีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เทคนิคการเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงโคเนื้อ การทำนาแบบโยนกล้า การจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผ่านวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน การจัดตั้งและบริหารธนาคารข้าว บัญชีครัวเรือน ห้องสมุดชุมชน มัคคุเทศก์ชุมชน ประติมากรรมชุมชน อาคารดิน พลังงานทางเลือก ไอทีชุมชน เกษตรอินทรีย์ การดูแลสุขภาพชุมชนและกลุ่มผู้สูงอายุ
3. **ด้านการวิจัย :** เกิดงานวิจัยในชั้นเรียนและงานวิจัยผ่านการดำเนินงานโครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน รวมถึงการยกระดับงานบริการวิชาการสู่การเป็นงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (*ร่วมกับ สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น*) และการต่อยอดสู่การเป็นงานวิจัย “มมสเพื่อชุมชน” (*งานวิชาการรับใช้สังคม*) ดังเช่นประเด็นการวิจัยสำคัญๆ ในวิถีข้าว ปลา นา น้ำ และการเรียนรู้ เช่น การสร้างอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่า เทศบาลเมืองมหาสารคาม การปรับปรุงคุณภาพดินโปน การสร้างความมั่นคงด้านอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การบริหารจัดการธนาคารข้าว การจัดการอาหารปลอดภัย กลยุทธ์การเสริมรายได้และลดต้นทุนการผลิตผักพื้นบ้าน การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อคุ้มครองสิทธิเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชัง การจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนิสิตกับชุมชน
4. **ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม :** เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยหลากหลายประเด็น เช่น การดำเนินชีวิตตามครรลอง “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” การดูแลสุขภาพ การบริโภคอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ตลอดจนวิถีความเชื่อ ประเพณี ประวัติศาสตร์ชุมชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญา หรือการดำเนินชีวิตในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน การสอนและอนุรักษ์ศิลปะและประเพณี

5. อื่นๆ เช่น

- 5.1 **เกิดฐานข้อมูล “ประเด็นเชิงพื้นที่”** สำหรับการเรียนรู้คู่การให้บริการระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนที่สามารถขยายผลสู่การเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถสืบค้นได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบันในระบบของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.2 **เกิดฐานข้อมูล “นักวิชาการเพื่อสร้างงานวิชาการรับใช้สังคม”** ของแต่ละหลักสูตรบนฐานกิจกรรมโครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน และเป็นกระบวนการสร้าง “นักวิจัยใหม่” หรือสร้างแรงจูงใจให้นักวิชาการหันมาให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน หรือการทำงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมมากขึ้น
- 5.3 **เกิด “คณะต้นแบบ”** จำนวน 5 คณะนำร่องเพื่อขับเคลื่อนการสร้างงานวิชาการรับใช้สังคมผ่านพันธกิจบริการวิชาการแก่สังคม
- 5.4 **เกิดกระบวนการหนุนเสริม “แผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดและท้องถิ่น”** หรือการต่อยอดสู่เวทีสาธารณะ ทั้งในด้านการได้รับงบประมาณสนับสนุนและการเผยแพร่ชุดความรู้ เช่น โครงการเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (*กระทรวงพาณิชย์*) มูลนิธิรากแก้ว การวิจัยเพื่อท้องถิ่น (*สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น*)
- 5.5 **เกิดสื่อ “นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์”** หลากรูปแบบ ซึ่งสามารถเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น วิดีทัศน์ หนังสือ คู่มือจดหมายข่าว ภาพถ่าย หนังสือ สารคดี เรื่องเล่าดิจิทัล ทั้งนี้ ยักรวมถึงเกิด “หน่วยนวัตกรรมเพื่อชุมชน” เพื่อทำหน้าที่หนุนเสริมการทำงานวิชาการรับใช้สังคมของอาจารย์และชุมชน

ผลลัพธ์จากการเรียนรู้ไม่ได้ปรากฏเป็นรูปธรรมแต่เฉพาะมหาวิทยาลัยที่หมายถึงอาจารย์ นิสิต หรือนโยบายเชิงรุกของมหาวิทยาลัยเท่านั้น ในมิติของชุมชนนั้นก่อให้เกิดผลลัพธ์

ที่เป็นรูปธรรมหลากหลาย ทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การศึกษา อัตลักษณ์ชุมชน ฯลฯ ขณะเดียวกัน ยังหนุนเสริมให้คนในชุมชนมีทักษะของการเป็น “นักวิชาการ” ไปในตัว เช่น วิทยากรชุมชน กระบวนการชุมชน นักวิจัยชุมชน รวมถึงคนภายในชุมชนจะเกิดความเข้าใจใน ชุดความรู้ที่มีในท้องถิ่น เกิดความเข้าใจในอัตลักษณ์ของตนเอง เกิดศูนย์การเรียนรู้ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม ในชุมชน เกิดระบบและกลไกการเรียนรู้แบบพึ่งพิงกัน และกัน (Collaborative Learning) อันเป็นปัจจัยหลักอีก ปัจจัยหนึ่งของการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่ชุมชน ด้วยตัวตนของชุมชนเอง ซึ่งชุมชนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎี สู่อุปกรณ์ปฏิบัติและต่อยอดกับสถานการณ์ใหม่ๆ (Active Experiment) ได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เสมือนการตอกย้ำให้รู้ว่าชุมชนไม่ใช่ภาชนะที่ว่างเปล่า หากแต่หลากล้นด้วย “ความรู้” และ “ภูมิปัญญา” ที่มีคุณค่า และมูลค่าในตัวเอง และสิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาผนึกเป็นการเรียนรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยฯ ได้อย่างสง่างาม

สรุป

มหาวิทยาลัยมหาสารคามก้าวเดินมาด้วยความมั่นใจ และมุ่งมั่นที่จะสานต่อนโยบาย นำไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยมหาสารคามจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 1 ใน 10 ของประเทศ และได้รับการยอมรับเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อชุมชนอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” อันก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สำคัญ 2 ด้าน คือ (1) ด้านจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ถือว่ามหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีอัตลักษณ์ในการช่วยเหลือสังคมและชุมชน และมีคุณลักษณะพึงประสงค์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และรูปแบบการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ (2) ด้านสังคม ถือว่ามหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถบูรณาการพันธกิจของมหาวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน ให้เข้ามาอยู่ในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้คู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพของชุมชน สังคมในระดับรากหญ้าให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีส่วนเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ในระดับพื้นที่ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางสังคม ก่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสังคมชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างยั่งยืนต่อไป

พัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน ด้านสุขภาวะทางเพศ จังหวัดอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

นำเสนอโดย อาจารย์พรภัทรา จำเริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกับพันธกิจบริการวิชาการ เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาที่สำคัญของท้องถิ่น การจัดทำโครงการ “พัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน ด้านสุขภาวะทางเพศ จังหวัดอุดรธานี”

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดใหญ่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็วมาก ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อให้ประชาชนในจังหวัดอุดรธานีต้องเผชิญปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาจราจรติดขัดในเขตเทศบาลนคร โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วน ปัญหาในกลุ่มเยาวชน ทั้งเรื่องการตั้งครรภ์วัยรุ่น เด็กติดเกม การดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ความรุนแรง เป็นต้น นอกจากนี้ ผลจากการมีค่านิยมแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ทำให้เยาวชนบางส่วนเกิดและเติบโตในครอบครัวพหุวัฒนธรรม ที่มีบิดาเป็นชาวต่างชาติ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดอุดรธานี

ทิศทางที่พึงประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดอุดรธานี ในระหว่างปี 2557-2560 คือ ความเป็นเมืองน่าอยู่ เป็นสังคมไม่ทอดทิ้งกัน เป็นสังคมแห่งคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและมีวินัย เป็นสังคมที่เข้มแข็ง มีความปรองดองสมานฉันท์ มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งที่จะพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพื่อเป็นศูนย์กลางของอนุภาคลุ่มน้ำโขง ในขณะที่ยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืน การพัฒนาการเกษตรปลอดภัยควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การบริการ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีประชากรมากกว่า 3 แสนคน ถือเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ โดยนำประเด็นคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของเยาวชนมาพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพผ่านกลไกของสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 เป็นต้นมา

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังทางพฤติกรรมของเยาวชน โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ในปี 2556 พบว่าสถานการณ์ด้านสุขภาวะทางเพศของเยาวชนในจังหวัดอุดรธานีมีปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ที่สำคัญ คือ เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยลง จำนวนวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น อัตราการใช้ถุงยางอนามัยของเยาวชนคิดเป็นร้อยละ 65.61 ส่งผลถึงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นและอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่น 15-19 ปี คิดเป็น 59.09 ต่อพันประชากร นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศ และการติดเชื้อเอชไอวีใหม่ในกลุ่มเยาวชนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากเยาวชนขาดความรู้ ขาดทักษะและไม่มีภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเอง มีความประมาทต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อและส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

ดังนั้น การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเยาวชนด้านสุขภาวะ

ทางเพศ จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของจังหวัดอุดรธานี ที่จำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเยาวชนแต่ละกลุ่ม และสามารถผนึกพลังหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้าร่วมประสาน พันธกิจจนสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลการเปลี่ยนแปลง มีความต่อเนื่องยั่งยืน สามารถขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยการนำของอธิการบดีและคณะผู้บริหาร และมีแกนหลักที่สำคัญ คือ อ.พรภัทรา จำเริญ คณะครุศาสตร์ และ ผศ.อัจฉรา จินวงษ์ คณะวิทยาศาสตร์ ได้ทำงานร่วมกับศูนย์ประสานประชาคมเอตส์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นแกนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนที่ประกอบด้วยภาคีภาคส่วนต่างๆ มาร่วมในการดำเนินงาน จัดทำโครงการคุณภาพชีวิตเยาวชนด้านสุขภาวะทางเพศ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีระยะเวลาการดำเนินงาน 3 ปี คือระหว่างปี 2556-2558

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาพื้นที่ต้นแบบด้านการจัดการเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการภารกิจการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตเยาวชนในจังหวัดอุดรธานี ให้มีสุขภาวะทางเพศที่ดี ครอบคลุมการป้องกันแก้ไขปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ 5 เรื่อง

1. การตั้งครรภในวัยรุ่น
2. การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยและภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้ง
3. การติดเชื้อเอชไอวี
4. การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
5. ความรุนแรงทางเพศ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ด้วยข้อมูลข่าวสารแต่ละพื้นที่ เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชนจังหวัดอุดรธานี
2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาสำหรับเยาวชนในและนอกสถานศึกษา

3. พัฒนารูปแบบการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเยาวชน
4. พัฒนารูปแบบการบริการสุขภาพที่เป็นมิตร
5. พัฒนารูปแบบทางการเงิน และการระดมทรัพยากร เพื่อการขยายผลการกิจให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

ยุทธศาสตร์ในการทำงาน

ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ในเยาวชนมีความซับซ้อนและมีปัจจัยสาเหตุเกี่ยวข้องกันหลายประการ ดังนั้น การที่จะป้องกันแก้ไขปัญหานี้ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับเยาวชนเข้ามาทำงานเพื่อเป้าหมายสุขภาวะทางเพศในเยาวชนด้วยกัน โดยใช้ **แนวคิดหลัก** “การจัดการเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการในตำบลสุขภาพต้นแบบด้านสุขภาวะทางเพศในเยาวชน” โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าภาพด้านการจัดการเชิงยุทธศาสตร์บรรจุเข้าแผนท้องถิ่น 3 ปี **ภาคีทุกภาคส่วน** ร่วมระดมทรัพยากร สรรพกำลัง มุ่งเป้าหมายสุขภาวะในเยาวชนอย่างยั่งยืน

ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 : การพัฒนารูปแบบการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ด้วยข้อมูลข่าวสารแต่ละพื้นที่ เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

การดำเนินงาน คือ การประชุมชี้แจงผู้บริหารของหน่วยงานที่เป็นภาคียุทธศาสตร์หลักในพื้นที่ ได้แก่ รพ. สต. อบต. รร. กศน. ภาคประชาชน กลุ่มเยาวชน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบโครงการ และหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน มีการอบรมพัฒนาศักยภาพกระบวนการระดับอำเภอ และระดับตำบล จัดระบบและกลไกการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่ต้นแบบ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อนามัยเจริญพันธุ์ของพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคี มีการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ทำการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนทั้งในและนอกระบบ โดยใช้แบบสอบถามและแผนที่วิถีชีวิตเยาวชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการทำแผนยุทธศาสตร์ด้านอนามัยเจริญพันธุ์ของตำบล รวมถึง

นำมาใช้ประโยชน์ ในการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้วย

กลยุทธ์ที่ 2 : *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา แก่เยาวชนในระบบโรงเรียน และในชุมชน*

การดำเนินงาน คือ การประชุมชี้แจงผู้บริหาร สพม. สพท. เพื่อรับทราบโครงการ และหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน มีการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา อบรมพัฒนาศักยภาพครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา อบรมพัฒนาศักยภาพโค้ช ผู้นิเทศการสอน เพศศึกษา หลังจากนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่ต้นแบบของโครงการ สสส. เข้าร่วมโครงการ และจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนในระบบโรงเรียน มีการรวมกลุ่มเกิดเป็น ชมรม ชุมนุม จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ สำหรับเพื่อนๆ เยาวชนในโรงเรียน และในชุมชนรอบโรงเรียนด้วย

กลยุทธ์ที่ 3 : *การพัฒนาพื้นที่ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ สำหรับเยาวชน*

การดำเนินงาน คือ การอบรมพัฒนาศักยภาพของ กระบวนกรเยาวชน และให้กระบวนกรเยาวชนที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพ ไปปฏิบัติการกิจในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนเยาวชนด้วยกัน ทั้งเพื่อนเยาวชนในโรงเรียน และเพื่อนเยาวชนนอกระบบโรงเรียน กระบวนกรเยาวชนทำการ ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรม ที่เป็นสาเหตุของปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนใน ชุมชน และช่วยให้เพื่อนเยาวชนสามารถประเมินพฤติกรรม เสี่ยงของตนเองได้ ให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการประเมิน พฤติกรรมเสี่ยง การปฏิบัติพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา อนามัยเจริญพันธุ์ ร่วมกับกระบวนกรผู้ใหญ่ทำการสำรวจ ข้อมูลแผนที่เดินดิน ซึ่งเป็นแผนที่ของชุมชนที่แสดง จุด/สถานที่ที่เป็นปัจจัยเสี่ยง อันอาจนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม เสี่ยงของเยาวชนในหมู่บ้าน กระบวนกรเยาวชนนำข้อมูล เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ ร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์อนามัย เจริญพันธุ์ของตำบลและจัดทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อเข้า ถึงกลุ่มเพื่อน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ปรับทัศนคติ และ ช่วยให้เพื่อนเยาวชนมีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมอัน

จะนำไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหอนามัยเจริญพันธุ์ ในกรณี ที่พบเพื่อนเยาวชนมีปัญหาพฤติกรรมเสี่ยง หรือเกิดปัญหา ด้านอนามัยเจริญพันธุ์แล้ว กระบวนกรเยาวชนดำเนินงาน ให้คำแนะนำปรึกษาเบื้องต้น และส่งต่อการให้คำปรึกษา รับการดูแลรักษาต่อเนื่องกับศูนย์บริการที่เป็นมิตรสำหรับ เยาวชน ในชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ประจำตำบล

กลยุทธ์ที่ 4 : *พัฒนารูปแบบการบริการสุขภาพที่เป็นมิตร*

การดำเนินงาน เริ่มต้นด้วยภาคีเครือข่ายร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์การเข้าถึงระบบบริการด้านสุขภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงระบบบริการของเยาวชน และการประเมินสภาพการณ์ทำงานบริการที่เป็นมิตรของ บุคลากรในพื้นที่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลนำเข้าในการจัดระบบ บริการที่ตรงกับความต้องการของเยาวชนในพื้นที่อย่าง แท้จริงและเสริมหนุนศักยภาพของคนทำงานให้มีศักยภาพ ในการทำงานอย่างเต็มที่

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ

- การพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการ เพื่อปรับทัศนคติ คนทำงานให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อเยาวชน พัฒนา ทักษะการให้คำปรึกษา การรักษาความลับ ซึ่งเป็น คุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้เยาวชนเกิดความ ไว้วางใจ
- การออกแบบระบบบริการที่เป็นมิตรสำหรับเยาวชน และการเชื่อมโยงระบบบริการ และการส่งต่อกรณี ตั้งครรภ์ไม่พร้อม โดยภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดระบบบริการที่เป็นมิตร คือ ผู้นำชุมชน อปท. ผู้ใหญ่ใจดี แกนนำเยาวชน ครู บุคลากร สาธารณสุขในพื้นที่ต้นแบบ เพื่อให้ภาคีทุกภาคส่วน ได้ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพปีที่ 1 จำนวน 40 คน และขยายผลในพื้นที่ต้นแบบปีที่ 2 อีก 40 คน รวม 80 คน และแต่ละพื้นที่นำไปขยายผล จัดอบรมปรับทัศนคติของคนในพื้นที่ให้มีความ เข้าใจเยาวชน และมีทัศนคติเชิงบวกในเรื่องเพศ และร่วมกันออกแบบและจัดระบบบริการที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

- การติดตามผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ โดยคณะทำงานระดับจังหวัด ระดับเขต และองค์กรภายนอก
- จัดเวทีถอดบทเรียนให้แต่ละพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานบริการที่เป็นมิตรอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 5 : การพัฒนารูปแบบทางการเงินและการระดมทรัพยากรเพื่อการขยายผล

การดำเนินงาน คือ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ รวมถึงรูปแบบการสนับสนุนทางการเงินจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การขยายผลการดำเนินงานต่อเนื่องที่ยั่งยืนต่อไป

พื้นที่ดำเนินงานพัฒนานำร่อง ดังนี้

ปีที่ 1 (2556) คือ 5 ตำบล ใน 5 อำเภอ

1. ตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์
2. ตำบลจำปาโมง อำเภอบ้านฝาง
3. ตำบลนาโพธิ์ อำเภอน้ำขุ่น
4. ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว
5. ตำบลดงเย็น อำเภอบ้านดุง

ปีที่ 2 (2557) เพิ่มขึ้น 5 ตำบล

1. ตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน
2. ตำบลจำปี อำเภอศรีธาตุ
3. ตำบลแสงสว่าง อำเภอหนองแสง
4. ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน
5. ตำบลกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี

อำเภอต้องขยายผลจากตำบลต้นแบบไปสู่ตำบลอื่นภายในอำเภออย่างน้อย 5 ที่ของตำบลทั้งหมด ในปีนี้ 2 เป็นต้นไป

สรุปผลการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ

ผลการดำเนินงาน ปี 2556 เป็นระยะแรกของการดำเนินงานที่มุ่งการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและวางแผนการดำเนินงานกับคณะทำงานในแต่ละด้านให้ชัดเจนและการสื่อสารกับภาคียุทธศาสตร์ในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพ เขต 8 อุดรธานี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนายุทธศาสตร์เยาวชนแต่ละด้านอย่างต่อเนื่อง

- การพัฒนาความร่วมมือสู่พื้นที่เรียนรู้ใน 5 อำเภอ 5 ตำบล เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ร่วมกับกลไกรองรับการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ด้วยโครงสร้างของคณะทำงานเอดส์ระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขับเคลื่อนในแบบของกระบวนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ระดับอำเภอที่หนุนเสริม การดำเนินงานในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นต้นแบบการบูรณาการภารกิจส่งเสริมสุขภาพทางเพศตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดมาตรการกลวิธีระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานด้านต่างๆ ร่วมกับการจัดบริการสุขภาพและสังคม เรียนรู้ติดตามเพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลได้เองในพื้นที่
- การพัฒนารูปแบบในแต่ละด้านของแต่ละพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของเครือข่าย เช่น ความพร้อมของบุคลากร ฐานทรัพยากรในพื้นที่ แม้จะอยู่ในระยะตั้งต้นของการเรียนรู้ แต่ในระหว่างการพัฒนาปรับเปลี่ยนในแต่ละพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงผลผลิตในพื้นที่จำนวนมาก ได้แก่ เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้ใหญ่วัย 50 และกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกระบบ ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาศักยภาพการเป็นกระบวนการ

การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการเชิงยุทธศาสตร์

ผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์หลัก ได้ทำการประชุมชี้แจงคณะทำงานข้อมูลในพื้นที่ใหม่ของโครงการ สสส. ปีที่ 1-2 หลังจากนั้น คณะทำงานข้อมูลในพื้นที่ร่วมกับแกนกระบวนการ ผู้ใหญ่ และกระบวนการเยาวชนในพื้นที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์ บริบท ปัจจัยแวดล้อม และพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ 5 ด้าน ของเยาวชนในตำบล 5 พื้นที่ จำนวน 1,085 คน การศึกษาพบว่า เยาวชนบางส่วนในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ 5 ด้าน ได้แก่ เยาวชนไม่มีความรู้เรื่อง

การรับประทานยาคุมกำเนิดที่ถูกวิธี การใช้ยาคุมฉุกเฉินไม่ถูกวิธี มีทัศนคติเชิงลบต่อการใช้ถุงยางอนามัย ส่งผลให้เยาวชนบางส่วนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัย เยาวชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์จากสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อน และครู การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศ/ปัญหาสุขภาพทางเพศกับผู้ปกครองในระดับค่อนข้างต่ำ และในพื้นที่ยังมีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในเยาวชน ซึ่งคณะทำงานได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ใน 5 พื้นที่ต้นแบบ นำเสนอข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวในที่ประชุมภาคียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบในระดับตำบล และอำเภอ เพื่อรับทราบข้อมูล ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน ทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชนในพื้นที่ พิจารณาประกอบกับผลการสำรวจข้อมูลแผนที่เดินดินที่กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ได้ช่วยกันเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำขึ้น ซึ่งเป็นแผนที่ของชุมชนที่แสดงจุด/สถานที่ที่เป็นปัจจัยเสี่ยงอันอาจนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนในหมู่บ้าน ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ทำให้พื้นที่ที่มีข้อมูลสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงต่อปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชนในพื้นที่และได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ด้านอนามัยเจริญพันธุ์ของพื้นที่ รวมถึงใช้เพื่อการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา

ผลการดำเนินงาน มีการสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ให้เห็นถึงความจำเป็น และมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อเพศวิถีศึกษารอบด้านและส่งคุณครูผู้สอนเพศศึกษาเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและโรงเรียน อบรมปรับทัศนคติทั้งโรงเรียนพัฒนาทักษะการ Coaching ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ และภาคีหลักระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อร่วมเยี่ยมโค้ชโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมจัดเพศศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร เด็กทุกคนได้

เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง วิเคราะห์หลักสูตรในโรงเรียน และจัดตารางสอนจัดทำปฏิทินการโค้ชภายในโรงเรียนเป้าหมายในพื้นที่ต้นแบบ จำนวน 10 ต้นแบบ มีการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนด มีผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 40 คน และครูสอนเพศวิถีศึกษา จำนวน 80 คน และเกิดกลุ่มกิจกรรมเยาวชนในระบบโรงเรียน จำนวน 10 กลุ่ม

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาพื้นที่/กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเยาวชน

ผลการดำเนินงาน เกิดกลุ่มเยาวชนรวมตัวกัน และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ในชุมชน ตลาดนัด รวมถึงการที่กลุ่มกระบวนการเยาวชนที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพได้จัดทำโครงการขยายผลต่อยอดการเรียนรู้ สร้างสรรค์กิจกรรมที่หลากหลายกระจายสู่ทุกชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายและพื้นที่ใกล้เคียง เกิดเป็นเครือข่ายการทำงานของกระบวนการเยาวชนด้านเอดส์เพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ นอกจากนี้ กระบวนการเยาวชนยังปฏิบัติภารกิจในการเป็นศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษาเคลื่อนที่/มีชีวิตชีวา และทำการกระจายอุปกรณ์ป้องกันโรคติดต่อทางเพศ และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมแก่เพื่อนๆ ในโรงเรียน และในชุมชนด้วย เป็นการดำเนินการต่อจากการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ เมื่อพื้นที่มีแผนที่ยุทธศาสตร์แล้ว มีการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนและเยาวชนด้านความรู้ ปรับทัศนคติให้เป็นผู้ใหญ่ใจดีและกระบวนการเยาวชนในการจัดการพื้นที่สร้างสรรค์ เพิ่มทักษะการเป็นผู้ใหญ่ใจดี และกระบวนการเยาวชนสามารถรวบรวมข้อมูลและออกแบบโครงการ/กิจกรรม วิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกันที่พัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเยาวชนทุกกลุ่ม วิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกันในชุมชน และระดมทรัพยากรจัดทำโครงการได้ตามแผนอย่างต่อเนื่อง เกิดกลุ่มกระบวนการผู้ใหญ่ใจดี 10 กลุ่ม และกลุ่มกระบวนการในเยาวชนทั้งในและนอกระบบ 18 กลุ่ม

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพและสังคมที่เป็นมิตรสำหรับเยาวชน

ผลการดำเนินงาน พื้นที่ต้นแบบมีการจัดระบบบริการทั้งในสถานที่และในชุมชน โดยในชุมชนมีผู้ใหญ่ใจดีและ

แกนนำเยาวชนที่ผ่านการอบรม เป็นผู้ให้บริการยาคุมกำเนิด และถุงยางอนามัย เกิดศูนย์บริการที่เป็นมิตรในชุมชน จำนวน 31 แห่ง

- การจัดบริการในสถานบริการแบบครบวงจรและลดขั้นตอนการให้บริการ เน้นการรักษาความลับ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศสำหรับเยาวชน การให้คำปรึกษา การรณรงค์การป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และการส่งต่อกรณีตั้งครรถ์ไม่พร้อม เพื่อป้องกันปัญหาการติดเชื้อและภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งไม่ปลอดภัย
- การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการ โดยการจัดบริการนอกเวลา การใช้สื่อออนไลน์แบบกลุ่มปิดทางเฟซบุ๊ก ไลน์ และโทรศัพท์สายตรงระหว่างผู้ให้บริการและเยาวชน
- การเข้าถึงบริการของเยาวชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในพื้นที่ต้นแบบมีจำนวนเยาวชนที่รับถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นจากในปี 2555 มีวัยรุ่นใน 5 พื้นที่ต้นแบบแรก รับถุงยางอนามัย จำนวน 1,311 ชิ้น ในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 10,222 ชิ้น

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนารูปแบบทางการเงินและการระดมทรัพยากรเพื่อการขยายผล

ผลการดำเนินงาน คือ ศึกษาต้นทุนในการดำเนินแต่ละกิจกรรมที่เกิดผลในการเปลี่ยนแปลง และกระตุ้นให้ภาคีในพื้นที่ร่วมลงทุนในการดำเนินกิจกรรม และขยายสู่องค์กรบริหารส่วนตำบลอื่นๆ

- การขยายผลพื้นที่ตำบลต้นแบบปีที่ 1 ทำได้ตามเป้าหมาย 23 แห่ง
- ผลการอนุมัติแผนยุทธศาสตร์เยาวชนด้านอนามัยเจริญพันธุ์เข้าสู่แผนท้องถิ่น 3 ปี คิดเป็น 43.59%
- ได้รับอนุมัติงบประมาณสุขภาพตำบล 29.86%
- ได้รับอนุมัติงบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เข้าแผน) 45.22%
- ได้รับอนุมัติงบอื่นๆ 25.03%

การกำกับติดตามและประเมินผลภายในของโครงการ

ผลการดำเนินงาน การกำกับติดตามและประเมินผลภายใน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. **การพัฒนากระบวนการและกลไกการกำกับติดตามและประเมินผลภายใน** ในการดำเนินงานปีที่ 2 ได้มีการพัฒนากระบวนการและกลไกการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายในให้มีความชัดเจน กล่าวคือในปีที่ 1 คำสั่งคณะทำงานโครงการเป็นรูปแบบของภาพรวมที่ไม่ได้ระบุฝ่าย/ผู้รับผิดชอบการกำกับติดตามการทำงานในแต่ละยุทธศาสตร์หรือแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน ในปีนี้ 2 นี้ พื้นที่ต้นแบบ สสส. ปีที่ 1 ได้ทบทวนปรับคำสั่งคณะทำงานให้มีการระบุฝ่าย/บุคคลที่รับผิดชอบการกำกับติดตามอย่างชัดเจนมากขึ้น และได้มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานกำกับ/ติดตามการทำงาน เพื่อให้พื้นที่ต้นแบบ สสส. ทั้งปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ได้ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการ
2. **การติดตามนิเทศ เยี่ยมโค้ชแบบบูรณาการ** ทีมจัดการยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ ยังมีการติดตามนิเทศ เยี่ยมโค้ชแบบบูรณาการในพื้นที่ต้นแบบ สสส. 10 พื้นที่ เพื่อติดตามการทำงานให้คำแนะนำ สนับสนุนให้กำลังใจแก่คณะทำงานในพื้นที่ รวมถึงการพบปะพูดคุยกับผู้บริหารหน่วยงานเพื่อการขยายผลการทำงานต่อเนื่อง เช่น ในพื้นที่ สสส. ปี 1 อำเภอบ้านผือ และอำเภอบ้านดุง ทีมงานได้หารือกับนายอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เพื่อการขยายผลการกิจไปยังตำบลอื่นๆ อย่างครอบคลุม รวมถึงการเข้าพบและหารือทีมผู้บริหารการศึกษา เช่น สพท./ผอ.รร. เพื่อขยายผลการทำงานในโรงเรียนขยายโอกาส/โรงเรียนประถม ของพื้นที่นั้นๆ และในบางพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหาร อบต. ก็ดำเนินการเรียนเชิญ นายก อบต. และคณะผู้บริหาร อบต. ร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงของคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจ และได้รับความเห็นชอบสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ

3. การติดตามนิเทศ เยี่ยมโค้ชเฉพาะกิจในแต่ละยุทธศาสตร์ ทีมจัดการยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ มีการติดตามนิเทศ เยี่ยมโค้ชในพื้นที่ต้นแบบ สสส. 10 พื้นที่ เพื่อติดตามการทำงานให้คำแนะนำในการดำเนินงาน สนับสนุนให้กำลังใจ แก่คณะทำงานในพื้นที่โดยมีการบูรณาการการทำงานไปกับงานนิเทศปกติ เช่น การติดตามโค้ชการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษารอบด้านของครูในโรงเรียน การติดตามนิเทศการดำเนินงานคลินิกบริการสุขภาพและสังคมที่เป็นมิตรสำหรับเยาวชนในโรงพยาบาลชุมชน การติดตามนิเทศการดำเนินงานอำเภออนามัยเจริญพันธุ์ และการติดตามนิเทศการดำเนินงานอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็ง เป็นต้น
4. การกำกับติดตามและประเมินผลภายใน ในการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเชิงยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด ประกอบด้วย คณะทำงานจากแกนภาคยุทธศาสตร์หลัก 5 ยุทธศาสตร์ และคณะทำงานหลักของพื้นที่ต้นแบบ 10 อำเภอ มีการรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานและติดตามการดำเนินงานตามแผน รวมถึงติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการ
5. สรุปผลเบื้องต้นของการประเมินผลการดำเนินงานภายในพื้นที่ต้นแบบ สสส. ปีที่ 1-2 ดำเนินการโดยการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามติดตามประเมินผลการทำงานของกระบวนกรผู้ใหญ่ใจดี และกระบวนกรเยาวชน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่มภาคยุทธศาสตร์หลักในพื้นที่ แกนนำกระบวนกรผู้ใหญ่ใจดีและกระบวนกรเด็ก ผลการประเมินเบื้องต้นพบว่า ในกลุ่มผู้ใหญ่ใจดีที่ผ่านการอบรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของการให้คำแนะนำปรึกษาและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่กระบวนกรเด็กในการจัดทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมเชิงบวก และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แก่กลุ่มเพื่อนๆ เยาวชนในโรงเรียนและในชุมชนเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ โรคติดต่อทางเพศ

และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในเยาวชน อย่างไรก็ตาม กระบวนกรผู้ใหญ่ใจดี มีความต้องการการหนุนเสริมเพิ่มศักยภาพในเรื่องหลักการให้คำปรึกษาพื้นฐาน และการให้คำปรึกษาทางเลือกแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พร้อม ผลการสนทนากลุ่มของกระบวนกรเยาวชนพบว่า ส่วนใหญ่แกนนำเยาวชนจัดกิจกรรมสำหรับเพื่อนเยาวชนในระบบโรงเรียน และได้พยายามหาช่องทางเชื่อมต่อกับกลุ่มเยาวชนนอกระบบโรงเรียน และมีบางพื้นที่ เช่น ตำบลจำปาโมง ที่กลุ่มเยาวชนในระบบและนอกระบบมีการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์รณรงค์ป้องกันเอ็ดส์/โรคติดต่อ และตั้งครรภ์วัยรุ่น ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากกลุ่มเครือข่ายคนทำงานในพื้นที่อีกประการหนึ่ง ซึ่งทั้งกระบวนกรผู้ใหญ่ และกระบวนกรเยาวชน มีความเห็นตรงกัน คือ อยากพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างกระบวนกรผู้ใหญ่และกระบวนกรเยาวชน ในบางพื้นที่ ยังพบการทำงานแบบแยกส่วนและยังมีช่องว่างของการเข้าถึงและทำงานร่วมกันของผู้ใหญ่ใจดีและกระบวนกรเยาวชนในพื้นที่ จากการติดตามการดำเนินงานของปีที่ 2 พบว่า ข้อเสนอแนะนี้ได้รับการพัฒนาและมีรูปธรรมของการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่ใจดี และเยาวชนที่ชัดเจนมากขึ้น

นวัตกรรมที่เกิดขึ้น

1. หลักสูตรการพัฒนากระบวนกรเยาวชนและกระบวนกรผู้ใหญ่ใจดี
2. ชุดเครื่องมือสำหรับถ่ายทอดความรู้อนามัยเจริญพันธุ์และเอ็ดส์ “ความรู้แค่เอ็ดม 8 ฐาน”
3. ชุดเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมการสื่อสารเพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชนระหว่างพ่อแม่/ผู้ปกครองกับบุตรหลาน

ปัจจัยความสำเร็จ

1. หุ้นส่วนที่มาร่วมรับภารกิจทุกระดับมีใจในการทำงานที่มุ่งมั่นเสียสละ ไม่ไขว่คว้าเพราะหน้าที่ แต่ยังมีจิตใจ “ผู้ให้” ทำเพื่อเยาวชน

2. มีเครื่องมือที่ทันสมัย ตรงใจกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เครื่องมือการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ หลักสูตรเพศวิถีศึกษารอบด้าน หลักสูตรการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน หลักสูตรพัฒนากระบวนการเยาวชนและผู้ใหญ่ใจดี
3. มีกลไกที่มีอยู่เดิมที่เอื้อต่อการดำเนินงาน คือ ศูนย์ประสานประชาคมเอดส์ผู้ทำงานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนด้านสุขภาพทางเพศจังหวัดอุดรธานี

บทเรียนสำคัญที่มุ่งนวัตกรรม

สะท้อนประสิทธิผลและความยั่งยืน

1. การขับเคลื่อนกลไกและกระบวนการทำงานจากภาคีภาคส่วนต่างๆ จากการวางยุทธศาสตร์ที่มีการวางเป้าหมายและทิศทางร่วมกัน ภายใต้กรอบภารกิจปกติของแต่ละหน่วยงาน จากนั้นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างอัตโนมัติ
2. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเหตุปัจจัยของปัญหาอนามัยการเจริญพันธุ์ของเยาวชนจำเป็นต้องเรียนรู้ร่วมกับเยาวชนที่เผชิญปัญหานั้นให้ได้ โดยการเข้าถึงและให้เยาวชนออกแบบกิจกรรมด้วยตนเอง ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แตกต่างหลากหลาย
3. การระดมทรัพยากรที่จำเป็นในการขับเคลื่อนและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องผลักดันผ่านกลไกการทำงานของหน่วยงานที่มีการกิจหลักที่ดำเนินงานอยู่แล้ว เพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้ต่อเนื่องยั่งยืน ไม่ใช่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงหน่วยงานเดียว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ก้าวต่อไป)

1. สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้โอกาสในการพัฒนารูปแบบที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น กระบวนการเยาวชนกระบวนการผู้ใหญ่ใจดี และโครงการที่มุ่งประสิทธิผลในแผนที่ยุทธศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2. พัฒนากลไกและระบบสนับสนุนการรวมตัวและขับเคลื่อนการทำงานของกระบวนการเยาวชน ภายใต้แผนที่ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด/อำเภอและท้องถิ่น
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมการทำงานทุกระดับเข้าสู่ระบบปกติ เพื่อการติดตามสนับสนุน

ขอขอบคุณผู้ใหญ่ใจดีและหุ้นส่วนขับเคลื่อน

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
2. สำนักงานควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ (สำนัก 2)
 - ทันตแพทย์ ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
 - นางเพ็ญศิริ ศรีจันทร์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
 - นางดวงพร ถิ่นถา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
4. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อุดรธานี
 - ดร.ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
5. โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา
 - อาจารย์สุพรรณ กิ่งมิ่งแยง ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา
 - อาจารย์สมหมาย สำราญบำรุง ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (เพศศึกษา)
6. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนานโยบาย (สวน.)
 - นายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ เลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาโยบาย
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 - อาจารย์พรภัทธา จำเริญ กลุ่มจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
 - ผศ.ดร.อัจฉรา จินวงษ์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์
8. ทีมผู้ประสานงานระดับอำเภอ/ตำบล และภาคี

โครงการพัฒนานักศึกษาและบุคลากรสู่สากล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

นำเสนอโดย ผศ. พงษ์เทพ บุญเรือง

บริบทของมหาวิทยาลัย และความเป็นมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้รับการสถาปนาเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2516 มีพื้นที่ประมาณ 323 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดเลยประมาณ 5 กิโลเมตร ตามเส้นทาง 201 เลย-เชียงคาน

ปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย คือ อุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรู้และผูกพันต่อท้องถิ่น น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู และชุมชน ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยมีวิสัยทัศน์ “มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่สากล”

การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากล เป็นภารกิจสำคัญของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารมหาวิทยาลัย เพื่อให้สามารถนำพามหาวิทยาลัยก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก และที่สำคัญ คือ มีความสามารถแข่งขันในระดับสากลได้ ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากล จึงมุ่งปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจข้างต้น

เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรได้พัฒนาสู่ความเป็นสากล มหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายให้นักศึกษาและบุคลากรไปศึกษาอบรมและดูงานในต่างประเทศ เพื่อเปิดโลกทัศน์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำความรู้และประสบการณ์ตลอดจนภาษาที่ได้รับการฝึกฝน มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ตลอดจนมีโอกาสได้รับความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวาง เกิดการพัฒนาตนเอง ทำให้มีความสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรได้ไปศึกษาอบรม สัมมนา ดูงานในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และทักษะการเรียนรู้ การสอน ตลอดจนพัฒนาทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาในกลุ่มอาเซียน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียเพิ่มมากขึ้น
2. เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรมีความรู้และเข้าใจในด้านภาษา วัฒนธรรม ระบบการศึกษา และด้านอื่นๆ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชีย

แนวปฏิบัติที่ดี

1. มีคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการดำเนินงานตามระบบคุณภาพ PDCA มีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน เช่น กำหนดจำนวนทุน ประเภทของทุน สถาบันการศึกษา มีการจัดสรรสัดส่วนผู้รับทุนให้กระจายทุกคณะ เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรทุกสาขาวิชามีโอกาสได้รับการคัดเลือก
2. การเลือกสถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่เลือกสถาบันการศึกษาที่มีความร่วมมือทางวิชาการอยู่แล้ว เพื่อความยั่งยืนในการร่วมมือทางวิชาการ ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้ทำความร่วมมือด้านอื่นๆ ต่อไป เช่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ แลกเปลี่ยนนักศึกษา ทำงานวิจัยร่วมกัน
3. มีการอบรมภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการก่อนที่จะสอบคัดเลือก เป็นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษแก่นักศึกษาอีกทาง แม้ว่านักศึกษาบางส่วนจะไม่ได้รับการคัดเลือก
4. มีปฐมนิเทศและการอบรมเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่จะไปศึกษาอบรมก่อนเดินทาง
5. กรณีโครงการนักศึกษามีอาจารย์พี่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยเดินทางไปด้วย เพื่อประสานงานและดูแลนักศึกษา
6. มีการประเมินผลหลายวิธี ประกอบด้วย การใช้แบบประเมินความพึงพอใจ การประเมินจากอาจารย์พี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษา การติดตามเยี่ยม ณ สถานที่จริง ของคณะผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อประเมินโครงการเชิงประจักษ์
7. มีการนำผลการประเมินโครงการมาปรับใช้อย่างจริงจัง เช่น ปรับเปลี่ยนสถานที่ศึกษาอบรม การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
8. เป็นโครงการที่เริ่มต้นโดยใช้เงินรายได้ของมหาวิทยาลัย และปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน เนื่องจากเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงและของประเทศ
9. มีสถาบันการศึกษาอื่นได้นำโครงการไปเป็นต้นแบบดำเนินการ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา 2-5 ปี ผลการดำเนินงานเป็นที่พอใจ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

1. กรณีโครงการพัฒนานักศึกษาสู่สากล (1 เดือน)
2. กรณีโครงการพัฒนาบุคลากรสู่สากล (2 เดือน)

1. กรณีโครงการพัฒนานักศึกษาระดับสากล (1 เดือน)

ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
Yulin Normal University, China 8 ทุน	Yulin Normal University, China 15 ทุน	Yulin Normal University, China 21+1 ทุน	Yulin Normal University, China 20+1 ทุน	Yulin Normal University, China 20+1 ทุน
Hanoi University, Vietnam 8 ทุน	Advanced Tourism International College, Pinang, Malaysia 15 ทุน	Advanced Tourism International College, Pinang, Malaysia 20+1 ทุน	Advanced Tourism International College, Pinang, Malaysia 20+1 ทุน	Advanced Tourism International College, Pinang, Malaysia 20+1 ทุน
University of Social Science and Humanities, Vietnam 6 ทุน		Limkokwing University, KL, Malaysia 20+1 ทุน	Erican College, KL, Malaysia 20+1 ทุน	Erican College, KL, Malaysia 20+1 ทุน
			Career College, India 20+1 ทุน	Fooyin University, Taiwan 20+1 ทุน
			Fooyin University, Taiwan 20+1 ทุน	University of Hue, Vietnam 20+1 ทุน
				University Utara, Kedah, Malaysia 20+1 ทุน
รวม 22 ทุน	รวม 30 ทุน	รวม 61 ทุน	รวม 100 ทุน	รวม 120 ทุน

2. กรณีโครงการพัฒนาบุคลากรระดับสากล (2 เดือน)

ปี 2556	ปี 2557
Erican College, KL, Malaysia 20 ทุน	Erican College, KL, Malaysia 20 ทุน

ปัจจัยความสำเร็จ

- นโยบายของมหาวิทยาลัย และการมีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
- ความร่วมมือร่วมใจระหว่าง 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย (งานวิเทศสัมพันธ์ ศูนย์ภาษา และคณะ) นักศึกษา บุคลากร และสถาบันการศึกษาที่ร่วมโครงการ
- การดำเนินการตามระบบคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุง

การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นำเสนอโดย รศ.ทศวรรษ สีตะวัน

การจัดตั้งศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์

เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 ผศ.ทศวรรษ สีตะวัน ได้จัดตั้งศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ (Thermoelectrics Research Center; TRC) ที่ชั้น 2 อาคารศูนย์วิทยาศาสตร์ โดยมี ผศ.สุวิทย์ จักขุจินดา เป็นหัวหน้าศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ เพื่อศึกษาวิจัยเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก 5 ด้าน คือ การคำนวณ การสกัดสาร การสังเคราะห์วัสดุ การประดิษฐ์ และการประยุกต์ใช้ ต่อมา วันที่ 5 สิงหาคม 2554 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร นายปัญญา มหาชัย สนับสนุนและส่งเสริมงบประมาณและให้ใช้อาคารชั่วคราว (อาคารพวงชมพู) เป็นอาคารศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ เป็นหน่วยงานในสังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และงบประมาณ 10,000,000 บาท เพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก ให้บริการปรึกษางานวิจัย แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เครื่องมือวัด และเป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริกระดับภูมิภาค ทำให้มีเครือข่ายงานวิจัยอย่างกว้างขวาง

วันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2557 ศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ได้ย้ายไปสังกัดสถาบันวิจัยและพัฒนา โดยหัวหน้าศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ รศ.ทศวรรษ สีตะวัน ได้จัดตั้งกลุ่มวิจัยเทอร์โมอิเล็กทริก กลุ่มวิจัยฟิล์มบาง

กลุ่มวิจัยวัสดุเชิงแสง กลุ่มวิจัยฟิสิกส์อิเล็กทริก กลุ่มวิจัยคอมพิวเตอร์จำลอง และกลุ่มวิจัยสกัดสาร ภายในศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร รศ.ชนินทร์ วะสินนท์ ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจ้างนักวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนางานวิจัยให้เป็นรูปธรรมและสู่เชิงพาณิชย์

การสร้างเครือข่ายการวิจัย

ในช่วงแรกได้ทำงานวิจัยร่วมกับ ดร.ชญชญา ธนชยานนท์ นักวิจัยศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และ รศ.วิทยา อมรกิจบำรุง ศูนย์วิจัยนาโนเทคโนโลยีบูรณาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเน้นวิจัยเชิงวิชาการ และการตีพิมพ์บทความวิจัยในระดับนานาชาติ ปี พ.ศ.2552 ได้สร้างเครือข่ายการวิจัยกับมหาวิทยาลัยในประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เพื่อตกลงร่วมมือวิจัยและพัฒนาวัสดุเทอร์โมอิเล็กทริก โดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศ สังเคราะห์และประดิษฐ์ด้วยวิธีง่ายๆ เพื่อประดิษฐ์เทอร์โมอิเล็กทริกเซลล์ขึ้นจากวัตถุดิบภายในประเทศ และทำข้อตกลงร่วมมือวิจัยกับห้องปฏิบัติการ

Yamanaka มหาวิทยาลัย Osaka ประเทศญี่ปุ่น และห้องปฏิบัติการพลาสมาและอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันเทคโนโลยี Harbin ประเทศจีน ทำให้ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารระดับชาติและนานาชาติมากกว่า 50 เรื่อง

การขอทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอก

ปี พ.ศ.2553 ผศ.ทศวรรษ สีตะวัน หัวหน้าคณะทำงานวิจัยได้เสนอโครงการวิจัย “การพัฒนาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเทอร์โมอิเล็กทริกส์โดยใช้วัสดุคุณภาพในประเทศไทย” ต่อ นายพินิจ ศิริพฤกษ์พงษ์ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการวิจัยและพัฒนา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จำนวน 1,500,000 บาท ทำให้สถาบันวิจัยในประเทศไทยรู้จักและเชิญชวนให้ส่งโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนวิจัยเป็นจำนวนมาก ปี พ.ศ.2554 ผศ.ทศวรรษ สีตะวัน เป็นหัวหน้าคณะทำงานวิจัยได้เสนอโครงการวิจัย “การพัฒนาสมบัติวัสดุและการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเทอร์โมอิเล็กทริกส์” ต่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยต่อเนื่อง จำนวน 6,204,000 บาท ได้ซื้อเครื่องมือวิเคราะห์โครงสร้างสารด้วยเทคนิคการเลี้ยวเบนรังสีเอกซ์ (X-ray Diffractometer; XRD) จำนวน 1 ชุด ราคา 4,280,000 บาท

ปี พ.ศ.2555 นายอาธรรม วรวัต และ ผศ.ทศวรรษ สีตะวัน ได้เสนอโครงการวิจัยใหม่ต่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เรื่อง “การพัฒนาโมดูลเทอร์โมอิเล็กทริกแบบฟิล์มบางสำหรับการผลิตไฟฟ้าโดยใช้วัสดุคุณภาพในประเทศไทย” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จำนวน 2,170,700 บาท ทำให้ได้เครื่องแมกนีตรอนสเปกโตรสโกปีแบบพัลส์ดีซี สำหรับประดิษฐ์เทอร์โมอิเล็กทริกมอดูลฟิล์มได้สำเร็จ

การจัดตั้งสมาคมเทอร์โมอิเล็กทริกไทย

ปี พ.ศ.2554 ได้ตั้งสมาคมเทอร์โมอิเล็กทริกไทย ที่ศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในหมู่สมาชิกและผู้สนใจทางเทอร์โมอิเล็กทริก เพื่อส่งเสริมการศึกษา การค้นคว้าวิจัยทางเทอร์โมอิเล็กทริก และเผยแพร่ความรู้ทางเทอร์โมอิเล็กทริก เพื่อติดต่อและประสานงานกับองค์กรทางเทอร์โมอิเล็กทริก ทั้งภายในและภายนอก

ประเทศ เพื่อเป็นแหล่งระดมความรู้ของสมาชิกและทรัพยากรทางเทอร์โมอิเล็กทริก สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ และเพื่อจัดงานประชุมวิชาการ Southeast Asia Conference on Thermoelectric (SACT) ประมาณเดือนธันวาคมเป็นประจำทุกปี และได้จัดทำวารสารวิชาการระดับนานาชาติ Journal of Materials Science and Applied Energy โดยมีเจ้าภาพร่วมไม่น้อยกว่า 10 มหาวิทยาลัย ได้ลงตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสาร Integrated Ferroelectrics, IF ประมาณ 0.4

การสร้างผลงานให้โดดเด่น

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2555 ได้ส่งผลงานวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก แข่งขันในงาน “การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555” (Thailand Research Expo 2012) ของสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ทำให้ได้รับรางวัล Silver Award และเงินรางวัล 12,000 บาท ปี พ.ศ.2556 ผศ.ทศวรรษ สีตะวัน ได้จดอนุสิทธิบัตร เลขที่ 7542 เรื่อง เต้าเผาไฟฟ้าสำหรับเผาผลิกลีสารประกอบและเซรามิก ออกให้โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 26 เดือนกันยายน พ.ศ.2555 หมดยุคอายุวันที่ 2 เดือนตุลาคม พ.ศ.2560 และอนุสิทธิบัตร เลขที่ 8009 เรื่อง อุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกออกไซด์ ออกให้โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 19 เดือนเมษายน พ.ศ. 2556 หมดยุคอายุวันที่ 22 เดือนมีนาคม พ.ศ.2561

เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2556 คณะกรรมการจัดงานมอบรางวัล โครงการวิทยาศาสตร์สู่ความเป็นเลิศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มอบใบประกาศเกียรติคุณโครงการวิทยาศาสตร์สู่ความเป็นเลิศ เรื่อง การประดิษฐ์เต้าเผาไฟฟ้าสำหรับเผาผลิกลีสารประกอบและเซรามิก และสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ มอบโล่ ถ้วยรางวัล Bronze Award และเงินรางวัล 10,000 บาท จากผลงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริกสำหรับภาคอุตสาหกรรมนำเสนอในงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2557” (Thailand Research Expo 2012) เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2557

การจัดการเรียนการสอน และบริการวิชาการ

สาขาวิชาฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก สำหรับปริญญาตรี และรายวิชาเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริกสำหรับปริญญาโท และเอก รศ.ทศวรรษ สีตะวัน ได้เขียนหนังสือ “เทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก” ดำเนินการจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ใช้หนังสือเล่มนี้บริการวิชาการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การประดิษฐ์เทอร์โมอิเล็กทริกเซลล์เบื้องต้น” ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดนิทรรศการเรื่อง “เทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริก” ในงาน “การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555” (Thailand Research Expo 2012) และเรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริกสำหรับภาคอุตสาหกรรม ในงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2557” (Thailand Research Expo 2012) เพื่อถ่ายทอดผลงานวิจัยให้กับครู อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา นักเรียน พ่อค้า และประชาชนทั่วไป ให้เห็นถึงประโยชน์เทอร์โมอิเล็กทริก เพื่อต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ ให้สัมพันธ์กับสถานีวิทยุกระจาย

เสียงแห่งประเทศไทยรายการ “สารน่ารู้” และนำเสนอผลงานวิจัยกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รายการ “7 Innovation” เพื่อให้คนในประเทศไทยได้สนใจและตระหนักถึงพลังงานไฟฟ้าทางเลือกที่สะอาดไม่ก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ทุน JSTP และ YSTP จาก สวทช. ปริญญาโทได้ทุน TGIST จาก สวทช. และ พวอ. จาก สกว. และปริญญาเอกได้ทุน คปก. จาก สกว. จึงทำให้การวิจัยเทคโนโลยีเทอร์โมอิเล็กทริกได้รับความสนใจจากนักศึกษาเป็นอย่างมาก

การพัฒนาผลงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์

ศูนย์วิจัยเทอร์โมอิเล็กทริกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จำหน่ายสาร CaCO_3 ที่มีความบริสุทธิ์สูงสกัดได้จากวัสดุต้นน้ำ แผ่นวัสดุฐานรองจากเซรามิกพร้อมขั้วไฟฟ้า อุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกออกไซด์ผลิตไฟฟ้าที่ประกอบเป็นเซลล์ (1 คู่) หรือ มอดูล (มากกว่า 1 คู่) ส่วนการพัฒนาต่อยอดประยุกต์ใช้งานร่วมกับอุปกรณ์อื่นๆ หรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดเล็กให้กับชุมชนท้องถิ่นกำลังดำเนินการ

การสร้างภาคีความร่วมมือทางวิชาการ มุ่งสู่อุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

นำเสนอโดย รศ.วิรัตน์ พงษ์ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีอัตลักษณ์ คือ “บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ดี มีคุณธรรม เป็นผู้นำในสังคม” และมีเอกลักษณ์ คือ “แหล่งเรียนรู้เชิงชุมชนมีปัญญา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีบทบาทภารกิจหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การที่จะบรรลุภารกิจหลัก มีความจำเป็นจะต้องบูรณาการการพัฒนาให้สามารถตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังเห็นได้จากความพยายามในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ในรูปของการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ การยกระดับความรู้ความสามารถของเกษตรกร การพัฒนาอาชีพในรูปแบบของการฝึกอบรม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาการต่อยอดความรู้สู่ชุมชน ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้สามารถบูรณาการสู่ผู้เรียนหรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในที่สุด

ด้านกิจกรรมบริการทางวิชาการ ได้ดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (The Project for Kalasin Sufficiency Economy Initiative: KSEI Project) ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การพัฒนาอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้คู่เยาวชน ซึ่งเป็นกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์กับมูลนิธิรากแก้ว ที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านกิจกรรมการวิจัยสร้างองค์ความรู้ควบคู่กับการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2555 จนถึงปัจจุบัน มีโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 3 เรื่อง ประกอบด้วย

1. โครงการวิจัยรูปแบบการพึ่งตนเองด้านอาหารของชุมชน บนฐานทุนของท้องถิ่นในเขตพื้นที่กิ่งเมือง ดำเนินการที่บ้านหนองขาม ตำบลหนองแวง อำเภอก

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ 10 ทรงห่วงใยและให้ความสำคัญต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรและผู้ประกอบการในภาคเกษตรกรรมที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2. โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งพืชอาหารเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพืชอาหารบนพื้นฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางสังคม ดำเนินการที่บ้านหนองแห้ว ตำบลแขงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อการฟื้นฟูแหล่งพืชอาหารเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพืชอาหารของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านหนองแห้วเป็นชุมชนที่มีทุนทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีศักยภาพสูงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม งานวิจัยได้ทำให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจในตัวตนของตนเอง ส่งผลถึงการสำนึกในคุณค่าของท้องถิ่น และนำไปสู่การรักและหวงแหนในถิ่นเกิด มีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน
3. โครงการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดำเนินการที่บ้านหนองน้อย ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตผ้าฝ้ายหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติของ

ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเกิดการเรียนรู้ต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติที่มีอัตลักษณ์ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สร้างอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

โครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ประกอบด้วย

1. โครงการวิจัยรูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจของข้าวปลอดภัย เคมี ดำเนินการที่ตำบลกุดปลาเค้า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจของข้าวปลอดภัย
2. โครงการวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนประมงบ้านทับปลาอย่างมีส่วนร่วม ดำเนินการที่บ้านทับปลา ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจของชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนประมงอย่างมีส่วนร่วม

ผลงานการวิจัยดังกล่าว นอกจากจะเป็นการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ยังมีการบูรณาการเข้าสู่การเรียนการสอนของนักศึกษาในชั้นเรียน ในรายวิชาวิถีไทย วิชาชีวิตและสิ่งแวดล้อม พร้อมมีการกำหนดให้พื้นที่วิจัยเป็นห้องเรียนมีชีวิตสำหรับนักศึกษาอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มีพันธกิจอันแน่วแน่ในการผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นบัณฑิตที่สามารถใช้ความรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมอย่างเต็มภาคภูมิ มุ่งสร้างองค์ความรู้และพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถยกระดับการยอมรับทางวิชาการสู่สากล ในอนาคตได้กำหนดภารกิจสำคัญเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอก โดยมีการจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกลไกประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในฐานะองค์กรวิชาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคพลเมืองเป็นพลังของการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยต่อไป

การน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่อ eDLTV เผยแพร่ ถ่ายทอดสู่ชุมชน ด้วยกระบวนการบูรณาการสู่การงานประจำ ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

นำเสนอโดย รศ.สมชาย วงศ์เกษม และ ผศ.วโรปภา อารีราษฎร์

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนบนระบบ e-Learning (eDL-Square) ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ดำเนินการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่อ eDLTV เผยแพร่ ถ่ายทอดสู่ชุมชน ด้วยกระบวนการบูรณาการสู่การงานประจำ ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยได้เน้นการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อเผยแพร่ ถ่ายทอด และให้บริการสื่ออีดีแอลทีวี ที่ทำให้ครูสามารถเข้าถึง เข้าใช้สื่อได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลให้นวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวีเป็นที่ยอมรับของครู

การดำเนินงาน ได้ทำการศึกษาความต้องการของชุมชน ในการประยุกต์ใช้สื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน และความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามให้บริการด้านไอซีทีแก่ชุมชน นำมาสู่การพัฒนาโครงการและกิจกรรมบูรณาการงานประจำสู่การวิจัย ร่วมมือกับสมาชิกเครือข่าย 3 ระดับ ภายใต้รูปแบบการ

บูรณาการงานประจำสู่งานวิจัยเพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีทีของชุมชน หรือ *RMU-IR2R-ICT Model* ประกอบด้วย 5 กิจกรรม และ 12 ตัวชี้วัด นำสู่การเรียนการสอนนักศึกษาทุกระดับ เพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม รูปแบบ LCIPAR ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ศึกษาและทบทวนผลการดำเนินงานนำสู่การวิจัย ทำให้มหาวิทยาลัยได้พัฒนางานวิจัย กระบวนการให้บริการแก่ชุมชน ตลอดจนการพัฒนา นวัตกรรมจัดการกลุ่มสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ปัจจุบันมีเครือข่ายในชุมชน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำโรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายร่วมกับมหาวิทยาลัย จำนวน 1,589 แห่ง รับสื่ออีดีแอลทีวีทั้งสิ้น 1,865 ตัว ครอบคลุม 25 จังหวัด

ผลจากการดำเนินการ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการภารกิจในบริบทของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่อ eDLTV เผยแพร่ ถ่ายทอดสู่ชุมชนด้วยกระบวนการบูรณาการสู่การ

งานประจำ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้พัฒนาบุคลากร นักศึกษา งานวิจัยที่มีคุณค่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับจากการประกัน คุณภาพการศึกษาในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

บทนำ

สื่ออีดีแอลทีวี (*Electronic Distance Learning Television: eDLTV*) เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และ โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาส มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 โดยการนำเนื้อหาวิดีโอทัศน์การสอนที่ถ่ายทอดออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จากโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาพัฒนาเป็นระบบอีเลิร์นนิ่ง เพื่อการศึกษาทางไกลให้กับ โรงเรียนในโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราช ดำริฯ และเผยแพร่เพื่อการเรียนรู้ของเยาวชนไทยทั่วประเทศ ผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ (www.edltv.thai.net)

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หรือ สวทช. โดยเนคเทค ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียน การสอน บนระบบ e-Learning (*eDL-Square*) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 35 แห่ง ในวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2552 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานกลางในการ เผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาการใช้งานระบบ eDLTV ในการ เรียนการสอนให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ศึกษาและ วิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน จากระบบ eDL-square และให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน ในโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ในชนบท (ทสรช.) ตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตน ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการใช้ระบบ eDLTV ใน การเรียนการสอน ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการจัด

กิจกรรมการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ งานระบบ eDLTV โดย สวทช. (*มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, 2553 : 1*)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก เครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียน การสอน บนระบบ e-Learning (*eDL-Square*) ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้มอบหมายให้ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นหน่วยงานหลักในการ ดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ประสานงานสร้าง เครือข่าย แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ จัดทำแผนการ ดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ภายใต้ภารกิจบริการวิชาการสู่ชุมชน โดย การน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ บูรณาการสู่งาน ประจำเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของชุมชนโดยการแสวงหา ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอก ทั้งภาค รัฐและเอกชน เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็น หน่วยงานหลักและเป็นหน่วยงานกลางในการนำนโยบาย ภาครัฐและนโยบายด้านคุณภาพการศึกษา บูรณาการสู่ ภารกิจของมหาวิทยาลัย ศึกษาและวิจัยพัฒนากระบวนการ และแนวทางที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของ ชุมชน ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามใน การเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

นวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี เพื่อการเรียนการสอน

สื่ออีดีแอลทีวีเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียน การสอน ภายใต้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ (*Learning Management System : LMS*) ที่เรียกว่า ระบบอีดีแอล สแควร์ (*eDL - Square*) พัฒนาโดยศูนย์เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือเนคเทค โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (*โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning, 2556: ออนไลน์*) ได้นำเทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกลระบบอีเลิร์นนิ่ง และเทคโนโลยีซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส (*Open source software*) มาพัฒนาระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ที่

เป็นการพัฒนาระบบต่อยอดจากระบบเลิร์นสแควร์ (โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning, 2556: ออนไลน์) ให้สามารถนำเสนอข้อมูลให้เหมาะสมกับข้อมูลของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พร้อมกับนำเนื้อหาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนวังไกลกังวล ที่จัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์บรรจุไว้ในระบบ โดยมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เรียกว่า สื่ออีดีแอลทีวี

การพัฒนาสื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน ปัจจุบันระบบอีดีแอลทีวีมีสื่อการเรียนการสอน 4 ระบบ รวมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 73,867 เรื่อง การพัฒนาเนื้อหาสื่ออีดีแอลทีวี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้ (โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning, 2556: ออนไลน์)

ระยะที่ 1 ปี พ.ศ.2550

พัฒนาระบบอีดีแอลทีวีระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 ปี พ.ศ.2553

พัฒนาระบบอีดีแอลทีวีเพื่อพัฒนาอาชีพ

ระยะที่ 3 ปี พ.ศ.2553-2554

พัฒนาระบบอีดีแอลอาร์ยู

ระยะที่ 4 ปี พ.ศ.2554

พัฒนาระบบอีดีแอลทีวีระดับประถมศึกษา

การพัฒนาสื่ออีดีแอลทีวีได้พัฒนาเนื้อหาในระบบอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษา ส่งผลให้วงจรชีวิตของนวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี จึงเป็นช่วงที่นวัตกรรมอิมมัตูร์ (Mature technology) ดังนั้น กระบวนการเผยแพร่จำเป็นต้องดำเนินการให้นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ใช้งานได้ง่ายและมีประโยชน์ สอดคล้องกับความต้องการ จึงจะส่งผลให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมและมีการนำไปใช้

การศึกษาแนวทางการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี ช่วงนวัตกรรมอิมมัตูร์ ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการได้ 3 แนวทาง (วโรปภา อารีราษฎร์ และคณะ, 2557: 35-36)

1. การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) เป็นการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี

ที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ e-Book และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต นำวีดิทัศน์การสอนของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอีเลิร์นนิ่ง เผยแพร่ผ่านระบบ eDL-Square (โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning, 2555: 3-4)

2. การพัฒนานวัตกรรมบริการ (Service Innovation) เป็นการพัฒนาแนวทางการให้บริการเผยแพร่ และถ่ายทอดนวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งในแต่ละมหาวิทยาลัยจะมีแนวทางการให้บริการในรูปแบบที่แตกต่างกันตามบริบทและนโยบายของมหาวิทยาลัย ในช่วงอิมมัตูร์ของนวัตกรรม การสร้างมูลค่าให้กับนวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวี ตามความต้องการของกลุ่มคน เป็นแนวทางหนึ่งในการดำเนินงานตามภารกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏในการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริเผยแพร่และให้บริการสู่ชุมชน (โครงการจัดทำเนื้อหา ระบบ e-Learning, 2556: 6-7)

3. การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) เป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อเผยแพร่ ถ่ายทอด และให้บริการสื่ออีดีแอลทีวี ที่ทำให้ครูสามารถเข้าถึง เข้าใช้สื่อได้อย่างสะดวกและรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลให้นวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวีเป็นที่ยอมรับของครู

แนวทางการส่งเสริมการเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาต่อยอดสื่ออีดีแอลทีวี ที่เน้นคุณภาพการให้บริการกลุ่มคน สร้างแนวทางการบริการใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยี หรือสิ่งที่มีอยู่แล้ว นำมาพัฒนาใช้ในหลักการที่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งด้านเทคนิค วิธีการ หรือกระบวนการ อันจะส่งผลให้นวัตกรรมสื่ออีดีแอลทีวีเป็นสื่อที่ครูสามารถเข้าถึง เข้าใช้ สามารถเรียนรู้ได้ง่ายและสะดวก ส่งผลให้สื่ออีดีแอลทีวีเป็นสื่อที่ครูเลือกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปได้

การศึกษาความต้องการของชุมชน

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้สำรวจความต้องการของครูในเขตพื้นที่บริการเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สื่ออีดีแอลทีวีในการเรียนการสอน และการให้บริการด้านไอซีทีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามแผนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่ใช้กระบวนการ PAOR ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย วางแผนการให้บริการวิชาการสู่ชุมชน ร่วมกิจกรรมในชุมชน และสะท้อนผลการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบที่หลากหลาย นำผลที่ได้สู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อไป

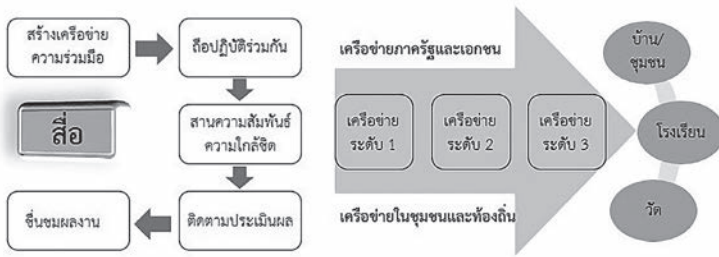
ตารางที่ 1 ความต้องการประยุกต์ใช้สื่ออีดีแอลทีวีในการเรียนการสอน

ระยะที่ 1 พ.ศ.2552 - 2553	ระยะที่ 2 พ.ศ.2554 - 2555	ระยะที่ 3 พ.ศ.2555 - 2556	ระยะที่ 4 พ.ศ.2556 - 2557	ระยะที่ 5 พ.ศ.2557 - 2558
กลุ่มเป้าหมาย จังหวัดมหาสารคาม	จังหวัดใกล้เคียง ร้อยเอ็ด ขอนแก่น กาฬสินธุ์	จังหวัดในภูมิภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	สมาชิกเครือข่าย	สมาชิกเครือข่าย
ปัญหาและ ความต้องการ สื่ออีดีแอลทีวี ใดอย่างไร จะพัฒนาสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อ การเรียนรู้ได้อย่างไร	การใช้สื่ออีดีแอลทีวี และการใช้ คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต	การประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในโรงเรียน ที่มีบริบทแตกต่างกัน	การประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ของโรงเรียน ขนาดเล็ก	การขยายผลการ สำเนาสื่อให้ครู ในโรงเรียน
นำสู่การดำเนินงาน การเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV สู่การพัฒนาสื่อ อิเล็กทรอนิกส์	การเผยแพร่ถ่ายทอดสื่อ eD การประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV เพื่อการเรียนรู้ ผ่านคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต LTV และ การใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต	กิจกรรมค่ายอาสาเพื่อ การเรียนรู้สื่ออีดีแอล ทีวีตามความพร้อมของ โรงเรียนโดยประยุกต์ เข้ากับการ พัฒนาสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ การใช้ คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต และการซ่อมบำรุง ระบบคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายโรงเรียน	กิจกรรมบูรณาการ การเรียนรู้ด้วยสื่อ eDLTV ร่วมกับ โรงเรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมการ ประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในการเรียน การสอนของโรงเรียน ขนาดเล็ก	การเผยแพร่ นวัตกรรมการจัดกลุ่ม สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อ การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน

จากตารางที่ 1 การศึกษาบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชน ในการประยุกต์ใช้สื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน และความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามให้บริการด้านไอซีทีแก่ชุมชน จากผลการสำรวจนำมาสู่การพัฒนาโครงการและกิจกรรม ที่บูรณาการงานประจำสู่การวิจัย ร่วมมือกับสมาชิกเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นำสู่นโยบายของมหาวิทยาลัยในการบริการวิชาการแก่ชุมชนในแต่ละปี จัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น ยกกระตักการเรียนรู้ของชุมชนโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มหาวิทยาลัยโดยคณะทำงานได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานการให้บริการไอซีทีแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัย ไปยังหน่วยงานในชุมชนและท้องถิ่น ในการประชุมคณะผู้บริหาร นำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของมหาวิทยาลัยร่วมกับหน่วยงานและชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

จากการดำเนินงาน ส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีเครือข่ายความร่วมมือ 3 ระดับ ดังนี้

- เครือข่ายระดับนโยบาย** เป็นหน่วยงานที่ผลักดันให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ตามภารกิจและโครงการต่างๆ โดยเครือข่ายระดับนโยบายจะเป็นแรงผลักดันในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ กระบวนการ และงบประมาณ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการให้บริการตามบริบทของโครงการ หน่วยงานความร่วมมือ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ บมจ.ทีโอที (จำกัด) มหาชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในท้องถิ่น สหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม และสถานประกอบการในชุมชนและท้องถิ่น
- เครือข่ายระดับปฏิบัติการ** เป็นหน่วยงานที่นำ

นโยบายสู่การปฏิบัติ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจะทำงานที่ข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการร่วมกับสมาชิกเครือข่าย พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่ในการร่วมมือเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย พร้อมกับแผนปฏิบัติการในแต่ละปี หรือตามภารกิจของแต่ละโครงการ จากการวางแผนการดำเนินงาน นำสู่การปฏิบัติและติดตามผล ซึ่งชมผลงานและมอบรางวัลให้แก่ผลงานเชิงประจักษ์ที่โดดเด่น

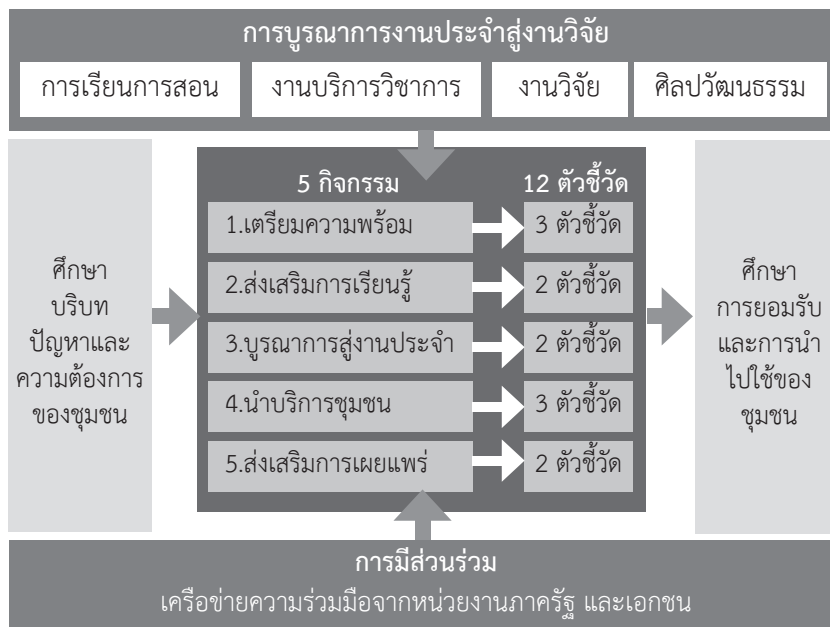
- เครือข่ายขยายผล** เป็นเครือข่ายความร่วมมือที่เกิดขึ้นในชุมชน เกิดจากสมาชิกเครือข่ายระดับปฏิบัติการนำผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ขยายผลไปยังชุมชนของตนเอง สร้างเครือข่ายในระดับชุมชนและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลมาจากการอบรมและพัฒนาด้วยรูปแบบการอบรมแบบ Training the Trainer ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีเครือข่ายในชุมชน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำโรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายร่วมกับมหาวิทยาลัย จำนวน 1,589 แห่ง รับสื่ออีดีแอลทีวีทั้งสิ้น 1,865 ตัว ครอบคลุม 25 จังหวัด คือ มหาสารคาม ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด นครพนม มุกดาหาร สกลนคร สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ ยโสธร หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างางเจริญ อุดรธานี อุบลราชธานี กรุงเทพมหานคร ตาก สุโขทัย พะเยา เชียงราย เพชรบุรี ภูเก็ต และพัทลุง (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2557)

การบูรณาการสื่ออีดีแอลทีวี เป็นภารกิจงานประจำสำนักงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้จัดตั้งคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นหน่วยงานหลักของมหาวิทยาลัยที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ดำเนินการในภารกิจที่มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ศึกษาและวิจัย พัฒนางานด้านไอซีที บูรณาการสู่การเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัยและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ถ่ายทอดสู่ชุมชน และขยายผลให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายใต้รูปแบบการบูรณาการงานประจำสำนักงานวิจัยเพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีทีของชุมชน หรือ RMU-IR2R-ICT Model ดังภาพ

รูปแบบการบูรณาการงานประจำสู่งานวิจัย เพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีทีของชุมชน

จากภาพ การบูรณาการงานประจำสู่งานวิจัยเพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีทีของชุมชน โดยการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่ออีดีแอลทีวี เผยแพร่ ถ่ายทอดสู่ชุมชน มีรูปแบบการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม และ 12 ตัวชี้วัด ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

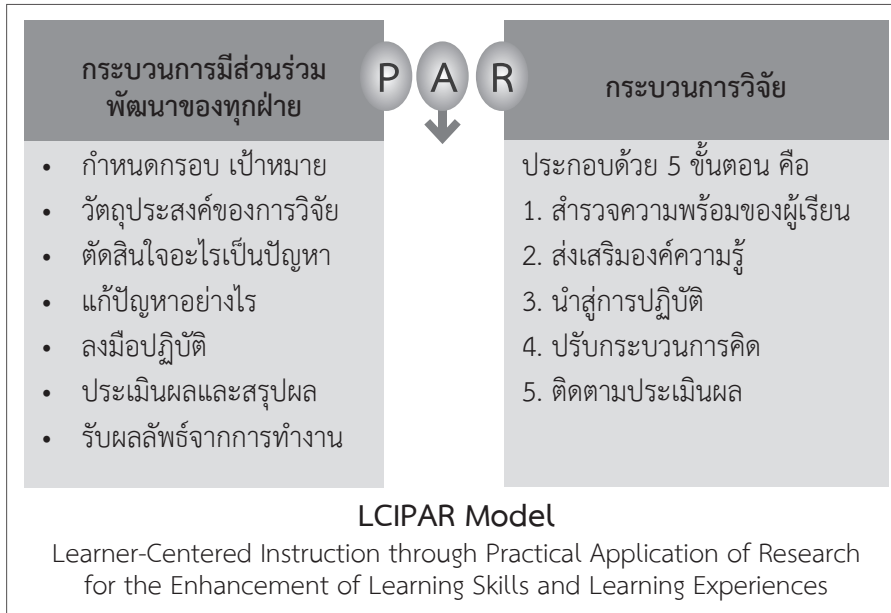
1. การเตรียมความพร้อมระบบ เป็นการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือ เครือข่าย และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด
2. การส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้พร้อมกับการให้บริการ โดยส่งเสริมความรู้และทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความพร้อมดำเนินการกิจให้สำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด
3. บูรณาการสู่งานประจำ การวางแผนจัดทำโครงการวิจัยที่บูรณาการงานประจำสู่งานวิจัยตามบริบทของบุคลากรในแต่ละฝ่าย นำเสนอเค้าโครงเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนวิจัย โดยมีนักศึกษาร่วมขับเคลื่อนภารกิจให้สอดคล้องและเหมาะสมกับงานในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

4. นำบริการชุมชน เป็นการวางแผนการนำโครงการสู่การให้บริการแก่ชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วม เก็บข้อมูล ดำเนินการตามกระบวนการ และศึกษาการยอมรับหรือการนำไปใช้ของชุมชน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด
5. ส่งเสริมการเผยแพร่ เป็นการวางแผนการส่งเสริมการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือบทความทางวิชาการ ที่เน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม โดยจัดให้มีการประกวดผลงาน และมอบเกียรติบัตรสำหรับผลงานเชิงประจักษ์ที่โดดเด่น ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

การบูรณาการสู่การเรียนการสอน

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้บูรณาการการเผยแพร่สื่ออีดีแอลทีวีสู่การเรียนการสอน ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่บูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนนักศึกษา ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนำสู่การปฏิบัติร่วมกับชุมชน ภายใต้กิจกรรมของสื่ออีดีแอล

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการงานวิจัย หรือ LCIPAR Model

ที่วีเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (*Participatory Research: PR*) ดังภาพด้านบน

จากภาพ การบูรณาการการบริการสื่ออีดีแอลที่วีสู่การเรียนการสอน เป็นแนวทางการดำเนินงานที่บุคคลสายวิชาการ หรือผู้สอนได้นำเข้าสู่กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัย ทั้งในกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลและสรุปรายงานการวิจัย ผลการวิจัยได้รู้รูปแบบ LCIPAR (*Learner-Centered Instruction through Practical Application of Research for the Enhancement of Learning Skills and Learning Experiences*) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจความพร้อมของผู้เรียน เป็นขั้นตอนศึกษาบริบท เป็นการกำหนดกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดแนวทางการศึกษา กระบวนการ ขั้นตอน พร้อมทั้งศึกษาบริบท ปัญหา และความต้องการของนักศึกษา

ขั้นที่ 2 ส่งเสริมองค์ความรู้ วางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในความรู้ ทักษะ และกระบวนการ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการดำเนินงานและเป้าหมายของการวิจัยร่วมกัน

ขั้นที่ 3 สู่การปฏิบัติ ทีมงานวิจัยนำกระบวนการสู่การปฏิบัติจริง โดยศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติร่วมกับผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมในกลุ่มงานวิจัยภาคสนามในสถานที่จริง

ขั้นที่ 4 ปรับกระบวนการคิด นักศึกษากลุ่มเป้าหมายนำเสนอแนวคิดที่ได้จากการศึกษา สรุปเป็นบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัตินำเสนอต่อผู้สอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ติดตามประเมินผล นักศึกษากลุ่มเป้าหมายนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริง และรายงานการดำเนินงานโดยมีนักพัฒนาและนักวิจัย ติดตามประเมินผล อย่างใกล้ชิด

ผลการดำเนินงานการให้บริการชุมชน

การดำเนินงานการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในแต่ละปี ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน ที่เป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย มุ่งเน้นการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่ออีดีแอลทีวี เผยแพร่และถ่ายทอดสู่ชุมชน ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ที่ดำเนินการโดยบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกระดับ ผลการดำเนินการได้บูรณาการภารกิจงานประจำ สร้างเครือข่าย สร้างงานวิจัย และได้รับเกียรติบัตรจากการดำเนินงาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กิจกรรมการดำเนินการเผยแพร่สื่ออีดีแอลทีวี

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	การบูรณาการ	เครือข่ายความร่วมมือ		งานวิจัย			เกียรติบัตร	
			ระดับ 1	ระดับ 2	มรм.	นศ.	ครู	มรм.	เครือข่าย
2552-2553	การเผยแพร่ถ่ายทอดสื่อ eDLTV	การเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV สู่การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์	- กสทช. - ทีโอที - มจพ. - สวทช. - สกศ.	โรงเรียน 149 แห่ง	8	17	17	1	5
2554-2555	การเผยแพร่ถ่ายทอดสื่อ eDLTV และ การใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต	การประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV เพื่อการเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต	- สพฐ. - สพท.	โรงเรียน 664 แห่ง	12	12	15	2	13
2555-2556	นำร่องกิจกรรมค่ายอาสา “เยาวชนไทย หัวถิ่นไทย เรียนรู้ได้ ใต้ร่มพระบารมี” เพื่อการเผยแพร่สื่อ eDLTV ในโรงเรียน	กิจกรรมค่ายอาสาเพื่อการเรียนรู้สื่ออีดีแอลทีวีตามความพร้อมของโรงเรียน โดยประยุกต์เข้ากับการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตและการซ่อมบำรุงระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายโรงเรียน	- สถานประกอบการ ในจังหวัด	โรงเรียน 932 แห่ง	20	4	4	1	33
2556-2557	กิจกรรมค่ายอาสาโรงเรียนขนาดเล็ก “เยาวชนไทย หัวถิ่นไทย เรียนรู้ได้ ใต้ร่มพระบารมี”	กิจกรรมบูรณาการการเรียนรู้ด้วยสื่อ eDLTV ร่วมกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก	- สทรณ - ออมทรัพย์ - ครูจังหวัด - มหาสารคาม	โรงเรียน 1,197 แห่ง	3	4	1	9	52
2557-2558	การขยายผลการสำเนาสื่ออีดีแอลทีวีในโรงเรียนและการขยายผลการใช้สื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนรู้ตามนโยบายภาครัฐ	การเผยแพร่นวัตกรรมการจัดกลุ่มสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	- สถานประกอบการ - จังหวัด - ใกล้เคียง	โรงเรียน 1,589 แห่ง	1	8	-	-	-

จากตารางที่ 2 ระหว่างปี 2552-2553 เป็นช่วงเริ่มต้นของโครงการเผยแพร่ถ่ายทอดสื่อ eDLTV คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการการเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV และการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเครือข่ายระดับที่ 1 ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน สร้างเครือข่ายขยายผลในชุมชน จำนวน 149 โรงเรียน ภายใต้งานวิจัย 42 เรื่อง ส่งผลให้บุคลากรและครูได้รับการคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในการเรียนการสอน จำนวน 6 คน

ปี 2554-2555 เป็นช่วงเวลาระหว่างที่รัฐบาลดำเนินโครงการคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้จัดหาคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยบูรณาการสื่อ eDLTV กับคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต จัดกิจกรรมการเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตและการบูรณาการการใช้สื่อ eDLTV บนคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครือข่ายที่สนับสนุนการดำเนินงานสร้างเครือข่าย 664 โรงเรียน ภายใต้งานวิจัย 39 เรื่อง ส่งผลให้ครูและบุคลากรได้รับเกียรติบัตรจาก สพฐ. ในการประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในการเรียนการสอน จำนวน 13 คน สำหรับบุคลากรของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ผศ.วโรปภา อารีราษฎร์ ได้รับรางวัลข้าราชการพลดีเด่น และบุคลากรผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู

ระหว่างปี 2555 - 2556 เป็นช่วงการดำเนินงานโครงการเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV ในระยะที่ 2 ซึ่งในระยะนี้ สวทช. กำหนดจัดกิจกรรมค่ายอาสา “เยาวชนไทย หัวถิ่นไทย เรียนรู้ได้ไ้พร้อมพระบารมี” คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ร่วมกับโรงเรียนนำร่อง 70 โรงเรียน ทั้งระดับมัธยมศึกษา และประถมศึกษา จัดกิจกรรมที่โรงเรียนในการประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV และการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ภายใต้งานวิจัย 28 เรื่อง มีเครือข่าย 932 โรงเรียน ส่งผลให้ครูและบุคลากรได้รับการคัดเลือกให้ได้รับเกียรติบัตรจากโครงการเครือข่ายสื่ออีดีแอลทีวี ในการประยุกต์ใช้สื่อ eDLTV ในการเรียนการสอน จำนวน 33 คน สำหรับ

บุคลากรของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ผศ.วโรปภา อารีราษฎร์ ได้รับพระราชทานเข็มพระนาม “สธ” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปี 2556-2557 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับสนับสนุนฮาร์ดดิสต์ บรรจุสื่อ eDLTV จากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำนวน 40 เครื่อง จาก สวทช. จำนวน 68 เครื่อง และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศสมทบ จำนวน 3 เครื่อง รวมเป็น 111 เครื่อง มอบให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 111 โรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมค่ายอาสา “เยาวชนไทย หัวถิ่นไทย เรียนรู้ได้ไ้พร้อมพระบารมี” ให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ขยายเครือข่าย 1,197 โรงเรียน ภายใต้งานวิจัย 7 เรื่อง ส่งผลให้บุคลากรและครูได้รับการคัดเลือกให้ได้รับเกียรติบัตรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในการเขียนเรื่องเล่าดีเด่น และการทำวิทยุทัศน์ จำนวน 52 คน สำหรับบุคลากรของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ผศ.ธรัช อารีราษฎร์ และ ดร.ธวัชชัย สหพงษ์ ได้รับพระราชทานเข็มพระนาม “สธ” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และบุคลากรและนักศึกษา จำนวน 7 คน รับเกียรติบัตรจาก สวทช.

ปี 2557-2558 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ผศ.วโรปภา อารีราษฎร์ ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการให้บริการสื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเป็นระบบในการสืบค้นและสำเนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบอีดีแอลทีวีที่ง่ายและสะดวก เรียกว่า ระบบ eDL-Copy Version 1 เผยแพร่นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น โดยการอบรมให้ครูสมาชิกเครือข่ายให้มีความรู้ มีทักษะในการนำไปสู่การปฏิบัติ จำนวน 334 คน

จากการติดตามผลการอบรมครู พบว่าครูมีความพึงพอใจกับนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นจำนวนมาก และพบว่าครู จำนวน 278 คน ได้นำนวัตกรรมไปใช้และเผยแพร่สู่สมาชิกในชุมชน โดยครูได้อธิบาย/สอนหรือแนะนำการใช้งานนวัตกรรมให้สมาชิกที่สนใจ ร้อยละ 64.81 สำเนา/ดาวน์โหลดนวัตกรรมให้สมาชิก ร้อยละ 64.11 ติดตั้งนวัตกรรมเพิ่มในฮาร์ดดิสต์สื่ออีดีแอลทีวี/คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน ร้อยละ 44.60 และบริการสำเนาสื่อให้สมาชิก/นักเรียน ร้อยละ 34.84

สรุปบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ดำเนินการภารกิจในบริบทของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในการน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ การน้อมนำโครงการตามพระราชดำริ : สื่อ eDLTV เผยแพร่ ถ่ายทอดสู่ชุมชน ด้วยกระบวนการบูรณาการสู่การงานประจำ ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้พัฒนาบุคลากร นักศึกษา งานวิจัยที่มีคุณค่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ภายใต้อริยาบถความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากผลการดำเนินงาน ผลที่ได้จากการบูรณาการงานเผยแพร่งานถ่ายทอด สื่อ eDLTV เข้ากับภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากร และนักศึกษา

1.1 บุคลากร ผลจากการที่บุคลากรดำเนินงานงานเผยแพร่งานถ่ายทอด สื่อ eDLTV เข้ากับภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งในการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งผลให้บุคลากรมีการพัฒนา ดังนี้

- 1.1.1 มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ต่อการวิจัย การบริการวิชาการ
- 1.1.2 พัฒนางานวิจัย
- 1.1.3 พัฒนางานการเรียนการสอน
- 1.1.4 ผลงานได้รับการเผยแพร่
- 1.1.5 ได้รับเกียรติบัตร รางวัล เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

1.2 นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นผู้ร่วมดำเนินงาน และเป็นผู้รับความรู้จากการดำเนินงาน ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามกรอบของ TQF ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

- 1.2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษามีวินัย และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา สามารถทำงานทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัย และลงพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2.2 ด้านความรู้ นักศึกษามีความรู้ และทักษะในเนื้อหาวิชามากขึ้น จากการปฏิบัติจริงในการบริการวิชาการ และการวิจัย
- 1.2.3 ด้านทักษะเชาว์ปัญญา จากการทำงานทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัย และในชุมชนของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาต้องใช้วิจารณญาณ เพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยไม่ได้เตรียมการมาล่วงหน้า เช่น อุปกรณ์ที่เตรียมไว้มีปัญหาใช้งานไม่ได้ในช่วงระหว่างการปฏิบัติการ เป็นต้น ดังนั้น การได้ลงปฏิบัติในพื้นที่ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการแก้ปัญหามากขึ้น
- 1.2.4 ด้านทักษะในการอยู่ร่วมกัน จากการทำงานทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัย และลงพื้นที่ชุมชนของนักศึกษา ต้องดำเนินการเป็นทีม ดังนั้น การได้ลงปฏิบัติในพื้นที่ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการทำงานเป็นทีมมากขึ้น รู้จักการจัดแบ่งหน้าที่ มีทักษะในการสื่อสารกับคนอื่น ๆ
- 1.2.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการทำงานทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัย และลงพื้นที่ชุมชนของนักศึกษา ต้องนำเสนอ หรือเป็นวิทยากร ดังนั้น การได้ลงปฏิบัติในพื้นที่ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การส่งเสริมการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

2.1 การวิจัย ผลจากการดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV ส่งผลให้มีผลงานวิจัยที่หลากหลาย ดังนี้

2.1.1 การวิจัยชั้นเรียน

2.1.2 การวิจัยพัฒนาองค์ความรู้

2.1.3 การพัฒนานวัตกรรม

2.2 การจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV ส่งผลให้นักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี โท และเอก ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้มีการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง ทั้งการวิจัย และบริการวิชาการ ตลอดจนการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในด้านศิลปะและวัฒนธรรม

2.3 การบริการวิชาการ การดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV ส่งผลให้มีเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในระดับชาติ และในท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานบริการวิชาการ

2.4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV ส่งผลให้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากการพัฒนางานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก

3. การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3.1 เครือข่ายความร่วมมือ การดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอดสื่อ eDLTV ส่งผลให้มีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ซึ่งเครือข่ายดังกล่าว สนับสนุนในสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

3.1.1 สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.1.2 สนับสนุนงบประมาณ

3.1.3 สนับสนุนบุคลากร

3.1.4 สนับสนุนเกียรติบัตร รางวัล เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

3.2 ชุมชนและท้องถิ่น ผลจากการที่มหาวิทยาลัยดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV เข้ากับภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งในการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น ดังนี้

3.2.1 ยกกระตือรือร้นการศึกษาโดยใช้ไอซีที

3.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านไอซีทีเพื่อการเรียนการสอน

3.2.3 ครูและบุคลากรผลิตผลงานด้านไอซีทีเพื่อการเรียนการสอน และได้รับเกียรติบัตร รางวัล สร้างขวัญกำลังใจ

3.2.4 นักเรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้น ทั้งผลการเรียนในระดับชั้นเรียน ผลการทดสอบโอเน็ตในระดับโรงเรียน

4. งานประกันคุณภาพ ผลจากการที่มหาวิทยาลัยดำเนินงานงานเผยแพร่ ถ่ายทอด สื่อ eDLTV เข้ากับภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งในการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งผลให้ผลงานต่างๆ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการประเมินหน่วยงานในด้านการประกันคุณภาพได้หลายองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 องค์ประกอบด้านการผลิตบัณฑิต

4.2 องค์ประกอบด้านพัฒนากิจการนักศึกษา

4.3 องค์ประกอบด้านการวิจัย

4.4 องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

4.5 องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

4.6 องค์ประกอบด้านอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) บมจ.ทีไอที (จำกัด) มหาชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในท้องถิ่น สหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม และสถานประกอบการในชุมชนและท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ศรีทวี, วรปภา อารีราษฎร์. รูปแบบการส่งเสริมการประยุกต์ใช้สื่ออีทีแอลทีวีในการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติการสอนนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ICSSS 2013 วันที่ 19 - 20 กรกฎาคม 2556. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2556.

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ .รายงานผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2552 - 2556. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. , 2556.

โครงการจัดทำเนื้อหาในระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. e-DLTV : e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://edltv.thai.net/index.php> [10/10/55]

ธวัชชัย สหพงษ์, วรปภา อารีราษฎร์. รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียน ทสรช. ด้วยกิจกรรมค่ายอาสาเยาวชนทั่วถิ่นไทยเรียนรู้ได้พร้อมพระบารมี. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ICSSS 2013 วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2556. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2556. 18

วรปภา อารีราษฎร์. การศึกษานวัตกรรมการสื่ออีทีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

NCCIT2014. วันที่ 8-9 พฤษภาคม 2557. กรุงเทพมหานคร : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2557.

วรปภา อารีราษฎร์. รูปแบบการส่งเสริมการเผยแพร่สื่อ eDLTV. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ICSSS 2012 วันที่ 19-20 พฤษภาคม 2555. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.

ธีรวิมล บุญยโสภณ, สมเจตน์ ภูศรี และ พิสุทธา อารีราษฎร์. รูปแบบความร่วมมือโครงการศูนย์ทางไกลเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การประชุมวิชาการการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของชุมชน 17-18 สิงหาคม 2553 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานผลการดำเนินการโครงการจัดทำเนื้อหาในระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานผลการดำเนินการโครงการจัดทำเนื้อหาในระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานผลการดำเนินการโครงการจัดทำเนื้อหาในระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2556.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานกิจกรรมเรื่องเล่า โครงการค่ายอาสา “เยาวชนทั่วถิ่นไทย เรียนรู้ได้พร้อมพระบารมี”. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2556.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานผลการดำเนินการโครงการจัดทำเนื้อหาในระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.

การบูรณาการ การวิจัย การเรียนการสอน และการบริการทางวิชาการ : กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

นำเสนอโดย ผศ.แก้วเวียง นำนามผล

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ได้กำหนดพันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จึงกำหนดทิศทางของมหาวิทยาลัยว่า

“มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ภายใต้ร่มธรรม ร่มรื่น ร่มเย็น”

จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นสถานศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีคุณภาพและคุณธรรม ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ตลอดจนเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และถ่ายทอดองค์ความรู้ผลงานวิจัยสู่สังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่สดชื่นด้วยธรรมชาติ ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นวิชาการ ทำให้เกิดความประทับใจ ทั้งผู้อยู่อาศัยและผู้ที่มาเยือน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบริการองค์ความรู้สู่สังคมระดับท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียนและสากล ซึ่งแนวคิดในการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดภายในระยะเวลา 4 ปี คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมุ่งสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้ Q-GREEN เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยที่ตั้งไว้ ซึ่งคำว่า “Q-GREEN” ประกอบด้วย

Q = Quality

G = Good Governance

R = Research-Based

E = Economy Sufficiency

E = Environment

N = Network

การพัฒนามหาวิทยาลัยโดยใช้ Q-GREEN มีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1. **Q (Quality)** หมายถึง คุณภาพของนักศึกษา คุณภาพของหลักสูตร และคุณภาพของบุคลากร มีรายละเอียดดังนี้

ด้านคุณภาพนักศึกษา (Quality-Student)

- นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคุณลักษณะของบัณฑิตตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ การบริหารจัดการ การเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ก้าวทันวิทยาการ มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงานจริง และมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

และรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 90 และได้รับการยกย่องชมเชยประกาศเกียรติคุณด้านคุณธรรม จริยธรรม
- บัณฑิตในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดได้งานทำภายใน 1 ปี ร้อยละ 90
- นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยละ 80

คุณภาพของหลักสูตร (Quality-Curriculum)

หลักสูตรในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการพัฒนาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณภาพการอุดมศึกษาไทย (TQF) ทุกหลักสูตร โดยผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถาบันกำหนด 5 ด้าน

คุณภาพบุคลากร (Quality-Staff) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาคุณวุฒิของบุคลากร และอาจารย์ ตลอดจนการส่งเสริมการมีวิทยฐานะและตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น

2. **G (Good Governance)** หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการบริหารจัดการ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานเพื่อการบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งคนและมุ่งงาน ทำงานเป็นทีม และให้โอกาสทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ตลอดจนตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานได้
3. **R (Research - Based)** หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีผลงานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง หรือสามารถร่วมเป็นทีมนักวิจัยได้ เช่น งานวิจัยด้านการพัฒนาระบบงานของหน่วยงานตนเอง และส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์มีผลงานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง เช่น การวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประเทศได้ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

4. **E (Economy Sufficiency)** หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นร่วมธรรม และเกิดความร่มเย็น “กินอ้ม อบอุ่น พออยู่พอกิน” จัดสวัสดิการ เช่น บ้านพัก ค่ารักษาพยาบาล กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับบุคลากร อาจารย์และนักศึกษา

5. **E (Environment)** หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน มีบรรยากาศทางวิชาการ พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา บุคลากร และอาจารย์ในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน

6. **N (Network)** หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น เช่น ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดกับกระทรวงกลาโหม ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความร่วมมือกับประเทศอาเซียนและสากล เช่น ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดกับมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย บรูไนดารุสซาลาม

โดยมีปณิธาน ปรัชญา วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ของบัณฑิต
เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ค่านิยมองค์กร พันธกิจ
ประเด็นยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1. ปณิธาน

มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในระดับประเทศและสากล เพื่อพัฒนาสังคม ประเทศชาติ

2. **ปรัชญา**

แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
“ชนปทานัง ภูมิปัญญา เขตตั้ง”

3. **วิสัยทัศน์**

ภายในปี 2576 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จะเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ในระดับยอดเยี่ยม

4. **อัตลักษณ์ของบัณฑิต**

บัณฑิตมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตอาสา และ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. **เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย**

เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความโดดเด่นในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพัฒนาท้องถิ่น

6. **ค่านิยมองค์กร RERU**

R : Responsibility

มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

E : Experience

ประสบการณ์ที่ดีจะนำไปสู่ความสำเร็จ ทำให้เกิด
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

R : Respect

อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพนับถือผู้มีพระคุณ
ครูบาอาจารย์ และมีความภาคภูมิใจต่อองค์กร

U : Unity

มีความรักความสามัคคีและผูกพันกับสถาบัน

7. **พันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**

- ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ มีคุณธรรม และจริยธรรม
จิตอาสา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม สำนึกในความเป็นไทยและมีความรัก
และผูกพันท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จะต้องให้มี
จำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิต
บัณฑิตของประเทศ
- บริการวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่น
ให้มีจิตสำนึก ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม
และความสามารถในการบริหารจัดการตามหลัก

ธรรมาภิบาล พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวม

- ใช้การวิจัยเป็นฐานในการแสวงหาความจริง
เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญา
สากล เน้นสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัย ให้สามารถ
เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถแข่งขันได้
ในกลุ่มประชาคมอาเซียนและสากล ตลอดจน
สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือ
ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น
ทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
- น้อมนำ ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงานและการ
ดำเนินชีวิต
- ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม
ท้องถิ่น เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า
ทางวัฒนธรรมของชาติ
- เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิต
และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี
จิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณภาพและ
มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
- ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยี
พื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้เหมาะกับการ
ดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของปวงชน
รวมทั้งการแสวงหาแนวทางในการบำรุงรักษา
การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8. **ประเด็นยุทธศาสตร์**

- ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถตาม
มาตรฐานของประเทศและสากล รวมทั้งปลูกฝัง
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริม สนับสนุน การบริการวิชาการแก่สังคม โดยเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยี การนำผลการวิจัยไปใช้ และพัฒนาชุมชนและสังคม
- สนับสนุนการวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาท้องถิ่นและสังคม นำมาซึ่งชื่อเสียงและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสถาบัน
- ปลุกฝังนักศึกษาให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม
- เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- พัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการสถาบัน ตามวิสัยทัศน์และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ.2557 มีคณะ/วิทยาลัย ทั้งสิ้น 2 คณะ 4 วิทยาลัย ประกอบด้วย คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีและสารสนเทศ วิทยาลัยนิติรัฐศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มีหน่วยงานสนับสนุน ทั้งด้านการวิจัย การเรียนการสอน และการบริการทางวิชาการ ได้แก่ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการประมวลผล สถาบันจัดการความรู้ สำนักกิจการนักศึกษาและศิลปวัฒนธรรมฯ

การจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นที่จะให้เกิดผลตามเป้าหมาย จะต้องมีการบูรณาการ การวิจัย การเรียนการสอน และการบริการทางวิชาการเข้าด้วยกัน ผลผลิตซึ่งได้แก่นักศึกษาจึงจะได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะต้องนำความรู้ไปใช้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันนั้นๆ แล้ว และอีกประการหนึ่งอาจารย์ผู้สอนจะเกิดองค์ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการดังกล่าวเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เมื่อให้บริการทางวิชาการแล้ว จะเกิดองค์ความรู้ที่ได้จากท้องถิ่นหรือชุมชน สามารถนำกลับมาใช้ในท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ขณะเดียวกันในงานวิจัยก็

สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษา ทั้งในการเรียนการสอน และการบริการทางวิชาการ

แต่สภาพที่ผ่านมา พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนน้อย จะบูรณาการทั้ง 3 ส่วน ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการเรียนการสอน จึงส่งผลให้การวิจัยมีน้อยตามไปด้วย อาจเนื่องจากพันธกิจส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดชัดเจน หรือ แบ่งสัดส่วนชัดเจน ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่นมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ซึ่งให้บริการชุมชนในรูปแบบต่างๆ ไป

ในปี 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการบริการวิชาการกับโรงเรียนต่างๆ ดังที่ผ่านมา แต่เนื่องจากโรงเรียนมีความต้องการทำวิจัยในสถานศึกษาของตนเอง แต่ขาดผู้ที่ให้คำปรึกษา จึงได้ขอความอนุเคราะห์มายังมหาวิทยาลัยเพื่ออนุเคราะห์ให้อาจารย์ได้บริการทางวิชาการ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ในการวิจัยในการเรียนการสอน นั่นคือจุดเริ่มต้นของความร่วมมือตั้งแต่นั้นมา มีการร่วมการวิจัยร่วมเป็นวิทยากร และร่วมเผยแพร่ถ่ายทอดเทคโนโลยี จนกระทั่ง พ.ศ.2557 ทางสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลง และเห็นผลทำให้บริการทางวิชาการชัดเจน ในขณะที่มหาวิทยาลัยเห็นผลการวิจัยและการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนมากขึ้น สามารถนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีต่ออาจารย์ บุคลากร นักศึกษา บุคคลทั่วไป และสถานศึกษาอื่นๆ

จึงขอเสนอผลการบูรณาการการวิจัย การเรียนการสอน และการบริการทางวิชาการ ที่สามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ กับโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา ซึ่งส่งผลดีต่อนักเรียนและครูของโรงเรียนแห่งนี้ ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ และรางวัลต่างๆ มากมาย และมหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้ผลการวิจัยและการบริการทางวิชาการมาใช้ในการสอนการสอน นักศึกษาประสบความสำเร็จ และอาจารย์ผู้สอนประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

รูปแบบการเรียนรู้การบริการ (A Model for Service Learning : MSL)

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นำเสนอโดย ผศ.กนกอร บุญมี

บทนำ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึง คือ การบูรณาการหลักสูตร เข้ากับโปรแกรมการบริการวิชาการ แก่ชุมชน การประยุกต์เนื้อหาในการศึกษากับการฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์ เป็นการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าในการศึกษาที่มีมานาน ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นการบริการวิชาการโดยนักศึกษาที่มีส่วนร่วม (Overholt, Williamson, Kent, & Huchinson, 2010)

การเรียนรู้การบริการ (Service Learning: SL) เป็นการส่งเสริมพื้นฐานการฝึกปฏิบัติ (Evidence-Base Practice) รูปแบบการเรียนรู้การบริการเป็นการบูรณาการ 2 องค์ประกอบ คือ หลักสูตรการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยฯ ที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติกับหลักสูตรการบริการ (SL courses) การฝึกปฏิบัติเป็นการจัดการการสอนโดยการปฏิบัติจริง ส่วนที่สำคัญการฝึกปฏิบัติ คือ นักศึกษาต้องมีทักษะเรื่อง การบริการ (Smith et al., 2011) การบริการ หมายถึง การจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน พื้นฐานของโปรแกรมการบริการมาจากความต้องการของชุมชน (Wandersman, 2009) เป็นการนำทรัพยากรของแต่ละหลักสูตรไปสาธิต หรือขยายผลองค์ความรู้ไปยังชุมชน มุ่งเน้นตามความต้องการของชุมชน สิ่งที่ได้รับจากการบูรณาการทั้งสององค์ประกอบ นอกจากทักษะการฝึกปฏิบัติจริงตามข้อกำหนดหลักสูตรและทักษะการบริการ ยังทำให้นักศึกษาได้ทักษะการวิจัยอย่างมีระบบ จากการที่นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาชุมชน และอภิปรายร่วมกับคนในชุมชน ทำให้ทราบความต้องการเพิ่มเติม หรือแนวคิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน ถ้ามีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะค้นพบกระบวนการปรับปรุงคุณภาพที่ได้จากการบริการ

ประโยชน์จากการบริการ คือ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ตามเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ว่า

- พัฒนาประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพทางด้านพลังสมอง อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพทางด้านพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และกสิกรรม
- ผดุงไว้และสร้างเสริมวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เจริญรุ่งเรืองตราบชั่วกาลนาน
- สร้างพลังแห่งวิทยาการและเทคโนโลยี มั่นคงด้วยคุณธรรมและสร้างสรรค์สังคม

ตามปรัชญาปณิธานของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จะสนับสนุนส่งเสริม การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเน้นการให้ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่ชุมชน และจากการสำรวจหลักสูตรในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พื้นฐานการฝึกปฏิบัติเป็นส่วนที่ถูกกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ทุกหลักสูตร แต่ไม่มีการบูรณาการการเรียนรู้การบริการเข้าไปในหลักสูตร การบริการเริ่มจากการประยุกต์ใช้ในสาขาบริหารธุรกิจ (Charlier, Brown, & Rynes, 2011) เป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้นักศึกษาเป็นผู้มีจิตบริการ และสร้างความสนใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จากประเด็นดังกล่าว จึงเกิดการวิจัยกับนักศึกษาทุกคณะ เรื่อง ปัจจัยสำคัญจากการเรียนรู้การบริการที่มีผลต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้การบริการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพ การฝึกปฏิบัติของนักศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพกับนักศึกษาทุกหลักสูตร สู่แผนปฏิบัติการ
คณะต่างๆ เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดีใน “รูปแบบการเรียนรู้
การบริการ”

แนวทางปฏิบัติงานระดับมหาวิทยาลัย

กำหนดในยุทธศาสตร์การบริหารงาน ยุทธศาสตร์ที่ 1
: การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต และสร้างโอกาสทางการศึกษา
เพื่อพัฒนาท้องถิ่นบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
และยุทธศาสตร์ 4 : บูรณาการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเข้ากับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย กลยุทธ์ 1.4
บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุงศิลป
วัฒนธรรมและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางปฏิบัติระดับคณะ

1. มีแผนกลยุทธ์การให้บริการวิชาการ เพื่อตอบสนอง
ความต้องการของชุมชน ทั้งในมิติการให้เปล่าหรือ
เพื่อการหารายได้
2. จัดทำแผนการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน
3. มีแผนการบูรณาการการเรียนการสอน กับการบริการ
วิชาการ การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4. ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรให้มีโอกาสปฏิบัติงาน
ร่วมกับเครือข่ายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อนำความรู้
ประสบการณ์มาพัฒนางาน

แนวปฏิบัติที่ดี “การเรียนรู้การบริการ”

1. จัดเนื้อหาเรื่อง “การบริการ” เป็นส่วนหนึ่งของการ
เรียนการสอนหรือโครงการบริการวิชาการ
2. มีการประเมินคุณภาพการให้บริการจากการฝึกปฏิบัติ
จริง มีตัวชี้วัดคุณภาพการบริการตาม PDCA

ตัวอย่าง คณะเศรษฐศาสตร์

ในแผนปฏิบัติการปี 2556 คณะเศรษฐศาสตร์จัดทำ
โครงการ “ลดสารพิษ เพิ่มชีวิตยั่งยืน” เพื่อเป็นการใช้
ประโยชน์จากงานวิจัย โดยบูรณาการเข้ากับการสอนรายวิชา
การวิเคราะห์ประเมินโครงการ (51302) ในเนื้อหาการสอน
มีการให้ความรู้เรื่องการให้บริการชุมชน ความรู้ตามความ
ต้องการของชุมชนและให้คณาจารย์ นักศึกษา มีส่วนร่วม
บริการวิชาการให้กับชุมชน โดยประสานงานภาคราชการ

ได้แก่เกษตรตำบล นักวิชาการเทศบาลตำบลบึงเนียม และ
ผู้นำกลุ่ม อสม. กลุ่มผักปลอดสารพิษ ผู้ใหญ่บ้าน ตำบล
บึงเนียม ซึ่งมีคณาจารย์ นักศึกษา และเกษตรกรหมู่ 1
หมู่ 4 และหมู่ 10 เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 59 คน

ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการของชุมชน โดยสำรวจ
ความต้องการของชุมชน ด้านการจัดอบรมให้ความ
รู้แก่กลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงการให้บริการ เป็น “โครงการ
ลดสารพิษ เพิ่มชีวิตยั่งยืน”

ขั้นที่ 3 ให้ความรู้นักศึกษาเรื่องการบริการชุมชน
ตามเป้าหมายโครงการ

ขั้นที่ 4 ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

ขั้นที่ 5 ประเมินผล คุณภาพการให้บริการ และ
ผลกระทบกับชุมชน

ผลจากการจัดโครงการ “ลดสารพิษ เพิ่มชีวิตยั่งยืน”
ทำให้เกษตรกรได้มีการจัดทำบัญชีต้นทุนการปลูกผัก ได้
ความรู้จากการทำปุ๋ยหมักใช้เอง โดยเกษตรกรมีการถ่ายทอด
ความรู้ในกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ 10 บ้านท่าหิน
ทำให้ลดต้นทุนค่าปุ๋ยได้ และเกษตรกรได้ยื่นขอใบอนุญาต
GAP จากเกษตรอำเภอ และอยู่ระหว่างดำเนินการ

อ้างอิง

พราวภวินท์ พักตร์ธนาปกรณ. (2554). รายงานวิจัย
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจการปลูกผักปลอดสารพิษของ
เกษตรกรตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Charlier, S., Brown, K., & Rynes, S. (2011). Teaching
evidence-based management in MBA programs:
What evidence is there? *Academy of Management
Learning and Education*, 10(2), 222-236.

Overholt, E., Williamson, K., Kent, B., & Hutchinson,
A. (2010). Teaching EBP: Strategies for achieving
sustainable organizational change toward EBP.
Worldviews on Evidence-Based Nursing, 7(1), 51-53.
Smith et al., 2011

Wandersman, A. (2009). Four keys to success
(theory, implementation, evaluation, and resource/
system support): High hopes and challenges in
participation. *American Journal of Community
Psychology*, 34(6), 781-799.

การบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการปฏิบัติผ่านกิจกรรมการประกวดผลงาน เชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A

วิทยาลัยสันตพอล

นำเสนอโดย อาจารย์ธำรงชาติ วงศ์อารีย์

ที่มาและความสำคัญ

ตามแผนปฏิบัติการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพอล แผนกลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ให้มีความรู้ทักษะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางสาขาวิชาเทคโนโลยีมีลติมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพอล มีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โดยไม่เน้นการเรียนการสอนแบบท่องจำ แต่เน้นที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้แบบ Project Based Learning ภายใต้บริบทของรายวิชาต่างๆ ความหลากหลายที่นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้เอง ดังนั้น วัตถุประสงค์ของรายวิชาส่วนใหญ่ จึงไม่ใช่เพียงเพื่อให้อาจารย์ได้สอน แต่เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้นักศึกษาปฏิบัติได้จริง นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เมื่อสำเร็จการศึกษา สาขาเทคโนโลยีมีลติมีเดียและแอนิเมชัน

ได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโครงการส่งผลงานเข้าประกวดในงานสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสบการณ์ของนักศึกษา ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดนักศึกษาเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการประกวดผลงานเชิงสร้างสรรค์ตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานการสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสื่อมัลติมีเดีย
2. เพื่อสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และนำความรู้ด้านมัลติมีเดียมาสร้างสรรค์ผลงานได้โดยควบคู่กับการผลิตผลงาน เพื่อบูรณาการในรายวิชาต่างๆ ได้
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านสื่อมัลติมีเดีย และส่งเสริมประสบการณ์จากการส่งผลงานประกวด เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพในการผลิตผลงาน

วิธีการ/กระบวนการที่ดำเนินการ ตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

จากการดำเนินงานของสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของทางสาขาวิชา จึงได้นำหลักการตามพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A ผสมผสานกับการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงเป็นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของนักศึกษา ส่วนผลการเรียนรู้ได้กำหนดให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และเพิ่มเติมในส่วนของทักษะพิสัยร่วมด้วย ส่งผลให้การพัฒนานักศึกษามีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น โดยการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง (Experience Learning) นั้น ทางสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และแจ้งให้ผู้เรียนทราบโดยชัดเจน ตั้งแต่การเรียนการสอนครั้งแรกว่า การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงนั้น จะเน้นการฝึกทักษะให้เกิดความเชี่ยวชาญจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) เป็นสำคัญ
2. จัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานให้ครบและมีจำนวนเพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสัดส่วนของผู้เรียนต่อเครื่องมือหรืออุปกรณ์เป็น 1:1 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าถึงประสบการณ์การฝึกทักษะด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่
3. ในระหว่างการฝึกทักษะการปฏิบัตินั้น อาจารย์ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำต่อผู้เรียนอย่างละเอียดและทั่วถึง
4. ให้โจทย์การฝึกทักษะขั้นสูงในชั้นเรียน โดยระบุผลลัพธ์ของชิ้นงานที่ต้องการให้ชัดเจน ทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณของงาน ด้วยเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งสาธิตหรือแสดงตัวอย่างผลลัพธ์ของชิ้นงานที่ดีให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่าง เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ได้เพิ่มขึ้น

5. อาจารย์ผู้สอน เชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มาร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อประเมินผลงาน และให้คำแนะนำตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ โดยพยายามชี้ถึงจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะให้เกิดความเชี่ยวชาญอันจะส่งผลดีต่อการสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา ส่งผลงานเข้าร่วมการประกวดในเวทีสาธารณะต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ และได้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงที่ร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินผลงานนั้นๆ

ผลลัพธ์หรือผลกระทบสำคัญ

จากการที่สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพล ได้นำหลักการพื้นฐานดังกล่าวมาปรับใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทำให้สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน เกิดความสำเร็จและบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน ได้รับรางวัลจากการแข่งขันในเวทีสาธารณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

- โครงการ ประกวดหนังสือ รู้เท่าทันสื่อ ภายใต้แนวคิด “รู้เท่าทันสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ในยุคดิจิทัล” เข้ารอบชิงชนะเลิศระดับอุดมศึกษา เงินรางวัล 10,000 บาท จัดโดย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- การประกวดภาพยนตร์สั้นศาลปกครอง หัวข้อเรื่อง “เล่าเรื่องคดีปกครอง ทำประลองทำหนังสือ” รางวัลชมเชย 10,000 บาท จัดโดยสำนักงานศาลปกครอง
- การประกวดการทำโปสเตอร์และวีดิทัศน์การนำเสนอโพล เนื้อหา “สังคม-วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาวอีสาน” อันดับที่ 1 รางวัลด้านรูปแบบการนำเสนอเงินรางวัล 5,000 บาท จัดโดยศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ECBER)

- การประกวดหนังหัวข้อ ดรีมอีสาน : อนาคตภาคอีสานกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม Dream Esan: Equity for Justice System Short Film ได้รับรางวัลชมเชย เงินรางวัล 10,000 บาท จัดโดยกระทรวงยุติธรรม - Thai PBS - มูลนิธิ ฟรีดริช เนามัน - มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- การประกวดหนังหัวข้อ “ทำดีเพื่อสังคมที่ดี” Season 2 หัวข้อ “บุหรืสูบชีวิต” ผลงานผ่านเข้ารอบ 15 ทีมสุดท้ายระดับประเทศ เงินรางวัล 3,000 บาท จัดโดยสถานีวิทยุโทรทัศน์ OK Life ASEAN ร่วมกับรายการ หนังสือ HD

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จนี้เกิดจากทักษะของนักศึกษาที่เน้นการปฏิบัติให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรและรายวิชาในการศึกษาแต่ละภาคการศึกษา ซึ่งผลงานที่ได้ นอกเหนือจากเป็นผลงานที่บูรณาการกับการเรียนแล้ว ยังส่งเสริมประสบการณ์จากการประกวดในระดับประเทศ โดยนักศึกษาในแต่ละรุ่นจะเห็นทิศทางและความสามารถของนักศึกษาจากสถาบันอื่น ตลอดจนได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถนำมาวิเคราะห์ผลงานของตนเองหรือของกลุ่มเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และผลิตผลงานได้ดีขึ้นตามลำดับ อีกทั้งได้นำหลักการตามพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินการ Best Practices ตามวงจรคุณภาพเป็นกิจกรรมพื้นฐาน ในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำให้สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพล ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม หากทางสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

จากที่ผ่านมาทางสาขาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และบูรณาการด้านการจัดการการเรียนการสอน โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการประกวดผลงานเชิงสร้างสรรค์ ตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A อย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบันมีการเข้าร่วมการประกวดและแข่งขัน เกี่ยวกับผลงานการสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสื่อมีเดียจากนักศึกษารุ่นหนึ่งถ่ายทอดไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ ให้กับนักศึกษา โดยนำเอาไปใช้เป็นประโยชน์ทั้งทางด้านการเรียนและผลงานระหว่างการศึกษา เพื่อประกอบกับการนำไปใช้ในแฟ้มสะสมผลงาน หลังจากจบการศึกษา

สถาบันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

นำเสนอโดย ผศ.สุกิจจา จันทะชุม

บทนำ

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ตั้งอยู่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งโดยศาสตราจารย์ นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ อธิการบดีว่า การกระทรวงต่างประเทศและรัฐมนตรีอีกหลายกระทรวง โดยเริ่มเปิดดำเนินการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ปัจจุบันเปิดสอน 14 หลักสูตร ใน 6 คณะวิชา โดยระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งระดับปริญญาโทในสาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต และศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีแนวทางการบริหารสถาบันภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งคุณภาพ (Quality First) และได้มาตรฐานสากล (Universal Standard) พร้อมประสานสัมพันธ์กับนานาชาติ (Internationalization) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในเอเชีย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม”

จากปณิธานของผู้ก่อตั้งในการรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมภายใต้นโยบาย “สถาบันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน” ได้ถูกหล่อหลอมให้

คณาจารย์ บุคลากรในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียมีการเข้าใจและมุ่งมั่นในการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์มากที่สุด

เมื่อปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้รับการแต่งตั้งจากศูนย์การเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (APEC Digital Opportunity Center) สำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศไต้หวัน ให้วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียเป็นศูนย์หลักประจำประเทศไทย ทำให้สร้างโอกาสในการบริการวิชาการได้อีกหลากหลาย

เป้าหมายของการดำเนินการ

จากยุทธศาสตร์ของทางวิทยาลัยได้กำหนดเป้าหมายด้านการบริการวิชาการต่อสังคมที่สำคัญ คือ “การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ เกิดการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชน” ทำให้วิทยาลัยกำหนดเป้าหมายการดำเนินการที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองทุกกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มเยาวชนซึ่งอยู่ในชุมชนใกล้สถาบัน
2. กลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
3. ชุมชนต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น และใกล้เคียง
4. ประชาชนทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้วิทยาลัยได้รับการยอมรับจากสังคมและชุมชนมากยิ่งขึ้น
2. ทำให้นักศึกษาและบุคลากรได้มีความตระหนักในจิตสำนึกของการให้บริการต่อชุมชน
3. ทำให้ชุมชนได้รับความรู้ในด้านต่างๆ
4. เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ความโดดเด่นของผลการดำเนินงาน

1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชน โดยดำเนินการโครงการอบรมฟุตบอลเยาวชน CAS Academy ซึ่งวิทยาลัยได้เริ่มจัดอบรมตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมา และปัจจุบันยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชนและชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ผู้ปกครองและเยาวชนมีกิจกรรมร่วมกัน จนนำไปสู่การได้รับโอกาสในการเป็นนักฟุตบอลอาชีพ
2. วิทยาลัยได้รับการยอมรับจากชุมชน ทำให้มีหลายหน่วยงานได้ทำแนวทางการร่วมมืออย่างหลากหลาย เช่น
 - องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมอบหมายให้วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นผู้พัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษให้กับครูหมวดภาษาต่างประเทศของทุกโรงเรียนในสังกัด
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น มอบหมายให้อาจารย์จากวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นผู้อบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้คู่มือสื่อสารภาษาจีนเพื่อการค้าแก่ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดขอนแก่น

- โรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นได้ขอให้อาจารย์ทั้งอาจารย์ไทยและอาจารย์ชาวต่างชาติของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นอาจารย์พิเศษด้านภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ให้กับโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนขามแก่นนคร โรงเรียนกัลยาณวัตร โรงเรียนบ้านไผ่ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 โรงเรียนมหาไถ่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น
 - มีหน่วยงานทางราชการหลายแห่งที่ได้ขอความช่วยเหลือจากวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเขมร เพื่อเป็นล่ามให้กับชาวต่างชาติ เพื่อสื่อสารงานด้านต่างๆ เช่น ตำรวจท่องเที่ยว โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น เป็นต้น
 - องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและสมาคมกีฬาจังหวัดขอนแก่น มอบหมายให้วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย อบรมฟุตบอลให้กับเยาวชนทุกอำเภอในจังหวัดขอนแก่น
3. ชุมชนได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ จากวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียและเครือข่ายของสถาบัน เช่น
 - โรงเรียนต่างๆ ทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้รับความรู้ใหม่ๆ จากอาสาสมัครจากสถาบันการศึกษาของต่างประเทศที่มาแลกเปลี่ยนกับสถาบัน เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยีจากประเทศไต้หวัน การสื่อสารภาษาจีนจากนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากประเทศจีน เป็นต้น
 - ศูนย์การเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (APEC Digital Opportunity Center) ที่วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียเป็นศูนย์ประจำประเทศไทย ได้มีการจัดอบรมความรู้ให้กับเยาวชนและผู้ขาดโอกาสในการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่และภาษาจีน ซึ่งมีผู้ที่ผ่านการอบรมแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตกับกระบวนการการพัฒนา การบริการวิชาการแก่สังคมภายใต้แนวคิด “การปฏิบัติที่เป็นเลิศ”

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

นำเสนอโดย นายศึกษา อุ่นเจริญ

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งอยู่ ณ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อตั้งโดยอาจารย์สุเทพ ภูมิ่งคลสุริยา และได้รับอนุญาตให้ จัดตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2551 เริ่มเปิดทำการ เรียนการสอนในปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันเปิดการเรียน การสอนระดับปริญญาตรี 5 คณะวิชา 6 หลักสูตร 8 สาขา วิชา ประกอบด้วย

คณะบริหารธุรกิจ จัดการเรียนการสอน 2 หลักสูตร 4 สาขาวิชา ประกอบด้วย

1. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มี 4 สาขาวิชา
 - สาขาวิชาการจัดการ
 - สาขาวิชาการตลาด
 - สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
 - สาขาวิชาการบัญชี

2. หลักสูตรบัญชีบัณฑิต

- สาขาวิชาการบัญชี

คณะรัฐศาสตร์ จัดการเรียนการสอน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา คือ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ จัดการเรียนการสอน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จัดการเรียนการสอน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา คือ หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขา วิชาไฟฟ้ากำลัง

คณะศึกษาศาสตร์ จัดการเรียนการสอน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ในช่วงระยะเวลาครึ่งทศวรรษของการดำเนินงานในบริบทของสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตได้ดำเนินการโดยยึดหลักการกิจ 4 ประการของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินการตามภารกิจ และข้อกำหนดตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในระยะแรก เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่สมบูรณ์นัก อย่างไรก็ตาม ด้วยปณิธานของผู้ก่อตั้งวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตที่ต้องการให้วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรมและความสามารถ เพื่อออกไปรับใช้สังคมและพัฒนาประเทศชาติ อีกทั้งความร่วมมือร่วมใจและจิตสำนึกในหน้าที่ของบุคลากร ทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน จึงร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อให้วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตเดินทางสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐานและมีศักยภาพในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติ ตามปณิธานของผู้ก่อตั้ง ดำเนินการวิจัยตามภารกิจ เป็นศูนย์รวมของความคิด วิชาการ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้วยการกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ 4 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 มี : หมายถึง การดำเนินการทุกด้านเพื่อให้วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต มีองค์ประกอบครบตามข้อกำหนดหรือคุณลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐานพึงมี ได้แก่

1. มีอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนที่มีคุณภาพ และเข้าใจบริบทของตนเองในสถาบันอุดมศึกษา
2. มีผลงานวิจัยที่เกิดจากคณาจารย์ของสถาบัน
3. มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือบริการวิชาการ แก่ชุมชนและสังคม
4. มีหน่วยงานในการที่จะร่วมมือกับภาคสังคม หรือราชการ ในการรวบรวมภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ชั้นที่ 2 ดี : หมายถึง ดำเนินการทำสิ่งที่มีให้มีความดี หรือมีศักยภาพในการดำเนินงานที่มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนภาคสังคม รวมทั้งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในระดับดีขึ้น

ชั้นที่ 3 ยั่งยืน : หมายถึงการดำเนินการใดๆ ก็ตามโดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานที่ดีให้มีคงอยู่ตลอดไป

ชั้นที่ 4 พัฒนา : หมายถึง การดำเนินการพัฒนาสถาบันให้มีความทันสมัยในทุกด้าน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่เหมาะสม เพื่อให้วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตเป็นที่ยอมรับ ทั้งในด้านคุณภาพ และมาตรฐาน รวมทั้งการพัฒนาของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละชั้น วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตได้นำข้อมูลจากผลการตรวจประเมินคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พร้อมทั้งคำแนะนำจากคณะกรรมการผู้ตรวจประเมิน มาพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้วงจรควบคุมคุณภาพของ W. Edwards Deming (*Deming Cycle*) ดังตัวอย่างการปฏิบัติเพื่อพัฒนาการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตมีการประชุมผู้บริหารและอาจารย์ทุกสัปดาห์ ทั้งในสถาบัน ในคณะวิชา ความรู้ตักตวงเห็นทิศทางพัฒนาสถาบันจากที่คนไม่รู้จักวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตอย่างแพร่หลายเป็นประเด็นพัฒนา

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตออกบริการกฎหมายเพื่อประชาชน และเยาวชนในสถานศึกษา ร่วมประชุมเครือข่ายการศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกิจกรรมงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกิจกรรมงานราชพิธีงานรัฐพิธีของจังหวัดหนองบัวลำภู ทำต่อเนื่องมาตลอดปี ร่วมกับการแนะนำการศึกษา การบริการวิชาการทำวิจัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รู้จักและคุ้นเคยเป็นมิตรกันมากขึ้น ช่วยวิพากษ์แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาของหน่วยงาน บริการวิชาการด้านวิทยากรอบรมกลุ่มแม่บ้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเกิดโครงการความรู้ด้านกฎหมายกับเยาวชนโรงเรียนจริยานุสรณ์ โครงการบริการกฎหมายเพื่อประชาชน ที่วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต โครงการคุณธรรมนำชีวิต สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อบริการวิชาการแก่ท้องถิ่น ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อสื่อสารองค์กรให้สังคมได้รู้จักสถาบันสอดคล้องกับการแนะนำการศึกษา

กระบวนการทำงาน

บริการวิชาการแก่ชุมชน

1. จากข้อมูลที่ได้รับเบื้องต้นนำมาสังเคราะห์ประชุมในคณะวิชา และสถาบันช่วยกันรับผิดชอบงานทางวิชาการ
2. เกิดโครงการบริการวิชาการด้านกฎหมายเพื่อประชาชน โครงการบริการกฎหมายเพื่อเยาวชน โรงเรียนจริยานุสรณ์ โครงการวิจัยร่วมกับ อบต. นามะเพ็ง อบต. โนนทัน เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู การวิจัยแนวทางการพัฒนาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต การวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต และโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ 12 สิงหาคมหาราชินี ณ สำนักงานสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามที่ 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

1. เกิดความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน
2. อาจารย์มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับนักศึกษาประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในสังกัด
3. เกิดเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรม เอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน
4. เกิดผลงานทางวิชาการและบริหารงานได้ตรงประเด็น

ปัจจัยที่ส่งผลสู่ความสำเร็จ

1. การประชุมกันสม่ำเสมอเนื่องนำสู่ความสำเร็จของโครงการ
2. บุคลากรมีความรู้ความสามารถ พัฒนาประสบการณ์ คิดด้านบวกเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

จากการดำเนินการและการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาการให้บริการวิชาการ ในแนวทางของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และผลการประเมินคุณภาพภายใน ประจำปีการศึกษา 2556 มีการพัฒนาไปในระดับที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตยังคงต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มี ดี ยั่งยืน และพัฒนาบนพื้นฐานของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

การบริการวิชาการงานหลักสูตรฝึกอบรม

วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู

นำเสนอโดย ดร.พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้เป็นของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง โดยเฉพาะบริเวณชายแดนหรือท้องถิ่นที่ห่างไกล ซึ่งขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา และมีสถาบันทางการศึกษาน้อยและไม่หลากหลาย ดังนั้น การจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนจะเป็นส่วนที่เติมเต็มให้กับประชาชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยชุมชน จะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชนได้อย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปใช้ในการทำมาหากินและชีวิตความเป็นอยู่ได้ โดยมีมอบอำนาจให้วิทยาลัยชุมชนจัดหลักสูตรระยะสั้นได้หลากหลายรูปแบบ ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย โดยหลักสูตรสอดคล้องกับอาชีพ ธุรกิจ เศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมของชุมชน

วัตถุประสงค์

1. จัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การงาน และอาชีพ
2. จัดการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพอิสระ
3. จัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน และความต้องการของท้องถิ่น
4. จัดการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อเนื่องแบบสะสม

กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชาชนทั่วไป
2. ผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพอิสระ
3. ผู้ที่ต้องการทำงานหรือพัฒนาการทำงานในสถานประกอบการ
4. ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ

การให้บริการวิชาการหลักสูตรฝึกอบรมวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ประจำปีงบประมาณ 2557 มีผู้แจ้งความประสงค์ขอเข้ารับการศึกษา 644 คน จำนวนผู้สำเร็จ 630 คน โดยแบ่งการให้บริการวิชาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรฝึกอบรมแต่ละกลุ่มหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หลักสูตรพัฒนาอาชีพ ได้แก่ รายวิชาการเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย วิชาการตัดเย็บเสื้อสมุนไพรมือและวิชาช่างปุกระเบื้อง

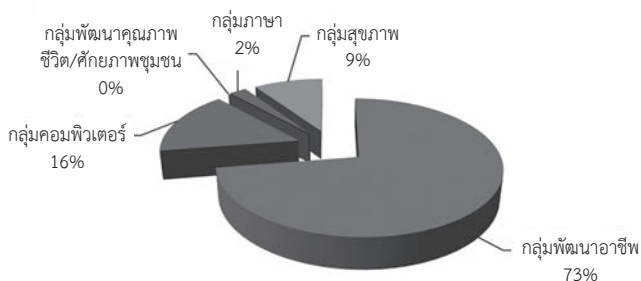
กลุ่มที่ 2 หลักสูตรกลุ่มคอมพิวเตอร์ ได้แก่ รายวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

กลุ่มที่ 3 หลักสูตรกลุ่มพัฒนาคุณภาพชีวิต/ศักยภาพชุมชน

กลุ่มที่ 4 หลักสูตรกลุ่มภาษา ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสนทนา

กลุ่มที่ 5 หลักสูตรกลุ่มสุขภาพ ได้แก่ รายวิชาการนวดไทยเพื่อสุขภาพ

จำนวนแต่ละกลุ่มหลักสูตรฝึกอบรม

จากการศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จหลักสูตรฝึกอบรม ชั่วโมงสุดท้าย ประจำปีงบประมาณ 2557 มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า กลุ่มหลักสูตรฝึกอบรมที่ชุมชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ให้ความสนใจเรียนสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มพัฒนาอาชีพ คิดเป็น 73% กลุ่มคอมพิวเตอร์ คิดเป็น 16% และกลุ่มสุขภาพ คิดเป็น 9% ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากจังหวัดหนองบัวลำภู ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หัตถกรรม ทำให้คนในชุมชนเกิดความสนใจในการพัฒนาอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อสมุนไพรมือ การเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย เพื่อที่จะนำความรู้ไปพัฒนาตนเองได้

2. จากการศึกษา พบว่า จุดมุ่งหมายของผู้เข้ามาเรียนหลักสูตรฝึกอบรมก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ส่วนใหญ่อยากมีความรู้ในเรื่องที่ต้องการเรียนและนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพในหลายๆ ด้านที่ตรงตามความต้องการของชุมชน
3. จากการศึกษาในภาพรวม พบว่า ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนหลักสูตรฝึกอบรมจนสำเร็จการศึกษาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมาสามารถนำไปพัฒนางานและนำไปประยุกต์ใช้กับงานที่ทำอยู่ได้ดีขึ้น และสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริมได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมที่วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภูเปิดสอน เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับอาชีพที่ชุมชนทำอยู่ อาทิ การเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย ซึ่งชุมชนมีอาชีพทำการเกษตรอยู่แล้ว จึงสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรฝึกอบรมไปต่อยอดอาชีพเดิมที่ทำอยู่ได้ ทำให้ชุมชนที่เข้ามาศึกษาการเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย (ในตะกร้า) กับวิทยาลัยชุมชนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมได้

สำหรับการบริการวิชาการหลักสูตรฝึกอบรม ประจำปีงบประมาณ 2558 เป้าหมาย 850 คน โดยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมไปแล้ว ในรายวิชาการขับรถเครื่องจักรรถชุด จำนวนผู้เรียน 22 คน และจำนวนผู้สำเร็จ 21 คน จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการขับรถเครื่องจักรรถชุด พบว่า มีผู้เรียนส่วนมากอยู่ในช่วงวัยทำงาน ต้องการนำความรู้ทักษะไปประกอบอาชีพการขับรถเครื่องจักรรถหนัก เมื่อจบหลักสูตรฝึกอบรมหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนให้ความสนใจได้แจ้งความประสงค์ต้องการให้ผู้จบหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว

รูปแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจ
เพื่อยกระดับเจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว
สายพันธุ์ทนแล้ง สำหรับชาวนานอกเขตชลประทาน
ในจังหวัดมุกดาหาร

The Willingness Practical Learning Model to develop
Attitude on Self Reliance of Drought Tolerant Rice Lines
Seed for Non-Irrigated Farmer in Mukdahan Province

วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

นำเสนอโดย อาจารย์ชัยวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับของเจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจของชาวนานอกเขตชลประทาน ในจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นชาวนานอกเขตชลประทาน ในพื้นที่ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจเรื่องข้าวทนแล้ง แบบวัดเจตคติต่อการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยใช้แนวทางของออสกูด และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ

ทั้งหมดผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าก่อนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจ ชาวนานอกเขตชลประทานมีเจตคติต่อการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวในระดับ -0.62 หลังการเรียนรู้ มีเจตคติต่อการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวในระดับ 2.58 ดีขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม ชาวนานอกเขตชลประทาน มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ มีข้าวพันธุ์ดีที่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง บรรเทาปัญหาการขาดแคลนข้าวสำหรับบริโภคในครัวเรือน

คำสำคัญ : การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจ
เจตคติในการพึ่งตนเอง ข้าวทนแล้ง

Abstract

This research aims to investigate non-irrigated farmer's attitude on self-reliance of drought tolerant rice lines seed and satisfaction of practical learning. Subjects were selected by purposive sampling. They were 115 non-irrigated farmers in Na-sinuan sub district, Muang Mukdahan district, Mukdahan province. The practical learning package on drought tolerant rice lines were used. The data were collected from using the Osgood's attitude evaluation model and structured interview.

The results were revealed as follows:

1. Before procedure non-irrigated farmer's attitude on self-reliance of drought tolerant rice lines seed were -0.62 and after procedure were 2.68. There was a significant difference among the attitude before and after procedure at the level of .05.
2. Non-irrigated farmer satisfied on action learning. Most of them satisfied on selected seed by themselves. It implied that this model was appropriate to relieve insufficient rice in family level.

Keywords: willingness practical learning, attitude on self-reliance, drought tolerant rice lines

คำนำ

ข้าวเป็นอาหารหลักของประชากรโลก และเป็นพืชที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตคน หากย้อนอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปลูกข้าวที่หลากหลายสายพันธุ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทางภูมิประเทศทั้งที่เป็นภูเขา ที่ดอน ที่ลุ่ม แต่หลังจากเกิดการปฏิวัติเขียวในปี 2503 มีการส่งเสริมการปลูกข้าวเพียงไม่กี่ชนิดเพื่อการส่งออก ชาวนาไม่จำเป็นต้องแสวงหาและคัดเลือกสายพันธุ์ด้วยตนเอง มีพันธุ์ข้าวที่ทางราชการและบริษัทเอกชนส่งเสริมเพียงไม่กี่ชนิด ซึ่งมีการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ใหม่ออก

มาให้ชาวนาซื้อเมล็ดพันธุ์ การปลูกข้าวสมัยใหม่ต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีร่วมกัน รวมทั้งต้องจัดการเรื่องน้ำอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้ได้ผลผลิต ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร (สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. 2554) มีพื้นที่ทำนาข้าวส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ชาวนานิยมปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 ข้าวเจ้า กข 15 และหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่โรงสีรับซื้อ แต่ในปีการผลิต 2554 และ 2555 ปริมาณน้ำฝนตลอดปีอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้ผลผลิตต่ำ บางพื้นที่เสียหายถึงขั้นไม่ได้ผลผลิต (ข้าวตายแล้ง) ประสบภาวะขาดทุน ชาวนาต้องซื้อข้าวกิน

ในสภาพที่ชาวนามีเหตุผลจำกัดในการตัดสินใจเลือกเมล็ดพันธุ์ การให้เหตุผลเกี่ยวกับการเลือกสายพันธุ์ข้าวด้วยตนเองของชาวนานอกเขตชลประทาน ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร ชาวนานิยมปลูกข้าวพันธุ์ กข 6 กข 15 และหอมมะลิ 105 เพราะมีแหล่งรับซื้อในราคารับประกันจากรัฐบาล โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ชาวนาก็ไม่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง ด้วยความเข้าใจว่าผลผลิตจะค่อยลดลงไปทุกปี และไม่จำเป็นต้องเก็บเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง เพราะมีเมล็ดพันธุ์จำหน่ายทั่วไป ดังนั้น ข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่เคยปลูกในอดีต แม้จะมีจุดเด่นเพียงใด ก็ไม่จูงใจให้ชาวนานำมาเป็นทางเลือกในการปลูกข้าว เพราะชาวนาต้องการการผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะยกระดับการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวสายพันธุ์ทนแล้ง โดยการทดลองปฏิบัติแบบสมัครใจ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการทดลอง เพื่อให้ทราบผลว่าข้าวพันธุ์ใดมีความทนทานต่อสภาพแห้งแล้ง มีงานวิจัยในแปลงทดลองแบบสาคิต เช่น งานวิจัยของพิศาล กองหาโคตร (2551) บุญรัตน์ จงดีและคณะ (2553) กิตติชัย นารีนุช และคณะ (2554) ผลการวิจัยเหล่านี้แม้จะเป็นที่ยอมรับในเชิงวิทยาศาสตร์ มีการเผยแพร่ในวงวิชาการ แต่ยังไม่สามารถเปลี่ยนหรือยกระดับเจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวของชาวนานอกเขตชลประทานได้ เพราะพวกเขาไม่ได้เรียนรู้หรือทดลองด้วยตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมและความสมัครใจในการเรียนรู้ จึงเป็นการเรียนรู้ที่ไกลตัว โดยธรรมชาติของชาวนา

จะไม่ชอบการบังคับหรือการจัดการเชิงวิชาการ การส่งเสริมที่เป็นทางการไม่สามารถจูงใจให้ชาวนานำมาปฏิบัติอย่างจริงจังได้

การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจเพื่อยกระดับการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวสายพันธุ์ทนแล้ง จัดขึ้นภายใต้ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมของดิวอี้ (Dewey John, 1968) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) และการเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยอาศัยประสบการณ์และการกระทำจริง (Experimentalism) เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่ตนเองเผชิญ และการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่ไม่มีการกำหนดแนวทางความคิดอย่างแน่นอนตายตัว ดังนั้น ผู้เรียนอาจแสวงประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้ (ทิตานา แคมมณี, 2554) จึงเป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งหวังหรือตั้งสมมติฐานว่า หลังการเรียนรู้ ชาวนานอกเขตชลประทานในจังหวัดมุกดาหาร มีเจตคติต่อการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวดีขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้ และชาวนานอกเขตชลประทานมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากร เป็นชาวนานอกเขตชลประทานในจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นชาวนานอกเขตชลประทาน ในพื้นที่ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ที่มีความสมัครใจเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ จำนวน 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจเรื่องข้าวทนแล้ง แบบวัดเจตคติต่อการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือทั้งหมดผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ระยะเวลาดำเนินการ ในปีการผลิต 2556 โดยผู้วิจัยสำรวจสภาพปัญหาชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแห้งแล้งฝนทิ้งช่วงในปีการผลิต 2555 สอบถามความสมัครใจในการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น

ความต้องการในการแก้ปัญหา และดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการทดลอง โดยชาวนาทดลองปลูกข้าวที่เลือกพันธุ์เองในพื้นที่นาของตน (นาดอน นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝน) พันธุ์ข้าวที่นำมาทดลอง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ชาวนาในพื้นที่ภาคอีสานได้ทดลองปลูกแล้ว ได้รับการยอมรับว่าผลผลิตเป็นที่น่าพอใจในสภาพฝนทิ้งช่วง

มีข้าวเหนียว 4 สายพันธุ์ ได้แก่

1. หอมสกล (แหล่งเมล็ดพันธุ์ อ.บ้านแฮด จ.ขอนแก่น)
2. สายัน
3. อีแหล่ (แหล่งเมล็ดพันธุ์ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม)
4. หอมสามกอ (แหล่งเมล็ดพันธุ์ อ.สำโรง จ.อุบลราชธานี)

ข้าวเจ้า 2 สายพันธุ์ ได้แก่

1. เหลือง (แหล่งเมล็ดพันธุ์ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม)
2. ปกาอำปิล (แหล่งเมล็ดพันธุ์ อ.ปราสาท จ.สุรินทร์)

ชาวนาแต่ละคนเลือกพันธุ์ข้าวด้วยตนเอง เตรียมดิน หวานกล้า ถอนกล้า ปักดำ ตามสภาพของพื้นที่ซึ่งเป็นนาดอน นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝน ภูมิอากาศตามสภาพธรรมชาติที่ปราศจากการควบคุม และรูปแบบการปักดำตามความถนัดหรือความพอใจของเจ้าของนา ดูแลสังเกตการเจริญเติบโต ความเขียวหรือการเผชิญกับภาวะแห้งแล้งหรือฝนทิ้งช่วง จนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต และประเมินความพอใจต่อภาพรวมของข้าวที่ตนปลูก ตั้งแต่ระยะกล้าจนถึงนำผลผลิตไปบริโภคในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความเขียว การเจริญเติบโต การแตกกอ ความทนแล้ง การให้ผลผลิต ระยะเวลาจากวันปลูกถึงวันออกรวง น้ำหนักขนาดและความเหนียวของรวง ความปลอดภัยจากศัตรูข้าว (นก หุ่น) ลักษณะเมล็ดข้าว จำนวนเมล็ดในหนึ่งรวง จำนวนรวงในหนึ่งกอ สีของเมล็ดข้าวสาร ความนุ่ม ความหอมและรสชาติของข้าวสุก

ตัวแปรที่ศึกษา *ตัวแปรต้น* คือ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบสมัครใจ *ตัวแปรตาม* ได้แก่ เจตคติในการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนการวิจัย จำแนกตามตัวแปรตาม คือ เจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นการทดลองแบบวัดก่อนและหลังการทดลอง รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ One

group Pretest-Posttest Design ส่วนความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการทดลองมีรูปแบบการวิจัยเป็น One group Posttest Only Design

ผู้วิจัยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้ เจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยใช้แนวทางการประเมินของออสกู๊ด (*Osgood's Method*) (บุญชม ศรีสะอาด. 2547) ซึ่งเป็นการประเมินเจตคติแบบคู่ตรงข้าม 7 ระดับ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนน ก่อนและหลังจัดกิจกรรม โดยทดสอบค่า t (t -test Dependent) ใช้โปรแกรม SPSS นำเสนอในรูปแบบตารางและการอธิบายใต้ตาราง ส่วนความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการสรุปประเด็นหลัก ประเด็นย่อย จัดกลุ่มข้อมูล และนำเสนอโดยการพรรณนา

ผลการวิจัย

เจตคติในการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ของชาวนานอกเขตชลประทาน จังหวัดมุกดาหาร แสดงดังตาราง

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับเจตคติในการพึ่งตนเอง ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว

N = 115				
การวัด	\bar{X}	S.D.	t	P
ก่อนจัดกิจกรรม	- 0.62	0.31	107.375	.000
หลังจัดกิจกรรม	2.58	0.15		

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับเจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวหลังจัดกิจกรรม ดีขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

ส่วนผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชาวนานอกเขตชลประทานมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เห็นว่าการทำนาโดยใช้พันธุ์ข้าวทนแล้ง ทำให้ชาวนาพอใจในการเจริญเติบโตของข้าว ได้รับผลผลิตนำพอใจในสภาพ

แห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง สามารถพึ่งตนเอง มีข้าวบริโภค มีทางเลือกในการเก็บเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง บรรเทาปัญหาขาดแคลนข้าวสำหรับบริโภคในครัวเรือน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่พบว่าเจตคติในการพึ่งตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว หลังจัดกิจกรรมดีขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรม และชวานานอกเขตชลประทาน พึ่งพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการนิยมของ ดิวอี้ (*Dewey John.1968*) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้โดยการทำ (*Learning by doing*) เรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยอาศัยประสบการณ์และปฏิบัติจริง (*Experimentalism*) ทำให้ผู้เรียนใฝ่รู้ แก้ปัญหาที่เผชิญตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (*Constructivism*) ผู้เรียนแสวงประสบการณ์การเรียนรู้ ตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย นารินทร์ และคณะ. (2554). การคัดเลือกข้าวไร่พื้นเมือง ทนทานต่อสภาพแล้งต้นฤดูปลูก. แก่นเกษตร ฉบับพิเศษ 2. 67-71.
- บุญรัตน์ จงดี และคณะ. (2553). การปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนแล้งสำหรับชาวนาน้ำฝนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ.
- พิศนา แชมมณี. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิศาล กองหาโคตร. (2555). ชีวิตเลี้ยงข้าวไร่ทางเลือกใหม่ในพื้นที่แบบลอนคลื่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น,
- สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. (2554). จังหวัดมุกดาหาร. มุกดาหาร : สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร.
- Dewey John. (1968). *The child and the curriculum & The school & the Society*. New York: The University of Chicago.

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคเหนือตอนบน

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘

ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ระบบบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย สู่การบริการวิชาการบนฐานความต้องการของชุมชน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นำเสนอโดย ศ.วัชระ กลินธุกษ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศด้วยคุณภาพพระดับโลก (*World Class University*) ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การวิจัย องค์ความรู้ อาจารย์ และบัณฑิต และเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความยั่งยืน (*Sustainability University*) ที่รณรงค์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ที่มีพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม (*Social Engagement*) เพื่อร่วมพัฒนาสังคมคุณภาพอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ :

รวมพลังรับใช้สังคม

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2507-2554 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ส่งเสริมให้มีการบริการวิชาการ ซึ่งเป็นพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับสังคม เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม โดยในช่วงแรกคณะ/สถาบันวิจัย จัดให้มีโครงการต่างๆ เช่น การบริการวิชาการ กิจกรรมนักศึกษา การเรียนการสอน และงานวิจัย เป็นต้น และในปี พ.ศ.2553 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดตั้งสำนักบริการวิชาการ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริมและประสานการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับองค์กรภายนอก โดยยึดหลักบูรณาการสหวิทยาการ เพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบกับในปี พ.ศ.2551 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ได้ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะของนักศึกษาอีกด้วย

แผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพในระดับสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** พัฒนางานวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงท้องถิ่น ประเทศสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** พัฒนาการบริการวิชาการและการให้บริการบนฐานความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** มุ่งทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยท้องถิ่นล้านนา และกลุ่มชาติพันธุ์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ยุทธศาสตร์ที่ 5** พัฒนาความเป็นสากลของมหาวิทยาลัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 6** พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ

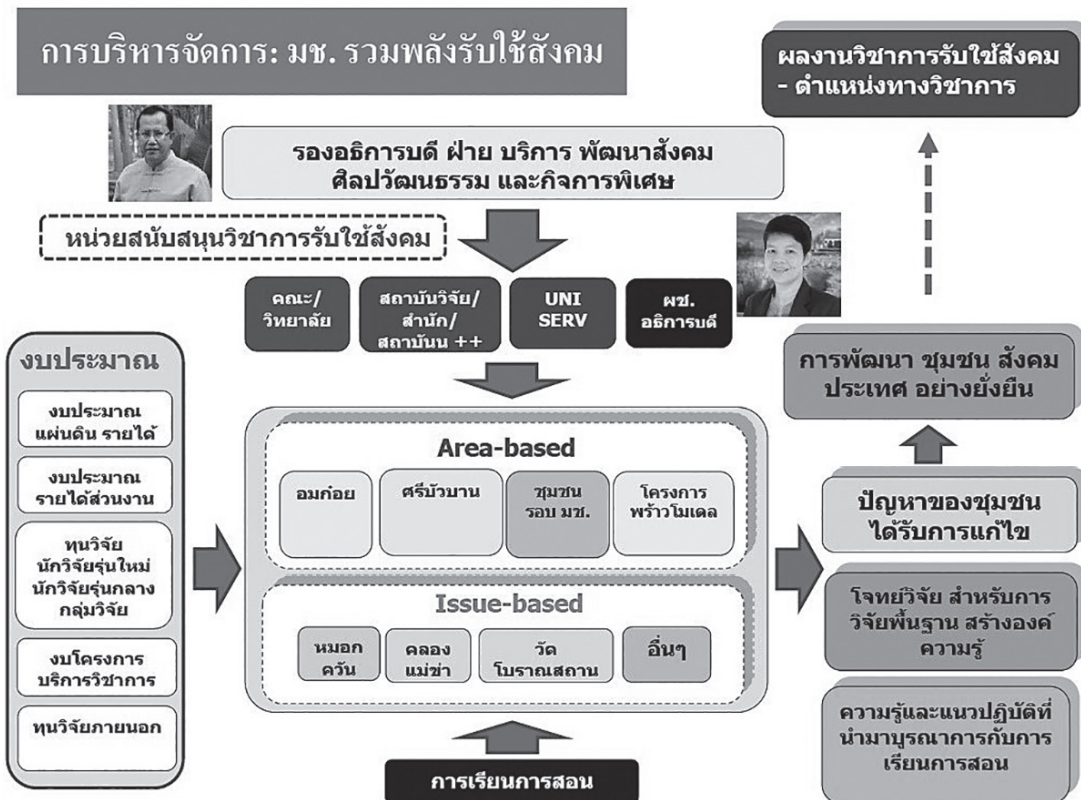
โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 3 มุ่งเน้นการรับใช้สังคม โดยนำองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยไปสู่การใช้ประโยชน์เพื่อสร้างชุมชนและสังคมคุณภาพที่ยั่งยืน ผ่านการบริการวิชาการเพื่อสังคม วิจัยรับใช้สังคม และการเรียนการสอนบนฐานชุมชน

ระบบบริหารจัดการวิชาการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประกอบด้วย

1. นโยบาย มช. รวมถึงรับใช้แผ่นดิน
2. การสนับสนุนทุนวิจัย
 - การบริหารทุนวิจัยที่ มช. จัดสรร
 - Matching Fund กับแหล่งทุนภายนอก เช่น สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นต้น
3. งานวิจัย โดยสนับสนุนการแสวงหางบวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก งบวิจัยจากกองทุนฯ วิจัย
4. หน่วยวิจัย ประกอบด้วย
 - 5 สถาบันวิจัย ได้แก่ สถาบันวิจัยสังคม สถาบันวิทยาศาสตร์สุขภาพ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ และสถาบันวิจัยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

- ศูนย์ความเป็นเลิศ ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นชุมชนผู้ประกอบการ เช่น ข้าวล้านนา พลังงานทางเลือก เป็นต้น
5. บุคลากรวิจัย
 - พัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Mentor) วิชาการรับใช้สังคม
 - พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา และนักศึกษาปริญญาตรี ที่สนใจวิชาการรับใช้สังคม
 6. หน่วยสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน
 - จัดตั้งหน่วยสนับสนุนวิชาการรับใช้สังคม มช.
 - พัฒนาระบบฐานข้อมูล Socially Engaged Scholars ปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่และวิจัยพัฒนา/ผู้ประกอบการ/ภาคี/เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
 - ฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัย

7. มาตรฐาน

- คุณภาพ Research ใช้เกณฑ์ของแหล่งทุนวิจัย และเครือข่ายวิชาการรับใช้สังคม
- เอกสารวิชาการรับใช้สังคม
- พัฒนาระบบ CMU Recognition and Rewarding

8. การจัดการผลผลิต โดยนำเสนอรูปธรรมของโครงการวิจัย/บริการวิชาการ/กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อรับใช้สังคม

9. การประเมิน

- ผู้ทรงคุณวุฒิจากชุมชนและท้องถิ่น เป็นผู้ประเมินผลงานวิจัย
- สร้างรูปธรรมของผลงานทางวิชาการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งโดย สกอ. ตามประกาศ ก.พ.อ. ฉบับที่ 9

การพัฒนาเชิงพื้นที่

(Area-based Approach)

โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดการพัฒนาเชิงพื้นที่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงมหาวิทยาลัยและพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้

- **พื้นที่ใกล้เคียง** ได้แก่ ตำบลสุเทพ ตำบลช้างเผือก ชุมชนนิมมานเหมินทร์ และชุมชนคลองแม่ข่า
- **พื้นที่เป้าหมาย** ได้แก่ อำเภอพร้าว อำเภออมก๋อย และชุมชน 5 ตำบล โดยรอบพื้นที่การศึกษา ทริภุญชัย จังหวัดลำพูน

การพัฒนาเชิงพื้นที่

อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดำเนินโครงการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง “อมก๋อย” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 12 โครงการ ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าเพื่อสร้างรายได้และฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมสภาพบนพื้นที่สูง บ้านมูเซอปากทาง หมู่ 5 ตำบลม่อนจอง อำเภออมก๋อย *(คณะเกษตรศาสตร์)*
2. โครงการพัฒนาการเลี้ยงสุกรบนพื้นที่สูง เพื่อการ

ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และพลังงานทดแทนสำหรับใช้ในครัวเรือน *(คณะเกษตรศาสตร์)*

3. โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น เพื่อเป็นอาหารพืช และเพื่อความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน *(คณะเกษตรศาสตร์)*

4. โครงการจัดทำสารคดีสั้น และภาพยนตร์สั้น ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวดอยม่อนจอง เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อำเภออมก๋อย และเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของอำเภออมก๋อย และดอยม่อนจอง *(คณะสื่อสารมวลชน)*

5. โครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวดอยม่อนจอง เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง และพัฒนาระบบกายภาพม่อนจองให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ *(สำนักบริการวิชาการ ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์)*

6. โครงการชุมชนไร้หมอกควัน: หมู่บ้านน่าอยู่ ระยะที่ 1 เพื่อลดปัญหาหมอกควันในพื้นที่อำเภออมก๋อย สร้างเครือข่ายและรณรงค์ให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในเรื่องการลดปัญหาหมอกควัน *(คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์)*

7. โครงการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ของครูในเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย เพื่ออบรมครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความรู้ความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น *(คณะมนุษยศาสตร์)*

8. โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืนในอำเภออมก๋อย เพื่อสำรวจและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการอนุรักษ์พันธุ์สมุนไพรที่มีในป่าชุมชนน้ำบ่อแก้ว อำเภออมก๋อย *(คณะเภสัชศาสตร์)*

9. โครงการพัฒนาตำรับยาสมุนไพรจากสารสกัดมะขามป้อมในสูตรตรีผลา เพื่อพัฒนาตำรับยาน้ำสมุนไพรจากสารสกัดของมะขามป้อม สมอไทย และสมอพิเภกในสูตรตรีผลา พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนพื้นที่อำเภออมก๋อย *(คณะเภสัชศาสตร์)*

10. โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ของอำเภออมก๋อย เพื่อศึกษาและจัดทำแผนการพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และฐานข้อมูลประชากรในระดับชุมชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนอำเภออมก๋อย และพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ให้มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติงานในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (คณะสังคมศาสตร์)
11. โครงการสร้างสัมพันธ์ประจำบ้านร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมอนามัยส่วนบุคคล และลดปัญหาโรคติดต่ออันเนื่องมาจากระบบขับถ่ายอุจจาระ ในพื้นที่อำเภออมก๋อย (คณะเทคนิคการแพทย์)
12. โครงการสำรวจและแก้ไขปัญหาลูกหวัดในเด็กพื้นที่อำเภออมก๋อย เพื่อป้องกันส่งเสริมสุขภาพ และให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในพื้นที่อำเภออมก๋อยให้ปราศจากภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก (คณะเทคนิคการแพทย์)

12. การแก้ปัญหาหมอกควันแบบองค์รวม
13. การเปลี่ยนแปลงประชากร และผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ

การพัฒนาโดยใช้ประเด็นเป็นพื้นฐาน (Issue-based Approach)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดการพัฒนาโดยใช้ประเด็นเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย

- การแก้ปัญหาหมอกควัน
- การพัฒนาคลองแม่ข่า
- สุขภาพผู้สูงอายุ
- เชียงใหม่เมืองมรดก
- พัฒนาวัดและโบราณสถาน
- พัฒนาพื้นที่แผ่นดินไหวเชียงราย
- อื่นๆ

การประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำนิตยสาร Engagement Thailand: CMUSR Magazine ราย 4 เดือน เพื่อถ่ายทอดเผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้ถึงภารกิจ หรือกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาสังคม โดย USR (University Social Responsibility) เป็นเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบ ต่อสังคม ช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหาสังคม และช่วยพัฒนาสังคม โดยนิตยสารฉบับนี้เป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย เพื่อให้ชุมชนสามารถบอกได้ว่าชุมชนต้องการให้มหาวิทยาลัยทำอะไรให้กับชุมชนบ้าง และในอีกทางหนึ่ง คือ ให้มหาวิทยาลัยได้บอกว่า มหาวิทยาลัยมีบุคลากรและนักศึกษา และความรู้อะไรบ้างที่จะออกไปพัฒนาสังคม

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เชื่อว่า นิตยสารฉบับนี้จะทำให้สังคมเชียงใหม่ และสังคมไทยดีขึ้น พื้นที่้องมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมได้รับการพัฒนา และมหาวิทยาลัยก็จะนำความรู้ออกไปสู่ชุมชน อีกทั้ง นักศึกษาและคณาจารย์จะได้รับความรู้และทำวิจัยร่วมกับกับชุมชน ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า นิตยสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนพลังร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งเชียงใหม่ และพี่น้องชาวไทย

การพัฒนาเชิงพื้นที่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (โครงการพร้าวโมเดล)

การพัฒนาเชิงพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ หรือโครงการพร้าวโมเดล เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองพร้าวโดยวิถีชุมชน โดยกำหนดประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ชุมชนและท้องถิ่นพร้าว
 - การสืบทอดศาสนาและวัฒนธรรม
 - พรวัวศึกษา
2. การพัฒนาเยาวชนเมือง
 - บัณฑิตคืนถิ่น
3. เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์
4. การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม
5. การบริหารจัดการน้ำบนพื้นที่ธรรมภิบาล
6. การสื่อสาร
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์/เชิงเกษตร/เชิงวัฒนธรรม
8. การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม
9. การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเมืองพร้าว
10. การแก้ปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วม
11. พลังงานทางเลือก

โครงการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ : อาจารย์ยุคใหม่ใส่ใจนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

นำเสนอโดย รศ.เพ็ญรัตน์ หงส์วิทยากร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตระหนักในเรื่องของการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้เป็นอาจารย์มืออาชีพ จึงมีแนวคิดในการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรอบรู้ในบริบทของอุดมศึกษา เทคนิคการสอน การปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยยึดหลัก

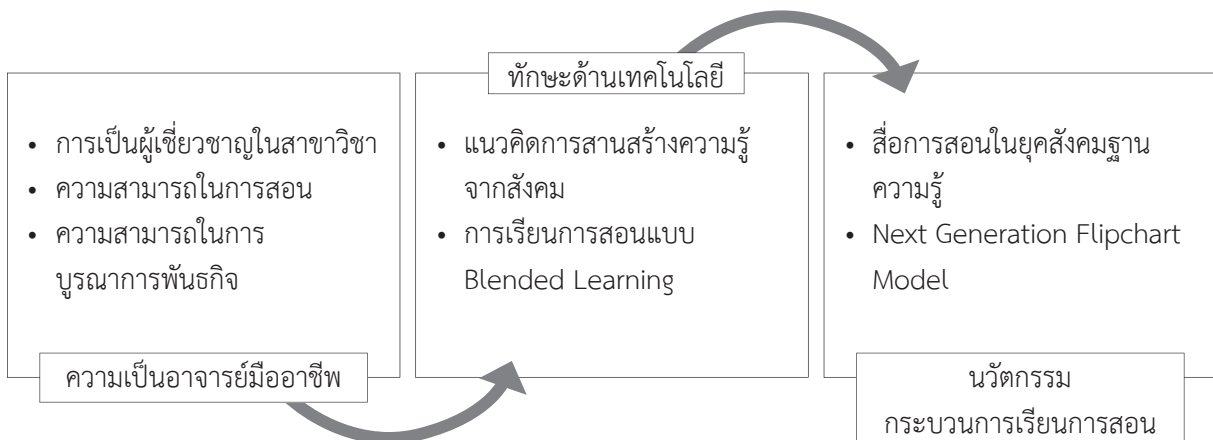
1. **Competence** คือ มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือมีสมรรถนะที่ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้
2. **Commitment หรือ Engagement** คือ ความผูกพัน ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคลากรในองค์กรให้คุณค่าจนแสดงความรู้ความสามารถของตนออกมาอย่างเต็มที่

3. **Contribution** คือ การได้รับการช่วยเหลือหรือการสนับสนุน ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมให้สามารถปฏิบัติงานได้ มีเครื่องมือและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน การพัฒนาความเชี่ยวชาญความสามารถของคนในมหาวิทยาลัยให้แสดงออกผ่านกระบวนการพัฒนาและฝึกอบรมและการพัฒนาองค์กร เพื่อปรับปรุงผลงานไปสู่เป้าหมายประกอบด้วย

- 3.1 กระบวนการในการบริหารความสามารถของคนให้บรรลุเป้าหมายตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- 3.2 กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนด โดยการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะกับพฤติกรรมและศักยภาพของคนในมหาวิทยาลัยต้องการ ดังตารางกำหนดความรับผิดชอบ ดังนี้

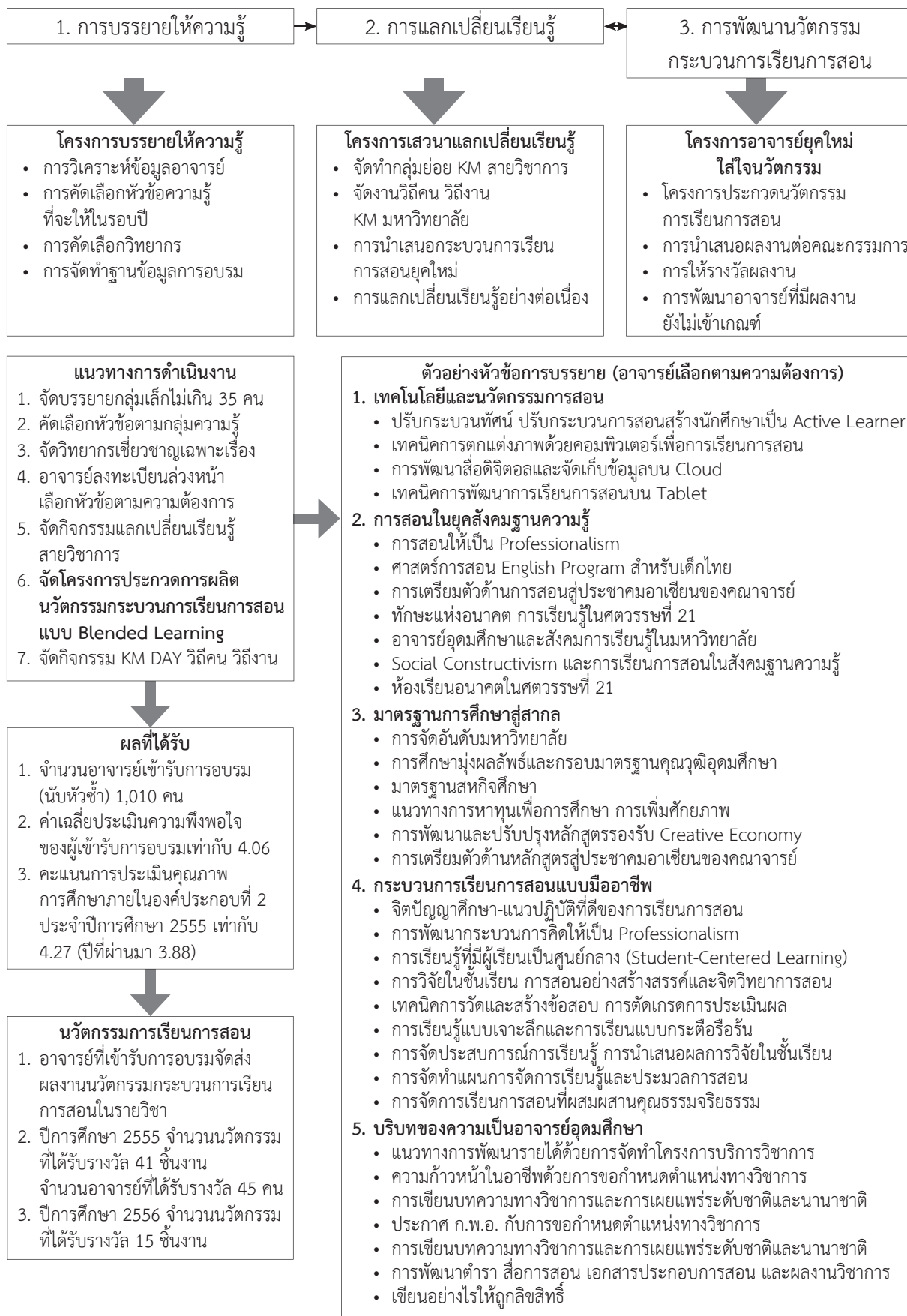
กลุ่มบุคลากร	ทิศทางการพัฒนา	ความรับผิดชอบ ด้านปฏิบัติ	ความรับผิดชอบ ด้านนโยบาย
สายวิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาต่อยอด ทักษะและความรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายต่อตนเองและมหาวิทยาลัย ความเป็นอาจารย์มืออาชีพ 	สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ	คณะกรรมการพัฒนาบุคลากร
สายสนับสนุนวิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> เน้นการพัฒนาทักษะที่หลากหลายและศักยภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน 	กองการเจ้าหน้าที่	

กรอบแนวคิดการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ

การจัดทำโครงการพัฒนาฝีมืออาชีพ: อาจารย์ยุคใหม่ ใส่ใจนวัตกรรม ซึ่งเป็นโครงการที่ฝ่ายวิชาการ โดยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ร่วมกับสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และกองการเจ้าหน้าที่ ภายใต้นโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนของอธิการบดี ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2555 - ปัจจุบัน โครงการประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้แก่คณาจารย์ในบริบทของความเป็นอาจารย์อุดมศึกษาที่ต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลกและเทคโนโลยี รวมทั้งการเป็นอาจารย์ผู้สอนอย่างมืออาชีพ โดยที่มหาวิทยาลัยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2555 ถึงปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในปี 2556 ข้อ (3) การเร่งรัดเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

ผลที่ได้รับจากการจัดทำโครงการ มีคณาจารย์เข้ารับการอบรมในหัวข้อต่างๆ จำนวน 1,010 คน (นับซ้ำ) คณาจารย์ได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และเข้าใจใน

บริบทของความเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษา จนสามารถพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเรียนการสอนแบบ Blended Learning ที่ผสมผสานเทคโนโลยีด้านการศึกษาอย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 60 ชิ้นงาน ได้มีการจัดแสดงและนำเสนอในงาน KM Fair ของมหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2555 และปีการศึกษา 2556 ผลการดำเนินงานในโครงการเป็นที่ประจักษ์จากคะแนนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555 ที่ประเมินในเดือนกันยายน 2556 ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยได้รับค่าคะแนนการประเมินในองค์ประกอบที่ 2 ด้วยคะแนนที่เพิ่มจากเดิม 3.88 เป็น 4.27 รางวัลที่คณาจารย์ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับ คือ ค่าตอบแทนในการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเรียนการสอนที่ฝ่ายวิชาการได้ขอให้คณาจารย์นำไปจัดหาอุปกรณ์สารสนเทศ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบ Student-Centered Learning (SCL) ในยุคดิจิทัล

โครงการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ : อาจารย์ยุคใหม่ใส่ใจนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เป้าหมายของการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อพัฒนาต่อยอดทักษะและความรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายต่อตนเองและมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

คณะทำงาน

- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ : รองศาสตราจารย์เพ็ญรัตน์ หงษ์วิทยากร
- ผู้ช่วยอธิการบดี : ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล
- ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ : อาจารย์กฤษดา ภักดิ์
- รองผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ลิทธิ
- ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ : นางศรีกุล นันทะชมภู
- นางสาวอัจฉรา บุญเกิด นางพิชญดา พงษ์พานิช นางสาวนฤมล คงขุนเทียน

วิธปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

นำเสนอโดย รศ.กัลณกา สาริตธาตา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้เริ่มจัดการเรียนการสอนนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ถึงปัจจุบัน มีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีศักยภาพในการแข่งขัน และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่มหาวิทยาลัยตระหนัก คือ การมุ่งเน้นด้านภาษา จึงจัดให้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด มีเพียงบางหลักสูตรที่มีความจำเป็นในวิชาชีพที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นส่วนน้อย แต่ยังคงต้องเรียนวิชาอื่นๆ ได้แก่ วิชาในหมวดศึกษาทั่วไป และวิชาที่เรียนร่วมกับสำนักอื่นๆ ต้องเรียนเป็นภาษาอังกฤษ

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเปิดสอนรวม 79 หลักสูตร 14 สำนักวิชา มีนักศึกษาทั้งสิ้น 12,741 คน อาจารย์รวม 520 คน มีระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ในขณะที่เริ่มต้นปีแรกจะเป็นการเริ่มจากการเรียนแบบสองภาษา และพัฒนาขึ้นมาเป็นการเรียนเป็นภาษาอังกฤษเต็มรูปแบบในปัจจุบัน การดำเนินการนี้ต้องมีการพัฒนาตามลำดับขั้น และเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา จำแนกได้ดังนี้

ด้านคณาจารย์ การรับอาจารย์ผู้สอนในทุกหลักสูตร ทุกคนต้องรับรู้นโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยร่วมกัน และการคัดเลือกมุ่งเน้นที่อาจารย์ต้องมีความสามารถที่จะสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ นอกเหนือจากความสามารถในวิชาการสาขาของอาจารย์แล้ว ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ซึ่งมีวุฒิปริญญาเอกเกินกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีความพร้อมในการใช้ภาษา และมีอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ รวมถึงอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษาจำนวนหนึ่ง

มหาวิทยาลัยจัดให้มีการอบรมอาจารย์ก่อนการสอนถึงวิธีการสอน โดยหน่วยพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอนให้อาจารย์มากขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการซ้อมสอนเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการซ้อมเสมือนจริงก่อนเปิดภาคเรียนในรายวิชาที่อาจารย์จะต้องสอน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะกับอาจารย์

ด้านนักศึกษา เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นักศึกษาได้รับทราบมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาว่ามีการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาเรียนจะต้องตั้งใจและเตรียมความพร้อมพอสมควร อีกส่วนหนึ่งนั้น ในการรับนักศึกษา ได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกด้วยเกณฑ์ภาษาอังกฤษไว้อยู่ในระดับที่คาดว่านักศึกษาจะสามารถเข้ามาศึกษาเป็น

ภาษาอังกฤษได้ ได้แก่ การกำหนดว่าคะแนน O-Net จะต้องมากกว่า 30 ถึง 40 เปอร์เซนต์ ขึ้นกับสาขาวิชาที่เน้นความเข้มข้นของภาษา

ในการเรียนแต่ละหลักสูตร นักศึกษาจะต้องเรียนปรับพื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ (*Intensive English*) 6 หน่วยกิต และมีข้อกำหนดว่านักศึกษาจะต้องผ่านวิชานี้ และเมื่อนักศึกษาจะจบหลักสูตรจะมีการสอบจบ (*Exit Exam*) ในวิชาภาษาอังกฤษด้วย เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาพร้อมที่จะเข้าสู่โลกการทำงาน

มหาวิทยาลัยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน นักศึกษาจะได้เข้าโครงการ *How to Live and Learn* เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้การใช้ชีวิต มหาวิทยาลัย เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษ และรู้จักปรับตัวเพื่อพร้อมสู่การเรียนในมหาวิทยาลัย

ด้านสิ่งสนับสนุน

มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมความพร้อมหนังสือ ตำราต่างๆ ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากขึ้นในศูนย์บรรณสารของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังมีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (*Self Access*) ที่พร้อมให้นักศึกษาได้เข้าไปหาความรู้ในด้านภาษาอังกฤษด้วยตนเอง มีห้องปฏิบัติการ และผู้ให้คำปรึกษาด้านภาษาอีกด้วย

ผลที่ได้รับ

1. นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในปัจจุบัน มีความตั้งใจที่จะเข้าเรียนในหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
2. ปัจจุบันมีนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น มีนักศึกษาในทุกระดับประมาณ 450 คน จาก 27 ประเทศ เนื่องจากไม่มีปัญหาเรื่องภาษาในการเข้าเรียน เป็นผลให้มีบรรยากาศนานาชาติเพิ่มมากขึ้น
3. ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต พบว่ามีความพึงพอใจในด้านภาษาของบัณฑิตอย่างโดดเด่น และพอใจในความพร้อมที่จะใช้ภาษาของบัณฑิต

สิ่งที่จะมีประโยชน์ต่อไป

มหาวิทยาลัยมีความพร้อมที่จะดำเนินโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เพราะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องภาษา สามารถทำการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ได้

มหาวิทยาลัยที่เป็นที่พึ่งของสังคม เพื่อชุมชนที่เป็นสุขและปรองดอง

มหาวิทยาลัยพะเยา
นำเสนอโดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา

โครงการ “1 คณะ 1 อำเภอ”

บริบทของพื้นที่และสถาบัน

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวในพื้นที่จังหวัดพะเยา ดังนั้น เพื่อให้สามารถตอบสนองประชาชนคนในพื้นที่ต่อความคาดหวังในการก่อตั้งมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา จึงตั้งปณิธานไว้ว่า **“ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน”** และตราไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ.2553 ถึงวัตถุประสงค์การก่อตั้งมหาวิทยาลัยว่า **“ให้การศึกษา ส่งเสริม และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ”**

เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา สามารถดำเนินไปโดยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มหาวิทยาลัย โดยอธิการบดี ศาสตราจารย์พิเศษมงคล สงวนเสริมศรี และผู้บริหารทั้งหมด จึงได้ตั้งปณิธานการทำงาน แผนที กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต ยุทธศาสตร์การวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการ

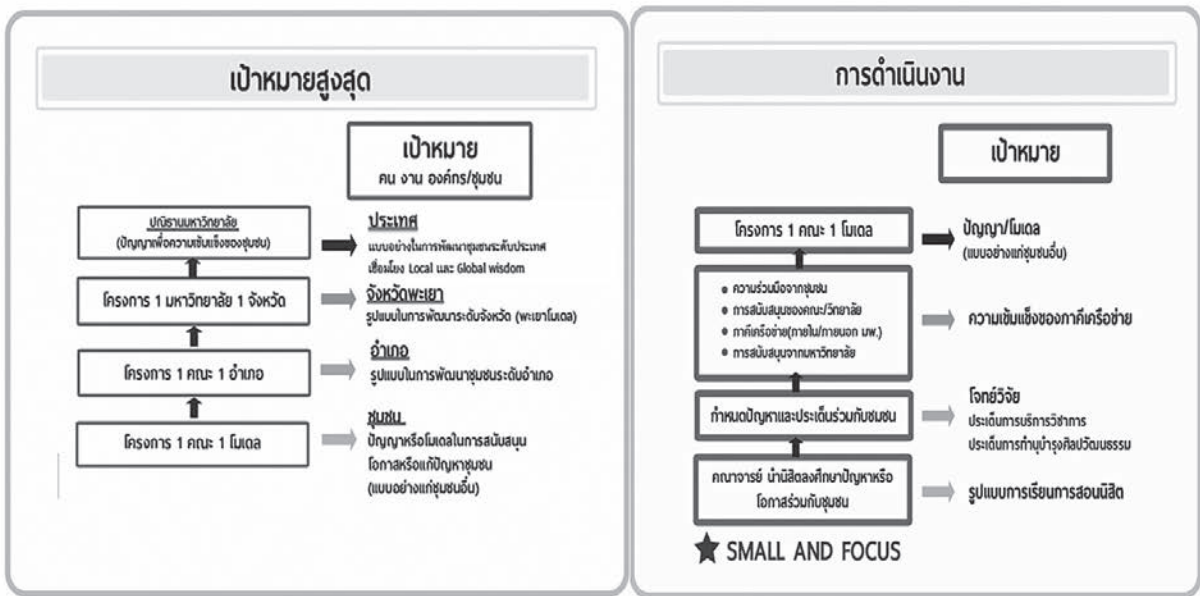
เรียนรู้คู่ชุมชน โดยไม่ทำตัวเป็นสถาบันที่ปลีกตัวจากปัญหา ส่วนรวมของชุมชนและสังคม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยพะเยา ในปี พ.ศ.2557 ประกอบด้วย 15 คณะ และ 3 วิทยาลัย 88 หลักสูตร มีคณาจารย์กว่า 700 คน เป็นระดับปริญญาเอกประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ นิสิตนักศึกษาทั้งหมด กว่า 16,000 คน โดยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ เป็นนิสิตที่มีภูมิลำเนาบ้านเกิดที่ภาคเหนือ

โดยในบริบทของจังหวัดพะเยา เป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศไทย ได้แก่ **“กว๊านพะเยา”** ประเด็นปัญหาจากการสำรวจศักยภาพของพื้นที่จังหวัดพะเยาในบริบทของจังหวัดตั้งใหม่ มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจภายในจังหวัด เนื่องจากเส้นทางคมนาคม R3A ที่สามารถเดินทางไปสู่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย มุ่งตรงไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ได้สะดวก จากการสำรวจศักยภาพและทิศทางการพัฒนาจังหวัดพะเยา พบว่า มีประเด็นสำคัญที่กำลังเข้าสู่การกลาย เป็นปัญหาที่สำคัญของพื้นที่ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการสิ่งแวดล้อม สุขภาวะและสุขภาพของประชาชน การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการจัดการผลิตผลการเกษตร เป็นต้น

เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รับรู้ และเข้าใจชุมชนและพื้นที่จังหวัดพะเยาอย่างแท้จริง ในปี พ.ศ.2554 มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้ง **โครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ** เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ (*Strategic tool*) ให้ขับเคลื่อนทุกคณะ/วิทยาลัย ลงพื้นที่ในทุกอำเภอของ

จังหวัดพะเยา ในการเป็นที่พึ่งชุมชนและสังคม ผ่านการเรียนรู้ร่วมกันกับทุกภาคส่วนของพื้นที่ โดยมอบหมายให้แต่ละคณะมีพื้นที่รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ และมีการจัดการอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตอีกทางหนึ่งด้วย

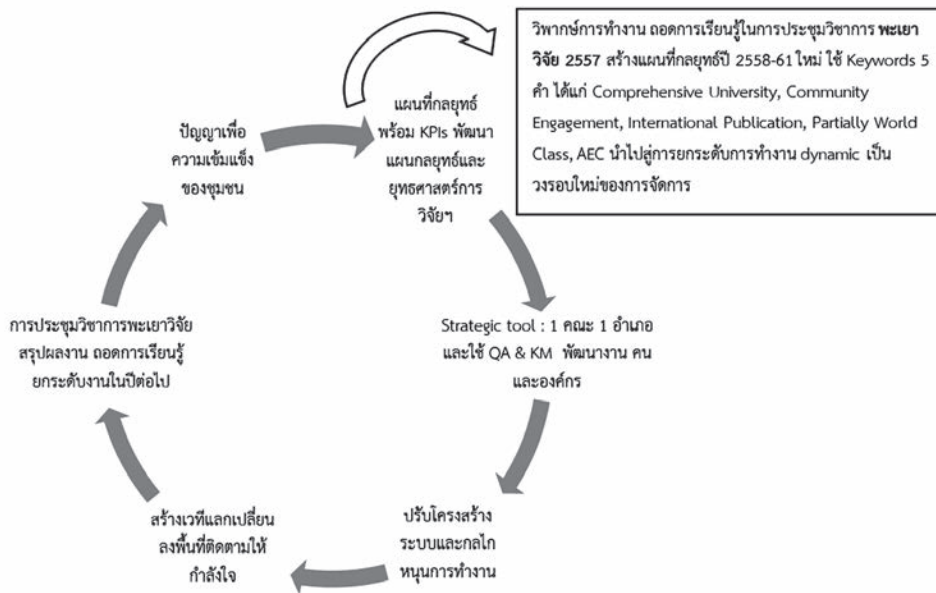
หลักการ แนวคิดและวิธีการดำเนินงาน

ภาพแสดงเป้าหมายและแนวคิดในการดำเนินงาน

แนวคิดการดำเนินงานโดยสรุป คือ สร้างกลยุทธ์ ขับเคลื่อนให้ทุกคณะ/วิทยาลัย โดยคณาจารย์และบุคลากร พัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในระดับคณะที่สอดคล้องกับของมหาวิทยาลัยนำไปสู่เป้าหมายร่วม โดยทีมงานนำนิสิตนักศึกษาในพื้นที่สำรวจข้อมูล ทำ Social mapping แล้ววิเคราะห์ประเด็นปัญหาร่วมกับชุมชน โดยเลือกประเด็นปัญหาเร่งด่วนและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง และเลือกพื้นที่ชุมชนที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง นำไปสู่การได้รับความร่วมมือจากชุมชน มีภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ไปสู่การพัฒนาเป็นโครงการ โดยใช้ความรู้ความสามารถของคณาจารย์ นักวิชาการในคณะ นำหลักวิชาที่เรียนจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ เข้าไปช่วยแก้ไขและเรียนรู้ร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ เมื่อประสบผลสำเร็จ

ในการแก้ไข จะเกิดเป็นชุมชนต้นแบบ เรียกว่า โมเดลต้นแบบ (*Success Model*) ซึ่งใน 1 คณะ จะมีอย่างน้อย 1 โมเดล พัฒนาเป็น 1 คณะ 1 Success Model ในแต่ละอำเภอกระจาย ทั้งพื้นที่จังหวัดพะเยา เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนระดับอำเภอ เมื่อเกิดต้นแบบกระจายไปทั้งจังหวัด มหาวิทยาลัยคาดหวังว่าจะเกิดจังหวัดที่เรียนรู้ในการจัดการตนเองอย่างยั่งยืน พอเพียง เป็น “อุทยานทางปัญญา” ให้กับชุมชนอื่นนำไปปฏิบัติ เกิดการเชื่อมโยง Local และ Global wisdom และเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ซึ่งคณาจารย์ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ จะเข้าใจลูกศิษย์ที่จบโรงเรียนตามต่างจังหวัดมากขึ้น เกิดการปรับตัวเข้าหากันทั้งสองฝ่าย

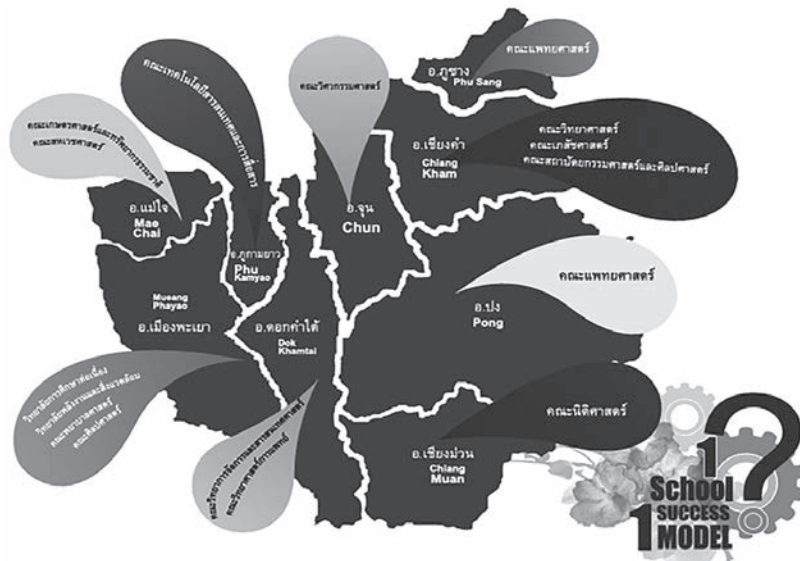

ขั้นตอนการดำเนินงานการขับเคลื่อน และพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

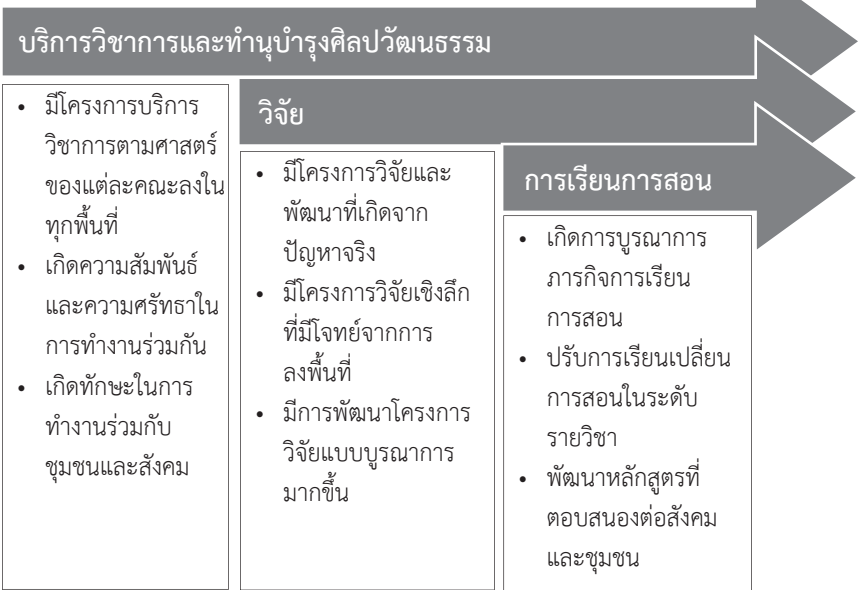
การจัดการความรัก (Soft Power) พร้อมกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

โครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ เป็นโครงการที่เน้นการจัดการให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การมอบนโยบายที่มุ่งให้เกิดแรงขับเคลื่อนในทุกคณะ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาองค์กร จัดการสนับสนุนทั้งงบประมาณ แผนงานและการปรับกฎระเบียบ เพื่อให้เอื้อต่อการทำงาน จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงพื้นที่ให้กำลังใจและประกวดมอบรางวัล และเมื่อแต่ละคณะนำโจทย์ที่ได้รับไปวางแผนโดยคณบดี สร้างทีมงาน และเกิดการลงพื้นที่ของอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนิสิต ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม เกิดความผูกพัน และเห็นปัญหาที่แท้จริงของบริบทในสังคม นักวิชาการได้พัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skill) เมื่อประสบปัญหา พูดคุยกับผู้นำชุมชนและชาวบ้าน จะเห็นถึงปัญหาที่แท้จริง แล้วทำการเลือกประเด็นปัญหาร่วมกับชุมชน โดยคัดเลือก

ประเด็นปัญหาเร่งด่วน สำคัญ และพื้นที่ที่มีแกนนำที่เข้มแข็ง หัวก้าวหน้าอยากจะพัฒนา เพื่อให้มีโอกาสในการประสบความสำเร็จ ในการสร้างศรัทธาระหว่างชุมชนและนักวิชาการ คณาจารย์ยังสามารถนำหัวข้อปัญหาจากพื้นที่ไปสู่โจทย์วิจัยเชิงลึกเพื่อขอรับทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัย และแหล่งทุนได้อีกด้วย ทำให้โจทย์วิจัยของคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยพะเยาเป็นโจทย์วิจัยที่น่าสนใจ เพราะสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงในสังคม นอกจากนี้ หน่วยงานด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยพะเยายังได้จัดการสนับสนุนทุนวิจัย และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากแหล่งทุนวิจัยระดับประเทศลงมาให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และให้ทุนสนับสนุนอีกทางหนึ่ง ทั้งจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) ทำให้เกิดผลงานวิจัยทั้งงานวิจัยเชิงลึกและงานวิจัยเพื่อพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม จนกลายเป็นต้นแบบให้กับการใช้ Strategic tool ในการขับเคลื่อนองค์กรให้กับสถาบันการศึกษาอื่นอีกด้วย

พื้นที่ 1 คณะ 1 อำเภอในจังหวัดพะเยา (15 คณะ 3 วิทยาลัย 9 อำเภอ)

ภาพแสดงตัวอย่างต้นแบบ (Success Model) ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

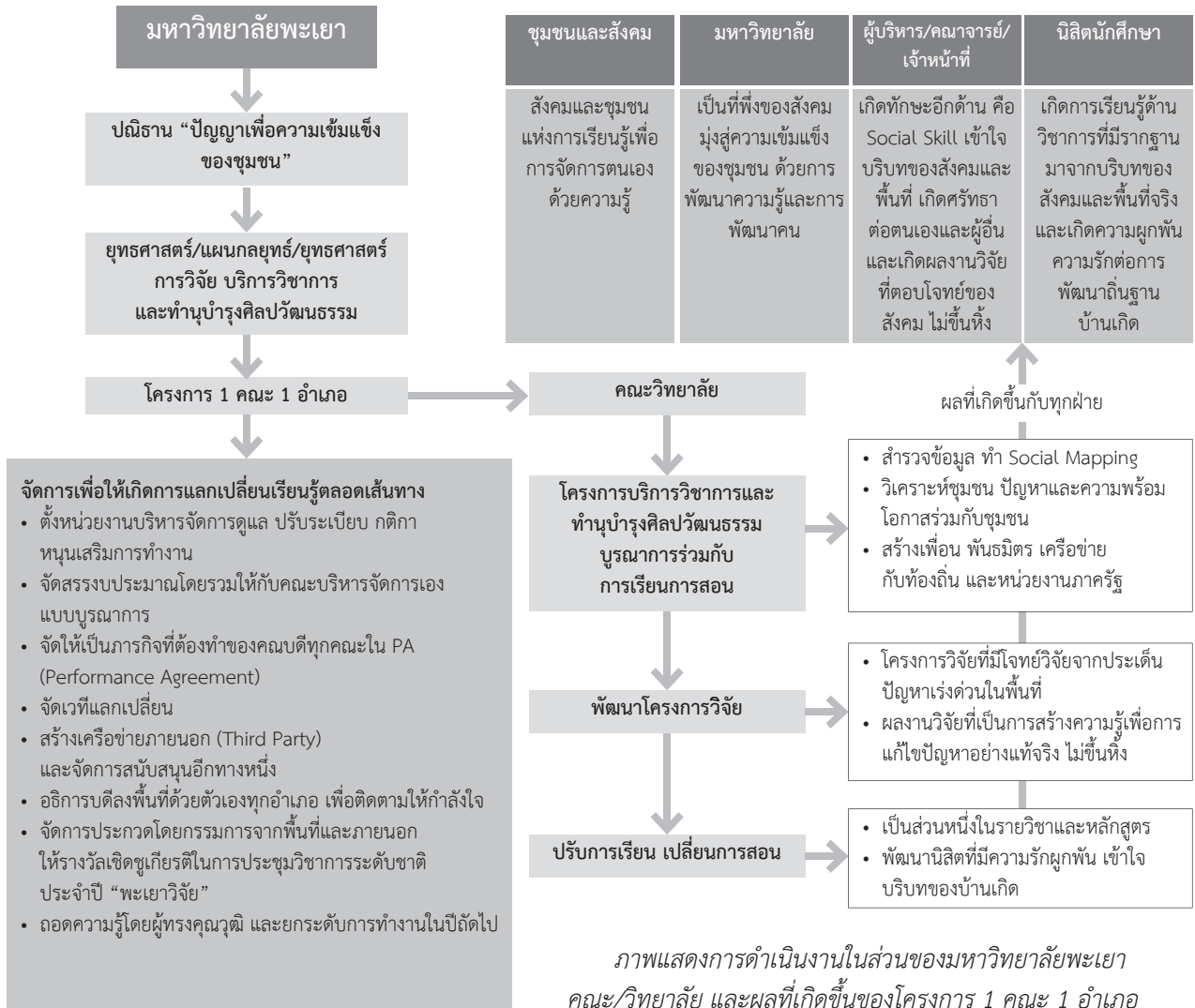

ผลการดำเนินงานของโครงการ พบว่าโครงการนี้เกิดประโยชน์ร่วมกันในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งกับมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ชุมชนและพื้นที่ เกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยใช้สติและจัดการตนเองโดยใช้ความรู้ อีกทั้งยังเกิดผลกระทบในเชิงบวกต่อสังคมที่ประเมินได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงมีการสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาการเพื่อใช้เป็นความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย ทำให้ในปี พ.ศ.2557 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยพะเยาพัฒนาโครงการวิจัยชุด “พัฒนา คณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ” โดยพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อต่อยอดจาก **โครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ** ทั้งหมด 12 โครงการ ผลการทำงานทั้งหมดพบว่าสามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของพื้นที่ ด้วยการนำความรู้ด้านวิชาการลงไปให้ชุมชนรู้จักเลือกการจัดการตนเองด้วยความรู้

ผลงานเด่นของโครงการ

- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ฯ ได้ผลงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง **ลายน้ำไหล บ่ไหลคืนถิ่น** โดยได้นำเสนอผลงานวิจัยในระดับนานาชาติและระดับชาติ และนำไปสู่การพัฒนาโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะฯ ในพื้นที่ของอำเภอเชียงคำอย่างต่อเนื่อง
- คณะพยาบาลศาสตร์ได้ผลงานวิจัยเรื่อง **เบาหวาน ความดัน** และส่งต่อไปสู่การปรับแผนพัฒนาตำบลเข้าสู่ตำบลสุขภาวะในการจัดการตนเอง และสามารถรวมกลุ่มคณะทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อพัฒนา กลุ่มวิจัยด้านการจัดการสุขภาวะ และได้ผลงานตีพิมพ์ในระดับชาติและนานาชาติอีกด้วย
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำมันกระเทียมแคปซูลจนได้ GMP โดยคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ช่วยแก้ปัญหา ราคากระเทียมตกต่ำของเกษตรกร อ.ดอกคำใต้

- คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ได้ทำผลงานวิจัยเรื่อง **แผนยุทธศาสตร์การจัดการโคขุน** และต่อยอดโครงการไปสู่การบริหารจัดการ **โคขุน ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา** ของทางจังหวัดพะเยา และกลุ่มวิจัยสามารถพัฒนาต่อยอดโครงการขอรับการสนับสนุนทุนวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการขยายผลสำเร็จไปในทุกจังหวัดในภาคเหนือ
- คณะวิทยาศาสตร์ได้ผลงานวิจัยเรื่อง **การพัฒนาแผนที่การใช้น้ำ** ได้แก่ พื้นที่การเพาะปลูกพืชเส้นทางน้ำ คำนวณปริมาณการใช้น้ำของ ต.จุน อ.จุน จ.พะเยา ส่งต่อไปให้เทศบาลตำบลจุนใช้เป็นข้อมูลในการตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำของตำบลจุน เพื่อบริหารจัดการน้ำไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และใช้น้ำได้พอเพียงตลอดทั้งปี
- คณะสหเวชศาสตร์ พัฒนา “**แกนนำสุขภาพ**” เป็นต้นแบบของการจัดการชุมชนดูแลสุขภาพตนเอง ผ่านการเรียนรู้ของนิสิต แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่
- คณะนิติศาสตร์ได้ผลงานวิจัย **การคุ้มครองสิทธิชาวไทลื้อในจังหวัดพะเยา** ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหา สิทธิด้านสถานะบุคคล การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิในที่ดินและทรัพย์สิน สิทธิได้รับบริการสาธารณสุข สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การเข้าทำนิติกรรมสัญญา และพัฒนาแนวทางการคุ้มครองสิทธิชาวไทลื้อ ในจังหวัดพะเยา ส่งต่อไปให้กับหน่วยงานระดับอำเภอและจังหวัด เป็นส่วนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า บางอย่าง อาทิ การเข้าถึงสิทธิการเข้ารับการบริหารสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เป็นต้น และยังเป็นโครงการวิจัยที่บูรณาการการเรียนการสอน โดยการ นำนิสิตหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตเข้าให้คำปรึกษาต่อประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังได้ผลงานวิจัยรองรับการตีพิมพ์ระดับนานาชาติด้วย

ภาพแสดงการดำเนินงานในส่วนของมหาวิทยาลัยพะเยา คณะ/วิทยาลัย และผลที่เกิดขึ้นของโครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ

สรุปภาพรวมการทำงาน และแนวทางการทำงานในระยะต่อไป

โครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ เป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่มุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) มากกว่าผลผลิต (Output) ได้แก่ การสร้างทัศนคติการทำงานของฝ่ายวิชาการของสถาบันการศึกษาที่ใกล้ชิดกับชุมชนและสังคมในพื้นที่ อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจและสัมพันธ์ไมตรี เกื้อหนุนกันในระยะยาว การใช้กลยุทธ์นโยบายและสร้างระบบ กลไกการทำงานระดับสถาบัน ทำให้มีคณะ/วิทยาลัยและทีมงานลงทุกพื้นที่ในจังหวัดพะเยา มีเจ้าภาพ มีคนทำงานที่ชัดเจนและทำงานอย่างต่อเนื่อง ในระยะต่อไป คือ การทำงานเชิงรุกเพื่อยกระดับ

งานเดิมให้เกิดผล อย่างเป็นรูปธรรม เป้าหมายร่วมตั้งปณิธานของมหาวิทยาลัยพะเยาที่ว่า “ปัญหาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน”

ขอขอบคุณ

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากทั้งทางตรงและทางอ้อมจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ จังหวัดพะเยา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

การบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ ด้านพลังงานชุมชน ของวิทยาลัยพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชนแห่งเอเชีย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นำเสนอโดย ดร.วรจิตต์ เศรษฐพรพงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ขอเสนอผลงานที่โดดเด่น (*Best Practice*) ของการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ ด้านพลังงานชุมชนของวิทยาลัยพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชนแห่งเอเชีย ซึ่งเป็นส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมีฐานะเทียบเท่ากับคณะ โดยวิทยาลัยพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชนแห่งเอเชีย มีจุดมุ่งหมายในการเป็นวิทยาลัยสีเขียว ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยนักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาท้องถิ่น สังคม ประเทศ และภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งวิทยาลัยฯ ได้รับมอบพื้นที่ในศูนย์แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นสถานที่ตั้งสำนักงานและชุมชนต้นแบบแห่งการพึ่งพาตนเอง ภายใต้ชื่อโครงการ “Chiang Mai World Green City” ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เสมือนจริง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษา และการฝึกอบรมให้กับนักศึกษาและชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภารกิจหลักด้านวิชาการของวิทยาลัยฯ คือ การจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชน และสาขาวิชาพลังงานชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยนักศึกษาจะได้รับความรู้ในการทำวิจัยและการพัฒนาชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีชุมชน พลังงานและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมุ่งเน้นการทำวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งผลการวิจัยที่โดดเด่นและปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ต้นแบบชุมชนฉลาด (*Smart Community*) โรงไฟฟ้าชุมชนจากเซลล์แสงอาทิตย์ขนาด 50.5 กิโลวัตต์ ระบบก๊าซชีวภาพชุมชน เกษตรคาร์บอนต่ำ อาคารเรียนประหยัดพลังงาน และถนนรีไซเคิลจากขยะพลาสติก เป็นต้น

สำหรับภารกิจด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการบริการวิชาการ วิทยาลัยฯ ได้จัดประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและประชาชนทุกปี ซึ่งวิทยาลัยฯ

ได้รับทุนสนับสนุนในการจัดอบรมและสัมมนา จากหน่วยงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ (วช.) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์ พลังงาน (พพ.) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงาน Office of Naval Research (USA), New Energy and Industrial Technology Development Organization (Japan) และ APEC Secretariat

นอกจากนี้ วิทยาลัยฯ ยังได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้โซลาร์เซลล์เพื่อการเกษตร ให้แก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ โดยรอบมหาวิทยาลัย และกลุ่มชาวบ้านที่สนใจจากพื้นที่ อื่นๆ พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ทางการใช้พลังงาน ทดแทน แนวคิดการก่อสร้างอาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพึ่งพาตนเองให้แก่คณะศึกษาดูงานจากหน่วยงาน ต่างๆ รวมทั้งประชาชนที่สนใจทั่วไป

Best Practice ของการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ ด้านพลังงานชุมชน ได้เริ่ม จากการที่วิทยาลัยฯ จัดการประชุมสัมมนานานาชาติภายใต้ หัวข้อ Workshop of Alternative and Renewable Energy for Sustainability “Exploring Technology for Building a Green City” ในปี พ.ศ.2553 ซึ่งมี ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสัมมนาประมาณ 40 คน จาก 10 ประเทศ ในการสัมมนานี้ได้มีการระดมสมองในเรื่องของ เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาชุมชนสีเขียว จากการสรุปได้ประเด็นความคิดว่าระบบพลังงานไฟฟ้า ของชุมชน ควรวิจัยเรื่องพลังงานไฟฟ้ากระแสตรง จากนั้น อาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาเอกของวิทยาลัยฯ ได้ เขียนขอทุนไปยัง Office of Naval Research (USA) เพื่อ เสนอโครงการ “PV Low Power DC Community Power Grid” โดยมีวัตถุประสงค์ในการออกแบบและ พัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้ากระแสตรงจากโรงไฟฟ้าเซลล์ แสงอาทิตย์ เพื่อนำส่งไฟฟ้าในชุมชนขนาดเล็ก จากการ วิจัยนี้ จึงได้ชุมชนฉลาดเป็นชุมชนต้นแบบ ประกอบด้วย บ้านพักอาศัย 5 หลัง สำนักงาน ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ ร้านกาแฟ และแปลงผักปลอดสารพิษ โดยชุมชนฉลาด เป็นชุมชนแห่งแรกของโลกที่ใช้ไฟฟ้ากระแสตรงทั้งชุมชน

ด้วยระบบ DC Power Grid จากโรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ ขนาด 25.5 kW ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ว่า ชุมชนสามารถร่วมกันผลิตพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้เองได้

หลังจากงานวิจัยแรกด้าน DC Power Grid เพื่อวาง ระบบพลังงานให้กับชุมชนฉลาด งานวิจัยอื่นๆ ของวิทยาลัยฯ ได้ต่อยอดการพัฒนาชุมชนฉลาด และ Chiang Mai World Green City ด้านพลังงาน ด้วยการบูรณาการ เทคโนโลยีพลังงานทดแทนด้านอื่นๆ เช่น AC Micro Grid ระบบ Biomass Gasifier และระบบ Diesel Generator เพื่อเชื่อมต่อกับ DC Power Grid อีกทั้งได้วิจัยเรื่องระบบ ก๊าซชีวภาพชุมชน เพื่อผลิตเชื้อเพลิงสำหรับใช้ในร้านอาหาร ซึ่งสามารถทำให้ชุมชนฉลาดเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเอง และ จัดหาพลังงานทดแทนได้ 100%

ส่วนงานวิจัยด้านเทคโนโลยีสีเขียวอื่นๆ ได้แก่ การเกษตร คาร์บอนต่ำ ที่ใช้ระบบพลังงานทดแทนในการสูบน้ำและ ออกแบบด้วย Sensor เพื่อประหยัดการใช้น้ำ นอกจากนี้ งานวิจัยจะอยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทางวิทยาลัยฯ ยังได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อพัฒนาระบบก๊าซ ชีวภาพของชุมชนขนาด 50 ครัวเรือน ณ ตำบลสะลวง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ อีกด้วย

จากการทำงานวิจัยต่างๆ ได้ออกแบบมาเพื่อให้เห็นผล เป็นรูปธรรม และประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว ทาง วิทยาลัยฯ จึงวางแผนเพื่อการบริการวิชาการและถ่ายทอด องค์ความรู้สู่ชุมชน โดยได้เขียนขอทุนเสนอ วช. เพื่อถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านพลังงานต่างๆ แก่ชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือ คือ โครงการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้า ชุมชนต้นทุนต่ำด้วยพลังงานทดแทน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือ **ศูนย์การเรียนรู้ด้านพลังงานทดแทนในชุมชน 5 ศูนย์ ใน จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำปาง และอุตรดิตถ์** โดยหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่อไปสำหรับผู้สนใจในชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ ทาง วช. ได้สนับสนุนโครงการการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ และโครงการถ่ายทอด เทคโนโลยีการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ ซึ่งทั้ง 2 โครงการ ได้ถ่ายทอดแก่ผู้นำชุมชนและผู้ทีสนใจมากกว่า

250 คน และได้มอบระบบเซลล์แสงอาทิตย์ให้แก่ชุมชน
4 ระบบ และสร้างระบบก๊าซชีวภาพ 3 ระบบ

เมื่อวิทยาลัยฯ ได้พัฒนาพื้นที่ของศูนย์แม่ริมภายใต้
โครงการ Chiang Mai World Green City ให้เป็นชุมชน
ต้นแบบที่ใช้พลังงานทดแทนจริง อีกทั้งวิทยาลัยฯ ได้จัด
โครงการและกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงานทดแทน
สู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก และการจัดการสัมมนาวิชาการ
ระดับชาติและนานาชาติทุกปีจากการบอกต่อกันปาก
ต่อปาก ทางวิทยาลัยฯ จึงได้รับการขอมาดูงานเป็น
จำนวนมาก ตั้งแต่ระดับโรงเรียน มหาวิทยาลัย จนถึงระดับ
อบต. เทศบาล และ อบจ. หน่วยงานภายในประเทศและ
ต่างประเทศ เช่น นายก อบต. โคกกระโดน จ.นครสวรรค์
ได้นำอาสาสมัครพลังงานดูงานที่วิทยาลัยฯ เพื่อศึกษาหา
ความรู้ด้านโรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ เนื่องจากทาง อบต.
ได้รับการติดต่อจากนักลงทุน เพื่อที่จะสร้างโรงไฟฟ้าเซลล์
แสงอาทิตย์ และอยากจะปรึกษาหน่วยงานวิชาการด้าน
ผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ อีกตัวอย่าง คือ สำนักงาน
พลังงานจังหวัดแพร่ ร่วมกับ อบต.ต้า-ผามอก อ.ลอง จ.แพร่
ได้จัดโครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการ
พลังงานครบวงจรในชุมชน และเชิญวิทยากรจากวิทยาลัยฯ
ไปบรรยาย และจัดการอบรมด้านเทคโนโลยีเซลล์แสง
อาทิตย์ และมีความประสงค์จะสานต่อโครงการพลังงาน
ทดแทนให้อยู่ในแผนของจังหวัด จึงจะขอให้ตัวแทนของ
วิทยาลัยฯ เป็นที่ปรึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้าน
พลังงานของจังหวัดแพร่ต่อไป

วิทยาลัยพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชนแห่งเอเชีย
มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะบูรณาการพันธกิจทุกอย่างให้
เชื่อมโยงกัน ทั้งในด้านวิชาการ การวิจัยและพัฒนา รวมทั้ง
การบริการวิชาการ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและ
เป็นไปตามเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
คือ “สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ดังนั้น
จากการบริการวิชาการและการลงชุมชน วิทยาลัยฯ จึงได้
ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนอีกครั้ง เพื่อไป
ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยต่อไป
ตามหลักวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA

โมเดลการบริหารจัดการงานวิจัยของ สถาบันความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและอาเซียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

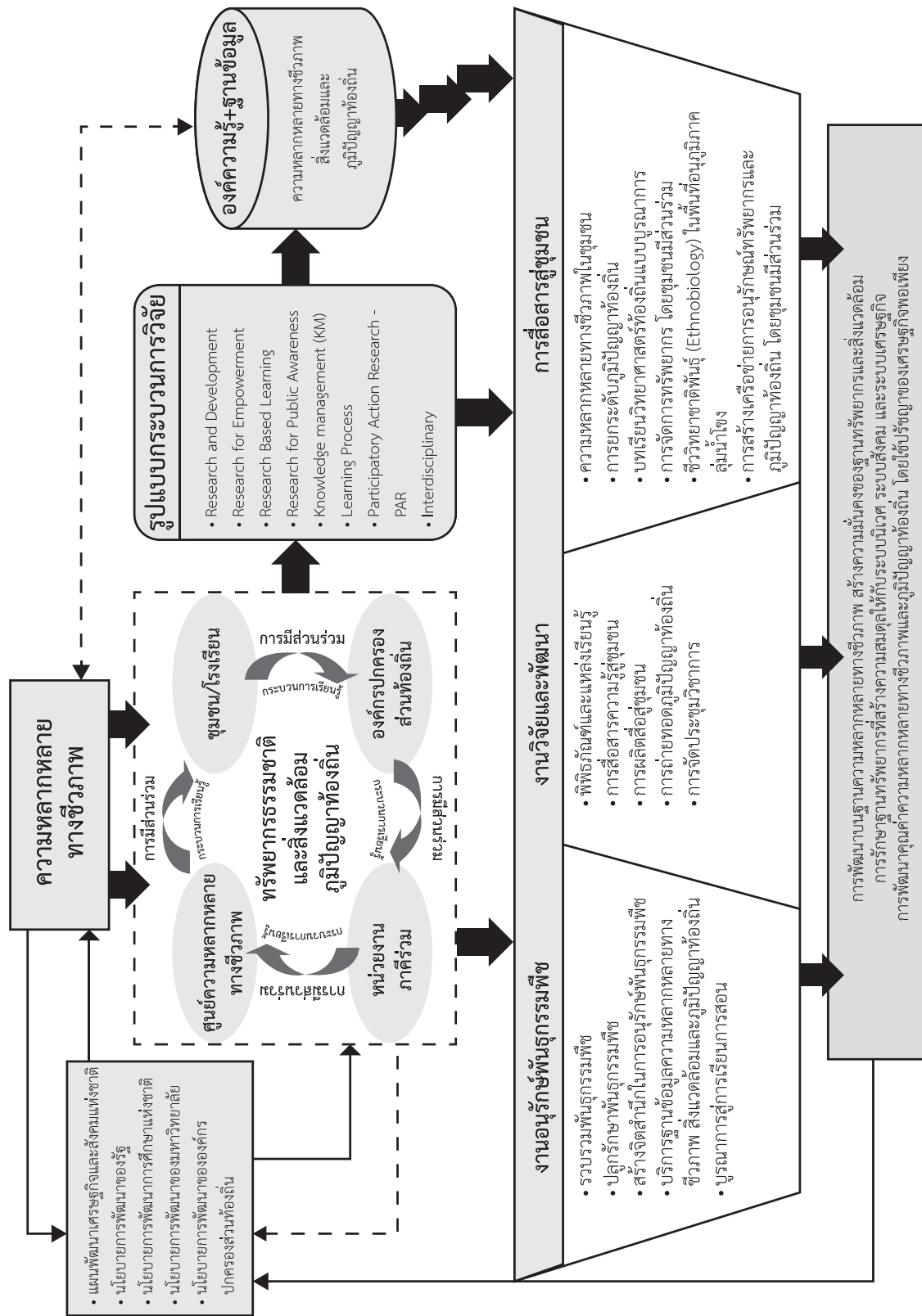
นำเสนอโดย ผศ.ศรชัย มุ่งไธสง

สถาบันความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและอาเซียน เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการสำรวจและศึกษาวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการรวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสรุปบทเรียน ตลอดจนการค้นหาแนวทางการพัฒนาร่วมกันของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผ่านรูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย ทำให้ได้ฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงงานวิจัยสู่งานพันธกิจของหน่วยงาน คือ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานวิจัยและพัฒนา และงานด้านการสื่อสารองค์ความรู้ที่ได้สู่สาธารณชน

กระบวนการที่สร้างให้ชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ชุมชนได้รู้จักตนเอง รู้จักทรัพยากรทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดแนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน องค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับรวบรวมไว้ มีการสังเคราะห์และ

จัดทำเป็นสื่อหลากหลายรูปแบบ เพื่อสื่อสารสู่สังคม เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ที่ได้สามารถบูรณาการ และนำไปใช้ประโยชน์ในหลายด้าน เช่น การเชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น เกิดการพัฒนาพื้นที่ที่ศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้สู่ชุมชน เพื่อเป็นอาชีพ และเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

จากกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานดังกล่าว ยังผลให้เกิดการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาที่จะทำให้เกิดความสมดุลและความยั่งยืนของระบบนิเวศ ก่อให้เกิดความรู้รักสามัคคี และความเอื้ออาทร เกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ร่วมแก้ปัญหาอย่างเป็นองค์รวม ก่อให้เกิดความสมดุลทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การต่อยอดภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

นำเสนอโดย ผศ.นันทินา ดำรงวัฒนกุล

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นปรัชญาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำหนดขึ้น จึงสร้างพันธกิจในข้อแรกให้มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นมหาวิทยาลัยที่ **แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล** งานวิจัยจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการตามปรัชญาและพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มีกระบวนการชัดเจนเป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ประกอบกับหน้าที่หลักของอาจารย์กำหนดให้ต้องมีงานสอน งานวิจัย งานบริการวิชาการ และงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ที่ควรตอบสนองต่อปรัชญาและพันธกิจของมหาวิทยาลัย ดังนั้น การบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับการวิจัย และนำสู่การบริการวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น จึงตอบทุกบทบาทที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางพึงกระทำ

การทำความรู้จักและพบปะคนในพื้นที่ เป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนจากกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยที่ทางคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดขึ้น หรือดำเนินการจัดเวทีโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่และ

ศึกษาสถานการณ์จริงในพื้นที่ร่วมกับประชาชน และหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. เทศบาล เป็นต้น ส่วนใหญ่อาจารย์ที่สนใจและมีความถนัดที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ จะเป็นผู้ชักชวนนักศึกษาในรายวิชาพิเศษหรือรายวิชาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าร่วมโครงการเพื่อดำเนินการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย และดำเนินการวิจัยร่วมกับคนในชุมชนต่อไป

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (*งบประมาณแผ่นดิน*) โดยดำเนินการร่วมกับสาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาปฐมวัย ในโครงการการสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นสู่บทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้สร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (*e-Learning*) ขึ้น โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย องค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิตน้ำผัก กระบวนการผลิตน้ำปู และกระบวนการผลิตข้าวแต๋น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ คณะเทคโนโลยีการเกษตรได้สนับสนุนการจัดทำวิดีโอกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์น้ำผัก วิดีโอกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์น้ำปู วิดีโอการ

บูรณาการกระบวนการวิจัยกับการเรียนการสอน และ บทเพลงพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่น ซึ่ง ได้รับการสนับสนุนบรรเลงดนตรีพื้นบ้านจากกลุ่มผู้สูงอายุ บ้านหนองนาว ตำบลแจ้ห่ม เป็นอย่างดี ปัจจุบันสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ได้ใช้บทเรียน อิเล็กทรอนิกส์บูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาการแปรรูปอาหาร 2 เพื่อสืบสานวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น ให้แก่นักศึกษาต่อไป

ผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการการเรียน การสอนของอาจารย์ และนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการอาหาร สาขาวิชาภาษาไทย และสาขา วิชาปฐมวัย ได้แก่ ผลงานเขียน “บทเรียนจากท้องทุ่ง โรงเรียนแห่งชีวิต” ที่ได้ร่วมกันนำองค์ความรู้การผลิต ผลิตภัณฑ์อาหารพื้นบ้านทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ น้ำปู น้ำผัก และ ข้าวแต่น ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยภาษาไทยถิ่นเหนือที่ สะท้อนวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตจากตำบลแจ้ห่ม ผลงาน เขียนนี้ได้เริ่มทดลองใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้น ปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านหนองนาว พบว่า นักเรียนมีความ พึงพอใจด้านการจัดพิมพ์ และสาระการเรียนรู้ที่ได้รับอยู่ใน ระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.82+0.29 คะแนน) รวมถึงความพึงพอใจจากการเรียนรู้ของตนเอง ด้านความ สุขสนุกสนานจากการอ่าน และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่ได้รับคะแนนระดับมากที่สุดเท่ากัน โดยมีคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 5.00+0.00 คะแนน

ปัจจุบันสาขาวิชา อยู่ระหว่างดำเนินการจัดพิมพ์เพื่อ เผยแพร่ผลงานเขียนนี้ ร่วมกับสำนักพิมพ์ลานนาโพสต์ และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารหลายชนิดจากน้ำผัก และน้ำปู เช่น ผลิตภัณฑ์ขนมจีนน้ำปูสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ ผงโรยข้าว ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการวิจัย และขยายการผลิต สู่เชิงพาณิชย์

ปัจจัยของความสำเร็จการวิจัยเชิงพื้นที่ให้ประสบ ความสำเร็จ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ 1 ตัวตนของนักวิจัย ต้องใช้ลักษณะสำคัญ ได้แก่ (1) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (2) จิตใจที่เป็นมิตรต่อบุคคลอื่น (3) ปรารถนาดีต่อผู้อื่น (4) ความจริงใจต่อบุคคลอื่น (5) ความอดทนต่ออุปสรรคหลายด้าน เช่น การเดินทาง (6) เป็นผู้ประสานงานที่ดี คล่องแคล่ว (*All in one*) และ (7) การสร้างสรรค์งานแบบเชิงระบบ

ปัจจัยที่ 2 กระบวนการสนับสนุนการทำงาน ควรประกอบด้วย (1) ทีมงานที่ดี เช่น บุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นเครือข่าย รวมถึงเพื่อนร่วมงาน ระบบการบริหาร จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย เช่น สถาบันวิจัยและ พัฒนา คณะเทคโนโลยีการเกษตร (2) โอกาสในการสนับสนุน จากแหล่งทุนต่อการพัฒนางานเชิงพื้นที่ (3) มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถยนต์ส่วนตัว ฯลฯ

ปัจจัยที่ 3 ชุมชน ควรมีลักษณะดังนี้ (1) ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ต้องให้ข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองในระดับหนึ่ง จึงจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายนอก และประชาชนในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็น รูปธรรม และ (2) หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่ให้การ สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานทั้งด้านงบประมาณ และความ ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

จากประสบการณ์การมุ่งสู่ความสำเร็จในการวิจัยเชิง พื้นที่ การเริ่มต้นเลือกพื้นที่ที่มีผู้นำชุมชนและประชาชนใน พื้นที่ที่พร้อมรับการพัฒนาตนเอง จะเป็นจุดเริ่มต้นแห่ง แสงสว่างความสำเร็จ เพราะหากประชาชนในพื้นที่ยังไม่ ชักชวนเคลื่อนไหวตนเอง เรา...ในภาควิชาการ คงไม่สามารถ ดำเนินการอะไรได้ และไม่สามารถผลักดันชุมชนให้เข้าสู่ กระบวนการพัฒนาได้ ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเรียนรู้ต่อการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สัมผัสพื้นที่และกระบวนการเรียนรู้ชุมชน จึงเป็นส่วนหนึ่ง ของความสำเร็จในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในอนาคต ที่จะมี เยาวชนของชาติรุ่นใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ พัฒนาประเทศชาติ จากชุมชนฐานรากอย่างแท้จริง

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WiL)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

นำเสนอโดย ผศ.สนิท พิพิธสมบัติ และ ดร.ธนศักดิ์ ตันตินาคม

ในช่วงระยะ 10 ปีนี้ สภาวะโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมืองในทุกภาคส่วนทุกภูมิภาค และทุกประเทศ อีกทั้งได้ส่งผลกระทบต่อระบบและความต้องการของตลาดแรงงาน (Labor Market) ทั้งภายในประเทศและนานาชาติ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อตลาดแรงงานอีกปัจจัยหนึ่ง คือ เขตการค้าเสรี (Free Trade Area, FTA) ของกลุ่มประเทศต่างๆ ทั่วโลก ส่งผลให้ขนาดของตลาดแรงงานและการเคลื่อนย้ายของแรงงาน (Labor Mobility) มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น แนวโน้มของการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศมีแนวโน้มการแข่งขันที่สูงขึ้น ส่งผลให้สถานประกอบการต่างๆ มีโอกาสในการเลือกแรงงานมากขึ้น ทำให้แรงงานที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีฝีมือ มีทักษะอาชีพจะเป็นที่ต้องการสำหรับตลาดแรงงานประเทศไทยเป็นสมาชิกในหลายกลุ่มเขตการค้าเสรี โดยที่ใกล้ตัวมากที่สุด คือ เขตการค้าเสรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งในปี พ.ศ.2550 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียน โดยมีเป้าหมายเพื่อนำสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) ภายในปี พ.ศ.2558 และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีในกลุ่มประเทศสมาชิก ดังนั้น การเตรียมหลักสูตรผู้สอน และการจัดการเรียนการสอน เพื่อรองรับต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อผลิตบัณฑิตให้สนองต่อความต้องการตลาดแรงงานในระดับนานาชาติ ที่จะมีการเคลื่อนย้ายเสรีให้ได้ค่าแรงที่เหมาะสมตามคุณภาพฝีมือที่ได้พัฒนาขึ้น และสามารถแข่งขันได้ในโลกที่ไร้พรมแดน

การศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา จุดมุ่งหมายการพัฒนาด้วยการเรียนการสอนแบบ WiL คือ สถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยงโลกการศึกษาภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน ทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติ

ได้ ซึ่งโครงสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย สถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ นอกจากนี้ สถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษายังได้รับประโยชน์ในเชิงความร่วมมือและการพัฒนาปรับปรุงงานและหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนแบบ WiL ในประเทศไทยมีรูปแบบที่เด่นชัดอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ ทวิภาคี (DVT) สหกิจศึกษา (Cooperative) การฝึกงาน (Apprentice) และการฝึกหัด (Internship)

โครงการความร่วมมือทางวิชาการผลิตบัณฑิต Hands-on Young Professional Retailer ระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กับบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด

หลักการ

เป็นโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กับบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เพื่อผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี 4 ปี ที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตรงตามที่บริษัทฯ พึ่งประสงค์ สร้างความเป็นผู้นำ ความผูกพันกับองค์กร ลดการเข้าออกของพนักงาน โดยใช้วิธีการบูรณาการเรียนกับการทำงาน แบบสลับการเรียนกับการทำงานทุกสัปดาห์ โดยการเพิ่มเวลาการทำงานในสถานประกอบการขึ้นเรื่อยๆ จากชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตรการตลาด (การจัดการธุรกิจค้าปลีก) และบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เป็นผู้สนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ศึกษาตลอดหลักสูตร

กระบวนการดำเนินงาน

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการก่อนเข้าร่วมโครงการ (INPUT)

- 1) ทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด โดยรับนักศึกษารุ่นละไม่ต่ำกว่า 30 คน
- 2) ประชาสัมพันธ์และชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมโครงการฯ ให้แก่นักเรียนที่สนใจ ในวันสอบข้อเขียนของการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาของมหาวิทยาลัย

3) นักศึกษาที่สนใจ จะเป็นผู้เลือกหน่วยธุรกิจที่จะเข้าทำงานด้วยตนเอง

4) การคัดเลือกนักศึกษา บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด โดยเจ้าหน้าที่จากศูนย์บริการการศึกษา และพาร์ทไทม์ จะทำการสัมภาษณ์คัดเลือกเบื้องต้นจากนักศึกษาที่สอบผ่านข้อเขียน และให้เจ้าหน้าที่หน่วยธุรกิจเป็นผู้คัดเลือกนักศึกษาเข้าสังกัดเป็นลำดับถัดมา โดยจะทำการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกหลังจากวันสอบข้อเขียน

5) หลักการคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นนักศึกษาที่สนใจในธุรกิจของบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด มากกว่าสนใจเพียงเพื่อต้องการทุนการศึกษาเท่านั้น

6) ศูนย์บริการการศึกษาและพาร์ทไทม์ บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เตรียมความพร้อมในเรื่องกฎระเบียบของบริษัทฯ รวมถึงการปฏิบัติตนในสถานประกอบการให้แก่ศึกษา เป็นระยะเวลา 3 วัน ก่อนเริ่มโครงการฯ และนักศึกษาจะเริ่มเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการในเดือนกรกฎาคม

2. กระบวนการระหว่างการเข้าร่วมโครงการ (PROCESS)

1) การเรียนในมหาวิทยาลัยและการทำงานของนักศึกษาในสถานประกอบการแต่ละสัปดาห์ โดยการลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลาทำงานตามลำดับ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงปีที่ 4

ชั้นปี 1 เรียน 4 วัน ทำงาน 2 วัน พัก 1 วัน

เรียน วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์

ทำงาน วันอาทิตย์ จันทร์

พัก วันเสาร์

ชั้นปี 2 เรียน 3 วัน ทำงาน 3 วัน พัก 1 วัน

เรียน วันจันทร์ อังคาร พุธ

ทำงาน วันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์

พัก วันอาทิตย์

ชั้นปี 3 เรียน 3 วัน ทำงาน 3 วัน พัก 1 วัน

เรียน วันพุธ พฤหัสบดี ศุกร์

ทำงาน วันอาทิตย์ จันทร์ อังคาร

พัก วันเสาร์

ชั้นปี 4 เรียน 2 วัน ทำงาน 4 วัน พัก 1 วัน
 เรียน วันจันทร์ อังคาร
 ทำงาน วันพุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์
 พัก วันอาทิตย์

- 2) เฉพาะวันทำงาน นักศึกษาจะได้รับค่าตอบแทน ไม่น้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำ หรือ 300 บาท/วัน
- 3) มีการนำประสบการณ์จากการทำงาน มาสนทนา หรือแลกเปลี่ยนความเห็นในชั้นเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้สอนในแต่ละรายวิชา
- 4) มีการนำความรู้จากชั้นเรียนไปสู่การปฏิบัติงานจริง เช่น วิชาวิจัยการตลาด วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ วิชาบัญชี เป็นต้น
- 5) มีการดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยการฝังตัวเป็นส่วนหนึ่งของนักศึกษา
- 6) มีการให้รางวัลจากบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด ถ้า นักศึกษามีผลการเรียนสะสมในระดับ 3.00 ขึ้นไป และมีผลการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ อยู่ในระดับดีมาก
- 7) การวัดผลการเรียนใช้การวัดประเมินผลที่ใช้ ในมหาวิทยาลัยตามปกติ สำหรับการวัดประเมินผลการทำงาน บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เป็นผู้กำหนด

3. กระบวนการหลังการเข้าร่วมโครงการ (OUTCOME)

- 1) นักศึกษาใช้ทุนคืน โดยปฏิบัติงานเป็นพนักงาน ในหน่วยธุรกิจที่ฝึกปฏิบัติงานของบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เป็นระยะเวลา 4 ปี หลังจากสำเร็จการศึกษา โดยจะมีฐานรายได้เพิ่มขึ้นอีก 10% ของเงินเดือนปกติ
- 2) มีสิทธิ์ปรับเป็นหัวหน้างานทันที หากผลการเรียน และผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูล: อาจารย์ธนศักดิ์ ตันตินาคม
 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้สัมภาษณ์: Alongkot Yawai
 Director of Cooperative Education
 Vongchavalitkul University

**การจัดการศึกษารูปแบบโรงเรียนในโรงงาน
 (Work-integrated Learning : WiL)
 ระหว่าง RMUTL กับ บริษัท สยามมิชลิน จำกัด**

การศึกษารูปแบบโรงเรียนในโรงงานได้จัดการศึกษา 2 ระดับ ได้แก่ การผลิตช่างเทคนิคในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาเทคนิคอุตสาหกรรม และการผลิตครูโรงเรียนในโรงงานระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องจักรกลเกษตร ที่บริษัท สยามมิชลิน จำกัด

การจัดการศึกษารูปแบบโรงเรียนในโรงงานเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม 3 ฝ่าย ได้แก่ ภาคสถานศึกษาภาครัฐ และภาคเอกชน หรือเรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Public, Private, Partnership : PPP หรือ Triple Helix ซึ่งภาคเอกชนเป็นผู้ต้องการหลักและเป็นผู้ใช้จ่ายหลัก โดยมีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นผู้สร้างเครือข่าย สนับสนุนในส่วนที่ต้องขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติผ่านโครงการนำร่อง เพื่อให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนในโรงงานให้ เป็นต้นแบบของประเทศ

**รูปแบบการผลิตช่างเทคนิคร่วมกับ
 บริษัท สยามมิชลิน จำกัด**

1. มทร.ล้านนา เป็นผู้สานิตรูปแบบ และขยายผล ไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเครือข่ายในระดับ ปวส.
2. โรงงานเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าจ้างครูประจำโครงการ ค่าเบี้ยเลี้ยงนักศึกษา ค่าที่พัก ค่าหนังสือ ค่าประกันสุขภาพ ค่าประกันอุบัติเหตุ
3. โรงเรียนในโรงงานเสมือนหน่วยงานหนึ่งที่เป็นเจ้าของจากสามภาคส่วน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเป็นไปตามกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ครูประจำโรงเรียนโรงงานมี 4 ประเภท ได้แก่ ประธานหลักสูตร ครูที่มีประสบการณ์ ครูประจำหรือครูพี่เลี้ยง และครูจากสถานประกอบการ

5. การเรียนการสอนจะเน้น Work-based Learning ที่ครูต้องสอนทฤษฎีในโรงเรียนที่เชื่อมโยงกับงานที่นักศึกษาปฏิบัติในโรงงาน
6. จุดเด่นของการจัดการศึกษาประเภทนี้ จะเห็นว่าเป็นการประสานงานระหว่างโรงงานและสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถสอน วิจัย บริการวิชาการ ด้วยโจทย์จริง และเป็นการพัฒนาอาจารย์ การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทันท่วงทีเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรม
2. ผู้ประสานงานหรือผู้จัดการโครงการ ต้องสร้างระบบในหน่วยงานของตนเอง โดยมีประธานหลักสูตรเป็นผู้นำไปปฏิบัติ
3. นโยบายของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องเข้าใจและให้การสนับสนุน โดยเฉพาะในแง่ความคล่องตัวในการทำงาน
4. หน่วยงานนโยบายระดับชาติ หรือหน่วยงานอื่นที่มีการกิจระดับชาติ จะมีบทบาทในการสนับสนุนส่วนที่เกี่ยวข้องตามพันธกิจของหน่วยงานนั้นๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

1. ผู้ประสานงานหรือผู้จัดการโครงการทั้งสองภาคส่วน ได้แก่ ภาคส่วนโรงงาน และภาคส่วนสถานศึกษา ต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และนำประเด็นหรือแนวทาง ตลอดจนปัญหา ท้าหรือกันในแต่ละองค์กร

RMUL- School in Factory

นำร่องระดับปริญญาตรีแบบทำให้เกิดความร่วมมือกับภาคเอกชนแบบในรูปเรียน P โดยเป็นการวางแผนการทำงานร่วมกัน ให้เกิดความร่วมมือในเชิงบูรณาการการจัดการเรียนการสอน การทำงาน และ การวิจัยเข้าด้วยกัน และตอบโจทย์ทุกฝ่าย

Study in RMUTL 4 mont per year and Work based learning in enterprise 8 mont per year

Freshly	Sophomore	Junior	Senior
<p>เรียนรู้และฝึกฝีมือเบื้องต้นในมหาวิทยาลัย 4 เดือน</p> <p>+ เรียนรู้ที่โรงเรียนในโรงงาน</p> <p>Preambition Basic Skills Exam Skills Study Skills Workshops Group work Essay Writing Reading & Note-taking Report Writing</p>	<p>เรียนรู้ที่มหาวิทยาลัย 4 เดือน + เรียนรู้ที่โรงเรียนในโรงงาน</p>	<p>เรียนรู้ที่มหาวิทยาลัย + เรียนรู้ที่โรงเรียนในโรงงาน</p>	<p>เรียนรู้ผ่านการทำโครงการที่โรงเรียนในโรงงาน</p> <p>Student-to-Student Project</p> <p>THE HELPFUL ENGINEER</p>

บริการวิชาการแก่สังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

นำเสนอโดย อาจารย์พิเชษฐ์ ทานิล

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีในด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ภายใต้ชื่อโครงการ **“การประยุกต์ใช้พลังงานสะอาดเพื่อพัฒนาการผลิตชาสำหรับเกษตรกรของชุมชนดอยปู้หมื่น”** มีวัตถุประสงค์ คือ ใช้นวัตกรรม (พลังงานสะอาด) เพื่อไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชาของวิสาหกิจชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นโครงการที่บูรณาการงานบริการวิชาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย ซึ่งมีผลกระทบที่เป็นประโยชน์เกิดกับนักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และชุมชนอย่างชัดเจน

บทนำ

มหาวิทยาลัยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่จะเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำด้านวิชาการและเทคโนโลยีในภูมิภาค เป็นที่ภาคภูมิใจของภาคเหนือ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อบอุ่น แกร่งด้านไอซีที มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติและยึดมั่นในคุณธรรม ในปีการศึกษา 2555-2559 ได้พัฒนายุทธศาสตร์เป็นไปตามพันธกิจที่กำหนดขึ้น เพื่อตอบสนองทิศทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย ซึ่งแนวทางหนึ่ง คือ การตอบสนอง

ความต้องการและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาการและนวัตกรรม ทั้งจากการเรียนการสอน การบริการวิชาการ และการวิจัย ผสมผสานการทำงานศิลปวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าของแผ่นดิน โดยบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ การสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาในองค์กรวม ทั้งการพัฒนานักศึกษา พัฒนามหาวิทยาลัย และส่งเสริมการพัฒนาความเข้มแข็งของสังคมที่มั่นคงอย่างยั่งยืน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จึงมีนโยบายสนับสนุนให้คณาจารย์จัดทำโครงการ/แผนงานบริการวิชาการ ที่สอดคล้องกับความต้องการแก่สังคม โดยการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน และเน้นสร้างความเข้มแข็ง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์ สร้างคุณค่าต่อสังคม ตลอดจนมีการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการบริการวิชาการมาใช้พัฒนา หรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย ดังนั้น ทางคณะวิศวกรรมศาสตร์จึงได้กำหนดโครงการนวัตกรรมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยเป็นโครงการที่บูรณาการงานบริการวิชาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย และเกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัย และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

แนวปฏิบัติที่ดี

โครงการนี้จัดทำภายใต้ชื่อโครงการ “การประยุกต์ใช้พลังงานสะอาดเพื่อพัฒนาการผลิตชาสำหรับเกษตรกรของชุมชนดอยปู่หมื่น” ดำเนินการในปีการศึกษา 2556 มีวัตถุประสงค์ คือ ใช้นวัตกรรม (พลังงานสะอาด) เพื่อไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชาของวิสาหกิจชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมชุมชนดอยปู่หมื่นให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีรายละเอียดของโครงการ ดังนี้

1. **กระบวนการบริการวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม** การให้บริการวิชาการที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ ต้องให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง คือ ได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนก่อนวางแผนโครงการ ซึ่งทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นจุดเด่นและวิธีการแก้ปัญหาที่ตรงกัน ช่วยให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชนในการแก้ปัญหา ดังกล่าว ตลอดจนได้ทำความร่วมมือด้านบริการวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาร่วมมือร่วมพลัง (Collaboration) ในลักษณะของการสร้างเครือข่าย (Networking) ระหว่างหน่วยงานซึ่งเพิ่มโอกาสความสำเร็จของการดำเนินโครงการมากยิ่งขึ้น
2. **บูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน** ระบุใน มคอ. และแผนการสอนว่าดำเนินการบูรณาการอย่างไร โดยโครงการบริการวิชาการของอาจารย์มีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีเจตนาให้นักศึกษานำความรู้จากห้องเรียนไปทำกิจกรรมบริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อส่งผลให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ในสภาพจริง อีกทั้งได้กำหนดให้นักศึกษาทำโครงการเพื่อเข้าร่วมประกวดแข่งขันด้านวิชาการในระดับชาติ (นักศึกษาได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขานวัตกรรมเพื่อวิสาหกิจชุมชน โครงการกระทิงแดง U Project บริษัท เครื่องดื่มกระทิงแดง จำกัด)

3. **บูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมกับการวิจัย** นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการให้บริการวิชาการกลับมาพัฒนาต่อยอดไปสู่องค์ความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการวิจัย (ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่อง การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ผลิตภัณฑ์ชาดำ กรณีศึกษาชุมชนดอยปู่หมื่น)
4. **ประเมินความสำเร็จของการบูรณาการ** กำหนดระบบติดตามให้ชัดเจนว่าจะติดตามอย่างไร โดยใคร การประเมินจะประเมินแบบมีส่วนร่วม ทั้งผู้ให้บริการคือ อาจารย์ นักศึกษา และผู้รับบริการ คือ ชุมชน และประเมินครบทุกขั้นตอน ทั้งแผนงาน เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่ได้ ที่สำคัญจะประเมินให้เห็นว่านักศึกษาได้อะไรจากการบูรณาการ และได้เรียนรู้มากขึ้นกว่าการสอนในห้องเรียนตามปกติ ทำ Focus group กับนักศึกษา ในประเด็นประโยชน์ คุณค่า และสิ่งที่ได้เรียนรู้
5. **นำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการ** ผลที่ได้จากการประเมิน ซึ่งต้องนำผลประเมินที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาไปปรับปรุงโครงการ พัฒนากระบวนการให้บริการวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน นำผลการประเมินที่ดีไปส่งเสริมการดำเนินงานในโครงการถัดไปให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งโครงการนี้ไปพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ทำให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จนชุมชนพึ่งพาตนเองได้ (ใช้เวลาในการดำเนินโครงการติดต่อกัน 8 ปี)

ผลกระทบที่เป็นประโยชน์หรือการสร้างคุณค่า

การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากผลดำเนินงานของโครงการที่เกิดกับนักศึกษา อาจารย์ มหาวิทยาลัย และชุมชน

1. นักศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายสร้างโอกาสที่ดีเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน
2. นักศึกษาได้รับการยกย่องในระดับชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

3. อาจารย์นำประสบการณ์และองค์ความรู้ที่ได้นำไปสร้างตำรา หรือขอตำแหน่งทางวิชาการได้
4. มหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และสังคมมีความมั่นใจต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย
5. ชุมชนได้ขาดำคอดยปูหมื่น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชาติได้จากยอดชาออแกนิก และผ่านกระบวนการผลิตที่ใช้พลังงานสะอาดแทนการใช้พลังงานสิ้นเปลืองในทุกรูปแบบ โดยได้รับการรับรองตามมาตรฐานของ USDA Organic ซึ่งเป็นตรารับรองอาหารและผลิตภัณฑ์ออแกนิกของสหรัฐอเมริกา
6. ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านน้ำมัน และลดการใช้พื้นที่ 100% (การผลิตชาดำแบบใหม่ไม่มีขั้นตอนการคั่ว) ส่งผลทำให้ลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเผาไหม้น้ำมันดีเซล และลดการตัดไม้ทำลายป่า
7. ชุมชนสามารถขายชาดำได้ในราคาที่สูงขึ้น และทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 2,300 บาท/กิโลกรัมชาแห้ง (เพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 30 เท่า) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
8. ชุมชนใช้พลังงานน้ำที่มีอยู่เป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหาของชุมชนเองและเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน การออกแบบสร้าง และพัฒนาเครื่องแปรรูปค่านึงถึงการใช้งานง่าย เพราะใช้เครื่องแปรรูปชาที่ชุมชนมีอยู่เดิม อีกทั้งโครงการนี้จะช่วยให้ราคาขายชาต่อหน่วยสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งจะยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ ดังนั้น ชุมชนจะช่วยรักษาป่าต้นน้ำ เพราะถ้าไม่มีป่า ก็ไม่มีน้ำ และเกิดประโยชน์ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

บทสรุป

1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การดำเนินงานบริการวิชาการต้องอยู่ในรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทุกขั้นตอนมีระบบ PDCA ร่วมกัน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการร่วมกัน และผลลัพธ์ที่ได้ต้องสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. แนวทางการขับเคลื่อนงานบริการวิชาการ
 - กำหนดความฝันให้ชัดเจน เพื่อกำหนดแผนที่ชัดเจน และทิศทางการให้บริการวิชาการที่เป็นไปตามจุดเน้น จุดเด่นของมหาวิทยาลัย
 - การสร้างเครือข่ายบริการวิชาการ (Network) ต้องเป็นใยแมงมุม ชักใยไปเรื่อยๆ พัฒนาไปเรื่อยๆ อย่างมีทิศทาง และมีเครือข่ายในระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล องค์กร ชุมชนและประเทศชาติ
 - ทำงานเป็นทีม (Team Work) คณาจารย์ต้องทำงานร่วมกัน ไม่แยกกันทำ ทำงานร่วมมือกัน ระหว่างสาขาวิชา คณะวิชา และหน่วยงานภาคีเครือข่าย
3. การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ไม่ใช่เพียงแค่การทำเพราะเป็นหน้าที่ ทำเพื่อให้ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา ไม่ใช่แค่เพียงทำเพื่อให้เกิดผลงานเฉพาะตน หรือทำเพราะมีใจรักอยากทำ แต่ต้องเป็นการให้บริการที่สร้างคุณค่าให้กับชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นในการปฏิบัติงาน ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

การสร้างและพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

นำเสนอโดย อาจารย์บุญฤทธิ คีตหงัน และอาจารย์รัชฎ์เศรษฐ์ เรืองเดชสุวรรณ

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่ เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนในปี พ.ศ.2543 โดยมีมุ่งเน้นที่จะสร้างมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ให้เป็นสังคมแห่งการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดอัตลักษณ์ผู้เรียน คือ “มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความซื่อสัตย์ รู้ผิดชอบชั่วดี ยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ “มหาวิทยาลัยแห่งเส้นทางสู่การเป็นผู้ประกอบการ (Gateway to Entrepreneurship)”

ในการดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการโดยกำหนดรูปแบบใน 2 ลักษณะ คือ (1) บูรณาการลงในแผนการเรียน และการจัดการเรียนการสอน โดยมีการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการลงในแผนการเรียนทุกหลักสูตร และ (2) สร้างและพัฒนาผ่านหน่วยงานที่จัดตั้งโดยเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันมีการดำเนินการอยู่ 2 หน่วยงาน จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ ได้แก่ (1) กลุ่มผู้รับบริการภายนอก อาทิ ผู้ประกอบการ หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการโดยศูนย์นวัตกรรมวิจัยและพัฒนาผู้ประกอบการ และ (2) กลุ่มผู้รับบริการ

ภายในและศิษย์เก่า ดำเนินการโดยศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (FAR-UBI)

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ได้รับการสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอธิการบดี โดยมีการกำหนดนโยบายการบูรณาการระหว่างศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน 3 ข้อ คือ (1) เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักถึงหน้าที่และพันธกิจของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ (2) สรรหาคัดเลือก นักศึกษาและศิษย์เก่าเข้าร่วมโครงการบ่มเพาะ และ (3) ดำเนินการบ่มเพาะในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ ในการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการบูรณาการกิจกรรมกับการเรียนการสอนทั้งสิ้น 11 กิจกรรม และมีนักศึกษา ตลอดจนศิษย์เก่าเข้าขอรับการบ่มเพาะ 9 ราย โดยทั้งหมดสามารถจัดตั้งและดำเนินธุรกิจ กระทั่งปัจจุบัน

ผลการดำเนินงาน รูปแบบการบูรณาการ

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา มีรูปแบบการดำเนินงานที่โดดเด่นผ่านกลยุทธ์บูรณาการแบบองค์รวม โดยแบ่งรูปแบบกลยุทธ์ได้ 4 ลักษณะ คือ (1) กลยุทธ์ในการวางระบบการดำเนินงาน กำหนดให้แต่ละคณะเข้ามามีส่วนร่วม โดยแต่งตั้งให้คณบดีของทุกคณะร่วมเป็นกรรมการบริหาร รวมถึงการกำหนดให้ผู้จัดการศูนย์ฯ และรองผู้จัดการเป็นอาจารย์ประจำ เพื่อลดช่องว่างในการประสานงานและการสื่อสารในระดับคณะ ผลที่ได้ คือ การขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือในทุกระดับ ทั้งในส่วนของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา เกิดการขับเคลื่อนทั้งในระดับนโยบายและแผนปฏิบัติการ ในขณะที่เกี่ยวข้อง (2) กลยุทธ์การสื่อสารไปยังกลุ่มนักศึกษาและศิษย์เก่า ได้มีการปรับใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ไปยังกลุ่มเป้าหมายในทุกช่องทาง รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น **“เราสร้างผู้ประกอบการมืออาชีพ”** โดยเน้นการบูรณาการลงไปใน การเรียนการสอนและกิจกรรมส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัย สำหรับนักศึกษาทุกชั้นปี (3) การสร้างเครือข่ายภายนอกในสายงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันการเงิน หอการค้า จังหวัด ฯลฯ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้ประกอบการได้จริงและเข้มแข็ง และ (4) การบูรณาการกิจกรรมเข้าสู่การเรียนการสอน การดำเนินการในทุกกิจกรรม อาทิ การอบรมการเขียนแผนธุรกิจ การตลาดผ่านระบบ e-Commerce รวมถึงการประกวดแนวคิดธุรกิจ (Business Idea Contest) และการเชิญวิทยากรที่ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ และมีวิทยุติดใกล้เคียงกับนักศึกษา มาบรรยายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ในกิจกรรมเหล่านี้ ได้มีการดำเนินการร่วมกับทุกคณะ รวมถึงในกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ส่งผลให้ในการดำเนินการกิจกรรมที่ผ่านมา มีนักศึกษาเข้าร่วมจำนวนมาก และกระจายตัวในทุกคณะ/สาขาวิชา สำหรับด้านการบูรณาการลงสู่การเรียนการสอน มีการดำเนินการในรายวิชาการประกอบการ ซึ่งเป็นรายวิชาที่ปรากฏในแผนการเรียน

ของทุกหลักสูตร ส่งผลให้นักศึกษาทุกคนในมหาวิทยาลัย ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถาบัน และเกิดแรงบันดาลใจในการประกอบธุรกิจ สะท้อนผลสัมฤทธิ์ผ่านผลการประเมินภายหลังการร่วมงาน และผลจากการสำรวจภาวะการณ์ประกอบธุรกิจ ในขณะที่เรียนของสถาบัน พบว่ามีผู้เรียนจำนวนมากประกอบอาชีพระหว่างศึกษา รวมถึงสะท้อนผ่านผู้ที่แสดงความประสงค์สมัครเข้าร่วมโครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมาจากทุกคณะ/สาขาวิชา

นอกจากนี้ การดำเนินงานของคณะ/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านธุรกิจ อาทิ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้มีการดำเนินกิจกรรมคณะ/สาขาวิชา โดยดำเนินการร่วมกับศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจฯ อย่างต่อเนื่อง และในปีการศึกษา 2558 ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจฯ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละคณะ รวมถึงการร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามสมควร

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการ

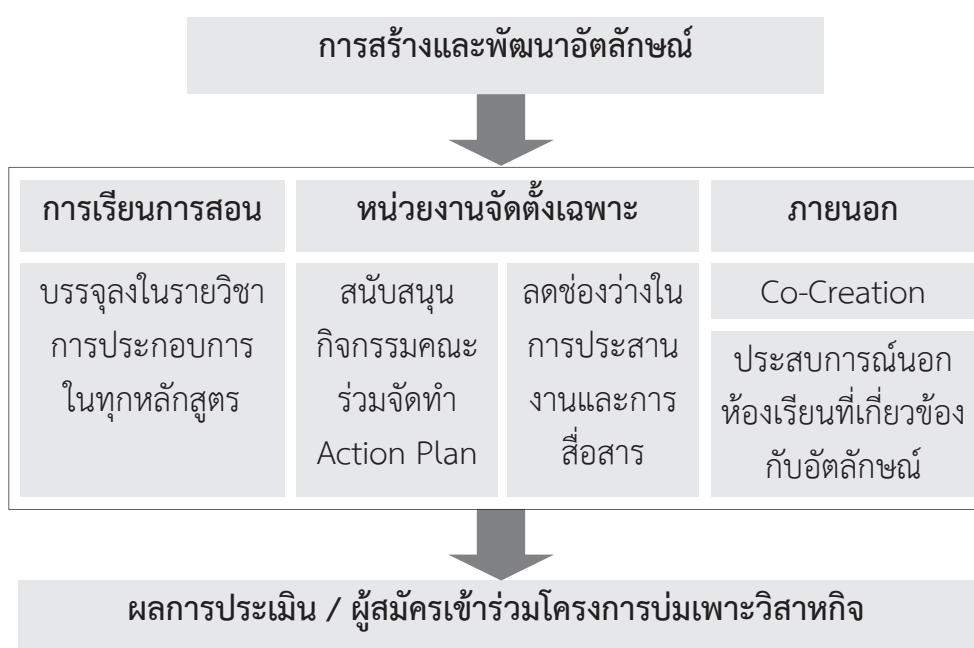
เมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จในระยะเวลาอันสั้นเนื่องจาก (1) การลดช่องว่างในกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ อาทิ คณะ/สาขาวิชา โดยอาศัยคณะผู้บริหารศูนย์ฯ ที่เป็นอาจารย์ประจำ ทำให้การขับเคลื่อนทั้งในรูปแบบกิจกรรมและการบูรณาการการเรียนการสอน เป็นไปอย่างลื่นไหล และเข้าถึงในทุกส่วนงานกิจกรรมภายในคณะ (2) การลดช่องว่างในการสื่อสารกับนักศึกษา ทั้งในมิติของช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และการเลือกต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจที่มีความสอดคล้องกับนักศึกษา อาทิ อายุ และรูปแบบธุรกิจ รวมถึงการปรับกระบวนการคิดที่เกี่ยวกับธุรกิจให้เป็นเรื่องง่าย ส่งผลให้นักศึกษาส่วนใหญ่มั่นใจว่าสามารถเริ่มดำเนินธุรกิจได้ในขณะที่เรียน ภายใต้การดูแลของคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย

นอกจากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจฯ ที่มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาผู้เรียนตามอัตลักษณ์ของสถาบันมหาวิทยาลัยยังเปิดโอกาสและสนับสนุนหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมดำเนินการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต่างๆ ภายใต้แนวคิด Co-Creation เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์นอกห้องเรียนที่เชื่อมโยงกับ

อัตลักษณ์ของสถาบันในการสร้างผู้ประกอบการมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ สามารถสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียนโดยการบูรณาการเข้าสู่การเรียนการสอนตามแผนภาพกลยุทธ์ ดังนี้

การจัดการศึกษานานาชาติ

มหาวิทยาลัยพายัพ

นำเสนอโดย อาจารย์มาลี คงวรรณนิติ

วิสัยทัศน์ : แหล่งเรียนรู้สากล พัฒนาคน สู่พลเมืองโลก

แหล่งเรียนรู้สากล หมายถึง การเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและเป็นสากล เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และปัญญาผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พัฒนาคนสู่พลเมืองโลก หมายถึง ปลุกฝังและพัฒนาคนให้มีสมรรถนะความเป็นสากล ทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพ เพื่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างมีความสุข เอกลักษณ์ ความเป็นนานาชาติ

การดำเนินการ

มหาวิทยาลัยพายัพ มีนโยบาย เป้าหมายที่ชัดเจน และมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในการนำองค์กรให้ไปถึงเป้าหมายในหลายมิติ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ โดยผ่านความตกลงร่วมมือทางวิชาการ กับสถาบันต่างประเทศ การไปศึกษาหลักสูตรระยะสั้นภาษาต่างประเทศในประเทศเจ้าของภาษา และการมีหลักสูตรร่วม (2 ปริญญา) ในต่างประเทศ
2. การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้กับบุคลากร เจ้าหน้าที่และนักศึกษา อย่างเป็นระบบ
3. การพัฒนาอาจารย์ชาวไทยที่สอนในหลักสูตรไทย

ให้สามารถสอนเป็นภาษาอังกฤษในทุกสาขาวิชา และเริ่มนำร่องในปีการศึกษา 2558

4. การกระตุ้นให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสหัสวรรษใหม่ (*Teaching for a new millennium*)

วิธีการสอนที่เหมาะสมกับสหัสวรรษใหม่เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ภารกิจเป็นฐาน (*Task-based Learning*) มากกว่าการให้ความรู้ ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เน้นการสอนให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการแสวงหาความรู้ มากกว่าการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนบอก จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คุณภาพของคนในสังคมปัจจุบันขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการเรียนการสอนในอดีต (*Today's classroom is tomorrow's society and today's society is yesterday's classroom*) มหาวิทยาลัยพายัพตระหนักถึงปัญหาคุณภาพของผู้คนในสังคมปัจจุบัน จึงมีนโยบายให้ผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเริ่มนำร่องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษ และการเรียนการสอนในวิทยาลัยนานาชาติที่มีนักศึกษาจากเกือบ 40 ประเทศทั่วโลก

แนวทางการจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรต่างๆ ในวิทยาลัยนานาชาติ

1. การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาต่างๆ ในวิทยาลัยนานาชาติ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ภารกิจเป็นฐาน (*Task-based Learning*) มากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีที่ล้าสมัย ในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ทุกสาขาวิชาจะมีการกำหนดกรอบการทำงาน โดยใช้กรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ สกอ. เป็นหลัก เพื่อให้ผู้สอนแต่ละรายวิชาจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อรับประกันมาตรฐานการศึกษาทุกหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยนานาชาติเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะ การสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ที่จะทำงานเป็นทีม เช่น การให้นักศึกษาศึกษาเป็นรายกรณี (*case study*) มากกว่าการป้อนความรู้ให้กับผู้เรียน
3. เพื่อให้การวัดผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา ผู้สอนจะกำหนดเกณฑ์การวัดผลที่ละเอียดและชัดเจน (*Rubric*) นอกจากนี้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดผล โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างละเอียดและชัดเจน (*Participation Grading Rubric*)
4. การจัดกิจกรรมเสริมรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมแสดงออก แสดงความคิดเห็น ให้ออกเสนอแนะ เช่น สาขาวิชา English Communication มีการจัดกิจกรรม *Movie Night* ที่ให้นักศึกษาชมภาพยนตร์ที่เลือกสรร และจัดให้มีการวิจารณ์ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง *Games Night* ให้นักศึกษาฝึกการเป็นผู้นำในการนำเสนอเกมที่สนใจ และนำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมเล่นเกม หรือกิจกรรม *Cooking Club* ที่นักศึกษาจากแต่ละประเทศได้

แสดงวิธีการทำอาหารประจำชาติ บอกเล่าประวัติที่มา หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับอาหาร ตลอดจนสาธิตวิธีการเสิร์ฟหรือวิธีการรับประทานอาหาร

5. การสังเกตการสอนโดยอาจารย์ในสาขาวิชา เพื่อรับประกันคุณภาพการสอนของอาจารย์ และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน วิทยาลัยนานาชาติกำหนดให้ทุกรายวิชา จัดให้มีการสังเกตการสอน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่วิทยาลัยกำหนดขึ้น (*Faculty Peer Feedback*)

สรุปแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการศึกษา นานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ

1. จัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพหลักสูตร ใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแบบ 360 องศา โดยผู้สอน อาจารย์ในสาขาวิชา และนักศึกษา
2. เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถปฏิบัติได้จริง มีทักษะในการเรียนรู้ กระบวนการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งจะทำงานในสถานประกอบการต่างๆ และที่สำคัญที่สุด สามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคม
3. จัดหลักสูตรระยะสั้นทางภาษา ให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการไปเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมในประเทศของเจ้าของภาษา
4. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วม มีโอกาสแสดงออก และแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งการเรียนรู้ในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

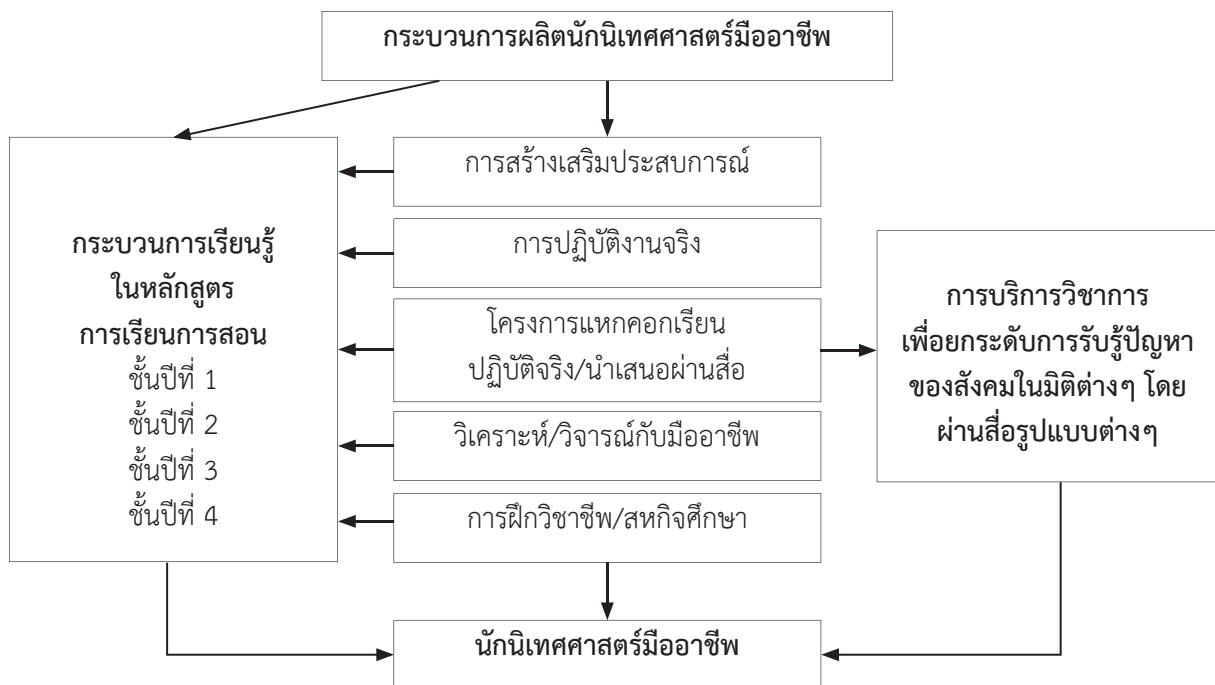

นักนิเทศศาสตร์มืออาชีพ

มหาวิทยาลัยเนชั่น

นำเสนอโดย นายอดิศักดิ์ จำปาทอง

กรอบแนวความคิด

วิธีการดำเนินการ

จาก Flowchart สามารถอธิบายวิธีการสู่ความเป็นเลิศได้ดังนี้

การเตรียมการด้านหลักสูตรการฝึกวิชาชีพ จากผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้บัณฑิตและสถานประกอบการ มีความต้องการให้บัณฑิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพอย่าง ลุ่มลึกก่อนเข้าสู่การทำงานจริง ดังนั้น หลักสูตรจึงมีรายวิชา การฝึกวิชาชีพนิเทศศาสตร์ รวม 7 หน่วยกิต โดยแบ่ง ให้นักศึกษาฝึกวิชาชีพทุกปีการศึกษา ได้แก่

- ชั้นปีที่ 1** วิชา WILC 191
การเตรียมความพร้อมสำหรับฝึกวิชาชีพ
จำนวน 1 หน่วยกิต
- ชั้นปีที่ 1** วิชา WILC 192
การฝึกวิชาชีพนิเทศศาสตร์ 1
จำนวน 200 ชม. คิดเป็น 2 หน่วยกิต
- ชั้นปีที่ 2** วิชา WILC 292
การฝึกวิชาชีพนิเทศศาสตร์ 2
จำนวน 200 ชม. คิดเป็น 2 หน่วยกิต
- ชั้นปีที่ 3** วิชา WILC 392
การฝึกวิชาชีพนิเทศศาสตร์ 3
จำนวน 200 ชม. คิดเป็น 2 หน่วยกิต

นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถเลือกเรียนรายวิชา WILC 491 การปฏิบัติงานสหกิจศึกษา จำนวน 7 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น การเตรียมความพร้อมสำหรับสหกิจศึกษา 1 หน่วยกิต และการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ 6 หน่วยกิต โดยไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการที่ดำเนินงานตรงกับสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 600 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 16 สัปดาห์ต่อเนื่อง

จากรายวิชาดังกล่าว นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะสามารถลง ฝึกปฏิบัติงานจริงจากสถานประกอบการเพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมสู่บรรยากาศการปฏิบัติงานจริง เพื่อที่จะได้ เรียนรู้และทำความเข้าใจตนเอง ในมุมมองของสายงานทาง ด้านนิเทศศาสตร์ให้ชัดเจน ในกระบวนการต่อมาเป็นการ กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน สร้างสมประสบการณ์การ ปฏิบัติงานจริงจากสถานประกอบการ ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต้องลงปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการที่ได้เลือกไว้ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สู่มีอาชีพนักศึกษาจะผ่าน การฝึกปฏิบัติมาแล้ว 2 ปีการศึกษา ดังนั้น เมื่อมาถึงชั้นปี ที่ 3 นักศึกษาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีอาชีพ เนื่องจากได้เรียนรู้งานจากมีอาชีพอย่างแท้จริงในกระบวนการ สสุดท้าย สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาสามารถปฏิบัติ งานออกสู่สาธารณชนได้โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โครงการ แหกคอกเรียน

โครงการแหกคอกเรียน คณะนิเทศศาสตร์ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยให้ดำเนิน โครงการแหกคอกเรียน ซึ่งเป็นโครงการผลิตรายการโทรทัศน์ กึ่ง Reality มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อาชีพ ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม และนักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติงานจริงด้านโทรทัศน์และ การบริหารจัดการ รวมทั้งสิ้น 52 ตอน ความยาว 30 นาที ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ช่อง Now 26 โดยการดำเนินการมีขั้นตอน ดังนี้ เตรียมความพร้อมก่อนการ ถ่ายทำ เช่น Title Interlude เพลงประกอบ นำนักศึกษา ออกไปบันทึกเทป ตัดต่อลำดับภาพ เป็น Demo tape เพื่อรอพิจารณาออกอากาศ

แผนการดำเนินการในปีต่อไป

มีแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

วิทยาลัยเชียงราย
CHIANG RAI COLLEGE

การบริหารงานวิชาการ แบบ 4D เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิทยาลัยเชียงราย

นำเสนอโดย ดร.วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์

วิทยาลัยเชียงราย เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดตั้งที่จังหวัดเชียงรายและเปิดดำเนินการสอนเมื่อปี พ.ศ.2547 ในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต และหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ต่อมาได้เปิดคณะและสาขาวิชาเพิ่ม จนปัจจุบันมี 6 คณะ 10 สาขาวิชา ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

การบริหารงานวิชาการในปัจจุบัน ได้มีการบูรณาการงานวิชาการให้เข้ากับพันธกิจของวิทยาลัย ใช้รูปแบบการบริหารแบบ 4D ประกอบด้วย การกระจายอำนาจ (D1) การพัฒนา (D2) การปฏิบัติ (D3) และการกำกับติดตาม (D4) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีองค์ประกอบย่อยที่ทำให้ขั้นตอนสามารถดำเนินการได้ ใช้หลักการทางการบริหาร เช่น หลักธรรมาภิบาล หลักการสร้างทีมงาน การบริหารจัดการความรู้ (KM) วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization : D1) เป็นการกระจายอำนาจตามลำดับความรับผิดชอบไปสู่บุคลากร หรือคณะกรรมการ โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการ

มีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งผลผลิตที่ได้รับมา คือ ได้ทีมงาน (Team) ที่มีหลักในการรักษาความคงทนของทีม คือ T : Trust ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน E : Empathy ความเข้าใจซึ่งกันและกัน A : Agreement มีข้อตกลงร่วมกัน M : Mutual Benefit ผลประโยชน์รับร่วมกัน หรือมีความรับผิดชอบร่วมกัน

2. การพัฒนา (Development : D2) เป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ให้แก่คณะกรรมการแต่ละชุดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมมนา การศึกษาดูงาน โดยอาศัยหลักการและกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) 7 ขั้นตอน ได้แก่

- (1) การบ่งชี้ความรู้ คือ การวิเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคลากรว่าต้องการอะไร ไม่รู้อะไรบ้าง รู้อะไรบ้าง และมาจำแนกออกเป็นกลุ่มส่งเสริม และกลุ่มพัฒนา

- (2) **การสร้างและแสวงหาความรู้** คือ การแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็นทรัพยากรบุคคล และเอกสารความรู้ที่บุคลากรต้องการ รู้ อยากเรียนรู้
- (3) **การประมวลและกลั่นกรองความรู้** คือ การนำความรู้ที่แสวงหามากลั่นกรอง เลือกสรรความรู้ที่ทันสมัย และสามารถนำมาเรียนรู้ได้จริง มีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้
- (4) **การจัดหมวดหมู่ความรู้** คือ การนำความรู้ที่ประมวลกลั่นกรองมา จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของบุคลากร
- (5) **การเข้าถึงความรู้** คือ การประชาสัมพันธ์ถึงแหล่งเรียนรู้ที่จัดเก็บเข้าหมวดหมู่แล้ว หรือบอกแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้าให้สามารถเข้าศึกษาได้ง่ายและรวดเร็ว เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต ระบบ ICT
- (6) **การแลกเปลี่ยนเรียนรู้** คือ การจัดเวทีให้บุคลากรได้มีโอกาสพูดคุยถึงเรื่องที่ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ เรียนรู้ไปพร้อมกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน
- (7) **การเรียนรู้** คือ การลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่ตนเองและคณะรับผิดชอบ

การพัฒนาบุคลากรนี้ เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร ซึ่งฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีและเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรจนมีความรู้ความสามารถในการที่จะนำไปพัฒนาภาระงานของตน ตลอดจนทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตที่ได้ คือ ทีมงานที่มีคุณภาพสูง (High Quality Team)

3. **การปฏิบัติ (Do : D3)** เป็นการที่ทีมงานในแต่ละทีมงานลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยจะต้องอาศัยหลักการปฏิบัติเชิงคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
4. **การกำกับติดตาม (Direction : D4)** เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้ภาระงานที่ทีมงานดำเนินการอยู่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยอาศัยหลักการและกระบวนการของระบบวงจรคุณภาพ PDCA

ในการกำกับติดตาม ผู้บริหารจะได้ข้อมูลย้อนกลับส่วนหนึ่งที่ทีมงานจะต้องนำมาพิจารณาดำเนินการแก้ไข เพื่อพัฒนาระบบการทำงาน ผลผลิตที่ได้ คือ **งานที่ดีเลิศ (Excellent Job)** ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับสูง และขั้นตอนสุดท้าย คือ การรายงานสู่สาธารณชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (SAR) การประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของวิทยาลัย www.crc.ac.th การจัดทำเอกสารแผ่นพับ เผยแพร่ ฯลฯ

จากที่วิทยาลัยเชียงราย ได้นำรูปแบบการบริหารงานแบบ 4D มาใช้ในงานวิชาการ ส่งผลให้การดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติประจำปี ประสบผลสำเร็จ และส่งผลต่อผู้เรียน ดังนี้

1. รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเงินรางวัล 870,000 บาท จากโครงการ “กล้าใหม่...สร้างสรรค์ชุมชน” ของธนาคารไทยพาณิชย์ ประจำปี พ.ศ. 2552 ในเรื่อง “ก้าวชีวิตภาพ เชื้อเพลิงสำหรับผลิตข้าวแต่นแพนตาซี เพื่อความยั่งยืนทางพลังงานของสิ่งแวดล้อม ของชุมชนบ้านหนองหม้อ”
2. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และเงินรางวัล 220,000 บาท จากโครงการ “กล้าใหม่...สร้างสรรค์ชุมชน” ของธนาคารไทยพาณิชย์ ประจำปี พ.ศ.2553 ในเรื่อง “ไปโอดีเซลพลังงานหมุนเวียนเพื่อชุมชนฯ”
3. อาจารย์ยามนิต ราชกิจ คณะบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ ได้รับรางวัลแม่ดีเด่นแห่งชาติ และนายชาติชาย วรสิทธิ์ปัญญา นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะสาธารณสุขศาสตร์ ได้รับรางวัลลูกที่มีความกตัญญูกตเวทีอย่างสูงต่อแม่ จากสมาคมแม่ดีเด่นแห่งชาติ จังหวัดเชียงราย
4. การดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ และให้บริการวิชาการแก่ชุมชน อาทิ เป็นสถาบันต้นแบบการรณรงค์สื่อสารเตือนภัยมะเร็งเต้านม จังหวัดเชียงราย ภายใต้โครงการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้ายอดมหาราชวรมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์

8 ปี กับงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ว่าด้วยการสำรวจและอนุรักษ์ซ่อมแซม ภาพตุ๊กตาธรรมแห่บนครลำปาง

วิทยาลัยอินเทอร์เทคลำปาง

นำเสนอโดย อนุกุล ศิริพันธ์ และ ฐาปกรณ์ เครือระยา

ล้านนา เป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยศิลปวัฒนธรรมและงานศิลปกรรมที่มีคุณค่า มีความหลากหลายในด้านรูปแบบ และยุคสมัย โดยงานศิลปกรรม ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูป สัตตภัณฑ์ ธรรมาสน์ อาสนะ รวมไปถึงส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมอื่นๆ ภายในวัด งานศิลปะเหล่านี้เชื่อมโยงความเชื่อ ศรัทธาในพระพุทธศาสนาและการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวล้านนาในอดีต สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันโดดเด่น ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมของชุมชนนั้นๆ ซึ่งควรจะต้องดำรงอยู่ต่อไป เพื่อเติมเต็มคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น พร้อมทั้งถ่ายทอดภูมิปัญญา ศรัทธา ความเชื่อแก่คนรุ่นถัดไป

พระบฏ คือ จิตรกรรมประเภทหนึ่งที่เขียนขึ้นบนผืนผ้า ลักษณะการใช้งาน คือ ห้อยตามความยาวของผืนผ้า ส่วนหัวและส่วนท้ายมีไม้สอดให้ตั้งคล้ายภาพเขียนของจีน ในอดีตผ้าที่นำมาเขียนภาพมักเป็นของคนตาย หรือเป็นผ้าขาวสำหรับคลุมหีบศพ โดยเชื่อว่าผู้ตายจะได้กุศลจากภาพที่วาดขึ้นเพื่อถวายแก่วัด (วิบูลย์, 2548: 245) โดยทั่วไปมักจะเขียนรูปพระพุทธรูปเจ้าเพื่อใช้ประดับภายในวิหารหรืออุโบสถ ชาวล้านนามักจะประดับพระบฏไว้ด้านหลังทั้งสองข้างของพระประธาน นอกจากนี้ ยังใช้พระบฏแทนพระพุทธรูปเมื่อมีการประกอบพิธีกรรมนอกสถานที่ ดังเช่น พิธีเลี้ยงผีปู่แสะย่าแสะ ซึ่งบริเวณชายผืนผ้าด้านนั้นมีข้อความว่า

“พุทธพิมพ์” แปลว่าพระพุทธรูป (ณัฐภัทร และเรียม, 2547: 432)

นอกจากพระบฏที่นิยมเขียนเป็นรูปพระพุทธรูปแล้ว ยังพบว่ามีความนิยมเขียนภาพพระบฏเป็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติหรือชาดก เป็นต้น ในสังคมล้านนาเรียกว่า “ตุ๊กตาธรรม” ส่วนใหญ่มักจะเขียนเรื่องราวเวสสันดรชาดก แบ่งเป็นตอน ตอนละ 1 ผืน ชุดหนึ่งมี 24 ถึง 35 ผืน ขึ้นอยู่กับการจัดสร้างของแต่ละวัด ภาพตุ๊กตาธรรมมักจะนำมาแขวนรอบพระวิหาร ด้านนอกในงานเทศน์มหาชาติ หรือประเพณีตั้งธรรมหลวง ในช่วงเดือนยี่เป็ง หน้าที่การใช้สอยคล้ายกับจิตรกรรมฝาผนังชั่วคราว เพื่อสร้างพื้นที่ประกอบพิธีกรรมให้ความหมายเฉพาะ รวมถึงช่วยให้พิธีการเทศน์มีบรรยากาศและอารมณ์ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยหลังจากเสร็จพิธี ตุ๊กตาธรรมจะถูกม้วนเก็บและจะไม่นำมาแขวนประดับในที่ใดๆ ภาพตุ๊กตาธรรมจึงเป็นพุทธศิลป์เนื่องในพิธีการตั้งธรรมหลวงอย่างแท้จริง (ศุภชัยโบราณคดีภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551: 113-114)

“ตุ๊กตาธรรม” คือ งานพุทธศิลป์อีกชนิดหนึ่งในรูปของภาพพระบฏ ซึ่งมีลักษณะเป็นจิตรกรรมบนผืนผ้า เขียนเล่าเรื่องราวเวสสันดรชาดก หรือมหาชาติ มีทั้งแบบที่เป็นภาพเขียนเล่าเรื่องจนจบบนผืนผ้าเดียวกันที่มีความยาวหลายสิบเมตร และเล่าเรื่องจบเป็นตอนๆ บนผ้าผืนเล็กรวมกัน

เป็นภาพชุดๆ ละ 24 ผืนบ้าง 35 ผืนบ้าง ตุงค่าธรรมทำเพื่อใช้ในพิธีกรรมตั้งธรรมหลวงในล้านนา ที่จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ของทุกปี ในการทำพิธีตั้งธรรมหลวงจะมีประเพณีเทศน์มหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์ ภายในวันเดียวกัน คนล้านนาเชื่อว่าใครได้ฟังเทศน์มหาชาติจบทั้ง 13 กัณฑ์ จะได้ขึ้นสวรรค์ ภาพเหล่านี้จะถูกนำไปแขวนไว้ในวิหาร เพื่อให้ผู้ฟังเทศน์ได้ซึมซับภาพไปพร้อมกับฟังเทศน์

งานศึกษาเกี่ยวกับพระบฏหรือตุงค่าธรรม ในดินแดนล้านนายังคงมีไม่มากนัก เนื่องจากภาพพระบฏเป็นจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นบนผืนผ้า ซึ่งเป็นวัสดุที่เกิดความชำรุดเสียหาย และเสื่อมสภาพได้ง่าย อีกทั้งพระบฏเป็นพุทธศิลป์ที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม เช่น พิธีเทศน์มหาชาติหรือตั้งธรรมหลวง พิธีเลี้ยงผีปู่และย่าแสะ ทำให้พระบฏมีบทบาทและหน้าที่การใช้งานตามวาระโอกาส หากไม่มีการประกอบพิธีต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น ทางวัดมักจะเก็บรักษาพระบฏไว้ รวมถึงปัจจุบันไม่นิยมแขวนพระบฏประดับอาคารศาสนสถานดังเช่นในอดีต จึงทำให้หลักฐานเกี่ยวกับจิตรกรรมบนผืนผ้าหลงเหลืออยู่ไม่มากนักในปัจจุบัน

ดังที่กล่าวแล้วว่า ตุงค่าธรรมเป็นงานเขียนภาพเล่าเรื่องเวสสันดรชาดกเป็นองค์ประกอบหลัก แต่เพื่อให้ภาพมีความสมบูรณ์ ผู้เขียนมักจะแทรกภาพวิถีชีวิตของชุมชนที่พบเห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันลงไปด้วย เช่น ลักษณะบ้านเรือน ผู้คน การแต่งกาย อาหารการกิน สภาพแวดล้อม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน เป็นต้น ภาพองค์ประกอบย่อยเหล่านี้ เรียกว่า *ภาพพาก* ซึ่งเป็นทั้งภาพพากและเทคนิควิธีการสร้างภาพ ต่อมาได้กลายเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของชุมชน ทั้งวิถีชีวิต รูปแบบศิลปะ ความสัมพันธ์กับชุมชนภายนอกในสมัยที่มีการเขียนภาพตุงค่าธรรมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น ตุงค่าธรรมจึงมีความสำคัญอย่างสูง ทั้งในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และในฐานะหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของชุมชนในสมัยที่ภาพเหล่านั้นได้ถูกสร้างขึ้นมา ภาพตุงค่าธรรมเหล่านี้จึงควรค่าที่จะต้องดูแลรักษาและหวงแหนไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงความเป็นมาของ

ผู้คนในอดีตแต่ละยุคสมัย

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในภาคเหนือของประเทศไทยพบภาพตุงค่าธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ และจังหวัดลำปาง ซึ่งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแพร่มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจังหวัดลำปาง ที่มีการเก็บรักษาภาพตุงค่าธรรมไว้ในวัดจำนวนสิบกว่าแห่ง แต่ละผืนมีอายุราว 100 – 200 ปี อยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่ทะ อำเภอเมืองปาน อำเภอแจ้ห่ม และอำเภอวังเหนือ ภาพตุงค่าธรรมที่พบบางภาพได้บันทึกเหตุการณ์ในช่วงยุคสมัยสงครามโลก การเดินทางเข้ามาค้าขายของกลุ่มชนต่างๆ เช่น ชาวต่างชาติ ชาวไทใหญ่ และชาวจีนฮ่อ ซึ่งสังเกตได้จากการแต่งกายและรูปพรรณสัณฐาน อีกทั้งยังแสดงภาพวิถีชีวิตของชาวล้านนาด้านการแต่งกายและการรับประทานอาหารโดยใช้ขันโตก เป็นต้น จึงควรเร่งทำการศึกษาภาพตุงค่าธรรมไว้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเนื่องจากภาพตุงค่าธรรมอยู่ในสภาพชำรุด ตัวผ้าฉีกขาด และมีร่องรอยถูกแมลงกัดกิน อีกทั้งสีของภาพเลือนหายไป เพราะผ่านการใช้งานมานาน และไม่มีการเก็บรักษาที่ดี

ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรที่จะสำรวจข้อมูลและหลักฐานเชิงลึกของรูปแบบศิลปกรรมภาพตุงค่าธรรม เพื่อให้คนในชุมชนได้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญ พร้อมนำเสนอให้กับชุมชนนั้นๆ ให้ได้รับรู้ พร้อมกับการพัฒนาภาพตุงค่าธรรมต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม โดยการจัดหาแนวทางปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชน และเยาวชนรุ่นใหม่ให้ตระหนักถึงคุณค่าและการอนุรักษ์ดูแลรักษา หวงแหนงานพุทธศิลป์ที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง รวมถึงเป็นแรงผลักดันให้คนเข้ามาศึกษาเรียนรู้ พร้อมทั้งขบวนอนุรักษ์ภาพตุงค่าธรรม การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนเครื่องประกอบพิธีกรรมที่ใช้ในการตั้งธรรมหลวง นำไปสู่การพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปกรรมทางพุทธศาสนาในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่สร้างภาพตุงค่าธรรม เพื่อนำไปเติมเต็มกับภาพสังคมใหญ่ของลำปางและล้านนา เพื่อบันทึกเป็นข้อมูลพื้นฐานด้าน

การเปลี่ยนแปลง ศึกษารูปแบบของภาพจิตรกรรม เทคนิควิธีการเขียนภาพ และลวดลายต่างๆ ที่มีคุณค่าความสำคัญในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น **และที่สำคัญที่สุด** คือการช่วยให้ความรู้อนุรักษ์ซ่อมแซมภาพตุ้ค่าธรรมที่มีการสำรวจพบให้กับคนในชุมชน

ความสำคัญของโครงการ

ได้อนุรักษ์และรักษาภาพตุ้ค่าธรรม มรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมของชุมชนลำปางที่สร้างตุ้ค่าธรรม ในช่วง 100 - 200 ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับการรื้อฟื้นให้กับคนในชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าแห่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เกิดความหวงแหนและให้ความสนใจต่อการทำนุบำรุงรักษามรดกเอาไว้อย่างยั่งยืนสืบไป พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดหรือส่งต่อแนวคิดเหล่านี้แก่ชุมชนอื่น

นอกจากนี้ ยังมีการอนุรักษ์ซ่อมแซมภาพตุ้ค่าธรรมที่พบในจังหวัดลำปางเพื่อให้ยังคงสภาพ ชะลออายุการใช้งาน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัดและสถาบันการศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนในการอนุรักษ์ภาพตุ้ค่าธรรมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ

หน่วยงานราชการระดับจังหวัด สามารถจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมทางพุทธศาสนาและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคตได้

ผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชน และสถานศึกษาของชุมชน ได้รับความรู้และเห็นความสำคัญของภาพตุ้ค่าธรรม (พระบฏ) ในด้านภูมิปัญญาและคุณค่าทางความงามอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปกรรมทางพุทธศาสนาต่อไป

นักเรียนและนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ได้มีความตระหนักและรับรู้ในงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การใช้งานของภาพตุ้ค่าธรรม และประเพณีตั้งธรรมหลวง

ขอบเขตการดำเนินงาน

ด้านเนื้อหา ศึกษาคติแนวความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัยที่ถูกบันทึกลงบนภาพตุ้ค่าธรรม รวมทั้งหาคุณค่าและความสำคัญของภาพตุ้ค่าธรรมจากอาณัติสงฆ์ของการสร้างถาวรวัตถุตลอดจนค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับคติความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับตุ้ค่าธรรม รวมถึงศึกษางานจิตรกรรมที่ปรากฏบนภาพตุ้ค่าธรรม เกี่ยวกับคุณลักษณะทางกายภาพของตัวงานศิลปกรรม ตำแหน่งที่ตั้งวัสดุ เทคนิค วิธีการสร้าง การประดับตกแต่ง หน้าที่ใช้สอย และอนุรักษ์ซ่อมแซมเพื่อการชะลออายุการใช้งาน

ด้านขอบเขตพื้นที่ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ผ่านงานจิตรกรรมบนผืนผ้า (ภาพตุ้ค่าธรรม) ประวัติความเป็นมา ตลอดจนศึกษาการใช้งานผ้าตุ้ค่าธรรมในงานประเพณีตั้งธรรมหลวงที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน โดยมีขอบเขตพื้นที่ศึกษาในเขตจังหวัดลำปาง

ด้านประชากร กลุ่มประชากรในโครงการครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน โดยใช้กลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นรายบุคคลเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- **กลุ่มผู้รู้ (Key Informant)** ได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่จะให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และถูกต้อง ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น (Local Leaders) ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาต่างๆ ของชุมชนและประชาชนทั่วไป (General Informant) ชาวบ้านทั้งชายและหญิง มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ที่เข้าไปบริการวิชาการ
- **กลุ่มตัวอย่าง** คือ วัดในเขตจังหวัดลำปางที่ปรากฏภาพตุ้ค่าธรรม จำนวน 12 วัด ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการสำรวจเบื้องต้นในงานบริการวิชาการสู่ชุมชน โดยศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับวิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี (2550-2554) ได้ทำการอนุรักษ์งานจิตรกรรมภาพพระบฏ ซึ่งค้นพบ

จากการออกสำรวจในเขตจังหวัดลำปาง จำนวน 10 วัด ซึ่งภาพตุงค่าวธรรมทั้งหมดเขียนด้วยสีฝุ่นบนผืนผ้าด้วยสีแดง ส้ม เขียว ดำ ขาว น้ำตาล น้ำเงิน เขียว และม่วง โดยเขียนเรื่องเวสสันดรชาดก อันเป็นชาดกเรื่องสำคัญที่สุดของพุทธศาสนา และมีการแต่งขยายความเพิ่มเติมขึ้นในคัมภีร์อรรถกถาชาดก ซึ่งเป็นที่มาสำคัญส่วนหนึ่งของเวสสันดรชาดก ส่วนนทองถิ่นในภายหลังในล้านนา ถือเป็นจิตรกรรมล้านนาที่มีความงดงามของฝีมือช่างพื้นบ้าน

วิธีการดำเนินงานและการรวบรวมข้อมูล

สำรวจหาวัดต่างๆ ในเขตจังหวัดลำปาง ที่มีภาพตุงค่าวธรรม โดยศึกษาจากเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น ทำการบันทึกและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งที่จัดเก็บภาพตุงค่าวธรรม

ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของภาพตุงค่าวธรรม โดยการสัมภาษณ์คนในชุมชน

พร้อมทั้งจดบันทึกขนาดและภาพถ่ายของตุงค่าวธรรม ศึกษา รูปแบบภาพตุงค่าวธรรม รวมถึงศึกษางานจิตรกรรมที่ปรากฏบนภาพตุงค่าวธรรม เกี่ยวกับคุณลักษณะทางกายภาพของตัวงานศิลปกรรม ตำแหน่งที่ตั้ง วัสดุ เทคนิค วิธีการสร้าง การประดับตกแต่ง หน้าที่ใช้สอย คติ แนวความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่และความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัยที่ถูกบันทึกลงบนภาพตุงค่าวธรรม รวมถึงการอนุรักษ์ซ่อมแซมภาพตุงค่าวธรรมร่วมกับชุมชน

พื้นที่ที่เข้าไปบริการวิชาการ

งานบริการวิชาการสู่ชุมชน โดยความร่วมมือในหลายส่วน ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน โดยมีหน่วยงานหลัก คือ วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลงพื้นที่สำรวจและอนุรักษ์ซ่อมแซม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2558 ได้ทำการอนุรักษ์งานจิตรกรรมภาพพระภูมิ ซึ่งค้นพบจากการออกสำรวจในเขตจังหวัดลำปาง จำนวน 12 วัด ได้แก่

ลำดับ	ชื่อวัด	ที่ตั้ง	จำนวน/ผืน	ลักษณะ	ปีที่ทำการสำรวจ/อนุรักษ์ซ่อมแซม
1.	วัดปงสนุกเหนือ	อำเภอเมือง	59	ผืนสั้น/ชุด	2550
2.	วัดนาคนาดหลวง	อำเภอแม่ทะ	1	ผืนยาว (เครือ)	2551
3.	วัดบ้านสัก	อำเภอเมือง	25	ผืนสั้น/ชุด	2552
4.	วัดศรีดอนมูล (ทุ่งฮ้าง)	อำเภอแจ้ห่ม	2	ผืนยาว (เครือ)	2553
5.	วัดทุ่งผึ้ง	อำเภอแจ้ห่ม	23	ผืนสั้น/ชุด	2553
6.	วัดทุ่งคา	อำเภอแจ้ห่ม	28	ผืนสั้น/ชุด	2553
7.	วัดป่าแวม	อำเภอวังเหนือ	14	ผืนสั้น/ชุด	2553
8.	วัดสบลี	อำเภอเมืองปาน	12	ผืนสั้น/ชุด	2553
9.	วัดบ้านเอื้อม	อำเภอเมือง	35	ผืนสั้น/ชุด	2554
10.	วัดลำปางกลางตะวันออก	อำเภอเมือง	32	ผืนสั้น/ชุด	2554
11.	วัดทุ่งม่านเหนือ	อำเภอเมือง	14	ผืนสั้น/ชุด	2558
12.	วัดวอแก้ว	อำเภอห้างฉัตร	25	ผืนสั้น/ชุด	แผนในอนาคต

บทสรุปของการทำงาน

จากการที่ได้ลงเก็บข้อมูลแล้ว สามารถทำให้คณะทำงานรับรู้ถึงสภาพ และสาเหตุของการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปกรรมท้องถิ่นของคนในชุมชน ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในชุมชนยุคปัจจุบัน ที่มีการดำรงชีวิตแบบชุมชนเมือง กล่าวคือ มีการทำงานนอกบ้าน เด็กและเยาวชนไปศึกษาชานนอกชุมชน ซึ่งทำให้เกิดการลดบทบาทและความสำคัญระหว่างการดำเนินชีวิตประจำวัน กับประเพณีพิธีกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งเป็นผลที่ทำให้เกิดการสำนึกที่ลดน้อยลงตามมา

โครงการบริการวิชาการสู่ชุมชนดังกล่าว จึงเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ซ่อมแซมและสร้างจิตสำนึก ด้วยการให้เข้ามาทำความรู้จักงานศิลปกรรมภายในชุมชนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปกรรมที่มีในท้องถิ่น ดังโครงการที่ได้จัดทำขึ้นตามชุมชนต่างๆ เช่น การอนุรักษ์และทำทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่พบภายในวัดวังหม้อ โดยอาศัยคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์งานศิลปกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้อาวุโสภายในชุมชน เข้ามาร่วมวิพากษ์และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเล่าเกร็ดประวัติศาสตร์ของชุมชน เพื่อได้รับรู้และเข้าใจร่วมกัน อันเป็นกระบวนการปลูกจิตสำนึกร่วมกับชุมชน

นอกจากนี้ งานบริการวิชาการยังได้สร้างกลุ่มผู้นำในการอนุรักษ์ศิลปกรรมในท้องถิ่น โดยส่งผลให้เกิดกระบวนการอนุรักษ์ต่อไปได้อย่างมีระบบ โดยอาศัยกลุ่มประธานชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเยาวชน เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการแสดงความสามารถและแสดงความคิดเห็นในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมภายในชุมชน มีสิทธิ เสรีภาพในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยแนวทางการปฏิบัติตามที่คณะวิจัยได้เสนอแนะ คือ การทำงานร่วมกับชุมชน

จากโครงการบริการวิชาการสู่ชุมชนว่าด้วยการอนุรักษ์ภาพตุ๊กตาธรรม เป็นงานบริการวิชาการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมร่วมกับคนในชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่น

ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปกรรม และมุ่งเน้นการสร้างสื่อด้านการอนุรักษ์ร่วมกับคนในชุมชน เพื่อถ่ายทอดแนวคิดสู่คนภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งผลของการทำโครงการนี้ จะสามารถนำไปเป็นต้นแบบสู่การสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นในชุมชนอื่นๆ รวมถึงการเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของเมืองลำปาง ในช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ ภาพตุ๊กตาธรรมที่ปรากฏในนครลำปางต่อไป

หน่วยงานที่มีส่วนร่วม

- วิทยาลัยอินเทอร์เน็ตเขตลำปาง
- ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านปางสนุก วัดปางสนุกเหนือ
- สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

นิยามศัพท์

ตุ๊กตาธรรม คือ ภาพจิตรกรรมบนผืนผ้าที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติพระเวสสันดร เพื่อใช้ในพิธีตั้งธรรมหลวง (เทศน์มหาชาติ)

งานพุทธศิลป์ หมายถึง ข้าวของเครื่องมือเครื่องใช้ที่สร้างขึ้นเพื่อสนองตอบความศรัทธาทางพุทธศาสนา อันงดงามเก่าแก่ สะท้อนภูมิปัญญาของบรรพชนและควรค่าแก่การอนุรักษ์

เอกสารอ้างอิงการวิจัย

ณัฐภัทร จันทวิช, เรียม พุ่มพงษ์แพทย์. ผ้าทอพื้นเมืองภาคเหนือ (ล้านนา). สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนัก, 2547.

ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. พุทธศิลป์ล้านนา คุณค่า ศรัทธาและการอนุรักษ์. เชียงใหม่ : วนิดาการพิมพ์, 2555.

การจัดการความรู้วัฒนธรรมไทใหญ่ ของศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
นำเสนอโดย ดร.โยธิน บุญเฉลย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไทใหญ่ หรือ ไต นับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาไม่น้อยกว่า 2,000 ปี เคยมีการสร้างบ้านแปงเมืองจนกลายเป็นอาณาจักร (คณะทำงานร่วมระหว่างคณะวิจิตรศิลป์และสถาบันวิจัยสังคม, 2551) เป็นชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม ภาษาพูด และภาษาเขียนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ในประเทศต่างๆ เช่น มณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐฉานของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รัฐอัสสัมของประเทศอินเดีย บางพื้นที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย คาดว่ามีประชากรไทใหญ่อาศัยอยู่มากที่สุดในรัฐฉานของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ประมาณ 7.5 ล้านคน (Graceffo, 2010)

ส่วนไทใหญ่ในประเทศไทย อาศัยอยู่มากในบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ สำหรับจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีไทใหญ่อพยพเข้ามาจากรัฐฉานของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเข้ามาตั้งรกรากไม่ต่ำกว่า 200 ปี จำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ *กลุ่มที่หนึ่ง* เป็นไทใหญ่ที่ย้ายถิ่นเข้ามาเพื่อบุกเบิกพื้นที่ทำมาหากิน *กลุ่มที่สอง* เป็นกลุ่มที่ตกค้างจากการทำสงครามระหว่างพม่ากับล้านนาและอโยธยา รวมทั้งผู้ที่หลบหนีภัยสงครามภายในของพม่าระหว่างกองทัพเมื่อนายกกับกองทัพเมืองหมอกใหม่ และ *กลุ่มที่สาม* เป็นผู้เข้ามาทำไม้กับบริษัททำไม้ของอังกฤษ ปัจจุบันมีไทใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประมาณร้อยละ 40 ของ

ประชากรทั้งหมด ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย ตามลำดับ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549)

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีชุมชนไทใหญ่ตั้งอยู่จำนวน 104 ชุมชน ภายในชุมชนเหล่านี้มีสิ่งที่ทรงคุณค่าหลายประการ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ การละเล่นพื้นบ้าน อาหาร แหล่งท่องเที่ยว ดนตรี ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ บ้านเรือน วัด และอื่นๆ แต่ทว่าแนวโน้มที่สิ่งที่ทรงคุณค่าเริ่มสูญหายหรือแปรเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ตัวอย่างเช่น เยาวชนไทใหญ่มีการใช้ภาษาไทใหญ่น้อยลง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวิถีแห่งไทใหญ่ มีการแต่งกายแบบไทใหญ่ลดน้อยลง เยาวชนบางส่วนไม่กล้าที่จะแสดงตนว่าเป็นไทใหญ่ พิธีกรรมตามงานประเพณีหลายประการเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กลายเป็นพิธีกรรมที่มุ่งเน้นความสะดวกรวดเร็ว ความยิ่งใหญ่ และผลประโยชน์แอบแฝงทางการเมืองในระดับท้องถิ่น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ภาคประชาสังคมไทใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการประชุมเมื่อเดือนธันวาคม 2550 โดยมีข้อเสนอว่าการที่วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตไทใหญ่ที่มีอยู่เดิมเกิดการสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีสาเหตุจากประชาชน หน่วยราชการ รวมทั้งองค์กรในพื้นที่ขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับไทใหญ่ จำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรทางวิชาการในพื้นที่ ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับไทใหญ่โดยเฉพาะ

เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่อย่างต่อเนื่อง และใกล้ชิดกับชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับไทใหญ่เป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนระดับชนชาติ จำเป็นต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการทำงาน (วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน, 2553) จึงมีการจัดตั้งศูนย์ไทใหญ่ศึกษา ภายใต้สังกัดของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นมา โดยเน้นการทำงานเกี่ยวกับการจัดการความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่

การจัดการความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ คือ **ประการแรก** ทำให้เกิดมีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับไทใหญ่ **ประการที่สอง** ทำให้มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับไทใหญ่ **ประการที่สาม** ทำให้มีการบริการวิชาการเกี่ยวกับไทใหญ่แก่ชุมชน สังคม นักวิชาการและผู้สนใจ **ประการที่สี่** ส่งเสริมให้วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนมีบทบาทที่โดดเด่นในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทใหญ่ นอกจากนี้ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อเชิงบวกให้วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนกลายเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับไทใหญ่ ส่วนประชาชน ผู้สนใจ และนักวิชาการ จะได้รับประโยชน์ที่รอบด้านและลึกซึ้งมากขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการด้านไทใหญ่จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็นสากล สามารถสนองต่อความต้องการของผู้คนทั้งในและนอกชุมชนได้ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษาจะเป็นกลไกทางวิชาการในพื้นที่ จะช่วยทำให้เกิดองค์ความรู้และการพัฒนาชุมชนสังคมของไทใหญ่อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนางานทางด้านชาติพันธุ์สำหรับวิทยาลัยชุมชนหรือหน่วยงานอื่นต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อให้ศูนย์ไทใหญ่ศึกษามีความยั่งยืนสามารถเชื่อมประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสมจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ส่วนผลลัพธ์สุดท้าย คือ ไทใหญ่สามารถอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม รวมทั้งอาศัยอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณภาพชีวิต และมีความผาสุกอย่างยั่งยืน

การจัดการความรู้ไทใหญ่เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกันทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ค่านิยม และอื่นๆ เจื่อนไขสำคัญที่

จะช่วยในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับไทใหญ่ข้างต้นประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดการความรู้ไทใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานในระยะยาว 3 ประการ คือ (1) เพื่อจัดการองค์ความรู้ไทใหญ่ (2) เพื่อเพิ่มมูลค่าบนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่ และ (3) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ไทใหญ่ศึกษาให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

กระบวนการทำงาน

กระบวนการทำงานเพื่อการจัดการความรู้บนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่เพื่อเพิ่มมูลค่า และพัฒนาสู่การเป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษานั้น เป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 จนถึงปี 2558 กิจกรรมที่ขับเคลื่อนอยู่บนฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สำหรับงบประมาณในการดำเนินโครงการ ได้จากแหล่งงบประมาณ 3 แห่ง ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับกระบวนการทำงานแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ กระบวนการศึกษาเพื่อการจัดการองค์ความรู้ไทใหญ่ กระบวนการศึกษาเพื่อเพิ่มมูลค่าบนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่ และกระบวนการศึกษารูปแบบและดำเนินงานพัฒนาสู่การเป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษา

1. **กระบวนการศึกษาเพื่อการจัดการองค์ความรู้ไทใหญ่** เป็นกระบวนการหลักของการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวกับไทใหญ่ศึกษา มีกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้โดยการศึกษาเอกสาร การสำรวจข้อมูลในระดับชุมชน และการจัดเสวนาพบปะพูดคุย (2) การถักนุ่งองค์ความรู้ไทใหญ่โดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อถักนุ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ การเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน และการประชุมเพื่อปรัวรรตวัฒนธรรมไทใหญ่ (3) การจัดระบบความรู้ในรูปของการจัดทำหลักสูตรด้านวัฒนธรรมประเพณี การจัดทำเอกสารวรรณกรรมนิทานฉบับสมบูรณ์ รวมทั้งการพัฒนาเพื่อจัดทำสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอน

(4) การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับไทใหญ่ที่เก็บรวบรวมไว้ในรูปของการจัดทำเว็บไซต์ เอกสาร สื่อวีดิทัศน์ รายการวิทยุ เคเบิลทีวี และนิทรรศการ (5) การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ ในรูปของกิจกรรมการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ ในระดับชุมชน ระดับชาติ และระดับนานาชาติ การ จัดนิทรรศการ การจัดประกวดด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความมือนทางด้านภาษา และวัฒนธรรม และ (6) การส่งเสริมการนำความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองพหุวัฒนธรรม มีชีวิต การสนับสนุนให้หน่วยงานองค์กรนำสื่อที่ผลิตไปใช้ประโยชน์ และการสนับสนุนเครือข่าย ความร่วมมือสืบสานวัฒนธรรมไทใหญ่

2. **กระบวนการศึกษาเพื่อเพิ่มมูลค่าบนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่** มีกิจกรรมหลักหรือโครงการที่ดำเนินการ ได้แก่ การศึกษาและพัฒนาชุมชนต้นแบบของไทใหญ่ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอาหารไทใหญ่ การฟื้นฟูจัดไต่บ้านคหาหน การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาไทใหญ่ในโรงเรียนเครือข่าย การแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านของชาวไทใหญ่ และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ชาบ้านคหาหน
3. **กระบวนการศึกษาและการบริหารจัดการ** มีกิจกรรมและโครงการวิจัยที่ดำเนินการ คือ การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ การออกแบบอาคารหอวัฒนธรรมไทใหญ่ การออกแบบภูมิทัศน์ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา และการบริหารเครือข่าย

ผลผลิต/ผลลัพธ์

จากกระบวนการทำงานที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ที่สำคัญหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ **กลุ่มแรก** เป็นผลผลิต/ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการองค์ความรู้ไทใหญ่ ทำให้ได้ฐานข้อมูลแม่ฮ่องสอนเมืองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ทรงคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ การละเล่นพื้นบ้าน อาหารการกินของไทใหญ่ สถานที่ท่องเที่ยวและอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อมูล

สำคัญที่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาเขตเทศบาลเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมมีชีวิต ได้สื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ ในรูปแบบของวีดิทัศน์ เอกสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ผ่านเคเบิลท้องถิ่น และนิทรรศการ ตำราไทใหญ่โบราณฉบับแปลภาษาไทย ตำรา ลีกลอง หลักสูตรและการสอนภาษาใหญ่ เกิดการเรียนการสอนในโรงเรียนเครือข่าย หลักสูตรและจัดฝึกอบรมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทใหญ่ ฐานข้อมูลองค์ความรู้ชุมชนไทใหญ่เขตลุ่มน้ำแม่สะงี และเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมไทใหญ่ในระดับชุมชน ระดับชาติ และนานาชาติ

กลุ่มที่สอง เป็นผลผลิต/ผลลัพธ์ที่ได้จากการกระบวนการศึกษาแนวทางและเพิ่มมูลค่าบนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่ ดังนี้ ชุมชนได้รับการพัฒนาสู่ชุมชนต้นแบบของไทใหญ่ เกิดโครงการพัฒนาชีวิตและวัฒนธรรมลุ่มน้ำแม่ฮ่องสอน วิสาหกิจชุมชนอาหารไทใหญ่ มีการอนุรักษ์สืบสานคณะ จัดไต่บ้านคหาหน การแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านของไทใหญ่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และชุมชนไทใหญ่ มีการรับรู้ มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมไทใหญ่มากขึ้น และ**กลุ่มที่สาม** ได้รูปแบบการบริหารจัดการ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษาของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงองค์ประกอบของการบริหารจัดการศูนย์ โครงสร้างการบริหารจัดการและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนศูนย์ไทใหญ่ศึกษา ทำให้มีงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ สามารถดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับไทใหญ่ได้อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกิจกรรมของศูนย์เข้ากับระบบการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนและสถานศึกษาในพื้นที่ และเป็นเสาหลักทางด้านวิชาการเกี่ยวกับชาติพันธุ์ไทใหญ่ และชาติพันธุ์อื่นๆ ให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งชุมชนในรัฐฉาน และรัฐคะยาของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน** จากประสบการณ์การขับเคลื่อนการจัดการความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ ในระดับหนึ่ง จึงมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในอนาคต ดังนี้

- (1) ยึดหลักการมีส่วนร่วม ความยืดหยุ่น และลดขั้นตอนการทำงานตามระบบราชการ เพื่อประสานความร่วมมือ ทั้งนี้ เพื่อให้เครือข่ายทั้งในและต่างประเทศมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานได้ง่ายขึ้น
 - (2) เน้นการประสานสร้างความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด สถาบันการศึกษา วัด กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และอื่นๆ
 - (3) จัดระบบการทำงานของศูนย์ไทใหญ่ศึกษา ให้เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในเครือข่าย ทั้งนี้ จะช่วยให้มีนักเรียนนักศึกษา ครู และอาจารย์ เข้ามาร่วมจัดการเรียนรู้ ค้นคว้าวิจัย และดำเนินกิจกรรม เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
 - (4) พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนด้านไทใหญ่แก่กลุ่มข้าราชการ และนักการเมืองท้องถิ่น ที่มาปฏิบัติงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไทใหญ่ในแง่ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิต ความเชื่อ และอื่นๆ จะช่วยให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถประสานและสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนางานโครงการเกี่ยวกับไทใหญ่ได้ในอนาคต
 - (5) พัฒนาลักษณะทางกายภาพของศูนย์ไทใหญ่ศึกษา ให้มีอาคารตามแบบสถาปัตยกรรมไทใหญ่ ห้องประชุม นิทรรศการหมุนเวียน จุดบริการข้อมูลที่เชื่อมโยงกับชุมชน บุคคลและเครือข่าย ภูมิทัศน์ที่สะท้อนถึงความเป็นไทใหญ่ ลานกิจกรรม การแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ การสาธิตวิถีชีวิต รวมทั้งสวนพฤกษศาสตร์ภูมิปัญญาพื้นบ้านไทใหญ่
 - (6) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันวิทยาลัยชุมชน ควรพิจารณาสนับสนุนอัตรากำลังข้าราชการและพนักงานราชการแก่ศูนย์ เนื่องจากเป็นภารกิจที่เพิ่มจากเดิมและแตกต่างจากวิทยาลัยชุมชนอื่นๆ พร้อมทั้งควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาและดำเนินวิจัยเกี่ยวกับไทใหญ่ในเขตพื้นที่ของรัฐบาลและรัฐเคยา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับไทใหญ่ในประเด็น ดังนี้
- (1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมไทใหญ่เชื่อมโยงกันเป็นพื้นที่ในลักษณะของเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาการพัฒนา ตลอดจนได้ข้อตกลงร่วมกัน
 - (2) การวิจัยเพื่อศึกษาภาพอนาคตใน 20 ปีข้างหน้าของไทใหญ่ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อจะได้กำหนดยุทธศาสตร์รองรับได้อย่างเหมาะสม
 - (3) การวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าบนฐานวัฒนธรรมไทใหญ่ เช่น อาหาร หัตถกรรม งานศิลปะ ดนตรี การเกษตรแบบพื้นบ้าน และอื่นๆ
 - (4) การวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเขตพิเศษด้านวัฒนธรรมไทใหญ่และชาติพันธุ์

หนังสืออ้างอิง

คณะทำงานร่วมระหว่างคณะวิจัยศิลปและสถาบันวิจัยสังคม (2551) *ไทใหญ่ความเป็นใหญ่ในชาติพันธุ์* โครงการพิพิธภัณฑวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (2553) *รายงานการประชุมคณะกรรมการศูนย์ไทใหญ่ศึกษา ครั้งที่ 2 ปีงบประมาณ 2554* สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2549) *ประวัติวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน* แม่ฮ่องสอน

Graceffo, Antonio (2010). *Shan People*. Retrieved October 29, 2010, from <http://www.hackwriters.com/ShanprojectAG.htm>

การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาต่อสังคม
ด้วยวิธีสอนแบบโครงงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม
นักศึกษาศาขาศาการศศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนแพร์
วิทยาลัยชุมชนแพร์
นำเสนอโดย นายมนัส จันทรพวง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะมีจิตอาสาต่อสังคม ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม รายวิชาการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับนักศึกษาศาขาศาการศศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนแพร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาศาขาศาการศศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 จำนวน 19 คน ของวิทยาลัยชุมชนแพร์ อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีเชิงประสมระหว่างเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ (1) วิธีการสอนแบบโครงงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาต่อชุมชน (2) แบบตรวจผลงานโครงงาน (3) แบบวัดลักษณะจิตอาสาต่อสังคมมี 3 ด้าน คือ ด้านความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น การมุ่งมั่นพัฒนา ด้านความเสียสละเพื่อสังคม และ (4) กิจกรรมสนทนากลุ่มโครงงานเพื่อสังคม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัย พบว่า หลังร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาต่อสังคม ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาคุณลักษณะมีจิตอาสาต่อสังคมมี

ระดับค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 อยู่ในระดับมาก ดังปรากฏจากผลงานโครงงานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนักศึกษาต้องใช้ความรู้ไปส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยดำเนินงานกิจกรรมสอดคล้องกับรายวิชาการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ นักศึกษาต้องมีภาระงานในพื้นที่ในชุมชน ค้นหาเป้าหมายเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษในชุมชน มีการประสานจุดยืนร่วมกับผู้ปกครอง การให้ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม เกิดความเข้าใจ เห็นใจผู้อื่น พร้อมจะเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และมุ่งมั่นเชิงสร้างสรรค์ต่อการร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาสังคม ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นเด็กปฐมวัยในชุมชน ช่วยลดปัญหาที่จะเกิดในอนาคตจากประชาชนกรที่ไม่มีคุณภาพของชุมชน

คำสำคัญ การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาต่อสังคม
วิธีสอนแบบโครงงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโครงการที่ชุมชนมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาต่อสังคม ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเข้าใจ** ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลในชุมชนหาโจทย์ที่สอดคล้องกับรายวิชา ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุดมมุ่งหมาย วางเค้าโครงเรื่อง ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
2. **ขั้นเข้าถึง** ตกลงร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และการเสนอขออนุมัติการดำเนินงานโครงการ
3. **ขั้นพัฒนา** จัดกิจกรรมโครงการมีส่วนร่วมของชุมชน และสรุปผลการดำเนินงานโครงการร่วมนำเสนออภิปรายกับโครงการอื่นๆ ในชั้นเรียน ประเมินผลการดำเนินงานโครงการร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย

วิธีสอนแบบโครงการที่ชุมชนมีส่วนร่วม

1. **ขั้นเข้าใจ**
 - ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลในชุมชนหาโจทย์ที่สอดคล้องกับรายวิชา
 - ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุดมมุ่งหมาย วางเค้าโครงเรื่อง
 - ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
2. **ขั้นเข้าถึง**
 - ตกลงร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และการเสนอขออนุมัติการดำเนินงานโครงการ
3. **ขั้นพัฒนา**
 - จัดกิจกรรมโครงการมีส่วนร่วมของชุมชน และสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัยแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. วิธีการสอนแบบโครงการที่ชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาเป็นวิธีสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นๆ ได้
2. นักศึกษาได้นำโครงการ ผลงานจากห้องเรียน ส่งโครงการเข้าร่วมการประกวด โครงการทูตแห่งความดีประเทศไทย 2557 โดยดำเนินงาน “โครงการสื่อสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนาจากคนที่มีความสนใจพิเศษ บูรณาการสืบสานภูมิปัญญาในท้องถิ่น” และได้ผ่านเข้ารอบชิงชนะเลิศระดับประเทศ จากตัวแทนมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ
3. นักศึกษาตระหนักให้มีความสำคัญกับการนำความรู้จากการศึกษาในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อชุมชน
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำกระบวนการวิจัยไปส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหาด้านอื่นๆ โดยใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปปรับใช้การดำเนินงาน
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต

คุณลักษณะจิตอาสาต่อสังคม

1. ด้านความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น
2. การมุ่งมั่นพัฒนา
3. ด้านความเสียสละเพื่อสังคม

การจัดการเรียนรู้รูปแบบวิทยาลัยชุมชน ในพื้นที่บ้านห้วยลู่ (ชนเผ่ามลาบรี)

วิทยาลัยชุมชนน่าน

นำเสนอโดย ดร.ฉัตรภัทร พานิช

สภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 7,170,045 ไร่ หรือ 11,472.07 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสลับซับซ้อนถึงร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมดและมีที่ราบเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น ทั้งนี้ได้มีการนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (GIS) มาใช้ในการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน พบว่า ในปี พ.ศ.2548 จังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าไม้ 8,393 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,245,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่ทั้งหมด และในปี 2556 จังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือเพียง 7,036.28 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,397,673.20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.32 ของพื้นที่ทั้งหมด สาเหตุการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ส่วนหนึ่งมาจากภาคการเกษตร โดยมีการปลูกพืชไร่ คือ ข้าวไร่ ข้าวโพด และยางพารา ฯลฯ โดยเฉพาะปี 2556 พื้นที่ปลูกข้าวโพด จำนวน 882,764 ไร่ (40,748 ราย) ปี 2551 มีพื้นที่ปลูกเพียงจำนวน 402,719 ไร่ พื้นที่ปลูกยางพารา 279,462.45 ไร่ (21,804 ราย) (ทส.จ.น่าน, 2556) และจังหวัดน่านถูกจัดอันดับเป็นหนึ่งในพื้นที่วิกฤตรุนแรงด้านทรัพยากรป่าไม้ จากจำนวน 12 จังหวัด (แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้, 2557)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว นายอุกริช พึ่งโสภา ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน และคณะกรรมการจังหวัดน่าน มีมติที่ประชุม ครั้งที่ 10/2556 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556 เห็นชอบ “สร้างเมืองน่านน่าอยู่ คู่ป่าต้นน้ำ” ให้เป็นวาระจังหวัดน่าน 2013-2017 และให้ส่วนราชการ องค์กรเอกชน ประชาชน ทุกภาคส่วนของจังหวัดน่าน สนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

ชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน

ประชากรในจังหวัดน่านมีอยู่อย่างเบาบางเป็นอันดับ 3 ของประเทศ (ประมาณ 41 คนต่อตารางกิโลเมตร) กระจายไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. **ชาวไทยวน หรือคนเมือง** ส่วนใหญ่อพยพมาจาก เชียงแสนและบริเวณต่างๆ ของล้านนา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด
2. **ชาวไทลื้อ (ไทลื้อ ไทยอง)** ส่วนใหญ่อพยพมาจาก สิบสองปันนาและหัวเมืองต่างๆ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีทั้งอพยพมาด้วยความสมัครใจและอพยพมาเนื่องจากเกิดศึกสงครามทั้งภายในหัวเมือง ลื้อเองและอพยพมามากที่สุด ยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าวใส่เมืองของเจ้ากาวิละแห่งเชียงใหม่ และ

เจ้าอัตถวรปัญโญฯ แห่งนครน่าน และยุคของเจ้าสุมนเทวราช อีกทั้งมีการอพยพเข้ามาเรื่อยๆ ครั้งเกิดการปฏิวัติการปกครองประเทศของจีน ชาวไทลื้ออาศัยตั้งบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายตามลุ่มน้ำต่างๆ ในจังหวัดน่านมีมากที่สุด คือ อำเภอปัว แทบทุกตำบล อำเภอท่าวังผา อำเภอสองแคว อำเภอเชียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง เลยไปถึงอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ภาษาไทลื้อในจังหวัดน่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- (1) ไทลื้อฝั่งลือสองปันนาตะวันออก ได้แก่ เมืองลำเมืองม่าง (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำน่าน บริเวณชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา และแถวตำบลยอด อำเภอสองแคว) สำเนียงพูดใกล้เคียงกับภาษาไทยอีสานปนลาวพวน
 - (2) ไทลื้อฝั่งลือสองปันนาตะวันตก ได้แก่ เมืองยูเมืองยอง เมืองเชียงลาบ เมืองเสี้ยว (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำย่าง บริเวณชุมชนตำบลยม อำเภอท่าวังผา แถบลุ่มแม่น้ำปัว ตำบลศิลาเพชร ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว ถึงตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) สำเนียงพูดเหมือนสำเนียงคนของในจังหวัดลำพูน-เชียงใหม่
3. ชาวไทพวน หรือลาวพวน อยู่ที่บ้านฝายมูล อำเภอท่าวังผา และบ้านหล่มบึงพวน อำเภอเวียงสา
 4. ชาวไทเขิน หรือชาวขิ่น อพยพมาจากเชียงตุง ปัจจุบันส่วนใหญ่จะถูกกลืนทางวัฒนธรรมจากคนเมือง ทั้งภาษาพูดและเครื่องแต่งกาย แต่บางหมู่บ้านยังมีการนับถือผีเจ้าเมืองของไทเขินอยู่ จึงรู้ว่าเป็นไทเขิน เช่น บ้านหนองม่วง อำเภอท่าวังผา ส่วนบ้านเชียงยืน ตำบลยม อำเภอท่าวังผา ถูกชาวไทลื้อกลืนวัฒนธรรมจนไม่เหลือเค้าของชาวไทเขิน
 5. ชาวไทใหญ่ หรือเงี้ยว หรือไตโหลง มีถิ่นฐานในรัฐฉาน และเชียงตุง อาศัยอยู่บริเวณแถวอำเภอทุ่งช้าง ในปัจจุบันถูกกลืนวัฒนธรรมจนแทบแยกไม่ออกว่าเป็นชาวไทใหญ่

นอกจากนี้ ในบริเวณที่สูงตามไหล่เขายังเป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยที่เรียกกันว่า “ชาวเขา” ได้แก่ ชาวม้ง เมี่ยน ลัวะ หรือถิ่น ขมุ รวมถึงชาวตองเหลือง หรือมลาบรี ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา

วิถีชีวิตของชนเผ่าตองเหลือง (มลาบรี)

ชาวมลาบรีเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ตามป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ที่สำคัญ คือ ต้องมีลักษณะเป็นลำห้วยหรือภูเขาที่มีป่าทึบ (ดงดิบ) โดยพวกเขาอาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนั้นราวประมาณ 5 - 10 วัน จะมีการเคลื่อนย้ายครอบครัวไปที่อื่นต่อไป การย้ายที่อยู่อาจมาจากเหตุจำเป็น เช่น เกิดโรคภัยไข้เจ็บ แหล่งหาอาหารบริเวณนั้นหมด หรือเกิดภัยธรรมชาติ ฯลฯ โดยจะย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังพื้นที่อื่นที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ต่อไป ลักษณะการย้ายถิ่นฐานจะมีลักษณะการย้ายแบบวนเป็นวงกลมกลับมาที่เดิม ด้วยการสังเกตความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่บริเวณนั้นเป็นเกณฑ์ในการย้ายกลับมา กล่าวคือ เมื่อพื้นที่บริเวณเดิมกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง ชาวมลาบรีจะย้ายกลับมาอยู่อาศัยยังบริเวณเดิม ทั้งนี้ ชาวมลาบรีในจังหวัดน่าน อาศัยใน 3 พื้นที่ ด้วยกัน ดังนี้

1. บ้านห้วยลู่ ต.สะเนียง อ.เมืองน่าน จ.น่าน
2. บ้านห้วยหยวก ต.แม่ชะนิง อ.เวียงสา จ.น่าน
3. ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ต.ภูฟ้า อ.บ่อเกลือ จ.น่าน

สภาพปัญหา จำนวนป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดน่านที่ลดลง

จังหวัดน่านเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นภูเขาร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมดและมีที่ราบร้อยละ 15 ของพื้นที่ จากข้อมูลของกรมป่าไม้ พบว่า ในปี พ.ศ.2519 จังหวัดน่าน มีพื้นที่ป่าสมบูรณ์ที่อยู่ทั้งในและนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด 5,280,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.94 ของพื้นที่ทั้งหมด และในปี พ.ศ.2548 ได้มีการนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (GIS) มาใช้ในการสำรวจพื้นที่ป่าในจังหวัดน่านพบว่า ในพื้นที่ป่าไม้ 8,393 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,245,625

ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่ทั้งหมด และสถานการณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดน่านล่าสุดในปี 2556 พบว่า จังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าไม้ 7,036.28 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 57.32 ของพื้นที่ทั้งหมด เห็นได้ว่าสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดน่าน โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้มีแนวโน้มลดลง ซึ่งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีข้อจำกัดของพื้นที่ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่สัมพันธ์กับการใช้ทรัพยากรที่มากขึ้น นโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เหตุผลทางการเมือง รวมทั้งการเข้ามาของระบบทุนนิยม วัตถุนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีจำนวนมาก ล้วนแต่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำของจังหวัดน่านเพิ่มมากขึ้น

จากสภาพพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมลาบรีที่เคยดำรงชีวิตอยู่ในป่าเขา จะต้องย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ตามวิถีดั้งเดิมของชนเผ่า

การจัดการเรียนรู้รูปแบบวิทยาลัยชุมชน ในพื้นที่บ้านห้วยลู่ (ชนเผ่ามลาบรี)

ระยะที่ 1 ดำเนินการแบบ FBL : Family Base Learning คือ การเสริมทักษะอาชีพและรายได้ของครัวเรือน พ่อ แม่ ลูก ทุกคนในครัวเรือนได้เรียนรู้ร่วมกัน เป็นการศึกษาดูงานเรื่องเพื่อการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ครัวเรือนสนใจการเลี้ยงหมู การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ การทำนา การปลูกข้าวโพด ครัวเรือนต้องได้เรียนรู้ร่วมกันทุกคน วิทยาลัยชุมชนมีหน้าที่เข้าไปจัดการศึกษาให้ ทั้งนี้มุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สามารถประกอบอาชีพที่มีอยู่หรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติได้จริง เมื่อเรียนรู้ครบกระบวนการต่อยอดเข้าสู่ CBL : Community Base Learning เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

ระยะที่ 2 ดำเนินการแบบ CBL : Community Base Learning คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน เป็นการต่อยอดการเรียนรู้จาก FBL : Family Base Learning

เป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชน มุ่งเน้นพื้นที่บริการ (Area-based) และดำเนินการในลักษณะโครงการ (Project-based) บูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงหมูในชุมชนต้องการข้าวจากกลุ่มทำนา กลุ่มทำนาต้องการปุ๋ยซึ่งได้จากกลุ่มเลี้ยงไก่ เป็นต้น เมื่อมีการแลกเปลี่ยนจนเกิดวิสาหกิจในชุมชนจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ส่วนความรู้ที่ได้เก็บเป็นหน่วยกิตของการเรียนรู้และทักษะ สามารถสะสมและเทียบโอนให้เป็นส่วนหนึ่งของอนุปริญญาได้

ระยะที่ 3 ดำเนินการแบบ EBL : Education Base Learning คือ การจัดการศึกษาระดับอนุปริญญา มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทชุมชน เป็นการต่อยอดการเรียนรู้จาก CBL : Community Base Learning ด้านมาตรฐานหลักสูตร วิทยาลัยชุมชนพัฒนาหลักสูตรขึ้นภายใต้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ.2548 ดำเนินการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ จัดระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น สร้างอัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยชุมชน ให้เป็นคนที่มีความภักดีถิ่นฐานบ้านเกิด มุ่งมั่นทำประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป

การดำเนินงานในพื้นที่บ้านห้วยลู่

ชนเผ่ามลาบรี เป็นบุคคลบนพื้นที่สูงชนเผ่าหนึ่ง มีการดำรงชีวิตอาศัยอยู่กับป่า เก็บของป่า ล่าสัตว์ และย้ายถิ่นไปเรื่อยๆ ในปี พ.ศ.2536 - 2537 มีการลงทะเบียนบุคคลบนพื้นที่สูงของกรมการปกครอง พบว่า มีมลาบรีอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ บ้านห้วยฮ่อม ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ และบ้านห้วยหยวก ตำบลแม่ชะเนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน หลังจากนั้น มีการขยายพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยให้ชนเผ่าเพิ่ม ได้แก่ ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกล้า จังหวัดน่าน

ต่อมา ปี พ.ศ.2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จห้วยหยวก ทรงเห็นว่าพื้นที่ห้วยหยวกมีประชากรมากขึ้น ทรงตรัสว่าทำอย่างไรให้เขา

มีข้าวกิน และวัฒนธรรมยังคงอยู่ จึงต้องการหาพื้นที่ปลูกข้าวก่อน จึงเริ่มมีการสำรวจหาพื้นที่ใหม่ โดยพื้นที่แห่งนี้ อยู่ในเขตตำบลสะเนียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ทางเข้าจากถนนหลวงจะมีป้ายบอกทางว่าน้ำตกสะเนียง เดินทางไปตามถนนลูกรังที่มีการปรับล่าสุดจนสุดถนนจะพบกับพื้นที่โครงการ ระยะทางประมาณ 10 กว่ากิโลเมตร พื้นที่ที่กำหนดเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่ามลาบรี มีจำนวน 1,950 ไร่ จากพื้นที่รับผิดชอบที่มีอยู่ 5,000 ไร่ พื้นที่ตรงนี้เตรียมรอประกาศเป็นอุทยานนันทบุรี

จากคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่และชนเผ่ามลาบรี เกี่ยวกับพื้นที่ ทำให้ทราบว่าเมื่อเลือกพื้นที่ได้แล้ว จึงนำตัวแทนชาวบ้านจากห้วยหยวกมาดูพื้นที่ก่อน เมื่อพอใจจึงเริ่มนำคนย้ายเข้ามาอยู่ บริเวณบ้านห้วยลุ่มน้ำ 2 สาย ห้วยลุ่มน้ำไหลลงแม่น้ำยม ห้วยน้ำพีไหลลงแม่น้ำสะเนียง กลุ่มที่เข้ามาอยู่เป็นกลุ่มแรก คือ กลุ่มวัยรุ่น แต่อยู่ได้แค่ 4-5 เดือน ก็กลับไปห้วยหยวก ต้องตามให้กลับมาและค่อยๆ พัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมมากขึ้น เงื่อนไขของการเข้ามาอยู่ในบ้านห้วยลุ่ม คือ ต้องเป็นคนที่ไม่ลดทอนนี้สิน จึงจะสามารถเข้ามาอยู่ในพื้นที่ได้

สมาชิกชนเผ่ามลาบรีบ้านห้วยลุ่ม ย้ายภูมิลำเนามาจากบ้านห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชนเผ่ามลาบรี ลุ่มน้ำห้วยหยวก-ห้วยลุ่มในปี พ.ศ.2553 จำนวนประชากรปัจจุบัน 29 คน 9 ครอบครัว รายได้หลักของมลาบรีมาจากการจ้างงานของกรมป่าไม้ เช่น งานกรอกดินใส่ถุง การเพาะชำกล้าไม้ โดยได้รับค่าแรง ดังนี้ อายุ 18 ปีขึ้นไป 180 บาท/คน อายุต่ำกว่า 18 ปี 140 บาท/คน และแรงงาน 1 คน สามารถกรอกถุงดินได้ 500 ถุง

ข้อมูลขั้นต้น

ชนเผ่ามลาบรี ได้สัญชาติไทยเมื่อประมาณปีพ.ศ.2541 จึงมีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย จำนวนประชากร 32 ราย ชาย 20 คน จำแนกเป็นผู้ใหญ่ 12 คน และ เด็ก 8 คน หญิง 12 คน จำแนกเป็นผู้ใหญ่ 9 คน และ เด็ก 3 คน

การศึกษา

เด็กเล็ก 6 คน จำแนกเป็น ชาย 4 คน และหญิง 2 คน การศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 คน จำแนกเป็น ชาย 5 คน และหญิง 1 คน ม.ต้น 1 คน ม.ปลาย 5 คน

สิทธิของชาวมลาบรี

มีสำเนาบัตรประชาชน และที่อยู่ในทะเบียนบ้านแล้ว เลขที่ 154 หมู่ 5 ต.สะเนียง อ.เมืองน่าน จ.น่าน ซึ่งเป็นทะเบียนบ้านชั่วคราว ของ ตชด.จ.เด็จ เจริญศิริพนา

ด้านสุขอนามัย

ประชากรมีปัญหาด้านสุขภาพ มักป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ เป็นหวัด เด็กมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ขาดความรู้ด้านสุขอนามัย

ด้านอาชีพ

ประชากรมีอาชีพรับจ้างทำงานกับกรมป่าไม้ หาของป่าและทำนา โดยมีการแบ่งพื้นที่ครอบครัวละ 2 ไร่

อุปสรรค

ขาดความรู้ : ด้านการประกอบอาชีพ การผลิตเพื่อบริโภค ความรู้ด้านสุขอนามัย และรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การปลูกพืชผักสวนครัว การผลิตวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ อาหารปลา การทำไม้กวาด

ขาดอาหาร : พื้นที่ห่างไกล การเดินทางไม่สะดวก ไม่มีแหล่งซื้อขายในบริเวณใกล้เคียง

ที่มาของโครงการ (หลักการและเหตุผล)

เนื่องจากปัจจุบันชนเผ่ามลาบรี ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งมีสาเหตุเกิดจากวิถีชีวิตเดิม มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานที่อยู่เป็นประจำ ใช้ชีวิตแบบเร่ร่อน ล่าสัตว์ เก็บของป่าขาย ไม่รู้จักการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ทำให้มีคุณภาพไม่เท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจด้านสุขอนามัยที่ดี ขาดความรู้ด้านการเกษตร ไม่มีอาชีพที่แน่นอน

สภาพในปัจจุบันป่าไม้ธรรมชาติมีจำนวนลดลง ทำให้คนเผ่าไม่สามารถดำรงชีพแบบเร่ร่อน เคลื่อนย้ายแบบเดิมได้ ต้องออกไปขายแรงงาน รับจ้าง ทางวิทยาลัยชุมชนน่านต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเผ่าให้ดีขึ้น จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสามารถจัดการตัวเองได้

เป้าหมาย

1. คนเผ่าใช้พื้นที่ของศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ ทำให้ชนเผ่ามลาบรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. ชนเผ่ามลาบรีมีจิตสำนึกรักในชาติพันธุ์ของตนเอง ท้องถิ่น และประเทศชาติ

วิธีดำเนินการ

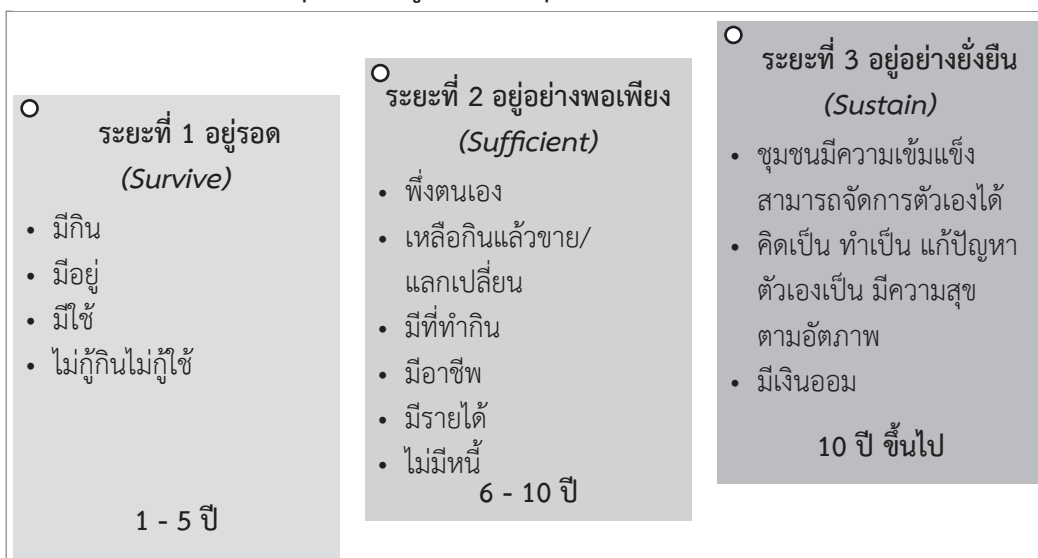
1. ศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิถีชีวิตของมลาบรี
2. เก็บข้อมูล สภาพสังคมของชุมชนในรายครัวเรือน

3. วางแผนจัดการศึกษาเพื่อให้ชนเผ่ามลาบรีมีความรู้ มีแหล่งอาหารที่เพียงพอและมีคุณค่าทางโภชนาการ
4. วางแผนการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ชนเผ่าสามารถประกอบอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บทบาทของวิทยาลัยชุมชนน่าน

- ศึกษาปัญหาและความต้องการของสมาชิกชนเผ่าว่ามีปัญหาและความต้องการความรู้ด้านไหนหาแนวทางแก้ไข
- เข้าประสานหน่วยงานในพื้นที่ เช่น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ต.ช.ด. ก.ศ.น. ศูนย์ภูฟ้า มจร. เพื่อขอคำแนะนำ และสร้างภาคีเครือข่ายในพื้นที่ นำโดย ผอ.วิทยาลัยชุมชนน่าน
- มอบหมายหน้าที่ให้ผู้ประสานงานในการเข้าปฏิบัติหน้าที่ โดยมอบหมายงานให้ น.ส.ปุกคำ สายทา เป็นผู้ประสานงานและปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านห้วยลู เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตและสุขภาพอนามัย

แผนพัฒนาชุมชนห้วยลู--วิทยาลัยชุมชนน่านร่วมกับภาคีเครือข่ายฯ

กิจกรรมที่ทำไปแล้ว

1. เก็บข้อมูลพื้นฐานรายครัวเรือน และรวบรวมข้อมูล
ทุติยภูมิจากหน่วยงานราชการในพื้นที่
2. ก่อสร้างอาคารศูนย์เรียนรู้เพื่อใช้เป็นพื้นที่จัดการ
ศึกษาและทำกิจกรรมของชนเผ่ามลาปรี
3. จัดบุคลากรที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่ :
นางสาวปุกคำ สายทา
เริ่มดำเนินงานจัดระบบสุขภาวะ อาบน้ำ สระผม
แปรงฟัน การขับถ่าย การทำความสะอาดห้องน้ำ
ที่นอน การกางมุ้งเพื่อป้องกันแมลง ยุง ฝึกทำอาหาร
เสริมให้เด็กที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ กิจกรรมฝึกรบม
และดูงาน ด้านอาชีพและเศรษฐกิจพอเพียง
4. การเรียนการสอนในรายวิชาที่มาจากความต้องการ
และจำเป็นกับพื้นที่ การทำนาข้าว การเลี้ยงปลา
หลักการปลูกพืช การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ
การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเกษตร

กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

1. จัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาเพื่อประกอบอาชีพ
และเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นห้องเรียนที่มีชีวิต
ต้นแบบ (ศูนย์การเรียนรู้กินได้)
3. พัฒนาศักยภาพของชนเผ่าให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
ชุมชนได้พึ่งพากัน และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

10 มิถุนายน 2558

ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การพัฒนากำลังคนภาควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาภาคใต้

เครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง นำเสนอโดย รศ. สุธรรม นิยมวาส

เครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง ก่อตั้งในปี 2547 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินการเปิดรับโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนสู่ฐานราก และโครงการวิจัยและพัฒนาภาครัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์ ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายทั้งของรัฐและเอกชน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนสงขลา และวิทยาลัยชุมชนสตูล ในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง คือ จังหวัดสงขลา พัทลุง ตรัง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมี **วิสัยทัศน์การวิจัย** คือ พัฒนาคคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมภาคใต้ตอนล่างให้มีคุณภาพและยั่งยืนบนฐานการวิจัย และมี **เป้าหมายหลัก** คือ การสนับสนุนการพัฒนา กำลังคนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างกลไกเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น โดยนำความรู้จากผลงานวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น มาถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ชุมชน

ทั้งนี้ มี **พันธกิจการวิจัย** ดังนี้ (1) วิจัยเพื่อพัฒนาเกษตรกรและผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นรายได้หลักทางเศรษฐกิจของภูมิภาค (2) พัฒนานักวิจัยและสร้างงานวิจัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทิศทางการวิจัย (3) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน (4) เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (5) เพื่อเสริมสร้าง

การบริหารชุมชน นำไปสู่ภูมิภาค และ (6) เพื่อความมั่นคง ความปลอดภัย ความสามัคคี และทัศนคติที่ดีแก่ชุมชน ซึ่งมี **ประเด็นหลักการวิจัย** คือ (1) เพิ่มขีดความสามารถภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ของชุมชน และท้องถิ่น (2) พัฒนาเชิงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (4) พัฒนาคคน และสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ (5) เสริมสร้างรายได้ ผลกำไร จากผลิตภัณฑ์ และผลประโยชน์ของชุมชนเอง

ปัจจุบันดำเนินการ 2 โครงการ คือ (1) **โครงการวิจัยและพัฒนาภาครัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์** เช่น โครงการ “การประยุกต์ใช้งาน RFID ในกระบวนการผลิตปลาทุ่น่ากระป๋อง : ขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ” ผลการวิจัย ใช้ RFID เพื่อการประมวลผลจากข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านจุดทำงานที่มีการตรวจซึ่ง ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ทำงานประมวลผลแบบเวลาจริง (Real time) และเชื่อมต่อเข้ากับระบบบริหารค่าแรง และระบบ ERP (Enterprise resource planning) ระบบดังกล่าวได้มีการขยายงานติดตั้งจนครบทุกสายการผลิต ทำให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ปีละหลายล้านบาท (2) **โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนสู่ฐานราก** เช่น โครงการ “การถ่ายทอดแผนการตลาดในการพัฒนาธุรกิจที่บ้านของชุมชนเทศบาลเมืองเขารูปช้าง” ผลการวิจัยโครงการนี้ส่งผลให้ผู้ร่วมโครงการมีความรู้ด้านแผนการตลาด และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจของกลุ่มที่ตนเองสังกัดมากขึ้น

จากลักษณะงานวิจัยที่ผ่านมา จะดำเนินไปตามความสนใจของนักวิจัยเป็นหลัก (Supply push) ดังนั้นเครือข่ายวิจัยภาคใต้จึงได้จัดประชุมหารือกัน เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2558 มีข้อสรุปใช้ชุมชนเป็นตัวหลัก (Demand pull) ดังนี้

ยุทธศาสตร์วิจัย

ยุทธศาสตร์วิจัยภาคใต้	ยุทธศาสตร์วิจัย ม.อ.
<ol style="list-style-type: none"> 1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3. การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4. การจัดการทรัพยากรน้ำ 5. การพัฒนาพลังงานทดแทนและภาวะโลกร้อน 6. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7. การป้องกันโรคและการเสริมสร้างสุขภาพ 8. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ 9. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม 10. การบริหารจัดการท่องเที่ยว 11. สังคมผู้สูงอายุ 12. ระบบโลจิสติกส์ และการส่งเสริมการค้าชายแดน 	<p>ชายแดนใต้</p> <p>ประชาคมอาเซียน</p> <p>ภัยพิบัติพื้นที่ภาคใต้</p> <p>พลังงาน</p> <p>อาหาร</p> <p>วิทยาศาสตร์สุขภาพ</p> <p>ทรัพยากรธรรมชาติแห่งคาบสมุทรไทยและการจัดการ</p> <p>ยางพารา ปาล์ม อาหาร</p> <p>โลจิสติกส์และการท่องเที่ยว</p> <p>โลจิสติกส์และการท่องเที่ยว</p> <p>วัสดุและวิศวกรรมวัสดุ</p>

1. งานวิจัยที่จะดำเนินการร่วมกันควรคำนึงถึงการนำไปใช้จริงในพื้นที่ภาคใต้ หรือควรนำงานวิจัยเดิมที่มีอยู่มาต่อยอด และใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับชุมชนและเชิงพาณิชย์ จึงจะสามารถนำงานวิจัยและเทคโนโลยีที่ไปช่วยเหลือชุมชนได้จริง
2. ควรมีการทำงานในรูปแบบเครือข่าย ซึ่งเป็นการร่วมมือทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หรือความต้องการของพื้นที่ภาคใต้โดยตรง โดยมีการรรมนนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของภาคใต้ ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการแต่งตั้งกรรมการ (*คณะทำงาน*) และตั้งโจทย์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาภาคใต้รวมทั้งการพัฒนากำลังคน บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และเป็นภาพของตัวแทนสถาบันการศึกษาในภาคใต้ต่อการแก้ปัญหา
3. การพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ จะมีกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เช่น การทำวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบัน การพัฒนาโจทย์วิจัย หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

4. โจทย์วิจัยที่จะเน้นศึกษาประเด็นปัญหาของภาคใต้ เช่น พลังงาน การแก้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้ มีการนัดประชุมครั้งต่อไป เพื่อหารือรูปแบบการทำงาน กรอบวิจัยที่จะดำเนินงานร่วมกันต่อไป ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ในการนี้ รศ.พีระพงศ์ ทีฆสกุล ได้เพิ่มเติมว่า การพัฒนากำลังคนของภาคใต้จะไม่ใช้การพัฒนา กำลังคนเป็นตัวกำหนด แต่จะใช้งานเป็นตัวกำหนด ซึ่งต้องเป็นงานในเชิงของพื้นที่ชุมชนเป็นหลัก ไม่ใช่ความสนใจของนักวิจัยเป็นหลัก (*Supply Push*) เหมือนในอดีต โดยอาจารย์นักวิจัย บัณฑิตศึกษาจะเข้ามาช่วยกันทำงาน พัฒนาและเรียนรู้พื้นที่ ชุมชน สังคมไปในตัว และไม่ใช้การแบ่งงบประมาณที่ได้รับจาก สกอ. เพื่อไปทำงาน แต่จะหารือกับทุกภาคส่วนว่าโจทย์ที่เกี่ยวข้องคืออะไร จากนั้นจึงจัดทีมทำงานร่วมกัน

ชุดวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อภาคใต้

ศ.วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์ กรรมการการอุดมศึกษา

ศ.เกียรติคุณ อารีย์ วิบูลย์พงษ์ ด้านเศรษฐศาสตร์ ศ.ครองชัย หัตถา ด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์
ศ.อำนาจ ยัสโยธา ด้านพระพุทธศาสนา และงานทางด้านสังคมมนุษย์ ศ.รัตติยา สาและ ด้านภาษามลายู

จากการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษา สัญจรที่ผ่านมามีศาสตราจารย์วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์ เข้าใจกลไกการทำงานของเครือข่าย และเห็นว่าควรจะมีวิธีการทำงานเพิ่มเติม เพื่อเป็นทางเลือกให้เครือข่ายที่มีอยู่ แข็งแรงขึ้น ทางเลือกที่จะเสริมให้เครือข่ายเข้มแข็ง คือ ต้องมีฝ่ายผู้นำมาช่วยงาน ซึ่งปัจจัยสำคัญ คือ การขาดผู้นำ ทั้งนี้ ทางด้านสังคมศาสตร์ มีลูกศิษย์ของศาสตราจารย์ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้นำรุ่นที่ 2 และเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 ได้เชิญนักวิชาการอาวุโส ด้านสังคมศาสตร์มาประชุมหารือร่วมกันถึงแนวทางการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ให้มี impact ต่อภาคใต้ เหมือนสมัยที่ศาสตราจารย์สุธิวงศ์เคยทำมา แต่ในการกำหนด ปัญหาโจทย์วิจัย กระบวนการทั้งหมดจะเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ เป็นหัวข้อที่นักวิชาการอาวุโส ทั้งหลาย คิดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และรวบรวมหานักวิจัยในภาคใต้ จากเครือข่ายที่มีอยู่มาช่วยกัน อาจจะไม่เฉพาะแต่ในต้นสังกัดของตัวเอง หรือไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย อาจอยู่ในพื้นที่อื่นหรือมหาวิทยาลัยอื่นได้ เพื่อที่จะ conceptualize และเขียน proposal ซึ่งผู้นำทั้งหมด เป็นเจ้าของ ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาหรือผู้ช่วย เพราะฉะนั้น โจทย์จะใหญ่หรือเล็ก จะเป็นไปตามธรรมชาติของนักวิชาการอาวุโส แต่ละท่าน ความคิดสำคัญว่า หากเขียน proposal ดี และ กกอ. มีกลไกในการตอบสนอง เพราะว่ามีคนที่อาสาทำงานเพื่อที่จะสร้างคนรุ่นใหม่ให้ได้รับผลกระทบที่ชัดเจน และจะมีระบบ peer review ระบบพัฒนา proposal จะมีการหารือกันเรื่องประเด็นที่ชัดเจนขึ้น โดยเป็นการหารือกันภายในก่อน

และเมื่อพัฒนาเสร็จแล้ว จะเชิญผู้รู้ทางด้านสังคมศาสตร์ จากภายนอกพื้นที่ภาคใต้มาช่วยดู และจะมีทีมงานในพื้นที่

เข้ามา โดยสถาบันทักษิณคดีศึกษาจะเป็นฐานในการหารือ ซึ่งระยะเวลาของการพัฒนา proposal จะเป็นไปตามธรรมชาติ ตามศักยภาพของแต่ละโครงการ นักวิชาการอาวุโส แต่ละท่านจะสามารถคัดเลือกนักวิจัย บางคนอาจจะเป็นคนในพื้นที่โดยตรง หรือคนที่จบมาจากต่างประเทศก็ได้ และทำงานร่วมกันเป็นทีม

โดยมีแนวคิดที่จะให้สถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นศูนย์ประสานงานกลาง ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสม และมีประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ก่อตั้งโดยศาสตราจารย์สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ นักสังคมศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของประเทศไทย โดยท่านเป็นอาจารย์เริ่มต้นจากภาษาศาสตร์ และเข้ามาพัฒนาศาสตร์ที่เรียกว่า *คติชนวิทยา* เป็นคนที่อยู่ในชุมชนและวิจัยเรื่องของชุมชน ซึ่งถ้าใช้สถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นฐาน ต่อไปไม่ใช่เป็นของมหาวิทยาลัย ทักษิณเพียงอย่างเดียว แต่เป็นของชาติโดยให้มี board จาก กกอ. และ สกอ. ช่วยดูแลสนับสนุนโดยตรง และมหาวิทยาลัย ทักษิณอาจจะเป็น housekeeper ที่ดูแลตรงนี้ ทำให้เป็น academic activity เหมือนกับ Bellagio Conference Center ในประเทศอิตาลี ซึ่งดำเนินงานโดยมูลนิธิร็อกกี เฟลเลอร์ และเมืองครต่างๆ ไปจัดประชุม ส่วนใหญ่จะเป็นทางด้าน academic และเป็น conference center ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นที่พักผ่อนสำหรับใครที่ต้องการไปเขียนงานหรือเขียน proposal ทั้งนี้ ควรจะมีระบบ review โดย สกอ. หรือ สกว. ซึ่งมีระบบที่จะ review และให้การสนับสนุน หรือจัดการการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ มาสมทบ เพื่อให้ให้นักวิชาการมีสถานที่ทำงานทางวิชาการสงบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ค่อนข้างพร้อม เช่น ที่พัก อินเทอร์เน็ต และมีการนำเสนองาน เป็นสถานที่พบปะกันเพื่อทำงาน และจะเป็น international ในที่สุด

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีทรัพยากร มีที่ปรึกษา มีผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่สามารถสนับสนุนได้ เพราะฉะนั้นจะต้องเริ่มต้นจากนักสังคมศาสตร์ที่เป็นระดับหัวกะทิ และใช้จุดนี้เป็นโมเดลในการพัฒนาต่อไป

ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยต้องเป็นผู้นำในการพัฒนา โดย ศาสตราจารย์ครองชัย หัตถา เห็นว่ามหาวิทยาลัยจะต้องผลิตคนที่มีความรู้ ความคิด ซึ่งคนภาคใต้ค่อนข้างมีเอกลักษณ์ของตนเอง ปกครองยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่าง มีผู้คนจากหลากหลายเชื้อสาย ศาสนาอยู่ร่วมกัน และให้ข้อเสนอแนะอนาคตของงานวิจัย 4 เรื่องใหญ่ๆ ดังนี้

1. **การรู้จักตัวตนของภาคใต้อย่างแท้จริง** ตัวตนทางภูมิศาสตร์และทางวัฒนธรรม ซึ่งงานของศาสตราจารย์ สุวิงค์ พงศ์ไพบุลย์ ได้วางรากฐานไว้อย่างดีในมุมมองของวัฒนธรรม ถ้าปรับงานของศาสตราจารย์ สุวิงค์เป็นภาษาต่างประเทศด้วยหลายภาษา จะเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์แบบ เป็นตัวตนของภาคใต้อย่างแท้จริง ซึ่งสมาคมภูมิศาสตร์จัดพิมพ์เป็นหนังสือเพื่อถวายสมเด็จพระเทพรัตนฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสครบรอบ 60 พรรษา โดยเป็นงานที่ขมวดให้เห็นว่าภาคใต้มีพัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างไร ให้ผู้อ่านได้เข้าใจในประวัติศาสตร์ไทยกับประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี ถึงการอยู่ร่วมกัน ต้องทำให้คน 3 จังหวัดกับคนไทยทั่วไปอยู่ด้วยกันได้ในฐานะพลเมืองไทย ด้วยความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ที่เป็นสังคมศาสตร์
2. **การพัฒนาภาคใต้** การพัฒนาภาคใต้นั้นมีหลายมิติ สิ่งหนึ่งที่ต้องทำและสอดคล้องกับภูมิปัญญาของภาคใต้ คือ การนำคนที่เป็นช่างพื้นถิ่นให้เป็นผู้ผลิตหน่วยย่อยในชุมชน เช่น กรณีศึกษาของคนจีนไหหลำ มาลงทุนทำเฟอร์นิเจอร์ไม้อย่างพาราส่งออกทั่วโลกด้วยตัวคนเดียว โดยจ้างคนไทยในพื้นที่เมื่อนครศรีธรรมราช จึงอยากเห็นหน่วยลงทุนอย่างนี้อยู่กับคนภาคใต้ คนที่เป็นช่างเก่าๆ กำลังจะหายไป ให้เขาเป็นผู้ผลิต โดยมีเครือข่ายมหาวิทยาลัยลง

ไปทำหน่วยผลิตเล็กๆ กระจายอยู่ตามชุมชน เป็นผู้ควบคุมมาตรฐาน ออกแบบและส่งออกทั่วโลก ไม้ยางพาราเป็นไม้ที่ราคาไม่สูง เป็นทางเลือกหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งเป็นตัวอย่างการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญได้

3. **การอนุรักษ์ทรัพยากร** โดยเฉพาะฐานทรัพยากรที่มีอยู่มากในภาคใต้ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรธรณีของภาคใต้ คือ แผ่นดินที่จมอยู่ใต้ทะเลแล้วเพิงยกตัวขึ้นมา ภาคใต้จึงมีหินยุคเดียวกับไดโนเสาร์ที่ไม่มีไดโนเสาร์อาศัยอยู่ เพราะจมอยู่ใต้ทะเลมาก่อน ภาคใต้จึงเป็นเอกลักษณ์ของโลกที่นำเอาฟอสซิลสัตว์ทะเลขึ้นมาด้วย เช่น สหรัยทะเลยุคโบราณ รวมทั้งแมงดาทะเลตัวเล็กๆ ในหินชั้นธรณีที่จังหวัดสตูล ซึ่งควรพัฒนาทรัพยากรธรณีตรงนี้ไปสู่ความเป็นสากล ด้วยการเป็น Geo Park ระดับโลก โดยใช้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่
4. **การจัดการความขัดแย้ง** ภาคใต้มีความขัดแย้งอยู่หลายเรื่อง (1) *ความขัดแย้งระหว่างคนใต้ด้วยกันเอง* เรียกว่า นายหัวกับนายหัว เป็นนายหัวในเรื่องเดียวกัน สินค้าและอาชีพเดียวกัน (2) *นายหัวกับลูกน้อง* (3) *ชายแดนใต้* จังหวัดชายแดนใต้เหมือนกับพีระมิดที่มี 3 ส่วน คือ ส่วนฐาน คือ คนกลุ่มล่าง ชาวบ้านที่ยากจน ไม่ได้รับการดูแลจากรัฐเท่าที่ควร ส่วนกลาง เป็นคนชั้นกลาง คนพื้นที่ที่เรียนหนังสือ ข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย คนกลุ่มนี้สามารถชี้หน้าคนกลุ่มล่างได้ ซึ่งระหว่างรัฐกับกลุ่มกลาง หลายครั้งที่คนในพื้นที่เชื่อคนกลุ่มกลาง เพราะฉะนั้น คนกลุ่มกลางเป็นคนที่รัฐจะต้องดูแล ให้อยู่ฝ่ายรัฐให้ได้ กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มส่วนยอด คือ กลุ่มที่เขาตัดสินใจแล้วว่าไม่อยู่ข้างรัฐ จะต่อสู้กับรัฐต่อไป จะดูแลคนกลุ่มนี้อย่างไร ทำให้มาเป็นคนของรัฐ ไม่ควรทิ้งปัญหานี้ไปเรื่อยๆ นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยต้องเตรียมองค์ความรู้สำหรับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ตอบสังคมโลก โดยต้องพัฒนาชุดความรู้เพื่อปรับสภาพความคิดให้กับคนที่เคลื่อนไหว

อยู่ ปรับสภาพความคิด ไม่ได้ไปบังคับให้ต้องรู้ ต้องเชื่อตาม แต่หากปรับสภาพความคิดและปรับเรื่องการทำงานของรัฐให้ลงตัว ก็จะไม่แก้ปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์อำนวยการ ยัสโยธา ให้ข้อเสนอแนะถึงการนำทฤษฎีไปใช้ ซึ่งบางครั้งทฤษฎีที่เรียนมาไม่สามารถนำมาใช้ได้ทันที ต้องหาวิธีการต่างๆ เพิ่มเติม เช่น การลงพื้นที่หาข้อมูล พูดคุยกับคนในชุมชน ทฤษฎีกับปฏิบัติต้องนำไปใช้ด้วยกัน และปรับให้เข้ากับแต่ละสถานการณ์ และถ้าอาจารย์รุ่นใหม่อยากทำวิจัยเป็น ก็ต้องเป็นนักวิจัยซึ่งงานวิจัยที่ทำนั้น จะต้องเป็นประโยชน์กับตัวเองด้วย สามารถนำไปเสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการได้

นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษามลายูที่จะช่วยสร้างสมานฉันท์ สร้างความเข้าใจของคนในพื้นที่นี้ได้ โดย ศาสตราจารย์รัตติยา สาและ ยกตัวอย่างเช่น (1) งานวิจัยของสุลต่านแนวหน้าของเอเชียที่ทำร่วมกับสถาบันวิจัยในประเทศสิงคโปร์ โดยเขียนถึงตารางงานและผลงานของสุลต่าน ทำให้เราได้รู้จักโลกมลายูในส่วนอื่นๆ และสามารถค้นหาองค์ความรู้ได้ (2) เอกสารทางการวรรณคดี เป็นวรรณคดีคลาสสิกที่เขียนด้วยภาษามลายู อักษรยาวี พูดถึงการทำสงครามระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งเอกสารชิ้นนี้ผู้ที่บันทึก คือ ท่านแม่ทัพใหญ่ของฝ่ายกองทัพมลายู สายไทรบุรี ที่ช่วยไทยรบกับพม่า เอกสารชิ้นนี้เป็นมรดกของคุณย่าทวด สุลต่านมาเลเซียองค์ปัจจุบัน ซึ่งได้ถวายให้กับสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ และเก็บรักษาไว้ในหอสมุดแห่งชาติ (3) เอกสารศึกกลาง กล่าวถึงการทำงานร่วมกันระหว่างกองทัพมลายูกับกองทัพไทย ในการปกป้องเมืองกลางอย่างสมัครสมานสามัคคี สิ่งเหล่านี้ น่าจะยกเป็นประเด็นขึ้นมาให้สังคมไทย และสังคมมลายูในปัจจุบันได้รับรู้ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในทะเลอันดามันด้วยความยากลำบาก ในการที่จะปกป้องกลาง และได้เห็นภาพลักษณะของชาวเลถึงความอดทนและความรักที่มีต่อเมืองไทย ซึ่งงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจในพื้นที่นี้ จำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้ และสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยคณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรมาตลอด ว่าภาษามลายูเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งความคิดนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดย ศาสตราจารย์สาโรช บัวศรี ศาสตราจารย์สุดใจ เหล่าสุนทร และศาสตราจารย์สุวิงค์ พงศ์ไพบูลย์ เห็นว่า มหาวิทยาลัยทักษิณจะต้องเป็นสะพานเชื่อมระหว่างสังคมที่นี้กับสังคม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเริ่มต้นด้วยการให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมมลายู ภาษาและวัฒนธรรมจะเป็นแก่น เป็นสะพานในการสร้างสมานฉันท์ สร้างความเข้าใจของคนในพื้นที่นี้ได้ และกรอบคิดหลักที่มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยสาขาวิชาภาษามลายูใช้ คือ การปลูกฝังวิถีคิดตามคติของคนมลายูว่าให้ทอดหนุนแผ่นดินที่อาศัยอยู่ ซึ่งแนวคิดนี้จะเป็นแนวทางที่จะใช้ทำงานต่อไปในอนาคต

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โจทย์ของการเสวนาต้องมีเรื่องของการแก้ปัญหาด้วย ซึ่ง ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อารีย์ วิบูลย์พงศ์ มีความเห็นว่า การนำบทบาทของเศรษฐศาสตร์เข้ามาต่อยอดในการแก้ปัญหา และต้องช่วยในเรื่องของการพัฒนาไปด้วย เมื่อมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดความสุขขึ้นในชุมชนได้ ซึ่งเศรษฐศาสตร์มีบทบาทได้ในหลายระดับ โดยจะต้องมุ่งไปในระดับชุมชนเป็นประเด็นแรก และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ ทางด้านวิชาการและทางด้านของบุคลากรที่จะร่วมกันทำงาน มีการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่เข้าไปทำงาน ดัดแปลงศาสตร์ด้านต่างๆ นำไปใช้ให้เหมาะสมในการแก้ปัญหาชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ยางพารา การค้าชายแดนของภาคใต้ ซึ่งการทำงานในเชิงพัฒนาและในเชิงรับใช้สังคม นักวิจัยต้องออกแบบที่จะทำให้สามารถใช้ข้อมูลนั้นในการที่จะไปเขียนเอกสาร และตีพิมพ์ในระดับนานาชาติได้ และในเรื่องนโยบายการให้ทุน ถ้ามีงบประมาณสนับสนุนให้ จะทำงานได้มากขึ้น

บทบาทมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในการสร้างเครือข่าย สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาภาคใต้

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ข้อมูลพื้นฐานมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อิสลามแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยวากัฟ (สาธารณสมบัติ) มิได้หวังผลกำไร และได้รับการสถาปนา โดยการรวมตัวกันของนักวิชาการมุสลิมและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านอิสลามศึกษาในภูมิภาค ซึ่งมีเจตนารมณ์แน่วแน่ ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านอิสลามศึกษาและศาสตร์ แขนงอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามมาตรฐาน สากล เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และ ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ภูมิภาค อีกทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับ ปัญญาชนของท้องถิ่นและประเทศที่กำลังพัฒนาอย่าง รวดเร็ว ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งเป็นการสนองตอบนโยบาย ของรัฐ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐาน ระดับสากล ผลิตบัณฑิตและพัฒนาองค์ความรู้ที่บูรณาการ หลักการอิสลามอย่างมีคุณภาพ สร้างสรรค์สังคมคุณธรรม และสันติภาพที่ยั่งยืน

ปรัชญามหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยจะยึดมั่นภายใต้หลักคำสอนอัลกุรอาน

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

“และเราไม่ได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด นอกจากเป็นความ เมตตาเพื่อประชาชาติทั้งมวล”

(อัลกุรอาน อัลอัมบิยาอ 21:107)

ปณิธานมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยจะมุ่งมั่นปฏิบัติด้วยหลักคำสอนอัลกุรอาน

رَبِّ زَنْنِي عَلَمَا

“ข้าแต่พระเจ้าของฉัน ขอพระองค์ทรงโปรดเพิ่มพูน ความรู้แก่ฉัน”

(อัลกุรอาน กุฮา 20:114)

เอกลักษณ์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

นำสัจธรรม สร้างสังคมสันติสุข

อัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บัณฑิตมีภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนา สังคมสันติสุข

พันธกิจมหาวิทยาลัย

1. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นมาตรฐาน และคุณภาพทางวิชาการอันเป็นที่ยอมรับในระดับ สากล โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการความรู้ ตามหลักการอิสลาม สร้างโอกาสทางการศึกษาและ ความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรม
2. พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม โดย มุ่งเน้นการทำวิจัยในลักษณะบูรณาการหลักการ อิสลาม ความเป็นสหวิทยาการ สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น ประเทศและสากล
3. ให้บริการวิชาการแก่สังคม นำพาสังคมสู่สังคมคุณธรรม และสันติภาพที่ยั่งยืน ภายใต้หลักการอิสลาม

4. ทำนุบำรุงศาสนาอิสลาม การปฏิบัติตนของประชาคม มหาวิทยาลัยตามหลักคำสอนของศาสนา ดำเนินกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม
5. พัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการ กับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ ภูมิภาคอาเซียน เอเชียและนานาชาติ การเป็นตัวแทนของประชาคมมุสลิมในประเทศไทย เพื่อสร้างสัมพันธ์กับนานาชาติ
6. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการทำงานภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นภราดรภาพ อิสลามและหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์มหาวิทยาลัย

1. เพื่อให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการในปัจจุบันเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพของนักศึกษา
2. เพื่อพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในหลักการศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี
3. เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในหลักการศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี
4. เพื่อให้ให้นักศึกษาอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนได้รับการแนะแนวและการให้คำปรึกษาที่ดี

หลักสูตร

มหาวิทยาลัยเปิดดำเนินการสอน 4 คณะหลัก คือ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ และสถาบันภาษานานาชาติ มีหลักสูตรในระดับปริญญาตรี 17 หลักสูตร ซึ่งเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชะรีอะฮ์ สาขาวิชาอูศูลุดดีน (*หลักสูตรนานาชาติ*) สาขาวิชาอิสลามศึกษา สาขาวิชาภาษาอาหรับ (*หลักสูตรนานาชาติ*) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (*หลักสูตรนานาชาติ*) สาขาวิชาภาษามลายู (*หลักสูตรนานาชาติ*) หลักสูตรรัฐประศาสน

ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (*หลักสูตรภาษาอังกฤษ*) สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ฮาลาล หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาอาหรับ สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ นอกจากนี้ยังเปิดสอนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตระดับปริญญาโท

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้กำหนดพันธกิจในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ ภูมิภาคอาเซียน เอเชียและนานาชาติ การเป็นตัวแทนของประชาคมมุสลิมในประเทศไทย เพื่อสร้างสัมพันธ์กับนานาชาติไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อการสร้างความเข้มแข็งทางด้านวิชาการและการบริการวิชาการ เพื่อเสริมสร้างสังคมสันติไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยได้มีการสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศไทย ภูมิภาคอาเซียน และประเทศในตะวันออกกลาง โดยสรุปได้ดังนี้

เครือข่ายความร่วมมือในประเทศ

ทางด้านความร่วมมือในประเทศ เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบัน มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการบริการวิชาการแก่สังคมในหลากหลายหน่วยงาน ในที่นี้ ขอเสนอเครือข่ายบางส่วน โดยสรุปดังนี้

1. เครือข่ายรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ ระหว่างสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ในภาคใต้ เป็นโครงการความร่วมมือของคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี กับคณะรัฐศาสตร์

- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เครือข่ายดังกล่าวเป็นความร่วมมือกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกันในด้านวิชาการ การวิจัย การบริการชุมชน และการจัดกิจกรรมนักศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 เครือข่ายได้มีการจัดประชุม วิชาการระดับชาติอย่างต่อเนื่อง มีการร่วมจัด กิจกรรมทางวิชาการ การศึกษา การวิจัย การบริการ ชุมชน และการจัดกิจกรรมนักศึกษาระหว่างสถาบัน อย่างต่อเนื่อง
2. เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคใต้ตอนล่าง โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแม่ข่ายหลัก ได้มีความร่วมมือในการจัดประชุมร่วมกัน การพัฒนา อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา การส่งเสริมกิจกรรม นักศึกษาสหกิจ การจัดโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 3. เครือข่ายพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย เครือข่ายภาคใต้ โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแม่ข่าย
 4. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยฟาฏอนี กับสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา ที่ 12 เพื่อพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย มหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นหน่วยผลิตและ พัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมและมีคุณภาพตาม หลักสูตร ส่วนสำนักบริหารยุทธศาสตร์และ บูรณาการการศึกษาที่ 12 เป็นฝ่ายรับผิดชอบในการ บริการพื้นฐานในการสรรหานักศึกษาและประสาน ดำเนินการจัดหางบประมาณสนับสนุนโครงการ โดย เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ.2552 ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยได้มี ส่วนในการพัฒนานักศึกษา บุคลากรและครูผู้สอน ให้ได้วุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตเป็นจำนวนมากกว่า 500 คน
 5. เครือข่ายความร่วมมือการพัฒนามาตรฐานความรู้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูของโรงเรียนเอกชน เป็นบันทึก ข้อตกลงระหว่างสำนักบริหารงานคณะกรรมการ

- ส่งเสริมกับมหาวิทยาลัยฟาฏอนีร่วมมือกันพัฒนา ครูให้ได้รับวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูให้ มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐาน ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามที่กำหนดไว้ใน ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณวิชาชีพและเป็นผู้นำปฏิรูปการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2554 ทั้งสองหน่วยงานได้ประสาน ความร่วมมือ และสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัย มีส่วนพัฒนาครูผู้สอนให้ได้วุฒิประกาศนียบัตร บัณฑิต เพื่อเป็นครูที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับคุรุ สภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้กับโรงเรียนเอกชนมากกว่า 300 คน
6. เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ภายใต้ความ ร่วมมือของ 3 สถาบันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็น โครงการความร่วมมือที่เน้นการพัฒนาทางด้าน วิชาการ โดยเฉพาะการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ซึ่งได้ดำเนินการขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 โดยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดงาน ซึ่งเป็นเวทีวิชาการตามกระบวนการบริหารจัดการ คุณภาพงานวิจัย ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือ งานสร้างสรรค์สู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และใน มหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำ ผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ความร่วมมือในโครงการนี้ สามารถทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ ทางด้านวิชาการสู่สังคม และสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านวิชาการและการวิจัยให้กับมหาวิทยาลัย เครือข่ายได้อย่างดี อีกทั้งส่งผลให้มหาวิทยาลัย เครือข่ายสามารถตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยและผลงาน สร้างสรรค์ได้เพิ่มมากขึ้น และสามารถส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ได้สร้างสรรค์ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อสาธารณะ

ต่อเนื่องทุกปี นับเป็นกลไกในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย ให้เป็นที่รู้จักของสังคม และสร้างความน่าเชื่อถือ ในแวดวงวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

7. เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สายวิชาการ อิสลามและภาษาอาหรับ เป็นเครือข่ายที่มหาวิทยาลัย ฟาฏูนี จัดตั้งร่วมกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา เมื่อปี พ.ศ.2555 โดยเครือข่ายนี้เป็น ความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ด้าน ทรัพยากรและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเปิด โอกาสให้คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาได้ทำ กิจกรรมร่วมกันในด้านวิชาการอิสลามศึกษาและ ภาษาอาหรับ ที่ผ่านมามีเครือข่ายได้มีการจัดสัมมนา ทางวิชาการอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษา ในโครงการอัลฟาละฮ์ค้นหาคนดีคนเก่งในด้านต่างๆ เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านวิชาการอิสลาม ศึกษา และภาษาอาหรับ ต่อมาในปี พ.ศ.2558 เครือข่ายดังกล่าวมีการขยายภาคีเครือข่ายเพิ่ม สมาชิกสถาบันอุดมศึกษาจากส่วนกลางเข้ามาร่วม อีก 6 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
8. สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัย มหิดล ได้มีการทำบันทึกข้อตกลงในการพัฒนา ความร่วมมือทางวิชาการกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏูนี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือทางวิชาการในประเด็นต่อไปนี้
 - (1) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านสันติศึกษาและ สิทธิมนุษยชนศึกษาอันเกิดจากงานศึกษาวิจัยของ ทั้งสององค์กร
 - (2) การจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น การ อบรม การสัมมนาทางวิชาการ การวิจัยและอื่นๆ
 - (3) การแลกเปลี่ยนสิ่งตีพิมพ์ รายงาน และข้อมูล ทางวิชาการอื่นๆ
 - (4) การพัฒนาหลักสูตรบัณฑิต ศึกษาาร่วมกัน และ
 - (5) ความร่วมมืออื่นๆ อันเป็นที่ ตกลงกันของทั้งสององค์กร

เครือข่ายความร่วมมือด้านการบริการวิชาการเพื่อ เสริมสร้างสังคมสันติสุข

ในด้านบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยได้มีการแผน ยุทธศาสตร์ในการสร้างความเข้มแข็งและสังคมสันติสุข ของชุมชนผ่านการให้บริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริการ วิชาการ และการสร้างชุมชนเข้มแข็งผ่านเครือข่ายต่างๆ

1. เครือข่ายประสานงานสถาบันอิสลาม มีจำนวน 11 เครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร เป็นโครงการความร่วมมือของสถาบันอิสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏูนี ที่เน้นการสร้างเครือข่ายใน ลักษณะศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ครอบครั และสร้างสรรค์สังคมสันติสุขบน พื้นฐานการนำหลักคำสอนอิสลามไปใช้ในการบริการ วิชาการความรู้ทางด้านศาสนา การบรรยายธรรม ประจำมัสยิด และการอ่านคุตบะฮ์ (เทศนาธรรม) ทุกวันศุกร์ในมัสยิดของเครือข่าย การพัฒนาด้าน สุขภาวะ การช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรม เป็นต้น
2. สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลามเป็น โครงการความร่วมมือของสมาคมเครือข่ายโรงเรียน คุณภาพอิสลาม สถาบันอิสลาม มหาวิทยาลัย ฟาฏูนี สมาคมดังกล่าวเป็นองค์กรประชาสังคมที่ ขับเคลื่อนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอิสลาม ของโรงเรียนเอกชนมุสลิมในประเทศไทย ในปัจจุบัน มีโรงเรียนเอกชนอิสลามในเครือข่ายที่เป็นสมาชิก ในภาคใต้ จำนวน 46 โรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย
 - เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน และการจัดการของโรงเรียนที่เป็นสมาชิกของ เครือข่าย
 - เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความเป็นมืออาชีพ ของบุคลากรของโรงเรียนและเครือข่าย ด้วยกระบวนการที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับพันธมิตรทาง ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา กับหน่วยงาน องค์กรสถาบันต่างๆ ทั้งในระดับชาติและ นานาชาติ ที่ผ่านมามีโครงการพัฒนา

ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนสอน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบริหารจัดการโรงเรียน การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับบุคลากรโรงเรียน การวิจัยผลิตตำราบูรณาการอิสลาม การศึกษาดูงานด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย การจัดงานวันวิชาการอิสลามโดยได้รับความร่วมมือจากนักการศึกษาอิสลามจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการศึกษาอิสลาม

3. เครือข่ายสภาความร่วมมือองค์กรสตรีมุสลิมเพื่อสันติภาพ (สอส.) สถาบันอิสลาม โดยฝ่ายกิจการสตรีได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรสตรีมุสลิมภาคประชาชน จำนวน 22 องค์กรจากจังหวัดในภาคใต้และกรุงเทพมหานคร จัดตั้งสภาความร่วมมือองค์กรสตรีมุสลิมเพื่อสันติภาพ (สอส.) เพื่อเป็นองค์กรความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพสตรีแกนนำในองค์กรสตรี เยาวชน และเด็ก ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรเครือข่ายที่ผ่านมา เครือข่ายดังกล่าวมีการจัดงานพบปะสตรีมุสลิม พัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมด้านการเป็นวิทยากร ชี้นำมืออาชีพ การพัฒนาศักยภาพมุสลิมะห์ (สตรีมุสลิม) ต้นแบบ การพบปะสตรีมุสลิมที่เป็นข้าราชการ

เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ

ทางด้านความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้รับความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพเกี่ยวกับการเรียนการสอนจากหน่วยงานระหว่างประเทศและมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ อาทิ

1. มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นสมาชิกของสหพันธ์มหาวิทยาลัยอิสลามโลก ซึ่งมีมหาวิทยาลัยอิสลามชั้นนำทั่วโลกมากกว่า 160 สถาบันสมาชิก
2. Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศ จัดประชุมสัมมนา Regional workshop on

Development of School Quranic Script (ประชุมสุฟฟาซกรอ่านอาเซียน) ในปี ค.ศ. 2010

3. Al-Imaam Muhammad Ibn Saud Islamic University, Kingdom of Saudi Arabia ร่วมมือด้านการพัฒนาวิชาการและการสนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิในการเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย
4. Ministry of Awqaf and Islamic Affairs, Qatar ให้บสนับสนุนทุนการสร้างอาคารเรียนและสิ่งสนับสนุนทางการศึกษาสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ และร่วมมือกับโครงการ Madinatul salam ในการสนับสนุน Hospital Construction
5. Universiti Kebangsaan Malaysia ร่วมมือกับคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ ได้มีการจัดสัมมนานานาชาติในหัวข้อ Nadatul Ulama Nusantara
6. Universiti Pendidikan Sultan Idris, (UPSI), Malaysia มีโครงการความร่วมมือการพัฒนาอาจารย์และนักศึกษา มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ (Visiting Lecturer) และมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นศูนย์ประสานงานศิษย์เก่า Universiti Pendidikan Sultan Idris, (UPSI) ประจำประเทศไทย มีการจัดประชุมวิชาการนานาชาติด้านภาษามลายูร่วมกัน มหาวิทยาลัยได้ส่งอาจารย์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก มีการแลกเปลี่ยนด้านการสอนภาษาอาหรับและภาษามลายู และมีการส่งนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เข้ารับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษามลายู
7. University Sultan Zainal Abidin (UnisZA), Malaysia มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวิจัย สัมมนาการประชุม การสนับสนุนแลกเปลี่ยนสื่อทางวิชาการ การพัฒนาอาจารย์และนักศึกษาร่วมกัน ที่ผ่านมามีการจัดสัมมนาระดับนานาชาติ International Conference On Waqf 2015 And International Conference On Law Society And Globalisation โดยร่วมกันจัดระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย University Sultan Zainal Abidin(UnisZA), International Islamic University Malaysia

(IIUM), Istanbul University (Turkey), Universitas Muhammadiyah (Indonesia) และมีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดจาก 11 ประเทศ การสัมมนานี้เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การดำเนินงานวากัฟ (ทรัพย์สินสาธารณะประโยชน์) ในประเทศไทยและในอาเซียน และเป็นเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การวากัฟสาธารณะประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมถึงด้านกฎหมาย ในการสร้างคุณธรรมและสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในชุมชน อีกทั้งเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรทางด้านศาสนา โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเป็นการวางแผนและพัฒนาสู่ระดับโลกในการขับเคลื่อนงานวากัฟต่อไป อีกทั้งได้มีการจัดค่ายพัฒนาภาษาอาหรับสำหรับนักศึกษาทั้งสองสถาบันร่วมกัน

8. Insaniah University College, Malaysia มีโครงการความร่วมมือในด้านการพัฒนาอาจารย์
9. Universiti Brunei Darussalam, Brunei ได้มีความร่วมมือทางด้านวิชาการ การพัฒนาอาจารย์ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา และโครงการ Flagship Community Project and Community Outreach Program 1-2
10. University Islam Sultan Sharif Ali, Brunei มีโครงการความร่วมมือในด้านการพัฒนาอาจารย์
11. Universiti Utara Malaysia มีโครงการความร่วมมือในด้านการพัฒนาอาจารย์
12. Consortium of Asia Pacific Education Universities (CAPEU) มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นเครือข่ายความร่วมมือของมหาวิทยาลัยทางด้านการศึกษาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเน้นพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาฝึกครู การเรียนการสอน โดยมีมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเข้าร่วมมากกว่า 20 แห่ง

13. The International Institute of Islamic Thought USA มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโดยการทำงานร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อการพัฒนาความเป็นเลิศด้านวิชาการ และวิจัยทางการศึกษา สัมมนาทางวิชาการ การตีพิมพ์ (หนังสือ ตำราและผลงานทางวิชาการต่างๆ) และความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ได้มีการทำการบินที่ความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น International Zakat Organization และมหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซีย

โดยสรุป มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นโดยมิได้หวังผลกำไร หากแต่เจตนารมณ์ในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่และระดับภูมิภาคให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญในการสร้างบทบาทการพัฒนาสังคมผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ทั้งในพื้นที่ ระดับภูมิภาคประเทศอาเซียน และระดับนานาชาติ ทำให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทที่สำคัญในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในโลกมุสลิม ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้รับความไว้วางใจจากสังคมมุสลิมในประเทศต่างๆ และได้ส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนไม่น้อย อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ ภูมิภาคอาเซียน เอเชียและนานาชาติ การเป็นตัวแทนของประชาคมมุสลิมในประเทศไทยเพื่อสร้างสัมพันธ์กับนานาชาติ โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ และการบริการวิชาการเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่วางไว้อย่างสูงสุด

การเชื่อมความสัมพันธ์และร่วมมือทางวิชาการกับ หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ได้มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทางการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยลงนามเซ็นสัญญาความร่วมมือ (MOU) กับสถาบันและหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

ในประเทศ (ระหว่างปี พ.ศ.2549-ปัจจุบัน)

1. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท ระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 19 มีนาคม 2549
2. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรแพทยศาสตร์ ระหว่างคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 6 กรกฎาคม 2549
3. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือในการพัฒนากีฬาฟุตบอลระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับสโมสรฟุตบอลราชวิถี วันที่ 19 มกราคม 2551
4. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2551 เพื่อใช้ศักยภาพทั้งสองหน่วยงานเสริมความมั่นคงของระบบไฟฟ้าแรงสูงในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสริมความมั่นคงของประเทศ ป้องกันและแก้ไขข้อขัดข้องจากการก่อวินาศกรรมต่อไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือในโครงการคิดดีโปรเจกต์ 5 ระหว่างคณะทำงานในโครงการสื่อกิจกรรมและสื่อสร้างสรรค์สร้างเสริมสุขภาพ กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 30 สิงหาคม 2552
6. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 23 กันยายน 2552
7. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการดำเนินการ “โครงการต้นแบบศูนย์ทางไกลเพื่อการศึกษาและพัฒนาในพื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดชายแดนภาคใต้ (e-Learning พื้นที่เสี่ยงภัยภาคใต้)” ระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 28 ตุลาคม 2552 ซึ่งมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา

8. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างบริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน) (โรงพยาบาลกรุงเทพ) กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 เพื่อความร่วมมือในการศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติงานด้านพยาบาล การแพทย์ และสาธารณสุข
9. บันทึกความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับเทศบาลเมืองนราธิวาส วันที่ 24 ธันวาคม 2552 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส เพื่อจัดการศึกษาให้ทันกับยุคแห่งการเรียนรู้
10. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์กับโรงเรียนดารุสลาม จังหวัดนราธิวาส วันที่ 16 มิถุนายน 2552
11. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี จำนวน 9 โรงเรียน วันที่ 21 มกราคม 2553 ได้แก่ (1) โรงเรียนเจริญวิทยานุสรณ์ (2) โรงเรียนดุรณศาสน์วิทยา (3) โรงเรียนนุรุดดินมูลนิธิ (4) โรงเรียนนระห์กออูลอิสลา ฮียะห์ (5) โรงเรียนรอมานีเย (6) โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (7) โรงเรียนแสงธรรมวิทยา (8) โรงเรียนอัครศาสน์วิทยา (มูลนิธิ) (9) โรงเรียนฮาซานียะห์
12. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี 12 โรงเรียน วันที่ 11 มีนาคม 2553 ได้แก่ (1) โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ บางปอประชารักษ์ (2)โรงเรียนตากใบ (3)โรงเรียนตันหยงมัส (4)โรงเรียนประทีปวิทยา (5) โรงเรียนนราธิวาส (6) โรงเรียนนราสิกขาลัย (7) โรงเรียนร่มเกล้า (8) โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ (9)โรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม (10)โรงเรียนสุโข-ลก (11)โรงเรียนสุคีรินวิทยา (12)โรงเรียนเรียงราษฎร์อุปถัมภ์
13. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา กับงานพาณิชย์แขวงหาดใหญ่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสงขลา บริษัท เซ็นทรัลรีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด บริษัท แมนเอ โพรสเซนฟูตส์ จำกัด บริษัท โชติวัฒน์อุตสาหกรรมการผลิต จำกัด บริษัท หาดใหญ่นครินทร์ จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิจิตสุวรรณวิศวกร วันที่ 25 สิงหาคม 2553 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
14. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา จังหวัดยะลา วันที่ 30 มีนาคม 2554
15. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับวิทยาลัยอิสลามยะลา จังหวัดยะลา วันที่ 29 มิถุนายน 2554
16. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี จำนวน 8 โรงเรียน วันที่ 21 กรกฎาคม 2555 ได้แก่ (1) โรงเรียนธัญธารวิทยา (2) โรงเรียนศรีวารินทร์ (3) โรงเรียนบาเจาะ (4) โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ (5) โรงเรียน บุสถานุดดี (6) โรงเรียนศาสนศึกษา (7) โรงเรียนบุกิตประชาอุปถัมภ์ (8) โรงเรียนสวนพระยาวิทยา
17. บันทึกตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กับโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า/วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และจังหวัดนราธิวาส วันที่ 24 มิถุนายน 2557

ในต่างประเทศ

(ระหว่างปี พ.ศ.2549-ปัจจุบัน)

1. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์บาเกีย ประเทศฟิลิปปินส์ กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 6 พฤษภาคม 2549
2. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยคูนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 28 มิถุนายน 2550
3. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยเบงเกตสเทศ ประเทศฟิลิปปินส์ กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 30 กรกฎาคม 2550
4. บันทึกข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ชิคาโก สหรัฐอเมริกา กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551
5. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยอัล-อัสฮาร์ ประเทศอียิปต์ กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 21 กรกฎาคม 2551
6. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยอเล็กซานเดรีย ประเทศอียิปต์ กับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 2 กันยายน 2552
7. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการด้านการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัย Group – T ประเทศเบลเยียม กับคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 12 กันยายน 2552
8. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยอูตารา (UUM) ประเทศมาเลเซีย กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2555

9. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยชะรีฟอิดายะตุลลอฮ์ อินโดนีเซีย กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 6 เมษายน 2556
10. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (IUM) ประเทศมาเลเซีย กับมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 14 กันยายน 2557
11. บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) ชิคาโก สหรัฐอเมริกา และคณะแพทยศาสตร์วิทยาลัยวิสคอนซินกรีนเบย์ (Wisconsin Green Bay) สหรัฐอเมริกา กับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 5 ธันวาคม 2557

การส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาทักษะทางภาษาในต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จัดกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้นักศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549-ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยในปีการศึกษา 2549 ได้ส่งนักศึกษาและอาจารย์ จำนวน 26 คน ไปศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาภาษาอังกฤษ ณ มหาวิทยาลัยบาเกีย ประเทศฟิลิปปินส์ ต่อมาในปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยดำเนินการส่งนักศึกษาและอาจารย์ ไปศึกษาหลักสูตรระยะสั้นภาษาอังกฤษ ณ มหาวิทยาลัยบาเกีย ประเทศฟิลิปปินส์ และมหาวิทยาลัยอูตารา ประเทศมาเลเซีย

ในปีการศึกษา 2551 มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีโอกาสไปฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 59 คน

ในปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เพิ่มสถานศึกษาในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ เป็น 3 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยบาเกียว ประเทศฟิลิปปินส์ มหาวิทยาลัยอุตารา มหาวิทยาลัยชายน ประเทศมาเลเซีย และได้เพิ่มจำนวนนักศึกษาพร้อมอาจารย์ เป็น 104 คน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยได้เพิ่มโอกาสให้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนราธิวาสและยะลา และโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส และค่ายจุฬาภรณ์ ได้มีโอกาสไปพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในต่างประเทศด้วยเช่นกัน

ในปีการศึกษา 2553 - ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ได้มีการพัฒนาทางด้านวิชาการ และทำบันทึกลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับในต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงได้เพิ่มสถานศึกษาในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษเป็นจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยอุตารา มหาวิทยาลัยชายน มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ มาเลเซีย ประเทศมาเลเซีย และสถาบัน SSTC for further Education ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งปัจจุบัน มหาวิทยาลัยได้ส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 160 คน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้กับโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดยะลาเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งได้รับการตอบรับด้วยดีเสมอมา

มทร.ศรีวิชัย กกับการสร้างเครือข่าย
ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาภาคใต้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีการสร้าง
เครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาภาคใต้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม

1. การบูรณาการปลูกหญ้าทะเลเพื่อพะยูนฝูงสุดท้าย ที่ทะเลตรัง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง
ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
ทั่วไป มากกว่า 20,000 คน เข้าร่วมกิจกรรมปลูกหญ้าทะเล
และเพิ่มพื้นที่ปลูกหญ้าทะเล โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย ทำงานร่วมกับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในการติดตาม
และประเมินอัตราการรอดของหญ้าทะเลที่ปลูกฟื้นฟู
ในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง
นักวิชาการ ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปสู่
การสร้างความสำเร็จให้ชายฝั่งทะเล และเป็นหลักประกัน
ว่าพะยูนที่ทะเลไทยจะยังคงมีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์เพียงพอ
ในอนาคต

ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ในการร่วมกิจกรรม
ปลูกหญ้าทะเล เพิ่มพื้นที่ปลูกหญ้าทะเลมากกว่า 100 ไร่

ปลูกต้นกล้าหญ้าทะเลมากกว่า 200,000 ต้น จากการ
ติดตามประเมินผล พบว่า หญ้าทะเลที่ปลูกมีอัตราการรอด
ตายระหว่าง 40-80 เปอร์เซ็นต์ และพบว่าบริเวณที่
ปลูกหญ้าทะเลมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น หญ้าทะเลที่มี
อายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป สามารถออกผลขยายพันธุ์ได้เองใน
ธรรมชาติ บางพื้นที่พบร่องรอยพะยูนเดินทางมากินหญ้า
ทะเลมากขึ้น

ในปัจจุบัน การปลูกหญ้าทะเลได้แพร่ขยายไปยังพื้นที่
ต่างๆ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ สตูล พังงา ภูเก็ต และบางพื้นที่
ในฝั่งอ่าวไทย การปลูกฟื้นฟูหญ้าทะเลของจังหวัดตรัง
เป็นการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นการปลูกเสริมในแหล่งหญ้าทะเล
ที่เสื่อมโทรม และปลูกเพิ่มพื้นที่หญ้าทะเลให้มากขึ้น เพื่อ
ให้มั่นใจได้ว่าจะมีหญ้าทะเลเพียงพอต่อความต้องการของ
พะยูนฝูงใหญ่ เป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การสร้าง
ความสำเร็จให้ชายฝั่งทะเล และเป็นหลักประกันว่าพะยูนที่
ทะเลไทยจะยังคงมีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์เพียงพอในอนาคต

2. โครงการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์การประมง ระดับอุดมศึกษาในภาคใต้

โครงการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์การประมง ระดับ
อุดมศึกษาในภาคใต้ เป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างคณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ร่วมกับสาขาประมง คณะ

เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สาขาเทคโนโลยีการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์และทรัพยากร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยจัดให้มีการเสวนาวิชาการประเพณีวิทยาศาสตร์การประมง มีบุคคลเป้าหมาย คือ คณาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชาด้านประมง ของทั้ง 4 หน่วยงาน และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความสนใจเข้าร่วมในโครงการ โดยมีการคัดเลือกงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่น่าสนใจมาเสนอวิจารณ์เสวนา เพื่อหาข้อสรุป ในส่วนที่เป็นประเด็นด่วน เพื่อเป็นต้นกำเนิดของโจทย์วิจัย และการแก้ปัญหาของเกษตรกรต่อไป

จากการเสวนาดังกล่าว ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และได้รับฟังประสบการณ์การทำงานวิจัย ทางด้านวิทยาศาสตร์การประมง ซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การประมงมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นสร้างเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์การประมง ระหว่างสถาบันการศึกษา และสร้างเครือข่ายบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์การประมง เพื่อความร่วมมือทางด้านงานวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาในอนาคต

3. โครงการศึกษาวิจัยการเพาะขยายพันธุ์หอยนางรม เพื่อขยายให้ชุมชนนำไปเลี้ยงอนุบาลเพื่อสร้างอาชีพ และทดแทนภาวะการขาดแคลนลูกพันธุ์หอยนางรมในธรรมชาติ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง ได้สร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ และส่งมอบลูกพันธุ์หอยนางรมให้นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และมหาวิทยาลัยมหิดล คือ ดร.วิชุดา แซ่เจี๊ย อาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์และสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี และ ผศ.กรกนก บุญวงษ์ อาจารย์ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยโครงการศึกษาวิจัยดังกล่าว จะคัดเลือกชุมชนต้นแบบ เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่การขยายผลเลี้ยงอนุบาลหอยนางรมสู่ชุมชนอื่นๆ ในอนาคต ซึ่งเป็นวิธีการจัดการประมงโดยชุมชนมีส่วนร่วมและยอมรับวิธีการ

ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ทั้งนี้ จะสามารถลดการใช้ประโยชน์ลูกพันธุ์หอยนางรมจากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว อีกทั้งเป็นการสร้างความยั่งยืนทางด้านอาชีพ ประมงชายฝั่งและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ผลที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนชายฝั่งได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น เพื่อยกระดับความมั่นคงทางอาหารให้กับประเทศไทย และเป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม ทางด้านการประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

1. โครงการการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตส้มโอในเขตลุ่มน้ำปากพนัง มีนักวิจัยร่วมทำวิจัยดังนี้

1. รศ.สมพร ฒ นคร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย หัวหน้าโครงการ และมีวิทยากรร่วมในโครงการ
2. รศ.สมศักดิ์ มณีพงษ์ สำนักเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3. รศ.วาริน อินทนา สำนักเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
4. ผศ.ภัทรวรรณ แทนทอง สำนักเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ลักษณะความร่วมมือ

1. ใช้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของหน่วยงาน พัฒนาการผลิตส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามสวนของคุณวิรัตน์ สุขแสง โดย รศ.สมศักดิ์ มณีพงษ์ และคณะ สำนักเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้ดำเนินการด้านการวิเคราะห์ดิน และติดตั้งระบบน้ำในแปลง ส่วน รศ.สมพร ฒ นคร และคณะ จากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

- ศรียชัย คุณแลด้านการตัดแต่งกิ่ง การจัดการสวน การบริหารจัดการศัตรูพืช
2. **ความร่วมมือในการสาธิต** การผลิตเชื้อไตรโคเดมา เพื่อป้องกันโรครากเน่า โคนเน่าของการปลูกส้มโอ ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ หมู่ที่ 11 ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย รศ.วาริน อินทนา สำนักเทคโนโลยีการเกษตร ณ ศาลาหมู่ที่ 11 ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสำเร็จของความร่วมมือ

การผลิตส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามสวนคุณวิรัตน์ สุแสง ณ หมู่ที่ 15 ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสวนที่สามารถผลิตส้มโอที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งออก และปัจจุบันเป็นแปลงสาธิตการผลิตส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม

2. ความร่วมมือระหว่างหน่วยวิจัยการจัดการสุขภาพ สัตว์น้ำ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยกับหน่วยงานอื่น

1. **ศูนย์วิจัยสุขภาพสัตว์น้ำ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

ความร่วมมือด้านการวิจัย จำนวน 3 โครงการ ภายใต้งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีผลงานตีพิมพ์ร่วมกัน 1 เรื่อง เผยแพร่ในวารสารสงขลานครินทร์ และพัฒนา manuscript เพื่อส่งเผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ จำนวน 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. **ภาควิชาชีวเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

ความร่วมมือด้านการวิจัย โดยพัฒนา manuscript เพื่อส่งเผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ จำนวน 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (reviewer accepted)

3. **ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง จังหวัดกระบี่ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**
ความร่วมมือด้านการวิจัย โดยพัฒนา manuscript เพื่อส่งเผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากกรมประมง (submitted)
4. **หน่วยปฏิบัติการวิจัยเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดระบบและนิเวศของสัตว์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**
ความร่วมมือด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นวิทยากรในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสัตว์น้ำ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระหว่างวันที่ 5-9 เมษายน 2558

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

1. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ได้สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีเจตจำนงที่จะร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยทำความตกลงร่วมกันที่จะสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาที่คำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่แต่ละฝ่ายมีอยู่และมีการหารือร่วมกันภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสามฝ่าย โดยมีกิจกรรมและการพัฒนา ได้แก่

ปี 2555

- โครงการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันของนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เครือข่ายสนับสนุนการใช้กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ (KM) และบูรณาการกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมกับการจัดการเรียนการสอนภายในคณะฯ

- โครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกันระหว่างเครือข่ายวิชาชีพครูภายนอกมหาวิทยาลัย

ปี 2556

- โครงการพัฒนาเครือข่ายผู้นำนักศึกษาด้านประกันคุณภาพการศึกษา ณ คณะครุศาสตร์ ซึ่งมีเครือข่ายผู้นำนักศึกษามาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เข้าร่วมโครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา
- โครงการเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬา ครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ ซึ่งคณะฯ เป็นเจ้าภาพ และได้มีเครือข่ายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เข้าร่วม

ปี 2557

- โครงการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายอุดมศึกษา เครือข่ายร่วมกันสร้างเขื่อน และฝายกันน้ำ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. หน่วยวิจัยการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังนี้

1. ความร่วมมือกับเทศบาลนครสงขลาภายใต้โครงการพัฒนาเมืองตามแนวทางเมืองสีเขียว และเมืองเก่าสงขลาสู่มรดกโลก หน่วยวิจัยการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความร่วมมือทางวิชาการกับเทศบาลนครสงขลา ในการจัดทำโครงการสงขลานิเวศน์นาคร และโครงการอนุรักษ์เมืองเก่าสงขลา และผลักดันสู่เมืองมรดกโลก โดยมีการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาเมืองสงขลาทางวิชาการ ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ในการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์ (สังคม) และธรรมชาติ (สิ่งแวดล้อม) ในเมือง

สงขลา โดยที่มนุษย์จะสามารถอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเมืองได้อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเมืองสีเขียว (Green City) การลดปริมาณคาร์บอน (Low Carbon) รวมทั้งอนุรักษ์และผลักดันเมืองสงขลาสู่มรดกโลก

2. ความร่วมมือกับภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม ในประเด็นการพัฒนาเมืองเก่าสงขลาตามแนวทาง UNESCO หน่วยวิจัยการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความร่วมมือทางวิชาการกับภาคีคนรักเมืองสงขลา ในการจัดทำโครงการสงขลานิเวศน์นาคร และโครงการอนุรักษ์เมืองเก่าสงขลาและผลักดันสู่เมืองมรดกโลก โดยมีการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาเมืองสงขลาทางวิชาการ ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ในการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์ (สังคม) และธรรมชาติ (สิ่งแวดล้อม) ในเมืองสงขลา โดยที่มนุษย์จะสามารถอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเมืองได้อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเมืองสีเขียว (Green City) การลดปริมาณคาร์บอน (Low Carbon) รวมทั้งอนุรักษ์และผลักดันเมืองสงขลาสู่มรดกโลก
3. ความร่วมมือกับหน่วยวิจัยการประยุกต์ใช้ไฟฟ้าสถิตสำหรับงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ในเรื่องวิศวกรรม และสิ่งประดิษฐ์ หน่วยวิจัยการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยวิจัยการประยุกต์ใช้ไฟฟ้าสถิตสำหรับงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ในการจัดทำข้อเสนอทางวิชาการ และกิจกรรมอื่นที่จะพัฒนาวิชาการ และพัฒนานักวิจัยร่วมกัน

เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาภาคใต้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้กำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ใน 2 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

1. **ประเด็นยุทธศาสตร์ :** การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่นและพัฒนาองค์ความรู้สู่สากล
กลยุทธ์ : สร้างเครือข่ายการวิจัย ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
2. **ประเด็นยุทธศาสตร์ :** ความเป็นสากล
กลยุทธ์ : สนับสนุนการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการกับต่างประเทศ
กลยุทธ์ : สร้างความร่วมมือด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติ กับ AEC และประเทศอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นบันทึกข้อตกลงและโครงการต่างๆ มากมาย ซึ่งผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาผลผลิต/โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายบริการหน่วยงาน และส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ ดังนี้

1. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม ระหว่างหน่วยงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระดับอุดมศึกษา ปี 2555-2559
2. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้
3. เครือข่ายห้องสมุดมนุษย์แห่งประเทศไทย
4. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางด้านประกันคุณภาพการศึกษา : เครือข่ายประกันคุณภาพ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ
5. เครือข่ายความร่วมมือผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ
6. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คณะวิทยาการจัดการ

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
7. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางกิจกรรมนักศึกษา ของสโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ จาก สถาบันอุดมศึกษาภาคใต้
 8. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ปี 2555 ระหว่างสโมสรนักศึกษา คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สโมสร นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏภูเก็ต และสโมสรนักศึกษา คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 9. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา ระหว่าง ประธานคณะกรรมการนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประธานคณะกรรมการ นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา ประธานคณะกรรมการนักศึกษา คณะ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย สงขลา ประธานคณะกรรมการนักศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย ทักษิณ
 10. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะบริหาร ธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
 11. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการและ การวิจัย ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 12. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่องความร่วมมือด้าน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลาและโรงเรียนบุستانนุดิน
 13. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ โครงการพัฒนา หลักสูตรไมซ์มาตรฐานสากล (MICE)
 14. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการประชุมวิชาการ ระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์
 15. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ปี 2556 ระหว่างสโมสรนักศึกษา คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สโมสร นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏภูเก็ต และสโมสรนักศึกษา คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 16. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการเครือข่าย ดาราศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา
 17. บันทึกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน (MOU) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กับ สถาบันอุดมศึกษา 8 แห่งในภาคใต้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 18. เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการรัฐศาสตร์และ รัฐประศาสนศาสตร์ ระหว่างสาขารัฐศาสตร์และ รัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 12 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัย

- ราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และ
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
19. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU สร้างเครือข่ายงาน
วิเทศสัมพันธ์ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ ระหว่าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
 20. ลงนาม “**โครงการประเมินสถานศึกษาแบบ
โดดเด่น 1 ช่วย 9**” ระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ ซึ่งเป็น “มหาวิทยาลัยแกนนำ” กับ “สถาบัน
ศึกษาเครือข่าย” 10 สถาบัน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา วิทยาลัย
ชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนชุมชนสงขลา
วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนสตูล และวิทยาลัย
ชุมชนปัตตานี
 21. ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัย
ราชภัฏยะลา วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัด
ยะลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัย
ทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เรื่อง การประกัน
คุณภาพการศึกษา ลงนามข้อตกลงความร่วมมือ
ตามโครงการคืนชุมชนสีขาวให้สังคมไทยโดย
ตำรวจทางหลวง ภายใต้หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน
(Community Policing) ระหว่างประธานที่
ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ อธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศทั้ง 40 แห่ง กับ
ผู้บังคับการตำรวจทางหลวง (ดำเนินการระหว่าง
ก.ย. 2555-ธ.ค. 2556)

เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาภาคใต้

วิทยาลัยชุมชนสงขลา

การพัฒนาจังหวัดภาคใต้ที่ผ่านมา นับว่าสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่มีความสำคัญในการเป็นองค์กรแกนนำที่จะส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ ให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความอยู่ดีกินดี อยู่เย็นเป็นสุข และอยู่รอดปลอดภัย โดยใช้กระบวนการด้านการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร หน่วยงานอื่นๆ และชุมชน วิทยาลัยชุมชนสงขลาเป็นสถาบันอุดมศึกษาหนึ่งในจังหวัดสงขลาที่ได้มีการดำเนินงานในการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความต้องการของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นภายในจังหวัดสงขลา ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรที่เป็นเครือข่ายในการให้ความร่วมมือ ทำให้การดำเนินงานสามารถสำเร็จจุล่งตามเป้าหมายได้เสมอมา โดยความร่วมมือระหว่างเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง มีกิจกรรมความร่วมมือ ได้แก่

1. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชนสงขลา วิทยาลัยชุมชนสตูล วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนยะลา และวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ซึ่งมีการประสานการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกัน เช่น การ

ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี การจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดมหกรรมวิชาการและวิชาชีพเพื่อเป็นเวทีในการแข่งขันของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี การส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยรวม

2. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับ เครือข่ายคณบดีทะเลสาบสงขลา ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และผู้นำชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สร้างกลไกการจัดการความรู้ การวิจัย การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่นทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทำให้

- เกิดเป็นประชาคมที่มีความเข้มแข็งในการร่วมมือกันทั้งภาคประชาชน และภาครัฐ กิจกรรมที่วิทยาลัยชุมชนสงขลาและเครือข่ายมีส่วนร่วม เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา การส่งเสริมภูมิปัญญาของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามวิถี โหนด นา เล การจัดการการดูแล การป้องกันพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
3. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับมหาวิทยาลัยทักษิณ ในการร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริมความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนทั้ง 7 แห่ง เพื่อเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ร่วมกันพัฒนาบุคลากร สนับสนุนองค์ความรู้ เพื่อความเข้มแข็งด้านวิชาการ และประสานความร่วมมือและบูรณาการวิชาการ เพื่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ของภาคใต้ ความร่วมมือที่กล่าวมาทำให้นักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนสามารถมีสถานศึกษารองรับในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น คือ ระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือด้านวิชาการที่ให้การสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ด้านภูมิปัญญาไทยให้กับบุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนสงขลา และยังได้ให้บุคลากรมาประเมินคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องเกือบทุกปี
 4. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแม่ข่ายที่คอยกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงาน ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ดังนี้
 - เครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษา ในการร่วมกันพัฒนาในการให้ความรู้ ทักษะในการทำประกันคุณภาพสำหรับสถานศึกษาต่างๆ ซึ่งมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้วิทยาลัยชุมชนทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้สำเร็จ และมีคุณภาพ
 - โครงการ e-Learning พื้นที่เสี่ยงภาคใต้ เป็นการร่วมมือกันในการให้โอกาสนักเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ห่างไกลได้รับการทบทวนบทเรียนต่างๆ ให้พร้อมสำหรับการเรียนในชั้นเรียน หรือเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยได้ติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้เป็นห้องเรียนปลายทางที่โรงเรียนเทพา และวิทยาลัยชุมชนสงขลาได้ร่วมดูแล ติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
 - ศูนย์วิจัยและควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธียแห่งชาติภาคใต้ได้รับเป็นที่ปรึกษางานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์ เรื่องการขยายผลรูปแบบการบำรุงพันธุ์ข้าวด้วยปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้ในห้องถิ่น โดยอาศัยลักษณะของดินรายแปลง ซึ่งเป็นงานวิจัยหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการไปส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งในการทำนา และการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวท้องถิ่น (ข้าวช่อชิง)
 - ด้านวิชาการในการเป็นแหล่งเรียนรู้ และศึกษาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของชุมชน โดยคณะอุตสาหกรรมเกษตรได้ให้ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรมาศึกษาดูงาน และอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการทำกบกระป๋อง และการแปรรูปปลาตุกร้า
 5. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ด้านวิชาการ ในการร่วมพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยชุมชนสงขลาเกี่ยวกับการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมกับการเรียนการสอน ทำให้การให้การศึกษาแก่คนในชุมชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น

6. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ด้านวิชาการ ในการร่วมให้ความรู้แก่ชาวบ้านที่วิทยาลัยชุมชนสงขลาได้เข้าไปส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์การทอผ้า ทำให้กลุ่มสตรีผ้าทอบ้านสะพานปลา อำเภอนาทวี ได้พัฒนาความรู้ทักษะและประสบการณ์ จนเกิดความมั่นใจที่จะยึดการทอผ้าเป็นอาชีพ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวกับกลุ่ม จนปัจจุบันกลุ่มสตรีดังกล่าวได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้ว และกลุ่มเกิดความเข้มแข็งที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับการทอผ้าต่อไป และยังมีคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมเป็นสมาชิกและพร้อมที่จะเรียนรู้รับการสืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้าจากคนรุ่นเก่าเพื่อสืบสานการทอผ้าให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

7. ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านวิชาการ ในการร่วมพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยชุมชนสงขลาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน ทำให้การให้การศึกษแก่คนในชุมชน สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น

จากความร่วมมือของวิทยาลัยชุมชนสงขลา กับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้วิทยาลัยชุมชนสงขลาได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ที่จะเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนได้มากขึ้น และชุมชนได้รับประโยชน์ในการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตได้มากขึ้น ตามหลักการของวิทยาลัยชุมชน คือ

“วิทยาลัยชุมชน พัฒนาคอน พัฒนาท้องถิ่น” และ
“เข้าถึงง่าย ค่าใช้จ่ายต่ำ”

ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิทยาลัยชุมชนราธิวาส

วิทยาลัยชุมชนราธิวาสได้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่เพื่อความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ทั้งทางด้านการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น กับการจัดการศึกษาระดับอนุปริญา การส่งเสริมความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตลอดจนความร่วมมือในการฟื้นฟูอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย โดยสรุปประเด็น คือ

1. ความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนเอกชน โดยทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับโรงเรียนดรุณสาละมามีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 1.1 เพื่อความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรพิเศษและระยะสั้นในสาขาวิชาต่างๆ
 - 1.2 เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนดรุณสาละมามีให้มีศักยภาพและความสามารถเชิงวิชาการ
 - 1.3 เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนของประชาชนในชุมชนในด้านวิชาชีพทักษะในการทำงานและพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ความร่วมมือทางวิชาการกับกรมหม่อมใหม่ โดยทำข้อตกลงความร่วมมือกับกรมหม่อมใหม่ มีวัตถุประสงค์ คือ
 - 2.1 เพื่อฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาใหม่ไทย และพัฒนากำลังคนในท้องถิ่นให้มีศักยภาพด้านวิชาการและวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีด้านหม่อมใหม่สู่ชุมชน
 - 2.2 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในท้องถิ่นให้มีอาชีพด้านหม่อมใหม่อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ด้วยการบูรณาการองค์ความรู้และทรัพยากรด้านหม่อมใหม่ร่วมกันของ 2 หน่วยงานในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการศึกษาฝึกอบรมด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การฟอกย้อม การทอผ้าไหม การพัฒนาลายผ้าไหม การตลาดเชิงพาณิชย์ และการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ

- 2.3 เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านหม่อนไหม เพื่อให้ผู้สนใจ และบุคลากรทั้งสองฝ่ายสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้
3. ความร่วมมือทางวิชาการกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำความร่วมมือทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุปริญาพร้อมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจวบ และองค์การบริหารส่วนตำบลชงญอ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาระดับอนุปริญาของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส โดยร่วมกันศึกษาความต้องการของประชาชนในตำบลจวบ และพื้นที่ใกล้เคียงในอำเภอเจาะไอร้อง ตำบลชงญอ และพื้นที่ใกล้เคียงในอำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส ในการศึกษาต่อระดับอนุปริญาของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส และร่วมกันจัดการศึกษาระดับอนุปริญา โดยวิทยาลัยชุมชนนราธิวาสสนับสนุนค่าใช้จ่ายในลักษณะของค่าตอบแทนอาจารย์ผู้สอน และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการนิเทศติดตามคุณภาพการประเมินผลผู้เรียน ค่าปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง และองค์การบริหารส่วนตำบลชงญอ อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส สนับสนุนอาคารสถานที่ ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน
4. ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทักษิณ และวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชนสงขลา วิทยาลัยชุมชนสตูล วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนพังงา วิทยาลัยชุมชนระนอง โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะสนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การร่วมกันพัฒนาสังคม เพื่อสร้างความยั่งยืน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบกับพันธกิจมหาวิทยาลัยทักษิณในการให้บริการแก่สังคมและการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น จึงเห็นชอบร่วมกันพัฒนาบุคลากร สนับสนุนองค์ความรู้ และขยาย/สร้างโอกาสทางการศึกษา ให้แก่นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ทั้ง 7 แห่ง พร้อมทั้งประสานความร่วมมือและบูรณาการวิชาการ (*Academic Cluster*) เพื่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่/จังหวัดต่างๆ ของภาคใต้

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง

9 กันยายน 2558

ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

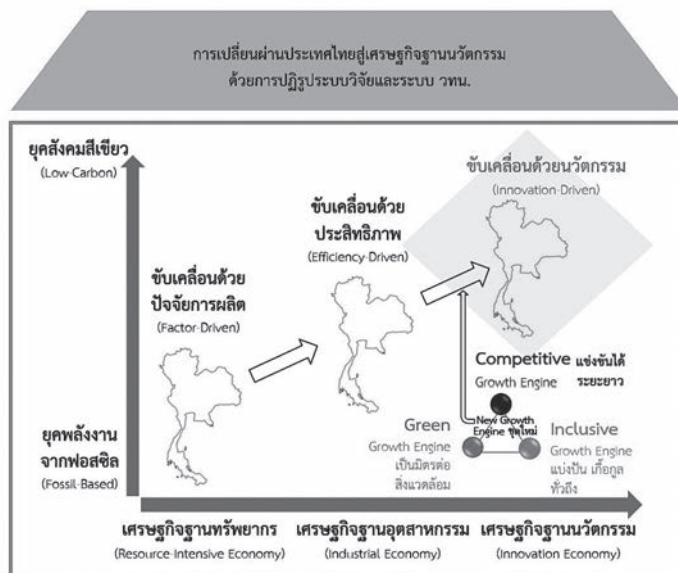
วาระการขับเคลื่อนของสภาพัฒน์แห่งชาติ

นำเสนอโดย รศ.ศักรินทร์ ภูมิรัตน

การปฏิรูประบบวิจัย ระบบข้อมูล ระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) และการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม ซึ่งมี 32 วาระการปฏิรูป 7 วาระการพัฒนา และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2575 “มั่นคง-การเมืองที่น่าเชื่อถือ มีนวัตกรรม โปร่งใส มั่งคั่ง-เศรษฐกิจพอเพียง แข่งขันได้ ยั่งยืน-สังคมที่เป็นธรรม เกื้อกูลแบ่งปัน สันติสุข” เพื่อให้คนไทยสมบูรณ์ มีคุณภาพ อยู่เย็น เป็นสุข

การพัฒนาประเทศไทยสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ด้วยการปฏิรูประบบวิจัย ระบบข้อมูล ระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. การกระจายโอกาสไปสู่ภูมิภาคและประชาชนอย่างทั่วถึง ให้โอกาสในการเข้าถึงความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ การเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ
2. การพัฒนาที่สมดุลระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคม การต่อยอดภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
3. มุ่งเน้นเพิ่มผลิตภาพในทุกภาคส่วน โดยใช้ทรัพยากรลดลง แต่ใช้ความรู้ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น

ที่มา: สวท.

บทบาทอุดมศึกษาไทยกับการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ให้เป็นผู้เรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังคนทั้งประเทศ โดยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ, WAE, Outreach programs
3. การเป็นที่พึ่งทางวิชาการของกลไกการจัดการระดับพื้นที่ การเตรียมความพร้อมให้ท้องถิ่น ความร่วมมือกับภาคเอกชนระดับพื้นที่ จังหวัด กลุ่มจังหวัด บนฐานวิสัยทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ เช่น Work Integrated Learning (WIL), Relevant Excellence, อุดมศึกษากับชุมชนและสังคม
4. การวิจัยและการบริการวิชาการที่มองการใช้ประโยชน์ผู้ใช้ประโยชน์ชัดเจนแต่แรก ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม
5. การค้นหา สร้างความเป็นเลิศเฉพาะตัวเพื่อเป็นฐานการเติบโตระยะยาว
6. การสร้าง Productive aging
7. การตอบสนองโครงการระดับชาติ (National Agenda, Mega Project) ระบบถนน รถไฟความเร็วสูงรางคู่ เชื่อมสุวรรณภูมิและจีน New growth city, Bio-based Industry, Innovation for Health and Wellness
8. การพัฒนากำลังคนรองรับศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ระดับอนุภูมิภาค
9. การลดการพึ่งพาแหล่งรายได้จากค่าเล่าเรียน เพิ่มขีดความสามารถในการหารายได้จากการพัฒนา นวัตกรรม การบริการวิชาการการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพผ่านหลักสูตรที่ยืดหยุ่น หลากหลาย เป้าหมายที่คิดร่วมกับผู้ใช้ กลุ่มเป้าหมายที่เปิดกว้าง
10. มุ่งสร้างธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการ ตั้งแต่ฝ่ายบริการจนถึงสภามหาวิทยาลัย เป็นเครื่องมือสร้างการเปลี่ยนแปลง การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดรับการตรวจสอบการทำงานจากสังคม หน่วยงานภายนอก

แนวคิด หลักการเครือข่าย เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยต้องรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มพลังของความหลากหลาย ความเชี่ยวชาญ ร่วมกันและแบ่งงานกันทำ ลดความซ้ำซ้อน ลดช่องว่างของความแตกต่าง บนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ และทรัพยากรร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงกับการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนกับภาคการผลิต อุตสาหกรรม และภาคประชาสังคม

ความสำเร็จขึ้นกับ

1. การกำหนดและสร้างความตระหนักในบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่สอดคล้องเหมาะสม
2. การทำบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ภายใต้ความรับผิดชอบร่วม เพื่อการพัฒนาประเทศ
3. การจัดระบบประเมินและการพิจารณาความดีความชอบตามผลสัมฤทธิ์ ตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการสร้างสมรรถนะความสามารถอย่างเหมาะสม
4. ระบบบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น สร้างและปลดปล่อยสมรรถนะความสามารถ บนฐานธรรมาภิบาลที่ดี

เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิต และสร้างนวัตกรรมให้กับประเทศ

เครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง

นำเสนอโดย นายธนิตสรณ์ จิระพรชัย

รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา มี 3 ระดับ คือ (1) เครือข่าย A เป็นเครือข่ายอำนวยการ กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามประเมินผล การดำเนินงานเครือข่ายฯ (2) เครือข่าย B เครือข่าย อุดมศึกษาภูมิภาค มีมหาวิทยาลัยแม่ข่าย 9 แห่ง ทำหน้าที่ ในการบริหารจัดการเครือข่ายระดับพื้นที่ และประสาน ความร่วมมือ และ (3) เครือข่าย C เครือข่ายเชิงประเด็น สถาบันอุดมศึกษาความร่วมมือกันทำงานตามภารกิจ/วัตถุประสงค์ เฉพาะด้าน

เครือข่ายเชิงประเด็น (เครือข่าย C) ทำหน้าที่ตาม ภารกิจและวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน ดังนี้

1. เครือข่ายด้านการประกันคุณภาพ (IQA) เครือข่าย มีคณะทำงานระดับพื้นที่ ทำหน้าที่การส่งเสริม และทำงานด้านประกันคุณภาพภายในของสถาบัน อุดมศึกษา โดยเปลี่ยนแนวความคิดการทำ QA แบบ ร่วมรับรู้สู่การทำงานแบบร่วมสร้าง การวัดผลสำเร็จ การวัดคุณภาพต้องเกิดจากการช่วยกันกำหนด บทบาท ทิศทาง และคุณภาพที่แท้จริง รวมถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติที่ดีในสถาบัน เครือข่าย โดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรีเป็นประธานแม่ข่าย

2. เครือข่ายด้านสหกิจศึกษา (WIL) มีหลายรูปแบบ เช่น Work Integrated Learning มหาวิทยาลัย แต่ละแห่งมีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน มีการเตรียม คน พัฒนาบุคลากร อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาและ นักศึกษาที่จะลงพื้นที่ ทำให้เกิดโครงการแลกเปลี่ยน ระหว่างนักศึกษาไทยกับอาเซียน มีการถ่ายทอด ประสบการณ์/แลกเปลี่ยนเรียนรู้สหกิจศึกษา ร่วมกัน โดยมีมหาวิทยาลัยสยามเป็นประธานแม่ข่าย
3. เครือข่ายด้านการบ่มเพาะวิสาหกิจ (UBI) มีสถาบัน เข้าร่วมโครงการ 12 แห่ง โดยมีมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นประธานแม่ข่าย มีภารกิจในการจัดตั้งหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจตาม ความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งจะทำให้ ภาค SMEs มีความเข้มแข็งขึ้น โครงการที่ผ่านมา เกิด Start-up companies 22 แห่ง และเกิด Spin-off companies 11 แห่ง และปัจจุบันยัง ผลักดันโครงการต่างๆ ต่อไป
4. เครือข่ายด้านการพัฒนานักศึกษา มีมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นประธานแม่ข่าย และมีสมาชิกจำนวน 30 สถาบัน โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถาบันอุดมศึกษา โดยมีโครงการพัฒนาศักยภาพ

- นักศึกษาต่อต้านยาเสพติด ในช่วงปี 2556-2557 รวมถึงการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ภายใต้คำขวัญว่า “มหาวิทยาลัยโปร่งใส บัณฑิตไทยไม่โกง” ซึ่งมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
5. *เครือข่ายด้านการวิจัย* มีมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นประธานแม่ข่าย เน้นเรื่องวิจัยและนวัตกรรม โดยมีโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก และโครงการวิจัยและพัฒนาภาคีรัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง อยู่ได้อย่างพัฒนา อย่างยั่งยืนด้วยตัวเอง ทำให้เกิดความร่วมมือกับชุมชน มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน
 6. *เครือข่ายด้านการศึกษาทั่วไป (GE)* มีภารกิจในการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน และการประเมินผลในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านการศึกษาทั่วไป การจัดทำ (ร่าง) เกณฑ์มาตรฐานหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ให้สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 รวมถึงการนำความสามารถของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในเครือข่ายและภูมิภาคเอเชีย ทั้งนี้ มีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นประธานเครือข่ายวาระที่ 2
 7. *เครือข่ายโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ* เช่น
 - (1) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ซึ่งมีเป้าหมายให้มหาวิทยาลัยทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและโรงเรียน เพื่อสำรวจทรัพยากรท้องถิ่น และสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาอนุรักษ์ (2) โครงการค่ายการเรียนรู้และเผยแพร่โครงการพระราชดำริฯ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

เครือข่ายอุดมศึกษาภูมิภาค (*เครือข่าย B*) บริหารจัดการเครือข่ายระดับพื้นที่ มีมหาวิทยาลัยแม่ข่าย 9 แห่ง คือ (1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประธานเครือข่ายภาคเหนือตอนบน (2) มหาวิทยาลัยนเรศวร ประธานเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง (3) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประธานเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประธานเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (5) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานเครือข่ายภาคกลางตอนบน (6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประธานเครือข่ายภาคกลางตอนล่าง (7) มหาวิทยาลัยบูรพา ประธานเครือข่ายภาคตะวันออก (8) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ประธานเครือข่ายภาคใต้ตอนบน และ (9) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประธานเครือข่ายภาคใต้ตอนล่าง ทั้งนี้ ได้มีกิจกรรมของเครือข่ายอุดมศึกษาในการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษา ซึ่งมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในฐานะประธานเครือข่ายภาคกลางตอนล่างได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 256-2574) โดยทำหน้าที่ในการทบทวนแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 เน้นการมีส่วนร่วมกับเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในเชิงพื้นที่ โดยเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2558 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกเครือข่ายอุดมศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 โดยมีการวางกรอบเวลาเพื่อประชุมเครือข่าย ทั้ง 9 เครือข่าย รับฟังข้อมูล ปัญหาของแต่ละพื้นที่ นอกจากนั้น จะมีคณะทำงานติดตามผลการดำเนินงานตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2

Country Strategy โจทย์สำคัญของประเทศ: การสร้างความสามารถในการแข่งขัน เครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง พยายามทำงานร่วมกัน ด้วยโจทย์ที่สำคัญของประเทศ คือ อุดมศึกษาผลักดันให้เกิดการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยนำวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี องค์ความรู้ไปเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เพื่อสร้างความมั่นคง หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง และสิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาเกิดการพัฒนายั่งยืน สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะนี้ เครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่างทำงานร่วมกับพื้นที่ ภายใต้ความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย ตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด เรียกว่า **Regional Operation Center : ROC** โดยมีการตั้งเป็นคณะทำงานเครือข่ายอุดมศึกษาเข้าไปมีส่วนในการแก้ปัญหาต่างๆ ของแต่ละพื้นที่ เช่น ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม การกัดเซาะชายฝั่ง บริหารจัดการขยะในพื้นที่ ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชน รวมถึงวิทยาเขตต่างๆ 41 แห่ง ใน 9 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี และสถาบันอุดมศึกษาแยกเป็น 5 กลุ่มหลัก คือ *กลุ่ม A* วิทยาลัยชุมชน *กลุ่ม B* สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี *กลุ่ม C1* สถาบันเฉพาะทางเน้นระดับบัณฑิตศึกษา *กลุ่ม C2* สถาบันเฉพาะทางเน้นระดับปริญญาตรี และ *กลุ่ม D* สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูง และผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก

ประเด็นข้อเสนอเพื่อขอหารือต่อที่ประชุม ในการพัฒนาเครือข่ายอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. ในอนาคต แผนปฏิบัติการในเครือข่าย C ควรจะถูกบรรจุอยู่ในแผนอุดมศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับแผนของกลุ่มจังหวัด และแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 3
2. การนำโจทย์ของพื้นที่ มาเป็นโจทย์ของอุดมศึกษา ควรผ่านกลไกการประสานงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งปัจจุบันมีเพียงมหาวิทยาลัยที่เป็น ROC ของกลุ่มจังหวัดที่ทำงานร่วมกับจังหวัด ผ่านกระทรวงมหาดไทย

พุทธวิถีกับการแก้ปัญหาชีวิตตามแนวสติปัญญา 4¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระพุทธศาสนามองเห็นว่า มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย เมื่อเกิดมาในโลกนี้แล้ว ล้วนต้องประสบกับความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น ความทุกข์เป็นปัญหาที่ทำให้สัตว์และมนุษย์ทั้งหลายไม่ได้พบอิสรภาพ พระพุทธศาสนาจึงมีจุดหมายสูงสุดที่จะทำให้มนุษย์ได้ข้ามพ้นไปจากห้วงทุกข์ เพื่อพบอิสรภาพอย่างแท้จริง และการที่จะพ้นจากทุกข์ได้นั้น ก็ด้วยการพัฒนาจิตนั่นเอง ประเด็นนี้เองจึงทำให้พระพุทธศาสนามองว่า มนุษย์มีภาวะแฝงเร้นอยู่ ภาวะที่แฝงเร้น เรียกว่า “ศักยภาพของมนุษย์” ซึ่งพระพุทธศาสนาถือว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วสามารถที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ประเสริฐที่สุดได้ และผู้ที่สามารถพัฒนาได้ถึงขั้นสูงสุดจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ประเสริฐสุด

การที่มนุษย์ทั้งหลายจะพ้นจากกองทุกข์ในชีวิตของตนนั้น ย่อมมาจากพุทธวิถีในการสอน 4 อย่างคือ (1) *สันตศีลสมา* การอธิบายให้เห็นชัดแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา (2) *สมาทพนา* คือ การชักจูงให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ (3) *สมุตเตชนา* คือ สอนแบบเร้าใจ แก่ลวกกล้า มีกำลังใจให้มั่นใจ ไม่เบื่อหน่าย (4) *สัมปทังสวา* คือ สอนแบบขโลมใจให้สดชื่น ร่าเริง เบิกบานไม่เบื่อ เปี่ยมได้ด้วยความหวัง

เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ² นอกจากนี้ยังมีเทคนิคที่สำคัญอื่น เช่น (1) ทรงยกอุทาหรณ์ ยกนิทานประกอบ เพื่อให้เข้าใจง่าย (2) ทรงเปรียบเทียบอุปมา อุปมัย เพื่อให้เข้าใจง่าย (3) ทรงใช้อุปกรณ์ ใช้สื่อในการสอน (4) ทรงทำตัวเป็นตัวอย่าง (5) ทรงใช้ความสามารถทางภาษา เช่น ใช้ร้อยแก้ว ร้อยกรอง (6) ทรงสอนแบบให้ตรงกับแต่ละบุคคล (7) ทรงรู้จักจังหวะและโอกาส (8) ทรงยืดหยุ่นในวิธีการสอน (9) ทรงมีการลงโทษ และให้รางวัล

ตัวอย่างในพระพุทธศาสนามีอยู่อย่างมากมายดังพระพุทธดำรัสที่ว่า “.....อานนท์ การแสดงธรรมให้คนอื่นฟัง มิใช่สิ่งที่กระทำได้ง่าย ผู้แสดงธรรมแก่คนอื่น ฟังตั้งธรรม 5 อย่างไว้ในใจ คือ (1) เราจักกล่าวชี้แจงธรรมไปตามลำดับ (2) เราจักกล่าวชี้แจง ยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ (3) เราจักแสดงด้วยอาศัยเมตตา (4) เราจักไม่แสดงด้วยเห็นแก่อาภิส (5) เราจักแสดงไปโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น...”³ อีกพระพุทธพจน์หนึ่ง ความว่า “...พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นตรัสรู้แล้ว ย่อมทรงแสดงธรรมเพื่อให้ตรัสรู้ ทรงฝึกพระองค์แล้ว ย่อมทรงแสดงธรรมเพื่อฝึก ทรงสงบได้แล้ว ย่อมทรงแสดงธรรมเพื่อสงบ ทรงข้ามพ้นแล้ว ย่อมทรงแสดงธรรมเพื่อข้ามพ้น ทรงดับสนิทแล้ว ย่อมทรงแสดงธรรม

¹ พระมหาเมธา จันทสโร ดร. ผู้อำนวยการส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ. องค์กรแห่งการเรียนรู้ และการบริหารความรู้, (กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้า, 2537).

³ อภ. ปลูก. (ไทย). 14/159 /166.

เพื่อความดับสนิท...”⁴ ความตอนหนึ่งว่า “...เราย่อมฝึกคนด้วยวิธีละมุนละไมบ้าง ด้วยวิธีรุนแรงบ้าง ด้วยวิธีที่ทั้งอ่อนละมุนละไม และทั้งรุนแรงปนกันไปบ้าง...”⁵ มรดกธรรมที่เป็นองค์ความรู้ที่พระพุทธเจ้าทรงมอบเป็นนโยบายให้แก่พุทธบริษัทนั้น สรุปได้เป็นพันธกิจ 2 อย่าง คือ คั้นถุระ และ วิปัสสนาธุระ เท่านั้น คือ การเรียนนิกายหนึ่งก็ดี สองนิกายก็ดี จบพระพุทธวจนะคือพระไตรปิฎกก็ดี ตามกำลังปัญญาของตนแล้วทรงจำบอกพุทธวจนะนั้นชื่อว่าคั้นถุระ การเริ่มตั้งความสิ้นไปและความเสื่อมไปในอภิปภาพ เจริญวิปัสสนาทำติดต่อกันเนื่อง จนถึงพระอรหันต์ของภิกษุที่มีความประพฤติกเล่แล้ว ยินดียิ่งในเสนาสนะที่สงบ ชื่อว่า วิปัสสนาธุระ⁶

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมายาวนานกว่า 2558 ปี โดยพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง ได้เห็นแจ้งด้วยพระปัญญาในธรรม ว่ามนุษย์ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารแห่งทุกข์ โดยหาทางออกไม่ได้เพราะจิตใจถูกรอบงำด้วยตัณหา คือ กิเลส 3 ตัว ได้แก่ โสภ โภส หลง กิเลสเป็นสาเหตุให้เกิดความไม่รู้ ปิดกั้นตัวปัญญาที่จะทำให้มนุษย์รู้แจ้งตามความเป็นจริงในกฎของธรรมชาติ ว่าธรรมชาติเป็นของไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป จะไปบังคับความเป็นจริงของธรรมชาติไม่ได้ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวในมองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์ว่า “พระพุทธศาสนามีท่าทีในการแสดงความจริง ซึ่งถือว่าความจริงเป็นของกลางๆ ไม่เข้าใครออกใคร ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงพูดเป็นกลางๆ ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นอย่างไร... เช่น เป็นไปตามเหตุปัจจัย หรือสอนว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือการทำดีเป็นเหตุให้ไปสวรรค์ การทำชั่วเป็นเหตุให้ไปนรก ก็จบเท่านั้น คือถือว่าตัวการทำดีและการทำชั่ว เป็นเหตุให้ได้รับผลต่างกัน โดยตัวมันเอง เป็นเรื่องธรรมดาของระบบเหตุปัจจัย”⁷

สิ่งเหล่านี้ไม่ต้องมีใครมาเป็นผู้พิพากษา เพราะมีการกระทำของมนุษย์เป็นเหตุให้เกิดผล อันเป็นความจริง ฉะนั้นทุกสิ่งจึงมีเหตุปัจจัย ก่อให้เกิดผล และหลักความจริงเรื่องของอิทัปปัจจยา คือทุกสิ่งล้วนเกี่ยวข้องอิงอาศัยกันและกัน

ส่วนการมีปัญญาแก้ปัญหาชีวิตและเข้าถึงความจริงนั้น มนุษย์ต้องได้รับการฝึกฝน จนเกิดปัญญาที่แจ้ง ตามความเป็นจริง เป็นปัญญาในขั้นการปฏิบัติเพื่อขจัดกิเลส เพื่อการละวางความถือมั่นว่าเป็นตัวตน เป็นเราเขา ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัส สอนทางสายเอกอันมีทางเส้นเดียว สำหรับบุคคลผู้เดียว คือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในมหาสติปัฏฐาน 4 เป็นวิธีการฝึกพัฒนาปัญญาในขั้นสูงไปยังจุดหมายของพุทธธรรม ผู้ปฏิบัติเมื่อมีญาณ จะรู้แจ้งในธรรม มีเมตตา กับสรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ปัญหาการอยู่ร่วมกัน จะไม่เกิดขึ้นหรือหากเกิดขึ้นแล้วจะถูกแก้ไขได้ เมื่อทุกคนได้ศึกษาปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดสันติสุขแก่จิตใจเป็นความสงบสุขอย่างแท้จริง สามารถแก้ปัญหาชีวิตดำรงตนอยู่ได้อย่างพอเพียง มีสติ สัมปชัญญะ มีสมาธิอันแน่วแน่ ตั้งมั่นในการทำกิจการต่างๆ ให้มีประโยชน์ ซึ่งการฝึกฝนย่อมสำเร็จด้วยการปฏิบัติ ตามแนวทางที่ถูกต้อง

พุทธวิธีการแก้ปัญหาชีวิตด้วยสติปัฏฐาน 4

แนวทางการแก้ปัญหาชีวิตมนุษย์ที่ลัดตรง และเกิดปัญญาแก้ปัญหาได้จริง คือ การใช้หลักสติปัฏฐานสูตร ที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้รู้เท่าทันอารมณ์ต่างๆ ที่มากระทบ ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติโดยการกำหนดรู้ในหลักสติปัฏฐาน 4 (กาย เวทนา จิต ธรรม) ดังนี้

การกำหนดรู้ หมายถึง การใส่ใจ การนึกในใจ การพูดในใจ พร้อมกับอาการที่เกิดขึ้นทางกายและใจ ให้ได้ปัจจุบัน ไม่ก่อนไม่หลังกับอาการที่เกิดขึ้น คือ กำหนดและรู้อาการไปพร้อมกัน เสมือนกับการวางจิตเป็นเพียงผู้กำหนดรู้แล้ว

⁴ ม.ม. (ไทย) 12/402/307 – 308.

⁵ อ.จตุกก. (ไทย) 21/111/112.

⁶ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส, พระอัมมปัทมกุฎาแปล ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 16, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, 2536), หน้า 10.

⁷ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร, มูลนิธิพุทธธรรม : 2542) หน้า 11.

ปล่อยอย่าไปอยากให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ก็จะเห็นความเป็นจริง หมายถึงการกำหนดรู้ ตามสภาพที่เป็นจริงๆ โดยไม่มีการวิเคราะห์วิจารณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

1. กำหนดรู้วิธีการนั่ง

- (1) นั่งขัดสมาธิตามแบบที่ตนชอบ
- (2) กำหนดว่า นั่งหนอ พร้อมทำความรู้สึกตัวว่า ตนกำลังนั่งอยู่ คือ รู้อาการที่ตัวนั่งอยู่นั้น
- (3) ขณะกำหนดรูปรูปร่าง ไม่ให้ตามรูปรพรรณสัณฐาน เช่น ศีรษะ คอ หรือขา ส่วนใดส่วนหนึ่ง ให้กำหนดรู้อาการนั่งเท่านั้น
- (4) กำหนดว่า ถูกหนอ พร้อมส่งความรู้สึกถูกต้องไปที่ก้นย้อยด้านขวา (หรือตรงที่กายสัมผัสชัดเจนส่วนใดส่วนหนึ่ง)
- (5) ไม่ต้องสนใจลมหายใจหรืออาการพองยุบ เพราะนั่งหนอ ถูกหนอไม่เกี่ยวกับลมหายใจหรืออาการพองยุบ
- (6) นั่งหนอ ถูกหนอ จะใช้ต่อเมื่อ กำหนดอาการพองยุบไม่ชัดเจน หรือพองยุบไม่มี หรือต้องการย้ายอารมณ์ไม่ให้หนึ่งอยู่ที่เดียว เป็นการแก้อารมณ์การนั่งเฉย ไม่อยากกำหนด
- (7) ขณะที่กำหนด นั่งหนอ ถูกหนอ คำบริกรรมและความรู้สึกในอาการนั่ง และอาการถูก ต้องไปพร้อมกัน ไม่ท่องแต่ปากเท่านั้น ต้องรู้อาการด้วย
- (8) ต้องกำหนดให้ได้จังหวะพอดีไม่เร็วเกินไปไม่ช้าเกินไป ให้เป็นธรรมชาติ
- (9) สำหรับผู้ที่เคยทำ อานาปานสติ (กำหนดลมหายใจมาก่อน) ถ้ากำหนดพองยุบไม่ได้ ให้กำหนดนั่งหนอ ถูกหนอไปก่อน แล้วค่อยกลับมากำหนดพองยุบทีหลัง
- (10) ถ้าพองยุบปกติ ให้กำหนดว่า พองหนอ ยุบหนอ ถ้าพองยุบเร็ว ขึ้นมาใสหนอไม่ทัน ให้กำหนดว่า พอง ยุบ ถ้าพองยุบเร็วมากกำหนดไม่ได้ ให้กำหนดว่า รู้หนอๆ

2. วิธีกำหนดรู้อารมณ์ที่แทรกเข้ามา ในขณะที่นั่งสมาธิหรือเดินจงกรม

ให้หยุดการกำหนดพองยุบ หรือหยุดเดิน แล้วส่งสติไปกำหนดอารมณ์หรืออาการที่แทรกเข้ามา เช่น

ขณะที่จิตคิด/ฟุ้ง กำหนดว่า คิดหนอ/ฟุ้งหนอๆๆ

ขณะที่เกิดเวทนา กำหนดว่า ปวด/เจ็บ/เมื่อยหนอๆๆ

ขณะที่เห็นภาพ กำหนดว่า เห็นหนอๆๆ

ขณะง่วง กำหนดว่า ง่วงหนอๆๆ

ขณะได้ยินเสียง กำหนดว่า ได้ยินหนอๆๆ

ขณะรู้สึกร้อน/หนาว กำหนดว่า ร้อน/หนาวหนอๆๆ

ขณะรู้สึกโกรธ กำหนดว่า โกรธหนอๆๆ

ขณะรู้สึกเบื่อ กำหนดว่า เบื่อหนอๆๆ

ขณะรู้สึกหงุดหงิด กำหนดว่า หงุดหงิดหนอๆๆ

ขณะเสียใจ กำหนดว่า เสียใจหนอๆๆ

ขณะรู้สึกรำคาญ กำหนดว่า รำคาญหนอๆๆ

ขณะสงสัย กำหนดว่า สงสัยหนอๆๆ

ขณะปิติ/สุข กำหนดว่า ปิติหนอ/สุขหนอๆๆ

ขณะที่รู้สึกทางใจที่ไม่สามารถบรรยายออกมาได้ กำหนดว่า รู้หนอๆๆ ฯลฯ ในการกำหนดก็ต้องให้ได้จังหวะ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป และกำหนดทีละอารมณ์หรือทีละอาการ และต้องไม่ไปปรุงแต่ง หรืออยากให้อาการหรืออารมณ์นั้นหายไป หรือคงอยู่ด้วยใจอยากมีอยากเป็น และไม่อยากมี ไม่อยากเป็น ถ้าอารมณ์หรืออาการนั้นบีบหรือล๊อค ให้กำหนดเร็วขึ้น ก็กำหนดตามเป็นปัจจุบันให้ทัน และเมื่อไม่สามารถกำหนดได้ ก็ให้กำหนดว่า รู้ๆๆ ถ้ากำหนดไม่ได้ก็รู้สึก รู้ๆๆ ตามจนถึงที่สุด จนเป็นปกติ แล้วกลับมากำหนดฐานหลัก พองยุบ หรือฐานอื่นที่เป็นหลักต่อไป

3. กำหนดรู้วิธีการ ยืนและเดิน

เมื่อประสงค์จะเปลี่ยนจากการนั่งกำหนดภาวนาเพื่อเดินจงกรม ก็ให้มีสติรู้ที่ใจ กำหนดว่า ยืนหนอ 3 ครั้งก่อน เมื่อจะลุกขึ้นยืนก็ให้มีสติรู้ทั่วตัวแล้วกำหนดว่า ยืนหนอๆๆ จนยืนได้ตรงสิ้นสุดการยืน

ยืนเพื่อเดินจงกรม ยืนตัวตรง ศีรษะตรง เท้าทั้งสองห่างกันเล็กน้อย เอามือไขว้กันไว้ด้านหน้าหรือด้านหลัง ขณะที่เอามือไขว้ไป กำหนดว่า ยกหนอ ไปหนอ ถูกหนอ จับหนอ แล้วทอดสายตาลงพื้น ห่างจากปลายเท้าประมาณ 4 ศอก หรือจะหลับตาก็ได้ แล้วเอาสติรู้ที่อาการยืน กำหนด ยืนหนอ 3 ครั้ง จึงเริ่มเดินจงกรมตามขั้นระยะที่กำหนด

4. วิธีกำหนดรู้การเดินจงกรม

เดินระยะขั้นที่ 1 (1 หนอ) ขว้างหนอ ซ้ายย่างหนอ

- (1) เอาสติตั้งไว้ที่เท้าขวา พร้อมกำหนดว่า ขว้างพร้อมกับค่อยๆ ยกเท้าขวาขึ้นจากพื้นซ้าย จนปลายเท้าพ้นจากพื้นประมาณ 2-3 นิ้ว
- (2) กำหนดว่า ย่าง พร้อมกับค่อยๆ เคลื่อนเท้าไปข้างหน้า จนส้นเท้าขวาเลยปลายเท้าซ้าย ประมาณ 2 นิ้ว
- (3) กำหนดว่า หนอ พร้อมกับค่อยๆ วางฝ่าเท้าลงแนบกับพื้นทั้งฝ่าเท้า ในการกำหนดหนอ สติต้องตามอาการเคลื่อนของเท้าไปพร้อมกับการเคลื่อนของเท้าควรเคลื่อนอย่าช้าๆ ไม่รีบร้อน
- (4) เท้าซ้ายก็ให้โยคีกำหนดเช่นเดียวกับเท้าขวา โดยกำหนดว่า ซ้ายย่างหนอ ให้มีสติรู้ตามอาการของเท้าทุกขณะ เช่นเดียวกัน จนส้นเท้าซ้ายเลยปลายเท้าขวา ประมาณ 2-3 นิ้ว
- (5) เวลาเดินจงกรมอย่าเกร็งตัว ให้ปล่อยตัวตามสบาย
- (6) เมื่อเดินถึงจะสุดทาง ก็ให้เท้าที่ย่างหลังสุดอย่างลงให้ปลายเท้าเสมอกันโดยเท้าทั้งสองห่างกันเล็กน้อย

5. วิธีกำหนดกลับตัว

- (1) เมื่อสุดทางแล้ว ให้มีสติรู้ทั่วตัว กำหนดว่า ยืนหนอ 3 ครั้ง
- (2) แล้วตั้งสติไว้ที่เท้าขวา กำหนดว่า กลับ ให้ยกเท้าขวาขึ้นนิดหนึ่ง (อาจให้ส้นเท้าติดพื้นก็ได้)

- แล้วหมุนไปทางขวามือ ประมาณ 90 องศา แล้ววางเท้าขวาลงพร้อมกำหนดว่า หนอ
- (3) แล้วตั้งสติไปที่เท้าซ้าย กำหนดว่า กลับหนอ หมุนไปทางขวาทำเช่นเดียวเหมือนกับเท้าขวา
- (4) เมื่อเท้าทั้งสองชิดกัน ก็ให้มีสติไปตั้งที่เท้าขวา กำหนดแบบเดิมหมุนไปทางขวามือ ประมาณ 90 องศา กำหนดว่า กลับหนอ ซึ่งเท้าซ้ายก็ทำแบบเดียวกัน
- (5) เมื่อเท้าทั้งสองชิดกันอีก ก็จะเป็นการกลับตัวเพื่อเดินจงกรมกลับทางเดิม แล้วกำหนดสติรู้ทั่วตัวกำหนดว่า ยืนหนอ 3 ครั้ง จึงเริ่มเดินจงกรมตามขั้นระยะที่กำหนดไว้ จนถึงเวลาที่กำหนด

6. กำหนดรู้อิริยาบถนอน

- (1) รู้ทั่วตัวทำที่นอน กำหนด นอนหนอๆ หรือ
- (2) กำหนดรู้ที่ท้อง พองหนอ ยุบหนอๆ หรือ
- (3) กำหนดที่ได้ยินเสียง(บริเวณหู) ว่า ได้ยินหนอได้ยินหนอๆ

7. สรุปประโยชน์ของการเจริญสติ

แนวทางการเจริญสติ เมื่อกระทำให้มากขึ้น อย่างจดจ่อ ต่อเนื่อง เท่าทัน ตรงอาการความเป็นจริงที่ปรากฏอย่างเป็นปัจจุบัน ดังกล่าวข้างต้นแล้วพอจะสรุปประโยชน์ของการนำหลักสติปัญญาฐาน 4 มาประยุกต์ให้ร่วมสมัยและปรับแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ได้ดังนี้

- (1) **ด้านจุดมุ่งหมายทางศาสนา** การภาวนาเชิงประยุกต์ มีประโยชน์ใน 2 ระดับ คือ (1) ประโยชน์ระดับต้น สามารถระงับกิเลสได้เป็นครั้งคราว (2) ประโยชน์ระดับสูงสุด คือ การเตรียมจิตให้พร้อมที่จะใช้ปัญญาพิจารณาสภาวธรรมตามเป็นจริง จนเห็นแจ้งไตรลักษณ์ กำจัดกิเลสอาสวะให้หมดไปจากจิตสันดานในที่สุด

- (2) **ประโยชน์ทางด้านอภิญญา** ผู้ฝึกฝนจิตจนได้สมาธิระดับฌานสมาบัติแล้ว สามารถได้ความ สามารถพิเศษเหนือวิสัยสามัญชน (อภิญญา) คือ ได้ฤทธิ์ชั้นโลกีย์ต่างๆ เช่น เจโตปริยญาณ (หายใจคนอื่นได้) ทิพพจักขุ (ตาทิพย์) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ (ระลึกชาติได้) เป็นต้น
- (3) **ประโยชน์ในด้านพัฒนาบุคลิกภาพ** บุคคลที่ฝึกจิตให้เป็นสมาธิประจำย่อมมีบุคลิกภาพที่พึงปรารถนาหลายประการ เช่น มีบุคลิกเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง มีความสงบ เยือกเย็น ไม่ฉุนเฉียวเกรี้ยวกราด มีความสุภาพ นุ่มนวล ท่าทีมีเมตตากรุณา สดชื่นผ่อนคลาย ยิ้มแย้ม เบิกบาน งามสง่า งามอาจ น่าเกรงขาม มีความมั่นคงทางอารมณ์ กระจับกระจ่าง กระปรี้กระเปร่า ไม่ซึมเซื่อง มีจิตใจพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถแก้ไขสถานการณ์คับขันได้ มองอะไรทะลุปรุโปร่ง รับรู้อะไรฉับไว รู้จักตนเองและผู้อื่นตามความเป็นจริง
- (4) **ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน** ทำให้จิตใจสบาย หายเครียด มีความสุขผ่อนคลาย หายความวิตก หวาดกลัว หายกระวนกระวาย นอนหลับง่าย หลับสนิทไม่ฝันร้าย สั่งตัวเองได้ เช่น กำหนดให้หลับ ให้ตื่นตามเวลาที่ต้องการ มีความว่องไว กระจับกระจ่าง รู้จักเลือกตัดสินใจเหมาะสมแก่สถานการณ์ มีความเพียรพยายามแน่วแน่ ในจุดหมาย มีความใฝ่สัมฤทธิ์สูง รู้เท่าทันปรากฏการณ์และยับยั้งชั่งใจดีเยี่ยม มีประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น เรียบหนังสือ และการทำกิจการทุกอย่าง ส่งเสริมความจำ และสมรรถนะทางมันสมอง เกื้อกูลแก่สุขภาพทางกาย เช่น ชะลอความแก่ หรืออ่อนกว่าวัย รักษาโรคบางอย่างได้ เช่น โรคท้องผูกเรื้อรัง โรคกระเพาะอาหาร โรคความดันโลหิต โรคหืด และโรคกายจิตอื่นๆ

การนำเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดลสู่ความเป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ความเป็นมา

มหาวิทยาลัยมหิดลได้พัฒนาระบบคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล (MUQD) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เพื่อใช้ในการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพภายในมหาวิทยาลัย โดยบูรณาการจากเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) และได้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) มาใช้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดลสู่ความเป็นเลิศตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 โดยมีเป้าหมายให้ทุกคณะ/ส่วนงานใช้เกณฑ์ EdPEX ในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศภายในปี พ.ศ.2558

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยมหิดล มุ่งมั่นที่จะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

ค่านิยม : MAHIDOL: Mastery Altruism Harmony Integrity Determination Originality Leadership

พันธกิจ : สร้างความเป็นเลิศทางด้านสุขภาพ ศาสตร์ ศิลป์ และนวัตกรรมบนพื้นฐานของคุณธรรม เพื่อสังคมไทย และประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

นโยบาย : มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยจะนำเกณฑ์พัฒนาองค์กรที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลมาใช้ในการบริหารในระดับส่วนงานและสถาบัน

วิธีปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยมหิดลได้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ในมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 โดยมีกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างความเข้าใจในเกณฑ์ EdPEX (2) การพัฒนาทักษะการเขียนรายงาน (3) การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน และ (4) การทบทวนกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนา

(ตารางที่ 1) เริ่มที่การสร้าง ความเข้าใจในเกณฑ์ EdPEX โดยจัดอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์ EdPEX รายหมวดสำหรับ 9 ส่วนงานนาร่อง ในปลายปี 2553 และส่งคณะเทคนิคการแพทย์ เข้าร่วมในโครงการนาร่องของ สกอ.

ตารางที่ 1 กิจกรรมในกระบวนการนำเกณฑ์ EdPEX สู่อการปฏิบัติ

กิจกรรม	2554	2555	2556	2557
1. การสร้างความเข้าใจในเกณฑ์ EdPEX				
• อบรมเกณฑ์ EdPEX ให้ส่วนงาน	✓	✓	✓	✓
• บรรยายให้ความรู้ผู้บริหารโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ			✓	✓
• EdPEX สัญจร รายหมวด				✓
2. การพัฒนาทักษะการเขียนรายงาน				
• อบรมการเขียนรายงาน	✓	✓	✓	✓
• ส่วนงานจัดทำโครงร่างองค์กร และวิพากษ์โดยทีมวิทยากรพี่เลี้ยง	✓	✓	✓	✓
• ส่วนงานประเมินตนเอง วางแผน พัฒนาการตาม GAP และวิพากษ์โดยทีมวิทยากรพี่เลี้ยง		✓	✓	✓
• Clinic การเขียนรายงาน				✓
• ส่วนงานจัดทำรายงานการประเมินตนเอง	✓	✓	✓	✓
3. การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน				
• พัฒนาผู้ตรวจประเมินภายในมหาวิทยาลัย ปีละ 1 รุ่น (รุ่นละ 45-50 คน)		✓	✓	✓
• อบรมปรับความรู้ผู้ตรวจประเมิน (Calibration) ก่อนเริ่มกระบวนการเยี่ยมประเมินแต่ละปี			✓	✓
• สนับสนุนผู้ตรวจประเมินและผู้บริหารเข้าร่วมประชุม Quest for Excellence ณ สหรัฐอเมริกา			✓	✓
4. การทบทวนกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนา				
• AAR		✓	✓	✓
• MU EdPEX Leader ประชุมเพื่อทบทวนการดำเนินงานและวางแผนการพัฒนา			✓	✓

ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการโครงการนำร่อง EdPEX ใน 9 ส่วนงานคู่ขนานไปกับการประเมินคุณภาพตามระบบคุณภาพ MUQD เดิมที่ใช้มาตั้งแต่ปี 2548 โดยมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายจะประเมินคุณภาพด้วยเกณฑ์ EdPEX ทุกส่วนงาน (38 ส่วนงาน) ในปี พ.ศ.2558 มหาวิทยาลัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปี 2554-2555 จำนวน 3 ส่วนงาน ระยะที่ 2 ปี 2555-2556 จำนวน 6 ส่วนงาน ระยะที่ 3 ปี 2556-2557 จำนวน 13 ส่วนงาน และระยะที่ 4 ปี 2557-2558 จำนวน 16 ส่วนงาน

ในการสร้างความเข้าใจในเกณฑ์มหาวิทยาลัยเริ่มจากการจัดอบรมเกณฑ์ EdPEX ให้ส่วนงาน และในปีต่อมา มีการบรรยายให้ความรู้ผู้บริหาร โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ และ EdPEX สัญจรรายหมวดเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเกณฑ์ จากผู้มีประสบการณ์ในการนำเกณฑ์แต่ละหมวดไปประยุกต์ใช้จริงในองค์กร สำหรับการพัฒนากิจกรรมเขียนรายงาน มหาวิทยาลัยจัดอบรมการเขียนรายงาน ส่วนงานจัดทำโครงสร้างองค์กรและมีการวิพากษ์ โดยทีมวิทยากรพี่เลี้ยง หลังจากนั้น ส่วนงานวางแผนพัฒนาตาม GAP ก่อนที่ส่วนงานจะจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมิน ต่อมาได้พัฒนารูปแบบเป็น Writing Clinic สำหรับการเขียนรายงานรายหมวดในส่วนของ การพัฒนาผู้ตรวจประเมินมหาวิทยาลัยจัดอบรม เพื่อพัฒนาผู้ตรวจประเมินภายในมหาวิทยาลัย ปีละ 1 รุ่น รุ่นละ 45-50 คน จนถึงปัจจุบัน จัดอบรมรวม 3 รุ่น มีผู้ประเมินรวม 139 คน และมีการอบรมปรับความรู้ผู้ตรวจประเมิน (Calibration) ก่อนเริ่มกระบวนการเยี่ยมประเมิน แต่ละปีนอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังสนับสนุนผู้ตรวจประเมิน และผู้บริหารเข้าร่วมประชุม Quest for Excellence สหรัฐอเมริกา เพื่อเพิ่มประสบการณ์และเสริมสร้างศักยภาพในการเป็นผู้ตรวจประเมินและการพัฒนาองค์กรเพิ่มมากขึ้น และในการทบทวนกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนามหาวิทยาลัยใช้กระบวนการ AAR ของคณะกรรมการและคณะทำงานเป็นระยะๆ มีการประชุม MU EdPEX Team Leader เพื่อทบทวนการดำเนินงานและวางแผนการพัฒนาทุกปี โดยผลลัพธ์ของประสิทธิผลของกระบวนการแสดง โดยผลการประเมินของคณะต่างๆ (ดังภาพ) มีคณะที่มี

คะแนนประเมินเพิ่มขึ้นเป็นระยะ โดยมหาวิทยาลัยตั้งเป้าหมายให้คณะมีผลการประเมินอยู่ในระดับ Progressing จำนวน 2, 6 และ 3 ส่วนงาน ในปี 2555 ปี 2556 และ ปี 2557 ตามลำดับ

1. การสร้างความเข้าใจในเกณฑ์ EdPEX	2. การพัฒนาทักษะการเขียนรายงาน
3. การพัฒนาผู้ตรวจประเมิน	4. การทบทวนกระบวนการเพื่อปรับปรุงพัฒนา

ผลการประเมินของคณะต่างๆ ตามเกณฑ์ EdPEX ระหว่างปี 2555-2557

ผลในปี 2557 มีกลุ่มคณะที่มีระดับ “Maturing” 2 คณะ ระดับ “Progressing” 2 คณะ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ระดับ “Beginning” 13 คณะ ระดับ “Just Begun” 5 คณะ และในปี 2557 - 2558 จะมีอีก 16 ส่วนงาน เข้ารับการประเมิน ซึ่งจะทำให้ EdPEX ถูกนำมาสู่การปฏิบัติทั่วทั้งมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ปัจจัยความสำเร็จในการนำเกณฑ์ EdPEX มาใช้พัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล

1. มหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายชัดเจนและมียุทธศาสตร์ในการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน
2. ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย และระดับส่วนงาน ให้ความสำคัญ และนำไปปรับใช้อย่างจริงจัง
3. มีการสื่อสารนโยบาย แนวทาง ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพด้วยเกณฑ์ EdPEX สู่ประชาคม
4. การให้ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ EdPEX และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. มีผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ TQA Assessor ที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาในด้านต่างๆ
6. มีการพัฒนาผู้ตรวจประเมินที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

9 ธันวาคม 2558

ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เครือข่ายด้านการพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง “การพัฒนาคณาจารย์นิเทศศึกษศึกษา”

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

นำเสนอโดย ดร.ธิตี ปัญญาอิน

เครือข่ายด้านการพัฒนาการเรียนการสอนเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตร ต้องมีการจัดสหกิจศึกษา ซึ่งในการดำเนินงานสหกิจศึกษา แต่ละสถาบันมีบริบทที่ต่างกันไป จึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาคณาจารย์นิเทศซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะขับเคลื่อนสหกิจศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น กระบวนการพัฒนาอาจารย์นิเทศเป็นหน้าที่ของแต่ละสถาบันต้องส่งเสริมให้คณาจารย์ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานสหกิจศึกษาของแต่ละสถาบัน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

มุ่งเน้นเพื่อให้มีคณาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษา เข้าใจขั้นตอนกระบวนการนิเทศสหกิจศึกษา และนำสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ

การดำเนินการ

การเข้าอบรมคณาจารย์นิเทศฯ จะต้องเข้าร่วมกับสมาคมสหกิจศึกษาไทยที่มีการจัดอบรมเป็นประจำทุกปี แต่มีข้อจำกัดในหลายเรื่อง เช่น งบประมาณ อาจจะทำให้การพัฒนาคณาจารย์นิเทศฯ ล่าช้า สกอ. จึงเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดอบรมเองได้ แต่หลักสูตรการอบรมต้องได้รับการรับรองจาก สกอ. รวมทั้งวิทยากรหลักต้องได้รับความเห็นชอบจาก สกอ. ด้วย ส่วนวิทยากรประจำกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นวิทยากรที่ผ่านการอบรมและได้รับการรับรองจากสมาคมสหกิจศึกษาไทย โดยการอบรมใช้มาตรฐานเดียวกับการจัดอบรมคณาจารย์นิเทศฯ ของสมาคมสหกิจศึกษาไทย แต่ข้อแตกต่าง

คือ มีเป้าหมายจะพัฒนาคณาจารย์นิเทศฯ 30 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รวมทั้งได้ประชาสัมพันธ์ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเข้าร่วมโครงการอบรมครั้งนี้ด้วย ไม่เฉพาะแต่สถาบันฯ ในเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การประเมินผลและสรุปผลโครงการ

- **ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ** จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมผ่านการอบรม 100%
- **ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ** ผู้เข้าร่วมอบรมผ่านมาตรฐานหลักสูตรคณาจารย์นิเทศนักศึกษาสหกิจศึกษา
- **ตัวชี้วัดด้านเวลา** ผู้เข้าร่วมอบรมเข้าร่วมตามระยะเวลาที่กำหนดครบทุกกระบวนการ
- **ตัวชี้วัดเชิงต้นทุน** ค่าใช้จ่ายการผลิตตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประมาณ 400,000 บาท

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. มหาวิทยาลัยมีคณาจารย์นิเทศที่มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานสหกิจศึกษา มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ให้เกิดการบูรณาการการเรียนกับการทำงานของนักศึกษาอย่างมีคุณค่า
2. คณาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาผ่านการอบรมและได้รับการรับรองจาก สกอ.
3. มหาวิทยาลัยมีอาจารย์นิเทศเพิ่มขึ้น
4. เกิดความร่วมมือของเครือข่ายส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดโครงการครั้งต่อไป

เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

นำเสนอโดย ผศ.บุญชัย วิจิตรเสถียร

เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีสถาบันอุดมศึกษาสมาชิก 17 สถาบันการศึกษา ซึ่งมีสถาบันการศึกษา 14 แห่ง ดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 5 ด้าน คือ

1. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกิจศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดสหกิจศึกษาในสถาบันสมาชิก และพัฒนาขีดความสามารถและความเข้มแข็งในการบริหารงานสหกิจศึกษา
3. เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานสหกิจศึกษา
5. ส่งเสริมงานวิจัยสหกิจศึกษาและความร่วมมือต่อยอด

สรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ปีงบประมาณ พ.ศ.2555-2558

ปีงบประมาณ พ.ศ.2555 (งบประมาณ 390,000 บาท)

- โครงการพัฒนาคณาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา มีการส่งคณาจารย์ในสถาบันสมาชิกเครือข่ายเข้ารับการอบรมกับสมาคมสหกิจศึกษาไทย โดยมีคณาจารย์เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 110 คน จาก 8 สถาบัน

ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 (งบประมาณ 1,140,000 บาท)

- กิจกรรมประกวดโครงงานสหกิจศึกษาดีเด่นระดับเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อคัดเลือกโครงงานเข้าประกวดในระดับชาติ ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

- โครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “ระบบมาตรฐานสากล” ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วม 444 คน จากสถาบันสมาชิก 3 แห่ง
- โครงการรอบรู้ประชาคมอาเซียน : ความร่วมมือสหกิจศึกษา ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีผู้เข้าร่วม 406 คน จากสถาบันสมาชิก 11 แห่ง
- ประชุมคณะอนุกรรมการบริหารเครือข่าย/ประชุมร่วมกับ สกอ. มีการประชุมปีละ 3 ครั้ง

ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 (งบประมาณ 880,000 บาท)

- โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสหกิจศึกษา เรื่อง “การเสริมสร้างความรู้สู่การปฏิบัติ และการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในท้องถิ่น” ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม 112 คน
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การสร้างความร่วมมือของเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนเพื่อการมีงานทำ” ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีผู้เข้าร่วม 40 คน จาก 25 สถาบัน
- โครงการ “พัฒนาความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อสนับสนุนสหกิจศึกษา” ซึ่งอยู่ระหว่างเตรียมการโดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- มีการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารฯ ปีละ 3 ครั้ง

ผลการดำเนินงาน

1. จำนวนสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการหลักสูตรสหกิจศึกษา ในปี 2551 มี 4 สถาบัน ปัจจุบัน 14 สถาบัน ยกเว้นวิทยาลัยชุมชน
2. จำนวนนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษา ปีการศึกษา 2556 มีจำนวน 3,054 คน เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประมาณ 1,600 คน
3. สถานประกอบการที่ร่วมจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา ในปี 2556 มี 1,557 แห่ง
4. จำนวนคณาจารย์ที่เข้าอบรมสหกิจศึกษาหลักสูตรต่างๆ รุ่นที่ 1 จนถึงปัจจุบัน 561 คน

ผลงานด้านการวิจัยของเครือข่าย

9 โครงการ

1. แนวทางการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมสหกิจศึกษา
2. การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
3. แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์โครงการสหกิจศึกษา
4. ความพึงพอใจขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตต่อบัณฑิตหลักสูตรสหกิจศึกษาเปรียบเทียบกับบัณฑิตหลักสูตรทั่วไป
5. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสหกิจศึกษาประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
6. การศึกษาศักยภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาของเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ระยะที่ 1
7. การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการสหกิจศึกษา
8. การพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการสหกิจศึกษา
9. โครงการวิจัย “ความคาดหวังความสามารถหลักในการทำงาน (Competency) ของนิสิตนักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษา : มุมมองของนิสิต นักศึกษา และผู้ประกอบการ”

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. คณะอนุกรรมการบริหารมีภาระงานมาก ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมของเครือข่ายฯ ได้ และผู้แทนบางสถาบันลาออก ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการประสานงานข้อมูล
2. งบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรด้านสหกิจศึกษามีจำกัด

การสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนในท้องถิ่น เพื่อลดรอยต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นำเสนอโดย รศ.สิทธิชัย แสงอาทิตย์

แนวคิด

- ศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัย วิธีการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษา และนำผลไปสู่การปฏิบัติงาน Laboratory School : โรงเรียนสุรนารีวิวัฒน์
- ผลิตนักเรียนที่มีศักยภาพและคุณภาพส่งต่ออุดมศึกษา เพื่อลดรอยต่อระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอุดมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษา
- ขยายโอกาสทางการศึกษา
- มีมาตรฐานสากล มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และแข่งขันได้
- เป็นต้นแบบและสาธิตวิธีจัดการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนระดับภูมิภาค
- ขยายผลผลิตการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสู่สังคมไทย/โลก

กลยุทธ์สำคัญโรงเรียนสุรนารีวิวัฒน์เพื่อลดรอยต่อของ
อุดมศึกษา 5 ด้าน คือ

1. การจัดการด้านหลักสูตร
 - ทักษะด้านวิชาการ : วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษา/Bilingual
 - ทักษะการดำรงชีพและวิชาชีพ : เรียนรู้/ค้นหา รู้จักตัวเอง ความถนัด
2. การจัดการเรียนการสอน
 - การศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ พัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้จริงเพื่อพัฒนาผู้เรียน
 - พัฒนาศักยภาพผู้เรียน/Bridging Course/ Placement Test และมี Accelerated Program สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูง

- จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Teaching) ทั้งในและนอกห้องเรียน
- ใช้ความเชี่ยวชาญด้านวิชาการและการวิจัยของคณาจารย์ จากสำนักวิชาที่เกี่ยวข้องมาช่วยพัฒนาจัดการศึกษา
- ปลุกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

3. กิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน

- ค่ายคุณธรรมทุกปีการศึกษา
- การจัด Personnel Development Planning (PDP)
- กิจกรรมพัฒนานักเรียนตามหลักสูตร
- กิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน : ชมรม ชุมนุม ศิลปะ ลูกเสือ อนุภาชาด Fitness Room ฯลฯ
- พัฒนาความเป็นผู้นำด้วย 7-Habit
- Home Room

4. ครูผู้สอน

- มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ตรงกับวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- Native Speaker
- ครูสอนเป็นภาษาอังกฤษทุกรายวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย เงินเดือน วิทยฐานะฯ สามารถแข่งขันได้

5. การดูแลนักเรียน

- การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ/ใช้ชีวิต
- ครูและที่ปรึกษาหอพัก
- ระบบพี่ดูแลน้อง
- กิจกรรม/โครงการ
- ที่พักสะอาด/ปลอดภัย

เป้าหมาย Laboratory School: โรงเรียนสุรนารีวิวัฒน์ เป็นต้นแบบและสาธิตวิธีจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแก่โรงเรียนระดับภูมิภาค สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น ลดรอยต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาไทย

เครือข่ายด้านการวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

นำเสนอโดย รศ.อนันต์ ทองระอา

กิจกรรมสำคัญ

1. โครงการวิจัยภาครัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์ ในแต่ละปีจะมีโครงการค่อนข้างน้อย ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องกระบวนการ เช่น การทำสัญญาล่าช้า
2. โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก เป็นโครงการที่สามารถสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ได้พอสมควร
3. โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผลงานวิจัย
4. การประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ จัดประชุมทุกปี เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย

แนวปฏิบัติที่ดี

1. เน้นการมีส่วนร่วมของทุกสถาบันในเครือข่าย เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและอิสระ ข้อเสนอเป็นไปตามมติที่ประชุม
2. การจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เน้นการกระจายทุนให้กับทุกสถาบันในเครือข่าย โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนานักวิจัยและการร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างสถาบันในเครือข่าย
3. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานักวิจัยเชิงพื้นที่
4. การจัดทำสต็อกโครงการวิจัย เพื่อความรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัยในแต่ละปีงบประมาณ
5. การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโดยวาจา (Oral Presentation) โดยให้นักวิจัยทั้งหมดเข้าร่วมรับฟัง และมีส่วนร่วมในการซักถาม/ให้ข้อเสนอแนะ มีส่วนช่วยให้นักวิจัยของแต่ละสถาบันรู้จักกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การริเริ่มในการทำวิจัยร่วมกัน

6. การใช้จุดแข็งของเครือข่ายดำเนินมาตรการเชิงรุกด้านวิจัย เช่น การเสนอแนวคิดในการจัดทำระบบสารสนเทศด้านวิจัยของเครือข่าย (จัดกลุ่มประเด็นวิจัย) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการด้านวิจัย การใช้ทรัพยากรวิจัยร่วมกันอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ การทำระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย (Mentor) การจัดทำชุดโครงการวิจัยเชิงบูรณาการ เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรม

การจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดมสมองเพื่อจัดทำชุดโครงการการท่องเที่ยวกภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเชิงบูรณาการ นักวิจัยในเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ร่วมกันทำงานวิจัยที่เป็นลักษณะของชุดโครงการที่ทุกคนมีบทบาทร่วมกัน เป็นการเสวนานอกสถานที่เพื่อการสำรวจพื้นที่ โดยเริ่มต้นกิจกรรมด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ด้านการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด อาจารย์จากแต่ละสถาบันนำเสนองานวิจัยแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานของแต่ละจังหวัดร่วมกัน และทำเป็นแผนที่นำทางและเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของแต่ละจังหวัด ทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างกลายเป็นพื้นที่เดียวกัน จังหวัดเดียวกัน จากนั้นก็ลำดับความสำคัญของโครงการ และทำเป็นชุดโครงการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด

การพัฒนาและการใช้งานระบบฐานข้อมูลนักศึกษาพิการ MIS : DSS NRRU มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

นำเสนอโดย ดร.สิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ

ที่มาและความสำคัญ

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่ให้บริการช่วยเหลือทางการศึกษา สำหรับนักศึกษาพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557-2558 ได้มีการนำกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาระบบบริการนักศึกษาพิการ โดยเริ่มจากโครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม วัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รูปแบบในการพัฒนาเป็นหน่วยงานต้นแบบในการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วมในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 รูปแบบ จนเกิดเป็น “ระบบฐานข้อมูลนักศึกษาพิการ (MIS : DSS NRRU)” เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการนักศึกษาพิการ ทั้งในด้านข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานสำหรับนักศึกษาพิการ รวมถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อจะได้มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่ไม่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาพิการได้โดยตรง และระบบนี้ยังสามารถแจ้งให้อาจารย์ผู้สอนทราบว่า มีนักศึกษาพิการ

ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละภาคเรียนจำนวนกี่คน และมีประเภทความพิการอะไรบ้าง รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการสอนได้ล่วงหน้า โดยมีการเผยแพร่ระบบผ่านโครงการอบรมอาจารย์ผู้สอนในแต่ละปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

รูปแบบในการพัฒนาเป็นหน่วยงานต้นแบบในการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วมในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 รูปแบบ

ผู้ใช้ความรู้

อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

กระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการความรู้สามารถใชภาพประกอบได้

1. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบระบบการให้บริการ

- 1.1 ประชุมบุคลากรหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน
- 1.2 มอบหมายงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อจัดทำข้อมูลนักศึกษาพิการ เพื่อสร้างรูปแบบฐานข้อมูล (MIS : DSS NRRU) ดังนี้
 - การพัฒนาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนักศึกษาพิการเรียนร่วม
 - การพัฒนาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - ข้อมูลขั้นตอนการขอรับบริการ รวมถึงแบบฟอร์มในการขอรับบริการ แบบฟอร์มการขอรับทุนอุดหนุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ข้อมูลการให้บริการนักศึกษาพิการแต่ละประเภท รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพิการสำหรับอาจารย์ผู้สอน
- 1.3 การสร้างรูปแบบการให้บริการ “ต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม MIS : DSS NRRU” โดยนักโปรแกรมเมอร์ เป็นผู้นำข้อมูลที่ได้ออกแบบเชื่อมโยงระบบตามลำดับ

2. ขั้นตอนตรวจสอบรูปแบบระบบการให้บริการ

- 2.1 จัดประชุมนำเสนอรูปแบบระบบบริการ “ต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม MIS : DSS NRRU” ต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 2.2 นักวิเคราะห์ระบบตรวจสอบรูปแบบระบบบริการ “ต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม MIS : DSS NRRU”
- 2.3 ปรับปรุงตามคำแนะนำของนักวิเคราะห์ระบบ

3. ขั้นตอนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อการใช้งานรูปแบบระบบการให้บริการ MIS : DSS NRRU

- 3.1 เชิญวิทยากรให้ความรู้และสาธิตการใช้งานรูปแบบ MIS : DSS NRRU ให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 3.2 ทดลองใช้งานรูปแบบระบบบริการ (MIS : DSS NRRU)
- 3.3 ประเมินผลการใช้งานรูปแบบระบบบริการ (MIS : DSS NRRU)
- 3.4 จัดทำคู่มือการใช้งานรูปแบบระบบบริการ (MIS : DSS NRRU)

4. ขั้นตอนสัมมนาเผยแพร่ “โครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม MIS : DSS NRRU”

- 4.1 จัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ “โครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม MIS : DSS NRRU” โดยเชิญบุคลากรหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จากสถาบันการศึกษาอื่นๆ หรือผู้ที่สนใจทั่วไปร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 4.2 สรุปผลการดำเนินโครงการ

องค์ความรู้หรือผลลัพธ์ที่ได้

กระบวนการในการพัฒนาและการใช้งานระบบฐานข้อมูลนักศึกษาพิการ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. **นโยบาย** ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายทั้งจากศูนย์การศึกษาพิเศษทางคณะครุศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในด้านต่างๆ เช่น โครงการ กิจกรรม งบประมาณ เป็นต้น
2. **ความร่วมมือ** ได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
3. **ความต่อเนื่อง** สมาชิก Cop ดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 ตารางที่ 1 จำนวนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบ โดยภาพรวมจำแนกตามรายด้าน

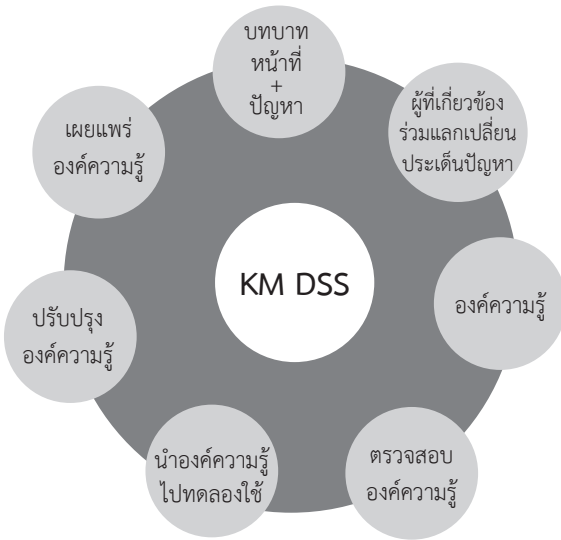
รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ความสามารถในการทำงานของระบบ	4.92	0.109	ดีมาก
2. ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ	4.92	0.109	ดีมาก
3. ด้านความเร็วในการทำงานของระบบ	4.80	0.200	ดีมาก
4. ด้านการรักษาความปลอดภัยของระบบ	4.84	0.167	ดีมาก
5. ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน	4.72	0.303	ดีมาก
ภาพรวม	4.84	0.109	ดีมาก

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนาเผยแพร่โครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. หัวข้อที่จัดเป็นประโยชน์ และน่าสนใจ	4.68	0.557	มากที่สุด
2. ได้รับความรู้เรื่องระบบ MIS เพื่อใช้ในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ	4.52	0.653	มากที่สุด
3. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักศึกษาพิการมีความครบถ้วนสมบูรณ์	4.56	0.507	มากที่สุด
4. ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีความเพียงพอ	4.52	0.653	มากที่สุด
5. ระบบการใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	4.48	0.586	มาก
ภาพรวม	4.55	0.504	มากที่สุด

แบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานระบบบริการนักศึกษาพิการ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักศึกษาพิการมีความครบถ้วนสมบูรณ์	3.92	0.493	มาก
2. ข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการมีความเพียงพอ	3.68	0.690	มาก
3. ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการนักศึกษาพิการ	3.72	0.792	มาก
4. การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล	3.96	0.841	มาก
5. ระบบใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	3.92	0.572	มาก
6. สามารถสืบค้นหรือเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้สะดวก	3.88	0.600	มาก
7. ประสิทธิภาพ/ความเร็วในการตอบสนองของระบบมีการจัดการระดับความปลอดภัยหรือกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูล	3.59	0.507	มาก
ภาพรวม	3.80	0.484	มาก

การนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการได้นำระบบดังกล่าวใช้ในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการสำหรับนักศึกษาพิการ เจ้าหน้าที่ รวมถึงอาจารย์ผู้สอน และใช้เป็นฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักศึกษาพิการเรียนร่วมของมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถใช้งานได้ง่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีความรวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น และยังได้มีการพัฒนาปรับปรุงระบบฯ เพื่อให้มีความเหมาะสมสำหรับการใช้งาน และเผยแพร่ให้กับอาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้นำไปเป็นต้นแบบในการจัดทำโครงการฝึกอบรมการพัฒนาและการใช้งานฐานข้อมูลนักศึกษาพิการ เพื่อเผยแพร่ให้กับบุคลากรประจำหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเรียนร่วมทั่วประเทศ จำนวนประมาณ 33 สถาบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถนำระบบฐานข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาเพื่อให้สามารถบริการ จัดการ และดูแลนักศึกษาพิการในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจเกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาพิการได้มาศึกษาดูงานและนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานต่อไป

วิธีหรือเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล การนำความรู้ไปใช้

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูล นักศึกษาพิการ MIS : DSS NRRU

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.84$, $S.D. = 0.109$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของระบบมากที่สุด คือ ด้านความสามารถในการทำงานของระบบ และด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเผยแพร่โครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, $S.D. = 0.504$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเผยแพร่โครงการต้นแบบการให้บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ และพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้อ 1 หัวข้อที่จัดเป็นประโยชน์ และน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.68$, $S.D. = 0.557$)

จากตารางความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมการใช้งานระบบบริการนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, $S.D. = 0.484$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมการใช้งานระบบบริการนักศึกษาพิการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้อ 4 การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ($\bar{x} = 3.96$, $S.D. = 0.841$)

การจัดการศึกษาสู่คุณภาพตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

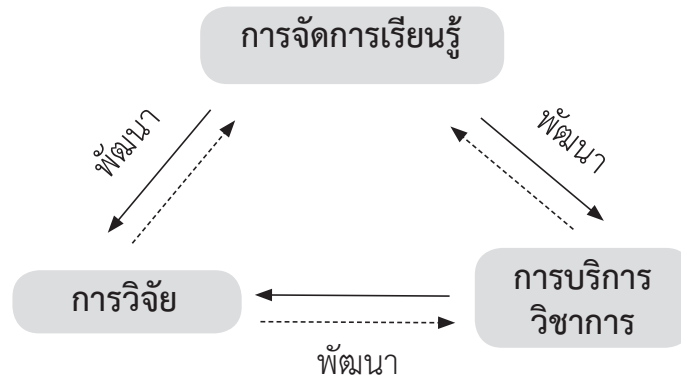
นำเสนอโดย ผศ.กรรองทิพย์ นาควิเชตร

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่คุณภาพ โดยเฉพาะที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีทั้งหลักการและมาตรฐานเป็นตัวกำกับเป็นสำคัญที่ผู้บริหารและอาจารย์พึงศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจและนำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : H.Ed.) ซึ่งต่อไปนี้เรียก **มคอ.** หรือ **TQF** ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้หลักทั้ง 5 ประการ คือ (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ในเนื้อหาวิชา (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งทักษะเฉพาะในบางสาขาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนที่สำเร็จแต่ละสาขาจากทุกสถาบันมีคุณภาพใกล้เคียงกัน และทัดเทียมผู้สำเร็จการศึกษาจากประเทศอื่น ที่มีหลักการสำคัญ คือ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของกำลังคนไทยให้มีสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ ตามความต้องการของสังคมที่มีการแข่งขันอย่างเสรีปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ควบคู่กับการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (กิตติพงษ์จิรวลวงศ์, 2557) ดำเนินงานมาแล้วระยะหนึ่ง เกิดเป็นองค์ความรู้ในผู้บริหารและอาจารย์ที่ดำเนินงานอย่างจริงจัง พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดเก็บองค์ความรู้หรือเผยแพร่ความรู้ และแนวปฏิบัติแก่ผู้ร่วมจัดการศึกษาได้หลากหลายวิธีการ

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ ยังมีอาจารย์ส่วนหนึ่งที่ต่อต้านการจัดการศึกษาตามกรอบ TQF ทั้งในการเขียนมคอ. ต่างๆ รวมทั้งการนำสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดี ควรมีการเสริมความรู้และเจตคติเชิงบวกแก่อาจารย์ในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามกรอบ TQF ในที่นี้ผู้เขียนนำเสนอเป็นเอกสารหรือหนังสือที่ผู้เขียนเผยแพร่สู่สาธารณะให้อาจารย์และผู้บริหารสืบค้นบนออนไลน์ได้ ทาง [HTTP://EDU.VU.AC.TH/INDEX.PHP/2014-05-16-02-10-52](http://edu.vu.ac.th/index.php/2014-05-16-02-10-52) ประกอบด้วยสาระสำคัญ และการประยุกต์ใช้ คือ (1) เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (2) บทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการสร้างหรือพัฒนา บริหารและประเมินหลักสูตร (3) กระบวนการจัดการอาจารย์และบุคลากรในฐานะคนเก่งของสถาบัน (4) บทบาทของอาจารย์ที่ต้องรู้จักผู้เรียน รู้วิธีสอน และรู้เนื้อหาที่จะสอน (5) การพัฒนาวิธีสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ (7) การออกแบบการสอน บรรลุมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (8) การทบทวนความสมบูรณ์/ความสำเร็จ เพื่อแก้ไข/พัฒนาการจัดการเรียนรู้

ในการนี้ สถาบันพึงสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาร่วมเผยแพร่และจัดการความรู้ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาสู่การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงสู่การวิจัยในลักษณะต่อเนื่องกัน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การจัดการเรียนรู้ การบริการวิชาการ และการวิจัย : ภารกิจเกี่ยวคู่กันของสถาบันอุดมศึกษา

นั่นคือ การเสริมความรู้และเจตคติเชิงบวกแก่อาจารย์ในการจัดการศึกษาดังกล่าวจะสำเร็จโดยราบรื่นขึ้น หากมีการอธิบายควบคู่กับการศึกษาจากเอกสาร ให้อาจารย์ได้พบว่า การจัดการศึกษาตามกรอบ TQF ไม่ใช่เรื่องยาก และจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงได้ เป็นเรื่องท้าทายที่อาจารย์ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ควบคู่กับภารกิจอื่นภายใต้การสนับสนุนของผู้บริหาร ทั้งหัวหน้าสาขาวิชาหรือภาควิชา คณบดี และรองอธิการบดี ให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ในสถาบันและส่วนงานย่อยเป็นประจำ มีการจัดประกวดแนวปฏิบัติที่ดีในประเด็นย่อยต่างๆ ที่กล่าวแล้วทั้งภายในสถาบัน และ/หรือจัดร่วมกับสถาบันที่เป็นเครือข่าย ให้เกิดวัฒนธรรมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ จีรวังศ์. (2557). การอบรมพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) สำหรับผู้บริหาร. บรรยาย วันที่ 29 มีนาคม 2557 ที่ห้องประชุม 2601 อาคารแสงส่องปัญญา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework, Thai NQF)*. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

โครงการเทศกาลการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ (Surin International Folklore Festival ; SIFF)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

นำเสนอโดย รศ.อัจฉรา ภาณุรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามความในมาตรา 7 และมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชาติ และนานาชาติ ตลอดจนการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในมหาวิทยาลัยและท้องถิ่น จึงเป็นบทบาทหนึ่งที่สภามหาวิทยาลัยพิจารณาให้ความเห็นชอบทั้งการสนับสนุนงบประมาณ ทั้งจากงบรายได้ และงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัย ทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้โครงการเทศกาลการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีระบบ อธิการบดีในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย จะนำเสนอวิสัยทัศน์ของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่สากลในการประชุมอยู่เนืองๆ โดยชี้ประเด็นการนำศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติเป็นแกนกลาง แล้วสนับสนุนส่งเสริมให้แต่ละคณะ สำนัก สถาบัน กอง ชมรมนักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมขยายสู่กิจกรรมทางวิชาการ มีการนำเสนอ

ผลงานทางวิชาการของนักศึกษา และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ร่วมในโครงการนี้เช่นกัน

ตั้งแต่ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา ถือเป็นช่วงเวลาของการเตรียมการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย ฉะนั้น สถาบันราชภัฏสุรินทร์จึงมีนโยบายที่จะนำเสนอความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรมสู่เวทีนานาชาติ จึงจัดกองคาราวานศิลปวัฒนธรรมหนุ่มสาว คือ นักศึกษาสายครู สาขาวิชานาฏศิลป์ ดนตรี และศิลปศึกษาเดินทางไปแสดงยังต่างประเทศ อาทิ กัมพูชา สหรัฐอเมริกา เกาหลี เยอรมัน และอิตาลี

พ.ศ.2547-2549 เป็นระยะเวลาของการเริ่มต้นเปลี่ยนสถานะภาพจากสถาบันราชภัฏสุรินทร์เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณาจารย์ผู้เสียสละและเคยร่วมเดินทางพานักศึกษาไปแสดงศิลปวัฒนธรรม ณ ต่างประเทศ ดำเนินการปักหลักวิจัย วิจัยการบริหารจัดการ ณ ประเทศอิตาลี ทั้งบริเวณปริมณฑลรอบกรุงโรมและทุกเมืองที่เกาะชาติเนีย เขตปกครองพิเศษของสาธารณรัฐอิตาลี โดยเฉพาะประธานมูลนิธิเปรู เพอฟูกัส และอธิการบดีมหาวิทยาลัยซัสซารี แห่งเกาะชาติเนีย เป็นผู้ให้ประสบการณ์ที่ดีแก่คณาจารย์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ขณะเดียวกันเดือนพฤศจิกายน 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้เปิดสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การรับรอง กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ระยะที่ 1-2 เน้นการวิจัยข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่ง รศ.อัจฉรา ภาณุรัตน์ เป็นประธานสาขาวิชา และบุกเบิกความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กับมหาวิทยาลัยในประเทศเพื่อนบ้านอีก 5 ประเทศ ได้แก่ จีน เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ด้วยความอดทนและความเพียรของคณาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษาระดับปริญญาเอก จึงยังผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์สามารถใช้คลังข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม ภาษา ชาติพันธุ์วรรณา ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีพื้นบ้าน เป็นฐานทางวิชาการด้านวิเทศสหกิจกับนานาชาติประเทศอย่างคาดไม่ถึง

พ.ศ.2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประกาศตัวเป็นเจ้าของภาพ “เทศกาลการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ ครั้งที่ 1” ใช้ชื่อว่า *Surin International Folklore Festival* และย่อว่า *SIFF* มีสถาบันการศึกษาต่างประเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิก 8 ประเทศ

พ.ศ.2550 เทศกาลการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ หรือ *SIFF* ครั้งที่ 2 สามารถขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น และได้รับการติดต่อจากพื้นที่นอกจังหวัดสุรินทร์ ให้ไปแสดงและสัมมนาสาธิต ณ เวทีกลางแจ้งระดับอำเภอ ในหลายพื้นที่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแทบทุกพื้นที่ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง ในกระบวนการเรียนรู้แบบ “สัมมนาสาธิต”

“*SIFF*” เป็นเสมือนห้องเรียนขนาดใหญ่ ที่ผู้เรียนและนักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการที่จะสนใจและเลือกเรียนตลอดระยะเวลา 15 - 20 วัน ในเดือนมกราคม ผลผลิตของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค ภายใต้โครงการอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กลายเป็นสิ่งผลักดันให้เทศกาลการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ หรือ *SIFF* ต้องเพิ่มเวทีการเรียนรู้ในรูปแบบการ

สัมมนาวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาเอกและคณาจารย์ ทั้งในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศสมาชิกต่างชาติ ต่างเตรียมบทความวิจัยและสื่อประเภทต่างๆ มานำเสนอในเวทีสัมมนาทุกปี

สถาบันวิจัยและพัฒนา จัดประชุมสัมมนาวิจัยนานาชาติทุกปี มีอาคันตุกะศิลปินและศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญสนใจและนำเสนอผลการวิจัยหรือบทความทางวิชาการเป็นจำนวนมาก ผลลัพธ์จากการสัมมนาวิจัยเกิดองค์ความรู้กระทบยอดเชื่อมโยงความรู้อื่นๆ และก่อให้เกิดสาขาวิชาใหม่หลายสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จึงสามารถจัดเวทีสัมมนาวิจัยการ ดังนี้

1. การสัมมนาสาธิตการแสดงแบบผ่านานาชาติ
2. การสัมมนาสาธิตการเล่านิทานพื้นบ้านนานาชาติ
3. การสัมมนาวิจัยเพื่อการสาธารณสุขนานาชาติ
4. การสัมมนานิเทศการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนานาชาติ
5. การสัมมนาวิจัยบัณฑิตศึกษานานาชาติ
6. การสัมมนาสาธิตประกวดผลงานศิลปะนานาชาติ
7. การสัมมนาชาติพันธุ์วรรณานานาชาติ
8. การสัมมนาสาธิตประกวดอาหารพื้นบ้านนานาชาติ

เวทีนานาชาติดังกล่าวนี้ เป็นส่วนเสริมประสบการณ์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก ปริญญาโทและปริญญาตรี รวมทั้งคณาจารย์ที่สามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในช่วงเวลาทองแห่งเดือนมกราคม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ก่อเกิดความเจริญงอกงามทางปัญญาไปพร้อมๆ กับความงดงามของดอกไม้ นานาชนิดและดอกทองกวาวบ้าน ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติบนเวทีดังกล่าว นอกจากเป็นแกนหลักเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสื่อมวลชนแล้ว *SIFF* ยังเป็นเสมือนแก้วสารพัดนึกที่ส่องทางให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ก้าวไปสู่ชุมชนวิชาการวัฒนธรรมนานาชาติไปพร้อมๆ กับประเทศสมาชิกอีกร่วม 30 ประเทศ

พ.ศ.2552 คณะกรรมการผู้จัดงานเทศกาลการแสดง ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ นำโดย รศ.อัจฉรา ภาณรัตน์ จัดตั้งมูลนิธิศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ หรือ SIF Foundation นอกจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์เป็นคณะกรรมการบริหารแล้ว ยังมีคณะกรรมการ มูลนิธิแบบประเพณีวิสามนัญที่เป็นผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา นานาชาติมาร่วมในการประชุมสามัญประจำปีทุกวันที่ 16 มกราคม ของทุกปี

SIFF จึงมีความหมายสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์และสถาบันอุดมศึกษาประเทศสมาชิกนานาชาติ และที่สำคัญคือ SIFF มีความเป็นนิติบุคคล มีกองทุนขนาดใหญ่ มีสมาชิก และคณะกรรมการที่มาจากนานาชาติ ที่พร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิปัญญาชาวสุรินทร์ และประชาชน จังหวัดใกล้เคียง รอคอยวันแล้ววันเล่าด้วยใจจดจ่อ เพื่อสานสายใยมิตรภาพแก่อาคันตุกะศิลปินนานาชาติในเดือน มกราคม และนี่คือส่วนร่วมอันสำคัญ ทำให้จังหวัดสุรินทร์ นอกจากมั่งคั่งด้วยปริมาณช้างใหญ่จำนวนมากในเดือน พฤศจิกายนแล้ว เพียง 2 เดือน ก็มั่งคั่งด้วยอาคันตุกะ ศิลปินนานาชาติ เสมือนยกประเทศต่างๆ ทั่วโลกมารวม อยู่ที่สุรินทร์

ห้องเรียนขนาดใหญ่จำนวน 240 ชั่วโมงของ SIFF เป็น ทั้งแหล่งเรียนรู้สรรพวิชา เป็นทั้งแหล่งลอกเลียนคุณ ความดี เป็นทั้งแหล่งประสบการณ์ชีวิต และเป็นทั้งแหล่ง เพิ่มเติมความรักโดยเฉพาะ “ความรักในความรู้” แม้ เหน็ดเหนื่อยจากการแสดงบนเวทีกลางดึก หลัง 22 นาฬิกา นักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ยังรออยู่ รอเพื่อ ถ่ายเทประสบการณ์แก่กันและกัน รอเพื่อฝึกหัดทักษะทาง ภาษาหลากหลายสกุลภาษาแก่กันและกัน รอเพื่อกระชับ มิตรภาพ และพร้อมที่จะเดินทางสู่อาเซียนอาเซียนแก่กันและ กัน และรอเพื่อฝึกหัดทักษะภาวะผู้นำแก่กันและกัน อาทิ ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม ฟิลิปปินส์ เมียนมา จีน อินเดีย บังคลาเทศ เนปาล ศรีลังกา มาเลเซีย อินโดนีเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น อิตาลี ออสเตรเลีย ลัตเวีย สโลวาเกีย ลิทัวเนีย ฟินแลนด์ คาเมรูน อียิปต์ อิสราเอล เยอรมัน อาหรับ สหรัฐอเมริกา ยูเครน ยูโกสลาเวีย รัสเซีย โปแลนด์ และตุรกี

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตลอดระยะเวลา 10 ครั้ง 10 ปี ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์มีความเป็นเลิศด้านสุนทรียศาสตร์ และสามารถ ออกแบบการแสดงด้วยตนเอง แสดงออกผลงานสร้างสรรค์ จนเป็นที่ยอมรับในวงการนานาชาติ 400 กว่าชีวิต ภายใน ห้องเรียนนานาชาติขนาดใหญ่ ซึ่งจัดกระบวนการเรียน การสอนและปฏิบัติการ ทั้งกลางวันกลางคืนอย่างคุ้มค่า นี่คื อกำไรชีวิตที่คณาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งอาคันตุกะศิลปิน จากนานาชาติประเทศหลังไหลมาทำความรู้จักมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ทุกปี อย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย

นี่คือ มหาวิทยาลัยวัฒนธรรมนานาชาติ
และที่นี้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือ เพชรแห่งเอเชีย

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง

22 มีนาคม 2559

ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร

การจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

นำเสนอโดย อาจารย์ดารัตน์ ศิริวิริยะกุล วิชาตะกัลล

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ก่อตั้งขึ้นโดยคุณพ่อจรูญ และ คุณแม่หทัย ศิริวิริยะกุล และคณะผู้บริหารโรงเรียนในเครือ “วิริยาลัย” ร่วมกับคณะผู้บริหารในกลุ่มบริษัทธุรกิจ ในเครือกว่า 20 บริษัท รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงในวงงานราชการและธุรกิจเอกชน และนักวิชาการระดับชาติ เพื่อเป็นโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่า ของชุมชนในภูมิภาค โดยมุ่งสานต่อการสร้างบุคคล ผู้ทรงความรู้ ทรงความสามารถ และทรงคุณธรรม เพื่อเป็นหลักแห่งตนและครอบครัวในการดำรงชีวิตด้วยความสุข ทั้งเป็นผู้สามารถจักเป็นหลักนำและหนุนในการก่อปร คุณประโยชน์ แก่สังคม ประเทศชาติและมวลมนุษยชาติ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ยังมุ่งสนองภารกิจของการ เป็นมหาวิทยาลัยชุมชนอันสมบูรณ์ สมแก่การเป็นหลักแห่ง ภูมิปัญญาของปวงชน

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยามุ่งผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะ ของบัณฑิต ตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา คือ เป็น “บัณฑิตผู้มีความรู้ มีคุณธรรม และเป็นนักปฏิบัติ”

มีความรู้ คือ รู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ รู้สังคมที่อาศัย และรู้จักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ **มีคุณธรรม** คือ มีวินัย ขยัน อดทน เสียสละ รักงาน ซื่อสัตย์และกตัญญู **เป็นนักปฏิบัติ** คือ สามารถนำความรู้ 4 ประการ และคุณธรรม 7 ประการ ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ได้อย่างดี

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยามีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในทุกหลักสูตรตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และได้มีการดำเนินการโครงการ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ดังกล่าว ได้แก่

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา แบบบูรณาการกับการทำงาน

มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้ทุกสาขาวิชาดำเนินการจัดการ เรียนการสอนในรายวิชาแบบบูรณาการกับการทำงาน โดย เริ่มจากการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจ ของอาจารย์ผู้สอนในเรื่องเทคนิคการเรียนการสอนใน รูปแบบต่างๆ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับ รายวิชา เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning) เป็นต้น และกำหนดให้อาจารย์ผู้สอนนำเทคนิค การสอนต่างๆ ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอนในรายวิชา

กำหนดมาตรฐานทักษะภาคปฏิบัติรายชั้นปี (Year Base)

ทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ได้มีการกำหนดมาตรฐานทักษะความสามารถภาคปฏิบัติของนักศึกษาตามสาขาวิชาชีพในแต่ละชั้นปี และดำเนินการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถภาคปฏิบัติของนักศึกษาตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งนักศึกษาทุกคนในแต่ละชั้นปีของทุกสาขาวิชาต้องได้รับการพัฒนาและผ่านการประเมินตามมาตรฐานสาขาวิชาที่กำหนด

การจัดการสอนวิชาแก้วสารพัดนึก

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยามีการจัดการสอน “รายวิชาแก้วสารพัดนึก” โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมความรู้ให้นักศึกษาทั้งจากแหล่งความรู้ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และทั้งจากความสำเร็จของอาจารย์และนักศึกษา เพื่อเป็นชั่วโมงเรียนที่นักศึกษาได้พบปะกับผู้บริหาร คณาจารย์ และอาจารย์ที่ปรึกษา และเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และเสริมสร้างความรู้ ความคิด เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนนักศึกษาแก่นักศึกษาทุกคน ซึ่งจะจัดสอนเดือนละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ โดยมีผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรในสายงานต่างๆ รวมถึงวิทยากรรับเชิญจากภายนอกเป็นผู้สอน

โครงการสหกิจศึกษา (Cooperative Education)

เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจและความคุ้นเคยกับโลกแห่งความเป็นจริงของการทำงาน และการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะของงานอาชีพและทักษะด้านการพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษากับองค์กรผู้ใช้บัณฑิต ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาหลักสูตรได้ตลอดเวลา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยานำสหกิจศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน

สหกิจศึกษาในประเทศ

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยาได้ดำเนินโครงการสหกิจศึกษาในประเทศแบบเต็มรูปแบบ ตามมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษา ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา มีรูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษา โดยมีหน่วยงานกลางระดับสถานศึกษา คือ ศูนย์สหกิจศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะดำเนินงานสหกิจศึกษาที่มีหัวหน้าสาขาวิชา และผู้แทนจากสถานประกอบการร่วมเป็นคณะกรรมการภายใต้การกำกับของอธิการบดี ซึ่งการดำเนินงานจะเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ

สหกิจศึกษานานาชาติ

เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสู่ตลาดแรงงานให้สามารถรองรับตามหลักการของประชาคมอาเซียน ในปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ได้พัฒนาไปสู่การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ซึ่งได้เริ่มจากกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น และมีนโยบายขยายไปสู่ประชาคมโลกต่อไป โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยเจ้าพระยาดำเนินการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบต่างตอบแทน (Reciprocity) กับสถานศึกษาในต่างประเทศ เช่นกับ Hue Industrial College และ College of Technology เป็นต้น และแบบผ่านสถานประกอบการไทยในต่างประเทศ เช่น บริษัท Price water house Coopers Co. ,Ltd เป็นต้น การดำเนินงานในเรื่องการสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดหาสถานประกอบการ การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนออกปฏิบัติงาน และอื่นๆ จะมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง 3 หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ ศูนย์สหกิจศึกษา วิเทศสัมพันธ์ สาขาวิชาทางภาษา และสาขาวิชาที่นักศึกษาสังกัด นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมจับคู่บัดดี้ระหว่างนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาที่จะไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ กับนักศึกษาจากสถานศึกษาที่มาฝึกงานในประเทศไทย โดยผ่านมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อให้ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ซึ่งกันและกัน และคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

การดำเนินงานสหกิจศึกษาทั้งในประเทศและสหกิจศึกษานานาชาติ ที่ผ่านมานอกจากจะมุ่งเน้นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินสหกิจศึกษา ทั้งกระบวนการก่อนการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยเจ้าพระยายังเน้นในเรื่องการสร้างองค์ความรู้จากการดำเนินงานสหกิจศึกษา ทั้งในรูปแบบของการวิจัย การจัดประชุมสัมมนา และเผยแพร่องค์ความรู้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อต่างๆ เช่น โบรชัวร์ หนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ เป็นต้น

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยายังได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการจับคู่งานสหกิจศึกษาระหว่างนักศึกษาสาขาวิชา และสถานประกอบการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพัฒนาระบบสารสนเทศการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษามาเพื่อนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพการดำเนินงาน การกำกับดูแล การดำเนินงานสหกิจศึกษาทั้งในระดับสาขาวิชา ระดับคณะวิชา และระดับมหาวิทยาลัย และการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในการติดตามและสื่อสารกับนักศึกษาสหกิจศึกษา เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานสหกิจศึกษามีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลยิ่งขึ้น

โดยในปีการศึกษา 2557 ที่ผ่านมานักศึกษาสหกิจศึกษาในประเทศของมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจากสถานประกอบการเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16 จากคะแนนเต็ม 5 และนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติของมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจากสถานประกอบการเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 จากคะแนนเต็ม 5

ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยเจ้าพระยาได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางด้านงานสหกิจศึกษากับสถานประกอบการกว่า 20 แห่ง และได้รับรางวัลทางด้านงานสหกิจศึกษากว่า 30 รางวัล

จากการสำรวจภาวะการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาในภาคการศึกษาที่ 1/2558 พบว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยเจ้าพระยามีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 94.57 และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตปีการศึกษา 2558 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31

การบูรณาการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอนกับงานวิจัย

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

นำเสนอโดย อาจารย์ทศพร รอดเกรียง และคณะ

ชื่อผลงานวิจัยภาษาไทย : การพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพด
ของชุมชนหมู่ 3 บ้านบ่อ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

บทความวิจัย

โครงการวิจัยการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพด ของชุมชนหมู่ 3 บ้านบ่อ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลขึ้นตามความต้องการของชุมชน โดยการออกบริการวิชาการในโครงการกระทิงแดง U-project ปี 2 เรื่อง จากเปลือกข้าวโพดมาเป็นกระดาษ เพื่อผลิตดอกไม้จันทน์ ในนามกลุ่ม PLU_Computer คณะบริหารธุรกิจ ในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ เรื่องการผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพด ของชุมชนหมู่ 3 บ้านบ่อ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2=80/80 (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนรู้จากการใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้เรื่องการผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพดของชุมชนหมู่ 3 บ้านบ่อ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่

4 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์เพื่อธุรกิจ รหัสวิชา BC01401 ภาคเรียนที่ 1/2558 จำนวน 18 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ใช้วิธีการจับฉลาก คือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 9 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 9 คน เพื่อใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรม E1/E2 ในภาคเรียนที่ 1/2558 ทำการหาคุณภาพของสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินคุณภาพและแบบวัดผลความพึงพอใจและกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้จริงคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา รหัสวิชา PA 02123 ภาคเรียนที่ 1/2558 จำนวน 28 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลความพึงพอใจ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงอีก 1 กลุ่ม คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2/2558 รายวิชาระบบสื่อประสม รหัสวิชา BC01442 จำนวน 35 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อหาความพึงพอใจจากการเรียนรู้ของสื่อนวัตกรรม

ปีการศึกษา 2/2558 ได้ลงชุมชนในมูลนิธิบ้านร่มพระคุณ 39/1 ถ.พระลือ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก ในวันเสาร์ที่ 19 กันยายน 2558 จำนวน 38 คน ในนามคณะบริหารธุรกิจ ร่วมกับคณะบัญชี และได้ลงชุมชนในโรงเรียนบ้านแม่ราก ต.ป่าจั่ว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย จำนวน 33 คน ในระหว่างวันที่ 14 - 17 ตุลาคม 2558 ในนามชมรมค่ายอาสาพัฒนา เพื่อเผยแพร่ความรู้และประเมินความพึงพอใจการสอน ปักดอกไม้จันทร์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ก่อนเรียนหลังเรียน

ผลการพัฒนาการผลิตกระดาษจากเปลือกข้าวโพดของชุมชนหมู่ 3 บ้านบ่อ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ $E1/E2=83/93$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ส่วนผลการสรุปด้านการประเมินคุณภาพ และแบบวัดผลความพึงพอใจของสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ในภาพรวมทุกด้าน มีความสอดคล้อง ($IOC=0.77$) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.87 เมื่อศึกษาความพึงพอใจ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74, S.D. = 0.72$) ต่อมาได้ลงชุมชนทำการศึกษาค่าความพึงพอใจจากชุมชนในมูลนิธิบ้านร่มพระคุณร่วมกับนักศึกษา จำนวน 38 คน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67, S.D. = 0.75$) และชุมชนทำการศึกษาค่าความพึงพอใจจากชุมชนในโรงเรียนบ้านแม่รากร่วมกับนักศึกษา จำนวน 33 คน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71, S.D. = 0.82$) ตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการศึกษาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบัญชี ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2/2558 รายวิชาสัมมนาบัญชีการเงิน รหัสวิชา AC04306 จำนวน 58 คน วันอังคารที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ พบว่า ค่า $IOC=.....$ มีค่าความยากง่าย= $.....$ ค่าอำนาจจำแนก= $.....$ คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $.....$ และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $.....$ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษามีระดับที่ $.....$ และผลความพึงพอใจอยู่ในระดับ $.....$ (หมายเหตุ ส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กำลังทำการวิเคราะห์ผล และจะเผยแพร่ในปี 2559 นี้)

ลิขสิทธิ์ของ

บริษัท ที.ซี. ฟาร์มาชูติคอล อุตสาหกรรม จำกัด
(บริษัท เครื่องดื่มกระเทียมแดง จำกัด)
และคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
พ.ศ.2558

การเรียนการสอนรายวิชาสหกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยภาคกลาง

นำเสนอโดย ดร.ทงศักดิ์ เหมือนเตย

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมาของการจัด การเรียนการสอนรายวิชาสหกิจศึกษา

กล่าวได้ว่าการพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษาเพื่อออกไปรับใช้สังคมให้ได้อย่างมีคุณภาพเป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาศักยภาพดังกล่าว มิใช่เพียงแต่มุ่งเน้นไปทางด้านวิชาการเท่านั้น การเพิ่มความพร้อมให้กับนักศึกษาในการประกอบอาชีพ จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับนักศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาบัณฑิตเหล่านี้จะเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศชาติให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

มหาวิทยาลัยภาคกลางเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพให้กับนักศึกษาโดยตลอด นักศึกษาของมหาวิทยาลัยภาคกลางทุกคณะ ทุกสาขาวิชา ก่อนจบการศึกษาจะต้องผ่านการฝึกปฏิบัติงานจากสถานประกอบการ ต่อมาในปี พ.ศ.2545 มหาวิทยาลัยภาคกลางได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาสหกิจศึกษา (สถาบันนำร่อง) กับทบวงมหาวิทยาลัย (ในขณะนั้น) และดำเนินโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

ผลงาน/ระบบงาน

ผลงาน

ในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยภาคกลางทุกคณะสาขาวิชา มีรายวิชาสหกิจศึกษาให้นักศึกษาได้เลือกศึกษา นอกเหนือจากการฝึกงานที่เคยปฏิบัติ มีหน่วยกิตเท่ากับ 6 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีชื่อเสียงในเขตจังหวัดนครสวรรค์และเขตจังหวัดใกล้เคียง ยินดีเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเข้าปฏิบัติงานเสมือนเป็นพนักงานจริงจำนวนมาก โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง และมีการผลิตผลงานโครงการที่สถานประกอบการสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานได้จริงหลายโครงการ เช่น โครงการจัดทำโปรแกรมเงินเดือน โครงการจัดทำ e-Library ให้กับสถานศึกษา โครงการระบบฐานข้อมูลค่าแรงพนักงานของลูกค้า โครงการศึกษาปัญหาการยึดทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกว่าหนี้เป็นอันมาก โครงการพัฒนาโปรแกรมบังคับคดีนายประกันศาลจังหวัดนครสวรรค์ โครงการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงานของศาลแรงงานภาค 6 เป็นต้น

บางโครงการได้รับรางวัลสหกิจศึกษาดีเด่นระดับเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง เช่น โครงการพัฒนาการบันทึกบัญชีย่อยสินค้าคงคลังของโรงพยาบาลรัตนเวช ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel ของนางสาวรุ่งอรุณ ดวงจันทร์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี

วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินงานสหกิจศึกษาแต่ละภาคการศึกษา สหกิจ มหาวิทยาลัยภาคกลางมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสหกิจศึกษาขึ้นภายในมหาวิทยาลัยภาคกลาง โดยมีอธิการบดีเป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายการส่งเสริมสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องเป็นไปตามแนวทางมาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา
2. จัดตั้งสำนักงานสหกิจศึกษาทำหน้าที่พัฒนารูปแบบระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษาให้เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานฯ มีอาจารย์และเจ้าหน้าที่สหกิจศึกษารับผิดชอบการประสานงานระหว่างนักศึกษา คณาจารย์ สถานประกอบการและสถาบันเครือข่าย
3. แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาประจำภาคการศึกษา ที่มีแผนการเรียนรายวิชาสหกิจศึกษาทำหน้าที่ประสานงานด้านสหกิจศึกษาภายในสาขาวิชา
4. กำหนดกระบวนการสหกิจศึกษาในภาคการศึกษา สหกิจศึกษา ดังนี้

สำนักงานสหกิจศึกษา

- จัดทำกำหนดการดำเนินงานสหกิจศึกษา
- ประสานงาน คัดเลือกสถานประกอบการ และคัดเลือกโครงการ
- จัดปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา
- จัดให้สถานประกอบการและนักศึกษาเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกและจับคู่
- จัดส่งนักศึกษาสหกิจศึกษาไปปฏิบัติงานยังสถานประกอบการ

- จัดอาจารย์นิเทศงานนักศึกษาระหว่างการปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ
- จัดให้นักศึกษานำเสนอโครงการสหกิจศึกษา
- ประเมินผลคุณภาพการดำเนินงาน

นักศึกษา

- เข้ารับการอบรมเตรียมการเข้าร่วมโครงการฯ
- เสนอโครงการที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ศึกษา และตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ พร้อมกับปฏิบัติงานอื่นๆ ที่สถานประกอบการมอบหมาย และประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ตัวอย่างเคร่งครัด
- บันทึกรายงานการปฏิบัติงานประจำวัน เสนอให้พนักงานที่เลี้ยงตรวจสอบรับรอง
- ส่งรายงานความก้าวหน้าประจำสัปดาห์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจ
- รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศ
- จัดทำรายงานการปฏิบัติงานและนำเสนอผลงานโครงการตามกำหนดการ

สถานประกอบการ

- กำหนดนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา
- จัดบุคลากรรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ
- จัดส่งบุคลากรที่รับผิดชอบฯ เข้าร่วมประชุมหรือดำเนินการอื่นๆ ด้านสหกิจศึกษา
- มีการกำหนดโครงการและภาระงานต่างๆ ที่ตรงกับวิชาชีพของนักศึกษา
- จัดให้นักศึกษาปฏิบัติงานเสมือนเป็นพนักงานชั่วคราวเต็มเวลา วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี
- อำนวยความสะดวกให้กับคณาจารย์นิเทศที่มานิเทศนักศึกษา
- ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา

วิธีการและนวัตกรรมที่เป็น Best Practice

มหาวิทยาลัยมีการนำ PDCA cycle มาใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงานในแต่ละครั้ง การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในครั้งต่อไป จากจุดเริ่มต้นที่การดำเนินงานยังขาดความชัดเจน มหาวิทยาลัยได้มีการพัฒนาวิธีการและนวัตกรรมมาเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ดังนี้

1. จัดทำ/ปรับปรุงคู่มือและแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อความชัดเจนและความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น ใบสมัครงาน แบบรายงานปฏิบัติงานประจำวัน แบบเสนอโครงการ ฯลฯ
2. การปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน เช่น
 1. กำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาสหกิจ ต้องเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายเท่านั้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้งานทำทันที หรือเร็วขึ้นเมื่อสำเร็จการศึกษา ในสถานประกอบการที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
 2. มีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานสหกิจศึกษาอย่างละเอียดตลอดภาคสหกิจศึกษา และแจกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ
 3. มีการคัดเลือกสถานประกอบการที่พร้อมต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนานักศึกษาอย่างแท้จริง โดยต้องเป็นสถานประกอบการที่มีภาระงานที่ชัดเจน เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของนักศึกษา ตามสาขาวิชาที่นักศึกษาทั้งปริมาณงานและคุณภาพของงาน เป็นสถานประกอบการที่สะดวกต่อการไปนิเทศงานของอาจารย์ มีผู้บริหารหรือพนักงานที่เล็งมาเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจการดำเนินงาน และต้องมีการทำ MOU กับมหาวิทยาลัย (สถานประกอบการที่ไม่เข้าร่วมประชุม ไม่ทำ MOU หรือผู้บริหารหรือพนักงานที่เล็งมีประวัติแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับนักศึกษา หรือไม่เหมาะสมด้วยเหตุอื่นๆ จะไม่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ)

4. ปรับปรุงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนออกไปปฏิบัติงาน ในรูปแบบของการฝึกอบรมทางวิชาการ การเขียนโครงการ และการปฐมนิเทศ
5. กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเสนอโครงการและจัดทำโครงการ (งานเดี่ยว) ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ศึกษา
6. ให้นักศึกษาแต่งกายชุดทำงาน (ห้ามแต่งกายชุดนักศึกษา) ระหว่างปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างนักศึกษาฝึกงานทั่วไป เสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดจิตภาวะของู้ทำงาน (ไม่ใช่เด็กฝึกงาน) และช่วยทำให้ผู้ที่ทำงานในสถานประกอบการนั้นเกิดความรู้สึกว่านักศึกษา คือ เจ้าหน้าที่คนหนึ่งของสถานประกอบการ
7. นักศึกษาจะต้องเขียนบันทึกการปฏิบัติงานประจำวันตามแบบฟอร์มที่ให้อย่างละเอียด และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจตรวจสอบทุกสัปดาห์ เพื่อติดตามการทำงาน และช่วยแก้ปัญหาให้นักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว
8. มีการส่งอาจารย์นิเทศไปนิเทศงาน ณ สถานประกอบการอย่างน้อย 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาไปปฏิบัติงาน โดยมีการนิเทศงานครั้งที่ 1 ภายใน 2 สัปดาห์แรกของการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่อาจมีให้กับนักศึกษาหรือสถานประกอบการได้ทันท่วงที เช่น ปัญหาการมอบหมายงาน ปัญหาการทำงาน ปัญหาการจัดทำข้อเสนอโครงการ หรือปัญหาการปฏิบัติตัวของนักศึกษาในสถานที่ทำงาน เป็นต้น
9. กำหนดให้นักศึกษาต้องนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการต่อคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจในที่ประชุมเป็นระยะๆ คือ ระยะ 25% 50% 75% ในช่วงการปฏิบัติงาน และนำเสนอ 100% เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำการจัด

ทำโครงการของนักศึกษาให้ได้ผลงานคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาและสถานประกอบการ

จากผลการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษาที่ผ่านการพัฒนาตามโครงการสหกิจศึกษาสามารถหางานทำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งที่ได้งานทำในสถานประกอบการที่เคยไปปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาและสถานประกอบการอื่นๆ และมีนักศึกษาหลายรายที่สามารถก้าวเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

ปัจจัยเกื้อหนุน

ความภูมิใจและบทเรียนที่ได้รับ

ปัจจัยเกื้อหนุน

ความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยภาคกลาง ประกอบด้วย ปัจจัยเกื้อหนุนหรือปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ 4 ปัจจัย คือ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง
2. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการดำเนินงานของอาจารย์และเจ้าหน้าที่
3. กระบวนการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาและกระบวนการดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับนักศึกษา
4. มีสถานประกอบการในเขตเมืองนครสวรรค์ที่พร้อมเข้าร่วมโครงการ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจำนวนมาก

ความภูมิใจ

ความสำเร็จจากการพัฒนาการดำเนินงานสหกิจศึกษารางวัลที่ได้รับที่เป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของผู้ที่เป็น “ครู” ก็คือการได้เห็นลูกศิษย์ที่พุ่มฝักมาสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดีของสังคม มีศักยภาพที่พร้อมต่อการทำงาน ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติอารยะประเทศได้

บทเรียนที่ได้รับ

จากปัจจัยแห่งความสำเร็จดังกล่าว สามารถสรุปเป็นบทเรียนที่ได้รับในการพัฒนาสหกิจศึกษาได้เป็น “4 พร้อม” คือ

1. ผู้บริหารพร้อม (ให้การสนับสนุน)
2. คณาจารย์และเจ้าหน้าที่พร้อม (ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจดำเนินงานพัฒนานักศึกษา)
3. นักศึกษาพร้อม (เข้าร่วมโครงการพัฒนาตามกระบวนการ)
4. สถานประกอบการพร้อม (ให้การสนับสนุนและร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการพัฒนานักศึกษา)

โรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจากโรงเรียนถูกยุบรวม
สู่โรงเรียนยอดนิยม ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

นำเสนอโดย รศ.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนสาธิต (ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร) เดิมชื่อ โรงเรียนวัดวังยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เมื่อปี พ.ศ.2545 ประสบปัญหาเช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดเล็กทั่วไป และจะถูกยุบรวมเป็นสาขาของโรงเรียนวัดบรมธาตุ มีนักเรียนไม่ถึง 45 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และป้องกันการถูกยุบรวม จึงประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกมิติ โดยเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนวัดวังยางเป็นโรงเรียนสาธิต (ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร) ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนได้เปลี่ยนสถานะจากโรงเรียน

ขนาดเล็กที่ถูกยุบรวมมาเป็น “สถานศึกษาอดนิยม” จนสามารถพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ (โรงเรียนสาธิตฯ, 2556, หน้า 14-36)

แม้โรงเรียนสาธิตฯ จะประสบความสำเร็จจากโรงเรียนขนาดเล็กที่ถูกยุบรวมมาเป็น “สถานศึกษาอดนิยม” ก็ยังมีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอีกจำนวนมากที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 การวิจัยในครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมุ่งเน้นศึกษารูปแบบความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ถูกยุบรวมสู่โรงเรียนยอดนิยมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการดำเนินงาน ทั้งในระดับโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และสามารถนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจากโรงเรียนถูกยุบรวมสู่โรงเรียนยอดนิยม ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มทำข้อตกลงความร่วมมือ/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสืบเนื่องหลังจากทำข้อตกลงความร่วมมือ และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน คือ (1) โรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร/ครู จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ปกครอง/ชุมชน จำนวน 4 คน (2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตฯ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขตฯ จำนวน 1 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน (3) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประกอบด้วย อธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ และรองคณบดีคณะครุศาสตร์ จำนวน 1 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ คัดเลือกจากผู้บริหาร ครูผู้สอนศึกษานิเทศก์ ที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ/จบการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต และผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 8 คน ดังนี้ (1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน (2) ครู จำนวน 2 คน (3) กศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน (4) คณบดีและรองคณบดีคณะ ครุศาสตร์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างตามประเด็นการดำเนินงานตามกรอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกเทป
2. นำเสนอข้อมูลยกร่าง ร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับทางโรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และเสนอประเด็นต่างๆ เพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในแบบบันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามประเด็นภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการถอดบทเรียนโรงเรียนสาธิตฯ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ (Body of Knowledge) เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบและกระบวนการ (Six-G Model) ดังภาพหน้าถัดไป

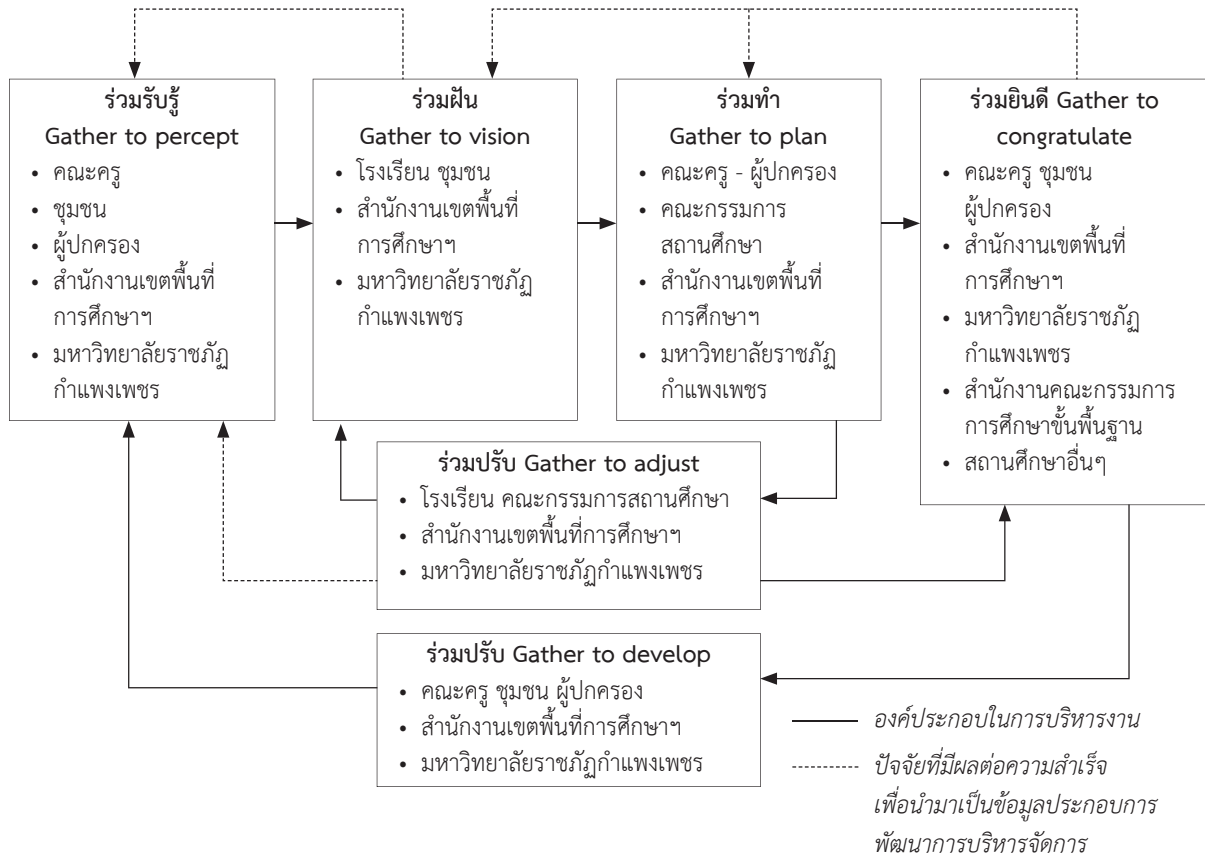
การศึกษาโรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โครงสร้าง 6 องค์ประกอบ และกระบวนการ 4 ขั้นตอน (Six-G Model) สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

1. **ร่วมรับรู้ Gather to percept** หมายถึง กลุ่มบุคคลมองเห็นปัญหาร่วมกัน ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น ตระหนักร่วมกันจนนำไปสู่ความคิดว่า “ต้องเปลี่ยนแปลง”
2. **ร่วมฝัน Gather to vision** หมายถึง ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันคิดไปถึงอนาคตของโรงเรียนว่า ควรจะมีสิ่งดีๆ อะไรเกิดขึ้นบ้าง หากมีการเปลี่ยนแปลง

ภาพแสดงโครงสร้างองค์ประกอบและกระบวนการ (Six - G Model)

3. **ร่วมทำ Gather to plan** หมายถึง การลงมือวางแผนตามที่ทุกภาคส่วนได้ฝันร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจนเป็นรูปร่างขึ้นมาทั้งด้านกายภาพและคุณภาพ
4. **ร่วมปรับ Gather to adjust** หมายถึง การร่วมมือกันติดตามผลการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ หากมีอุปสรรคปัญหาอะไรเกิดขึ้น ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไขปรับปรุงจนเป็นที่น่าพอใจ
5. **ร่วมยินดี Gather to congratulate** หมายถึง ทุกภาคส่วนได้ร่วมรับรู้ถึงความสำเร็จที่ได้ร่วมกันปฏิบัติการมาตั้งแต่เริ่มต้นจนเห็นความสำเร็จเป็นเชิงประจักษ์และเกิดความภาคภูมิใจ
6. **ร่วมพัฒนา Gather to develop** หมายถึง การร่วมกันสานต่อสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นและร่วมสานฝันถึงอนาคตของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

กระบวนการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 (S1) ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนแห่งนี้ ยอมรับ ตระหนัก เห็นความสำคัญต้องมาร่วมกันคิดว่าจะทำอย่างไร โรงเรียนนี้จึงจะยังคงดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ แล้วลงมือปฏิบัติการทำข้อตกลงร่วมกันในการปรับปรุงโรงเรียนแห่งนี้ให้เป็นโรงเรียนสาธิตฯ ในความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 (S2) ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ในอนาคตที่อยากเห็นโรงเรียนแห่งนี้มีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นเป็นลำดับ เมื่อพบเจออุปสรรคและปัญหา ร่วมกันปรับแก้ไขกันไปตามสถานการณ์ เริ่มจากถามความสมัครใจของครูเก่าว่าจะยังอยู่หรือขอย้ายไปโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเปิดอัตรารว่างไว้ให้ครูที่มีความประสงค์จะเข้ามาร่วมงานกันใหม่ โดยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้มีส่วนร่วมเสนอชื่อครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูที่มีผลงานดีเด่นต่างๆ มาบรรจุแทนที่ครูเก่าที่ขอย้ายไป

ขั้นตอนที่ 3 (S3) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนโรงเรียนจากโรงเรียนที่ถูกสั่งให้ยุบรวม เพราะไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ สมศ. รอบที่ 1 เริ่มจากรับนักเรียนใหม่ในระดับอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนปีที่ 2 รับอนุบาล 2 และประถมศึกษาปีที่ 2 ไปเรื่อยๆ จนครบประถมศึกษาปีที่ 6 (นักเรียนรุ่นเก่าที่ตกค้างค่อยๆ ปรับเปลี่ยนให้เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ ตั้งแต่การแต่งกาย การเรียน จนจบหลักสูตรครบทุกคน) ปรับเปลี่ยนโลโก้ ชุดแต่งกาย เลือกรูปร่างครุฑมาเป็นต้นแบบ โดยผู้บริหารต้นสังกัดเป็นผู้จัดครูเหล่านั้นมาบรรจุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามสภาพที่มีนักเรียนเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ขั้นตอนที่ 4 (S4) เมื่อทุกภาคส่วนร่วมมือร่วมแรงกันจนกายภาพและคุณภาพของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรร่วมชื่นชมกับผลสำเร็จของโรงเรียน คณะครูร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปรับรู้ถึงคุณภาพของนักเรียนที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จากโรงเรียนที่ถูกสั่งยุบรวมมาเป็นโรงเรียนดี โรงเรียนยอดนิยมน และท้ายที่สุดคือโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงสุดในจังหวัดและทุกภาคส่วน รับรู้การพัฒนา ที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องสู่มาตรฐานสากลอย่างไม่รู้จบ

อภิปรายผล

การศึกษาโรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบความคิดและศึกษารายกรณี (Case Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสาธิตฯ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้ปกครอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการกำหนดเป็นร่างโครงสร้าง

องค์ประกอบและกระบวนการของรูปแบบ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรที่ได้จึงมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี เนื่องจากผู้วิจัยศึกษาตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยรูปแบบที่ได้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง แสดงถึงความร่วมมือของทุกภาคส่วน ซึ่งเห็นสอดคล้องกับ กนกอร สมปราชญ์ และคณะ (2548) ที่กล่าวว่า ความร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีการระบุถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อจะได้ร่วมประชุมวางแผน กำหนดความต้องการ นิยาม เป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด รูปแบบที่ได้มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่จะร่วมมือกัน เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนถูกยุบรวมสู่โรงเรียนยอดนิยมนในรูปแบบโรงเรียนสาธิตฯ อย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนยอดนิยมนที่ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนมากที่สุด ผลการประเมินคุณภาพภายนอก (รอบสาม) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อยู่ในระดับ “ดีมาก” ทุกตัวบ่งชี้ และเป็นสถานศึกษาที่โรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ มาศึกษาดูงานด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุพล ทิพย์ประสาตร์ (2557, มีนาคม 10) ที่กล่าวว่า “รู้สึกภูมิใจมากที่มีโรงเรียนดีๆ เช่นนี้อยู่ในหมู่บ้านของเรา” และสอดคล้องกับ พิสมัย รมชนะชัย พูลสุข (2557, มกราคม 21) ที่กล่าวเช่นกันว่า “โรงเรียนสาธิตฯ ถือเป็นต้นแบบของความสำเร็จร่วมกัน ทำให้มีคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน” นอกจากนี้ คณะผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตฯ (2556, ตุลาคม 15) ยังกล่าวสอดคล้องกันถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ของโรงเรียนสาธิตฯ ว่า “เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองอยากส่งลูกหลานมาเรียนเป็นอันดับ 1 เพราะคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน ครูทุกคนมีความเป็นครูมืออาชีพ โรงเรียนสาธิตฯ เมื่อปี พ.ศ.2556 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ติดต่อกัน 5 ปีซ้อน” รัตนา รักการ (2557, กุมภาพันธ์ 12) “โรงเรียนสาธิตฯ ได้รับรางวัลมากมายจริงๆ” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) กล่าวว่า “โรงเรียนมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการได้ เพราะความร่วมมือของทุกฝ่าย” ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้สร้างความคิดรวบยอด (Concept) เป็นองค์ความรู้ใหม่ (Body of Knowledge) ได้แก่ โรงเรียนสาธิตในรูปแบบของมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชรที่สอดคล้องกับ keeves (1988) ที่กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบที่ดี ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอดและเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดจากโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบและกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงกันทุกขั้นตอน แต่ละขั้นตอนต้องอาศัยความร่วมมือกัน เป็นความร่วมมือตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมฝัน ร่วมทำ ร่วมปรับ ร่วมยินดี และร่วมพัฒนา ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เป็นความร่วมมือกันอย่างเป็นทางการเนื่องจากการจัดทำข้อตกลงร่วมมือกัน ทำให้ทุกฝ่ายมีจิตสำนึกและการแลกเปลี่ยนความคิดในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ร่วมระดมทรัพยากร ร่วมเป็นเจ้าของดำเนินการให้ประสบความสำเร็จด้วยกัน

จุดเด่นของ Six - G Model คือ โรงเรียนสาธิตฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรต่างมีศักยภาพที่จะช่วย

ให้การดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือกันประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพส่งผลให้ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ รัตนา รักการ (2557, กุมภาพันธ์ 12) กล่าวว่า “มหาวิทยาลัยจะได้ใช้ประโยชน์จากโรงเรียนด้วย และโรงเรียนก็ได้ใช้ประโยชน์จากทางมหาวิทยาลัยด้วย เหมือนเป็นที่เลี้ยงดูแลเพื่อให้โรงเรียนเติบโตและพัฒนา และในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยจะได้ใช้ประโยชน์ถ้าโรงเรียนได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีคุณภาพตามข้อตกลงร่วมมือกัน มหาวิทยาลัยสามารถใช้เป็นที่ฝึกประสบการณ์สอนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ได้”

นอกจากนี้ Six-G Model ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมขององค์กรหน่วยงานต่างๆ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และพัฒนา ด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนทุกๆ ฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ ซึ่งสาระและหลักการดังกล่าว ล้วนมีการระบุ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพราะฉะนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หลายภาคส่วน ต้องมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ์ และคณะ. (2548). **ความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คณะครูโรงเรียนสาธิตฯ. (2556, ตุลาคม 28). สัมภาษณ์.
- คณะผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตฯ. (2556, ตุลาคม 15). สัมภาษณ์.
- พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข. (2557, มกราคม 21). ที่ปรึกษาอธิการบดี, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. สัมภาษณ์.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). **การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฑล แจ่มใส. (2551). **ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา : เกาะมุก จังหวัดตรัง**. วิทยานิพนธ์ สด.ม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รัตนา รักการ. (2557, กุมภาพันธ์ 12). รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. สัมภาษณ์.
- โรงเรียนสาธิตฯ. (2556). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนสาธิตฯ ประจำปี 2556**. กำแพงเพชร : โรงเรียนสาธิตฯ.
- สุพล ทิพย์ประสาตร์. (2557, มีนาคม 10). สัมภาษณ์.
- Keeves, John P. (1988). “Models and Model Building”. In Keeves, John P. (editor). **Educational Research, Methodology, and Measurement : An international Hanbook**. U.K. : Pergamon Press.

เครื่องกรองแคดเมียมทางชีวภาพ โดยมาจากตะกอนดินห้วยแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

นำเสนอโดย ผศ. ทินพันธุ์ เนตรแพ

งานวิจัยเรื่อง เครื่องกรองแคดเมียมทางชีวภาพ โดย
มาจากตะกอนดิน ห้วยแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
(*Cadmium biofilter by fungus from Maetaw brook
sediment in Maesord district, Tak Province*) ได้รับ
ทุนอุดหนุนการทำวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 เป็นเงินทั้งสิ้น 340,000 บาท
มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมการบำบัดแคดเมียม โดย
ชีววิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาน้ำทิ้งที่เปื้อน
แคดเมียม และการตกค้างของสารเคมีในสิ่งแวดล้อมจาก
การบำบัดแคดเมียมโดยกระบวนการทางเคมีได้ ในงานวิจัย
มีขั้นตอนการศึกษา แบ่งเป็น 3 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นงาน
วิจัยเชิงสำรวจ (*Survey Research*) ซึ่งเป็นการคัดเลือก
ราในตะกอนดินห้วยแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ที่มีความคงทนต่อแคดเมียม จากผลการศึกษา พบว่า ความ
เข้มข้นของแคดเมียมในน้ำห้วยแม่ตาว มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน
คุณภาพน้ำผิวดินของประเทศไทย แต่ความเข้มข้นของ
แคดเมียมมีค่าสูงในตะกอนดิน โดยมีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐาน
ดิน และตะกอนดินของสาธารณสุข แห่งสหราชอาณาจักร
เมื่อทำการคัดแยกจากตะกอนดิน พบว่า มีราทั้งสิ้น 5
ชนิด ที่สามารถโตได้ในอาหารเลี้ยงเชื้อฟีดีเอที่มีแคดเมียม
ได้แก่ รา *Humicola* sp. รา *Penicillium* sp. รา *Asper*

gillus sp. 1 รา *Aspergillus* sp. 2 และรา *Alternaria* sp.
โดยรา *Humicola* sp. สามารถเจริญเติบโตได้ในอาหาร
เลี้ยงเชื้อที่มีความเข้มข้นของแคดเมียมไอออนสูงที่สุด
ในการศึกษาส่วนที่ 2 และ 3 เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง
(*Experimental Research*) เป็นการศึกษาประสิทธิภาพ
และสภาวะที่เหมาะสมต่อการดูดซับแคดเมียม โดยรา
Humicola sp. ที่มีประสิทธิภาพ และการทดสอบประสิทธิภาพ
ในการดูดซับแคดเมียมผ่านกระบวนการแบบคอลัมน์
ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชีวมวลไม่มีชีวิตที่ล้างด้วยเบสของรา
Humicola sp. มีความสามารถในการดูดซับแคดเมียมได้
มากกว่าชีวมวลที่มีชีวิต ชีวมวลไม่มีชีวิตด้วยความร้อนแห้ง
ชีวมวลไม่มีชีวิตที่ล้างด้วยกรด โดยสภาวะที่ชีวมวลรา
Humicola sp. ไม่มีชีวิตที่ล้างด้วยเบส สามารถดูดซับ
แคดเมียมไอออนได้ดีที่สุด คือ สารละลายแคดเมียมมี
พีเอชเท่ากับ 7 หลังจากเวลาผ่าน 150 นาที ที่อุณหภูมิสูง
(*ประสิทธิภาพมากที่สุดที่ 70 องศาเซลเซียส*) ขณะที่เมื่อนำ
ชีวมวลมาผ่านการคายโลหะหนัก โดยใช้กรดไนตริก 0.1
โมล พบว่า ประสิทธิภาพในการดูดซับโลหะหนักลดลงเหลือ
ร้อยละ 78.95

หลังจากนั้น เมื่อใช้คอลัมน์ที่บรรจุด้วยเม็ดชีวมวลรา
ไม่มีชีวิตที่ล้างด้วยเบสที่ตรึงด้วยอัลจินต มาบำบัดแคดเมียม

ที่ความเข้มข้น 20 มิลลิกรัมต่อลิตร ภายใต้อัตราการไหลระหว่าง 5 และ 10 มิลลิเมตรต่อนาที ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าแคดเมียมที่ถูกดูดซับเพิ่มมากขึ้น เมื่ออัตราการไหลเพิ่มขึ้นหลังจาก 5 ชั่วโมงผ่านไป ประสิทธิภาพการกำจัดจะลดลงเหลือร้อยละ 43.79 ที่อัตราการไหล 10 มิลลิเมตรต่อนาที จากผลการทดลองทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการใช้ตัวกรองชีวภาพโดยเซลล์ตรึงรา *Humicola* sp. มาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำจัดไอออนแคดเมียมได้ ซึ่งในอนาคตควรมีการนำเครื่องกรองแคดเมียมไปใช้จริงในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยน้ำทิ้งที่มีการปนเปื้อนแคดเมียม และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความสามารถในการดูดซับแคดเมียมรวมกับโลหะหนักชนิดอื่น เช่น สังกะสี ตะกั่ว และปรอท เป็นต้น

ผลลัพธ์จากงานวิจัยดังกล่าว

1. จากการบูรณาการกับการเรียนการสอน ในรายวิชา จุลชีววิทยาสิ่งแวดล้อม และรายวิชาโครงการ ส่งผลให้โครงการนักศึกษาได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งในหัวข้อเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการดูดซับทางชีวภาพโดยชีวมวลที่ไม่มีชีวิตของรา *Humicola* sp. ที่ผ่านความร้อนแห้ง โดย นางสาวชลลดา สูงปานเขานางสาววันวิษา ยอดอ่วม และนางสาวทักษพร ไกรสิงห์ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการประกวดโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อม (ด้านการจัดการขยะมูลฝอยและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม) ตามโครงการส่งเสริมเฟื่องวัง และควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2558 งานวันสิ่งแวดล้อมโลก วันศุกร์ที่ 5 มิถุนายน 2558 ณ เทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. รางวัลนักวิจัยดีเด่น จากงาน INARCRU III (*International Academic & Research Conference of Rajabhat University*) ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. นำเสนองานวิจัย ในมหกรรมวิจัยแห่งชาติ 2558 (*Thailand Research Expo 2015*) เรื่อง เครื่องกรองแคดเมียมทางชีวภาพ โดยรจาก ตะกอนดิน ห้วยแม่ตาบ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ณ ศูนย์ประชุมบางกอก คอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 16-20 สิงหาคม พ.ศ.2558
4. เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับนานาชาติทั้งสิ้น 3 บทความ ดังนี้
 - 4.1 **Netpae,T.,** Suckley, S. & Phalaraksh, C. (2015). Cadmium Tolerance Fungi Isolated from Polluted Sites in the Mae Tao creek, Thailand. *Advanced Studies in Biology*. 1, 29-37. (ฐานข้อมูล Thomson Reuters (ISI))
 - 4.2 **Netpae,T.,** Suckley, S. & Phalaraksh, C. (2014). Biosorption of Cd²⁺ from Aqueous Solutions by Tolerant Fungus *Humicola* sp.. *Advances in Environmental Biology*. 8 (21), 308-312. (ฐานข้อมูล Thomson Reuters (ISI) และ Scopus)
 - 4.3 **Netpae,T.** (2015). Cd²⁺ Biosorption by Pretreatment Biomass of Highly Cadmium Resistant Fungus *Humicola* sp.. *Electronic Journal of Biology*. 11 (1), 13-16. (ฐานข้อมูล Thomson Reuters (ISI))

โครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

นำเสนอโดย ผศ.ชัยณรงค์ ชันผณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ.2555 ทุกหลักสูตรมีเป้าหมายเป็นการฝึกสหกิจศึกษา และฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกภาควิชา สหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีโอกาสปฏิบัติงานจริง ในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ ก่อนที่จะสำเร็จ การศึกษา และออกไปประกอบวิชาชีพ วิธีการศึกษาใน รูปแบบสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยได้ตกลงทำความร่วมมือ กับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สถานประกอบการ ที่มีชื่อเสียงในแต่ละสาขาวิชาชีพในการจัดให้นักศึกษา ได้มีโอกาสปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ ในขณะที่ นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ และ สร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพจากการปฏิบัติงานทำให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงกับความ ต้องการของสถานประกอบการ และเรียนรู้การทำงาน จากประสบการณ์จริง

งานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาผ่านเครือข่ายพัฒนาสหกิจ ศึกษาอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง เพื่อดำเนินโครงการ อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียน มคอ.4 และ มคอ.6 เป็น กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษา ระบบสหกิจศึกษา และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แก่ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และคณะทำงาน ระดับมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยส่งเสริมการพัฒนาสหกิจ ศึกษาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง เมื่อวันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2556

ในส่วนการจัดเตรียมความพร้อมเรื่องเครือข่ายสหกิจ ศึกษาได้ดำเนินการทำข้อตกลงความร่วมมือ MOU กับ

หน่วยงานภาครัฐ และบริษัทเอกชนเพื่อเป็นเครือข่าย อาทิ บริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด กรุงเทพ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) กรุงเทพ บริษัท แปซิฟิก ไบโอเทค จำกัด เพชรบูรณ์ บริษัท วี.สถาปัตย์ จำกัด เพชรบูรณ์ บริษัท มิซูอโต้ เพชรบูรณ์ จำกัด สมาคม ชาวไทย เมืองอินเดียนาโพลิส สหรัฐอเมริกา ศูนย์พัฒนา ฝีมือแรงงาน เพชรบูรณ์ บริษัท ไร่ นายจูล์ คันวงศ์ จำกัด เพชรบูรณ์ Buddhist Meditation Society of Norwalk

ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ และ บริษัทเอกชน รองรับนักศึกษาที่จะออกฝึกสหกิจศึกษา ดังนี้ บริษัท ไทยรุ่งเรืองอุตสาหกรรม จำกัด เพชรบูรณ์ ศูนย์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา บริษัท เอิร์บบ ออริจิน จำกัด กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ปทุมธานี บริษัท พาร์เวล อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด กรุงเทพฯ บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด ฉะเชิงเทรา บริษัท บางกอกแกล็บ แอนด์ คอสเมติก จำกัด ราชบุรี บริษัท เขาค้อทะเลภู จำกัด เพชรบูรณ์ โรงเรียนบ้านบึงคล้า เพชรบูรณ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ บริษัท คูโบต้า เพชรบูรณ์ จำกัด บริษัท ทูร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ บริษัท ไทย แอร์เอเชีย จำกัด พิษณุโลก โรงแรม เลอ เมอริเดียน กรุงเทพฯ Galangal Cooking Studio เชียงใหม่ Four Seasons Resort Chiang Mai เชียงใหม่ บริษัท ซิตีแอร์เวย์ จำกัด กรุงเทพฯ เซอราดัน แกรนด์ สุขุมวิท อะลัคซวีร์ คอลเลคชั่น ไฮเต็ล กรุงเทพฯ โรงแรมสยามเดซอ พัทยาใต้ ชลบุรี โรงแรมเรดิสัน บลู พลาซาบางกอก กรุงเทพฯ สยามนิรมิต กรุงเทพฯ และซีพี ออลล์ ยังร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ เปิดหลักสูตรการจัดการธุรกิจค้าปลีกเพื่อเตรียม

พร้อมรองรับนักศึกษาสหกิจศึกษาในอนาคตต่อไป

ทั้งนี้ ในด้านเนื้อหาวิชาชีพที่นักศึกษาเลือกเรียน รวมทั้งด้านเทคโนโลยี บุคลิกภาพการวางตัว รวมถึงมีการพัฒนาและทำความเข้าใจให้แก่อาจารย์นิเทศ และนักศึกษา เตรียมความพร้อมก่อนฝึกสหกิจศึกษา โดยจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติสหกิจศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องของบุคลิกภาพ ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารในสถานประกอบการ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในสำนักงาน และการเขียนรายงาน ซึ่งนักศึกษาสหกิจศึกษาจะมีความพร้อมในการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ หลังจากที่นักศึกษาได้ออกฝึกสหกิจศึกษาเป็นระยะเวลา 4 เดือน หรือ 160 ชั่วโมง เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการจัดโครงการสัมมนาประสบการณ์หลังปฏิบัติสหกิจศึกษา ให้แก่นักศึกษาที่ผ่านการฝึกสหกิจศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในหลักการสหกิจศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีของการเข้าร่วมสหกิจศึกษา ตลอดจนปัญหาอุปสรรค ของการออกฝึกสหกิจศึกษา รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแบ่งปันข้อมูลความรู้ของการฝึกสหกิจศึกษาระหว่างอาจารย์ประจำหลักสูตร กรรมการบริหารหลักสูตร นักศึกษา อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร และยังได้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่นักศึกษารุ่นน้อง เพื่อเป็นแนวทางการฝึกสหกิจศึกษาที่ดีต่อไป

มีการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ นักศึกษา โดยงานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างความแบบทดสอบวัดระดับ และการเรียนการสอนภาษาลาว แก่ครูจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาจารย์เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยรุ่นที่ 1 จัดขึ้นในวันที่ 21-24 กรกฎาคม 2558 รุ่นที่ 2

วันที่ 3-4 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุม ศรีชมภู อาคารฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ งานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีหน้าที่ในการส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และสหกิจศึกษา ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยให้ทุกหลักสูตรสาขาวิชาเตรียมความพร้อมด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนักศึกษา จัดให้การเรียนวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หรือจัดโครงการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนการส่งนักศึกษาเข้าสู่ออกฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา โดยให้ทุกหลักสูตรดำเนินการจัดส่งรายละเอียดการดำเนินงานฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ของทุกหมู่เรียน มายังงานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ ตรวจสอบและดำเนินการออกใบลงทะเบียนให้แก่นักศึกษาที่จะฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา และให้งานสหกิจศึกษา ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม มคอ. 6 เมื่อสิ้นสุดกระบวนการฝึกประสบการณ์ภาคสนามของแต่ละหมู่เรียน โดยงานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มีหน้าที่ที่ต้องจัดทำโครงการฝึกสหกิจศึกษา แผนนิเทศ สหกิจศึกษา แผนการประเมินผลการฝึกสหกิจศึกษา ตลอดจนรวบรวมประมวลผลการฝึกของนักศึกษารายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสหกิจศึกษาของนักศึกษาร่วมกับอาจารย์นิเทศ สหกิจศึกษาของหลักสูตรสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เรื่อง ระบบและกลไกการส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และสหกิจศึกษา พ.ศ. 2558

การจัดกิจกรรมการคัดเลือกนักศึกษาเข้าสู่สหกิจศึกษาร่วมกับภาครัฐและบริษัทเอกชนอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากการส่งนักศึกษาออกฝึกสหกิจศึกษา ดังนี้

ปีการศึกษา 2556

ลำดับที่	สาขาวิชา	นักศึกษา (จำนวน)	สถานประกอบการ
1	วิทยาการคอมพิวเตอร์	8	บริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด
2	บัญชี	5	บริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด
	รวม	13	

ปีการศึกษา 2557

ลำดับที่	สาขาวิชา	นักศึกษา (จำนวน)	สถานประกอบการ
1	เคมี	3	บริษัท ไทยรุ่งเรืองอุตสาหกรรม จำกัด
2	ชีววิทยา	3	บริษัท แปซิฟิกไบโอเทค จำกัด
3	เทคโนโลยีการอาหาร	2	บริษัท ไร่นายจุล คูนวงศ์ จำกัด
4	การจัดการ	3	บริษัท ไร่นายจุล คูนวงศ์ จำกัด
5	คอมพิวเตอร์อุตสาหกรรม	1	บริษัท ไร่นายจุล คูนวงศ์ จำกัด
	รวม	12	

ปีการศึกษา 2558 (ตามมาตรฐานหลักสูตร)

ลำดับที่	สาขาวิชา	นักศึกษา (จำนวน)	สถานประกอบการ
1	เคมี	22	ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 บริษัท เฮิร์บ ออร์จิน จำกัด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บริษัท พาร์เวล อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท แปซิฟิกไบโอเทค จำกัด บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ไร่นายจุล คูนวงศ์ จำกัด บริษัท บางกอกแล็บ แอนด์ คอสเมติก จำกัด บริษัท เขาค้อทะเลภู จำกัด โรงเรียนบ้านบุงคล้า
2	วิทยาการคอมพิวเตอร์	3	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท คูโบต้า เพชรบูรณ์ จำกัด
3	สารสนเทศศาสตร์	2	บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
4	ภาษาอังกฤษธุรกิจบริการ	15	บริษัท ไทยแอร์เอเชีย จำกัด โรงแรม เลอ เมอริเดียน กรุงเทพฯ Galangal Cooking Studio Four Seasons Resort Chiang Mai บริษัท ซิตีแอร์เวย์ จำกัด เซอร่าตัน แกรนด์ สุขุมวิท อะลัคซ์วี คอลเลคชั่น โฮเต็ล โรงแรม สยาม เดชอ พัทยาใต้ โรงแรมเรติสัน บลู พลาซาบางกอก สยามนิรมิต
	รวม	42	

90 ปี พิบูลสงครามแห่งความภาคภูมิใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นำเสนอโดย ดร. สาคร สร้อยสังวาลย์

นับจากปี พ.ศ.2469 มณฑลพิษณุโลก ได้รับงบประมาณจากกระทรวงธรรมการ สมทบกับเงินบริจาคของพ่อค้าประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก สร้างอาคารเรียนโรงเรียนฝึกหัดครูประจำมณฑลขึ้น ในที่ดินพระราชวังจันทน์ เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชาย และได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานนามโรงเรียนและเชิญเสด็จมาทรงเปิดอาคารเรียน “โรงเรียนพิษณุโลกวิทยายน” เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2469 จนสืบเนื่องถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานนาม “ราชภัฏ” อันเป็นมหามงคลนาม เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2535 และทรงลงพระปรมาภิไธยให้ไว้ และเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2547 พัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานจวบจนปัจจุบันกว่า 90 ปี ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม เสริมสร้างทักษะวิชาการ พัฒนาวิชาชีพครู ปรับปรุงถ่ายทอดพัฒนาเทคโนโลยีสู่การบริการชุมชน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนารูปแบบ และกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาปัจจัยที่จำเป็นแก่การเรียนการสอน พัฒนาศูนย์ให้บริการ

ต่างๆ อย่างครบวงจรและทันสมัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัย นอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มหาวิทยาลัยยังได้พัฒนางานด้านการวิจัยและบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น เรียนรู้กระบวนการ ร่วมคิดร่วมทำ เข้าใจสังคม อันยังผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ ได้อย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมีที่ตั้ง 3 แห่ง คือ ส่วนวังจันทน์ ส่วนทะเลแก้ว และส่วนสนามบิน โดยมีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และบัณฑิตวิทยาลัย

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในช่วง พ.ศ.2559-2563 กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ “เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏต้นแบบที่น้อมนำคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ตามแนวพระราชดำริ บูรณาการกับการปฏิบัติภารกิจผลิตบัณฑิต การวิจัย บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสู่

ท้องถิ่น ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง พร้อมก้าวสู่อาเซียน” และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยได้กำหนดพันธกิจ ได้แก่

1. เพิ่มคุณค่าการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แบบบูรณาการ โดยน้อมนำคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ตามแนวพระราชดำริฯ
2. ผลิตบัณฑิตโดยเน้นบัณฑิตนักปฏิบัติ ด้วยกระบวนการบูรณาการวิจัยและพัฒนาแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
3. สร้างองค์ความรู้ ด้วยหลักสูตรที่สามารถรองรับสถานการณ์ปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
4. จัดการกระบวนการภายใน โดยเน้นการบริหารแบบจัดการตัวเองเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

ตามที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐาน TQF เพื่อพัฒนาบัณฑิตพิบูลสงครามตามอัตลักษณ์ คือ “**บัณฑิตนักปฏิบัติ ซื่อสัตย์ อดทน พร้อมพัฒนาตน**” มุ่งเน้นให้นักศึกษาที่เข้าศึกษาตามหลักสูตรต่างๆ เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ มีความอดทนสามารถฝึกฝนและพัฒนาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา โดยมหาวิทยาลัยได้เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ร่วมกับกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของอาจารย์ผู้สอน เชื่อมโยงกับการทำงานจริง ผ่านกลไกของสหกิจศึกษา หรือ WiL (*Work Integrated Learning*) โดยในส่วนของพัฒนาฐานจิต ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษา จัดทำเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไปให้นักศึกษาได้เลือกเรียน

ในส่วนของแนวปฏิบัติที่ดีด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เชื่อมโยงกับการเรียนการสอน และมุ่งเน้นให้คณาจารย์ นักวิจัยมีทักษะการวิจัยที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน

ท้องถิ่น การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพครู การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ เชื่อมโยงไปสู่นักศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย ส่งผลให้มีความรู้และทักษะในการทำงาน มุ่งสู่การเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติในอนาคต

ผลจากการวิจัย ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น พัฒนาผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน มีชุมชนหรือสถานประกอบการต้นแบบที่มหาวิทยาลัยได้ร่วมพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าจำนวนมาก นอกจากนั้น ผลงานวิจัยยังสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาการ ก่อให้เกิดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตรต่างๆ มีผลการวิจัยที่ได้รับการยอมรับ สามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ และมหาวิทยาลัยยังได้จัดให้มีการประชุมวิชาการ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการบริการวิชาการตามแนวพระราชดำริ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลากหลายที่มหาวิทยาลัยร่วมดำเนินการกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โครงการจัดตั้งสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง โครงการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) โครงการเครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาการเรียนการสอนบนระบบ e-Learning (*eDL-Square*) เป็นต้น

ผลการดำเนินงานในส่วนของบริการวิชาการ ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ให้มีความยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ สร้างงานสร้างรายได้ มีชุมชนต้นแบบที่มหาวิทยาลัยได้ร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ตำบลพลายชุมพล ตำบลจอมทอง เป็นต้น นอกจากนั้น ยังได้ปฏิบัติงานเพื่อสนองพระราชดำริ จนมีผลการดำเนินงานที่โดดเด่นได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย เช่น ได้รับรางวัลโครงการระดับดีเด่น ในส่วนของเผยแพร่ฝึกอบรม eDLTV/eDLRU ให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ กว่า 3,000 แห่ง มีครูเข้าร่วมกว่า 1,000 คน เป็นต้น

การขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์กับสังคม (UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY ENGAGEMENT)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

นำเสนอโดย ผศ.เรืองเดช วงศ์หล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีพันธกิจที่สนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัยในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้ “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยาเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน” โดยมหาวิทยาลัยฯ ได้มีการดำเนินงานตาม พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 และพันธกิจที่กำหนดไว้ ตลอดระยะเวลาอันนับตั้งแต่การก่อตั้ง ทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นโดยการบูรณาการพันธกิจการวิจัย การบริการวิชาการ และการเรียนการสอน โดยใช้หลักการทำงานแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ (RICN Model) จนเกิดเป็นรูปธรรมผลงานเป็นที่ยอมรับและต้นแบบการเรียนรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและเครือข่ายมหาวิทยาลัยเอกชน และในระยะต่อมามีการพัฒนาระบบและกลไกการสนับสนุนตั้งแต่การจัดการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อยกระดับคุณภาพสู่การเป็นต้นแบบพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัย (University Engagement) โดยต่อยอดจากทุนเดิมและศักยภาพในเชิงนโยบาย ความหลากหลายและเชี่ยวชาญของศาสตร์วิชา องค์ความรู้ และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based collaborative research : ABC) ซึ่งมีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ และยังมีพื้นที่ต้นแบบสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พันธกิจการวิจัย การบริการวิชาการ และการเรียนการสอน มีกลไกสนับสนุน

การปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่น เพื่อให้สนองต่อนโยบายอย่างหลากหลาย มีผลงานที่ชี้ชัดถึงประสพการณ์ความสำเร็จ มีการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นระดับหนึ่ง ที่เป็นต้นแบบพร้อมต่อยอดและขยายผลหรือที่เรียกว่าอุตรดิตถ์โมเดล (Uttaradit Model)

จากทุนเดิมที่มี มหาวิทยาลัยฯ จึงกำหนดให้งานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม เป็นนโยบายเร่งด่วนของมหาวิทยาลัยฯ ที่ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการ และได้มีการพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร และได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาไว้ ดังนี้

1. พัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระดับมหาวิทยาลัย มุ่งเน้น “การพัฒนาระบบและกลไกในเชิงนโยบาย” เพื่อกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนแนวปฏิบัติ มาตรการ การสนับสนุน การกำกับติดตามและเสริมแรง โดยต่อยอดจากศักยภาพและทุนเดิมที่มีอยู่ ทั้งด้านความเชี่ยวชาญบนความหลากหลายของศาสตร์วิชา องค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาและยกระดับ ฐานข้อมูลชุมชนท้องถิ่น ภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือ พื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ และกลไกสนับสนุนการปฏิบัติที่น้อมนำแนวพระราชดำริและยึดหลักปรัชญา วิสัยทัศน์การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นที่เน้นการบูรณาการพันธกิจสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้มีระบบและกลไก

- การขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมใน 3 ระดับ คือ ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย และระดับหน่วยงานสนับสนุนที่มีกลไกการบริหารจัดการและกลไกสนับสนุน ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยมีการกำกับติดตามแบบเสริมพลัง เพื่อให้เกิดระบบและกลไกการบริหารงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมที่มีรูปธรรมผลงานตามหลักการพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม และเป็นต้นแบบสามารถขยายผลเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. **วิจัยเพื่อการพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม** การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมสามารถพัฒนางานในรูปแบบของการวิจัยในงานปกติ (*Routine to Research : R2R*) เพื่อเพิ่มคุณค่าของงานโดยการสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์การทำงาน
 3. **ถอดบทเรียนประสบการณ์ความสำเร็จต่อขยายผลจากทุนเดิมที่เป็นจุดแข็ง** โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบและกลไกการสนับสนุนการทำหน้าที่พันธกิจสัมพันธ์ และจัดทำแผนงาน โครงการปฏิบัติการพันธกิจสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของหน่วยงานที่จะนำไปสู่การชี้แจงแก้ปัญหาพัฒนาท้องถิ่นและสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่ประชาคมอาเซียนตามศาสตร์และศักยภาพของหน่วยงานระดับคณะ
 4. **สร้างหลักสูตรเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการงานวิจัยและบริการวิชาการ** เพื่อการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วม ที่นำไปสู่การชี้แจงแก้ปัญหาพัฒนาท้องถิ่น และสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่ประชาคมอาเซียน
 5. **จัดทำคู่มือและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง** เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม ที่จะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่ประชาคมอาเซียนทั้งระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และหลักสูตร
 6. **พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงาน** เช่น
 - การเสริมสมรรถนะนักบริหารงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง
 - การเสริมสมรรถนะบุคลากรด้านการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วม ทั้งด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ
 7. **จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบและกลไกงานพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมในระดับคณะ วิทยาลัย และหน่วยงานสนับสนุน** ให้มีความชัดเจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
 8. **พัฒนาเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยในมหาวิทยาลัย** โดยการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการวิจัยและบริการวิชาการที่มีการยกระดับต่อเนื่อง (*Data Base Development*) ที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ ทั้งของมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ในการต่อยอดขยายผลสู่การจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน
 9. **จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้** เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานวิจัยให้กับหน่วยจัดการงานวิจัยระดับคณะ/หลักสูตร เพื่อให้เกิดการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วมสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 10. **มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์ประสานงานในการเชื่อมระบบเครือข่ายการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย (ระดับมหาวิทยาลัย คณะ หลักสูตร หน่วยงานสนับสนุน)** ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ การบ่มเพาะ สะสม สานต่อองค์ความรู้ ฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ โดยใช้เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมประสานทุกเครือข่ายสู่เป้าหมายร่วมพัฒนา ทั้งการบูรณาการพันธกิจของมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่นให้ทำงานตามพันธกิจที่ประกันคุณภาพ ตามมาตรฐานตัวชี้วัดขององค์กร รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะการพัฒนาระบบ

และกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมที่สอดคล้องกับศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาและความต้องการของหน่วยงาน/องค์กร เพื่อให้เกิดกลไกเชิงระบบที่เป็นภาพรวมการขับเคลื่อนงานที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกันของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม

การก้าวเข้าสู่การเป็นต้นแบบพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม จำเป็นต้องมีระบบ กลไก และปัจจัยหนุนเสริมเพื่อให้เกิดรูปธรรมผลงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมตามหลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership)
2. เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits)

3. มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship)
4. เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact)

โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมแบบมีส่วนร่วมที่ทุกหน่วยงานในสถาบัน คณะ วิทยาลัย และหน่วยงานสนับสนุน ปฏิบัติหน้าที่พันธกิจกับสังคมด้วยการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัยและบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม แก้ปัญหา และชี้แนะให้ท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และพร้อมเป็นต้นแบบขยายผล เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม (Uttaradit Rajabhat University Engagement)

พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มาตรา 7

“มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน”

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พ.ศ.2559-2563

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วม

ระบบและกลไกขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ ม.ราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม

ศูนย์บูรณาการงานวิจัยและวิชาการเพื่อรับใช้สังคม สถาบันวิจัยและพัฒนา

หน่วยงานระดับคณะ

หน่วยงานสนับสนุน

Partnership/Mutual benefits/Scholarship/Social impact

รูปธรรมผลงานพันธกิจสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยกับสังคมแบบมีส่วนร่วมที่ทุกหน่วยงานในสถาบัน คณะ วิทยาลัย และหน่วยงานสนับสนุน ปฏิบัติหน้าที่พันธกิจกับสังคมด้วยการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัยและบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม แก้ปัญหา และชี้แนะให้ท้องถิ่น

ต้นแบบขยายผล

เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

- ต้นแบบพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมของประเทศ
- สถาบันเดียวของประเทศที่มีหน่วยงานหลักเป็นแบบอย่างของพันธกิจกับสังคม
- สถาบันเดียวของประเทศที่ทุกหลักสูตรปฏิบัติหน้าที่พันธกิจกับสังคม
- สถาบันเดียวของประเทศที่อาจารย์ทุกคนปฏิบัติหน้าที่พันธกิจสัมพันธ์กับสังคม

ทุนเดิม/ศักยภาพ

โครงการสืบสานประเพณี ลอยกระทงสาย ไหลประทีป 1000 ดวง

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

นำเสนอโดย อาจารย์หัสชัย ตั้งมั่ง

ความสำคัญของโครงการ

การจัดโครงการด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นภารกิจหนึ่งที่ทางสถาบันต้องการจัดกิจกรรมที่มุ่งหวังเพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ แลกเปลี่ยน พัฒนาศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ปลูกฝังค่านิยม ความภาคภูมิใจ ความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้ จะเน้นให้นักศึกษา บุคลากรของวิทยาลัย ชุมชน และประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันที่ต้องการยกระดับมาตรฐานการพัฒนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ชุมชนให้เป็นที่ยอมรับในระดับจังหวัด ระดับชาติ และนานาชาติ

โครงการสืบสานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง เป็นโครงการหนึ่งที่ทางสถาบันสนับสนุนและให้ความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษา บุคลากรของวิทยาลัย ชุมชน และประชาชนทั่วไป ตระหนักถึงคุณค่าของแก่นสารและความสำคัญของประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง ร่วมกันอนุรักษ์เผยแพร่ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ ที่สะท้อนแสดงให้เห็นถึงสภาพวิถีชีวิตของคนเมืองตากที่มีความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน ให้เป็นที่ยอมรับในระดับจังหวัด ระดับชาติ และนานาชาติต่อไป

จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

1. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา บุคลากรของวิทยาลัย ชุมชน และประชาชน ได้เรียนรู้และเห็นความสำคัญของ

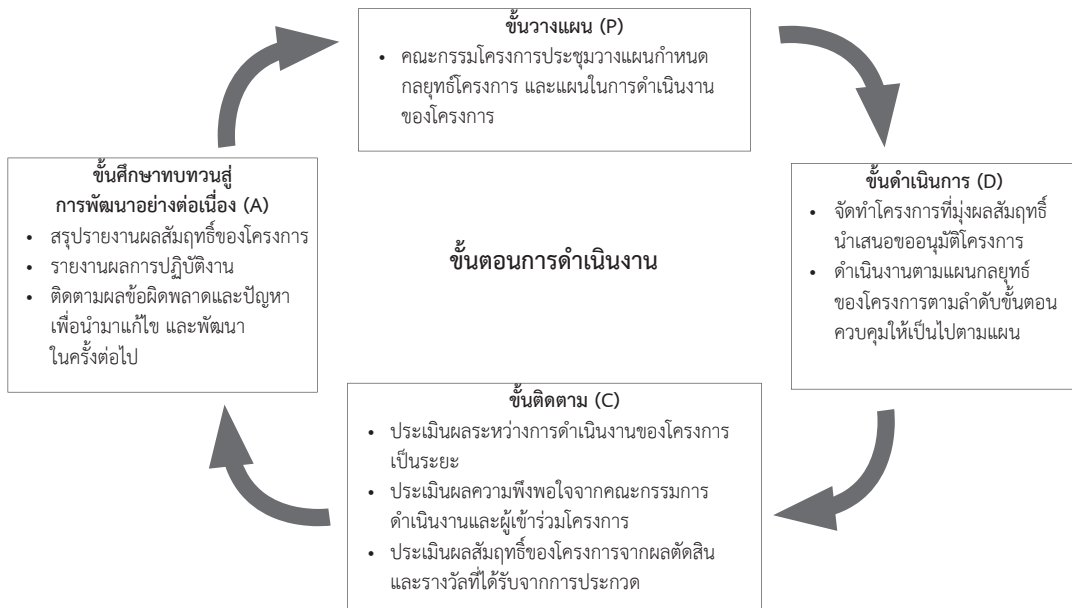
ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง

2. เพื่อให้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์จากการจัดโครงการ และได้รับการยอมรับ
3. เพื่อให้เกิดผลในการเผยแพร่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับจังหวัด ระดับชาติ และนานาชาติ

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ

1. นักศึกษา บุคลากรของวิทยาลัย ชุมชน และประชาชน ได้รับความรู้และเห็นความสำคัญของประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง
2. ผลเป็นที่ประจักษ์จากการจัดโครงการ และได้รับการยอมรับ ในระยะเวลา 3 ปี มีดังนี้
 - ปี 2556 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1
 - ปี 2557 ได้รับรางวัลชนะเลิศ ครองถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - ปี 2558 ได้รับรางวัลชนะเลิศ ครองถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (เป็นปีที่ 2)
 - ได้รับการยอมรับจากจังหวัด และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดตาก ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และร่วมเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีกระทงสาย
3. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา วิทยาลัยได้เป็นแหล่งเผยแพร่และเรียนรู้ ได้รับการเข้าเยี่ยมชมจากคณะนักท่องเที่ยว สื่อมวลชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตาก เข้าร่วมแสดงผลงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ในการท่องเที่ยวไทยประจำปี 2557

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่นักศึกษาและสถาบันได้รับ

1. นักศึกษาได้เรียนรู้และเห็นความสำคัญของประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสืบทอดนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ต่อได้อย่างถูกต้อง
2. นักศึกษาได้ใช้ความรู้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้กับกิจกรรม และได้ใช้ความสามารถพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอน ในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. นักศึกษาได้มีส่วนร่วมกับบุคลากรของสถาบัน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ในการทำกิจกรรม เป็นการฝึกประสบการณ์ทำงานเป็นทีม และการเข้าร่วมสังคม
4. นักศึกษาและสถาบันได้รับการยอมรับจากหน่วยงานระดับจังหวัด ระดับชาติ และนานาชาติ ในการเผยแพร่องค์ความรู้ประเพณีกระทงสาย
4. ได้รับการเยี่ยมชม และบันทึกเทปรายการจากสื่อมวลชนต่างประเทศ ได้แก่ สื่อจากประเทศสิงคโปร์
5. ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนจังหวัดไปแสดงผลงานประชาสัมพันธ์ในงานท่องเที่ยวไทย ปี 2557
6. ได้รับคัดเลือกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตาก นำกระทงกลายไปใช้ในการประชาสัมพันธ์งานประเพณีกระทงสายทั้งในและต่างประเทศ
7. ได้รับการยอมรับจากจังหวัด และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตาก ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้ประเพณีกระทงสาย

แนวคิดการพัฒนาต่อยอดผลสำเร็จโครงการ

การเผยแพร่ความรู้และการได้รับการยอมรับ

1. ได้รับการเยี่ยมชมจากคณะผู้บริหารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. ได้รับการเยี่ยมชมจากคณะนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เยอรมัน และรัสเซีย
3. ได้รับการเยี่ยมชม และบันทึกเทปรายการจากสื่อมวลชนในประเทศ ได้แก่ ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง NBT

1. โครงการสร้างศูนย์วัฒนธรรมแหล่งเรียนรู้ประเพณีกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง
2. โครงการสร้างผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประจำสถาบันจากภูมิปัญญากระทงสาย
3. โครงการสร้างผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าภูมิปัญญากระทงสาย

เกษตรอินทรีย์ กล้าดี สู่วิถีชุมชน

วิทยาลัยชุมชนพิจิตร

นำเสนอโดย นายวิชาญ ชุ่มมัน

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตร อาทิ การทำนา การทำไร่ การทำสวน การปลูกพืชผักสวนครัว การทำประมง สินค้าหลักเพื่อการส่งออกของประเทศไทยคือ ข้าว ซึ่งมีการส่งออกทั้งในรูปข้าวเปลือก และข้าวสารที่มีคุณภาพดี มีชื่อเสียงติดอันดับ 1 ของโลก แต่ในปัจจุบันมีการแข่งขันการผลิตข้าว และส่งออกข้าวกันมากในหลายประเทศ ทั้งทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการขายข้าวตัดราคากันในตลาดโลก จึงทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง แต่ประเทศไทยยังได้เปรียบประเทศต่างๆ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยตั้งอยู่ในชัยภูมิ ทั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดี มีคุณภาพดิน คุณภาพน้ำ อากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าวที่ให้คุณภาพดีและผลผลิตสูง เป็นที่ต้องการของตลาดโลก ดังนั้น อาชีพชาวนาจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

จังหวัดพิจิตรมีพื้นที่การเกษตรจำนวน 2,525,452 ไร่ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวเป็นอันดับที่สองของภาคเหนือ ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดพิจิตรประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การทำไร่ และการทำสวน แต่การผลิตข้าวต้องประสบปัญหาด้านการผลิต ข้าวที่ผลิตได้ให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ คุณภาพข้าวไม่ค่อยดี ขายข้าวไม่ได้ราคา ซึ่งในกระบวนการผลิตข้าว มีการใช้สารเคมีในการป้องกัน

กำจัดโรคและแมลง การใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมากเพื่อเพิ่มผลผลิต จากปัญหาดังกล่าว จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพอนามัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในขณะเดียวกัน ทางด้านการตลาดยังผันผวนไม่แน่นอน จึงทำให้การเกษตรมีรายได้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนในการผลิต แต่ละฤดูการเพาะปลูก การที่เกษตรกรขาดองค์ความรู้ทางด้านการเกษตรที่ถูกต้อง การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ไม่เหมาะสม เกินความจำเป็น จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเป็นเงาตามตัว

จากวิถีทางการทำนาข้าวของเกษตรกรจังหวัดพิจิตร ในการทำงานที่ติดต่อกัน ตลอดระยะเวลานับเป็นสิบๆ ปี โดยไม่ได้มีการหยุดพักหน้าดิน จึงทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ดินขาดอินทรีย์วัตถุและขาดความอุดมสมบูรณ์ โครงสร้างของดินเสีย และมีการเผาตอซังก่อนการทำนาในครั้งต่อไป จึงทำให้สูญเสียธาตุอาหารที่มีอยู่ในต้นข้าว นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้สารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรเกินค่ามาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตร

วิทยาลัยชุมชนพิจิตร เป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่น เล็งเห็นความสำคัญใน

การทำนาข้าวที่ปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค จึงมีการส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและผู้บริโภค โดยจัดทำโครงการ “เกษตรอินทรีย์ กล้าดี สุวีถีชุมชน” โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตข้าวที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผลิตข้าวคุณภาพดีที่สามารถจำหน่ายได้ราคาที่สูงกว่าท้องตลาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป้าหมายในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายจำนวน 3 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนโพธิ์ประทับช้าง ชุมชนบ้านท่าบัว ชุมชนบ้านท่าเสา โดยมีประชาชนเป้าหมายที่จะได้รับความรู้เรื่องการทำนาระบบอินทรีย์ 300 ราย มีกิจกรรมที่หลากหลายประกอบ

จากตำราของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ในวันประสาทอนุปริญญาที่วิทยาลัยชุมชนพิจิตร เมื่อปีการศึกษา 2557 ซึ่งมีความห่วงใยต่อเกษตรกร จึงฝากให้วิทยาลัยชุมชนพิจิตรให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการปรับปรุงบำรุงดินให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชและการปลูกข้าว ซึ่งจะทำให้ข้าวได้ผลผลิตที่สูงขึ้น วิทยาลัยชุมชนพิจิตรจึงน้อมนำดำริของท่านมาทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในโครงการเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดพิจิตรให้มีคุณภาพให้ดีขึ้น ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และเป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งของประเทศไทย และสิ่งแวดล้อมของโลกต่อไป

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกร 1 หลักสูตร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านดิน และปุ๋ยมาวิพากษ์หลักสูตร จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม 5 ท่าน และเกษตรกรที่สนใจด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ 5 ท่าน

- รศ.ภูมิศักดิ์ อินทนนท์ คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ผู้เชี่ยวชาญด้านดิน และปุ๋ยจากพัฒนาที่ดิน พิจิตร
- ผู้เชี่ยวชาญด้านดิน และปุ๋ย เกษตรสิรินธร อ.บางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

- อาจารย์วิทยาลัยชุมชนพิจิตรที่มีความรู้ความชำนาญด้านวิทยาศาสตร์การเกษตร
- หมอдинรางวัลพระราชทานการประกวดการพัฒนาแผนการใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- กำนันตำบลท่าเสา เกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตข้าวอินทรีย์
- เกษตรกรที่สนใจการทำนาอินทรีย์ 5 ท่าน

กิจกรรมที่ 2 การผลิตข้าวอินทรีย์ครบวงจร ซึ่งมีเกษตรกรที่ได้รับองค์ความรู้จำนวน 100 คน หลักสูตรประกอบด้วย

- การเตรียมดินต่างๆ ไป
- การเตรียมพันธุ์ข้าว พันธุ์หอมประทุมเทพฯ
- การปลูก การปักดำ 1 ต้น โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรลงมือดำเนินการร่วมกับเกษตรกร
- การดูแลรักษา การผลิตน้ำหมักสูตรต่างๆ
- การเก็บเกี่ยว โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรลงมือเกี่ยวข้าวด้วยตนเองร่วมกับเกษตรกร
- การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการก่อเจดีย์ข้าวเปลือก ณ วัดท่าหลวง

กิจกรรมที่ 3 การฝึกอบรมเกษตรกร โดยมีเป้าหมายจำนวน 200 ท่าน หลักสูตร "การผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อนำไปสู่การผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิต (การจัดการดิน ปุ๋ย และธาตุอาหารพืช)" 2 ชุมชนๆ ละ 2 รุ่น รวมเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรม 207 ท่าน ประกอบด้วย

- เกษตรกรตำบลท่าบัว และนักศึกษาที่สนใจด้านการผลิตข้าว 2 รุ่นๆ ละ 70 ท่าน รวมเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ 147 ท่าน
- เกษตรกรตำบลท่าเสาที่สนใจด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ 2 รุ่นๆ ละ 30 ท่าน รวมเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ 60 ท่าน

กิจกรรมที่ 4 แปลงสาธิตการทำไร่นาสวนผสม 1 แปลง

- แปลงสาธิตการทำไร่นาสวนผสมในพื้นที่ 5 ไร่ ประกอบด้วย การทำนา 800 ตารางเมตร การปลูกไม้ผลชนิดต่างๆ ปลูกพืชสมุนไพร และเลี้ยงปลาในร่องสวน

กิจกรรมที่ 5 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงที่ใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์

- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงสูตรต่างๆ 5 สูตร ซึ่งวัสดุที่ใช้ในกระบวนการผลิตเน้นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงาน
- การผลิตปุ๋ยหมักแบบง่ายๆ ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพฯ

กิจกรรมที่ 6 การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตน้ำหมักชีวภาพสูตรต่างๆ

- การผลิตน้ำสูตรต่างๆ เช่น สูตรเร่งการเจริญเติบโต สูตรขับไล่แมลง สูตรฮอร์โมนพืช

กิจกรรมที่ 7 การศึกษาการทำนาเปรียบเทียบ กิจกรรมการศึกษาเปรียบเทียบการทำนาข้าวที่ได้รับการจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสม ตามการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

- การตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูก
- การใช้ปุ๋ยเคมีตามแบบที่เกษตรกรนิยม เปรียบเทียบกับการใช้ปุ๋ยฮอร์โมนปั้นเม็ดสูตรผสม ซึ่งมีธาตุอาหารครบ ทั้งธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม สารขับไล่แมลงศัตรูพืช สาร EM และฮอร์โมนพืช
- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 5 ราย

กิจกรรมที่ 8 โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง "รูปแบบการจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าวอินทรีย์ในเขตพื้นที่ชลประทานเพื่อเพิ่มผลผลิต"

- การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่วิทยาลัยชุมชนพิจิตร 3 ไร่
- วางแผนการทดลองแบบ RCBD จำนวน 3 สิ่งทดลอง 3 ซ้ำ รวม 9 แปลง
- T1 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทั่วไปที่เกษตรกรใช้ในการทำนาอินทรีย์ + น้ำหมักชีวภาพสูตรเร่งการเจริญเติบโต + น้ำหมักชีวภาพสูตรขับไล่แมลง
- T2 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงสูตรที่ 1 + น้ำหมักชีวภาพสูตรเร่งการเจริญเติบโตสูตร 1 + น้ำหมักชีวภาพสูตรขับไล่แมลง
- T3 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงสูตรที่ 2 + น้ำหมักชีวภาพสูตรเร่งการเจริญเติบโตสูตร 2 + น้ำหมักชีวภาพสูตรขับไล่แมลง
- การเก็บเกี่ยวและการวิเคราะห์ผลผลิต สามารถทำให้ได้ผลผลิตเฉลี่ย 940 กิโลกรัม/ไร่

สรุปได้ว่า วิทยาลัยชุมชนพิจิตรได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการทำนาอินทรีย์เพื่อผลิตข้าวที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 1 หลักสูตร ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ 307 ท่าน จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง แปลงสาธิตไร่นาสวนผสม แหล่งเรียนรู้ด้านน้ำหมักชีวภาพสูตรต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช การศึกษาการปลูกข้าวเปรียบเทียบ โดยเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วม และการศึกษาวิจัยการผลิตข้าวอินทรีย์

เครือข่ายด้านจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย เขตภาคเหนือตอนล่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

นำเสนอโดย ดร.วิสาข์ สุพรรณไพบุลย์

การส่งเสริมงานวิจัยให้มีจริยธรรมและมาตรฐานเป็นกลไกที่สำคัญของการพัฒนาให้นักวิจัยสามารถผลิตผลงานวิจัยที่เป็นไปตามหลักปฏิบัติที่ดีที่คำนึงถึงสิทธิ ความยุติธรรม ความปลอดภัย จรรยาบรรณและการมีมนุษยธรรม ตลอดจนมีผลงานวิจัยจากห้องปฏิบัติการที่มีความปลอดภัย ถูกต้องและน่าเชื่อถือ จากการที่มหาวิทยาลัยนเรศวรได้ส่งเสริมงานทางด้านจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีการดำเนินงานของคณะกรรมการในด้านต่างๆ คือ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองอาสาสมัครที่เข้าร่วมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของอาสาสมัครที่ผู้วิจัยพึงปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางสากลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับนานาชาติจาก The Strategic Initiative for Developing Capacity in Ethical Review (SIDCER) และระดับชาติจาก National Ethics Committee Accreditation System in Thailand (NECAST) และเป็นหนึ่งในสถาบันที่ได้รับการรับรองที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตามพระราชบัญญัติยาและกฎกระทรวง (Drug Act and Ministerial Regulations) ที่ใช้บังคับการนำยาใหม่หรือเครื่องมือแพทย์เข้ามาใช้ในการศึกษาวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในสัตว์ทดลองเพื่อการวิจัยและสถานสัตว์ทดลองเพื่อการวิจัย (Center For Animal Research Naresuan University) มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งระดับชาติและนานาชาติ ภายใต้การรับรองจากสถาบันพัฒนาการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (สพสว.) ตาม พ.ร.บ.สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ.2558 และ Association for Assessment and Accreditation of Laboratory Animal Care (AAALAC) International คณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางชีวภาพ และการดำเนินงานภายใต้ พ.ร.บ.เชื้อโรคและพิษจากสัตว์ 2558 มหาวิทยาลัยนเรศวร ยังได้มีการดำเนินการตามโครงการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการวิจัยในประเทศไทย (ESPreL) ที่เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเสนอแนวปฏิบัติในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพความปลอดภัยห้องปฏิบัติการวิจัยในประเทศไทย ตลอดจนการส่งเสริมให้มีหลักปฏิบัติที่ดีทางห้องปฏิบัติการ (GLP) เพื่อให้ผลงานวิจัยมีความถูกต้องและน่าเชื่อถืออีกด้วย

มหาวิทยาลัยนเรศวรจึงมีบทบาทในการเป็นแม่ข่ายในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการส่งเสริมและพัฒนางานด้าน

จริยธรรมและมาตรฐานการวิจัยให้กับเครือข่าย โดยในเบื้องต้น ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนางานด้านการคุ้มครองอาสาสมัครที่เข้าร่วมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่เป็นรูปธรรมแล้ว จากการใช้กลไกของเครือข่ายที่สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (Naresuan University Regional Research Ethic Committee : NU-RREC)

การดำเนินงานด้านจริยธรรม และมาตรฐานการวิจัยในเครือข่าย

การจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นเหตุผลเนื่องมาจากปัจจุบันมีสถาบันและหน่วยงานเป็นจำนวนมากในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ที่มีการวิจัยในมนุษย์หรือเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทั้งการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ด้านสุขภาพ และการวิจัยทางคลินิก โดยที่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสถาบัน (Institutional Research Ethics Committee, IREC) และมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นหนึ่งในสถาบันที่มีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ ในระดับชาติและนานาชาติแล้ว จึงได้รับการทาบทามจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ให้มีบทบาทในการเป็นสถาบันหลักต้นแบบของประเทศไทย ในการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เขตภาคเหนือตอนล่าง

การจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (Naresuan University Regional Research Ethic Committee : NU-RREC) โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ วช. และสถาบันเครือข่ายในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการ RREC โดยการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือจัดตั้ง คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนระดับเขต (Regional Research Ethic

Committee : RREC) ระหว่างมหาวิทยาลัยนเรศวร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสถาบันเครือข่าย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก ซึ่งบันทึกข้อตกลงทำเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สนับสนุนการจัดตั้ง NU-RREC เป็นเงินอุดหนุน 2 ปี ปีละ 200,000 บาท และสถาบันเครือข่ายได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินการของคณะกรรมการฯ RREC

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (Naresuan University Regional Research Ethic Committee : NU-RREC) เป็น RREC แห่งแรกในประเทศไทย ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สถาบันอื่นๆ ใช้เป็นรูปแบบในการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ในระดับเครือข่าย และสามารถนำรูปแบบการดำเนินงานนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในระดับภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ปัจจุบันคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (NU-RREC) ได้ดำเนินงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยนเรศวร และสถาบันเครือข่าย รวมทั้งวิธี ดำเนินการมาตรฐาน (Standard Operating Procedures : SOPs) โดยกรอบผลสำเร็จของกิจกรรมที่กำหนดไว้ในขอบข่ายการดำเนินการ (Terms of Reference : TOR) มีดังนี้

1. การจัดทำวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs) และฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และนักวิจัย โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และกำลังดำเนินการฝึกอบรมให้แก่ผู้วิจัยของสถาบันเครือข่าย
2. บริหารจัดการการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs) โดยมีห้องสำนักงานคณะกรรมการฯ มีตู้สำหรับเก็บเอกสาร

โครงการที่เป็นความลับ มีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อเรียนรู้ และพิจารณาโครงการวิจัยที่ยื่นขอรับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3. การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ และนักวิจัย โดยได้จัดการอบรมเกี่ยวกับหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (*Human Subject Protection Course*) ให้แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และผู้วิจัยของสถาบันเครือข่าย

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสถาบันเครือข่าย

จากที่สถาบันเครือข่ายจำนวน 6 สถาบัน ได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (*NU-RREC*) ทำให้เกิดความตระหนักในการทำโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยโครงการวิจัยนั้นต้องยึดหลักเคารพต่อบุคคล หลักคุณประโยชน์และไม่เป็นโทษ และหลักความยุติธรรม คำนึงถึงการปกป้องอาสาสมัครเป็นสำคัญ โดยมีผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. สถาบันเครือข่ายได้ดำเนินการจัดทำระเบียบของสถาบัน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการ ในการเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เพื่อยื่นขอรับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. คณะกรรมการฯ ได้ร่วมกับสถาบันเครือข่าย ในการดำเนินการฝึกอบรมด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ให้แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และผู้วิจัยของสถาบันเครือข่ายด้วย เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์
3. นักวิจัยจากสถาบันเครือข่าย สามารถส่งโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร

ห่วงโซ่อุปทาน “กล้วย” : Banana Supply Chain (BSC)

เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง

นำเสนอโดย ผศ.ภุพงษ์ พงษ์เจริญ

ข้อมูลเบื้องต้น

เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา จำนวน 16 สถาบัน ดังนี้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยภาคกลาง มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยชุมชนพิจิตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพิษณุโลก และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง ดำเนินโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก เพื่อตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์แห่งรัฐในการสนับสนุนการพัฒนากำลังคน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างกลไกเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น โดยนำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดทักษะความรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับขีดความสามารถการผลิตและการจัดการของเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพ รายได้ และการพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการสร้าง ความเข้มแข็งทางสังคมอย่างยั่งยืน

แนวคิดการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “กล้วย”

ระยะเวลากว่า 3 ปีที่ผ่านมา เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง ดำเนินโครงการวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยเรื่อง “กล้วย” เนื่องจากในเขต 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี มีความได้เปรียบทางสภาพภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะ “กล้วย” ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกง่าย มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์และการนำมาใช้ประโยชน์ของคนในท้องถิ่น อันเป็นทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาและการอนุรักษ์ไว้

ดังนั้น เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง จึงเกิดแนวคิด ห่วงโซ่อุปทาน “กล้วย” หรือ Banana Supply Chain (BSC) เพื่อส่งเสริมการวิจัยที่เกี่ยวกับกล้วยอย่างรอบด้าน ผลักดันให้เกิดการพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้เท่าเทียมกับพืชเศรษฐกิจอื่น ศึกษาและดำเนินโครงการวิจัย ตั้งแต่วิถีชีวิตและวัฒนธรรม การเพาะปลูก การพัฒนาขยายสายพันธุ์ การนำไปใช้ประโยชน์ การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การตลาด และการขนส่ง เป็นต้น

ประโยชน์ของ “กล้วย” โดยสังเขป

1. พืชที่ปลูกง่าย หาซื้อง่ายและราคาไม่แพง
2. ผู้คนนิยมบริโภคกันมาก มีคุณค่าทางสารอาหารสูง และมีประโยชน์ต่อทุกเพศทุกวัย
3. มีสรรพคุณทางยา ช่วยป้องกันรักษาโรคต่างๆ ได้
4. ทุกส่วนของกล้วยมีคุณค่าและประโยชน์อนันต์ ตั้งแต่รากจนถึงใบ

ห่วงโซ่อุปทาน “กล้วย” หรือ Banana Supply Chain (BSC)
ของเครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 14 โครงการ
(กระบวนการ : ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ)

กระบวนการ	ชื่อโครงการ	ชื่อนักวิจัย	สถาบัน	ผลที่ได้รับ
ต้นน้ำ <ul style="list-style-type: none"> • การเพาะปลูก • การพัฒนาขยายสายพันธุ์ ฯลฯ 	1. การสังเคราะห์งานวิจัยกล้วยน้ำว้า	อ.ณัฐวุฒิ สติรางกูร	ม.ภาคกลาง	ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค ในการตัดสินใจผลิตและบริโภคกล้วยน้ำว้ามากขึ้น
	2. การขยายพันธุ์กล้วยน้ำว้ามะลิอ่องด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	อ.อรพิน เสงเลนคร	มรภ.พิบูลสงคราม	ผลิตหน่อกล้วยน้ำว้ามะลิอ่องให้เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว
	3. การศึกษาความหลากหลายพันธุ์กล้วยไข่ท้องถิ่น จ.กำแพงเพชร และการใช้ประโยชน์	อ.วิไลลักษณ์ สวนมะลิ	มรภ.กำแพงเพชร	เพิ่มมูลค่าและการนำไปใช้ประโยชน์ของกล้วยไข่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
	4. ความหลากหลายของชนิดและสายพันธุ์กล้วยในจังหวัดนครสวรรค์	อ.กันยา อนุกุลธนากร	มรภ.นครสวรรค์	ทราบจำนวนชนิดและสายพันธุ์กล้วยที่พบในจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีการจัดจำแนกที่ต้องตามหลักวิชาการ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือเพิ่มศักยภาพการผลิตในท้องถิ่นต่อไปในอนาคต
กลางน้ำ <ul style="list-style-type: none"> • การนำไปใช้ประโยชน์ • กระบวนการแปรรูป • กระบวนการผลิต ฯลฯ 	5. รูปแบบการพัฒนาเครื่องแปรรูปกล้วยเพื่อใช้ในสินค้า OTOP ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร	อ.อานนท์ วงษ์มณี	มรภ.กำแพงเพชร	เพิ่มรูปแบบการแปรรูปกล้วย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า OTOP ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรให้มีความหลากหลาย
	6. การพัฒนาเครื่องกดกล้วยเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์เป็นกล้วยม้วน	อ.นริศรา สุวิเชียร	มรภ.พิบูลสงคราม	ได้เครื่องกดกล้วยเพื่อนำไปใช้ในกลุ่มผู้ผลิตกล้วยม้วน
	7. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเชิงอุตสาหกรรมของกลุ่มผู้ผลิตกล้วยแปรรูปในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง	อ.กันต์ อินทวงศ์	มรภ.อุดรดิตถ์	ได้บริบทและศักยภาพ จุดอ่อน จุดแข็ง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนางานด้านระบบการผลิต การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายของธุรกิจการแปรรูป
	8. การผลิตน้ำนมหัวปลีพร้อมดื่ม	อ.กฤษฎา กาวีวงศ์	มทร.ล้านนา พิษณุโลก	<ul style="list-style-type: none"> • ได้สูตรส่วนผสมและวิธีการผลิตน้ำนมหัวปลีพร้อมดื่มที่เหมาะสม • เพิ่มโอกาสทางการตลาด เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของชุมชน • ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

กระบวนการ	ชื่อโครงการ	ชื่อนักวิจัย	สถาบัน	ผลที่ได้รับ
กลางน้ำ (ต่อ) <ul style="list-style-type: none"> • การนำไปใช้ประโยชน์ • กระบวนการแปรรูป • กระบวนการผลิต ฯลฯ 	9. การผลิตเปลือกกล้วยหมักเพื่อเป็นอาหารสุกรพื้นเมืองระบบกึ่งชีวภาพ	อ.วันดี ทาตระกูล	มนเรศวร	ได้รูปแบบการผลิต และการให้อาหารสุกรพื้นเมืองจากเปลือกกล้วยหมัก รวมทั้งต้นทุนการผลิต และรายได้ที่ได้รับจากการจำหน่ายสุกร จำหน่ายปุ๋ย
	10. การพัฒนาวัตถุดิบอาหารเปิดจากเปลือกกล้วยหมักร่วมกับโปรตีนเซลล์เดียวจากยีสต์	อ.ทศพร อินเจริญ	มนเรศวร	<ul style="list-style-type: none"> • เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตวัตถุดิบอาหารเปิดชนิดใหม่จากเปลือกกล้วยหมักร่วมกับโปรตีนเซลล์เดียวจากยีสต์ • เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดสามารถผลิตอาหารเปิดจากเปลือกกล้วย หมักร่วมกับโปรตีนเซลล์เดียวจากยีสต์ได้ และนำไปใช้ได้จริงเพื่อลดต้นทุนค่าอาหารเปิด และเพิ่มแหล่งอาหารชนิดใหม่สำหรับเป็ด • ช่วยลดผลกระทบของขยะเปลือกกล้วยต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัยของคนในชุมชน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์กล้วยตาก
	11. เครื่องผสมอาหารโค เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร โดยใช้เปลือกกล้วยเป็นอาหาร ผสมครบส่วนสำหรับโคเนื้อ	อ.สุรนารถ นิมิตรส	มทร.ล้านนา ตาก	<ul style="list-style-type: none"> • ได้เครื่องผสมอาหารโค เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร โดยใช้เปลือกกล้วยเป็นอาหารผสมครบส่วนสำหรับโคเนื้อ ให้กับชุมชนบ้านหนองแบน หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบัวเหนือ อำเภอเมืองจังหวัดตาก • เพิ่มมูลค่ากล้วยตากเกรด และเปลือกกล้วยให้กับเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยตาก
ปลายน้ำ <ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ • การตลาด • การขนส่ง ฯลฯ 	12. ออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือกกล้วย	อ.ทิวา แก้วเสริม	มรภ.เพชรบูรณ์	ถ่ายทอดให้ชุมชนมีตราสินค้าที่เหมาะสมและง่ายต่อการผลิตบรรจุภัณฑ์
	13. การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดผลิตภัณฑ์กล้วยเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของการส่งออกไทยสู่ตลาดโลก	อ.สุวิมล พันธุ์โต	มรภ.เพชรบูรณ์	<ul style="list-style-type: none"> • ได้วัตถุดิบเพียงพอสำหรับการผลิตได้ตามความต้องการของตลาด ระยะกลาง • เพิ่มขีดการแข่งขันและเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
	14. แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการตลาดกล้วยในเขตภาคเหนือตอนล่าง	น.ส.จิตาพัชณ์ ไชยสิทธิ์	มรภ.นครสวรรค์	ได้แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการตลาดกล้วยในเขตภาคเหนือตอนล่าง

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำเสนอในที่ประชุม
เสวนาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน

8 มิถุนายน 2559

ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Coop Approach เครื่องมือสร้างความสำเร็จ แบบ WIN-WIN-WIN

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
นำเสนอโดย ผศ.ผดุงศักดิ์ สุขสอาด

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์นำระบบสหกิจศึกษามาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของมหาวิทยาลัย โดยพิจารณาว่าระบบสหกิจศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้สามารถบูรณาการการเรียนเข้ากับการทำงานจริง (*Work Integrated Learning*) นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำงานในสถานประกอบการ ตามสาขาวิชาชีพของนักศึกษา และเป็นบุคคลที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ ข้อมูลปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีนักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 1,486 คน โดยปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ 1,462 คน ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศ 24 คน สถานประกอบการร่วมดำเนินงานสหกิจศึกษา 748 แห่ง เป็นสถานประกอบการในประเทศ 732 แห่ง สถานประกอบการในต่างประเทศ 16 แห่ง ข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ปีการศึกษา 2556 พบว่า สถานศึกษาในประเทศไทยดำเนินการจัดสหกิจศึกษา จำนวน 116 สถาบัน จึงเป็นทั้งโอกาสและ

อุปสรรคในการรักษาสถานประกอบการที่ดีมีคุณภาพให้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์อย่างยั่งยืน เพราะสถานประกอบการมีอิสระในการร่วมมือกับสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางธุรกิจและนโยบายของหน่วยงาน ด้วยกระบวนการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่ได้พัฒนาร่วมกันกับสถานประกอบการมาอย่างยาวนาน และดำเนินการสอดคล้องตามมาตรฐานสหกิจศึกษาไทย ตั้งแต่กระบวนการก่อนสหกิจศึกษา ระหว่างการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษา และหลังการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่ นักศึกษา อาจารย์ สถานประกอบการ ผู้นิเทศงาน (พี่เลี้ยง) วิทยากร และให้ความร่วมมือและร่วมกันดำเนินการในแต่ละขั้นตอน และพัฒนาปรับปรุงต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้เกิดความสำเร็จของงานดำเนินงานสหกิจศึกษาร่วมกัน โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถานประกอบการ และนักศึกษาสหกิจศึกษามีความสำเร็จร่วมกันในระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ปี พุทธศักราช	ประเภทรางวัลระดับชาติ		
	นักศึกษา	สถานประกอบการ	มหาวิทยาลัย
2553	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่นระดับชาติ ประเภท โครงการดีเด่น ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นายวีระพงษ์ วรประโยชน์ นักศึกษาหลักสูตร เทคโนโลยีอาหาร สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถานประกอบการดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทสถานประกอบการ ขนาดกลางและย่อม บริษัท สยามเซมเพอร์เมต จำกัด (เครือศรีตรัง)	
2554			สถานศึกษาดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ปี พุทธศักราช	ประเภทรางวัลระดับชาติ		
	นักศึกษา	สถานประกอบการ	มหาวิทยาลัย
2555	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทโครงการดีเด่นด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และการจัดการ นายภัทธรวุฒิ ทวี นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยี มัลติมีเดียและแอนิเมชัน สำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถานประกอบการดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทสถานประกอบการ ขนาดกลางและย่อม บริษัท หน้าอ้ว รับเบอร์ จำกัด (เครือศรีตรัง)	
2556	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทโครงการดีเด่นด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และการจัดการ นางสาวชนิษฐา ไต้ออสู นักศึกษาหลักสูตร ภาษาอังกฤษ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถานประกอบการดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทสถานประกอบการ ขนาดกลางและย่อม บริษัท เพดเดอร์ล อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด	
2557	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทนวัตกรรมสหกิจศึกษา นางสาวชมัยพร กุมารจันทร์ นักศึกษาหลักสูตร วิศวกรรมเคมีและกระบวนการ สำนักวิชา วิศวกรรมศาสตร์และทรัพยากร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถานประกอบการดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทสถานประกอบการ ขนาดใหญ่ โรงแรมเลอมีเดียณ ภูเก็ตบีช รีสอร์ท จ.ภูเก็ต ผู้ปฏิบัติสหกิจศึกษาใน สถานประกอบการดีเด่น ระดับชาติ คุณอิสริยา สังข์ศิริ บริษัท สยามเซมเพอร์เมต จำกัด อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	ผู้ปฏิบัติสหกิจศึกษาใน สถานศึกษาดีเด่นระดับชาติ ผศ.ผดุงศักดิ์ สุขสอาด มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2558	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทโครงการดีเด่น ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และการจัดการ นายณฤพล อินทองช่วย นักศึกษาหลักสูตร การจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถานประกอบการดำเนินงาน สหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทสถานประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม โรงแรม แฟร์เฮาส์ วิลลาแอนด์สปา อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี	
2559	นักศึกษาสหกิจศึกษาดีเด่น ระดับชาติ ประเภทโครงการดีเด่น ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และการจัดการ นางสาวกীরติพร แซ่ฮั่ว นักศึกษาหลักสูตร ภาษาอังกฤษ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รองดีเด่น ระดับชาติ ประเภทโครงการดีเด่น ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นายอภิสิทธิ์ ทองนอก นักศึกษาหลักสูตร วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมวัสดุ สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์และทรัพยากร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ผู้ปฏิบัติสหกิจศึกษา ในสถานประกอบการดีเด่น ระดับชาติ นายเกียรติศักดิ์ นิยมลาม ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาบุคคล บริษัทฯ ในกลุ่มสมบูรณ	

โครงการ 3 ร. สู่นาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

นำเสนอโดย ผศ. นพดล จันระวัง

โครงการ 3 ร. สู่นาคต เป็นโครงการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการโรงแรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ร่วมกับสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ชมรมการจัดการงานบุคคลจังหวัดภูเก็ต และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2554 นับเป็นปีแรกของการดำเนินโครงการ โดยโครงการ 3 ร. สู่นาคต มีความหมายดังนี้

ร.ตัวแรก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อท้องถิ่นและอยู่คู่ภูเก็ตมายาวนานถึง 45 ปี

ร.ตัวที่สอง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ใน ท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

ร.ตัวที่สาม คือ สถานประกอบการโรงแรมในจังหวัด ภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งงาน แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของนักศึกษา ในโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านการโรงแรมทั้งการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับอาเซียน โดยมีปรัชญาการจัดการศึกษาแบบเน้นประสบการณ์ ที่การเรียนรู้ในชั้นเรียนต้องควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เป็นรูปแบบการสร้างร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระดับพื้นฐาน และภาคเอกชนที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ ตั้งแต่การวางแผน การคัดเลือกนักศึกษา การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล จนกระทั่งการติดตามผล ทั้งนี้ นักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับโอกาสในการเข้าเป็นพนักงาน

ของโรงแรมในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่เข้าร่วมโครงการ ควบคู่กับการเป็นนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโรงแรม

ตลอดระยะเวลาของหลักสูตร นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและการปฏิบัติ กระทั่งเมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะได้รับทั้งปริญญาบัตรด้านบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโรงแรม พร้อมทั้งประสบการณ์ในการทำงาน 4 ปี ซึ่งจะเป็นบัณฑิตที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ มีความรู้และประสบการณ์ที่จะสามารถก้าวไปสู่การเป็นผู้บริหารระดับต้น ในหน่วยงานต่างๆ ได้ทันที

ปีการศึกษา 2557 นักศึกษารุ่นแรกของโครงการ 3 ร. สู่นาคต ได้สำเร็จการศึกษาจำนวน 25 คน สำเร็จออกไปพร้อมตำแหน่งหน้าที่ที่ก้าวหน้าและเติบโตในอุตสาหกรรมโรงแรมและงานบริการที่ใกล้เคียง ในขณะที่น้องในรุ่นปีต่อๆ มา ยังคงเดินตามเส้นทางของรุ่นแรกและเติบโตไปพร้อมกัน ในปีการศึกษา 2558 (เดือนพฤษภาคม 2559) รุ่นที่สองจะสำเร็จการศึกษาเป็นจำนวน 33 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตยังคงมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตในโครงการ 3ร. ในรุ่นต่อไปในอนาคต

โครงการ 3 ร. สู่นาคต นอกจากจะเป็นการผลิตบัณฑิต อันเป็นพันธกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัย โครงการนี้ยังเป็นการบริการวิชาการที่ช่วยให้ทางสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตสามารถพึ่งพาตนเอง และเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างโรงแรมสมาชิก ในด้านการใช้ทรัพยากรบุคคลร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของธุรกิจโรงแรม

โรงแรมที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่ดำเนินการธุรกิจและบริหารจัดการโดยคนไทย และเป็นคนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้ ทุกสถานประกอบการที่ได้รับนักศึกษาในโครงการเข้าทำงาน ได้ร่วมกันพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติให้เป็นผู้มีจิตใจรักในงานบริการ และรักองค์กรของตนเอง และเป็นโครงการที่พัฒนาทรัพยากรแรงงานให้มีฝีมือแรงงานด้านธุรกิจบริการ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2558 สามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในธุรกิจโรงแรมได้อย่างแท้จริง

แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการจัดการเรียนการสอน แบบสหกิจศึกษา คณะบริหารธุรกิจและคณะบัญชี

มหาวิทยาลัยตาปี

นำเสนอโดย ดร.สุภาวดี สุทธิรักษ์

บทคัดย่อ

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา สลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ อย่างมีระบบ คณะบริหารธุรกิจ เริ่มจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2547 โดยได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษานำร่องโครงการพัฒนาสหกิจศึกษา ปีการศึกษา 2559 คณะบริหารธุรกิจและคณะบัญชีได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นแบบสหกิจศึกษา โดยใช้ภาคการศึกษาแบบทวิภาค ในแผนการเรียนกำหนดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคการศึกษาปกติ ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องเรียนหลักสูตรสหกิจศึกษาและปฏิบัติงานเต็มเวลาในสถานประกอบการ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องลงทะเบียนรายวิชาเตรียมความพร้อมก่อนสหกิจศึกษา 1 หน่วยกิต รายวิชาพันธกิจสัมพันธ์ต่อสังคม 2 หน่วยกิต และรายวิชาสหกิจศึกษา 12 หน่วยกิต แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การดูแลนักศึกษา ความร่วมมือกับสถานประกอบการ และการประเมินผล ทั้งนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา ได้แก่ (1) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา (2) นักศึกษามีความตั้งใจในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง (3) สถานประกอบการมีความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา (4) อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศมีบทบาทสำคัญสำหรับนักศึกษาในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และ (5) ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากในการให้

คำแนะนำ ให้กำลังใจ และประสานงานอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนักศึกษา

บทนำ

สหกิจศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิต แนวคิดหลักที่ทำให้เกิดรูปแบบของการดำเนินงานสหกิจศึกษา ประกอบด้วย 2 แนวคิดใหญ่ คือ (1) การตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ (Career Development) และการเข้าสู่ระบบการทำงานของบัณฑิต (Employability) ก่อนสำเร็จการศึกษา และ (2) การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงโดยการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานตามหลัก “เรียนจากการทำ” (Learning by Doing) รูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ มีชื่อเรียกที่หลากหลาย อาทิ การศึกษาจากประสบการณ์ (Experiential Education) โปรแกรมทำงานและศึกษา (Work-Study Program) การศึกษาที่ยึดการทำงานเป็นฐาน (Work-based Education) โปรแกรมการศึกษาสลับกับการทำงาน (Sandwich Program) และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ (Internship) โดยชื่อที่ใช้แพร่หลายที่สุดทั่วโลกในปัจจุบัน คือ สหกิจศึกษา (Cooperative Education) และบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้ (Work Integrated Learning)

สหกิจศึกษา เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ด้านการพัฒนาอาชีพ และเสริมทักษะประสบการณ์ ให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน อีกทั้งเป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์ทางด้านวิชาการ วิชาชีพและการพัฒนาตนเอง แก่นักศึกษาในรูปแบบที่มีคุณค่าเหนือกว่าการฝึกงาน เป็นการเปิดโอกาสให้สถานประกอบการทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ทำให้เกิดการพัฒนาลูกสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัย ได้มาตรฐานและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษาผ่านนักศึกษา สหกิจศึกษาและอาจารย์นิเทศ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความเป็นมา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา นำร่องโครงการพัฒนาสหกิจศึกษา รุ่นที่ 5 มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 คน และปีการศึกษา 2548 รุ่นที่ 6 มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2 คน ซึ่งสถานประกอบการที่ได้ให้ความร่วมมือในการรับนักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าสหไทย และ บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ ต่อมาในระยะที่ 2 (พ.ศ.2549-2553) ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้มีรายวิชาสหกิจศึกษาอยู่ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาการจัดการทั่วไป หลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี ในขณะนั้น มีนักศึกษาเลือกเรียนแบบสหกิจศึกษา จำนวนไม่มาก เนื่องจากเห็นว่าต้องใช้ระยะเวลาถึง 4 เดือน ในการปฏิบัติงานที่สถานประกอบการ ทั้งนี้ ทางคณะวิชา เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา จากการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา จึงมอบให้อาจารย์ที่ปรึกษา

ทำความเข้าใจกับนักศึกษาและผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับประโยชน์ในระหว่างการทำงานสหกิจศึกษา และโอกาสการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา รวมทั้งได้พัฒนาคณาจารย์ในการเป็นอาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา โดยส่งเข้าอบรมหลักสูตรอาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนานักศึกษาในระยะที่ 2 ได้แก่ ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ทูริ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จากความมุ่งมั่นในการดำเนินการด้านสหกิจศึกษาร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย นักศึกษา คณาจารย์ และสถานประกอบการ ส่งผลให้ในปีการศึกษา 2554 คณะบริหารธุรกิจได้รับรางวัลสถานศึกษาดาวรุ่ง ด้านดำเนินงานสหกิจศึกษา และรางวัลโครงการสหกิจศึกษาดีเด่น จำนวน 2 โครงการ ในงานวันสหกิจศึกษาไทย ครั้งที่ 3 และปีการศึกษา 2555 คณะบริหารธุรกิจได้รับรางวัลโครงการสหกิจศึกษาดีเด่น จำนวน 1 โครงการ ในงานวันสหกิจศึกษาไทย ครั้งที่ 4 ต่อมาในระยะที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) คณะบริหารธุรกิจได้ปรับปรุงหลักสูตรให้มีแผนการเรียนสหกิจศึกษา 1 ภาคเรียน เน้นให้นักศึกษาใช้กระบวนการวิจัย ในการแก้ไขสภาพปัญหาในการดำเนินงาน และนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับสถาบัน มีนักศึกษาให้ความสนใจ และเลือกเรียนแผนการเรียนสหกิจศึกษามากขึ้น ทางคณะบริหารธุรกิจได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีหอการค้าจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นผู้ประสานงานสถานประกอบการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านสหกิจศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งการทำ MOU เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาที่เข้าร่วมสหกิจศึกษามีแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานจริงตามสาขาวิชา มุ่งเน้นพัฒนาทักษะต่างๆ ให้มีความพร้อมในการทำงาน พัฒนาองค์ความรู้ตามหลักสูตรและมุ่งสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ ภายใต้การถ่ายทอดความรู้จากสถานการณ์จริง และจัดหาตำแหน่งงานในสถานประกอบการที่เหมาะสมกับนักศึกษาที่มีความพร้อมหลังสำเร็จการศึกษา โดยทางคณะบริหารธุรกิจ

จะส่งนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานกับสถานประกอบการเป็นระยะเวลา 4 เดือน

แนวทางการจัดการเรียนการสอน แบบสหกิจศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา 2559 คณะบริหารธุรกิจและคณะบัญชีได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรแบบระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงานในรูปแบบสหกิจศึกษา และใช้ภาคการศึกษาแบบทวิภาค โดยกำหนดให้มีหลักสูตรสหกิจศึกษาในทุกหลักสูตรของการศึกษาระดับปริญญาตรี แผนการเรียนได้กำหนดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นระยะเวลา 2 ภาคการศึกษาปกติ ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องเรียนหลักสูตรสหกิจศึกษาและปฏิบัติงานเต็มเวลาในสถานประกอบการ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องลงทะเบียนรายวิชาเตรียมความพร้อมก่อนสหกิจศึกษา 1 หน่วยกิต รายวิชาพันธกิจสัมพันธ์ต่อสังคม 2 หน่วยกิต และรายวิชาสหกิจศึกษา 12 หน่วยกิต

2. การดูแลนักศึกษา

ทางคณะบริหารธุรกิจและคณะบัญชีกำหนดกระบวนการในการดูแลนักศึกษา ตลอดระยะเวลา 4 เดือนที่นักศึกษาปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ ดังนี้

- กำหนดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์นิเทศ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่ติดตามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษา ติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ส่วนอาจารย์นิเทศจะมีหน้าที่ประเมินผลการทำงาน โดยการออกไปพบปะกับหัวหน้างานหรือพี่เลี้ยงอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาในสถานประกอบการ ตรวจสอบรูปแบบการนำเสนอผลงาน เข้ารับฟังการนำเสนอผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา ร่วมกับตัวแทนของสถานประกอบการ และประเมินผลงานพร้อมให้ข้อเสนอแนะ
- การประชุมนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยทางคณะบริหารธุรกิจจะจัดประชุมนักศึกษาสหกิจศึกษาจำนวน 5 ครั้ง/1 ภาคเรียน

- อาจารย์ที่ปรึกษาได้สร้างไลน์กลุ่มเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารและให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาได้อย่างทันท่วงที

3. ความร่วมมือกับสถานประกอบการ

คณะบริหารธุรกิจได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านสหกิจศึกษากับสถานประกอบการ โดยตกลงให้ความร่วมมือกันในการดำเนินงานด้านสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

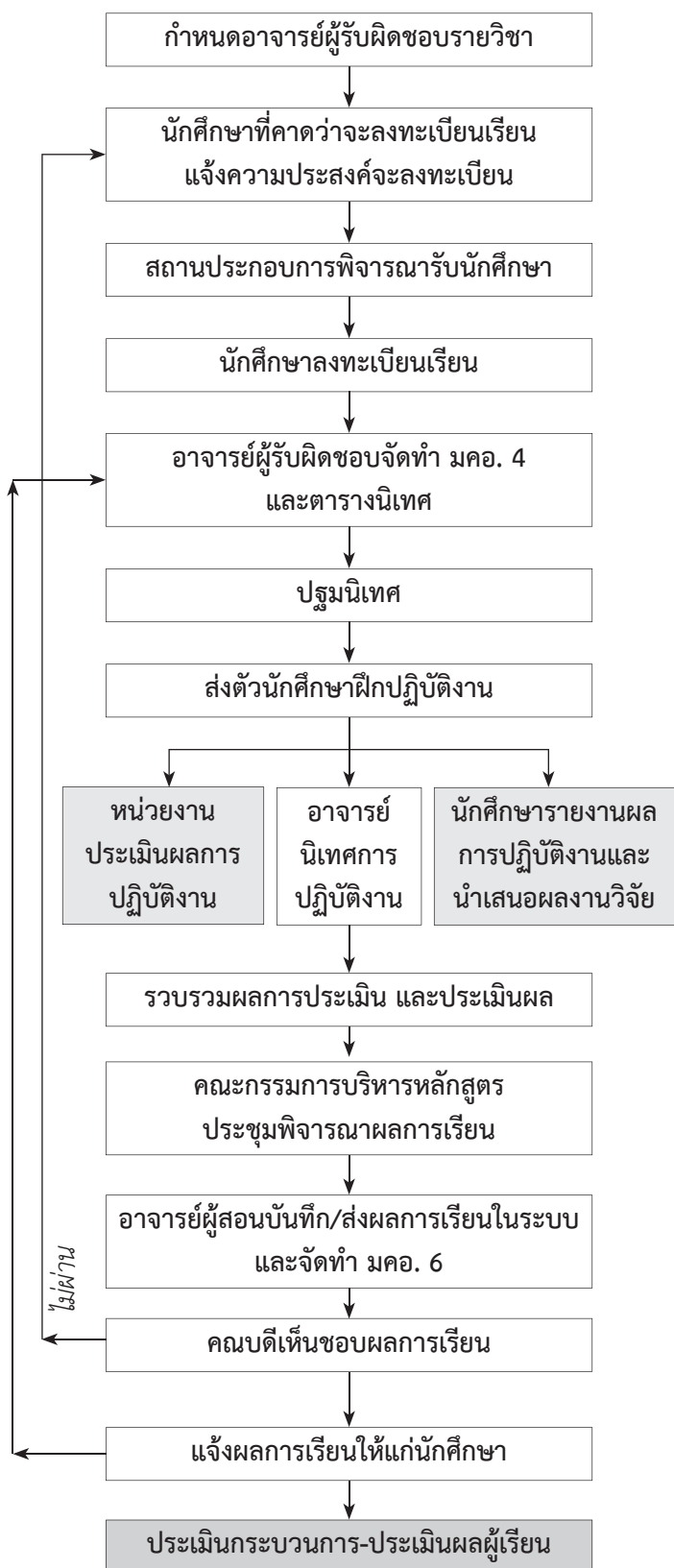
4. การประเมินผล

การประเมินผลในรายวิชาสหกิจศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย (1) การประเมินผลการปฏิบัติงานจากสถานประกอบการ 60 คะแนน โดยเป็นการประเมินร่วมกันระหว่างตัวแทนของสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศ และ (2) การประเมินผลจากรายงานวิจัยและการนำเสนอผลงาน 40 คะแนน โดยเป็นการประเมินร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการพิจารณาการนำเสนอผลงาน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา

1. ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา โดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน รวมทั้งเห็นถึงประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา จึงได้มีนโยบายให้ทุกหลักสูตรให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา
2. นักศึกษามีความตั้งใจในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร รวมทั้งนักศึกษาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในการปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการอย่างเคร่งครัด
3. สถานประกอบการมีความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา มอบหมายให้มีพี่เลี้ยงในการสอนงานนักศึกษา และปฏิบัติกับนักศึกษาเสมือนพนักงานทั่วไป รวมทั้งให้โอกาสนักศึกษาในการทำงานต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา

ระบบและกลไกการจัด การเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา

4. อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศมีบทบาทสำคัญสำหรับนักศึกษาในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ซึ่งเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ ทั้งด้านการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ การปฏิบัติงาน และการศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาขององค์กร
5. ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ซึ่งในการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมใหม่อาจจะเกิดปัญหาที่นักศึกษาไม่สามารถปรึกษาพี่เลี้ยง อาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์นิเทศได้ ผู้ปกครองจึงเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และประสานงานอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนักศึกษา

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมทักษะประสบการณ์ให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน ทำให้มีโอกาสฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการที่เรียนมากับการทำงานจริง ฝึกการแก้ไขปัญหาการวางแผนการทำงาน และพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งสถานประกอบการ นักศึกษา อาจารย์ ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัย พบว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา โดยนักศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะของตนเอง สถานประกอบการได้ทดลองการทำงานของนักศึกษาเพื่อลดระยะเวลาในการทดลองงานของพนักงานทั่วไป มหาวิทยาลัยสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางหนึ่งในการเชื่อมโยงสถาบันการศึกษาภาคธุรกิจเข้าด้วยกัน โดยการทำงานร่วมกันในการผลิตบัณฑิต ส่งผลให้ประเทศชาติมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะและสามารถแข่งขันได้

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ออกไปทำงานในสถาบันอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1.

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ. 2552. ประมวลสาระชุดฝึกอบรมสหกิจศึกษา. กรุงเทพฯ: สมาคมสหกิจศึกษาไทย.

SCT กับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WiL) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

นำเสนอโดย อาจารย์นันทวุฒิ วงศ์เมฆ

ความนำ

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (*Work Integrated Learning : WiL*) ตามความหมายของ ดร.ปานเพชร ชินินทร คือ เป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (*Experimental Learning*) เป็นการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (*Work-based Learning*) ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะวิชาชีพ ได้เรียนรู้ชีวิตการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา โดยเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือเชิงลึก ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL ประกอบด้วยความร่วมมือของ 3 ภาคส่วน คือ นักศึกษาที่เป็นบัณฑิตในอนาคต สถานศึกษา (*มหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย*) และสถานประกอบการ หรือองค์กรผู้ใช้บัณฑิต

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL

เป็นการเรียนรู้แบบลงมือทำ (*Active Learning*) ซึ่งคือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้แบบลงมือทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เข้าได้กระทำลงไป ซึ่งเป็นไปตามปิรามิดการเรียนรู้ (*The Learning Pyramid*) ของ William Glasser

รูปแบบและวิธีการดำเนินการ WiL

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ออกแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานหรือ WiL แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. สหกิจศึกษา (*Cooperative Education*)
2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพหลังสำเร็จการเรียน ทฤษฎี หรือเรียกว่าการฝึกงาน (*Post-course Internship*)
3. หลักสูตรร่วมระหว่างสถานศึกษา-สถานประกอบการ (*Joint Industry University Course*)

ตารางที่ 1 แสดงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานของวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

สาขาวิชา \ ชั้นปี	1	2	3	4
สาธารณสุขศาสตร์			Post-course Internship (3/3)	COP (4/2)
เทคโนโลยีสารสนเทศ			Post-course Internship (3/3)	COP (4/2)
การบัญชี			Post-course Internship (3/3)	COP (4/2)
บริหารธุรกิจ			Post-course Internship (3/3)	COP (4/2)
การจัดการโรงแรม			Joint Industry University Course (3/3)	COP (4/1)
			Post-course Internship (3/3)	
รัฐศาสตร์				COP (4/2)
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร				COP (4/2)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ได้กำหนดให้ทุกหลักสูตรเป็นหลักสูตรสหกิจศึกษา โดยกำหนดฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ยกเว้นสาขาวิชาการจัดการโรงแรม ที่กำหนดการฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในภาคเรียนที่ 1 มีการกำหนดให้มีรายวิชาการฝึกงานในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 3 จำนวน 5 สาขาวิชา คือ สาธารณสุขศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การบัญชี บริหารธุรกิจ และการจัดการโรงแรม และมีการกำหนดให้สาขาวิชาการจัดการโรงแรม มีการเรียนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

หน่วยงานที่เข้าร่วมการดำเนินการ WiL

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และองค์กรธุรกิจ ในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL เป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปีการศึกษา ตัวอย่างหน่วยงาน อาทิ บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ผาทองทุ่งสง จำกัด บริษัท ฉวีวรรณกรุ๊ป จำกัด บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท สงขลา แคนนิ่ง จำกัด (มหาชน) โรงแรมพิมาลัย รีสอร์ท แอนด์ สปา โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ บีช รีสอร์ท แอนด์ วิลล่า กระบี่ โรงแรมโซฟิเทล โกศิธารา กระบี่ รีสอร์ท แอนด์ สปา โรงพยาบาลรัฐและเอกชนในจังหวัดภาคใต้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดภาคใต้ สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช และศาลจังหวัดทุ่งสง

ประโยชน์ของ WiL ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา SCT

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาและบัณฑิตวิทยาลัย เทคโนโลยีภาคใต้ ได้แก่ เป็นการเพิ่มประสบการณ์จากสถานที่ทำงานจริง มีทักษะในการทำงานและเข้าใจถึงสภาพทั่วไปในที่ทำงาน ทักษะด้านการสื่อสาร การประสานงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ทักษะด้านการเผชิญปัญหา มีความคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อการแก้ไขปัญหาด้วย

ตนเอง ทักษะด้านการจัดการด้วยตนเอง ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะด้านความคิดริเริ่ม การเป็นเจ้าของธุรกิจ พฤติกรรมการทำงานแบบมืออาชีพ ความสามารถในการสื่อสาร การอ่าน และการเขียน และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและลูกค้า เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา WiL เพื่อนักศึกษา SCT

แม้วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้จะดำเนินการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL มาเป็นเวลาร่วม 10 ปี แต่วิทยาลัยยังมีการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางไว้ ดังนี้

1. สร้างความตระหนัก (Awareness) ตื่นตัวใน WiL ให้ผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษา อย่างต่อเนื่อง
2. แสวงหารูปแบบการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่กำหนดของแต่ละหลักสูตร
3. ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ร่วมกับสถานประกอบการผ่านความร่วมมือ WiL
4. พัฒนาให้เกิดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานรูปแบบอื่นเพิ่มเติม เช่น การปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork) การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) เป็นต้น

เรียนรู้ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อสาร : หลักสูตรฐานสมรรถนะ Competency-based

วิทยาลัยชุมชนระนอง

นำเสนอโดย นายปรีชา หนูน้อย และนางปานดี คงสมบัติ

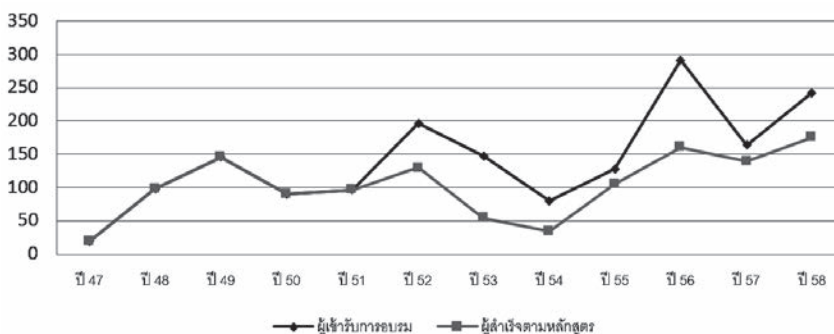
ความจำเป็นหรือสถานการณ์ หรือการพัฒนา ทางสังคมและวัฒนธรรมในการสร้างหลักสูตร ฐานสมรรถนะ Competency-based “เรียนรู้ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อสาร”

ประเทศเมียนมากับประเทศไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดมีพรมแดนติดกันราว 2,000 กิโลเมตร และมีสภาพพื้นที่ที่สะดวกในการเดินทางไปมาระหว่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่ามีความจำเป็นของชาวเมียนมาจำนวนมาก เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในประเทศไทยในหลายภาค อาทิ ภาคโรงงานอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการค้า ภาคการเกษตร ตลอดจนงานบ้าน ปรากฏการณ์นี้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยจนเป็นปัญหายืดเยื้อ เช่น ปัญหาสาธารณสุข อาชญากรรม ความปลอดภัย การค้ามนุษย์ ยาเสพติด และการแย่งงาน ประเด็นปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลถึงความมั่นคงในประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การผลิตบุคลากรภาครัฐและเอกชนให้มีความรู้ภาษาเมียนมาจึงเป็นความจำเป็น สังคมไทยที่กำลังกลายเป็นพหุสังคมและสังคมระดับภูมิภาคมากกว่าแต่ก่อน และยังช่วยในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

หลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและด้านคุณภาพชีวิต งานฝึกอบรมเป็นงานบริการวิชาการของวิทยาลัยชุมชนระนองรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะที่กำหนด (Attribute) ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคล และสามารถวัดหรือสังเกตให้เห็นได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะ Competency-based “ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อสาร” จำนวน 60 ชั่วโมง เรียนรู้โดยเริ่มต้นจากพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ การประสมอักษร ผสมคำ หลักการออกเสียงที่ถูกต้อง โครงสร้างประโยค เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม และประโยคขอร้อง ฝึกการสร้างประโยคและสนทนา ด้วยภาษาเมียนมา สำเนียงอย่างกึ่งเป็นแบบอย่างในการออกเสียง เนื่องจากเป็นสำเนียงที่แพร่หลายและถือว่าเป็นภาษากลางของเมียนมา มีการเทียบเสียงแบบ Phonetic

ผู้จบหลักสูตรจะต้องมีคุณลักษณะ

- สร้างประโยคเพื่อใช้ในการสนทนา
- สนทนาโต้ตอบได้
- ออกเสียงสนทนาได้ถูกต้อง
- นำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยชุมชนระนองได้ผลิตบุคลากร ภาครัฐ เอกชน ปี 2547-2558

อดีต - ปัจจุบัน

จากการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการตาม (DACUM) ซึ่งได้พัฒนาสื่อตำราเรียนชื่อหนังสือ Myanmar Language Learning : ภาษาเมียนมาเพื่อการเรียนรู้ จนสามารถขอเลขมาตรฐานสากล ISBN 978-616-395-083-3 จากหอสมุดแห่งชาติ งานหลักสูตรพัฒนาทักษะฯ ได้ส่งตำราเรียนเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการสอนภาษาพม่าสำหรับสถานศึกษาของไทย กิจกรรมที่ 3 การประกวดคัดสรรรูปแบบที่ดีในการสอนภาษาพม่าในฐานะภาษาต่างประเทศ ของสถานพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเมียนมา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยสื่อตำราเรียนที่ส่งประกวดได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 1 จากการประกวดครั้งนี้

ภาษาเมียนมาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

“การสื่อสารที่เข้าใจ ลดช่องว่าง ให้ความรู้สึกเหมือนเป็นเพื่อน ญาติ พี่น้อง”

หน่วยงานของหัวหน้า ศตม.11.5 ระนอง เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างชาตินานาชาติ เพราะชาวพม่าที่เข้ามาทำงานประกอบอาชีพในบ้านเรา ส่วนใหญ่จะมีโรคติดต่อมาด้วย นั่นคือ “โรคมาลาเรีย” ทำให้เกิดการระบาดของโรคนี้มาก เหตุผลสำคัญคือการสื่อสารที่ไม่เข้าใจระหว่างผู้ป่วยชาวต่างชาติและเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิด **โครงการนะหม่อม** โดยการจัดให้เจ้าหน้าที่ของ ศตม.11.5 ได้เข้าฝึกอบรมทักษะภาษาเมียนมาจากวิทยาลัยชุมชนระนอง ทำให้

การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ป่วยชาวต่างชาติเข้าใจมากขึ้น ลดช่องว่าง ให้ความรู้สึกเหมือนเป็นเพื่อน ญาติ พี่น้อง เกิดความไว้วางใจ ช่วยลดปริมาณการระบาดและควบคุมโรคได้มากขึ้น และจากความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นทำให้ ศตม.1 สุราษฎร์ธานี ระนอง ได้รับ “รางวัลอันที่ 3 สำนักงานดีเด่นระดับประเทศ”

นายรัชเอก รวีรัชพร
หัวหน้าศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ
นำโดยแมลงที่ 11.5 ระนอง

ภาษาเมียนมาเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจ

“การเรียนรู้สู่การพัฒนาตน ต่อยอดการเรียนรู้สู่การพัฒนาองค์กร”

ด้วยสายงานการปฏิบัติงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว ประกอบกับมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาเมียนมา เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เมื่อได้ศึกษาจนมีทักษะที่ชำนาญสามารถที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับองค์กรจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ในการปฏิบัติงาน จนได้รับรางวัลประกวดเพชรศุลกากรรางวัลที่ 1 (นวัตกรรมสร้างสรรค์ส่งเสริมในการปฏิบัติงาน ภาษาเมียนมาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน) และปัจจุบันได้เป็นอาจารย์สอนภาษาพม่าเบื้องต้น ของวิทยาลัยชุมชนระนอง ด้วย

นายสิทธิพันธ์ ฉายศิริวัฒนา

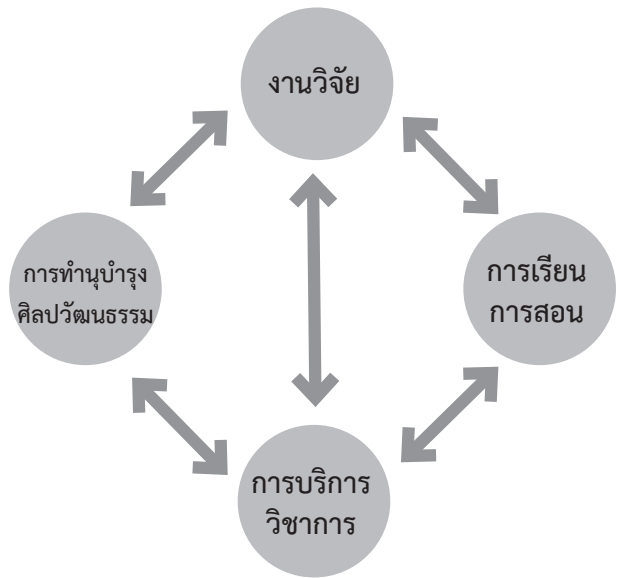
การบูรณาการงานตามพันธกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

นำเสนอโดย ผศ. จุติพร อัครโสวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชได้มอบหมายให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติงานตามพันธกิจหลัก ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป้าหมายการดำเนินงานทุกงาน คือ การบูรณาการศาสตร์ และการบูรณาการทุกพันธกิจเข้าด้วยกัน ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่มุ่งเป้าพัฒนาท้องถิ่น และเป้าหมายการผลิตบัณฑิตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้เกิดความสำเร็จเป็น Best Practice ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยกำหนดระบบ กลไก ขั้นตอนการดำเนินงานในการบูรณาการงานตามพันธกิจ โดยดำเนินการแบบ PDCA ในทุกกิจกรรม ดังแผนภาพ

Best Practice เกิดจากการบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยนักวิจัย นักวิชาการ และอาจารย์ผู้สอน นำแนวทางการบูรณาการงานตามพันธกิจไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานหรือรายวิชาที่เปิดสอน โดยจะเริ่มจากพันธกิจใดก็ได้ ขอยกตัวอย่างการดำเนินงานของแต่ละคณะ ดังนี้

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : กรณี ป่าสาคร

พันธกิจด้านการวิจัย

นักวิจัยสำรวจสภาพปัญหาพบป่าสาครกำลังจะหมดไป *ป่าสาคร* คือ คลังอาหารที่สำคัญ พบประชาชนในท้องถิ่น นำพืชสาครมาใช้ประโยชน์แบบดั้งเดิม เช่น เอาใบไปทำหลังคา เอาเปลือกก้านใบไปสานภาชนะต่างๆ เอาแป้งในต้นสาครไปเลี้ยงด้วงสาคร เลี้ยงเป็ด เลี้ยงหมู ซึ่งนักวิจัยพบว่า พืชสาครสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากกว่านี้ และกำลังถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ไม่มีการปลูกทดแทน นอกจากนั้นพบว่าบริเวณที่พืชสาครเติบโตเป็นการเติบโตตามธรรมชาติ จะเกิดพื้นที่ชุ่มน้ำ น้ำไม่แล้งตลอดปี มีสัตว์น้ำหลากหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดระบบนิเวศที่มีคุณค่า จากสภาพปัญหา สิ่งค้นพบสู่ท้องถิ่น นักวิจัยและนักวิชาการเกิดความตระหนัก ต้องดำเนินการเร่งด่วนในสามประเด็น

1. สร้างความตระหนักในท้องถิ่นที่มีป่าสาครให้เห็นคุณค่า อนุรักษ์เป็นป่าสาครครัวเรือน ป่าสาครชุมชน ผ่านกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นโดยเฉพาะเยาวชนในโรงเรียนในพื้นที่
2. การศึกษาด้านกายภาพและเคมีของแป้งสาคร รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าของแป้งสาคร
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาสาคร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับท้องถิ่น นักวิจัย นักวิชาการจากทุกคณะ วางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินการ **แนวทางแรก** คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขอทุนสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อดำเนินโครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์แป้งสาครบ้านสากเหล็ก ต.อินทรี อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช **ลำดับที่สอง** ขอทุนจากโครงการพระราชดำรินุรักษ์พันธุ์กรรมพืช **ลำดับที่สาม** ทุนวิจัย โดยทีมนักวิจัยนำงบประมาณจากทุกแหล่งมาวิเคราะห์กำหนดงานตามเป้าหมายของแต่ละงบประมาณ แต่มีปัจจัยตั้งต้นร่วมกันคือ *พืชสาคร* นักวิจัยและนักวิชาการทีมที่ 1 ได้ฐานข้อมูล

พืชสาครและระบบนิเวศป่าสาคร นักวิจัยทีมที่ 2 ได้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาพืชสาคร นักวิจัยทีมที่ 3 ได้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาจากแป้งสาคร นักวิจัยทีมที่ 4 ได้ฐานข้อมูลคุณสมบัติทางกายภาพ เคมีของแป้งสาคร และการผลิตแป้งสาครแบบปัจจุบัน และการผลิตแป้งพืจากแป้งสาคร นักวิจัยทีมที่ 5 ได้ฐานข้อมูลการผลิตฟิล์มบรีโกลด์จากแป้งสาคร นักวิจัยทีมที่ 6 ได้ฐานข้อมูลการผลิตแป้งโดว์จากแป้งสาคร ทดแทนดินน้ำมันที่อันตรายจากสารเคมี นักวิจัยทีมที่ 7 ได้ฐานข้อมูลการผลิตขนมบัวลอยสีสหายจากแป้งสาคร นักวิจัยทีมที่ 8 ได้ฐานข้อมูลมูลค่าสาครทางเศรษฐศาสตร์ เครื่องมืออุปกรณ์ Materials เครื่องมืออุปกรณ์เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำ (*Appropriate technology*)

พันธกิจด้านการเรียนการสอน

การบูรณาการพันธกิจจากงานวิจัยสู่การเรียนการสอน โดยคณะคัดเลือกนักศึกษาที่สนใจเข้าร่วมโครงการกับนักวิจัย นำสู่โครงการพิเศษ ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน เรื่องภูมิปัญญาจากแป้งสาคร การผลิตแป้งสาคร นักศึกษาสาขาวิชาเคมี ผู้วิจัยผลิตฟิล์มบรีโกลด์จากแป้งสาคร นักศึกษาสาขาอาหารและโภชนาการ ผลิตแป้งสาครทำอาหาร

พันธกิจด้านการบริการวิชาการ

คณะนำผลที่ได้จากการวิจัยทั้ง 9 เรื่อง ไปบริการวิชาการคืนความรู้สู่ท้องถิ่น และเผยแพร่ ถ่ายทอด การนำพืชสาคร แป้งสาคร ไปใช้ประโยชน์ในเวทีระดับชาติ เช่น เผยแพร่ในงานราชภัฏวิจัย (*HERP Congress II*) ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สาครพิชมหัทศจรย์เผยแพร่ในงาน Thailand Research Expo 2015 ณ เซ็นทรัลเวิร์ล เผยแพร่ในทรรศการสาครในงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ณ อิมแพค เมืองทองธานี โดยนักศึกษานิติศาสตร์เคมี ผู้วิจัยผลิตฟิล์มบรีโกลด์จากแป้งสาคร ไปสาธิตในงานเผยแพร่ในทรรศการสาคร ในงาน HERP ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เมื่อเดือนธันวาคม 2558 และนำมาเผยแพร่ในงานเทศกาลเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อกระตุ้นให้ท้องถิ่นตระหนักเห็นคุณค่า และร่วมกันอนุรักษ์พืชสาครมากขึ้น

พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ผลจากการจัดการเรียนการสอนการวิจัยและการบริการวิชาการ ทำให้เกิดความตระหนักของบุคคลที่เกี่ยวข้องกันสำคัญต่อกัน เรียนรู้รูปแบบการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เรียนรู้สิทธิส่วนบุคคล เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เข้าใจท้องถิ่นมากขึ้น ป่าสาकुจึงเป็นที่รู้จักและเห็นคุณค่า เกิดมูลค่า เกิดกระแสอนุรักษ์ป่าสาकुในรูปแบบป่าสาकुครัวเรือน และป่าสาकुชุมชน ท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา อาหารและผลิตภัณฑ์จากพืชสาकुที่ได้รับการถอดบทเรียนออกมา

คณะครุศาสตร์ : กรณีการใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

พันธกิจด้านการบริการวิชาการ

คณะครุศาสตร์ มีพันธกิจในการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาชีพครู โดยจัดอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ คือ ต้องการนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน โครงการการอบรมการใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) มีการนิเทศกำกับติดตามผลการดำเนินงานและเป็นพี่เลี้ยงครู

พันธกิจด้านการวิจัย

คณะดำเนินการวิจัย การใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด ควบคู่กับการบริการวิชาการ ใน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดทุ่งแย้ โรงเรียนวัดมหาชัยวราราม และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยเครือข่ายภาคใต้ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

พันธกิจด้านการเรียนการสอน

หลักสูตรคณิตศาสตร์ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสู่นักศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้

ความเข้าใจและใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาต่อไป

คณะนิเทศกำกับติดตามและการสังเกตชั้นเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดโรงเรียนในโครงการพัฒนาวิชาชีพครู คณิตศาสตร์ ด้วยวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยมีการขยายกลุ่มเป้าหมาย จากเดิมเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขยายไปสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ตามลำดับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และเกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการบริการวิชาการต่อไป

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม :

กรณีเริ่มต้นแบบประหยัดพลังงาน

พันธกิจด้านการเรียนการสอน

เกิดจากสภาพปัญหาที่นักศึกษาขาดทักษะการทำงานและการคิดค้นหรือประดิษฐ์ผลงานทางวิชาการ อาจารย์ผู้สอนจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาเรียนรู้การออกแบบสร้างผลงานโดยบูรณาการรายวิชา วิชาการออกแบบวิศวกรรมเครื่องกล รายวิชาชิ้นส่วนเครื่องจักรกล รายวิชาวัสดุวิศวกรรม รายวิชาพลศาสตร์ และรายวิชาวิศวกรรมยานยนต์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่

พันธกิจด้านการวิจัย/การสร้างสรรคผลงาน

จากการร่วมคิดวางแผนในกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการสร้างชิ้นงาน โดยใช้การออกแบบและสร้างสรรค นวัตกรรมเทคโนโลยี การเขียนแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ การเขียนโปรแกรมควบคุมการทำงานการสร้างชิ้นงาน และการพัฒนาอุปกรณ์ให้มีความสามารถสูง เกิดนวัตกรรมการสร้างต้นแบบรถประหยัดพลังงาน และได้รับรางวัลรถประหยัดพลังงาน Shell Eco-marathon Asia

ปี 2014 ลำดับที่ 1 ของประเทศ ลำดับที่ 2 ของเอเชีย

ปี 2015 ลำดับที่ 1 ของเอเชีย ด้วยสถิติ ระยะทาง 451.3 กิโลเมตร/กิโลวัตต์-ชั่วโมง

ปี 2016 ลำดับที่ 1 ของเอเชีย ด้วยสถิติระยะทาง 507 กิโลเมตร/กิโลวัตต์-ชั่วโมง

ทั้งนี้ คณะได้ดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย ได้แก่ (1) บริษัท เซลล์ ประเทศไทย จำกัด ผู้จัดการแข่งขันเพื่อพัฒนานักเทคโนโลยี การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่ออนาคต (2) ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ความร่วมมือการพัฒนาระบบควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า และ แบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า (3) บริษัท แอปพลีแค็ด จำกัด สนับสนุนซอฟต์แวร์ Solidworks สำหรับการออกแบบทางด้านวิศวกรรม

แนวทางการพัฒนาต่อไป

พัฒนาทรัพยากรพลังงานให้สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยดำเนินการร่วมกับเครือข่ายให้สามารถดำเนินการ

คณะวิทยาการจัดการ : กรณีหลักสูตรนิเทศศาสตร์

พันธกิจด้านการเรียนการสอน

หลักสูตรเน้นให้นักศึกษามีทักษะเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาและการสร้างองค์ความรู้โดยการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ด้วยการวิจัย (*Project based learning*) และการแก้ปัญหา (*Problem based*

learning) รายวิชาการผลิตสื่อวีดิทัศน์และสื่อออนไลน์

พันธกิจด้านการวิจัย

จากการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการศึกษาชุมชน และแนวทางการสื่อสาร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น โดยใช้เทคโนโลยีสื่อวีดิทัศน์และสื่อออนไลน์ ทำให้นักศึกษาสามารถผลิตสื่อเผยแพร่ทางช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะรายการนักข่าวพลเมือง ทางช่อง ThaiPBS กว่า 20 ผลงาน เช่น ธนูไม้ไฟ ออกอากาศเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2558 มัคคุเทศก์น้อย ออกอากาศเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2559 นักบริหารจิตจัดการตลาดอย่างมีส่วนร่วม ออกอากาศเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2559 มโนราห์สร้างชีวิต ออกอากาศเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2559

พันธกิจด้านการบริการวิชาการ

นักศึกษาลงพื้นที่บริการในการอบรมการผลิตสื่อหลักการวิธีสร้างสรรค์สื่อเพื่อชุมชน และเรียนรู้การวิจัยร่วมกับชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตัวแทนกลุ่มเยาวชนในพื้นที่สามารถสืบสานและถ่ายทอดเรื่องราวจากการศึกษาต่อไปและตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นของตนเองมากขึ้น สื่อที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น จะเป็นหลักฐานองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมแก่เยาวชนรุ่นหลัง

การดำเนินการโดยการบูรณาการศาสตร์ และการบูรณาการ
ทุกพันธกิจเข้าด้วยกันจะเกิดในทุกคณะและในรายวิชาต่างๆ
ทำให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตนักคิด นักปฏิบัติ และมีจิตสาธารณะ
ตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เกิดความสำเร็จเป็น Best Practice
และเป็นประโยชน์ยิ่งต่อชุมชนเป้าหมาย

การบริการวิชาการ

วิทยาลัยชุมชนพังงา

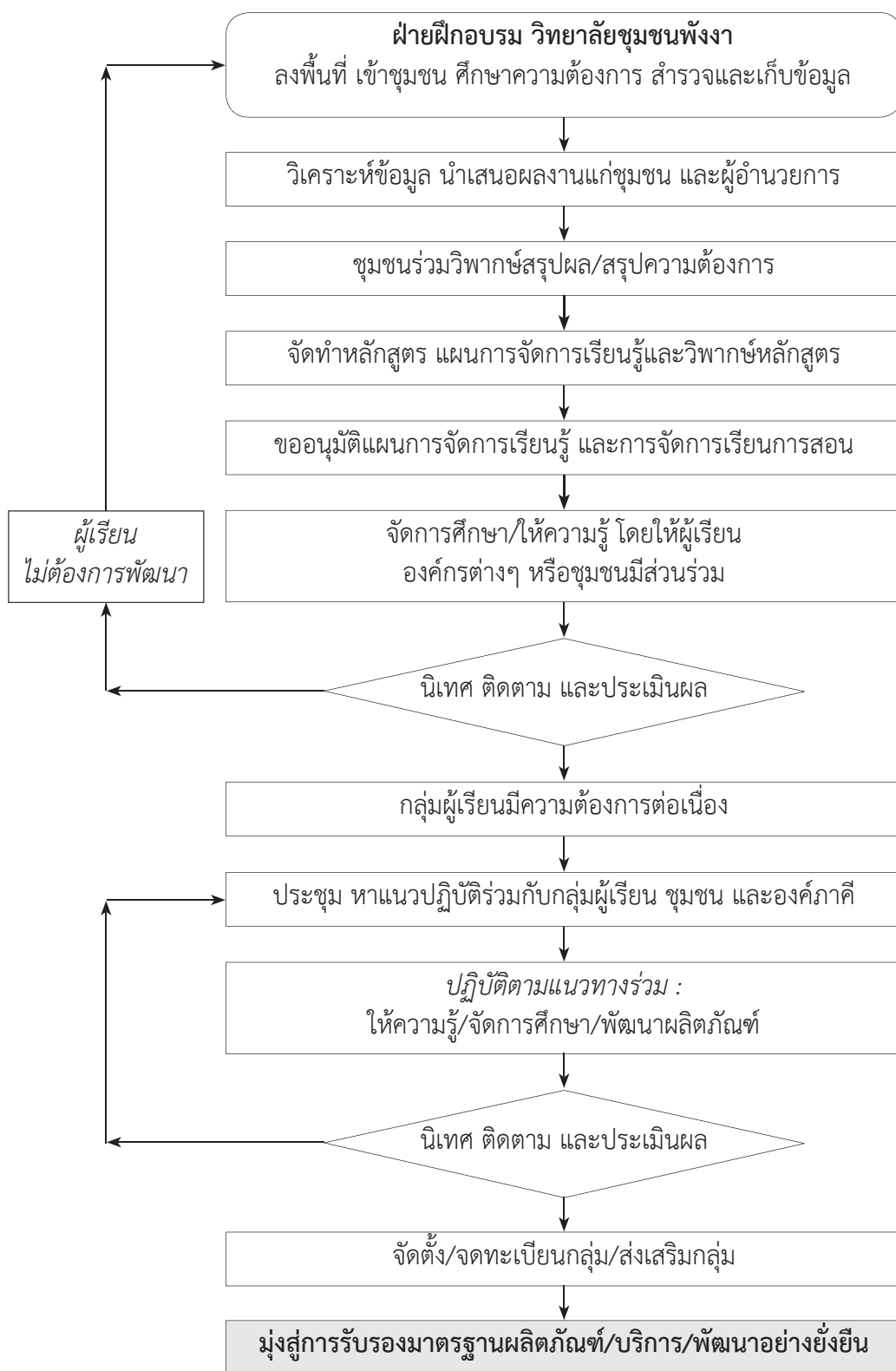
นำเสนอโดย ครูธวัชชัย จิตวารินทร์

การบริการวิชาการของวิทยาลัยชุมชนพังงา แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การบริการวิชาการทั่วไป เช่น ออกหน่วยบริการประชาชน ออกหน่วยร่วมกับอำเภอ เช่น โครงการอำเภอยิ้ม หรือจังหวัดเคลื่อนที่ โดยฝ่ายฝึกอบรมจะแสดงนิทรรศการ เพื่อฝึกสอนหลักสูตรวิชาชีพแก่ประชาชนผู้สนใจ
2. การดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project based) เป็นโครงการที่ได้งบประมาณจากสถาบันวิทยาลัยชุมชน ให้ดำเนินโครงการให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนตามบริบทพื้นที่ ซึ่งโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ โครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านอาหาร “กรณีศึกษาชุมชนอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา” โครงการการจัดการองค์ความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน โครงการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลพรุใน โครงการจัดการความรู้เพื่อสืบสานวัฒนธรรมชุมชน (วัฒนธรรมการแต่งกายบาบ้ายาทยา)

3. การเปิดสอนหลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต การเปิดสอนหลักสูตรนี้จะเปิดสอนหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน หลักสูตรที่เปิดสอนเกิดจากการสำรวจวิเคราะห์ความต้องการ และจัดทำหลักสูตรร่วมกับชุมชน โดยหลักสูตรจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน หลักสูตรจะมีความแตกต่างหลากหลายยืดหยุ่น ขึ้นกับสภาพพื้นที่ และกลุ่มผู้เรียน หลักสูตรที่เปิดสอน ได้แก่ หลักสูตรการทำกระเป๋าจากด้ายรม (เชือกไนลอน) การพันที่สับนลายผ้า การทำผ้าบาติก การผสมเครื่องดื่ม การทำขนม การนวดแผนไทย การขับรถยนต์ เป็นต้น

ซึ่งรูปแบบที่จะนำเสนอเป็น Best practice คือ การบริการวิชาการในรูปแบบที่ (3) การเปิดสอนหลักสูตรพัฒนาทักษะ โดยมีกระบวนการการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ดังนี้

กรณีกลุ่มสตรีนาเตย : จากเส้นด้ายสู่รายได้

สภาพภูมิสังคม

ประวัติความเป็นมา : เดิมหมู่บ้านนาเตย มีกลุ่มคนมาอาศัยทำมาหากินในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการทำนา แต่มีพืชชนิดหนึ่งเรียกว่า “ต้นเตย” เจริญเติบโตอยู่เต็มพื้นที่ ชาวบ้านได้ตัดต้นเตยมาสานเป็นเสื่อและเครื่องใช้ภายในบ้าน เมื่อพื้นที่ว่างก็ทำการปลูกข้าวปรากฏว่าได้ผลดี จึงยึดเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากิน ต่อมาประชาชนเพิ่มขึ้นและได้ตั้งเป็นหมู่บ้าน เรียกชื่อตามพื้นที่ว่า “บ้านนาเตย” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

พื้นที่ : เป็นตำบล ตั้งอยู่ในเขตอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา แบ่งการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบส่วนใหญ่ มีลำคลองไหลผ่าน ภูมิอากาศร้อนชื้น พื้นดินเหมาะแก่การเพาะปลูก

เขตพื้นที่ : ทิศเหนือ ติดกับ ต.ท้ายเหมือง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา ทิศใต้ ติดกับ ต.โคกกลอย อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา ทิศตะวันออก ติดกับ ต.บางทอง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา ทิศตะวันตก ติดกับทะเลอันดามัน

อาชีพ : อาชีพหลักทำสวน ทำไร่ อาชีพเสริม ทำนาผักบุง

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มสตรีนาเตย

เมื่อปี 2556 วิทยาลัยชุมชนพังงาได้เข้าพื้นที่ชุมชนในเขตอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และได้พูดคุยกับกลุ่มประชาชน และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุเฉลี่ยประมาณ 45 ปี ซึ่งในขณะนั้นได้มีแนวคิดที่จะหาอาชีพเสริมที่สามารถทำที่บ้านของตนเองได้ เพื่อสร้างรายได้ จึงได้จัดประชุมกลุ่ม อสม. และประชาชนที่สนใจ เพื่อเก็บข้อมูลและศึกษาความต้องการ โดยครั้งนั้นฝ่ายฝึกอบรมได้เสนอหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพในวิชาต่างๆ แก่ทางกลุ่ม ซึ่งพบว่า ทางกลุ่มมีความต้องการที่จะเรียนหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ 2 หลักสูตร ได้แก่ (1) หลักสูตรการสานกระเป๋าจากเส้นพลาสติก และ (2) หลักสูตรการทำกระเป๋าจากด้ายรม (ด้ายไนลอน)

ต่อมาวิทยาลัยชุมชนพังงาได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร และให้ชุมชนกลุ่มผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน

การวิพากษ์ และปรับปรุงหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร และเมื่อจัดทำหลักสูตรเสร็จสิ้น วิทยาลัยชุมชนพังงาได้เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพดังกล่าว โดยในครั้งแรกเปิดสอนหลักสูตรการสานกระเป๋าจากเส้นพลาสติก 30 ชั่วโมง จัดการเรียนการสอนที่ศาลาอเนกประสงค์ หมู่ 1 บ้านนาเตย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีผู้เข้าเรียน 20 คน โดยผู้เข้าเรียนได้จ่ายค่าลงทะเบียนเรียนคนละ 160 บาท และทางวิทยาลัยชุมชนพังงาได้สนับสนุนงบประมาณค่าวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกอบรม

หลังการฝึกอบรมครั้งแรก ได้มีการเปิดสอนหลักสูตรที่ 2 คือ หลักสูตรการทำกระเป๋าจากด้ายรม 30 ชั่วโมง มีผู้เข้าเรียน 20 คน ผู้เข้าเรียนได้จ่ายค่าลงทะเบียนเรียนคนละ 160 บาท โดยทางวิทยาลัยชุมชนพังงาได้สนับสนุนงบประมาณค่าวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึก

หลังจากการฝึกอบรมทั้ง 2 หลักสูตร วิทยาลัยชุมชนพังงาได้ติดตามประเมินผล พบปะพูดคุยกับสมาชิกในกลุ่ม และได้จัดประชุมกลุ่มอีกครั้ง ซึ่งทางกลุ่มมีฉันทามติที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากด้ายรม

วิทยาลัยชุมชนพังงาได้ติดต่อประสานงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลนาเตย เพื่อหาแนวทางจัดตั้งและส่งเสริมกลุ่มอาชีพดังกล่าว ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาเตยได้อนุญาตให้ใช้ศาลาอเนกประสงค์ หมู่ 1 บ้านนาเตยเป็นที่ทำการกลุ่มอาชีพ และได้อนุมัติงบประมาณบางส่วนเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากด้ายรม และด้วยความมุ่งมั่นของนางยุพิน คล่องแคล่ว ซึ่งเป็นวิทยากรที่จะสร้างกลุ่มอาชีพนี้ขึ้นมา จึงได้ประสานงานมายังวิทยาลัยชุมชนพังงา เพื่อสอบถามแนวทางในการจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจ และการขอรับรองผลิตภัณฑ์ จนกระทั่งต้นปี พ.ศ.2558 นางยุพินและสมาชิกกลุ่มสตรีนาเตยได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในนาม “กลุ่มสตรีนาเตย” มีสมาชิก 21 คน มีนางยุพิน คล่องแคล่ว เป็นประธานกลุ่ม โดยมีผลิตภัณฑ์เชือกไนลอน เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มผลิต และจากนั้นไม่นาน ทางกลุ่มได้ยื่นขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งทางสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพังงาได้รับรองผลิตภัณฑ์จากเชือกไนลอนของกลุ่มสตรีนาเตย ตามมาตรฐาน มผช.353/2547 ผลิตภัณฑ์เชือกไนลอน

เลขที่ใบรับรอง 353-8/353 (พง) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2558 ที่ผ่านมา

ปัจจุบันกลุ่มสตรีนาเตยได้รับการยกย่องชมเชยระดับจังหวัด ได้รับเกียรติให้ออกบุช จักรนิทรรศการระดับจังหวัด อยู่เป็นประจำ ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีรายได้เสริม ผลสำเร็จของกลุ่มสตรีนาเตยเป็นตัวอย่างที่ดีของการเข้าถึงชุมชน สนับสนุน จนเกิดความคุ้นเคย และไว้วางใจระหว่าง วิทยาลัยชุมชนพังงาและชุมชน นอกจากนี้ ความสำเร็จดังกล่าวยังต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งการให้ความร่วมมือของหน่วยงาน ภาครัฐเครือข่ายต่างๆ อีกด้วย

Key Success Factors

1. หน่วยงาน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจ เข้าถึงชุมชน คลุกคลีจนเกิดความสนิทสนมก่อน เข้าไปพัฒนา
2. ผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนพังงา เข้าใจการทำงานกับ ชุมชน และเปิดโอกาสให้ทำงานอย่างเต็มที่
3. หลักสูตรพัฒนาทักษะฯ มีความยืดหยุ่น เกิดจาก ความต้องการของชุมชน และชุมชนได้เข้ามามี ส่วนร่วม
4. วิทยากรผู้ให้ความรู้ต้องเป็นบุคคลที่ชุมชนให้การ ยอมรับ บางครั้งการให้ความรู้แบบนักวิชาการจะ ทำให้มีความน่าสนใจลดลง
5. มีหลักสูตรที่หลากหลายให้ชุมชนได้เลือก เพราะ จะทำให้ชุมชนได้เลือกทำในสิ่งที่ต้องการจริงๆ หรือ มีความถนัด
6. บรรยากาศการทำงานต้องเป็นแบบเปิดหรือแบบ อิสระ
7. การส่งเสริมพัฒนาและให้ความรู้กลุ่มอย่างต่อเนื่อง
8. มีองค์กรภาครัฐเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน
9. ความเข้มแข็ง เอาจริงเอาจังของผู้นำกลุ่ม และสมาชิก
10. กลุ่มมีระบบการบริหารจัดการ
11. มีงบประมาณที่เพียงพอ

“พลังเปิด” พัฒนาชุมชนสู่วิถีการพึ่งตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

นำเสนอโดย ผศ.โสภณ บุญล้ำ

ชื่อกรณีศึกษา

ภาษาไทย : การวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้รำข้าวสาลีหมักยีสต์ทดแทนอาหารเป็ดไข่สำเร็จรูปที่มีผลต่อสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่

ภาษาอังกฤษ : Research and Technology Transfer of Using Yeast Fermented Wheat Bran Replace in Commercial Laying Ducks Feed On Productive Performance and Egg Quality

ระยะเวลาเริ่มต้น และปีที่สิ้นสุดโครงการ

ระยะเวลาเริ่มต้น เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2559
ปีที่สิ้นสุดโครงการ เดือนธันวาคม พ.ศ.2559

คำสำคัญ

ภาษาไทย : รำข้าวสาลีหมักยีสต์ อาหารเป็ดไข่สำเร็จรูป สมรรถภาพการผลิต และคุณภาพไข่

ภาษาอังกฤษ : Yeast Fermented Wheat Bran, Commercial Laying Ducks Feed, Productive Performance and Egg Quality

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญยิ่งของระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงประชากรทั่วโลก ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานวัตถุดิบให้กับภาคอุตสาหกรรมและบริการ สร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งยังเป็นวิถีชีวิตของแหล่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน การพัฒนาภาคการเกษตรให้ยั่งยืนจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเลี้ยงเป็ดไข่เป็นเศรษฐกิจชุมชนและวิถีชีวิตที่สำคัญของเกษตรกรในชนบทตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับรัฐ เป็ดไข่มีคุณสมบัติที่ดีหลายประการซึ่งเหมาะสมกับระบบการผลิตของเกษตรกรไทย จากรายงานของกรมปศุสัตว์ในปี พ.ศ.2558 ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเกษตรกรเลี้ยงเป็ดไข่ จำนวน 2,243 ครัวเรือน มีจำนวนเป็ดไข่ 116,211 ตัว สามารถผลิตไข่ได้วันละ 92,000 ฟอง โดยผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะนำไปผลิตไข่เค็ม เป็นที่รู้จักแพร่หลายของคนทั้งประเทศ ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรสัตวศาสตร์ระดับปริญญาตรี มีการพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่

ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยในหลายเรื่องได้นำ ปัญหาและความต้องการของชุมชนมาพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย จากการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัย เกษตรกร ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึง ความต้องการของเกษตรกร เป้าหมาย คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลขุนทะเลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาราคาสินค้า เกษตรกร เริ่มต้นจากการประชุมร่วมกันระหว่างนักวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้นำชุมชน เกษตรกร และภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบว่า เกษตรกรต้องการนำ ความรู้ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต จากเดิมปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปทำเกษตรผสมผสาน ลดการใช้สารเคมี ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลดต้นทุนการผลิต และประกอบอาชีพเสริม โดยสภาพที่อยู่อาศัยติดกับบึงขุนทะเล ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ อาชีพที่เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ที่เกษตรกรส่วนใหญ่นำเสนอ คือ การเลี้ยงเป็ดไข่ เนื่องจากสามารถปล่อยให้เปิดหาอาหารกินเองตามธรรมชาติ และสามารถหาอาหารมาเลี้ยงเป็ดได้ง่าย การลงทุนไม่สูงมาก เกษตรกรสามารถที่จะทำได้ด้วยตัวเอง ขณะเดียวกัน ไข่เป็ดซึ่งเป็นสินค้าที่ตลาดมีความต้องการมากอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไข่เป็ดเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตไข่เค็ม ซึ่งไข่เป็ดที่ดีจะต้องฟองโต เปลือกหนา ไข่แดงสีแดงเข้ม หรือสีเหลืองเข้ม ดังนั้น เพื่อพัฒนาให้ไข่เป็ดมีคุณสมบัติดังกล่าว นักวิจัยได้ร่วมกับเกษตรกรคิดสูตรอาหาร สำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ โดยการนำรำข้าวสาลีซึ่งเป็นผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตแป้งข้าวสาลีที่ตั้งอยู่ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งหาได้ง่าย ราคาถูก มาใช้เป็นส่วนประกอบหลักในสูตรอาหารเลี้ยงเป็ดไข่ พร้อมถ่ายทอดผลการวิจัย และทักษะต่างๆ ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

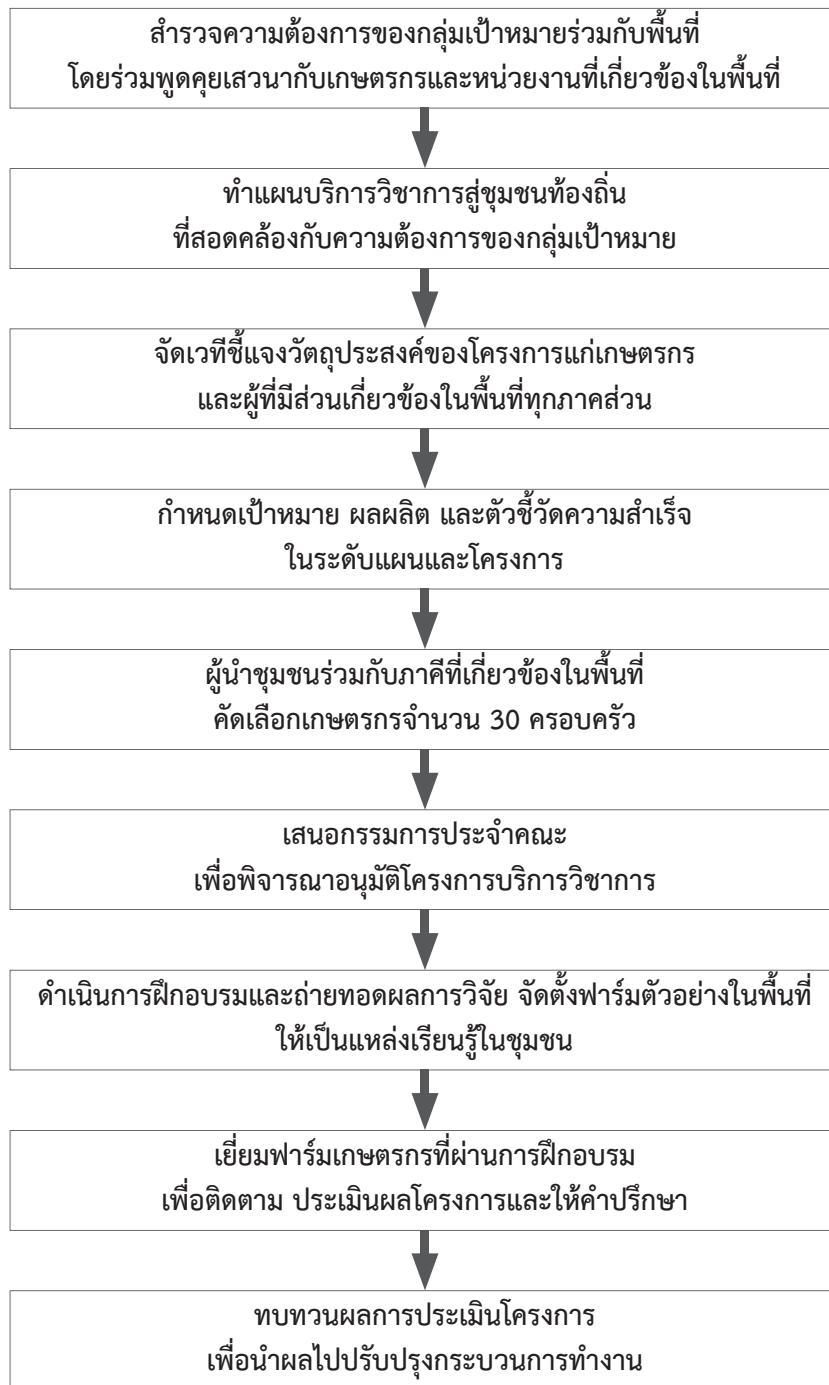
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอัตราส่วนที่เหมาะสมของรำข้าวสาลีหมักยีสต์ทดแทนอาหารเป็ดไข่สำเร็จรูป เพื่อให้มีประสิทธิภาพการผลิตสูงสุด
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตราการเติบโต สมรรถภาพการผลิตไข่ คุณภาพไข่ และต้นทุนการเลี้ยงเป็ดไข่ด้วยการใช้รำข้าวสาลีหมักยีสต์ทดแทนอาหารเป็ดไข่สำเร็จรูป
3. เพื่อถ่ายทอดผลการวิจัยและทักษะต่างๆ สู่เกษตรกรเลี้ยงเป็ดไข่ รวมถึงผู้ประกอบการผลิตไข่เค็มให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

กระบวนการหรือวิธีการร่วมคิดร่วมทำแบบพันธมิตรและหุ้นส่วน (Partnership) กับภาคีต่างๆ ในการเตรียมการ การตัดสินใจ และการดำเนินงาน

โครงการนี้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย และเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนั้น คัดเลือกโดยผ่านผู้นำชุมชนทำหน้าที่รับสมัครเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดอยู่เดิมและผู้สนใจเลี้ยงเป็ดไข่ที่ต้องการมีอาชีพและรายได้เสริม จำนวน 30 ครอบครั้ว พร้อมจัดทำฟาร์มตัวอย่างให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในพื้นที่และชุมชนใกล้เคียงได้เรียนรู้และศึกษาดูงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังตารางต่อไปนี้

ตาราง กระบวนการหรือวิธีการร่วมคิดร่วมทำแบบพันธมิตรและหุ้นส่วน (Partnership)

ความรู้หรือนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือวิธีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์ที่ผู้เลี้ยงเปิดไข่ประสบกับปัญหาราคาอาหารสัตว์หรือวัตถุดิบอาหารสัตว์มีราคาแพง ในขณะที่เดียวกันผลผลิตที่ได้กลับมีราคาไม่สมดุลกับต้นทุนค่าอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น สิ่งที่เกี่ยวข้องจะสามารถลดต้นทุนได้มาก คือ *ค่าอาหาร* เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหาร ดังนั้น หากเกษตรกรผสมอาหารใช้เองจะช่วยให้สามารถลดต้นทุนค่าอาหารได้มาก การลดต้นทุนค่าอาหารโดยหลักการ คือ *การลดราคาของสูตรอาหารที่ใช้ให้ต่ำลง* ในขณะที่คุณค่าทางโภชนาของสูตรอาหารยังคงเดิม สำหรับแนวทางในการลดต้นทุนค่าอาหารเกษตรกรจะต้องคำนวณสูตรอาหารให้มีโภชนาหรือสารอาหารต่างๆ พอดีกับความ ต้องการหรือให้มีส่วนเกินของโภชนาหรือสารอาหารให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะโปรตีนในสูตรอาหาร ซึ่งเป็นสารอาหารที่มีราคาแพง

โดยวิธีการนี้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าอาหารได้ในระดับหนึ่ง การเลือกใช้วัตถุดิบอาหารที่มีราคาถูกทดแทนวัตถุดิบอาหารที่มีราคาแพงในสูตรอาหาร ในกรณีที่เกษตรกรผสมอาหารใช้เองจะช่วยให้ราคาอาหารต่ำลง ในขณะที่คุณภาพหรือปริมาณสารอาหารที่มีในสูตรอาหารยังคงเดิม ในสภาพปัจจุบัน วัตถุดิบอาหารที่ใช้เป็นส่วนประกอบของสูตรอาหารที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมีราคาแพงขึ้นมาก ทำให้ต้นทุนค่าอาหารเพิ่มขึ้นตามไปด้วย หากเกษตรกรรู้จักเลือกใช้วัตถุดิบชนิดอื่นๆ ที่มีราคาถูก โดยเฉพาะวัตถุดิบอาหารที่เป็นผลพลอยได้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมมาทดแทนวัตถุดิบที่ใช้กันอยู่ เกษตรกรอาจลดต้นทุนค่าอาหารโดยการปรับลดปริมาณอาหารที่ให้สัตว์กิน โดยเฉพาะในการเลี้ยงเปิดไข่ สามารถลดปริมาณอาหารที่ให้ลงร้อยละ 20 จากปริมาณที่เปิดไข่กินเต็มที่ หรือจะใช้สาหร่ายหางกระรอกแห้งผสม ร่วมกับสูตรอาหารร้อยละ 20 โดยน้ำหนักในการเลี้ยงเปิดไข่ จะทำให้สามารถลดค่าอาหารลงได้ร้อยละ 20 โดยเปิดไข่ยังคงมีอัตราการเติบโตและสมรรถภาพการผลิตไข่เป็นปกติ

และอีกประการหนึ่งที่สำคัญ จะต้องหมั่นดูแลการให้อาหารเพื่อไม่ให้เกิดการตกหล่นสูญเสีย ได้แก่ ปรับปรุงลักษณะของรางอาหาร ความถี่ขึ้นลึกของราง ตลอดจนขนาดความกว้างของรางอาหารให้เหมาะสม จะช่วยลดการสูญเสียของอาหาร ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการลดต้นทุนค่าอาหาร จากการศึกษาสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้นักวิจัยได้คิดค้นสูตรอาหารต้นทุนต่ำ โดยนำข้าวสาลีหมักยีสต์มาทดแทนอาหารเปิดไข่สำเร็จรูป จากนั้นถ่ายทอดผลการวิจัยและทักษะต่างๆ ไปสู่เกษตรกรเลี้ยงเปิดไข่ รวมถึงผู้ประกอบการผลิตไข่เค็มจำนวน 30 ครอบครัว ให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ โดยวิธีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกอบรมเป็นการทำในลักษณะบูรณาการร่วมกันทุกหน่วยงาน เข้าเยี่ยมฟาร์มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจัดตั้งฟาร์มตัวอย่างและมีเกษตรกรตัวอย่างเป็นต้นแบบให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานการผลิตที่ถูกต้องเหมาะสมในพื้นที่โดยตรงและพื้นที่ใกล้เคียง โดยที่แหล่งเรียนรู้จะกลายเป็นตัวแทนหลักของความสำเร็จในพื้นที่ ช่วยทำให้เกิดการมองเห็นช่องทางในการทำมาหากินในพื้นที่ของตนเองมากขึ้น

ความเกี่ยวข้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มีการบูรณาการงานวิจัยกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการผลิตเปิดไข่ และวิชาอาหาร และการให้อาหารสัตว์ในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ รวมถึงให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยตลอดการทดลอง และมีการบูรณาการงานวิจัยกับงานบริการวิชาการแก่สังคม โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลการวิจัยและทักษะต่างๆ สู่เกษตรกร ให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดตั้งฟาร์มตัวอย่าง นอกจากนี้ได้นำความรู้จากงานวิจัยเรื่องภูมิปัญญาการผลิตไข่เค็มมาบูรณาการกับงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตไข่เค็ม มีการติดตามและประเมินผลความสำเร็จ

ของการบูรณาการ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพันธกิจ ด้านการวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอน การบริการ วิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย (Mutual benefits) เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปสู่ผลงานวิชาการ (Knowledge sharing and scholarship)

1. นำผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จริงที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่โดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มรายได้ของชุมชนจากผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าของผลพลอยได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
2. ช่วยแก้ปัญหาการมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ และการไม่มีอาชีพเสริมของเกษตรกรในชุมชน ช่วยสร้างงาน สร้างเงิน สร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและดำเนินงานได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จนสามารถเป็นต้นแบบสำหรับชุมชนอื่นๆ ได้
3. จัดตั้งฟาร์มตัวอย่างเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ตำบลขุนทะเล จากเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานให้กับเพื่อนเกษตรกรด้านการเลี้ยงเป็ดไข่และผลิตไข่เค็ม และให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาคู่เกษตรกร
4. จัดทำเอกสารเผยแพร่ เรียบเรียงและจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ คู่มือการเลี้ยงเป็ดไข่ คู่มือกรรมวิธีมาตรฐานการผลิตไข่เค็ม เพื่อเผยแพร่ให้กับเกษตรกรที่เข้ารับการศึกษาอบรม รวมทั้งประชาชนและเกษตรกรทั่วไปที่สนใจไข่เป็ดเป็นคู่มือเพื่อประกอบอาชีพ
5. สร้างเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงเป็ดไข่และผลิตไข่เค็ม ส่งผลให้การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิชาการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย กรมปศุสัตว์ สำนักงานเกษตร ชุมชน และเกษตรกร และ

นำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ เป็นการเพิ่มผลผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดให้มีช่องทางในการสื่อสารทำความเข้าใจร่วมกัน

6. เทศบาลตำบลขุนทะเล องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเตี้ย และสำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด นำข้อมูลไปวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ไข่เค็มในโครงการอาหารปลอดภัยภายใต้แผนยุทธศาสตร์จังหวัด ปี 2559 และช่วยอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมด้านอาหารพื้นเมืองของจังหวัด
7. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ทักษะการใช้เครื่องมือพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เช่น พัดวัด สีไข่แดง เครื่องวัดความหนาของเปลือกไข่ เป็นต้น โดยเกษตรกรได้ทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ และได้นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อช่วยควบคุมคุณภาพของผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการตรวจรับรองคุณภาพจากหน่วยงานราชการ และช่วยประหยัดต้นทุนการผลิต

ความต่อเนื่องของงานหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว หรือการขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆ หรือสาขาวิชาการอื่นๆ

1. การจัดตั้งฟาร์มตัวอย่างที่บ้านนางบุญมา ทุลยอดพันธ์ บ้านเลขที่ 215/1 หมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขยายผลการวิจัยในเรื่องการใช้รำข้าวสาธิตหมักยีสต์ทดแทนอาหารเป็ดไข่สำเร็จรูป พร้อมเก็บข้อมูลสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่ และเป็นจุดสาธิตการผลิตไข่เค็มให้ได้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยให้เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมมาฝึกปฏิบัติ และเป็นเวทีเพื่อพัฒนาความรู้ร่วมทำให้เกิดการกระจายความรู้ไปยังชุมชนอื่นๆ พัฒนาความเชื่อมโยงด้านข้อมูล

- ข่าวสารระหว่างชุมชนภายในเครือข่าย และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรเลี้ยงเป็ดไข่และผลิตไข่เค็ม หน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในการนำผลการวิจัยและทักษะต่างๆ ไปเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนการผลิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คำปรึกษาแนะนำ มีนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจศึกษาดูงานและเข้าเยี่ยมชมกระบวนการผลิตไข่เค็มแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

ผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Measurable social impact)

- ด้านเศรษฐกิจ** งานวิจัยนี้สามารถสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่อย่างน้อยที่สุดมูลค่าที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตเป็ดไข่ได้อย่างมาก หากพิจารณาโดยประมาณจากผู้เลี้ยงเป็ดไข่จำนวน 1 ราย ที่มีเป็ดไข่ 50 ตัว ผลิตไข่ร้อยละ 70 ต่อวัน สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ถึงปีละประมาณ 10,000 บาท ช่วยกระจายโอกาสการมีงานทำและเพิ่มพูนรายได้ เพิ่มความสำคัญต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในฐานะแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

- ด้านสังคม** งานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดในชุมชน เกษตรกรจากนอกชุมชน รวมถึงเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา ได้อย่างดี เกษตรกรได้รับการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน เช่น การควบคุมให้สีไข่แดงเป็นไปตามกำหนด ความรู้เกี่ยวกับการคัดเลือกวัตถุดิบที่สามารถนำมาผสมเป็นอาหารเป็ดได้ เป็นต้น ชุมชนเกิดคลังความรู้จากกระบวนการจัดการความรู้ อีกทั้งโครงการนี้มีการเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนของนักศึกษา ได้แก่ การทำปัญหาพิเศษก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางวิชาการในท้องถิ่นกับชุมชน นอกจากนี้ ผลทางวิชาการที่ได้รับจะนำไปสู่การสร้างมาตรฐานสินค้าของท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับไข่เค็มไชยาในอนาคตได้ด้วย

แหล่งทุนสนับสนุน

เครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ภาคใต้ตอนบน ปีงบประมาณ 2559

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ผลพลอยได้จากปาล์มน้ำมันเพื่อเป็นอาหารโคเนื้อ

ในระบบเกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
นำเสนอโดย รศ.โอภาส พิมพา

ในอดีตที่ผ่านมา เกษตรกรของภาคใต้ส่วนใหญ่จะเน้นการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งผู้ปลูกพืชเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีความต้องการมูลสัตว์เป็นปุ๋ยอินทรีย์ในสวน เพื่อปรับปรุงดิน และช่วยลดต้นทุนการผลิต ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในขณะที่ความต้องการมูลสัตว์เพิ่มสูงขึ้น แต่ภาคใต้กลับมีการเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ของประเทศ จึงเป็นสาเหตุที่มูลสัตว์มีราคาแพง เพราะต้องขนส่งจากภาคอื่นเข้ามาขาย

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาของพื้นที่ภาคใต้ พบว่า เกษตรกรหลายคนสนใจที่จะเลี้ยงสัตว์ในระบบสวนปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ได้มูลสัตว์มาใช้ทำปุ๋ย โดยเฉพาะการเลี้ยงโคเนื้อ แต่เกษตรกรยังไม่แน่ใจถึงการจัดการด้านอาหารและการจัดการเชิงระบบ เห็นได้จากสภาพที่เกษตรกรที่เคยเลี้ยงอยู่แล้ว กลับปล่อยให้โคเร่ร่อนหรือถูกไล่ออกไปเลี้ยงตามริมถนน หรือกองขยะ หลายคนทำเกษตรเชิงเดี่ยว และลงทุนซื้อมูลสัตว์มาใช้แทนการเลี้ยงเอง ซึ่งเป็นการจัดการที่ไม่ครบองค์ประกอบและทำให้มีต้นทุนสูง ในสภาวะที่ยางพารามีราคาตกต่ำ ปาล์มน้ำมันมีราคาผันผวนตามตลาดโลก เกษตรกรเริ่มหาอาชีพอื่นที่มีผลตอบแทนที่ดีกว่า และเหมาะสมกับวัฒนธรรมของพื้นที่ภาคใต้ เข้ามาเสริมในระบบ ในขณะที่โคเนื้อที่ขุนแล้วมีราคาที่สูงขึ้นถึง 90 บาท/กิโลกรัมมีชีวิต ทำให้เกษตรกรหลายจังหวัดของภาคใต้หันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ แต่จากประสบการณ์ของเกษตรกรส่วนใหญ่ พบว่า ยังขาดหลักการในการให้อาหารโค การใช้ผลพลอยได้ทางการเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่มาเป็นอาหารโค ถือว่าเป็นจุดแข็งของการบูรณาการอาชีพแบบผสมผสาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาชุมชนในพื้นที่ภาคใต้

ผลพลอยได้จากปาล์มน้ำมันหลายอย่างสามารถนำมาใช้เป็นอาหารโคได้ เพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยงโคในสวนปาล์ม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน ได้สนับสนุนทุนวิจัยเรื่อง การผลิตทางใบปาล์มน้ำมันหมัก เพื่อเป็นอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ในปี พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นทีมนักวิจัยจาก 3 มหาวิทยาลัยในพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (โอภาส พิมพา, วุฒิชัย สีเผือก, ไสภณ บุญล้ำ, บดี คำลีเขียว และสาโรจน์ เรืองสุวรรณ) ได้ทำการศึกษาวิธีการหมักทางใบปาล์ม 4 สูตร คือ หมักธรรมดาหมักโดยเติมกากน้ำตาล หมักด้วยยูเรีย หมักร่วมกันระหว่างยูเรียและกากน้ำตาล เมื่อหมักครบ 21 วัน ได้วิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี นำทางใบปาล์มหมักไปศึกษาการย่อยได้ในกระเพาะของโค และนำมาเลี้ยงโคขุน พร้อมศึกษาการกินอาหารของโค และอัตราการเจริญเติบโต

จากการวิเคราะห์พบว่าทางใบปาล์มมีโปรตีนร้อยละ 4.7 เยื่อใยร้อยละ 38.5 ผนังเซลล์ร้อยละ 78.7 ลิกโนเซลลูโลส 55.6 เถ้าร้อยละ 3.2 คาร์โบไฮเดรตที่ละลายได้ง่ายร้อยละ 20 พลังงานใช้ประโยชน์ได้ 5.66 เมกะจูลต่อกิโลกรัมน้ำหนักแห้ง จะเห็นได้ว่าสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งอาหารหยาบสำหรับสัตว์เคี้ยวเอื้องได้ ซึ่งพบว่าการหมักธรรมดา ไม่เสริมอะไรเลย ทางใบปาล์มจะมีโปรตีนร้อยละ 6.3 เยื่อใย NDF ร้อยละ 69.7 ADF ร้อยละ 58.8 และลิกนินร้อยละ 12.5 การย่อยได้ของวัตถุดิบร้อยละ 40.7 เมื่อหมักด้วยกากน้ำตาล 2 กก. ต่อทางปาล์มสด

100 กก. จะส่งผลให้มีโปรตีนร้อยละ 7.9 เยื่อใย NDF ร้อยละ 68.4 ADF ร้อยละ 53.2 ลิกนินร้อยละ 12.3 การย่อยได้ของวัตถุดิบแห้งร้อยละ 40.2 และเมื่อหมักด้วยปุ๋ยยูเรีย 2 กก. ต่อทางปาล์มสด 100 กก. มีโปรตีนร้อยละ 21.6 เยื่อใย NDF ร้อยละ 71 ADF ร้อยละ 57.6 ลิกนินร้อยละ 12.6 และมีการย่อยได้ของวัตถุดิบแห้งลดลงเหลือร้อยละ 35.6

ส่วนการหมักด้วยปุ๋ยยูเรีย 1.2 กก. ร่วมกับกากน้ำตาล 2 กก. ต่อทางปาล์มสด 100 กก. พบว่า มีโปรตีนร้อยละ 19.9 เยื่อใย NDF ร้อยละ 71 ADF ร้อยละ 56.4 ลิกนินร้อยละ 12.4 มีการย่อยได้ของวัตถุดิบแห้งร้อยละ 38.6 เมื่อนำไปใช้เลี้ยงโค พบว่า การหมักด้วยปุ๋ยยูเรีย 2 กก. ต่อทางปาล์มสด 100 กก. ให้โปรตีนสูงที่สุด แต่การหมักด้วยกากน้ำตาล 2 กก. ต่อทางปาล์ม 100 กก. สัตว์ชอบกินมากที่สุด ดังนั้น แนวทางในการถ่ายทอดสู่เกษตรกร เพื่อนำทางไบปาล์มไปใช้เลี้ยงสัตว์มีหลายแนวทาง ดังนี้

1. ทางไบปาล์มน้ำมันสับขนาด 2 ซม. ให้สัตว์กินในสภาพสด เสริมด้วยอาหารชั้น
2. ทางไบปาล์มน้ำมันสับขนาด 2 ซม. หมักประมาณ 20-30 วัน โดยใช้เกลือประมาณร้อยละ 1 ของน้ำหนักทางไบปาล์มน้ำมัน ที่หมักโรยทับส่วนบนของถังหมักโดยไม่ต้องเสริมวัตถุดิบอื่นๆ อีก
3. การหมักทางไบปาล์มน้ำมันร่วมกับวัตถุดิบแหล่งพลังงาน เช่น กากน้ำตาล มันสำปะหลังหรือข้าวโพดบด เป็นต้น เพื่อทำให้กระบวนการหมักเกิดได้ดีขึ้น ซึ่งการหมักทางไบปาล์ม ทำให้โปรตีนในทางไบปาล์มหมักสูงขึ้นเป็นร้อยละ 6-7 และหากมีการเสริมยูเรียร้อยละ 1-2 ลงไปหมักร่วมกับทางไบปาล์ม จะทำให้ระดับโปรตีนในทางไบปาล์มหมักเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12 และช่วยป้องกันการเกิดเชื้อรา แต่ควรใช้ร่วมกับแหล่งพลังงาน เช่น กากน้ำตาลในการหมัก นอกจากนี้ มีการศึกษาเพิ่มเติม พบว่า ในการหมักด้วยยูเรียอย่างเดียว ในปริมาณที่เกินร้อยละ 5 จะทำให้ทางไบปาล์มสีดำเข้ม สัตว์ไม่ชอบกิน การย่อยได้ลดลง จึงไม่สนับสนุนให้เกษตรกรหมักด้วยยูเรียอย่างเดียวในปริมาณสูงถึงร้อยละ 5 ในการนำทางไบปาล์มน้ำมันสดหรือหมักไปใช้เลี้ยงโค พบว่าไม่ควรใช้มากกว่าร้อยละ 60 เพราะมีผลทำให้

การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์ลดลง ซึ่งโคเนื้อระยะเจริญเติบโตและโคขุน สามารถใช้ทางไบปาล์มหมักร้อยละ 50 เสริมด้วยอาหารชั้นที่มีกากเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นส่วนประกอบ จะทำให้โคมีปริมาณเนื้อสูงขึ้น สำหรับแพะนมและโคนม สามารถใช้ทางไบปาล์มหมักร้อยละ 30 ร่วมกับการเสริมอาหารชั้น ถ้าจะให้ดีที่สุด ควรนำทางไบปาล์มสดหรือที่ผ่านการหมักมาผสมกับอาหารชั้นให้อยู่ในรูปอาหารผสมสำเร็จรูป (ทีเอ็มอาร์) ที่ประกอบด้วยทางไบปาล์มสด หรือทางไบปาล์มหมักร่วมกับวัตถุดิบอื่นๆ โดยเฉพาะการนำทางไบปาล์มหมักมาใช้ในอาหารผสมสำเร็จรูป สำหรับเลี้ยงโคเนื้อ แพะเนื้อ แพะนม ทำให้สัตว์กินได้ และย่อยได้สูงกว่าการใช้ทางไบปาล์มสด

อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้เป็นอาหารโคหรือแพะ โดยใช้ร่วมกับการเสริมอาหารชั้น หรือใช้ในรูปของอาหารผสมสำเร็จรูป อาจมีปัญหาการเลือกกินของสัตว์ หากไบและกากไม่ผสมเป็นเนื้อเดียวกัน สัตว์อาจเลือกกินส่วนของไบ และเหลือส่วนกาก จึงมีกระบวนการนำทางไบปาล์มมาสับบด และอัดเม็ด เพื่อลดปัญหาการเลือกกินของสัตว์ นอกจากนี้การขยายที่มีการใช้ทางไบปาล์มน้ำมันมาผลิตแล้ว เกษตรกรในพื้นที่ยังมีความต้องการแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการประกอบอาหารชั้นและอาหารเสริม โดยมุ่งหวังจะใช้ผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันอย่างต่อเนื่อง และมองหาแหล่งวัตถุดิบในระบบที่มีราคาถูกที่สุด นอกจากทางไบปาล์ม กากปาล์มน้ำมันแล้วยังมีกากตะกอนน้ำมันปาล์ม หรือซีเค้ก (Decanter Cake, DC) ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม มีราคาถูกเพียงตันละ 30-100 บาท

ในปี พ.ศ.2551 สกอ. ได้สนับสนุนทุนวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่นักวิจัยในหัวข้อ การใช้ประโยชน์จากกากตะกอนน้ำมันปาล์ม (Decanter Cake) สำหรับเป็นอาหารโคในการผลิตอาหารก้อน UMMB ซึ่งทีมนักวิจัยพบว่า ซีเค้กมีส่วนประกอบทางเคมี ประกอบด้วย ธาตุไนโตรเจนประมาณร้อยละ 2 ของวัตถุดิบแห้ง ซึ่งเมื่อนำไปคำนวณหาโปรตีนขยาย จะได้ประมาณร้อยละ 12-14 ไขมันร้อยละ 6-10 ขึ้นอยู่กับโรงงานที่ผลิต หากนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์

มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับรำข้าว และการผลิตอาหารสัตว์ โดยเฉพาะโคเนื้อ โคนม และแพะ สามารถจัดทำอาหารก่อนเสริมแร่ธาตุ หรือที่เรียกว่า UMMB ซึ่งเป็นอาหารเสริมที่มีการใช้ยูเรีย-กากน้ำตาล และแร่ธาตุ อัดก้อนในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งจากงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า โคเนื้อที่ได้รับการเสริมแร่ธาตุก้อน จะมีอัตราการเจริญเติบโต ปริมาณการกินได้ รวมปริมาณโปรตีนที่ได้รับ และประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดีขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มการกินได้ของอาหารหยาบ และยังมีประโยชน์ต่อการเพิ่มปริมาณน้ำนม และไขมันในน้ำนมของโคและกระบือ มีผลดีต่อสภาวะการหมักในรูเมน ส่งผลให้มีค่าความเป็นกรด-ด่าง และแอมโมเนียไนโตรเจนเหมาะสม มีผลผลิตของแบคทีเรีย และโปรโตซัวสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เสริม

ดังนั้น การจัดทำ *Urea Molasses Multinutrient block (UMMB)* โดยใช้ DC เป็นส่วนผสม จึงมีต้นทุนที่ถูกสามารถทดแทนรำข้าวได้ทั้งหมด และเหมาะกับเกษตรกรในภาคใต้ จากที่เครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนบนได้ให้ทุนวิจัยในเรื่องการผลิตอาหารเสริม UMMB โดยใช้กากตะกอนปาล์มน้ำมัน มาเป็นส่วนผสมในอาหารโคเนื้อ ในปี พ.ศ.2551 ได้มีการใช้กากตะกอนปาล์ม ที่ระดับ 20% 25% และ 30% ในสูตรอาหารเสริม UMMB ต่อการกินได้ การย่อยได้ และสภาวะในกระเพาะรูเมนของโคเนื้อ จากการทดลองครั้งนั้นพบว่า กากตะกอนปาล์ม สามารถใช้ในส่วนผสมของ UMMB ได้ถึง 30% และสามารถให้เสริมให้กินในรูปก้อน ซึ่งจะมีผลให้โคย่อยอาหารได้มากขึ้น

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนอาชีพของประชาชนในภาคใต้ และเป็นการช่วยลดต้นทุนในฟาร์ม และมีการใช้ผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เพื่อไม่ให้เกิดของเสียต่อสิ่งแวดล้อม อย่างบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง ตลอดทั้งช่วยลดปัญหาการที่ราคายางพาราตกต่ำ โดยการเลี้ยงโคเนื้อเสริมรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สกอ. จึงสนับสนุนทุนถ่ายทอดเทคโนโลยีต่อไป ในปี พ.ศ.2558 ได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารเสริมสำหรับโคเนื้อ โคนม และแพะ จากการใช้กากตะกอนน้ำมันปาล์มในพื้นที่ภาคใต้ โดยการออกพื้นที่จัดอบรมและสาธิตการผลิตแก่เกษตรกรใน

พื้นที่ 4 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง เพื่อช่วยพัฒนาอาชีพให้มีความยั่งยืน

นอกจากนี้ ในปี 2553 ทีมงานนักวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการใช้ประโยชน์จากปาล์มร่วงหรือปาล์มทะเลาะที่ไม่ได้คุณภาพ มีหนูแทะ หรือปาล์มทะเลาะเล็ก โดยไปพบชาวบ้านกำลังควัผลปาล์ม และทอดผลปาล์มในครัวเรือน เพราะต้องการน้ำมันปาล์มดิบ แต่ไม่ได้ น้ำมันปาล์มออกมาตามที่ตั้งใจ และเมื่อสอบถามชาวบ้าน พบว่า หากได้น้ำมันปาล์มดิบมาแล้ว ก็ยังไม่มีเป้าหมายว่าจะเอาน้ำมันปาล์มดิบและผลพลอยได้ไปใช้ประโยชน์อย่างไรในชุมชน

ทีมวิจัยจึงได้เสนอขอชุดโครงการวิจัยเรื่อง **การสกัดน้ำมันปาล์มแบบวิถีชาวบ้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในชุมชน** โดยแยกออกเป็นโครงการย่อย 3 โครงการ คือ (1) การสกัดน้ำมันปาล์มดิบและใช้น้ำมันปาล์มดิบผลิตน้ำมันไบโอดีเซล โดยกระบวนการทางชีวภาพ คือ ใช้จุลินทรีย์ในการผลิตกรด (2) โครงการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มดิบ และ (3) การใช้ผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลแบบวิถีชาวบ้าน (*กลีเซอริน*) เพื่อผลิตเป็นส่วนประกอบของอาหารโค ในรูปแบบพลังงานไหลผ่าน ซึ่ง สกอ. เห็นว่าเป็นโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในช่วงปี 2553 ที่เกษตรกรต้องนำผลผลิตปาล์มไปจำหน่ายที่ลานเทหรือโรงงาน ซึ่งราคารับซื้อไม่แน่นอน และไม่สามารถควบคุมราคาได้ ในบางช่วงฤดูที่มีผลผลิตปาล์มออกมาก เช่น เดือนมีนาคม-พฤษภาคม มักจะเกิดปัญหาเรื่องราคาตกต่ำ และพบว่าเกษตรกรจะมีการรวมกลุ่มประท้วงปิดถนน นำทะเลาะปาล์มมาเทประท้วง และเกิดปัญหาการเจรจาต่อรองเรื่องราคา ระหว่างโรงงานและเกษตรกรตลอดมา ซึ่งภาพดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนาชุมชนและหน่วยงานในภาคการเกษตร ตลอดทั้งผู้ว่าราชการต้องเจรจาไกล่เกลี่ยในแต่ละช่วงที่เกิดปัญหา เพื่อรองรับปัญหาต่างๆ ในเรื่องผลผลิตที่มากจนโรงงานรับไม่ได้ ส่งผลต่อราคาผลผลิตตกต่ำ และการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนดังกล่าว จึงมีการสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตปาล์มน้ำมันของชุมชนได้ด้วยตนเอง เช่น การแปรรูปผลผลิตปาล์มน้ำมัน

ถึงแม้ว่าปาล์มน้ำมันจะสามารถใช้แปรรูป เพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกหลายอุตสาหกรรม เช่น เนยเทียม มากา린 ครีมเทียม เนยขาว ส่วนประกอบของไอศกรีม นมข้นหวาน สบู่ เป็นต้น แต่เทคโนโลยีในการแปรรูปบางอย่าง ยังไม่เหมาะสมในระดับชุมชน แต่ส่วนหนึ่งที่ชาวบ้านในชุมชนต่างให้ความสนใจ และเห็นว่าเป็นเทคโนโลยีที่น่าจะเหมาะสม คือ การผลิตหรือหีบน้ำมันปาล์มเอง เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าปาล์มน้ำมัน ตลอดทั้งมีการผลิตไบโอดีเซลในชุมชนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยใช้ผลงานวิจัยที่เหมาะสมแบบเทคโนโลยีเพื่อชาวบ้าน ใช้ต้นทุนต่ำ โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มสามารถผลิตน้ำมันปาล์มเพื่อใช้ในครัวเรือน และผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มที่หีบได้จากผลผลิตของตนเอง เพื่อเป็นการลดรายจ่าย และส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ ผลพลอยได้จากการหีบน้ำมันปาล์มและการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ยังสามารถใช้เป็นส่วนผสมอาหารสัตว์ เป็นการเพิ่มมูลค่าได้อีกทางหนึ่งอีกด้วย ซึ่งผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตไบโอดีเซล จะมีการตกตะกอนแยกชั้นของกลีเซอริน (Glycerine) และต่างออกมา ก่อนที่จะได้ไบโอดีเซลที่สมบูรณ์ ซึ่งส่วนนี้เปรียบเสมือนสบู่ และในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ทำการผลิตไบโอดีเซล ได้ระบุว่ากลีเซอรินนี้ คือ *ส่วนที่สูญเสีย* และต้องการเพิ่มมูลค่าหรือนำไปใช้ประโยชน์

การใช้ผลพลอยได้นี้ไปเป็นอาหารสัตว์ มีงานวิจัยของ สกอ. รองรับ และสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้จริง นักวิจัยเห็นว่า เกษตรกรไทยสามารถช่วยลดการสูญเสียเงินตราจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และช่วยเพิ่มรายได้ของชุมชน ช่วยให้อาชีพการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในท้องถิ่นมีความยั่งยืน จากการรู้จักใช้ทรัพยากร และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตของตนเอง ในการเกื้อหนุนการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงได้วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมเกษตรกรใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าของปาล์มน้ำมันในการผลิตไบโอดีเซลตามวิถีแบบชาวบ้าน และใช้ผลพลอยได้ในการเลี้ยงสัตว์หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ตามสภาพของชุมชน

สรุป

จากการได้รับทุนสนับสนุนจาก สกอ. ทั้ง 3 โครงการ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของทีมนักวิจัยในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ที่ได้นำไปเป็นองค์ความรู้ในการต่อยอดพัฒนา และแก้ปัญหาของชุมชน โดยสามารถทำงานวิจัยอีกหลายโครงการ จากการสนับสนุนต่อยอด ทั้งจาก วช. และ สกว. ตลอดทั้งแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น (*Japan International Research Center for Agricultural Sciences, JIRCAS*) เป็นต้น และการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ประชาชนในชุมชนพบว่าประชาชน (*เกษตรกร*) ได้ให้ความสนใจทั้ง 3 โครงการ โดยเฉพาะกลุ่มที่เลี้ยงสัตว์ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา และพัทลุง บางกลุ่มตั้งใจผลิตขายและใช้ในฟาร์มของตนเองด้วย ในเชิงการส่งเสริมได้กระจายองค์ความรู้ไปในกลุ่มเกษตรกร โดยวิธีการบรรยาย จัดทำเอกสาร และผ่านเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ จึงเป็นส่วนที่นักวิจัยสนใจติดตามว่า เกษตรกรจะดำเนินการจัดทำได้ด้วยตนเองจริงมากน้อยแค่ไหน และกระตุ้นให้มีการใช้องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่พบจากการส่งเสริมคือตลาดรับซื้อผลผลิตจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพราะเมื่อผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงแล้ว เกษตรกรต้องการจัดจำหน่ายต่อเนื่อง

งานวิจัยที่น่าจะส่งผลดีต่อประชาชน ซึ่งถือเป็นการต่อยอดจากผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการมาแล้ว คือ เรื่องของตลาด และการส่งเสริมการบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผลงานวิจัย เช่น เรื่องของการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ โคขุน พบว่า ยังไม่สามารถพัฒนาตลาดได้ แม้จะมีคนเลี้ยงโคตามการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และจัดการทรัพยากรได้ดีขึ้น แต่ประเทศไทยยังเจอปัญหาในเรื่องของเนื้อเถื่อน เนื้อไม่มีคุณภาพ ในฐานะที่เกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ได้พัฒนาการเลี้ยงโคมาถึงจุดที่ยอมรับได้ในเรื่องคุณภาพของเนื้อ จึงสมควรมีการผลักดัน/วิจัย/ส่งเสริมในด้านการตลาดของเนื้อโคขุนในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อรองรับผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ให้ได้บริโภคเนื้อที่มีคุณภาพ และเป็นการอุดหนุนอาชีพของประชาชนในภาคใต้ แบบบูรณาการกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

การพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

นำเสนอโดย ผศ.ร่วมจิต นกเขา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ได้มีการศึกษาวิจัยด้านข้าวไร่อินทรีย์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา โดยได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากเครือข่ายการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน ฐานราก สกอ. ภาคใต้ตอนบน ในปี 2550 เรื่องการอนุรักษ์ และการสร้างพันธุ์บริสุทธิ์ พันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์ท้องถิ่นของ ตำบลหินแก้ว จังหวัดชุมพร และปี 2554 เรื่องการพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์ นักวิจัยตระหนักถึงความเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรอย่างกว้างขวาง หากเกษตรกรนำไปใช้ในการผลิตเพื่อการบริโภค นำไปสู่ความมั่นคงด้านอาหารของเกษตรกรในพื้นที่ จึงได้ขยายผลงานวิจัยโดยถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนเรื่องข้าวไร่อินทรีย์ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และสร้างแปลงสาธิตพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์ เป็นศูนย์กลางให้เกษตรกรเยี่ยมและฝากเมล็ดพันธุ์ สำหรับใช้เพาะปลูก โดยการจัดการความรู้สู่ธนาคารอาหารท้องถิ่นจากทรัพยากรที่มีอยู่ ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรและนักศึกษาสู่ชุมชน ช่วยให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์ที่มีคุณภาพ ที่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ได้ด้วยตนเอง จนเห็นผลเป็นที่ประจักษ์ ในจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง นำงานวิจัยใช้กับการเรียนการสอนในวิชาพืชเศรษฐกิจ เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช สัมมนา และโครงการพิเศษ

ผลจากการได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากเครือข่ายการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

ฐานราก สกอ. ภาคใต้ตอนบน ก่อให้เกิดผลงานวิจัยตามมาหลายเรื่องที่ได้ตีพิมพ์ผลงานในระดับชาติและนานาชาติ ปี 2556 ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 จำนวน 11 พันธุ์ และได้รับรางวัลในการนำเสนอผลงานและกิจกรรม เรื่อง “ข้าวคือชีวิต” ในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2556 และรางวัล Gold Award ในวันที่ 27 สิงหาคม 2556 รางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ และประกาศเกียรติคุณบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ และชื่อเสียงให้แก่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ในวันที่ 26 สิงหาคม 2556 รางวัลผลงานวิจัยที่สร้างผลกระทบ ปี 2556 รางวัล SILVER ผลงานวิจัย หลักสูตรชาวนามีอาชีพ วันที่ 17 มิถุนายน 2557 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้านสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมและสถาบัน ในวันที่ 4 กันยายน 2557 จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รางวัลผลงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม (Socio-economic Value Awards) ในวันที่ 24 ธันวาคม 2557 จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง นอกจากนี้ได้นำพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์ขยายผลงานวิจัยแบบบูรณาการในการพัฒนาเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตามเพื่อรองรับปัญหาความมั่นคงทางอาหาร การขาดแคลนน้ำ และการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น ยังมีความจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาพันธุ์ข้าวไร่อินทรีย์เพื่อตอบสนองปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รวบรวมวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและประสบการณ์ตรง
สู่การต่อยอดและประยุกต์ใช้
เพื่อพัฒนาอุดมศึกษาไทยให้ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
328 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 0 2039 5523-30 โทรสาร : 0 2354 5524-26
เว็บไซต์ : www.mua.go.th เฟสบุ๊ค : www.facebook.com/ohecthailand